

സംക്ഷേപവേദാൎത്ഥം.

ശ്രീ.

ശ്രീനിവാസീയ വ്യാഖ്യാനം

ലഘുപൂജാരത്നം.

പ്രഥമഭാഗം.

ഗ്രന്ഥകർത്താ
വടക്കൻ പറവൂർ പൊട്ടൻതെരുവിൽ
രഘുനാഥൻപാമ്പൽസാരസ്വതമഠത്തിൽ
ബ്രഹ്മശ്രീ,
ഏ. ശ്രീനിവാസശാസ്ത്രി
അവർകൾ.

ടിയാളോട്ട് അവകാശം വാങ്ങി
കൊല്ലം പറവൂർ കോങ്ങാൽ വള്ളിമൂട്ടിൽ
വി. നാരായണൻ വൈദ്യരുടെ
സ്വന്ത ചിലവിന്മേൽ
അച്ചടിപ്പിച്ചത്.

+ + + +

1912
Printed at
The Sri Krishnavilas Press.
QUILON.

Price Re. 1 വില രൂപാ ൧.

ഉടമസ്ഥന്റെ ... ഇല്ലാത്ത പുസ്തകം
... ആകുന്നു.

ശ്രീ.

മഹാ ജനങ്ങളേ,

ലോകമെങ്ങും പരിഷ്കാരം വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ ഇരുപതാം നൂററാണ്ടിൽ ഭാരതഖണ്ഡത്തിൽപ്പെട്ട ഹിന്ദുജനസമുദായത്തിൽ ക്ഷേത്രപ്രതിഷ്ഠാപനം എന്നുള്ളതു ഏററവും പ്രധാനമായ ഒരംശമായിട്ടാണ് കാണപ്പെടുന്നതു്. ഈ ക്ഷേത്രപ്രതിഷ്ഠാപനത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം സാക്ഷാൽ ജഗന്നിയന്താവായിരിക്കുന്ന ഭഗവാനിൽ ഹിന്ദുജനങ്ങൾക്കുള്ള ഭക്തിവിശ്വാസസ്മാരകമാണത്രെ. ഒരു ക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ദേവനെ മിക്കവാറും ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നാമധേയമാത്രത്താൽ ആൎക്കും അറിയാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ സചരാചരരക്ഷകനായിരിക്കുന്ന സാക്ഷാൽ ഭഗവാനെ മനുഷ്യവൎഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട എവരും യഥാശക്തി പൂജിച്ചു ഭജിക്കേണ്ടതു് അവരുടെ ഒരു പ്രത്യേകകടമയായിട്ടുള്ളതാണല്ലൊ. ആ സ്ഥിതിക്കു് ഒരു ശ്രേഷ്ഠസമുദായക്കാൎക്കുമാത്രമേ സാക്ഷാൽ ഭഗവാനെ ഒരു പ്രതിമയിലോ ബിംബത്തിലോ സങ്കല്പിച്ചു പൂജിച്ചു ആശ്രയിക്കാവു എന്നുള്ള പൌരാണിക നിർബ്ബന്ധം കൊണ്ടു് ഇതിനുമുമ്പിൽ ഈ വക ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താതെ ഇരുന്നതിനാലും മററും ദേവപൂജാൎത്ഥം വിധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പൂജാവിധാനക്രമം ശരിയായറിഞ്ഞു് ആചരിക്കുന്നതിനു പ്രായേണ ജനസാമാന്യത്തിനു കഴിവില്ലാതെ വന്നിട്ടുള്ളതാണെന്നു ആധുനികപണ്ഡിതന്മാരായ മഹാനുഭാവന്മാർ നിഷ്കളങ്കമായി അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കയാൽ ഇവിടെ പ്രത്യേകം പ്രസ്താവിക്കേണ്ട ആവശ്യകത ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എങ്കിലും നാനാ ജനങ്ങൾക്കും മുക്തിസാധകമായ ഈ പൂജാവിധാനത്തെ ഇപ്രകാരം ഗൂഹനം ചെയ്തു് പൂൎവ്വീകന്മാരുടെ പരമ്പരയായ അന്ധവിശ്വാസത്താലും, തജ്ജന്യമായ സ്പൎദ്ധ കൊണ്ടുമല്ലാതെ മറെറാന്നുകൊണ്ടുമല്ലെന്നു പറയുന്നതിൽ ഒട്ടും അതിശയോക്തി ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു് ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥകൎത്താവായ ബ്രഹ്മശ്രീ, എ. ശ്രീനിവാസശാസ്ത്രി അവർകളുടെ ഇദംപ്രഥമമായ പൂജാവിധാനനിൎമ്മാണത്തിൽ—ശ്ലാഘനീയമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ

പരിശ്രമത്തിൽ — പക്ഷപാതരഹിതന്മാരും മഹാനുഭാവന്മാരുമായ എല്ലാ ജനങ്ങളും നിരന്തരമായി അനുമോദിക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നുള്ള വിശ്വാസത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിനുവേണ്ടി രണ്ടു വാക്കുകൂടി ഇവിടെ പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ഗ്രന്ഥകർത്താവവർകൾ ഈ പുസ്തകം എഴുതി അച്ചടിപ്പിച്ചുവരുന്നമദ്ധ്യേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവായ ബ്രഹ്മശ്രീ; അനന്താചാര്യരവർകൾ സ്വർഗ്ഗാരോഹണം പ്രാപ്തനായെന്നുള്ള കമ്പിവാർത്ത കിട്ടിയ ഉടനെ അദ്ദേഹം സ്വദേശത്തേക്കു പോകയാലും, തത്സംബന്ധമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃത്യാന്തരബാഹുല്യത്താലും ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രൂഫ് ശരിയായി തിരുത്തുന്നതിനു സൌകര്യമുണ്ടായിട്ടില്ലാത്തതും തന്നിമിത്തം ചില സ്ഖലിതങ്ങൾക്കു ഇടയായിട്ടുള്ളതും ആ നിലക്കു തല്ക്കാലം ഒരു ശുദ്ധിപത്രം ഇതോടുകൂടി ചേർത്തിട്ടുള്ളതും ആകുന്നു. ആകയാൽ ആവക സ്ഖലിതങ്ങൾ അടുത്ത പതിപ്പിൽ തീർത്തു അച്ചടിപ്പിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയല്ലാതെ ഗത്യന്തരമില്ലാത്തതിനാലും ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ പിതൃനിര്യാണത്താൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിട്ടുള്ള വ്യസനാധിക്യത്തിൽ ഞങ്ങളുടെ നിർവ്യാജമായ സഹതാപത്താലും തൽകാലം വന്നിട്ടുള്ള സ്ഖലിതങ്ങളെ പ്രത്യേകം ശുദ്ധിപത്രം നോക്കി മഹാജനങ്ങൾ തിരുത്തി വായിച്ചു അനുമോദിക്കണമെന്നു അപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ഇവിടെ വിരമിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

1st. March 1912.
PARAVOOR.

K. P. N. A'HAN.

ശുദ്ധിപത്രം.

വശം.	വരി.	അശുദ്ധം.	ശുദ്ധം.
൧	൭	രാത്രൈൗ	രാത്രൌ
		മുഹൂൎത്ത	മുഹൂൎത്താ
൫	൨൨	ഏുക	ഏുകാ
൬	൨൪	വാവി	വാപി
൧൦	൩	പഞ്ചലംഗാര	† പഞ്ചാലങ്കാര
		† ഇതുഃപാ	ലെമറ്റുള്ളസ്ഥലത്തും
൧൧	൧൮	വിഃ	വഃ
൧൧	൩൨	വാദ്ധി	വാരധി
൧൨	൨൮	ഭൂവലിഷം	ഭൂവലയം
൧൫	൨൭	പവൎത്തിതി	പിപൎത്തിതി
൧൫	൩൨	പരോഷു	പരേഷു
൨൧	൨൬	വിശാ	വിശ്വാ
൨൨	൮	സസ്യം	സത്യം
൨൨	൩൪	സ്ത്രീനിഹാ	സ്ത്രീഹാ
൨൯	൨൧	ഛരദ്ദസ്സിൽനിന്നും	അതിൽനിന്നും
൩൦	൩	ഭയാൎദ്ദരൌ	ഭയാദ്ദൌ
൩൦	൨൮	കഥിതാ	കതിധാ
൪൦	൧൬	ആതിത്യ	ആദിത്യ
൪൧	൧	ത്രുപാൻ	ത്രുപാൽ
൪൪	൧൯	ശവെന	ശവെന
൪൪	൩൧	പ്രജ്ഞതെന	വ്രജതെന
൪൫	൩൦	മൽമൂത്ര	മലമൂത്ര
൪൬	൪	ക്രന്ദമാനൌ	ക്രന്ദമാനം
൪൬	൭	വമെന്നപോലെ	പാമെന്നപോലെ
൪൬	൨൭	നാസ്ത്രു	നാസ്തി
൪൭	൪	സ്സ്വചായ	സ്വചായ
൪൭	൬	സൽഗുണ	സഗുണ
	൧൫	ചൈഷ്ണവന്മാർ	വൈഷ്ണവന്മാർ
൪൭	൨൬	വിവിസാ	വിധാനാ

വശം.	വരി.	അശുദ്ധം.	ശുദ്ധം.
൩൯	൧.	൭—ം വ്യ—ം	§ വ്യ—ം ൻ—ം
			§ ഇതുപോലെ ഓരോന്നുമേൽകൂട്ടണം
൬൫	൧൮	പ്രക്ഷാരനായ	പ്രക്ഷാലനായ
൬൮	൭	നമ്മതാ	നർമദ,
൬൮	൩൨	സ്വാഃ	സ്വാഹാ
		സ്വാ	ടി
൮൧	൩൭	ക്രോധാക്കായ	ക്രോധോൽകായ
	൬൯	മഹോക്കായ	മഹോല്കായ
൯൧	൧൭	പരിക്രമ്യാ	പരിക്രമ്യ
൯൧	൧൮	ദേശസ്സ്ഥാ	ദേശസ്ഥാ
൯൨	൮	നാമഃശ്ചാ	നാമ്നാഞ്ചാ
൯൨	൮	പൂജയിതാ	പൂജയിത്വാ
൯൨	൧൦	ധാധാരം	ധാതാരം
൯൮	൨൦	ശ്രൂഭ്യാ	സൂഭ്യ
൧൦൧	൩൮	മൂച്ഛരൻ	മുച്ചരൻ
൧൦൨	൨൦	കുമ്പി	കുപ്പി
൧൦൩	൮	എന്നു	എന്നെ
൧൦൩	൨൯	ജസഃ	ചസഃ
൧൦൭	൩൮	വിലീതാനി	വിലീനാനി
൧൦൮	൩	ധ്യാനമുക്തി	ധ്യാനയുക്ത
൧൦൮	൩൮	മഹാഭീഷ്മം	മഹാഭീമം
൧൦൯	൨൨	പൂജിതം	മൂർജിതം
൧൧൧	൮	ലിപിന്യാസാ	* ലിപിന്യാസം
			* ഇതുപോലെ മററുള്ളിടത്തും
൧൧൧	൨൩	സ്വരഃ	സ്വരാഃ
† ൧൧൨	൩൮	മന്ത്രങ്ങളെ	വർണ്ണങ്ങളെ
൧൧൩	൭	ട	ടി
	൧൧	ടി	ടി
	൧൭	ടി	ടി
	൧൯	ടി	ടി

† ൧൧൨ വ്യ. സുഷുമ്നാവഴിയൂടെ അമൃതമയങ്ങളായിരിക്കുന്നമാതൃകാവർണ്ണങ്ങൾ പുറപ്പെടുന്നതായും ആയവ തന്റെ ദേഹത്തെ (എന്നു തിരുത്തിവായിക്കണം.)

വശം.	വരി.	അശുദ്ധം.	ശുദ്ധം.
൧൧൩	൩൦	ജാത	ജാതി
൧൩൧	൨	സ്വഷ്യത്രുപനായി	സ്വത്രുപനായി
൧൩൧	൩൦	കൊണ്ടു*	കൊണ്ടു് അലങ്കരിച്ചു
൧൩൪	൭	തസ്വമുദ്രയാ	തത്വമുദ്രയാ
൧൩൮	൧൮	മായഃ	മയഃ
൧൪൦	൧൧	വാചകം	പാവകം
൧൪൫	൧൯	സ്ഥാപിക്കുന്നതു്.	സ്ഥാപിക്കുന്ന
൧൪൭	൨൫	മർഘ്യാചമനീയകം	മർഘ്യംചാമനീയകം
൧൪൯	൩൨	വന്തിരുന്നാൽ	വെന്തിരുന്നാൽ
൧൫൦	൧൮	വിജ്ഞേതയേ	വിജ്ഞേതയോ
	൨൯	വക്ഷമി	വക്ഷ്യമി
	൩൦	വഷകം	വർഷകം
	൩൫	ഹീംഹമുച്യതേ	ഹീനമുച്യതേ
൧൫൪	൮	കുന്ദ	കുന്ദ
	൧൭	മൂണ്ടു്.	മൂണ്ടു്.
൧൬൫	൨൫	കെണ്ടും	കൊണ്ടും
൧൭൧	൧൩	പുഷ്പാദൈ്യ	പുഷ്പാദൈ്യ
	൨൬	സജ്ജം	സജ്ജം
	൧൦	ഭാഗശ്ച	ഭാഗാശ്ച
൧൭൨	൧൨	ഗ്രഡുകശെ	ഗ്രഡോക്കേശെ
	൨൨	പ്രോക്ഷ്യാഭ്യ്ര	പ്രോക്ഷ്യാഭ്യർച്യ
൧൭൩	൭	സവ്ഭീഷ്ട	സവ്ാഭീഷ്ട
	൨൧	ജീണ്ണം	ജീണ്ണം
൧൭൪	൮	പ്രദ്ദശയേ	പ്രദർശയേ
൧൭൫	൧൯	മുദ്രാഭ	മുദ്രാഭി
	൨൪	ഷഡ്സോ	ഷഡസോ
൧൭൭	൩	സമാനാ	സമാനായ
	൩൫	പ്രാന്നാദി	പ്രാണാദി
൧൭൯	൧൮	അഅങ്ങേഷു	അങ്ങേഷു
	൨൯	ന്യസൽ	ന്യസേൽ
൧൭൮	൧൦	വ്യാപൃതിഃ	വ്യാപൃതിഭിഃ
	൧൫	പാഷദ്ഭ്യ	പാർഷദേഭ്യ
	൨൯	കൊണ്ടു	കൊണ്ടു
	൩൧	ദേവ	ദേവം

പുറം.	വരി.	അശുദ്ധം.	ശുദ്ധം.
൧൨൦	൪	അങ്ഗുഷ്ഠാ	അംഗുഷ്ഠാ
		സ്പൃശ	സ്പൃശേ
൧൨൭	൧	തിഗയ	ഗയഃ
	൨൧	ആദിത്യൻ	ആദിത്യാന
൧൨൯	൫	ദിതിയാം	ദീതിയാം
	൧൧	മൂദ്ധ്നി	മൂർദ്ധ്നി
	൨൨	ഏ.ം	ഏവം
	൨൰	കാഭർജ്ജഗ്ഭഃ	കാഭിർജ്ജഗ്ഭിഃ
	൨൩	ഏ.ം	ഏവം
൧൩൦	൨	മവച	മോവച
	൰	നവമ്യ	നവമ്യാ
	൫	മേകാദശ്യത്ര	മേകാദശ്യാത്ര
	൧൫	ആചമനാ	ആചമനീ
൧൪൪	൩	ജയച്ച	യച്ച
൧൩൨	൰൨	വിതരം	പിതരം
൧൩൫	൰൧	വാസവച്ച	വസവച്ച
൧൩൬	൧൪	ഹരണ്യ	ഹിരണ്യ
	൰൦	വ്യാവനീ	വ്യാപിനീ
൧൩൯	൰൨	മഹീദേവിം	മഹീംദേവിം
	൰൰	വിഷായ	ഹവിഷായ
൧൩൬	൧൧	ദവം	ദിവം
൧൩൩	൨൩	യാമിഷ്ടം	യാമിഷ്ടം
	൰൦	രാത്രതാം	ര്ത്രതാം
൨൦൪	൰൰	തിഭൃശ്ചപശ്ചവേ	ശചപതിഭൃശ്ചവാ
൨൧൭	൰൧	നഹയന്ന്യായ	ഹനന്ന്യായ
	൰൨	നിഷങ്ഗ്നി	നിഷങ്ഗി
	൰൰	ചേഷ്ഠയി	ചേഷ്ഠധി
		യുധിച	യുധിനേ
	൰൬	നീപൃയ	നീപ്യായച
		സൂദ്ര്യായ	സൂദ്ര്യായച
൨൨൰	൩	ശ്മഗന്ധിന്യൈ	പത്മഗന്ധിന്യൈ

THE

SRINIVASEEAM

LEGHU POOJA RATHNAM.

ഓം- ശ്രീഗണപതയെനമഃ

ലഘുപൂജാരത്നം.

സ്വകീയമംഗളശ്ലോകഃ.

യാകൈലാസധരാധരാതിധവളായാഭക്തസന്തോഷദാ
യാവീണാശ്രുകപദ്മപുസ്തകധരായാബ്രഹ്മജായാസതീ
യാലക്ഷ്മീശസദാശിവാദിവരദായാശുദ്ധവർണ്ണാത്മികാ.
യാതന്ത്രാപഹരാപരാപരതരാദേവീസദാപാതുമാം

തത്രസദാചാരവിഷയഃ

I ഉത്ഥാനകാലഃ.

രാത്രേഃപശ്ചിമയാമസ്യമുഹൂർത്തോയസ്തൃതീയകഃ
സബ്രാഹ്മഇതിവിജ്ഞേയോവിഹിതഃസചബോധനേ 1

സാരം—രാത്രിയുടെ ഒടുവിലത്തെ യാമത്തിന്റെ മൂന്നാമത്തെ മുഹൂർത്തത്തിന്നു ബ്രാഹ്മം എന്നുപേർ (൫ നാഴിക വെളുപ്പാനുള്ളപ്പോൾ) ഠരം സമയത്താണ് ഒരു പൂജകൻ എഴുനേൽക്കേണ്ടത്.

൬൦-വിനാഴിക=ഒരുനാഴിക.
൨ൽ-നാഴിക=ഒരുമുഹൂർത്തം
൪ മുഹൂർത്തം=ഒരുയാമം.
൮-യാമം=ഒരുഅഹോരാത്രമെന്നു ധരിച്ചുകൊൾക.

II അനുത്ഥാനെപ്രത്യവായഃ.

ബ്രാഹ്മേമുഹൂർത്തേയാനിദ്രാസാപുണ്യക്ഷയകാരിണീ
താംകരോതിദ്വിജോമോഹാൽപാദകൃച്ഛ്രേണശുദ്ധ്യതി 2

സാരം — ൫ നാഴികവെളുപ്പാനുള്ളപ്പോൾ കിടന്നുറങ്ങുന്നതു സർവ സുകൃതത്തേയും നശിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു എന്നു അറിയണം. അറിവില്ലായ്കകൊണ്ടു ഒരുവൻ ആസമയം ഉറങ്ങുകയാണെങ്കിൽ അവൻ പാദകൃച്ഛ്രംകൊണ്ടു മാത്രമെ ശുദ്ധനായ്ഭവിക്കൂ.

III പ്രാതരുത്ഥായവിധിഃ.

സ്മൃത്വാവിഷ്ണുംസമുത്ഥായ കൃതശൌചോയഥാവിധി
ധൌതദന്തഃസമാചമ്യസ്നാനംകുര്യാദ്വിധാനതഃ 3

സാരം—സർവവ്യാപകനായ ഈശ്വരനെ വിചാരിച്ചു എഴുനീററു വിധിപ്രകാരം ശൌചംകഴിക്കണം. പിന്നീടു-പല്ലുതേപ്പു കുളി മുതലായതും വിധിയെ അനുസരിച്ചുതന്നെ നടത്തണം.

IV സ്മരണസ്വരൂപഃ.

അയംസർവേഷ്ടദാതാമെ സർവാനിഷ്ടനിവാരകഃ
സർവോൽകൃഷ്ടോയമേവൈകസ്സുദിയോഹംസമേപതിഃ 4

സാരം — തന്റെ ഇഷ്ടദേവൻ എല്ലാ അഭീഷ്ടങ്ങളെ തരുന്നവനും, സകല അഹിതങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നവനും, മററുദേവന്മാരെക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠനും, നിത്യനും, ഞാൻഅദ്ദേഹത്തിനുള്ളവനും, ആദേവൻ എന്റെരക്ഷിതാവും ആകുന്നു എന്നുവിചാരിക്കണം.

V ഭൂമിപ്രാർത്ഥനാ.

സമുദ്രവസനെദേവി! പർവതസ്തനമണ്ഡിതേ!
വിഷ്ണുപത്നി! നമസ്തുഭ്യംപാദസ്പർശംക്ഷമസ്വമേ 5

സാരം—സമുദ്രങ്ങളാകുന്ന വസ്ത്രത്തോടുകൂടിയവളായി, പർവതങ്ങളാകുന്ന കുചങ്ങളെക്കൊണ്ടു അലംകരിക്കപ്പെട്ടവളായി,

മഹാവിഷ്ണുവിന്റെഭാൎയ്യയായിരിക്കുന്ന ഹേ ദേവീ! നിനക്കുനമസ്കാരം. ഞാൻകാലുകൊണ്ടുതൊടുന്നതു ദോഷമാകുന്നു. ആയതുകൊണ്ടുഎന്റെആ അപരാധത്തെക്ഷമിക്കണമേ—ഇങ്ങിനെ ഭൂമിയെപ്രാൎത്ഥിക്കണം.

VI അവലോകനാനി.

ശ്രോത്രിയംസുഭഗാമഗ്നിംഗാംവൃഷംധാൎമ്മികംനദിം
ചന്ദനംരോചനംഗന്ധംമൃദംഗംദൎപ്പണംമണിം 6
പ്രാതരുത്ഥായയഃപശ്യേൽ
സൎവ്വാപദ്ഭ്യോവിമുച്യതെ 7

സാരം—യാവനൊരുത്തൻ കാലത്തെ എഴുനീററു വിദ്വാൻ, ഭൎത്താവുള്ളസ്ത്രീ, തീ, പശു, കാള, ധൎമ്മിഷ്ഠൻ, നദി ചന്ദനം, ഗോരോചനം, സുഗന്ധദ്രവ്യം, മദ്ദളം, കണ്ണാടി, രത്നം, മുതലായവയെ കാണുന്നുവോ അവൻ സകല ആപത്തുകളിൽനിന്നും വേർവിടുന്നു. പാപിഷ്ഠൻ, വിധവ, കുരുടൻ, നഗ്നൻ, മൂക്കറ മൂക്കന്റെ മുതലായവരെ കാണുന്നതു ആപൽകരമാകുന്നുഎന്നുധരിക്കണം.

VII മലമൂത്രോൽസൎഗ്ഗവിധിഃ.

തൃണൈരാസ്തീൎയ്യവസുധാംവസ്ത്രപ്രാവൃതമസ്തകഃ
തിഷ്ഠന്നാതിചിരംതത്രനൈവകിഞ്ചിദുദീരയൻ 8

സാരം—ഭൂമിയിൽ മലമൂത്രവിസൎജ്ജനം ചെയ്യുന്നതു ദോഷമാകുന്നു. അതിനാൽ പുല്ല, വൈക്കോൽ; കാഷ്ഠം മുതലായതുകൊണ്ടു ഭൂമിയെ മറച്ചിട്ടു അതിന്നുമുകളിൽ ഇരുന്നു മലമൂത്രവിസൎജ്ജനം ചെയ്യണം. മുണ്ടു മുതലായതിനെ കൊണ്ടു തലമറച്ചിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. അവിടെ അധികംനേരം ഇരിക്കരുതു. മലംപോകാതെയിരുന്നാൽ അൽപമെങ്കിലും ഉദീരണംചെയ്യരുതു. നൈരൃത്യാമിഷുവിക്ഷേപം, എന്നുള്ളതുകൊണ്ടുനിരൃതകോണിലാണെന്നു ഗ്രഹിക്കണം.

മൂത്രോൽസാരസമുൽസൎഗ്ഗ ദിവാകുൎയ്യാദുദങ്മുഖഃ
ദക്ഷിണാഭിമുഖോരാത്രൌസന്ധ്യയോശ്ചയഥാദിവം 9

സാരം—മൂത്രമൊഴിക്കുന്നതും മലം വിസൎജ്ജിക്കുന്നതും പകൽ വടക്കോട്ടും, രാത്രിതെക്കോട്ടും, സന്ധ്യകളിൽ മേൽപോട്ടും നോക്കി ഇരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ദശഹസ്തംപരിത്യജ്യമൂത്രംകുൎയ്യാജ്ജലാശയാൻ
നഖഹസ്തംപുരീഷേതുനദീതീരാച്ചതുൎഗ്ഗുണം 10

സാരം—കുളം; കിണറു തുടങ്ങീട്ടുള്ള ജലാശയത്തിങ്കൽനിന്നും പത്തുമുഴവും, ആറു, തോടു, കായൽ ഇത്യാദയികൾനിന്നു ഇരുപത്തുമുഴവും അകലെ ഇരുന്നാണു മൂത്രവിസൎജ്ജനം ചെയ്യേണ്ടതു. മലവിസൎജ്ജനത്തിനു ഇതിൽനാലിരട്ടി എന്നുധരിക്ക.

ആത്മഛായാം തരുഛായാം
ഗോസൂൎയ്യാഗ്ന്യനിലാംസ്തഥാ 11

ഗുരൂൻദ്വിജാദീനഭിതോനമേഹേതകദാചന
നകൃഷ്ടേസസ്യമദ്ധ്യേവാഗോവ്രജേജനസംസദി 12
നവൎത്മനിനദ്യാദൌനതീൎത്ഥേഷ്വഭിതഃസ്ത്രിയം
നാപ്സുനൈവാംഭസസ്തീരെനശ്മശാനേനചത്വരേ 13

സാരം—തന്റെ നിഴൽ തട്ടുന്നിടത്തും, വൃക്ഷത്തണലിലും, പശു, സൂൎയ്യൻ, തീ ഇവയ്ക്കു അഭിമുഖമായിട്ടും, ചുറവുമുള്ളപ്രദേശത്തും, അധികം കാററടിക്കുന്നദിക്കിലും, ഗുരുനാഥൻ, അച്ഛൻ, ജ്യേഷ്ഠൻ, അമ്മാവൻ, ബ്രാഹ്മണർമുതലായ പൂജ്യന്മാർ ഇരിക്കുന്നതിനചുറവം, ഉഴുതനിലത്തിലും സസ്യങ്ങളുടെനടുവിലും, പശുത്തൊഴുത്തിലും, അധികംജനക്കൂട്ടമുള്ളടത്തും, വഴിയിലും, നദിതുടങ്ങീട്ടുള്ളതുകളിലും, തീൎത്ഥങ്ങളിലും, സ്ത്രീകൾ നിൽക്കുന്നിടത്തും, വെള്ളത്തിലും, അതിന്നടുത്തും, ചുടുകാട്ടിലും, മുററത്തും ഒരിക്കലും മലവിസൎജ്ജനം ചെയ്യരുതു്.

VIII ക്ഷാളനവിധിഃ

ഗൃഹീതശിശ്നശ്ചോത്ഥായമൃദ്ഭിരഭ്യുദ്ധൃതൈൎജ്ജലൈഃ
ഗന്ധലേപക്ഷയകരം ശൌചം കുൎയ്യാദതന്ദ്രിതഃ 14

സാരം—സുഖമായിട്ടു മലംപോയി എന്നു അറിഞ്ഞാലുടനെ, ലിംഗം കയ്യിൽഎടുത്തു എഴുന്നീററു, മണ്ണു വെള്ളം ഇവകളെകൊണ്ടു മലദ്വാരത്തിൽ പററിയിരിക്കുന്ന അമേദ്ധ്യവും ഗന്ധവും അശേഷം നശിക്കുമാറു സാവധാനത്തിൽശൌചം കഴിക്കണം.

യസ്മിൻ ദേശേതുയത്തോയം യാചയാചൈവമൃത്തികാ
സൈവതത്രപ്രശസ്താസ്യാത്തയാശൌചം വിധീയതെ 15

സാരം—ശൌചത്തിന്ന എവിടെയാണൊ മണ്ണും വെള്ളവും സൌകൎയ്യംപോലെകിട്ടുന്നതു അവിടെ അതു ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു. എന്നാൽ മലിനമായും ദുഷ്ടമായും അശുദ്ധമായുമിരിക്കുന്നവെള്ളവും, ചിതൽപുററു, എലിപ്പോടു, സൎപ്പപ്പോടു മുതലായതിലെമണ്ണും നിഷിദ്ധംതന്നെ. ഒരുവൻ ശൌചംകഴിച്ചു ബാക്കിയുള്ള ജലമൃത്തികകൾ അതിവിരുദ്ധം.

IX ക്ഷാളനെപൌൎവ്വാപൎയ്യം.

ശൌചേ തു വാമപൂൎവംസ്യാ ദ്ദക്ഷപൂൎവം തഥേതരൽ
ലിംഗശൌചാവിധായാദൌ ഗുദശൌചം തതഃപരം 16

സാരം—ശൌചത്തിങ്കൽ എല്ലാം ഇടഭാഗമായിട്ടും, മററുള്ളതിന്നു വലഭാഗമായിട്ടും വേണമെന്നറിയുക. ആദ്യംലിംഗശൌചവും, പിന്നീടുഗുദശൌചവും ആണ് ആചരിക്കേണ്ടതു്.

X ഹസ്തപൎയ്യായനിയമഃ.

ധൎമ്മവിദ്ദക്ഷിണം ഹസ്തമധഃശൌചേന യോജയേൽ
തഥൈവ വാമഹസ്തേന നാഭേരൂൎദ്ധ്വം നശോധയേൽ 17

സാരം—വലത്തെകൈ ധൎമ്മത്തെ അറിയുന്നതാകുന്നു. ആയതിനാൽ അതുകൊണ്ടു അധശൌചംചെയ്യരുതു്. അപ്രകാരംതന്നെ നാഭിക്കുമേൽഭാഗമുള്ള ശുദ്ധിക്കു ഇടത്തുകയ്യും യോജിപ്പിക്കരുതു്.

XI മൃൽസംഖ്യാ.

ഏകാലിംഗേ ഗുദേ തിസ്രഃ കരയോൎമൃത്തികാദ്വയം
ഏകൈകയാമുദാപാദൌ ക്ഷാല്യപ്രക്ഷാല്യാപിശുചീഭവേൽ 18

സാരം—മണ്ണുകൊണ്ടുലിംഗം ഒരുപ്രാവശ്യവും, മലദ്വാരം മൂന്നുപ്രാവശ്യവും, കൈകൾ ഈരണ്ടുപ്രാവശ്യവും, കാലുകൾ ഓരോപ്രാവശ്യവും, തേച്ചുകഴുകണം. ഇങ്ങിനെ ശൌചം ആചരിക്കുന്നവൻ മാത്രമെ ശുദ്ധനായി ഭവിക്കു.

കുൎയ്യാദ്ദ്വാദശഗണ്ഡൂഷാൻ പുരീഷോത്സൎജ്ജനെതഥാ
മൂത്രോത്സൎഗ്ഗേതു ചത്വാരൊ ഭോജനാന്തേതു ഷോഡശ. 19

സരം—മലവിസൎജ്ജനം കഴിച്ചാൽ ൧൨- മൂത്രവിസൎജ്ജനംകഴിച്ചാൽ ൪ ഉണ്ണുകഴിച്ചാൽ ൧൬ പ്രാവശ്യംകവിൾക്കൊള്ളണം. (കുലുക്കൊഴിക്കണം)

XII നിഷ്ഠീവനസ്ഥാനം.

പുരതഃ സർവ്വദേവാശ്ച ദക്ഷിണേ പിതരസ്തഥാ
ഋഷയഃ പൃഷ്ഠതഃ സർവ്വേ വാമേ ഗണ്ഡൂഷമുത്സൃജേൽ 20

സാരം—കവിൾക്കൊണ്ടു തുപ്പുന്നതു ഇടത്തുവശത്തായിരിക്കണം. കാരണം-മുൻവശത്തു സകലദേവന്മാരും, വലത്തുഭാഗം പിതൃക്കളും, പിൻവശം ഋഷികളും എല്ലായ്പ്പോഴും നിൽക്കുന്നു എന്നുള്ളതുകൊണ്ടാകുന്നു.

ആയുഷ്യമുഷസി പ്രോക്തം മലാദീനാം വിസർജ്ജനം
ഗുദാദിമലമാർഗ്ഗാണാം ശൌചം കാന്തിബലപ്രദം 21
പാവിത്ര്യകരമായുഷ്യമലക്ഷ്മീകലിപാപഹൃൽ
പ്രക്ഷാളനം ഹി പാണ്യോഃ പാദയോഃ ശുദ്ധികാരണം 22
മലശ്രമഹരം വൃഷ്യം ചക്ഷുഷ്യം രാക്ഷസാപഹം

സാരം—കാലത്തെ മലമൂത്രവിസർജ്ജനം ചെയ്യുന്നതു ആയുസ്സിന്നു ഹിതമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. മലദ്വാരം തുടങ്ങീട്ടുള്ളതിന്റെ ശൌചം ശോഭയേയും ശക്തിയേയും ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ്. ശുദ്ധിയേയും ആയുസ്സിനേയും വർദ്ധിപ്പിക്കും. അശ്രീകലി, പാപം ഇതുകളെ നശിപ്പിക്കും. കൈകാൽ തേച്ചു കഴുകുന്നതു ശുചികരവും, അഴുക്കു, തളർച്ച, രാക്ഷസന്മാർ ഇവകളെ ക്ഷയിപ്പിക്കുന്നതും, ശുക്ലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതു, കണ്ണുകൾക്കു ഹിതത്തെ ചെയ്യുന്നതും ആയകന്നാകുന്നു.

XIII ദന്തധാവനവിധിഃ.

അർക്കന്യഗ്രോധഖദിരകരഞ്ജകകുഭാദികം 23
പ്രാഗുദങ്മുഖമാസീനോ നിശ്ചലോ മൌനവാനപി
ഭക്ഷയേദ്ദന്തധവനം ദ്വാദശാംഗുലമായതം 24
കനിഷ്ഠികാവൽസ്ഥൂലഞ്ച മൃദ്വഗ്രം ഫലിതദ്രുമം
ഏകൈകം ഘർഷയേദ്ദന്തം മൃദുനാ കൂർച്ചകേന തു 25
ദന്തശോധനചൂർണ്ണേന ദന്തമാംസാന്യബാധയൻ
ക്ഷൌദ്രതിക്തകടുകാക്തതൈലസിന്ധൂദ്ഭവേന ച 26

സാരം—എരുക്കു, പേരാൽ, കരിങ്ങാലി, ഉങ്ങു, നീർമരുതു ഇതുകളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിന്റെ വേർ പന്ത്രണ്ടുവിരൽനീളത്തിലും ചെറുവിരൽവണ്ണത്തിലും മുറിച്ചെടുത്തു അററം ചതച്ചു ചുക്കു, മുളകു, തിപ്പലി മുതലായതു പൊടിച്ചു തേനിലോ എണ്ണയിലോ, ഉപ്പിലോ കൂട്ടിക്കുഴച്ചു അതിൽ മുക്കി കിഴക്കോ

ട്ടോ, വടക്കോട്ടോ തിരിഞ്ഞിരുന്നുമിണ്ടാതെ സമാധാനത്തോടു കൂടി ഓരോന്നും കേട്ടുതട്ടാതെപ്രദക്ഷിണാകാരമായി ഓരോ പല്ലുതേച്ചു ശുദ്ധിയാക്കണം. ദേശം, കാലം, ദോഷകോപം മുതലായതിനെ അനുസരിച്ചുവേണമെന്നറിക.

അർക്കെവിഷ്ഠംവടെദീപ്തിഃ കരഞ്ജെവിജയോഭവേൽ
ഖദിരെമുഖസൌഗന്ധ്യംകകുഭെവിപുലംധനം 27

സാരം—എരുക്ക-വിഷ്ഠത്തെയും, പേരാൽ-തേജസ്സിനേയും, ഉങ്ങു-ജയത്തെയും, കരിങ്ങാലി സുഗന്ധത്തെയും, നീർമരുതു-ധനാദിവൃദ്ധിയേയും ഉണ്ടാക്കുന്നതാകുന്നു.

XIV തന്നിഷിദ്ധകാലഃ.

പ്രതിപദ്ദർശഷഷ്ഠീഷുനവമ്യേകാദശിഷുച
ദന്താനാം കാഷ്ഠസംയോഗാദ്ദഹത്യാസപ്തമംകുലം 28

സാരം— പ്രതിപദം, കറുത്തവാവു, ഷഷ്ഠി, നവമി, ഏകാദശി ഈ പക്കങ്ങളിൽ കാഷ്ഠംകൊണ്ടു പല്ലുതേക്കുന്നതു ഏഴു തലമുറക്കും ദോഷമാകയാൽ നിഷേധിക്കേണ്ടതാണെന്നു ധരിക്കണം.

വിശിഷ്യ എന്താനും ചിലർ, മലയാളികൾക്ക കാഷ്ഠം കൊണ്ടുള്ള പല്ലുതേപ്പു സദാ വിരുദ്ധമാണെന്നു അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ട്. ആയതുഅത്രവകവെക്കുന്നമെന്നില്ല. അഥവാ, "തൃണപത്രൈഃ സദാകുര്യാൽ" ഇത്യാദിവാക്യേനവുൽ, മാവില മുതലായതുകൊണ്ടു എന്നും എപ്പൊഴും പല്ലുതേക്കാവുന്നതാകുന്നു.

XV ജിഹ്വാനിർല്ലേഖനം.

കേരിവൃന്തദലൈർവാപിദന്തധാവനതഃപരം
ലിഖേജ്ജിഹ്വാമനസ്സുഖം... 29

തദാസ്യമലദൌർഗന്ധ്യവൈരസ്യാപകതിനാശനം
ഗണ്ഡൂഷമഥകർവിതശീതേനപയസാമുഹുഃ 30
കഫംതൃഷ്ണാമലഹരംമുഖാന്തഃശുദ്ധികാരണം 31

സാരം—പല്ലുതേപ്പുകഴിഞ്ഞാൽ ഓലക്കിൽകൊണ്ടുസുഖമാകുംവണ്ണം നാവുവടിക്കണം. ആയതു വായിലെ അഴുക്ക, ദുർഗ്ഗന്ധം, രുചികേടു ഇവയെ നശിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു. പിന്നീടു നിർമ്മലമായ പച്ചവെള്ളംകൊണ്ടു കുലുക്കൊഴിക്കണം. ഇതു

കഫം, അഴുക്ക, ദാഹം ഇവയെ നശിപ്പിക്കുന്നതും ശുദ്ധിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതുമാകുന്നു.

XVI മുഖപ്രക്ഷാളനം.

തോയപൂർണ്ണമുഖൊനിത്യം ക്ഷാലയെദ്ദക്ഷിണീമുഖം 32
ഘ്രാണരന്ധ്രെലലാടംചതതഃ... ... ...

സാരം—വായിൽനിറച്ച വെള്ളംകൊണ്ടു പ്രദക്ഷിണാകാരമായി മുഖം കഴുകണം. അനന്തരം മൂക്കദ്വാരങ്ങളും നെററിയും

മുഖപ്രക്ഷാളനംശീതപയസാരക്തപിത്തജിൽ

സാരം — ഇത്യാദിവാക്യംകൊണ്ടുമുഖംകഴുകേണ്ടതു പച്ചവെള്ളം കൊണ്ടാണെന്നും അതുരക്തപിത്തം മുതലായരോഗങ്ങളെശമിപ്പിക്കുമെന്നുംഗ്രഹിക്കുക .

XVII സ്നാനവിധിഃ.

നവദ്വാരമിദംദേഹംസ്രവത്യഹരഹർമലം
തച്ശുദ്ധ്യാത്ഥംപ്രകത്തവ്യം മലസ്നാനംദിനേദിനേ 33

സാരം—അസ്മദാദികളുടെ ദേഹം ഒമ്പതുദ്വാരങ്ങളോടുകൂടിയതാകുന്നു. ദിവസംപ്രതി ഇതുകളിൽനിന്നുംഅഴുക്ക പുറപ്പെടുന്നുണ്ടു. ഇതിന്റെശുദ്ധിക്കുവേണ്ടി ദിനംതോറും മലസ്നാനംചെയ്യണം.

അസ്നാത്വാനചരേൽ കിഞ്ചിജ്ജപഹോമാദികന്നരഃ 34

സാരം—ഏതൊരു മനുഷ്യനും കുളിക്കാതെകണ്ടുജപം, ഹോമം, പൂജമുതലായതു ചെയ്തുകൂടാ.

പ്രാതരുത്ഥായയൊവിപ്രഃ പ്രാതഃസ്നായീഭവേൽസദാ
സപ്തജന്മകൃതംപാപം ത്രിഭിർവർഷൈർവ്യപൊഹതി 35

സാരം—യാതൊരു ബ്രഹ്മജ്ഞൻ കാലത്തെഎഴുനീററു ദിവസംതോറും കുളിക്കുന്നുവൊ അവൻ ഏഴുജന്മം ചെയ്തിട്ടുള്ളപാപം മൂന്നുവർഷംകൊണ്ടു നശിപ്പിക്കുന്നു.

ദീപനംവൃഷമായുഷ്യം സ്നാനമോജോ ബലപ്രദം
കണ്ഡൂമലശ്രമസ്വദതന്ദ്രാതൃട്ദാഹപാപനൽ 36

സാരം—കുളിക്കുന്നത് ജഠരാഗ്നി ശുക്ലം ഇതുകളുടെവൃദ്ധിയും, ആയുസ്സിന്നും ഹിതമായിട്ടുള്ളതും ഓജസ്സ ശക്തി—ഇതുകളെഉണ്ടാക്കുന്നതും —ചൊറി, അഴുക്ക, തളർച്ച, വിയ

ർപ്പു, ദാഹം, ചുട്ടുവുകച്ചിൽ, പാപം ഇതുകളെനശിപ്പിക്കുന്നതുമാകുന്നു.കുളി പലപ്രകാരമുണ്ടു. പ്രധാനമായിട്ടുള്ളതിനെമാത്രം സ്വീകരിക്കുന്നു.

XVIII സ്നാനസ്വരൂപഃ.

സംകല്പഃസൂക്തപഠനംമാർജ്ജനഞ്ചാഘമർഷണം
ദേവാദിതർപ്പണഞ്ചൈവസ്നാനംപഞ്ചാംഗലക്ഷണം 37

സാരം—ഇങ്ങനെ അഞ്ചു അംഗങ്ങളോടു കൂടിയതാകുന്നു. സ്നാനം.

XIX തീർത്ഥരാജപ്രാർത്ഥനാ.

സമസ്തജഗദാധാര! ശംഖചക്രഗദാധര!
ദേവ! ദേഹിമമാനുജ്ഞാം യുഷ്മത്തീർത്ഥനിഷേവണേ 38

സാരം—എല്ലാലോകങ്ങൾക്കും ആധാരഭൂതനായി ശംഖ് ചക്രം, ഗദ ഇതുകളെധരിക്കുന്നവനുമായ ഹേസ്വാമിൻ! അങ്ങയുടെ തീർത്ഥത്തിംകൽകുളിക്കുവാൻ അനുവദിക്കണമേ.

XX കൃത്യാപ്രാർത്ഥനാ.

പിപ്പലാദിസമുൽപ്പന്നെ കൃത്യേലോകഭയംകരി!
പാഷാണംതെ മയാദത്തം ആഹാരാർത്ഥംപ്രകല്പിതാ 39

സാരം—പിപ്പലാദിയിൽ നിന്നുംഉണ്ടായവളും ജനങ്ങൾക്ക ഭയത്തെഉണ്ടാക്കുന്നവളുമായ ഹേ കൃത്യാദേവി! നിനക്ക ആഹാരമായിനിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള പാഷാണം ഇതാഞാൻ തരുന്നു. ഇതിനെസ്വീകരിച്ചു എന്നെരക്ഷിക്കണമെ. എന്നു വെള്ളത്തിൽഒരുകല്ലിട്ടു കൃത്യാദേവിയെപ്രാർത്ഥിക്കുക.

XXI ഗംഗാപൂജാ

വിഷ്ണുപാദപ്രസൂതാസി വൈഷ്ണവീവിഷ്ണുപൂജിതാ
പാഹിനസ്ത്വനസസ്തസ്മാദാമാജന്മമരണാന്തികാൽ 40

സാരം—അനന്തരം"ഓംനമോനാരായണായ"എന്നമൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു കുളിപ്പാൻനിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള വെള്ളത്തിൽ ചതുരശ്രമായിട്ടു ഒരുചക്രംവരച്ചു അതിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഈ മന്ത്രംകൊണ്ടുഗംഗയെ ആവാഹിക്കണം.

മന്ത്രാർത്ഥം—അല്ലയോ ഗംഗാദേവി!നീ വിഷ്ണുഭഗവാന്റെ കാൽത്താരിൽനിന്നും ഉണ്ടായവളും, വിഷ്ണു സംബന്ധിനിയുംവിഷ്ണുവിനാൽ പൂജിക്കപ്പെടുന്നവളും ആകുന്നു. നീഎ

ൻറജനനംമുതൽ മരണംവരെയുള്ള എല്ലാപാപത്തിൽനി ന്നും, എന്നെരക്ഷിക്കണമേ എന്നുഗംഗയെആവാഹിച്ചു, പഞ്ചലംഗാരപൂജയും കഴിക്കണം.

പൂജാമന്ത്രം—ഓം ഗം ഗംഗായൈനമഃ—ലം പൃത്ഥ്യാത്മകംഗന്ധംസമർപ്പയാമി—ഹം അഭ്രാത്മകംപുഷ്പം സമർപ്പയാമി—യം മരുതാത്മകംധൂപം സമർപ്പയാമി—രം വഹ്ന്യാത്മകംദീപകംസമർപ്പയാമി.

ഏഹിസൂര്യസഹസ്രാംശോ!തേജോരാശേ!ജഗൽപതെ!
അനുകമ്പയമാംഭക്ത്യാഗൃഹാണാർഘ്യംനമോസ്തുതെ 41

സാരം—ആയിരം കിരണങ്ങളോടു കൂടിയവനായിതേജസ്സമൂഹനായി എല്ലാ ലോകങ്ങൾക്കും അധിപതിയായിഎല്ലാവരേയും അതാതു വ്യാപാരങ്ങളിൽ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നവനുമായ ഹേസൂര്യദേവ! ഇവിടെ വരണമേ, എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണമേ, എൻറ അർഘ്യത്തെ കൈക്കൊള്ളണമേ, അങ്ങേയ്ക്കു നമസ്കാരം! എന്നു ധ്യാനിച്ചു രണ്ടുകൈനിറച്ചു വെള്ളം കോരി ഒരം മന്ത്രം ജപിച്ചു സൂര്യനെ ഉദ്ദേശിച്ചു നെററിത്തടത്തോളംഉയരത്തിൽ വെള്ളത്തിൽ വിടണം.

XXII ഗംഗാർഘ്യം

വൃദ്ധഗംഗേമഹാപുണ്യേ!ഗൌതമസ്യാഘനാശിനി
ഗോദാവരിനമസ്തുഭ്യംഗൃഹാണാർഘ്യംനമോസ്തുതേ 42

സാരം—(മേൽപ്രകാരം തന്നെ രണ്ടാമത്തും ഗംഗയെ ഉദ്ദേശിച്ചു) ഏററവും സുകൃതമുള്ളവളെ! ഗൌതമ മഹർഷിയുടെ പാപം നശിപ്പിച്ചവളെ! വൃദ്ധഗംഗാദേവി! നിനക്കു നമസ്കാരം! ഹെഗോദാവരീദേവി! നിനക്കുനമസ്കാരം! എൻറെ അർഘ്യത്തെഗ്രഹിക്കണമേ. ഇപ്രകാരം അർഘ്യപ്രദാനം ചെയ്തിട്ടു "ഓം ഗോവിന്ദ ഗോവിന്ദ ഗോവിന്ദ" എന്ന മന്ത്രം ജപിച്ചു മൂന്നുപ്രാവശ്യം വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങി നിവരുക. അനന്തരം ഇനിപറയാൻ പോകുന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടു *മൃദാലേപനം ചെയ്യുക

XX III മൃദാലേപനം

ഓംഉദ്ധൃതാസിവരാഹേണ കൃഷ്ണേനശതബാഹുനാ
മൃത്തികെ! ഹനമേപാപം യന്മയാദുഷ്കൃതം കൃതം 44

* ദേഹത്തിൽ മണ്ണുപൂശുക.

സാരം—അല്ലയോ മണ്ണെ! നിന്നെ പണ്ടു ഏതൊ ഒരു രാക്ഷസൻ പാതാളത്തിലേക്ക കൊണ്ടുപോയപ്പോൾ സാക്ഷാൽ പരബ്രഹ്മസ്വരൂപനായ മഹാവിഷ്ണു നൂറുകൈകളോടുകൂടിയ വരാഹാവതാരത്തെ എടുത്തു നിന്നെ ഉദ്ധരിച്ചു. അല്ലയൊ വസുന്ധരേ! നീ എന്റെ സൎവപാപത്തെയും നശിപ്പിക്കണമെ. ഈ മന്ത്രംകൊണ്ടു മണ്ണുപൂശി, ഓം നമോ ഭഗവതെ വാസുദേവായ, ഓം നമോ നാരായണായ, ഓം വിഷ്ണവെ നമഃ എന്നീ മന്ത്രം ജപിച്ചു രണ്ടാമതും മൂന്നു പ്രാവശ്യം മുങ്ങി നിവരുക. ഇനി പറയുവാൻപോകുന്ന മന്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു § ജലപ്രോക്ഷണം ചെയ്യുക.

XXIV ജലപ്രോക്ഷണം.

ഓം ആപോഹിഷ്ഠാമയോഭുവഃ, എന്നു കാലിൽ—താന ഊൎജ്ജെദധാതന, എന്നു തലയിൽ—മഹാരണായചക്ഷസെ, എന്നു മാവിൽ—യോവശ്ശിവതമോരസഃ, എന്നു തലയിൽ—തസ്യഭാജയതേഹനഃ, എന്നു കാലിൽ—ഉശതിരിവമാതരഃ, എന്നു മാവിൽ—തസ്മാഅരംഗമാമവഃ, എന്നു കാലിൽ—യസ്യക്ഷയായജിന്വഥ, എന്നു മാൎവിൽ—ആപോജനയഥാചനഃ എന്നു തലയിൽ.

മന്ത്രസാരം—അല്ലയോ വെള്ളങ്ങളെ! നിങ്ങൾ സുഖദുഃഖത്തിന കാരണഭൂതങ്ങളായി ഭവിക്കുന്നുവല്ലൊ. ആ നിങ്ങൾ എനിക്ക ഏറവും അഴകായിരിക്കുന്ന ഇന്ദ്രിയത്തിനായിക്കൊണ്ടു അന്നം തരുവിൻ! നിങ്ങൾക്ക അതിമംഗളകരമായിരിക്കുന്ന യാതൊരു രസമാണുള്ളതു? ഈ ലോകത്തിൽ നമ്മെ അതിന പ്രീതിയോടുകൂടിയ അമ്മമാരെപ്പോലെ ആക്കി ചെയ്യുവിൻ! യാതൊരു രസത്തിന്റെ സ്ഥിതിക്കായിക്കൊണ്ടു നിങ്ങൾ പ്രീതിയോടുകൂടി ഭവിക്കുന്നുവോ അതിനായിക്കൊണ്ടു നമ്മെയും പ്രാപിപ്പിക്കണമെ! അല്ലയോ വെള്ളങ്ങളെ നമ്മെ ജനിച്ചവരാക്കി ചെയ്യണമെ!

XXV അഘമൎഷണം.

ഋതഞ്ചസത്യഞ്ചാഭീദ്ധാത്തപസോധ്യജായത!
തതോരാത്ര്യജായതതതസ്സമുദ്രോഅൎണ്ണവഃ!
സമുദ്രാദ ൎണ്ണവാദധിസംവത്സരോജായത
അഹോരാത്രാണിവിദധദ്വിശ്വസ്യമിഷതോവശീ

§ വെള്ളം കുടിക്കുക.

സൂൎയ്യചന്ദ്രമസൌധാതായഥാപൂൎവ്വമകല്പയേൽ
ദിവഞ്ചപൃഥിവിഞ്ചാന്തരിക്ഷമഥൊ സ്വഃ

മന്ത്രാൎത്ഥം—ഏററവും ജ്വലിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന തപസിൽനിന്നു അധികമായിട്ടു സംകല്പവും, സത്യമായ വാക്കും ഉണ്ടായി. അതിൽനിന്നു രാത്രിയുണ്ടായി. രാത്രിയിൽ നിന്നുംഅധികജലമുള്ള സമുദ്രമുണ്ടായി. സമുദ്രത്തിൽനിന്നുവത്സരമുണ്ടായി. അനന്തരം അതിപ്രസിദ്ധനായ പരമാത്മാവു അഃഹാരാത്രങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കി വ്യാജേന ഈ ലോകത്തിന്നെല്ലാം സ്വാമിയായുംവൎത്തിച്ചു. തദനന്തരം പരബ്രഹ്മസ്വരൂപൻ മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരെ സൃഷ്ടിച്ചു. അതിൽ പിന്നീടു സ്വൎഗ്ഗത്തേയും ഭൂമിയേയും അന്തരീക്ഷത്തെയും സൃഷ്ടിച്ചു.

മേൽപറഞ്ഞ മന്ത്രംജപിച്ചു മുങ്ങി"ഓം ഓം"എന്നുജപിച്ചുനിവരുക.

XXVI അഥതൎപ്പണം.

"ബ്രഹ്മാദയോ ദേവാതാൻ തൎപ്പയാമി—ഭൂൎദ്ദേവാൻ തൎപ്പയാമി—ഭുവോൎദ്ദേവാൻ തൎപ്പയാമി—സ്വൎദ്ദേവാൻതൎപ്പയാമി—ഭൂൎഭുവസ്സ്വരോംദേവാൻ തൎപ്പയാമി."

മന്ത്രാൎത്ഥം—ബ്രഹ്മാവു തുടങ്ങീട്ടുള്ള യാതൊരുദേവന്മാരുണ്ടോ അവരെ ഞാൻ തൎപ്പിക്കുന്നു. ഭൂലോകത്തിൽ ഉള്ള ദേവന്മാരെയും, ഭുവൎല്ലോകത്തിലുള്ള ദേവന്മാരേയും,സ്വൎഃല്ലാകത്തിലുള്ള ദേവന്മാരെയും, മൂന്നുലോകത്തിലുള്ള എല്ലാ ദേവന്മാരെയും ഞാൻ തൎപ്പിക്കുന്നു. ഓരോമന്ത്രംകൊണ്ടും ഓരോപ്രാവശ്യം തൎപ്പണംകഴിക്കുക.

൧ ഓം വ്യാസാദയഃ ഋഷയഃ താനിഋഷീം സൂൎപ്പയാമി
൨ ഭൂരൃഷീംസ്തൎപ്പയാമി ൩ ഭുവഋഷീംസ്തൎപ്പയാമി
൪ സ്വഃ ഋഷീം സ്തൎപ്പയാമി.
൫ ഭൂൎഭുവസ്വരോമൃഷീംസ്തൎപ്പയാമി

സാരം—വ്യാസൻ തുടങ്ങീട്ടുള്ള യാതൊരു ഋഷികളുണ്ടോ അവരെഞാൻ തൎപ്പിക്കുന്നു. ശേഷം സ്പഷ്ടം. ൦രം മന്ത്രം കൊണ്ടു ഋഷിതൎപ്പണംകഴിക്കുക.

ഓം ബ്രഹ്മാദയഃപിതരസ്താൻ പിതൃംസ്തൎപ്പയാമി
ഭൂഃ പിതൃംസ്തൎപ്പയാമിഭുവഃ പിതൃംസ്തൎപ്പയാമി ഭൂൎഭുവസ്വരോം പിതൃംസ്തൎപ്പയാമി

സാരം—ആദ്യമാവൃതുടങ്ങീട്ടുള്ള യാതൊരു പതൃക്കളെ ണ്ടൊ അവരെ തപ്പിക്കുന്നു. ഈമന്ത്രംകൊണ്ടു പിതൃതപ്പ്ണം കഴിക്കണം.

ഇപ്രകാരം കുളികഴിഞ്ഞു രണ്ടാംമുണ്ടുകൊണ്ടു പുറംതോത്തി ആവെള്ളം യക്ഷ്മാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു തപ്പിക്കണം.

XXVIII യക്ഷ്മതപ്പ്ണം.

യന്മയാദൂഷിതംതോയംശരീരമലസംകരാൽ
തദ്ദോഷപരിഹാരാർത്ഥംയക്ഷ്മാണംതപ്പ്യാമ്യഹം 44

സാരം—നിമ്മലമായിരിക്കുന്ന ജലം മലിനമാക്കുന്നതു ദോഷമാകുന്നു. ഞാൻ എന്റെ ദേഹത്തിലെ അഴുക്കുകൊണ്ടു യാതൊരുവെള്ളം ദൂഷിപ്പിച്ചുവൊ ആദോഷശാന്തിക്കവേണ്ടി യക്ഷ്മാവിനെ തപ്പിക്കുണം. എന്നു വിചാരിച്ചു മുണ്ടുപിഴിഞ്ഞു പിന്നീടു സവ്വാംഗവും ഇഷ്ടംപോലെ തോർത്തുക.

XXIX ശിഖാബന്ധനം.

ഊദ്ധ്വകേശി!വിരൂപാക്ഷി!മാംസശോണിതഭോജനേ!
തിഷ്ഠദേവി!ശിഖാബന്ധെ!ചാമുണ്ഡെചാപരാജിതെ!

സാരം—മേല്പോട്ടുനിണ്ടിരിക്കുന്ന മുടിയോടുകൂടിയവളായി, വികൃതങ്ങളായകണ്ണുകളോടുകൂടിയവളായി,മാംസം,ചോര ഇതുകളെ ഭക്ഷിക്കുന്നവളായി, ഒരിക്കലും തോൽക്കാത്തവളായി, സദാ ജയിക്കുന്നവളുമായ ഹേ ചാമുണ്ഡാദേവി! നീ എന്റെ മുടിക്കെട്ടിൽ ഇരുന്നരുളണമെ എന്നുവിചാരിച്ചു മുടികെട്ടുക.

മന്ത്രസ്നാനം.

മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം സ്നാനവിധി ആചരിക്കുവാൻ ഒരുത്തൻ ശക്തിയില്ലാത്തപക്ഷം ഒരുമുണ്ടു നനച്ചുപിഴിഞ്ഞു ദേഹമാസകലം തുടച്ചു അഴുക്കുകളഞ്ഞു ഇടത്തെക്കയ്യിലൊ പാത്രത്തിലൊ കുറച്ചുവെള്ളമെടുത്തു ഗായത്രിയൊ ഇഷ്ടദേവതയുടെ മൂലമന്ത്രമൊ മൂന്നുപ്രാവശ്യം ജപിച്ചു മേൽപറഞ്ഞ് ആപോഹിഷ്ഠേതിമന്ത്രംകൊണ്ടു പ്രോക്ഷിക്കുക. ഇതുമന്ത്രസ്നാനമാകുന്നു.

XXX പാർത്ഥിവസ്നാനം.

കൈകാൽ മുഖംശുദ്ധിചെയ്തു ഉദ്ധൃതാസിവരാഹേണ എന്നമന്ത്രംജപിച്ചു ശുദ്ധമായമണ്ണു ദേഹത്തിൽപൂശുക.

XXXI പഞ്ചാംഗസ്നാനം.

കൈ, കാൽ, മുഖം കഴുകി പുണ്ഡരീകാക്ഷനെ സ്മരിക്കുക.

XXXII കാപിലസ്നാനം.

ഈറൻതുണികൊണ്ടു കൈ, കാൽ, മുഖം മുതലായതു ശുദ്ധിചെയ്തു സൂര്യനെ നോക്കുക.

XXXIII വായവ്യസ്നാനം.

പശുക്കളുടെ കുളമ്പിൽനിന്നും പറക്കുന്നതൊ അതിൽ പാറിയിരിക്കുന്നതൊ ആയ പൊടിയെ "ഗോസാവിത്രി" എന്ന മന്ത്രം ജപിച്ചു ദേഹത്തിൽ പൂശുക.

XXXIV ആഗ്നേയസ്നാനം.

ഈശായനമഃ ഇത്യാദിമന്ത്രംകൊണ്ടു ഭസ്മം പൂശുക.

XXXV ധ്യാനസ്നാനം.

കോടിസൂര്യപ്രകാശനായി, പീതാംബരധരനായി, സർവാവയവ സമ്പന്നനായി, സർവലക്ഷണയുക്തനായി, സർവാഭരണ ഭൂഷിതനായി, സർവവ്യാപിയായി, സർവജ്ഞനായി, സർവാധാരനായി, സർവാഭീഷ്ടനായിരിക്കുന്ന സാക്ഷാൽ വിഷ്ണുഭഗവാനെ മസ്തകോപരി ധ്യാനിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ തൃപ്പാദത്തിൽനിന്നും ഗംഗ പ്രവഹിച്ചു ബ്രഹ്മരന്ധ്രദ്വാരാ തന്റെ സർവാവയവങ്ങളെയും ശുദ്ധിയാക്കുന്നതായി വിചാരിക്കുക. ഇതുകളിൽ ഏതെങ്കിലുമൊരു സ്നാനമാചരിച്ചാലും ജപഹോമാദികർമ്മങ്ങൾക്കു അധികാരം സിദ്ധിക്കുമെന്നാണു സ്മൃതികൾ ഘോഷിക്കുന്നതു്.

വസിത്വാവാസആചമ്യസ്നാനംദേവായചാർപ്പയേൽ

പിന്നീടു നല്ല വെള്ളവസ്ത്രം ഉടുത്തു ആചമനം കഴിച്ചു സ്നാനം സമർപ്പിക്കണം. തീപിടിച്ചു വല്ലഭാഗം വെന്തതൊ, അധികം ജീർണ്ണിച്ചതൊ, മുഷിഞ്ഞതൊ; എലി, പശു, കാള, പോത്തു മുതലായതു കടിച്ചതൊ, തലമുടി, രോമം ഇതുകളെക്കൊണ്ടു ദൂഷിച്ചതൊ ആയ വസ്ത്രം സർവകർമ്മങ്ങളിലും വർജ്ജിക്കണമെന്നു സദാചാര സ്മൃതിയിൽ പറയുന്നു. പൂജമുതലായ കർമ്മങ്ങൾക്കു തറുടുക്കണമെന്നും, ഉത്തരീയം പൂണുനൂൽ പോലെ കെട്ടിയിടണമെന്നുമാണു സ്മൃതികൾ ഉപദേശിക്കുന്നതു്.

ഇതുയും സദാചാരവിഷയം. തിലകം നിത്യകർമ്മാനുഷ്ഠാനം മു തലായതു താന്താങ്ങളുടെ പൂർവ്വപരമ്പരയെ അനുസരിച്ചുചെ യ്യേണ്ടതാണ്. വേദാദികളുടെ ഗന്ധലേശമില്ലാത്തവരും സാധാരണയായി ഒരു കർമ്മവും ആചരിക്കാത്തവരും ആയജ്ഞ ന്മാരും പൂജാധികാരസിദ്ധിയ്ക്കായിക്കൊണ്ടു ചെയ്യേണ്ടുംവിധി യെ ഇനിപറയുന്നു.

ആയവർ പൂർവോക്തപ്രകാരം വസ്ത്രധാരണപര്യന്തം ക ഴിച്ചു കിഴക്കോട്ടുതിരിഞ്ഞിരുന്നു ഭസ്മമെടുത്തു വെള്ളംകൂട്ടികുഴ ച്ചു ‘ഓം നമശിവായ’ എന്നുജപിച്ചുശിവനെധ്യാനിച്ചു തൽ പുരുഷായനമഃ“എന്നു”നററിയിലും അഘോരനമഃ എന്നുവ ലത്തുതോളിലും സദ്യോജാതായനമഃ എന്നുഇടത്തുതോ ളിലും വാമദേവായനമഃ എന്നുഉദരത്തിലും ഈശായനമഃ എന്നുമാറിലുംധരിക്കുക.

ഇതിനുപ്രമാണംക്രമത്താൽ ‘പുരുഷാഘോര സദ്യോ വാമേശാനാമഭിഃ ഫാലാംസോദര വക്ഷസ്സു’ഇത്യാദിആപ്തവാ ക്യമാകുന്നു. പിന്നീടു “ഓം പരമാത്മനേനമഃ” എന്നുഫലംവ്യ പ്രാവശ്യം ജപിക്കുക. ഒരാമന്ത്രം നിത്യമാചരിക്കുന്നവൻ സ ർവകർമ്മത്തിന്നും അധികാരിയായും, സർവആപത്തുകളിൽനി ന്നുംവേർവിടുന്നവനായും മരണാനന്തരം മോക്ഷം പ്രാപിക്കു ന്നവനായും ഭവിക്കുമെന്നു ശ്രീനിവാസഹൃദയം.

മന്ത്രാർത്ഥം.

1 ബ്രഹ്മവിഷ്ണുസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മത്തി ന്നായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം 2 പരാ പ്രകൃഷ്ടാ മാ ശക്തിഃ കാന്തിഃ വാ യസ്യ, സഃ പരമഃ അതതി ഗച്ഛതി താംസ്താൻ ഭാവാനിതി ആത്മാ പരമശ്ചാ സാ വാത്മാ ച പരമാത്മാ= ശ്രേഷ്ഠയായിരിക്കുന്ന ശക്തിയോടൊ കാന്തിയോടൊ കൂടിയ വനായി സ്വാതന്ത്ര്യേന അതാതു സ്വഭാവങ്ങളെപ്രാപിക്കുന്നവ ൻഎന്നും, 3 പവർത്തിതിപരഃ മായാ ആത്മാ ജീവനം പര മാത്മാ=പരിപാലകനായും മഹാലക്ഷ്മിക്കു ഭർത്താവായുമിരി ക്കുന്നവൻഎന്നും, 4 പരാ മാ ഏഷാം തെ പരമാഃ തേഷാം ആത്മാ പരമാത്മാ = വിരക്തന്മാരുടെ ഹൃദയത്തോടുകൂടിയ വൻഎന്നും, 5 പരാവു ആത്മാ വാ = വിരക്തന്മാരിൽദയ വുള്ളവൻഎന്നും, 6 പരാ മാത്മാനം പരമാത്മാ=പരിപൂർണ്ണ മായും സർവവ്യാപകവുമായ പരബ്രഹ്മസ്വരൂപൻഎന്നും

കൂടാതെപരമശബ്ദത്തിന്നുമാത്രം ചിലവ്യത്യാസങ്ങളെ ഉള്ളവയെ പറയുന്നു.

പരെർമ്മീയത ഇതി പരമഃ = യോഗികളാൽ അറിയപ്പെടുന്നവൻ. പരാൻ മിനാതീതിപരമഃ=രാഗദ്വേഷാദികളായ ശത്രുക്കളെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ. പരാ മാ യസ്യ സഃ പരമഃ=ശ്രേഷ്ഠമായിരിക്കുന്ന ജ്ഞാനത്തോടുകൂടിയവൻ എന്നും, ശിഷ്ടം ഗുരുമുഖത്തിൽനിന്നുഗ്രഹിക്കുക.

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേ
"സദാചാരവിഷയം"
സമ്പൂർണ്ണം.

THE

PURUSHASOOKTHAM.

ശ്രീ

പുരുഷസൂക്തം.

ശ്രീഗണേശായ നമഃ

നത്വാഹം പരമാത്മാനം
സർവ്വവ്യാപിനമീശ്വരം
സൂക്താം സാരം പ്രവക്ഷ്യാമി
ബാലാനാംബോധകാരകം.

സഹസ്രശീർഷാ പുരുഷഃ സഹസ്രാക്ഷസ്സഹസ്രപാൽ
സഭൂമിം വിശ്വതോ വൃത്വാ അത്യതിഷ്ഠദ്ദശാംഗുലം. 1

അന്വയം.—സഹസ്രശീർഷാ സഹസ്രാക്ഷഃ സഹസ്രപാൽ സഃ പുരുഷഃ ഭൂമിം വിശ്വതഃ വൃത്വാ ദശാംഗുലം അത്യതിഷ്ഠൽ.

സാരം—ആയിരംതലയുള്ളവനും, ആയിരം കണ്ണുള്ളവനും, ആയിരംകാലുള്ളവനും, വേദശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധനും ആയിരിക്കുന്ന പുരുഷൻഭൂലോകം എല്ലായിടത്തും വ്യാപിച്ച് പത്തംഗുലംപ്രമാണമായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ അതിക്രമിച്ചു സ്ഥിതനായ്ഭവിക്കുന്നു.

‡ വിശിഷ്ടാദ്വൈതഭാഷ്യസംക്ഷേപം.

ഭഗവാനിതി ശബ്ദോയം തഥാ പുരുഷ ഇത്യപി
നിരുപാധീചവർത്തേതെ വാസുദേവേസനാതനേ 2

സഏവവാസുദേവോസൌ സാക്ഷാൽപുരുഷഉച്യതേ
സ്ത്രീപ്രായ മിതരൽസർവ്വം ജഗൽ ബ്രഹ്മപുരസ്സരം. 3

‡ വിശി: ഭാ: സം:—

ഇത്യാദിപത്മസംഹിതയിലെവാക്യംകൊണ്ടുപുരുഷൻ എന്നപറയുന്നവൻ ശ്രീനാരായണനാകുന്നുഎന്നും, ബ്രഹ്മാവുതുടങ്ങീട്ടുള്ള മററജഗത്തെല്ലാം സ്ത്രീപ്രായമാകുന്നു എന്നും വ്യക്തമാകുന്നു. ഭഗവാൻ എന്നുള്ളപദത്തിന യാതൊരു ദോഷമെന്നിയെ സകലഗുണങ്ങളെക നിധിയായിട്ടുള്ളവനെന്നും,പുരുഷൻ എന്നപദത്തിന സകലവസ്തുക്കളിലും അന്തൎയ്യാമിയായി വസിക്കുന്നവനെന്നും, എല്ലായിടത്തും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നവനെന്നും അത്ഥംകല്പിക്കേണ്ടതാണെന്ന പരാശരമഹാമുനിയാലും പറയപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു. ഈഗുണങ്ങൾ ശ്രീനാരായണന്നു മാത്രമെ ഉള്ളുഎന്നും മററുദേവകൾക്കില്ലെന്നുംവേദാന്തങ്ങളും ഘോഷിക്കുന്നു. ആയതുകൊണ്ടു അന്യദേവന്മാരെ ഭഗവാൻഎന്നും പുരുഷൻഎന്നും വിളിച്ചുകൂടാ. ഈ ഗുണങ്ങൾ അന്യരിൽ കാണുകയില്ലാ. ഇതരൻ കേവലം സ്ത്രീപ്രായമാണു. ഇങ്ങനെയാണെങ്കിലും "പൂജാത്ഥംഇന്ദ്രഭഗവാൻ, ചന്ദ്രഭഗവാൻ, രുദ്രഭഗവാൻ, ഗണപതിഭഗവാൻ" എന്നെല്ലാംആയവരെ പറയുന്നുണ്ടു.ആയത്സാർത്ഥമായിട്ടുള്ളതുമല്ലാ. എല്ലാംകൊണ്ടും പുരുഷൻഎന്നശബ്ദം ശ്രീനാരായണനെത്തന്നെ പ്രാപിക്കുന്നു. സഹസ്രമെന്നതിന്ന അനേകമെന്നു സാരം. സകലജീവജാലങ്ങളും അടങ്ങീട്ടുള്ള ഒരംബ്രഹ്മാണ്ഡം ശ്രീനാരായണന്റെ ശരീരമാകയാൽ അഖിലപ്രാണികളുടെ ശിരസ്സുകളും നാരായണന്റെശിരസ്സുകളാകുന്നു. ഇപ്രകാരംതന്നെമററുള്ളവയും. അവസാനമില്ലാത്ത തല, കണ്ണ്,കാലുകളുള്ളവനും സർവ്വപ്രസിദ്ധനുമായിരിക്കുന്ന സാക്ഷാൽ ശ്രീ നാരായണൻ ഭൂലോകവും, കീഴ്മേലുള്ള പതിന്നാലുലോകങ്ങളുടങ്ങിയ ബ്രഹ്മാണ്ഡമാസകലം വ്യാപിച്ചതന്റെഅംഗുലങ്ങളാൽപത്തു അംഗുലംകണക്കായബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ അതിക്രമിച്ചുസ്ഥിതനായിരിക്കുന്നു.ഒരം ബ്രഹ്മാണ്ഡം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏതോ ഒരുഅംശമാകുന്നു എന്നുസാരം.

† മാദ്ധ്വഭാഷ്യസാരം.

ഈ പുരുഷസൂക്തത്തിൽ ബ്രഹ്മാവുവിഷ്ണുവിനെക്കുറിച്ചുചെയ്യുമാനസയജ്ഞവും,സൃഷ്ടിക്രമവും,ദേവകൾചെയ്യു കമ്മയജ്ഞജ്ഞാനയജ്ഞാദിപ്രകാരവും, മോക്ഷപ്രാപ്തിക്കുള്ളഉപായവുംപറയുന്നു. സമസ്തഗുണപരിപൂർണ്ണനായിരിക്കുന്ന ശ്രീനാരാ

† മാ: ഭാ: സാ:—

യന്നൻ സഹസ്രസംഖ്യാകമായിരിക്കുന്ന തല, കൺ, കാലുകളോടുകൂടി യവനായിട്ടു ഭൂമിയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ വ്യാപിച്ച് ബ്രഹ്മാവുതുടങ്ങീട്ടുള്ളവരുടെ പത്തംഗുലം പ്രമാണമായിരിക്കുന്നഹൃദയത്തിൽഅന്തര്യാമിയായിട്ടു അതിശയത്തോടുകൂടി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. അനേകശിരസ്സുള്ളവനു "സഹസ്രശീർഷാ" എന്നുള്ളപദംയുക്തം തന്നെയാണു.

§ വിദ്യാരണ്യഭാഷ്യസാരം,

പണ്ടുനാരായണൻഎന്നുപേരോടുകൂടിയ ഒരു മഹർഷിശ്രേഷ്ഠൻ തപസ്സുചെയ്തുഭഗവാനെ പ്രത്യക്ഷമാക്കി വരംപെററു സ്വരം, വർണ്ണം, മുതലായതുതെററാതെ ഇതിനെആദ്യമായിട്ടുമനസ്സിലാക്കിയതിനാൽ ഈ ഋക്കിനു നാരായണം എന്നുപേർസംബന്ധിച്ചു. ജഗൽക്കാരണനായ നാരായണനെക്കുറിച്ചുപ്രതിപാദിക്കുന്നതിലും ഈപേർസാർത്ഥമായിട്ടുതന്നെപരിണമിച്ചു. ഒട്ടൊഴിയാതെയുള്ള പ്രാണികൾ ഒതുങ്ങീട്ടുള്ള ഈ ബ്രഹ്മാണ്ഡമാകുന്ന ദേഹത്തോടു കൂടിയവിരാട് പുരുഷനെയാണു പുരുഷപദംകൊണ്ടു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. സഹസ്രംഎന്നതിനുഅനേകംഎന്നർത്ഥം. അനേകാശിരസ്സുകൾ, അനേകം നേത്രങ്ങൾ, അനേകംപാദങ്ങളോടുകൂടിയവിരാട് പുരുഷൻ അണ്ഡരൂപമായിരിക്കുന്ന ഭൂമിയെ വ്യാപിച്ചിട്ടു പത്തംഗുലംഅധികമായിട്ടു ആക്രമിച്ചു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. സർവ്വുംഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരത്തിൽ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്നതിനാലാകുന്നു മററു അവയവങ്ങൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അവയവങ്ങളായിത്തീന്നതു. പത്തു എന്നതിനും അനേകംഎന്നുഅർത്ഥംതന്നെയാണു. ഈബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിൻ വെളിയ്ക്കും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നുഎന്നുസാരം.

പുരുഷഏവേദംസർവ്വം യൽഭൂതം യച്ചഭവ്യം
ഉതാമൃതത്വസ്യേശാനഃ യദന്നേനാതിരോഹതി 4

അന്വയം—യൽഭൂതം യത് ഭവ്യം ച യൽ അന്നേന അതിരോഹതി ഇദം സർവ്വം പുരുഷ ഏവ ഉത അമൃതത്വസ്യ ഈശാനഃ

സാരം—യാതൊരുജഗത്തു് ആദ്യ കല്പത്തിൽ ഉണ്ടായോ, യാതൊരുജഗത്തു് ഇനിയത്തെകല്പത്തിൽ ഉണ്ടാക

§ വി: ഭാ: സാ:—

വാൻപോകുന്നുവോ, യാതൊരുജഗത്തു അന്നംകൊണ്ടു നശിക്കാതെയിരിക്കുന്നുവോ, ഈ സർവജഗത്തും പുരുഷൻതന്നെയാകുന്നു. വിശേഷിച്ചു മോക്ഷത്തിന്നു സ്വാമിയായും ഭവിക്കുന്നു.

വിശ്:— ഭാ:— സം:— മുൻഉക്കളെകൊണ്ടു എവിടെയും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നവനെന്നും, അതുകൊണ്ടു ദേശപരിച്ഛേദശൂന്യനല്ലെന്നുംപറഞ്ഞു. ഠം ഉക്കുകൊണ്ടു കാലപരിച്ഛേദശൂന്യനല്ലാഎന്നും പറയുന്നു. കഴിഞ്ഞകാലത്തിൽഇരുന്നതും, ഇനിവരുവാൻപോകുന്നകാലത്തിൽ ഉണ്ടാകുവാൻപോകുന്നതും ഇപ്പോൾ കണ്ടുവരുന്നതുമായ ജഗത്തെല്ലാം ശ്രീനാരായണനാകുന്നു. ഭൂതഭവിഷ്യദ്വർത്തമാനങ്ങളായ മൂന്നുകാലങ്ങളിലുമുള്ള അഖിലജീവജാലങ്ങളും നാരായണശരീരമാകയാൽ അവഎല്ലാം പരമപുരുഷൻതന്നെ. ദേവൻ മനുഷ്യൻ മുതലായ ശബ്ദങ്ങൾ അതാതുശരീരങ്ങളെ ഉദ്ദേശിച്ചു പറയുന്നു എങ്കിലും ശരീരത്തോടുകൂടിയ ആത്മാക്കൾക്കു ഉപകരിക്കുന്നതുപോലെ ഈ ജഗച്ഛബ്ദം, പുരുഷനെ വചിക്കുന്നു. ഇത്രമാത്രംകൊണ്ടു കാലപരിച്ഛേദമില്ലാത്തവനെന്നു സ്പഷ്ടമായിഭവിക്കുന്നു. തന്റെആശ്രിതജനങ്ങൾക്കു മോക്ഷപദവിയെ നൽകുന്നവനും, ഈജഗത്തു് ഒരിക്കലും നശിക്കാതെയിരിക്കുവാൻ അന്നം കൊടുത്തുരക്ഷിക്കുന്നവനും ഇവൻതന്നെയാകുന്നു. ഇവനെ ആശ്രയിക്കുന്നോർക്കു യാതൊരുഹാനിയും നേരിടുന്നതല്ലാ എന്നു സാരം.

മാ: ഭാ:സാ:—ഭൂതഭവിഷ്യദ്വർത്തമാനങ്ങളായ മൂന്നുകാലങ്ങളിലുമുള്ള ജഗത്തെല്ലാം പരമപുരുഷനാകുന്നു. ഇതിനു സ്വാമിയും അവൻതന്നെ. ഠം ലീലാപ്രപഞ്ചത്തിലുള്ള കർമ്മാധീനന്മാരായ സംസാരികളെ ഒഴിച്ചു മററു മോക്ഷംപ്രാപിച്ചവർക്കും അവൻതന്നെയാകുന്നുസ്വാമി. അന്നമെന്നുപറയുന്നതു നശിക്കുന്നവസ്തുവാകുന്നു. ഠം സംസാരത്തിലുൾപ്പെട്ട എല്ലാവസ്തുക്കളും സംസാരികളുടെ പുണ്യപാപങ്ങൾ ക്ഷയിക്കുന്നതോടുകൂടി അവയും നശിക്കും. അതുകൊണ്ടു അതുകൾക്കു അന്നമെന്നുപേർ. മേൽപ്പറഞ്ഞവയുള്ള സംസാരജീവികളെ ഇവിടെ അന്നമെന്നുപറയുന്നു. ഇവരെ അതിക്രമിച്ചവൻ "മുക്തൻ" എന്നുള്ളനാമധേയത്തിന്നു അർഹനാകുന്നു എന്നുസാരം.

വ: ഭാ: സാ:—മൂന്നുകാലങ്ങളിലുമുള്ള ജഗത്തു സാക്ഷാ

ൽ വിരാട് പുരുഷനാകുന്നു. ഈ വൎത്തമാനകാലത്തിലുള്ള സമസ്തപ്രാണികളും പുരുഷന്റെ അവയവങ്ങളായതുപോലെ കഴിഞ്ഞ കല്പത്തിലും, വരുവാൻപോകുന്ന കല്പത്തിലുമുള്ള സൎവ്വപ്രാണികളും വിരാട്പുരുഷന്റെ അംഗങ്ങൾ തന്നെ എന്നു സാരം. കൂടാതെയും ഒരുവനെ ഒരു പ്രധാനദേവതയാക്കുന്നതിനും ഈ പുരുഷൻ സമൎത്ഥനാകുന്നു. ബ്രഹ്മാവു, ഇന്ദ്രൻ മുതലായ ദേവന്മാരാകണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഇവനെത്തന്നെ ആശ്രയിക്കണം. ഈ വിരാട്പുരുഷൻ ജീവാത്മാക്കളുടെ പുണ്യപാപങ്ങളെയനുസരിച്ചു ഫലപ്രദാനം ചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ടി സാക്ഷാൽ സ്വരൂപത്തെവിട്ടു ഈ ജഗൽസ്വരൂപമായി പരിണമിച്ചു. ആയതുകൊണ്ടു ഈ ജഗത്തു യഥാൎത്ഥമല്ല. ഒരു സ്വൎണ്ണക്കട്ടി കുണ്ഡലം, വള, മോതിരം മുതലായ പല ആഭരണരൂപമായി പരിണമിച്ചാൽ അതുകൾ താൻ ഉണ്ടാകുന്നതിനുമുൻപും, താൻ നശിച്ചതിൽപിൻപും കാണാത്തതിനാൽ കുണ്ഡലാദികൾ വാസ്തവമല്ലാ എന്നും, അതുകൾക്കു കാരണഭൂതമായിരിക്കുന്ന സ്വൎണ്ണക്കട്ടി എപ്പോഴും കാണുന്നതിനാൽ വാസ്തവമാണെന്നും വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ, ഈ ജഗത്ത് ഒരു കാലത്തു ഇല്ലാതെ ഇരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായി. ഇനി കുറച്ചുകാലം കഴിയുമ്പോൾ നശിക്കുന്നതാകകൊണ്ടു വാസ്തവമായിട്ടുള്ളതല്ലാ എന്നും; ഇതിനു കാരണമായിരിക്കുന്ന വിരാട്പുരുഷസ്വരൂപം എന്നും ഇരിക്കുന്നതിനാൽ ഇതൊന്നുമാത്രമേ വാസ്തവമായിട്ടുള്ളൂ എന്നും ശേഷമെല്ലാം അവാസ്തവമാണെന്നും താല്പൎയ്യം.

ഏതാവാനസ്യമഹിമാതോജ്യായാംശ്ചപുരുഷഃ
പാദോസ്യവിശ്വാഭൂതാനിത്രിപാദസ്യാമൃതംദിവി 5

അന്വയം—അസ്യമഹിമാ ഏതാവാൻ അതഃ പുരുഷഃ ജ്യായാൻ വിശ്വാഭൂതാനി അസ്യ പാദഃ അസ്യ അമൃതം ത്രിപാൽ ദിവി.

സാരം—ഇദ്ദേഹത്തിന്റെമാഹാത്മ്യം ഇതെല്ലാമാണ്. ഇതുഹേതുവായിട്ടു പുരുഷൻ ശ്രേഷ്ഠനാകുന്നു. എല്ലാഭൂതങ്ങളും (വസ്തുക്കളും) ഈ പുരുഷന്റെ നാലിൽ ഒരംശമാകുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭോഗ്യമായിരിക്കുന്ന മറ്റു മൂന്നംശവും പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പരമപദത്തിങ്കലാകുന്നു.

വി: ഭാ: സാ:—സൎവ്വദേശകാലങ്ങളിലും നിറഞ്ഞിരിക്കുക, എന്നുള്ള മഹാമാഹാത്മ്യത്തോടു കൂടിയവനാകുന്നു ശ്രീ

നാരായണൻ. ആയതുകൊണ്ടു ഇവനുസമാനമായിട്ടു വേറെ ആരുംതന്നെഇല്ലാ. ഇവൻതന്നെ സർവ്വശ്രേഷ്ഠൻ. അനേകബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ലീലാവിഭൂതി ഇവന്റെ ഏകദേശമാകുന്നു. ശിഷ്ടങ്ങളായ മൂന്നുഭാഗങ്ങളും അമൃതുപോലെ "രജോഗുണത്തോടും" "തമോഗുണത്തോടും കൂടാതെ ശുദ്ധസത്വംകൊണ്ടുപ്രകാശിച്ചിരിക്കുന്നു. വൈഷ്ണവർ ഈ നിത്യവിഭൂതിയെ "ത്രിപ്പാദവിഭൂതി"എന്നുപറയുന്നു.

മാ: ഭാ: സാ:—ശ്രീനാരായണൻ ഇതരമാഹാത്മ്യത്തെക്കാൾ അധികമാഹാത്മ്യത്തോടുകൂടിയവനാകുന്നു. ഇവന്റെ മാഹാത്മ്യാധിക്യമേൽ വ്യക്തമാവുകയുംചെയ്യും. ബ്രഹ്മാവു തുടങ്ങീട്ടുള്ള നിഖിലജഗത്തും ഇവന്റെപ്രതിബിംബമാകുന്നു. പ്രതിബിംബം ബിംബത്തിങ്കൽനിന്നും അന്യമായിട്ടുള്ളതാകയാൽ ബ്രഹ്മാവുമുതൽ തൃണപര്യന്തമുള്ള സകലജീവരാശികളും പുരുഷനിൽനിന്നും വേർപെട്ടുതുകളാകുന്നു. യാതൊരുവികാരമെന്നിയേ എല്ലായ്പോഴും ഒരുപോലെ ഇരിക്കുന്ന ഈപുരുഷന്റെ സ്വരൂപംമൂന്നായിട്ടു അംശിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിൽ ഒരംശം "ശ്വേതദ്വീപിലും, മറ്റൊന്നു "ക്ഷീരസമുദ്രത്തിലും, വേറെയൊന്നു "ശ്രീവൈകുണ്ഠ"ത്തിലും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—അതീതമായും, അനാഗതമായും വർത്തമാനമായുമിരിക്കുന്ന ഈജഗത്തു എത്രമാത്രമാണുള്ളതു? അത്രയും വിരാട്പുരുഷസാമർത്ഥ്യമാകുന്നു. ആകയാൽഇതു അവാസ്തവവും, പുരുഷൻ വാസ്തവവുംആണ്. തന്റെ സാമർത്ഥ്യസ്വരൂപമായിരിക്കുന്ന ഈജഗത്തിനെക്കാളും പുരുഷൻ ശ്രേഷ്ഠനാകുന്നു. ഇവന്റെ മാഹാത്മ്യരൂപമായ മൂന്നു കാലങ്ങളിലുമുള്ള പ്രാണികൾ ഇവന്റെതന്നെ നാലാമത്തെഭാഗമാകുന്നു. ശിഷ്ടമുള്ള മൂന്നുഭാഗങ്ങളും പുരുഷന്റെ സ്വരൂപമാകുന്നു. ഇതുഒരിക്കലും നശിക്കുകയുമില്ലാ; ഈരൂപം ഏറ്റവുംപ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ഇരിക്കുന്നു. വേദത്തിൽ "അനന്തം"എന്നുപറഞ്ഞിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു ഇവിടെ നാലായിട്ടു ഭാഗിച്ചതെന്തെന്നാൽ വികാരശൂന്യമായിരിക്കുന്നഭാഗം അധികമെന്നും, തത്സഹിതമായിരിക്കുന്ന ഈജഗദ്രൂപാംശം അല്പമെന്നുംകാണിക്കുവാനാകുന്നു.

ത്രിപാദൂർദ്ധ്വ ഉദൈൽപുരുഷഃ പാദോസ്യേഹാഭവൽപുനഃ
തതോ വിഷ്വങ്വ്യക്രാമൽസാശനാനശനേ അഭി ഋ. ൪

അന്വയം—പുരുഷഃ ത്രിപാൽ ഊൎദ്ധ്വഃ ഉദൈൽ പുനഃ അസ്യപാദഃ ഇഹ അഭവൽ തതഃ വിഷ്വക് സാശനാനശനേ അഭി വ്യക്രമൽ.

അൎത്ഥം—പുരുഷൻ മൂന്നപാദങ്ങളോടുകൂടി മേൽഭാഗത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതായിട്ടു സങ്കല്പിച്ചു. പിന്നെ ഇവന്റെ പാദം ഈലോകത്തിൽ ഉത്ഭവിച്ചു. അനന്തരം എല്ലായിടത്തും ജീവജഡങ്ങളെയുദ്ദേശിച്ചു വ്യാപിച്ചു.

വി:ശി: ഭാ: സാ:—"ത്രിപ്പാദവിഭൂതി"എന്നുമെല്ലാറ്റയപ്പെട്ട പരമപദത്തിൽഇരിക്കുന്ന സാക്ഷാദ്വാസുദേവൻ ആകുന്ന പരമപുരുഷൻ,—"സങ്കർഷണൻ, അനിരുദ്ധൻ, പ്രദ്യുമ്നൻ"എന്നീ മൂന്നഅവതാരങ്ങൾ എടുത്തു് മൂലപ്രകൃതിക്കും മേൽഇരുന്നു് അനന്തകോടിബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളെ രക്ഷിക്കുവാനായ് നിശ്ചയിച്ചു. ഈ അവതാരങ്ങളിൽവച്ചു ഒരവതാരമായ "അനിരുദ്ധനാരായണൻ"തന്റെ ആശ്രിതന്മാരെ രക്ഷിക്കുവാൻവേണ്ടി പാൽക്കടലിലും, ശ്വേതദ്വീപിലും— അയോദ്ധ്യ, ദ്വാരകമുതലായ ദിവ്യനഗരങ്ങളിലും അവതരിച്ചു. അതിൽപിന്നീടു ശ്രിതരക്ഷണാൎത്ഥം അനേകവ്യാപാരങ്ങളും നടത്തി. ലോകരക്ഷണം സങ്കല്പമാത്രംകൊണ്ടുതന്നെ സാധിക്കുമെന്നിരിക്കെ ഇപ്രകാരമെല്ലാം ചെയ്യുന്നതു ഭക്തരിലുള്ള അതിവാത്സല്യംകൊണ്ടാകുന്നു.

മാ: ഭാ: സാ:—"പാലാഴി, ശ്വേതദ്വീപു, ശ്രീവൈകുണ്ഠം"എന്നുമുൻവിവരിച്ച മൂന്നസ്ഥലങ്ങളിലും മൂന്നഅംശങ്ങളോടുംകൂടിസ്ഥിതിചെയ്യുന്നവനും, സത്വഗുണപ്രധാനനുമായ പരമാത്മാവു ഓരോവസ്തുക്കളിലും അന്തൎയ്യാമിയായിട്ടു ആവിർഭവിച്ചു. പരമാത്മാവിന്റെ വേറൊരംശം യാഗംകൊണ്ടു എല്ലാവരും ആരാധിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ അഗ്നിരൂപമായി ഈലോകത്തിലും അവതരിച്ചു. അതിമാഹാത്മ്യത്തോടുകൂടിയ ഈപരമാത്മാവു മുക്തന്മാരുടേയും സംസാരികളുടേയും ഉള്ളിൽപ്രവേശിച്ചു അന്തൎയ്യാമിയായും, വെളിയിൽ ഇതുകൾക്കു ആധാരമായിട്ടും ഇരുന്നുതന്റെ നാലുഭാഗങ്ങളിലും വ്യാപിച്ചു.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—ഒരം വിരാട്പുരുഷന്റെ സംസാരസംബന്ധത്തോടുകൂടാത്ത അധികഭാഗംഏതോ അതു ഏററവും ആശ്ചൎയ്യത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു. നാലാമത്തെഭാഗം അ

ജ്ഞാനം കൊണ്ടു ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ഒരം സംസാരത്തിൽ മായയാൽ മൂടപ്പെട്ടു ജന്മമരണങ്ങളോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു. പശു, മനുഷ്യൻ മുതലായ ചേതനാ വസ്തുക്കളെക്കൊണ്ടും മല, മരം മുതലായ അചേതനാവസ്തുക്കളെക്കൊണ്ടും ഒരം ലോകം ഏതു പ്രകാരം നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നുവോ, അപ്രകാരം താൻ അതാതു പ്രകാരമുള്ള നാനാവിധരൂപങ്ങളെഎടുത്തു ജഗത്തു് ആസകലം വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു.

തസ്മാദ്വിരാഡജായത വിരാജോ അധിപൂരുഷഃ
സജാതോ ത്യതിരിച്യത പശ്ചാദ്ഭൂമിമഥോപുരഃ 7

അന്വയം—തസ്മാൽ വിരാട് അജായത വിരാജോ അധിപുരുഷഃ ജാതഃ സഃ ഭൂമിം പശ്ചാൽ അധഃ പുരഃ അത്യതിരിച്യത.

അർത്ഥം—അവനിൽനിന്നും വിരാട് ജനിച്ചു. വിരാട്ടിനെ ആശ്രയിച്ചു പുരുഷൻജനിച്ചു. അവൻഭൂമിയേയും, പാർശ്വഭാഗങ്ങളേയും, കീഴ്ഭാഗങ്ങളേയും, മേൽഭാഗത്തേയും അതിക്രമിച്ചു.

വിശി: ഭാ: സം:—നാരായണന്റെ നാഭികമലത്തിൽ നിന്നും വിശിഷ്ടപ്രകാശത്തോടുകൂടിയ ബ്രഹ്മാണ്ഡംഉണ്ടായി അതിൽനിന്നും നാന്മുഖബ്രഹ്മാവും, ഉണ്ടായി. അവൻഭൂമിക്കു കീഴ്മേൽചുറ്റമുള്ള എല്ലായിടത്തും വ്യാപിച്ചു.

മാ: ഭാ: സാ:—ആ പരമപുരുഷനിൽനിന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡം ഉണ്ടായി. അതിൽനിന്നും ചതുർമ്മുഖൻ ജനിച്ചു. പരമാത്മാവു ആ നാന്മുഖൻ നിയാമകനായിതീൎന്നു. ആ ബ്രഹ്മാവു അന്നിരുദ്ധനാരായണന്റെ പിൻപും, ബ്രഹ്മാദികൾക്കു മുൻപുമാണു ഉത്ഭവിച്ചതു്. പിന്നീടു അവൻ ഭൂമിയോടുകൂടിയ സമസ്തലോകങ്ങളേയും രുദ്രാദി ദേവതകളേയും അതിക്രമിച്ചു സ്ഥിതനായി.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—ആ ആദിപൂരുഷനിൽനിന്നും ബ്രഹ്മാവ്, ഇന്ദ്ര, ചന്ദ്രന്മാർ മുതലായ ദേവന്മാർ,—ഗരുഡൻ, കാകൻ മുതലായപക്ഷികൾ,—ദരിദ്രൻ, ധനികൻ, ബലവാൻ, ദുർബ്ബലൻ മുതലായ പലവക ഭേദങ്ങളോടു കൂടിയ മനുഷ്യർ,—മൈനാകം മുതലായ പർവ്വതങ്ങൾ,—കല്പവൃക്ഷം തുടങ്ങിട്ടുള്ള അഖിലവൃക്ഷങ്ങൾ—ഇനിയും പലവക—ഇവകളെക്കൊണ്ടു എല്ലാവും പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡംഉ

ണ്ടായി. ആ ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ ആധാരമാക്കിക്കൊണ്ടു അതിന്റെ അഭിമാനിയായി ഒരുവൻ ഉണ്ടായി. പിന്നീടു അവൻ ഭൂമിയേയും, അനന്തരം ജീവാത്മാക്കൾക്കു ശരീരങ്ങളേയും സൃഷ്ടിച്ചു.

യൽപുരുഷേണഹവിഷാ ദേവായജ്ഞമതന്വത
വസന്തോസ്യാസീദാജ്യം ഗ്രീഷ്മഇധ്മശ്ശരദ്ധവിഃ 8

അന്വയം—ദേവാഃ യൽ പുരുഷേണ ഹവിഷാ യജ്ഞം അതന്വത അസ്യ വസന്തഃ ആജ്യം ഗ്രീഷ്മഃ ഇധ്മ ശരൽഹവി ആസീൽ.

അർത്ഥം—ദേവന്മാർ എപ്പോൾ പുരുഷനാകുന്നഹവിസ്സുകൊണ്ടു യാഗംചെയ്തുവോ അപ്പോൾ ഇതിന്നു വസന്തർത്തു നെയ്യായിട്ടും,ഗ്രീഷ്മർത്തു സമിത്തായിട്ടും, ശരദൃതു ഹവിസ്സായിട്ടും ഭവിച്ചു.

വിശി: ഭാ: സം:—ധനസമൃദ്ധി, ശത്രുനാശം മുതലായ ഫലത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചു യാഗംചെയ്യുന്നതിൽ പശുപ്രധാനകാരണമായിട്ടും,—നെയ്, ചമത, പുരോഡാശം മുതലായതു അപ്രധാനോപകരണങ്ങളായിട്ടും തീരുന്നതുപോലെ ഇവിടെ സൃഷ്ടികാലത്തെ ഫലത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച് അതിൽനിത്യനുരികൾ ബ്രഹ്മാവിനെ പ്രധാനകാരണമായിട്ടും, വസന്താദികാലങ്ങളെ സഹകാരികാരണങ്ങളായിട്ടും ധ്യാനിച്ചു എന്നുസാരം

മാ: ഭാ: സാ:—പണ്ടു മഹാജ്ഞാനികളായിരിക്കുന്ന മഹർഷിമാർ തന്റെ പശുവാക്കി നാരായണനെയുദ്ദേശിച്ചു „പുരുഷമേധം" എന്ന അതിപ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്ന ഒരു യജ്ഞം ചെയ്തു. പിന്നീടു നാരായണങ്കൽ നിന്നും വസന്തകാലവും നെയ്യും, ഗ്രീഷ്മകാലവും സമിത്തും, ശരൽക്കാലവും പുരോഡാശമെന്ന ഹവിസ്സുംഉണ്ടായി. ഇവിടെ വസന്താദിമൂന്നു ഋതുക്കളുടെ സൃഷ്ടിപറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു,—വസന്തകാലത്തിൽ ബ്രാഹ്മണനും, ഗ്രീഷ്മകാലത്തിൽ ക്ഷത്രിയനും,—ശരൽക്കാലത്തിൽ വൈശ്യനും യാഗംചെയ്യേണ്ടതാണ് എന്നറിയിക്കുവാനാകുന്നു,

വിദ്യാ: ഭാ: സാ—ശരീരം സൃഷ്ടിച്ചതിൽ പിന്നീടു ദേവന്മാർ സൃഷ്ടിയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കായിക്കൊണ്ടു വിരാട്പുരുഷനെ ഹവിസ്സായിട്ടും, വസന്താദികാലങ്ങളെ നെയ്യുമുതലായതുകളാക്കി കൽപ്പിച്ച് മാനസയജ്ഞംചെയ്തു.

സപ്താസ്യാസൻപരിധയഃ ത്രിസപ്തസമിധഃകൃതാഃ
ദേവായദ്യജ്ഞംതന്വാനാഃഅബധ്നൻപുരുഷംപശ്ശും 9

അന്വയം—അസ്യ സപ്തപരിധയഃ ആസൻ ത്രിസപ്ത സമിധഃ കൃതാഃ ദേവാഃ യജ്ഞം തന്വാനാഃ പുരുഷം പശ്ശും അബധ്നൻ.

അൎത്ഥം—ഇതിന്ന ഏഴു പ്ലാശിൻകൊമ്പുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇരുപത്തിയൊന്നു ചമതക്കൊമ്പുകൾ ഹോമിക്കുന്നതിന്ന ചെയ്യപ്പെട്ടു. ദേവന്മാർ യജ്ഞത്തെ ചെയ്യുന്നവരായിട്ടു പുരുഷനാകുന്ന പശ്ശുവിനെ യജ്ഞസ്ഥംഭത്തിൽ ബന്ധിച്ചു.

വിശി: ഭാ: സം:—നിത്യസൂരികൾ സൃഷ്ടിരൂപമായിരിക്കുന്ന ഈ യജ്ഞത്തിന്ന് പൃഥ്വി, ജലം, തേജസ്സ്, വായു, ആകാശം, അഹങ്കാരം, ബുദ്ധി ഇങ്ങിനെ ഏഴു വക പരിധികളാക്കിച്ചെയ്തു. പരിധികൾഎന്നുപറയുന്നവ അഗ്നിക്കു തെക്കുപടിഞ്ഞാറു തുടങ്ങീട്ടുള്ള ദിക്കുകളിൽ സ്ഥാപിക്കുന്ന പലാശ ദണ്ഡാദികളാകുന്നു. പൃഥ്വി, ജലം തേജസ്സ്, വായു, ആകാശംഎന്നീ പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ;—ഗന്ധം, രസം, രൂപം, സ്പൎശം, ശബ്ദംഇങ്ങനെ അഞ്ചു തന്മാത്രകൾ,—കണ്ണ്, കാതു, മൂക്കു, നാക്കു, ത്വക്കുഎന്നീ അഞ്ചു ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾ,—വായ്, കാൽ, കൈ, പായു, ഉപസ്ഥം എന്നീഅഞ്ചുകൎമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾ,—മനസ്സ് ഇങ്ങനെഇരുപത്തൊന്നു വകകൾ സമിത്തുകളായിട്ടു കല്പിച്ച്, നാന്മുഖബ്രഹ്മാവിനെ പശ്ശുവാക്കുകയുംചെയ്തു.

മാ:—ഭാ:—സാ:—ഒരു പരമപുരുഷനിൽ നിന്നു യജ്ഞത്തിന്ന ഉപയോഗമുള്ള ഏഴുപരിധികളും, ഇരുപത്തൊന്നുസമിത്തുകളും ഉണ്ടായി. പരമാത്മജ്ഞാനം കൊണ്ടു മുക്തി ലഭിക്കുന്നമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തോടു കൂടിയ ജ്ഞാനികൾ „യജ്ഞപുരുഷൻ,, എന്നു പ്രസിദ്ധനായിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവിനെക്കുറിച്ചു യാഗംചെയ്യുന്നവരായിട്ടു ബ്രഹ്മപുത്രനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനെ നാരായണനിൽ സമൎപ്പിച്ചു.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—ആ യജ്ഞത്തിൽ „ഗായത്രി” തുടങ്ങീട്ടുള്ള ഏഴു ഛന്ദസ്സുകൾ പരിധികളായിട്ടും, മേടം തുടങ്ങീട്ടുള്ള പന്ത്രണ്ടു മാസങ്ങൾ,— വസന്താദി ആറു ഋതുക്കൾ, മൂന്നു ലോകങ്ങൾ, സൂൎയ്യൻ എന്നീ ഇരുപത്തൊന്നു വക

കൾ സമിത്തുകളായിട്ടും കല്പിച്ചു. ഇന്ദ്രിയാഭിമാനികളായിരിക്കുന്ന ദേവന്മാർ മാനസയജ്ഞത്തെ ചെയ്യുന്നവരായിട്ട് അതിൽ വിരാട്പുരുഷനെ പശുവാക്കിച്ചെയ്തു.

തംയജ്ഞംബർഹിഷിപ്രൌക്ഷൻ പുരുഷംജാതമഗ്രതഃ
തേനദേവാഅയജന്ത സാദ്ധ്യാഋഷയശ്ചയേ. 10

അന്വയം—അഗ്രതഃ ജാതം തം യജ്ഞം പുരുഷം ബർഹിഷിപ്രൌക്ഷൻ തേന സാദ്ധ്യാഃദേവാഃ യെ ഋഷയം തെ അയജന്ത.

അർത്ഥം—ആദ്യംഉണ്ടായിട്ടുള്ള ആ ഹോമോപയോഗിയായിരിക്കുന്ന പുരുഷനെ മൂലപ്രകൃതിയിൽ പ്രോക്ഷിച്ചു അതുകൊണ്ടു സാദ്ധ്യന്മാർ എന്നു പേരോടുകൂടിയ ദേവന്മാർ യാവ ചില ഋഷികളുണ്ടോ അവരെപ്പോലെ യാഗംചെയ്തു.

വിശി: ഭാ: സം:—ഇവിടെ "യജ്ഞ"പദത്തിന് ഹോമിക്കേണ്ട "ഹവിസ്സ്" എന്നും "ബർഹിഃ"എന്നതിനു "മൂലപ്രകൃതി"യെന്നും അർത്ഥം. ആദിഭൂതനായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവാകുന്ന ഹവിസ്സു മൂലപ്രകൃതിയിൽ ചേർത്തു യജ്ഞത്തെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നവരായും, സാദ്ധ്യർ എന്നു പേരോടു കൂടിയ ദേവന്മാർ പ്രോക്ഷണമെന്നുള്ള സംസ്കാരകർമ്മം ചെയ്തു. പിന്നീട് ഋഷികളെപ്പോലെ ആ ബ്രഹ്മഹവിസ്സുകൊണ്ടു യജ്ഞംചെയ്തു. യാഗം എന്നുപറയുന്നതു ഒരു ദ്രവ്യം ഒരു ദേവതയെ ഉദ്ദേശിച്ച് അഗ്നിയിൽ സമർപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു. മോക്ഷേച്ഛുക്കളായിരിക്കുന്ന ഋഷികൾ ചെയ്യുന്ന യാഗം "ജീവാത്മാവിനെ പരമാത്മാവിൽ സമർപ്പിക്കുക" എന്നുള്ളതാണു. അതുപോലെ ശ്രീവൈകുണ്ഠവാസികളായ നിത്യസൂരികൾ അനിരുദ്ധനാരായണനാകുന്ന അഗ്നിയിൽ ബ്രഹ്മഹവിസ്സിനെ സമർപ്പിച്ചു യാഗംചെയ്തു.

മാ: ഭാ: സാ:—യജ്ഞപുരുഷൻ എന്നുപേർ പെററ ശ്രീനാരായണനേക്കുറിച്ചു ചെയ്യുന്നമാനസയജ്ഞത്തിൽ ഇന്ദ്രാദിദേവന്മാൎക്കു മുമ്പു ഉണ്ടായ രുദ്രനെ പ്രോക്ഷിച്ചു യാഗത്തിനു ഉപയുക്തങ്ങളായ സകല സാധനങ്ങളോടു കൂടിയവരായ ഋഷികൾ പരമാത്മാവിനാൽ പ്രേരിതന്മാരായിട്ടു വിഷ്ണുവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു താന്താങ്ങളുടെ യോഗ്യതയെ അനുസരിച്ചു യാഗംചെയ്തു.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—യജ്ഞത്തിൻപശുവായിനിശ്ചയി

ച്ച് യൂപസ്തംഭത്തിൽ കെട്ടിയിരിക്കുന്നവനും, സകല സൃഷ്ടിക്കും ആദിയിൽ ആവിർഭവിച്ചവനുമായ ആ വിരാട്പുരുഷനെ തങ്ങൾ ചെയ്യാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന മാനസയജ്ഞത്തിലേക്ക ഉപയോഗിക്കത്തക്ക വിധം സംസ്കാരരൂപമായ പ്രോക്ഷണംചെയ്തു. അതിൽപിന്നീടു സൃഷ്ടിക്കു ഉപകരിക്കുന്ന സാധനങ്ങളോടുകൂടിയവരായ "വിശ്വകർമ്മാവു" മുതലായിട്ടുള്ള ദേവന്മാരും അതിനു അനുകൂലന്മാരായിരിക്കുന്ന ഋഷികളും പ്രോക്ഷണം ചെയ്യപ്പെട്ടു. ആ വിരാട്പുരുഷപശുവിനെ മാനസയജ്ഞത്തിൽ ഹോമിച്ചു.

തസ്മാദ്യജ്ഞാൽസർവ്വഹുതഃ സംഭൃതം പൃഷദാജ്യം
പശൂംസ്താംശ്ചക്രേവായവ്യാൻ ആരണ്യാൻഗ്രാമ്യാശ്ചയേ.

അന്വയം—സർവ്വഹുതഃ തസ്മാൽ യജ്ഞാൽ സംഭൃതംപൃഷദാജ്യം താൻ പശൂൻ വായവ്യാൻ ആരണ്യാൻയെഗ്രാമ്യാഃചതാൻച ചക്രേ.

അർത്ഥം—സകലവും ഹോമിക്കപ്പെട്ടവനും, ആ യജ്ഞത്തിനു സാധനഭൂതനുമായ ബ്രഹ്മാവിൽനിന്നും തൈരോടുകൂടി നെയ്യും ഉണ്ടായി. അനന്തരം അവൻ യാഗോപയോഗികളായ പശുക്കളേയും, കാട്ടിൽസഞ്ചരിക്കുന്ന മൃഗങ്ങളേയും സൃഷ്ടിച്ചു. യാതൊരു ഗ്രാമങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന മൃഗങ്ങളുണ്ടോ അതുകളേയും സൃഷ്ടിച്ചു.

വിശി: ഭാ: സം:—തന്റെ സകല ശരീരവും അന്തിരുദ്ധനാരായണാഗ്നിയിൽ സമർപ്പിച്ചവനും, ദേവകൾ ചെയ്തു യാഗത്തിനു സാധനഭൂതനുമായിരിക്കുന്ന ആ ചതുർമുഖബ്രഹ്മാവിൽനിന്നും തൈരും, നെയ്യും ഉണ്ടായി. പൃഷദാജ്യം എന്ന പദത്തിന് "ജഗല്ലാരണവീജ്യം" എന്നർത്ഥം. ബ്രഹ്മാവു ഭഗവൽക്കടാക്ഷത്താൽ സൂക്ഷ്മസൃഷ്ടിയും ചെയ്തു എന്നു സാരം. അനന്തരം യാഗത്തിനു ഏററവും ഉപയോഗമുള്ള തൈര്, നെയ്യുമുതലായതു യഥേഷ്ടം നൽകുന്ന പശുക്കളേയും, അന്തരീക്ഷത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന പക്ഷികളേയും, കാട്ടിലും നാട്ടിലും സഞ്ചരിക്കുന്ന പലവിധ മൃഗങ്ങളേയും സൃഷ്ടിച്ചു.

മാ: ഭാ: സാ:—യജ്ഞപുരുഷൻ എന്നു പ്രസിദ്ധനായിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവിൽനിന്നും യാഗാംഗങ്ങളായ ഹോമങ്ങൾ ഉണ്ടായി. "സംഭൃതം" എന്ന ശബ്ദത്തിനു യാഗസ്ഥാ

മഗ്രികൾ എന്നർത്ഥം. ആയതു് തൈര, നെയ്യ മുതലായവ. ഇതുകൾ ഉണ്ടായതിൽ പിന്നീട ആ വിഷ്ണഭഗവാൻ ബ്രഹ്മാവുതുടങ്ങീട്ടുള്ള ദേവകൾക്കുവേണ്ടി വായുദേവതയോടു കൂടിയപശുക്കളേയും, കാട്ടിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന പന്നി മുതലായതുകളേയും, നാട്ടിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന ആടുതുടങ്ങീട്ടുള്ളവയേയും സൃഷ്ടിച്ചു.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—സർവ്വവ്യാപിയായിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവിനെ യാതൊരു യാഗത്തിൽ ഹോമിക്കുന്നുവോ അതിനു "സർവ്വഹുതം" എന്നുപേർ, പരമാത്മാവിനേക്കുറിച്ചുചെയ്യുന്ന ആമാനസയജ്ഞത്തിൽനിന്നും തൈര, നെയ്യ മുതലായ ഭോഗ്യവസ്തുക്കൾ ഉണ്ടായി. അനന്തരം വിരാട്പുരുഷൻ വായുദേവതയോടുകൂടിയ പശുക്കളേയും വനരാജ്യങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന മൃഗാദികളേയും സൃഷ്ടിച്ചു.

തസ്മാദ്യജ്ഞാൽസർവ്വഹുതഃ ഋചഃസ്സാമാനിജജ്ഞിരേ
ഛന്ദാംസിജജ്ഞിരേതസ്മാൽ യജുസ്തസ്മാദജായത

അന്വയം—സർവ്വഹുതഃ തസ്മാൽ ഋചഃ സാമാനി ജജ്ഞിരെ തസ്മാൽ ഛന്ദാംസി ജജ്ഞിരെ തസ്മാൽ യജുഃ അജായത.

അർത്ഥം—സർവ്വഹുതം എന്നു പ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്ന യജ്ഞത്തിൽ നിന്നും ഋഗ്വേദങ്ങളും, സാമവേദങ്ങളും ജനിച്ചു. അതിൽനിന്നും ഛന്ദസ്സുകളും, ഛന്ദസ്സിൽനിന്നും യജുസ്സും ജനിച്ചു.

വിശി: ഭാ: സം:-നാരായണനെയിൽപശുവാക്കിഹവനം ചെയ്യപ്പെട്ട ആചതുർമ്മുഖബ്രഹ്മാവിൽനിന്നും ഋഗ്വേദവും സാമവേദവും, ത്രിഷ്ടുപ്പുതുടങ്ങീട്ടുള്ള ഛന്ദസ്സുകളും, യജുർവേദവുംഉണ്ടായി. ശ്രീനാരായണൻബ്രഹ്മാവിനെ സൃഷ്ടിച്ചു വേദങ്ങളുംഉപദേശിച്ചു എന്നുവേദത്തിൽപറഞ്ഞതനുസരിച്ചു ഇവിടെ പരമാത്മാവിനാൽ ഉപദേശിക്കപ്പെട്ട വേദങ്ങൾ ബ്രഹ്മാവു പ്രകാശിപ്പിച്ചു എന്നുസാരം.

മാ: ഭാ: സാ:—യജ്ഞഭോക്താവായ മഹാവിഷ്ണുവിങ്കൽനിന്നു ഋക്, യജുസ്സ്, സാമം ഇതുകൾക്കു അഭിമാനികളായിരിക്കുന്ന വേദങ്ങൾ ഉണ്ടായി. മുൻപിരുന്നവേദങ്ങളെപ്രകാശിപ്പിച്ചു എന്നുസാരം.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—സർവ്വഹുതംഎന്നുമേല്പറയപ്പെട്ടമാ

നസയജ്ഞത്തിൽനിന്നും ഋഗ്വേദവും, യജുർവേദവും, സാമവേദവും "ഗായത്രി" തുടങ്ങീട്ടുള്ളഛന്ദസ്സുകളുംഉണ്ടായി.

തസ്മാദശ്വാഅജായന്ത ഏദ്ദകചോഭയാർദതഃ
ഗാവോഹജജ്ഞിരേതസ്മാൽ തസ്മാജ്ജാതാ അജാവയഃ 13

അന്വയം—തസ്മാൽ അശ്വാ അജായന്ത തസ്മാൽ ഏദ്ദകച ഉഭയാദതഃ ഗാവഃ ജജ്ഞിരേ തസ്മാൽ അജാ വയഃ ജാതാഃ

അർത്ഥം—അതിൽനിന്നും അശ്വങ്ങൾഉണ്ടായി. അതിങ്കൽനിന്നും ഒരുവശംപല്ലുകളോട്കൂടിയ പശുക്കളും, ഇരുവശവും പല്ലുകളോട്കൂടിയ കഴുതമുതലായവറ്റുകളും, പശുക്കളും ആട്ടുകളും, പക്ഷികളുംജനിച്ചു.

വിശ: ഭാ: സം:—ബ്രഹ്മാവിൽനിന്നും കുതിരകളും, ഒരുവശംപല്ലുകളോട്കൂടിയപശുക്കളും, ഇരുവശവും പല്ലുകളുള്ള കഴുതമുതലായമൃഗങ്ങളും, യാഗത്തിൽ യാതൊരുപശുക്കളുടെ തൈര, നെയ്യ് മുതലായതു ഉപയോഗിക്കുന്നുവോ ആ പശുക്കളും,— ആട്ടുകളും, ഗരുഡാദിപക്ഷികളും ഉണ്ടായി.

മാ: ഭാ: സാ:—ശ്രീമഹാവിഷ്ണുവിങ്കൽനിന്നും കുതിരകളും, കീഴ്മേൽ പല്ലുകളുള്ള മനുഷ്യരും, പശുക്കളും, ആട്ടുകളും, യാതൊരു മൃഗങ്ങളുടെ രോമംകൊണ്ടു കംബിളിയുണ്ടാക്കുന്നുവോ ആ മൃഗങ്ങളുംജനിച്ചു.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—മേല്പറഞ്ഞ യജ്ഞത്തിൽനിന്നും ഇരുവശവും പല്ലുകളുള്ള കഴുത മുതലായ മൃഗങ്ങളും, പശുക്കളും, ആട്ടുകളും, പക്ഷികളും, കുതിരകളും ഉണ്ടായി.

യൽപ്പുരുഷം വ്യദധുഃകതിധാവ്യകല്പയൻ
മുഖം കിമസ്യ കൌബാഹൂ കാവുരു പാദാവുച്യതേ 14

അന്വയം—യൽ പുരുഷം വ്യദധുഃ കതിധാവ്യകല്പയൻ അസ്യ മുഖം കിം ബാഹൂകൌ ഊരുകൌ പാദൌകൌ ഉച്യതേ.

അർത്ഥം—എപ്പോൾ പുരുഷനാക്കി വിധാനംചെയ്യുവോ അപ്പോൾ എത്രവിധമായിട്ടാണ് കല്പിച്ചത്? ഇവന്റെ മുഖം എന്തായിട്ടുഭവിച്ചു? ഇവന്റെ കൈകളും, തുടകളും, കാലുകളും എന്തുകളായിട്ടു വചിക്കപ്പെടുന്നു?

വി: ഭാ: സം:—ഠരം ഋക്കുകൊണ്ട് യാഗകർത്താക്കന്മാരുടെ സൃഷ്ടിക്രമം പറയുന്നു. ഇതു പ്രശ്നോത്തരരൂപേണ പറയുന്നതിനുവേണ്ടി ആദ്യം ചോദ്യം ചെയ്യുന്നു. "നിത്യസൂരികൾ മാനസയജ്ഞത്തിൽ ബ്രഹ്മാവിനെ പശുവാക്കി ചെയ്യുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവയവങ്ങൾ എത്രയായിട്ടു ഭാവിച്ചു? അതാത് അവയവങ്ങളിൽനിന്നും ഉണ്ടായിട്ടുള്ള സൃഷ്ടി ഏതെല്ലാം?" ശിഷ്ടം സ്പഷ്ടം.

മാ: ഭാ: സാ:—ജ്ഞാനികൾ യജ്ഞത്തിൽ മഹാവിഷ്ണുവിനെ ആരാധിച്ചു ധ്യാനിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം, കൈ, തുട, കാൽ എന്നിങ്ങനെയുള്ള അവയവങ്ങൾ ഏതുജാതികൾക്കാണ് ഉൽപ്പാദകങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കുന്നതു? എന്നുധ്യാനിച്ചു

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—സൃഷ്ടിക്രമം ചോദ്യോത്തരരൂപേണ പ്രതിപാദിക്കുവാൻ വേണ്ടി ആദ്യം പ്രശ്നം ചെയ്യുന്നു. ദേവകൾ സങ്കല്പംകൊണ്ടു വിരാട്പുരുഷനെ എത്രവിധമായിട്ടു സങ്കൽപ്പിച്ചു? ഇദ്ദേഹത്തിൽ മുഖം, കൈ, തുട, കാൽ ഇതുകളിൽനിന്നും ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ജാതികൾ ഏതെല്ലാം?

ബ്രാഹ്മണോസ്യമുഖമാസീൽ ബാഹൂരാജന്യഃകൃതഃ
ഊരൂതദസ്യയദ്വൈശ്യഃ പദ്ഭ്യാംശൂദ്രോജായത 13

അന്വയം—അസ്യമുഖം ബ്രാഹ്മണഃ ആസീൽ ബാഹൂരാജന്യഃ കൃതഃ യൽ ഊരൂ വൈശ്യഃ തത് പദ്ഭ്യാം ശൂദ്രഃ അജായത.

അർത്ഥം—ഇവന്റെ മുഖം ബ്രാഹ്മണനായിട്ടുഭവിച്ചു. കൈ ക്ഷത്രിയനാക്കി ചെയ്യപ്പെട്ടു. എപ്പോൾ തുട വൈശ്യനായിട്ടു ഭവിച്ചുവോ, അപ്പോൾ കാലിൽനിന്നും ശൂദ്രനും ഉണ്ടായി.

വി: ഭാ: സം:—ഠരം ഋക്കുകൊണ്ടു മുൻചോദ്യത്തിനു ഉത്തരം പറയുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം, കൈ, തുട, കാൽ ഇതുകളിൽ നിന്നും "ബ്രാഹ്മണ, ക്ഷത്രിയ, വൈശ്യ, ശൂദ്ര"ന്മാർ ഉണ്ടായി. ചതുർമ്മുഖനാകുന്ന ശരീരത്തോടുകൂടിയ അനിരുദ്ധനാരായണൻ തന്റെ അവയവങ്ങളിൽനിന്നും ഇവരെ സൃഷ്ടിച്ചു.

മാ: ഭാ: സാ:—മേല്പറഞ്ഞതുകൂടാതെ അതാതു ജാത്യാ

ഭിമാനികളായ "സ്വായംഭുവസൃഷ്ടു"മുതലായ ദേവതകളുംകൂടിയുണ്ടായി എന്നഭേദം.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—വിരാട്പുരുഷന്റെ മേല്പറഞ്ഞ നാലു അവയവങ്ങളിൽനിന്ന മുൻപറയപ്പെട്ടനാലുജാതികൾ ഉണ്ടായി.

ചന്ദ്രമാമനസോജാതഃ ചക്ഷോഃ സൂര്യോജായത
മുഖാദിന്ദ്രശ്ചാഗ്നിശ്ച പ്രാണാദ്വായുരജായത 14

അന്വയം—മാനസഃ ചന്ദ്രമാഃ ജാതഃ ചക്ഷുഷഃ സൂര്യഃ അജായത മുഖാൽ ഇന്ദ്രഃ ച അഗ്നിഃ ച അജായത പ്രാണാൽ വായുഃ അജായത

അർത്ഥം—മനസ്സിൽനിന്ന ചന്ദ്രനും, കണ്ണിൽനിന്നുസൂര്യനും, മുഖത്തിങ്കൽനിന്ന ഇന്ദ്രനും, അഗ്നിയും,—പ്രാണങ്കൽനിന്നുവായുവുംഉണ്ടായി.

വിശി: ഭാ: സാ:—നാരായണശരീരസ്വരൂപനായബ്രഹ്മാവിന്റെ മനസ്സിങ്കൽനിന്ന സർവാഹ്ളാദകനായ ചന്ദ്രനും,കണ്ണിൽനിന്ന സ്വപ്രകാശനായ സൂര്യനും, മുഖത്തിൽനിന്ന സർവൈശ്വര്യദാതാവായ ഇന്ദ്രനും, സർവസുഖപ്രദനായ അഗ്നിയും; പ്രാണങ്കൽനിന്ന ജീവനൈകഹേതുഭൂതനായ വായുവുംഉണ്ടായി.

നാഭ്യാ ആസീദന്തരിക്ഷം ശീർഷ്ണോദ്യൌഃ സമവർത്തത
പദ്ഭ്യാംഭൂമിർദിശശ്ശ്രോത്രാൽ തഥാലോകാനകല്പയൻ. 15

അന്വയം—നാഭ്യാഃ അന്തരിക്ഷം ആസീൽ ശീർഷ്ണഃ ദ്യൌഃ സമവർത്തത പദ്ഭ്യാം ഭൂമിഃ ആസീൽ ശ്രോത്രാൽ ദിശഃ ആസീൽ തഥാ ലോകാൻ അകല്പയൻ

അർത്ഥം—നാഭിയിൽനിന്നും അന്തരിക്ഷംഉണ്ടായി. ശിരസ്സിൽനിന്നും സ്വർഗ്ഗം വഴിയാംവണ്ണംഉണ്ടായി. കാലിൽ നിന്നുഭൂമിയുണ്ടായി. കാതുകളിൽനിന്ന ദിക്കുകൾ ഉണ്ടായി. ആ പ്രകാരം ലോകങ്ങളെകല്പിച്ചു.

വിശി: ഭാ: സം:— അനിരുദ്ധനാരായണശരീരരൂപനായ ബ്രഹ്മാവിന്റെ പൊക്കിളിൽനിന്ന ആകാശവും, തലയിൽനിന്ന സ്വർഗ്ഗവും, തൽസത്യലോകപര്യന്തമുള്ള ഏഴു ലോകങ്ങളും കാലുകളിൽനിന്ന ഭൂമിമുതൽപാതാളപര്യന്തമുള്ള

ഏഴുലോകങ്ങളും, കാതുകളിൽ നിന്നു ദിക്കുകളുംഉണ്ടായി. ഇങ്ങനെ ലോകങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചു.

വേദാഹമേതംപുരുഷംമഹാന്തം
ആദിത്യവർണ്ണം തമസസ്തുപാരെ
സർവാണി രൂപാണി വിചിത്യധീരഃ
നാമാനി കൃത്വാഭിവദന്യദാസ്തെ

അന്വയം—സർവാണി രൂപാണി വിചിത്യ നാമാനികൃത്വാ അഭിവദൻ യൽ ആസ്തെ ഏതം മഹാന്തം തമസഃ പാരെ ആദിത്യവർണ്ണം പുരുഷം ധീരഃ അഹം വേദ.

അർത്ഥം—സർവ്വരൂപങ്ങളും ഉണ്ടാക്കിപേരുകളും ചെയ്തു് അഭിവദനായിട്ടു യാതൊരുപരമാത്മാവു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവോ ഠരം ശ്രേഷ്ഠനായതമസ്സിന്റെ മറുകരയിൽ ആദിത്യരശ്മിപോലെഇരിക്കുന്നകാന്തിയോടു കൂടിയവനായപുരുഷനെ ബുദ്ധിമാനായി അഹം ശബ്ദാർത്ഥഗാമിയായിരിക്കുന്ന യാതൊരു ജീവൻഅറിയുന്നുവോ അവൻമുക്തനാകുന്നു.

വിശി: ഭാ: സം:—യാതൊരുസർവ്വേശ്വരൻ ജീവാത്മാക്കളേക്കുറിച്ചുള്ള അഹേതുകകൃപയാൽ ആയവൎക്കു അഖില അനൎത്ഥങ്ങളേയും പോക്കടിച്ചു മോക്ഷപദവിയെ നൽകുവാൻ വേണ്ടി അവരവരുടെ കർമ്മാനുസരണംശരീരവുംകൊടുത്തു,ആശരീരികൾക്കു ദേവൻ, മനുഷ്യൻ, ഗന്ധർവ്വൻ, യക്ഷൻ ഇത്യാദിപേരുകളും കൽപ്പിച്ചു, ആയതു ലോകമൊട്ടുക്കു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി താനും ആയതിനെ ഉച്ചരിച്ചു, കഴിഞ്ഞ കല്പത്തിൽ ജഗത്തു എപ്രകാരം സ്ഥിതിചെയ്തുവോ, അപ്രകാരംതന്നെ ഠരം കൽപ്പത്തിലും അതിനെസൃഷ്ടിച്ചു, അതിനു യാതൊരു കെടുതിയും നേരിടാതെ സംരക്ഷിച്ചു,മൂലപ്രകൃതിക്കു മേൽ സ്വയം സത്വമായിരിക്കുന്ന പരമപദത്തിൽ ആയിരം ഭാസ്കരന്മാർ ഒരേസമയം ഉദിച്ചുപൊങ്ങുന്നതായാൽ യാതൊരു ശോഭയാണുണ്ടാകുന്നതു? തത്സമാന ശോഭയോടു കൂടിയവനായി പ്രകാശിച്ചും കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ സർവ്വാശ്ചര്യഭൂതനായി, സർവ്വകല്യാണഗുണപരിപൂർണ്ണനായി, സർവ്വത്തുക്കളും ശ്രേഷ്ഠനായി, സർവ്വന്തര്യാമിയായി, സർവ്വലോകങ്ങൾക്കും നിയാമകനായി, സർവ്വാശ്രിതന്മാരുടെ അതിലഘുവായിരിക്കുന്ന ഗുണത്തെ അത്യധികമായി വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനായി, പുരുഷശബ്ദവാച്യനായിരിക്കുന്ന ശ്രീനാരായണനെഅഹംശബ്ദാർത്ഥഗാമിയായിരിക്കുന്നയാ

തൊരുവൻ ഭക്തിയോഗത്താൽ സാക്ഷാൽകരിക്കുന്നുവോ അവൻ മുക്തൻ മുക്തൻ!

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—മേൽപറയപ്പെട്ട വിരാട്പുരുഷന്റെ ധ്യാനം ഈ ഋക്കുകൊണ്ടുവന്നു. നാരായണമഹാമുനി വിരാട്പുരുഷനെ ധ്യാനിച്ചപ്രകാരം പറയുന്നു. യാതൊരു വിരാട്പുരുഷൻ ദേവ, മനുഷ്യ, പശു, പക്ഷ്യാദികളെ സൃഷ്ടിച്ചു, അതുകൾക്കു ഓരോനാമധേയങ്ങളും ചെയ്തു്, ആയതുജഗത്തിൽ പ്രസിദ്ധിവരുമാറു താൻതന്നെ പ്രഥമമായി വ്യവഹരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുവോ, ആ അസംഖ്യംഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ സൂര്യനെപ്പോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പുരുഷനെ ഞാൻ സാക്ഷാൽകരിച്ചു. അവൻ അജ്ഞാനത്തിനപ്പുറം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവനാകയാൽ, സദ്ഗുരുവിനെ ആശ്രയിക്കാത്തവർക്കും ശാസ്ത്രാദികൾ അഭ്യസിക്കാത്തവർക്കും കാണ്മാൻ സാധിക്കുകയില്ല.

ധാതാ പുരസ്താദ്യമുദാജഹാര ശക്രഃപ്രവിദ്വാൻ
പ്രദിശശ്ചതസ്രഃ
തമേവംവിദ്വാനമൃത ഇഹ ഭവതി നാന്യഃപന്ഥാ
അയനായ വിദ്യതേ.

അന്വയം—പുരസ്താൻ ധാതായാ ഉദാജഹാര പ്രവിദ്വാൻ ശക്രഃ പുരസ്താത് യം ഉദാജഹാര ചതസ്രഃ പ്രദിശഃ പുരസ്താൽ യാതം ഏതം ഏവം വിദ്വാൻ ഇഹ അമൃതഃ ഭവതി അയനായ അന്യഃ പന്ഥാഃ ന വിദ്യതെ.

സാരം — ആദ്യം ബ്രഹ്മാവുയാവനൊരുത്തനെ ധ്യാനിച്ചു? ഇവൻ അതിവിശിഷ്ടനായിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവാകുന്നു. ഇന്ദ്രൻ മുൻപുയാവനൊരുത്തനെ ധ്യാനിച്ചു? കിഴക്കു മുതലായദിക്കുകളും, അവിടേയുള്ള ഋഷികളും, അഗ്നികോൺ തുടങ്ങീട്ടുള്ള പ്രദിക്കുകളും, തൽസ്ഥന്മാരായ ഋഷികളും ആദിയിൽ യാവനൊരുത്തനെ ഉപാസിച്ചു? അവനെ ഇപ്രകാരം അറിഞ്ഞവൻ ഈജന്മത്തിൽ മുക്തനായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു. മോക്ഷത്തിന്നു വേറൊരുവഴിയില്ലാ.

വിശി: ഭാ: സം:—ഇതിനുമുമ്പും അനേകംപേർ ശ്രീനാരായണനെ ആരാധിച്ച് ശ്രേഷ്ഠപദവിയെ പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നു ഈ ഋക്കുകൊണ്ടു പറയുന്നു. ചതുർമ്മുഖബ്രഹ്മാവും ഈ സൃഷ്ടിക്കു ആദ്യമായിട്ടു ഭഗവാ

നെ സേവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇന്ദ്രനും "ഇവൻ സമസ്തകല്യാണഗുണപരിപൂൎണ്ണനായിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവാകുന്നു" എന്നു ധ്യാനിച്ച് നൂറ അശ്വമേധയാഗവും ചെയ്തു് ഇപ്പോൾ ഇന്ദ്രപദവിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭൃഗു, മരീചി, വസിഷ്ഠ, നാരദ, വാൽമീകി, പരാശര, വ്യാസ, ശുക, ശൌനകാദികളും ഇവനെ ഉപാസിച്ചവരാകുന്നു. ഇപ്രകാരം അനേകം ജ്ഞാനികളാൽ ഉപാസിക്കപ്പെട്ടവനായ ശ്രീനാരായണനെ മേൽപ്പറഞ്ഞ ഗുണങ്ങളോടുകൂടി യാവനൊരുത്തൻ ഉപാസിക്കുന്നു അവൻ ഈ ജന്മത്തിൽതന്നെ "മുക്തൻ മുക്തൻ." മോക്ഷത്തിന്നു വേറൊരു മാൎഗ്ഗവും ഇല്ലാ. ഇവൻതന്നെ രക്ഷകൻ. ഇവനെ ഉപാസിക്കാത്തവൎക്കു മോക്ഷം കിട്ടുകയില്ലാ. നിൎവ്വിശേഷചിന്മാത്രമാകുന്നു ബ്രഹ്മമെന്നും, തദ്വിഷയമായിരിക്കുന്ന അദ്വൈതജ്ഞാനംകൊണ്ടാണ് മോക്ഷമെന്നുംപറയുന്നതെന്നു സമസ്തപ്രമാണപാതിതമാകയാൽ ജീവബ്രഹ്മാദ്വൈതം മുതലായതു് മുക്തിക്കു് സാധനമാകുന്നതല്ലാ എന്നുംസാരം.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—ബ്രഹ്മാവ് "ഈ വിരാട്പുരുഷന്റെ സ്വരൂപം എല്ലാവരുമറിഞ്ഞു് ധ്യാനിക്കട്ടെ" എന്നു വിചാരിച്ചു പ്രകാശിപ്പിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ ഒട്ടൊഴിയാതെയുള്ള പ്രാണികളുടെ ദുർദ്ദശയെ കണ്ടു് അവരേക്കുറിച്ചു ദയവുതോന്നി ആയവരുടെ മോക്ഷത്തിനുവേണ്ടി 'വിരാട്പുരുഷസ്വരൂപം എല്ലാവരുമറിയത്തക്കവിധം പ്രകാശിപ്പിച്ചു" എന്നുസാരം—ആ വിരാട്പുരുഷനെ മുൻവിവരിച്ച പ്രകാരം യാവനൊരുത്തൻ അറിയുന്നുവോ അവൻ ഈ ജന്മത്തിൽതന്നെ മുക്തിയെ പ്രാപിച്ചവനാകുന്നു. ഏവൻ എപ്പോൾ താൻ വിരാട്പുരുഷൻ എന്നും, ജീവാത്മാവും പരമാത്മാവും ഒന്നുതന്നേയെന്നും അറിയുന്നുവോ അപ്പോൾഅവൻ മുക്തൻ. വിരാട്പുരുഷ സാക്ഷാൽക്കാരമൊഴിച്ചു മോക്ഷത്തിന വേറൊരു വഴിയുമില്ലാ. അദ്വൈതജ്ഞാനംതന്നെയാകുന്നു മോക്ഷത്തിൻ സാധനമായിട്ടുള്ളതെന്നു സാരം.

യജ്ഞേനയജ്ഞമയജന്ത ദേവാഃ
താനിധൎമ്മാണി പ്രഥമാന്യാസൻ
തേഹനാകം മഹിമാ തസ്സചന്തേ
യത്രപൂൎവ്വേസാദ്ധ്യാസ്സന്തിദേവാഃ.

അന്വയം— ദേവാഃ യജ്ഞേന യജ്ഞം അയജന്ത

താനിധർമ്മാണി പ്രഥമാനി ആസൻ യത്ര പൂർവേ സാദ്ധ്യാഃ ദേവാഃ സന്തി നാകം തേ മഹിമാ തഃ സചന്തേ.

സാരം - ദേവന്മാർ യജ്ഞംകൊണ്ടു യജ്ഞംയജിച്ചു. ആ ധർമ്മങ്ങൾ പ്രഥമങ്ങളായിട്ടു ഭവിച്ചു. യാതൊന്നിൽപൂർവന്മാരായി സാദ്ധ്യന്മാരായിരുന്നദേവന്മാർ ഭവിക്കുന്നുവോ ആ നാകത്തെ അവർ മഹിമാക്കളായിട്ടുഅനുഭവിക്കുന്നു.

വിശി:—ദ്രാ:—സം:—സാദ്ധ്യർ എന്നുപേരോടു കൂടിയ നിത്യസൂരികൾ ചതുർമ്മുഖബ്രഹ്മാവാകുന്ന ഹവിസ്സുകൊണ്ടുസൃഷ്ടിരൂപമാകുന്ന യജ്ഞംചെയ്തു ബ്രഹ്മാവിനെക്കൊണ്ടുലോകം സൃഷ്ടിപ്പിച്ചു. അവർ ചെയ്തിട്ടുള്ള സൃഷ്ടിരൂപയജ്ഞം സമസ്ത പുരുഷാർത്ഥങ്ങൾക്കുതകുന്ന ധർമ്മങ്ങൾശ്രേഷ്ഠങ്ങളായിട്ടുതന്നെഭവിച്ചു. ഒരംസൂക്തംഅർത്ഥത്തോടുകൂടിയാവനൊരുത്തൻ ഉച്ചരിക്കുന്നുവോ അവൻനിത്യസൂരിയായി "അനന്ത,ഗരുഡ,വിഷ്വക്സേനാദി"കൾ വസിക്കുന്ന ശ്രീവൈകുണ്ഠം പ്രാപിച്ചുനിത്യസുഖം അനുഭവിക്കും.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—പ്രാണൻമുതലായ ദേവകൾമേൽപ്പറയപ്പെട്ടമാനസയജ്ഞംകൊണ്ടു വിരാട് പുരുഷനെആരാധിച്ചു. അതിൽനിന്നുജഗദ്വിചാരകാരണഭൂതങ്ങളായി, അതിപ്രസിദ്ധങ്ങളായി, ശ്രേഷ്ഠങ്ങളായിരിക്കുന്നപഞ്ചഭൂതങ്ങളും ഉണ്ടായി. പൂർവന്മാർ ഭക്തിയോഗംകൊണ്ടുവിരാട്പുരുഷനെ ആരാധിച്ചുഏതൊരു പരമപദത്തിൽ വസിക്കുന്നുവോ അവിടെ ആ വിരാട് പുരുഷനെ ഉപാസിക്കുന്നവരുംഅതിമഹിമയോടുകൂടി വസിക്കുന്നവരായിട്ടു സുഖമനുഭവിക്കും. *

പൌരുഷസ്യാസ്യ സൂക്തസ്യ വ്യാഖ്യേയം സാരബോധികാ
ലിഖിതാ ശ്രീനിവാസേന പൂർവ്വഭാഷ്യാനുസാരിണീ.

മാധവം രാമാനുജംപശ്ചാ വിദ്യാരണ്യഞ്ച ഭാസ്കരം
നത്വാ ഹംഭാഷ്യകാരംച ശ്രീനിവാസോ ദ്വിജാഗ്രണീഃ

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേ പുരുഷസൂക്തം

സമാപ്തം.

* ഒരംസൂക്തംകൊണ്ടുഎല്ലാദേവന്മാരെയുംപൂജിക്കാം

THE
SRISOOKTHAM.
ശ്രീസൂക്തം.

ഓം ശ്രീഗണേശായ നമഃ.

ഹിരണ്യ വൎണ്ണാം ഹരിണീം സുവൎണ്ണ രജത സ്രജാം
ചന്ദ്രാം ഹിരണ്മയീംലക്ഷ്മീം ജാതവേദോ മമാവഹ. 1

അല്ലയോ ഭഗവാനേ! പൊൻനിറമുള്ളവളായും, ഭക്തന്മാരുടെ അഖിലപാപങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കുന്നവളായും, പൊൻ, വെള്ളി ഇവകളെക്കൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട മാലയോടു കൂടിയവളായും, എല്ലാവരേയുംആഹ്ലാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്നവളായും, സ്വൎണ്ണംമുതലായ നിഖിലസമ്പത്തുകളോടു കൂടിയവളായുമിരിക്കുന്ന സാക്ഷാൽ മഹാലക്ഷ്മിയെഎനിക്കുകിട്ടത്തക്കവിധത്തിലാക്കിചെയ്യണമേ!

താംമആവഹ ജാതവേദോ ലക്ഷ്മീമനപഗാമിനീം
യസ്യാംഹിരണ്യംവിന്ദേയം ഗാമശ്വംപുരുഷാനഹം 2

അല്ലയോഭഗവാനെ! യാതൊരുമഹാലക്ഷ്മി പ്രസാദിച്ചാൽ ഞാൻ പൊൻ, പശു, കുതിര, ശിഷ്യൻ തുടങ്ങീട്ടുള്ള പുരുഷന്മാർ ഇത്യാദികളെ പ്രാപിക്കുമോ? ആ മഹാലക്ഷ്മിയെ എനിക്കുകിട്ടത്തക്കവിധത്തിലാക്കിചെയ്യണമേ.

അശ്വപൂൎവ്വാം രഥമദ്ധ്യാം ഹസ്തിനാദപ്രബോധിനീം
ശ്രിയംദേവീമുപഹ്വയേ ശ്രീൎമ്മാദേവീ ജുഷതാം. 3

മുൻപിൽ കുതിരകളോടും, നടുവിൽതേരുകളോടും കൂടിയവളായും, ആനകളുടെ ശബ്ദംകൊണ്ടു ഉണരുന്നവളായും, എല്ലാജനങ്ങളാലും സേവിക്കപ്പെടുന്നവളായും, ഭഗവാനെ ക്രീഡിപ്പിക്കുന്നവളുമായിരിക്കുന്ന മഹാലക്ഷ്മിയെ ഞാൻ സമീപത്തിങ്കൽ വിളിക്കുന്നു. പ്രകാശിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ മഹാലക്ഷ്മി എന്നെ സന്തോഷിപ്പിക്കട്ടെ.

കാംസോസ്മിതാം ഹിരണ്യപ്രാകാരാമാർദ്രാംജ്വലന്തീം
തൃപ്താം തർപ്പയന്തീം
പദ്മേസ്ഥിതാം പദ്മവർണ്ണാം താമിഹോപ
ഹ്വയേ ശ്രിയം, 4

സുഖത്തോടുകൂടിയവളായും, പുഞ്ചിരിയോടുകൂടിയവളായും, സുവർണ്ണമയങ്ങളായിരിക്കുന്ന മതിലുകളോടുകൂടിയവളായും, ഗജാഭിഷേകംകൊണ്ടു നനഞ്ഞിരിക്കുന്നവളായും, നിത്യസന്തുഷ്ടയായും, ശ്രിതന്മാരെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നവളായും, താമരയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവളായും, താമരനിറത്തോടുകൂടിയവളായുമിരിക്കുന്നആ മഹാലക്ഷ്മിയെ ഞാൻഇവിടെ വിളിക്കുന്നു.

ചന്ദ്രാംപ്രഭാസാം യശസാ ജ്വലന്തീം ശ്രിയംലോകേ
ദേവജുഷ്ടാമുദാരാം
താം പദ്മിനീം ശരണമഹം പ്രപദ്യേ ലക്ഷ്മീർ മേ
നശ്യതാം ത്വാം വൃണെ 5

ഭക്തജനങ്ങളെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നവളായി, എല്ലാവരും അതിശയിക്കത്തക്കവിധത്തിലുള്ള കാന്തിയോടുകൂടിയവളായി, സൽകീർത്തികൊണ്ടുപ്രകാശിക്കുന്നവളായി, ബ്രഹ്മാവു തുടങ്ങീട്ടുള്ളദേവന്മാരാൽ സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നവളായി, അഭീഷ്ടദാനംചെയ്യുന്നവളായി പദ്മമെന്ന നിധിയോടുകൂടിയവളായിരിക്കുന്ന ആ മഹാലക്ഷ്മിയെ ഞാൻ ശരണംപ്രാപിക്കുന്നു. എന്റെ ദാരിദ്ര്യംനശിക്കട്ടെ അതിനായി നിന്നെവരിക്കുന്നു.

ആദിത്യവർണ്ണേ! തപസോ! ധിജാതോ വനസ്പതിസ്തവ
വൃക്ഷോഥ ബില്വഃ
തസ്യാഫലാനി തപസാ നുദന്തു മായാന്തരായാശ്ച
ബാഹ്യാ അലക്ഷ്മീഃ 6

സൂര്യഭഗവാന്റെ നിറംപോലെയിരിക്കുന്ന നിറത്തോടുകൂടിയവളേ! നിന്റെ തപസ്സിങ്കൽനിന്നും പൂവില്ലാതെ കായ്ക്കുന്ന ഒരു തേജോവൃക്ഷമുണ്ടായി. മംഗലകരങ്ങളായിരിക്കുന്ന അതിന്റെ ജ്ഞാനമാകുന്ന ഫലങ്ങൾ നിന്റെ കൃപയാൽ ഉള്ളിൽ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന അജ്ഞാനങ്ങളേയും, വെളിയിലെ അശ്രീകരങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കട്ടെ.

ഉപൈതുമാംദേവസഖഃ കീർത്തിശ്ചമണിനാ സഹ,
പ്രാദുർഭൂതോസ്മിരാഷ്ട്രേസ്മിൻ കീർത്തിമൃദ്ധിംദദാതുമേ 7

ദേവന്മാർക്ക് ഇഷ്ടനായിട്ടുള്ളവനും, സൽകീർത്തിയും രത്നത്തോടുകൂടി എന്നെ പ്രാപിക്കട്ടെ. ഞാൻ ഈലോകത്തിൽ ജനിച്ചു. എനിക്കു യശസ്സും ധനസമൃദ്ധിയും ദാനംചെയ്യട്ടെ.

ക്ഷുൽപ്പിപാസാമലാംജ്യേഷ്ഠാ മലക്ഷ്മീംനാശയാമ്യഹം
അഭൂതിമസമൃദ്ധിംച സർവാന്നിർണ്ണുദമേഗൃഹാൽ 8

വിശപ്പ്, ദാഹംമുതലായ മാലിന്യത്തേയും, ജ്യേഷ്ഠത്തിയായിരിക്കുന്ന അലക്ഷ്മിയേയും ഞാൻ നിന്റെകൃപയാൽ നശിപ്പിക്കുന്നു, ദാരിദ്ര്യവുംപലപ്രകാരേണയുള്ള വൃദ്ധിക്ഷയവും എന്റെ ഭവനത്തിൽനിന്നുംനശിപ്പിക്കണമേ.

ഗന്ധദ്വാരാം ദുരാധർഷാം നിത്യപുഷ്ടാം കരീഷിണീം
ഈശ്വരിംസർവ്വഭൂതാനാം താമിഹോപഹ്വയേശ്രിയം 9

പരിമളലക്ഷണത്തോടുകൂടിയവളായി, അന്യന്മാരാൽ തടുക്കുവാൻ വഹ്യാത്തവളായി, സദാപരിപൂർണ്ണയായി, എല്ലാസമൃദ്ധികളേയുമുണ്ടാക്കുന്നവളായി, എല്ലാഭൂതങ്ങളേയും നിയമിക്കുന്നവളായിരിക്കുന്ന ആ മഹാലക്ഷ്മിയെ ഞാൻ ഇവിടെവിളിക്കുന്നു.

മനസഃകാമമാകൂതിം വാചസ്സത്യമശീമഹി
പശൂനാംരൂപമന്നസ്യമയിശ്രീശ്രയതാംയശഃ 10

മനസ്സുകൊണ്ടു ആഗ്രഹിക്കുന്നതും സങ്കല്പിക്കുന്നതും,വാക്കുകൊണ്ടു പറയുന്നതും എല്ലാം യഥാർത്ഥമായിട്ടും; ധനധാന്യാദികളുള്ളവൻ എന്നയശസ്സിനെയും പ്രാപിക്കും. മഹാലക്ഷ്മി എന്നിൽഇരിക്കട്ടെ.

കർദ്ദമേനപ്രജാഭൂതാമയിസംഭവകർദ്ദമ
ശ്രിയംവാസയമേകുലേമാതരംപദ്മമാലിനീം 11

അല്ലയോകർദ്ദമ! അങ്ങയാൽ മഹാലക്ഷ്മിപ്രജയായിഭവിച്ചു. അങ്ങു എന്നിൽഇരുന്നാലും താമരമാലയോടുകൂടിയ മഹാലക്ഷ്മിയെ എന്റെഅമ്മയാക്കി എംവംശത്തിൽ വസിപ്പിച്ചാലും.

ആപസ്സൃജന്തുസ്നിഗ്ദ്ധാനി ചിക്ലീതവസമേഗൃഹേ
നിചദേവിം മാതരം ശ്രിയംവാസയമേകുലേ. 12

ജലങ്ങളും, തൈർ,നെയ്യു, മുതലായ സ്നിഗ്ദ്ധദ്രവ്യങ്ങളെ

ഉണ്ടാകട്ടെ. അല്ലയോചിക്ലീതനെ! അങ്ങ എന്റെ ഭവനത്തിൽവസിച്ചാലും. ഏററവും പ്രകാശിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നവളും ശോകമാതാവുമായിരിക്കുന്നആമഹാലക്ഷ്മിയെ എന്റെ ഗൃഹത്തിങ്കൽ നിവസിപ്പിച്ചാലും.

ആർദ്രാംപുഷ്കരിണിംപുഷ്ടിംപിംഗളാംപത്മമാലിനിം
ചന്ദ്രാംഹിരണ്മയിം ലക്ഷ്മീം ജാതവേദോമമാവഹ.

അല്ലയോഭഗവാനെ. പാലാഴിയിലെ തിരമാലകളേററു നനഞ്ഞവളായി, താമരപ്പൂമാലയെ ധരിച്ചവളായി, എല്ലാവരെയും സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നവളായിസ്വർണ്ണാദിധനത്തോടുകൂടിയവളായിരിക്കുന്ന ശ്രീമഹാലക്ഷ്മിഎനിക്കു കിട്ടത്തക്ക വിധത്തിലാക്കി ചെയ്യണമേ!

ആർദ്രാംയഃകരിണീംയഷ്ടിം, സുവർണ്ണാംഹേമമാലിനിം
സൂര്യാംഹിരണ്മയീംലക്ഷ്മീംജാതവേദോ മമാവഹ

അല്ലയോഭഗവാനേ! അമൃതുകൊണ്ടു നനഞ്ഞിരിക്കുന്നവളായി,ദണ്ഡായുധംധരിച്ചിരിക്കുന്നവളായി, സൌന്ദര്യവതിയായി, നല്ലനിറത്തോടുകൂടിയവളായി,സുവർണ്ണമാലയെ ധരിക്കുന്നവളായിആദിത്യഭഗവാനെപ്പോലെ പ്രകാശിക്കുന്നവളായി, പൊൻമുതലായ ധനത്തോടു കൂടിയവളായിരിക്കുന്ന മഹാലക്ഷ്മിയെഎനിക്കുകിട്ടത്തക്കവിധത്തിലാക്കി ചെയ്യണമേ,

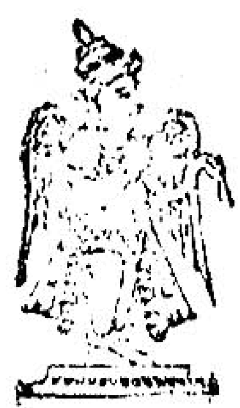
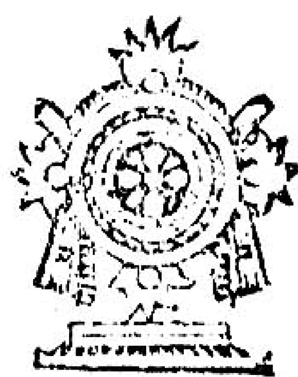
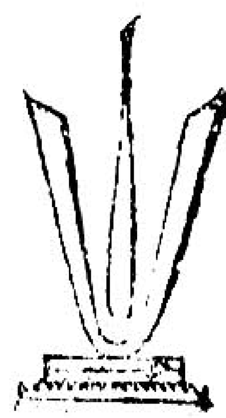
താംമആവഹജാതവേദോ
ലക്ഷ്മിമനപഗാമിനീം
യസ്യാംഹിരണ്യംപ്രഭൂതം ഗാവോ
ദാസ്യോശ്വാൻ വിന്ദേയംപുരുഷാനഹം 15

അല്ലയോഭഗവാനെ! യാതൊരുമഹാലക്ഷ്മി എന്റെഭവനത്തിൽവസിച്ചാൽ ഞാൻവർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ധനത്തേയും, പശുക്കളേയും, വേലക്കാരികളേയും, കുതിരകളേയും, പുത്രമിത്രാദികളേയും പ്രാപിക്കുമോ ആമഹാലക്ഷ്മിയെഎനിക്കു സ്ഥിരയാക്കിത്തരണമേ. *

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേശ്രീസൂക്തം
സമ്പൂർണ്ണം.

---

* ഈ സൂക്തംകൊണ്ടു സാധാരണ എല്ലാ ദേവികളേയും പൂജിയ്ക്കാം.

ശ്രീ.

പൂജാഫലം.

ശിവശക്തിഗണേശാർക്ക വിഷ്ണുരൂപാൻസമീശ്വരഃ
ഉപാസനാനുസാരേണ ഭക്തേഭ്യോ ഭുക്തിമുക്തിദഃ

ശിവൻ, ശക്തി, വിഘ്നേശ്വരൻ, സൂര്യൻ, മഹാവിഷ്ണു ഇത്യാദി രൂപങ്ങളെ ധരിക്കുന്നവൻ ഏവനോ അവനാകുന്നു ഈശ്വരൻ.

[അണിമ=ചെറുപ്പം. മഹിമാ=വലിപ്പം. ലഘിമാ=ലഘുത്വം. ഗിരിമാ=ഗുരുത്വം. ഈശിത്വം=എല്ലാവരേയും അതിശയിച്ചിരിക്കുക എന്നുള്ളതു (സ്വാമിയാവു എന്നുള്ളത്.) വശിത്വം=എല്ലാവരേയും തനിക്കു അധീനന്മാരാക്കുക. (ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ തന്നിൽ ഇരുത്തുക എന്നുള്ളത്.) പ്രാപ്തി=ഇഷ്ടലാഭം. പ്രാകാശ്യം=ഇച്ഛ പോലെ സഞ്ചാരശക്തിയെ കൊടുക്കുന്നത്.] ഇങ്ങനെ എട്ടു ഐശ്വര്യങ്ങളുള്ളവൻ.

ഇവൻ ഭക്തന്മാർക്ക് അവരവരുടെ ഉപാസനാനുസരണമായിട്ടു ഭുക്തിയേയും മുക്തിയേയും ദാനംചെയ്യുന്നവനാകുന്നു. "സമവായസംബന്ധേന ജ്ഞാനത്തിന് അധികരണമായി, സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരകർത്താവായി, സർവ്വജ്ഞനായി, നിത്യനായിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവു തന്നേയാണ് ഈശ്വരൻ" എന്നു താർക്കികന്മാർ പറയുന്നു. ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നുള്ളതിനു യാതൊരു പ്രമാണവുമില്ലാ. പ്രത്യക്ഷമാത്രമാണ് പ്രമാണമായിട്ടുള്ളത്. ഈശ്വരൻ നിരൂപസ്പർശനാകയാൽ ബാഹ്യപ്രത്യക്ഷനല്ലാ. മനസ്സുകൊണ്ടു പരമാത്മാവിന്റെ സാക്ഷാൽക്കാരം അസംഭവമാകുന്നു. ആയതിനാൽ ആന്തരപ്രത്യക്ഷനുമല്ലാ. ഈശ്വരവ്യാപ്തിക്കു പ്രസിദ്ധിയില്ലാത്തതുകൊണ്ടു അനുമാനവും ചേരുകയില്ലാ. ഭൂമിയേയും, സ്വർഗ്ഗത്തേയും സൃഷ്ടിച്ച ഈശ്വരൻ ഏകനാകുന്നു. അദ്ദേഹം വിശ്വ

ത്തിന്റെ കൎത്താവും, ഭുവനത്തിന്റെ ഗോപ്താവും ആകുന്നു എന്നുള്ള വേദവും അപ്രമാണ്യമാണ്. ൦ൟശ്വരൻതന്നെ ഇല്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ ൦ൟശ്വരോക്തം എന്നുപറയുന്നത് കേവലം ഭ്രമപ്രായംതന്നെ. ആകയാൽ ദേഹംതന്നെയാണ് പരമാത്മാവു്. മരണമേതോ അത് മുക്തി. ഭൂമി, ജലം, തേജസ്സ്, വായു ഇങ്ങനെ നാലു തത്വങ്ങൾ എന്നു ലോകായതനന്മാർ പറയുന്നു. അനുമാനംകൊണ്ട് ൦ൟശ്വരൻഉണ്ടെന്നു തെളിയിക്കാവുന്നതാകയാൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നതു ഒരിക്കലും യുക്തമല്ലാ.

൦ൟശ്വരാനുമാനം.

വിത്തിന്റെ മുള ഒരു കൎത്താവിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടുന്നതോ അല്ലയോ എന്നു സംശയിപ്പാനില്ലാ. കൎത്താവിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെടുന്നതുതന്നെ. ഇപ്രകാരം തീൎച്ചയാക്കിയത് വിത്തിന്റെ മുള "പ്രാഗഭാവപ്രതിയോഗി"യാകുന്നു എന്നുള്ളതു ഹേതുവായിട്ടാണ്. എവിടെപ്രാഗഭാവപ്രതിയോഗിത്വമുണ്ടോ അവിടെകൎത്തൃജന്യത്വവുമുണ്ടു. ഒരുവസ്തുഉണ്ടാകുന്നതിനു മുമ്പുള്ള ഇല്ലായ്മക്കു പ്രാഗഭാവം എന്നുപേർ. ആ വസ്തുഉണ്ടായാൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രാഗഭാവം നശിക്കും. ആയതിനാൽ ഉണ്ടാകുന്ന വസ്തുക്കളൊക്കയും അതിന്റെ പ്രതിയോഗികളാകുന്നു. ഇതു വിത്തിൻമുള പ്രാഗഭാവപ്രതിയോഗിയാകുന്നു എന്നും ആയതു ഒരു കൎത്താവിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെടുന്നതാണെന്നും സിദ്ധമായി. ഇതിന്റെ കൎത്തൃത്വം ദൃശ്യന്മാരായ അസ്മദാദികൾക്കു ചേരുന്നതല്ലായ്കയാൽ അദൃശ്യനായിട്ടു ഒരാളെ കൽപ്പിക്കണം. ആയവൻ ൦ൟശ്വരനാകുന്നു. വിത്തിന്റെമുള കേവലം ഭൂമിജലങ്ങളുടെ സംയോഗംകൊണ്ടു ഉണ്ടാകുന്നതാകുന്നു. കൎത്താവിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെടുന്നതല്ലാ. ജഗത്തും സ്വാഭാവികമായിട്ടുള്ളതു തന്നെയാണ്. ഇതിനും ഒരു കൎത്താവു വേണമെന്നില്ലാ എന്നു ശങ്കിക്കുന്നു എങ്കിൽ—

"ജഗതാംയദിനോകൎത്താകുലാലേനവിനാഘടഃ
ചിത്രകാരംവിനാചിത്രംസ്വതഏവഭവേത്തദാ"

ജഗത്തിന കർത്താവില്ലാത്തപക്ഷം കുശവനോക്കൂടാതെ കുടവും, ചിത്രമെഴുത്തുകാരനെ കൂടാതെ ചിത്രവും തനിയേഉണ്ടാകണം. ഇപ്രകാരം സംഭവിച്ചു കാണാത്തതിനാൽ മേൽപ്പറഞ്ഞതു യുക്തമല്ലാ. പിന്നെ ഈശ്വരൻ ശരീരമുള്ളവനോ, ഇല്ലാത്തവനോ? വാസ്തവത്തിൽശരീരരഹിതനംനിർഗ്ഗുണനുമാകുന്നു. എന്നാൽ തത്വജ്ഞാനം കൊണ്ടുസാധിക്കപ്പെടേണ്ടതായപരമപുരുഷാർത്ഥപദത്തിനു കാരണഭൂതകളായപൂജനാദ്യുപാസനകളെക്കൊണ്ടു സംസാരപങ്കത്തിൽമഗ്നന്മാരായിരിക്കുന്നഅജ്ഞാനികളെഉദ്ധരിപ്പാനായിട്ടുകൊണ്ടു അർച്ചനവിഗ്രഹത്തെധരിക്കുന്നു എന്നുന്യായപണ്ഡിതന്മാർപറയുന്നു.

"മാനുഷ്യംദുല്ലഭംപ്രാപ്യ യോഹരിംനാർച്ചയേൽസകൃൽ
മൂർഖഃപാപതരഃപാത്മ കോന്യസ്തസ്മാദചേതനഃ"

സംസാരത്തിൽഎണ്പത്തിനാലുലക്ഷംജീവരാശികളിലുംവെച്ചു അത്യുത്തമമായും ലഭിപ്പാൻ അസാദ്ധ്യമായുമിരിക്കുന്നമനുഷ്യജന്മത്തെ പ്രാപിച്ചിട്ടുയാവനൊരുത്തൻ തന്റെജീവിതകാലത്തിനുള്ളിൽ ഒരിക്കലെങ്കിലും സാക്ഷാൽഭഗവാനെപൂജിക്കുന്നില്ലയോ അവൻ സർവ്വനിന്ദിതനും മഹാപാതകനുംഅചേതനനുമാകുന്നു.

ആരാധിതോജഗന്നാഥഃ ദദാത്യഭിമതംഫലം
കസ്തന്നപൂജയേദ്വിദ്വാൻസംസാരാഗ്നിപ്രപീഡിതഃ

സാക്ഷാൽജഗദീശ്വരനെയാവനൊരുത്തൻപൂജിക്കുന്നുവോ അവനുഇഷ്ടമായിട്ടുള്ള സർവ്വഫലത്തേയും ഭഗവാൻ നൽകുന്നു. ജഗത്തിൽസംസാരാഗ്നിയാൽ സന്തപ്തനായിരിക്കുന്ന ഏതൊരുവിദ്വാൻ കരുണാനിധിയായിരിക്കുന്നആഭഗവാനെ പൂജിക്കയില്ല? എല്ലാവരുംപൂജിക്കുകതന്നെചെയ്യും.

"യാവന്നേന്ദ്രിയവൈകല്യം യാവദ്വ്യാധിർന്നബാധ്യതേ
താവദർച്ചനീയോഹി സമ്യഗ്യോഗേശ്വരേശ്വരഃ"

ഇന്ദ്രിയചലനവും, രോഗോപദ്രവവും നേരിടുന്നതിനുമുൻപുതന്നെഭഗവാനെവഴിപോലെപൂജിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

സ്വർഗ്ഗച്യുതാനാമിഹ ജീവലോകേ ചത്വാരി
ചിഹ്നാനി വസന്തി ദേഹേ
ദാനപ്രസംഗോ മധുരാച വാണീ ദേവാർച്ചനം
ബ്രാഹ്മണപൂജനം ച.

പൂർവ്വജന്മത്തിൽ പുഷ്പ മാല്യാദികളെക്കൊണ്ടു ഭഗവാനെപൂജിച്ചസ്വർഗ്ഗാദിഭോഗങ്ങളെ അനുഭവിച്ചു ഇപ്പോഴീകർമ്മഭൂമിയിൽ അവതരിച്ചിരിക്കുന്നമനുഷ്യരെ നാലു അടയാളങ്ങളെക്കൊണ്ടുകണ്ടുപിടിക്കാം. അതായതു സത്പാത്രത്തിലേക്കുദാനം ചെയ്യണമെന്നുള്ള ചൊല്ലൽ— എല്ലാവരോടും മധുരമായും വണ്ണം സംസാരിക്കൽ—ഭഗവാനെ പൂജിക്കൽ—വിശേഷിച്ചു ബ്രാഹ്മണരെസേവിക്കൽ—ഇവകൾ യാതൊരുത്തരിൽ കാണുന്നുവോ അവർ സ്വർല്ലോക വാസികൾ എന്നുതീർച്ചയാക്കാം

"അസാര ഭൂതെസംസാരെ സാരമേതച്ചതുഷ്ടയം
കാശിവാസസ്സതാം സംഗഃ ഗംഗാംഭശ്ശംഭു പൂജനം"

അതിനിസ്സാരമായിരിക്കുന്ന ഈസംസാരത്തിൽ നാലുവകകൾസാരവസ്തുക്കളാകുന്നു. അതാവിതു—ശ്രീകാശിയിൽ വസിക്കയ്യുക, സജ്ജനങ്ങളോടുകൂടി സംസർഗ്ഗിക്കുക, ഗംഗാനദീജലംകൊണ്ടു സ്നാനാചമനപാനാദികൾചെയ്യുക, ഈശ്വരനെ പൂജിക്കുക.

"ഭാരഃ പരം പട്ടകിരീടജുഷ്ടമ—
പ്യുത്തമാംഗം ന നമേന്മുകുന്ദം
ശാപൌ കരൌനൊകുരുതഃസ്സപര്യ്യാം
ഹരേല്ലസൽ കാഞ്ചന കങ്കണൌവാ"

വജ്രം, വൈഡൂര്യംമുതലായ രത്നങ്ങൾചേർത്തുകെട്ടപ്പെട്ടകിരീടം അലങ്കാരമായി ശിരസ്സിൽ ധരിച്ചിരുന്നാലും യാതൊരുശിരസ്സ് മുകുന്ദിദാതാവായ ഈശ്വരനെ നമസ്കരിക്കുന്നില്ലയോ അതു തലയ്ക്കുവലിയഭാരംതന്നെ. യാതൊരുകൈകൾ ഭഗവാനെ പൂജിക്കുന്നില്ലയോ അതുകൾ നല്ലസ്വർണ്ണവളകളേക്കൊണ്ടു ശോഭിച്ചിരുന്നാലും കേവലം പ്രേതത്തിന്റെ കൈകളാകുന്നു.

"ബർഹായതേ തേ നയനേ നരാണാം
ലിംഗാനിവിഷ്ണോന്നനിരീക്ഷിതേയെ
പാദൌ നൃണാന്തൌദ്രുമജന്മഭാജൌ
ക്ഷേത്രാണിനാനു പ്രജതൌഹരേര്യ്യൌ"

യാതൊരു മനുഷ്യരുടെ കണ്ണുകൾ ഭഗവല്ലിംഗങ്ങളെ കാണുന്നില്ലയോ ആയവ മയിൽപ്പീലിക്കണ്ണുകളാകുന്നു. യൌ

തൊരു കാലുകൾ ഭഗവൽക്ഷേത്രങ്ങളെ പ്രാപിക്കുന്നില്ലയോ അതുകൾ വൃക്ഷപ്രായങ്ങളാകുന്നു.

ബിലേബതോരുക്രമവിക്രമാൻയെ
നശൃണ്വതഃകർണ്ണപുടേനരസ്യ
ജിഹ്വാസതീദാർദ്ദുരികേവസൂത
നചോപഗായത്യുരുഗായഗാഥാഃ

യാതൊരുമനുഷ്യന്റെ ചെവികൾ ഭഗവാന്റെ ശൌര്യൌദാര്യാദിഗുണങ്ങളെ കേൾക്കുന്നില്ലയോ അതുകൾ കേവലം നിഷ്പ്രയോജനങ്ങളായ ഓട്ടകളാകുന്നു. യാതൊരു നാക്കു ഭഗവാന്റെ ചരിത്രങ്ങളെ ഗാനംചെയ്യുന്നില്ലയോ അതു തവളയുടെനാക്കാകുന്നു.

ജിഹ്വേ! കീർത്തയ കേശവമ്മുരരിപും ചേതോഭജശ്രീധരം
പാണിദ്വന്ദ്വസമർച്ചയാച്യുതകഥാംശ്രോത്രദ്വയത്വംശൃണു
കൃഷ്ണംലോകയലോചനദ്വന്ദ്വ!ഹരേർഗച്ഛാംഘ്രിയുഗ്മാലയം
ജിഘ്രഘ്രാണ! മുകുന്ദപാദതുളസീം മൂർദ്ധന്നമാധോക്ഷജം"

അല്ലയോനാക്കെ! നീസദാ കേശവനെസ്തുതിച്ചാലും. അല്ലയോമനസ്സേ! നീ മുരരിപുവിനെ സ്മരിച്ചാലും. അല്ലയോകൈകളേ! നിങ്ങൾ ശ്രീധരനെപൂജിക്കുവിൻ. അല്ലയോചെവികളെ! നിങ്ങൾ ഭഗവദ് വൃത്താന്തത്തെ കേൾക്കുവിൻ. അല്ലയോ കൺകളേ! നിങ്ങൾ കൃഷ്ണനെ കാണുവിൻ. അല്ലയോ കാൽകളേ! നിങ്ങൾ ഭഗവൽക്ഷേത്രത്തെക്കുറിച്ചു ഗമിക്കുവിൻ. അല്ലയോ മൂക്കേ! നീ ഭഗവൽ പാദത്തിലെ തുളസിയെ മുകൎന്നാലും. അല്ലയോശിരസ്സേ! നീ അധോക്ഷജനെനമസ്കരിക്ക്.

"തരവഃകിംനജീവന്തിഭസ്ത്രാഃ കിംനശ്വസന്ത്യുത
നഖാദന്തിനമേഹന്തി കിംഗ്രാമ്യാഃപശവോപരേ"

അല്ലയോ സഹജീവികളെ! ലോകത്തിൽ മരങ്ങളും ജീവിക്കുന്നില്ലയോ? ഉലത്തോലുകൾ ശ്വസിക്കുന്നില്ലയോ? പശു, നായ്, നരി, കഴുത മുതലായ മൃഗങ്ങളും ആഹാരം കഴിക്കുന്നില്ലയോ? ആയവ മൽമൂത്രവിസർജ്ജനം ചെയ്യുന്നില്ലയോ? ജന്മാന്തരം കൊണ്ടു എന്തു ഫലം? മനുഷ്യനായി ജനിച്ചാൽ പൂജാദികളേക്കൊണ്ടു ഉപജീവിക്കണം. അല്ലാത്തവർ വൃക്ഷാദി തുല്യന്മാരാകുന്നു.

"ധനഞ്ചഭൂമൌപശവശ്ചഗോഷ്ഠേ
കാന്താഗൃഹദ്വാരിജനശ്മശാനെ
ദേഹശ്ചിതായാംപരലോകമാർഗ്ഗേ
കർമ്മാനുഗോഗച്ഛതിജീവഏകഃ"

അല്ലയൊ ജനങ്ങളേ! നാം പരലോകത്തിലേയ്ക്കു പോകുമ്പോൾ ഈ കാണുന്നതു ഒന്നുംതന്നെ നമ്മുടെ കൂടെ വരുകയില്ലാ. നാം വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടു സമ്പാദിച്ചതായ പണം ഭൂമിയിൽതന്നെ ഇരിയ്ക്കും. സന്തോഷത്തോടുകൂടിവൈൽ, വൈക്കോൽ മുതലായതുകളെ കൊടുത്തു പോററി വളൎത്തുന്ന പശുക്കൾ തൊഴുത്തിലിൽ വസിക്കും. പാണിഗ്രഹണം ചെയ്തു പ്രാണനേക്കാൾ അധികമായി സ്നേഹിക്കുന്നഭാൎയ്യ വാതിൽപടിയിൽ ഇരിയ്ക്കും. എന്തുംചെയ്യാൻ സന്നദ്ധന്മാർ എന്നെല്ലാം കൊട്ടി ഘോഷിക്കുന്നവരായ ബന്ധുബാന്ധവാദികൾ ചുടുകാടുവരെയും, അന്നപാനാദികളേക്കൊണ്ടു പോഷിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതും, കടക,കുണ്ഡലാദികളേക്കൊണ്ടു അലങ്കരിക്കപ്പെടുന്നതുമായ ഈ ദേഹമോ പട്ടടവരയും മാത്രമേ വരികയുള്ളൂ. എന്നാൽ കൎമ്മാനുഗനായിരിക്കുന്ന ജീവൻ പരലോകയാത്രയിൽ കൂടെ വരുന്നതാകുന്നു. ആകയാൽ പൂജനാദി സൽകൎമ്മങ്ങളേക്കൊണ്ടു ഉപജീവിക്കുന്നതു ഉത്തമം.

"ദാരാഇമേമേ തനയാഇമേമേ
ഗൃഹാഇമേമേ പശവസ്തഥാമേമെ
ഏവംനരോ മേഷസമാനരൂപഃ
മേമേകൃതഃ കാലവൃകേണനീതഃ"

ഇതാ ഇരിക്കുന്ന സ്ത്രീകൾ എനിയ്ക്കുള്ളവരാകുന്നു. സമീപത്തിൽ നിൽക്കുന്ന കുട്ടികളും എനിക്കുള്ളവർതന്നെ. ഈ കാണുന്ന മേടമാളികാദികളും എന്റെ വകയാണ്. തൊഴുത്തിലിൽ കെട്ടിയിരിക്കുന്ന പശുക്കളും എനിയ്ക്കുള്ളതന്നെ. നോക്കുവിൻ! എന്നിങ്ങനെ എല്ലാം എന്റെ എന്റെ എന്നു ആടുപോലെ നിലവിളിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്നവന്റെ ശബ്ദം കേൾക്കുന്നു. കാലൻ, എടുക്കുന്നു ചെന്നായ്‌രൂപം, വരുന്നു അതിവേഗമായി, ഇടുന്നുപാശം, പിടിക്കുന്നു മുറുക്കി, വലിക്കുന്നു കോപത്തോടെ. ചെന്നു പട്ടണത്തിൽ, ഇടുന്നു നരകത്തിൽ, കേഴുന്നു പാപൻ. കഷ്ടം! കഷ്ടം!

ആകയാൽ അല്ലയോ ജനങ്ങളേ! വൃഥാവായി കാലം കഴിക്കാതെ മമതയെ വിട്ടു പൂജാദികർമ്മംകൊണ്ടു ഉപജീവിക്കുവിൻ.

"ഹാ കാന്തേ!ഹാ ധനം പുത്രാഃ ക്രന്ദമാനഃസുദാരുണം
മണ്ഡൂകഇവ സർപ്പേണ മൃത്യുനാനീയതേനരഃ"

ഹയ്യാ പ്രിയതമേ! ഹാഹാ പണമേ! ഹയ്യോ പുത്രന്മാരേ! എന്നിങ്ങനെ ഭയംകരമാകുംവണ്ണം നിലവിളിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മനുഷ്യനെ, കാലൻ തവളയെ വമ്പെന്നപോലെ ദയവെന്നിയെ പിടിച്ചുംകൊണ്ടുപോകുന്നു. കഷ്ടം! കഷ്ടം! ആയതിനാൽ ധനാദിചിന്തയെ വിട്ടു സാക്ഷാൽ ഭഗവാനെ പൂജിക്കുവിൻ. കാലൻ സമീപത്തു വരികയില്ലാ. നിശ്ചയം.

"നീയതേമൃത്യുനാജന്തുഃ പരിഷ്വക്തോപിബന്ധുഭിഃ
സാഗരാന്തർജ്ജലഗതോ ഗരുഡേനേവപന്നഗഃ"

സമുദ്രമദ്ധ്യത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന സർപ്പത്തെ ഗരുഡൻ എപ്രകാരം കൊത്തിഎടുത്തുംകൊണ്ടു പോകുന്നുവോ, അപ്രകാരംതന്നെ അനേക ബന്ധുബാന്ധവാദികളാൽ ചുററും ചുഴപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മനുഷ്യനെ കാലൻ പിടിച്ചുംകൊണ്ടു പോകുന്നു.

"യമോഗൃഹ്ണാതിരന്ധ്രേഷു മാർജ്ജാരോമൂഷികംയഥാ
ത്യക്ത്വാത്മമമതാംധീരാഃ കർത്തവ്യംഹരിപൂജനം"

അല്ലയോ ബുദ്ധിമാന്മാരേ! നിങ്ങൾ 'ഞാൻഞാൻ" എന്നുള്ള ഗർവ്വത്തെവിട്ടു സാക്ഷാൽ ഭഗവാനെ പൂജിക്കുവിൻ. പൂച്ച എലിയെ പിടിക്കുവാൻ തരം നോക്കിയിരിക്കുന്നതുപോലെ യമധർമ്മരാജാവും നിങ്ങളെ പിടിക്കുവാൻ സമയം കാത്തുനിൽക്കുന്നു.

"കാലക്ഷേപോ നകർത്തവ്യഃ ക്ഷീണമായുഃക്ഷണേക്ഷണേ
യമസ്യകരുണാനാസ്തി കർത്തവ്യം ഹരിപൂജനം"

അല്ലയോ ജനങ്ങളേ! നിങ്ങൾ വൃഥാവായി കാലക്ഷേപം ചെയ്യരുത്. ഓരോരോക്ഷണം പോകുംതോറും ആയുസ്സും നശിക്കുന്നു. കാലനു ദയയോ ലേശമില്ലാ. ആയതിനാൽ ഭഗവാനെ പൂജിക്കുവിൻ.

സ്തിതഃസർവ്വജീവാനാംതാരകഃപരമേശ്വരഃ
സഗുണംരൂപമാസ്ഥായമായയാസർവ്വശക്തിമാൻ
രജസ്സത്വതമോഭിശ്ച ബ്രഹ്മവിഷ്ണുശിവാത്മകഃ
തസ്മാൽസ്സ്വച്ഛായയജ്ഞേനതോഷയേൽപരമേശ്വരം

സർവ്വശക്തനായി പരബ്രഹ്മസ്വരൂപനായിരിക്കുന്നസാക്ഷാൽ ഭഗവാൻഅജ്ഞാനമോഹിതന്മാരായസർവ്വജനങ്ങളേയും ഉദ്ധരിക്കുവാൻ വേണ്ടിമായയാൽ സൽഗുണ മായിരിക്കുന്ന ലീലാ വിഗ്രഹത്തെഎടുത്തുരജോ,ഗുണംകൊണ്ടു ബ്രഹ്മാവായിട്ടും, സത്വ,ഗുണംകൊണ്ടുവിഷ്ണുവായിട്ടുംതമോ, ഗുണംകൊണ്ടുശിവനായിട്ടും അവതരിച്ചിരിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ പരമാനന്ദത്തിനായിക്കൊണ്ടു സാക്ഷാൽ ഭഗവാനെപൂജിച്ചു സന്തോഷിപ്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

വാസുദേവം പരിത്യജ്യ യ ഉപാസ്തേന്യ ദൈവതം
തൃഷിതോജാഹ്നവീതീരേ കൂപംഖനതിദുർമ്മതിഃ"

ഇവിടെ വൈഷ്ണവന്മാർ ഇപ്രകാരംപറയുന്നു. ശിവൻ തുടങ്ങിട്ടുള്ളദേവന്മാർക്കു ഒരാശ്രയത്വമില്ലാ. ശിവൻ വിഷ്ണുവിന്റെഉപാസകനാകുന്നു.താമസഗുണമുള്ളതുകൊണ്ടു ഉപാസിക്കപ്പെടുവാനുംയോഗ്യനല്ലാ. വിഷ്ണുവിന്റെപാദോദകം സദാശിരസ്സിൽവഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വിഷ്ണുവോ മഹാലക്ഷ്മീനിവാസനാകുന്നു. ശിവന്റെവാസസ്ഥലം ചുടുകാടാണ്. വിഷ്ണുകൌസ്തുഭമണിയെ ധരിക്കുന്നു. ശിവൻഭൂഷണങ്ങളായ സർപ്പങ്ങളെഅണിയുന്നു. വിഷ്ണുപീതാംബരംധരിക്കുന്നു. ശിവൻ നികൃഷ്ടമായപുലിത്തുകലിനെ ഉടുക്കുന്നു. ശിവൻചിതഭസ്മവും,വിഷ്ണുചന്ദനവും പൂശുന്നു. എന്തിനധികംപറയുന്നു? യാതൊരുദുഷ്ടബുദ്ധി സാക്ഷാൽവിഷ്ണുഭഗവാനെ ഉപാസിക്കാതെ കണ്ടു ശിവൻമുതലായഅന്യ ദേവന്മാരെ ഉപാസിക്കുന്നുവോ അവൻ, വിപാസാർദ്ദിതനായിരിക്കുന്ന ഒരുത്തൻ ഗംഗാതീരത്തെപ്രാപിച്ചിട്ടു ദാഹശമകമായും, ശുദ്ധമായും, അമൃതോപമമായും ഇരിക്കുന്നജലത്തെഉപേക്ഷിച്ചു ഗംഗാനദിയുടെ തീരത്തിൽകിണറു കുഴിക്കുന്നവനേപ്പോലെയാകുന്നു.

യന്ത്യന്തിഹാരഃപുരഃപ്രതിദിനം പ്രേമ്ണാരുന്ധേമുഹുഃ
ഗായന്തോമുദിതാനരാഗംഗയാഃ രാമേതികൃഷ്ണേതിച
തേഷാംപാദസരോജധൂളിമമലാം ധൃത്വാമഹേശോഗണൈഃ
പ്രീത്യാനൃത്യതി നാരദാദിസഹിതം കൈലാസഭൂമൌസദാ.

യാതൊരുമനുഷ്യർ വിഷ്ണുഭഗവാന്റെ മുൻപാകെദിനം തോറും ആനന്ദ ബാഷ്പങ്ങളെ ചൊരിഞ്ഞു, സന്തോഷത്താൽ തന്നെയുംമറന്നു "രാമരാമാ! കൃഷ്ണകൃഷ്ണാ!" എന്നുപാടിയാടുന്നുവോ അവരുടെ കാൽത്താർകളിലെശുദ്ധമായിരിക്കുന്ന പൊടിയെ പരമശിവൻ മൂർദ്ധാവുകൊണ്ടുവഹിച്ചു ഭൂതഗണങ്ങളോടും, നാരദാദി മഹർഷികളോടും കൂടി ആനന്ദ ഭരിതനായിട്ടു കൈലാസത്തിൽ നൃത്തമാടുന്നു.

"സാഹാനിസ്സുന്മഹച്ഛിദ്രം സാചാംന്ധ ജഡമൂകതാ
യന്മുഹൂർത്തംക്ഷണംവാപി വാസുദേവോന ചിന്ത്യതെ".

ഒരം പ്രപഞ്ചത്തിൽപ്രാണികൾക്ക സ്വാഭാവികമായിട്ടുണ്ടാകുന്നദുഃഖം, ദുഃഖമല്ലാ—കുറവു, കുറവല്ലാ—കുരുട്ട, കുരുടല്ലാ—മൌഢ്യം, മൌഢ്യമല്ലാ—മൂകത്വംമൂകത്വമല്ലാ—ഏതൊരുനാളിൽ-ഏതൊരു മുഹൂർത്തത്തിൽ_ഏതൊരു നിമിഷത്തിൽ ശ്രീ വിഷ്ണുവിനെ സ്മരിക്കുന്നില്ലയോ അതുതന്നെദുഃഖം,-അതുതന്നെ കുറവു,-അതുതന്നെകുരുട്ട-അതുതന്നെമൌഢ്യം,-അതുതന്നെ മൂകത്വം.

"പ്രമാണം നാപരംവേദാ—
ന്നദൈവം കേശവാൽപരം
സത്യം വച്മിഹിതം വച്മി
സാരം വച്മി പുനഃ പുനഃ"

എന്തിനധികംപറയുന്നു? യഥാർത്ഥമായും, എല്ലാവർക്കും ഇഷ്ടമായും,ഏററവുംസാരമായിട്ടുമുള്ളതിനെപ്പറയാം.വേദത്തേക്കാൾ വലുതായിട്ടൊരുപ്രമാണവും, വിഷ്ണുവിനേക്കാൾ വലുതായ ദൈവവുമില്ലാ.

"മഹാദേവം പരിത്യജ്യ ഉപാസ്സ്യന്യദൈവതം
സമൂഢോവിഷമശ്നാതി സുധാം ത്യക്ത്വാക്ഷുധാതുരഃ"

ശൈവന്മാർ പറയുന്നതാവിതു:—സാക്ഷാൽ പരമശിവന്റെ കടാക്ഷലേശം മാത്രം ആശ്രയിച്ചിട്ടു ഉന്നത പദവിയെ പ്രാപിക്കുന്നവരായ വിഷ്ണു തുടങ്ങിയിട്ടുള്ള ദേവന്മാർക്ക എങ്ങനെയാണഈശ്വരത്വം ലഭിക്കുന്നതു.? വിഷ്ണു ശിവന്റെ ഉപാസകനാകുന്നു. ശ്രീരാമനാൽപ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ട രാമനാഥൻ. ഇന്നും സേതുവിങ്കൽ പ്രത്യക്ഷസിദ്ധനാകുന്നു. വിഷ്ണുചരണോദകം താൻ ഭരിക്കുന്നതു ഭക്തപരാധീനത്വം ഹേതുവായിട്ടാണ്. ഇതു കൊണ്ടു തന്നെയാണ നമ്മുടെ

ംരംശ്വരനെ "പരമേശ്വരൻ" എന്നു പറയുന്നതു. ശിവൻ താമസനാകുന്നു എന്നുള്ളതുംഏറ്റവും തുച്ഛംതന്നെ. അത് രുദ്രാവതാരഭിന്നത്വമാണ്. ശ്യാമവർണ്ണനാവു എന്നുള്ളതുകൊണ്ടു താമസൻവിഷ്ണുവാണ്. ചുടുകാട്ടിൽ വസിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു തന്റെസ്വാതന്ത്ര്യത്താലാകുന്നു. പലപ്രകാരമുള്ള സ്വരൂപങ്ങളെക്കൊണ്ടും, സ്വഭാവങ്ങളെക്കൊണ്ടും സ്വലീലചെയ്യുന്നവനായ ശിവനു ദുഃഖമെവിടെ? സുഖമെവിടെ? സുന്ദരത്വമേതു? അസുന്ദരത്വമേതു? കിംബഹുനാ യാതൊരുമൂഢാത്മാവു പരമശിവനെഉപേക്ഷിച്ചു വിഷ്ണ്വാദിദേവന്മാരെ പൂജിക്കുന്നുവോ അവൻ വിശപ്പുകൊണ്ടു ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരുത്തൻകയ്യിൽകിട്ടിയ അമൃതിനെ ത്യജിച്ചു വിഷമനുഭവിക്കുന്നവനെപ്പോലെയാകുന്നു.

"ശിവഏവപരബ്രഹ്മ ശിവോദേവശ്ശിവോഗതിഃ
ശിവോഗുരുർഹിജഗതാം ശിവഃപശുപതിഃപ്രഭുഃ"
"ശിവാംഗഭൂതാവിഷ്ണ്വാദ്യാ തസ്മാദ്വിപ്രശ്ശിവംയജേൽ"

ശിവൻതന്നെ പരബ്രഹ്മം-ശിവൻതന്നെ ഈശ്വരൻ-ശിവൻതന്നെ രക്ഷിതാവു-ശിവൻതന്നെ ജഗൽഗുരു. വിഷ്ണുതുടങ്ങിയുള്ള ദേവന്മാർ ശിവന്റെ അംഗത്തിങ്കൽ നിന്നുജനിച്ചവരാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായിട്ടുള്ളവൻ ശിവനെ ഉപാസിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

"ശിവഏവഹരിഃസാക്ഷാൽ ഹരിരേവ ശിവഃസ്വയം
ദ്വയോസ്തുഭേദംകുർവ്വാണഃ പിതൃഭിർന്നരകംവ്രജേൽ"

ശിവൻതന്നെ വിഷ്ണു. സാക്ഷാൽവിഷ്ണുഭഗവാൻതന്നെ ശ്രീപരമേശ്വരൻ. യാവനൊരുത്തൻ ഇവരെവ്യത്യസ്തമായിട്ടുവിചാരിക്കുന്നുവോ അവൻ പിതൃക്കളോടുകൂടി മഹാനരകംപ്രാപിക്കും.

"ശിവസ്യഹൃദയംവിഷ്ണുർവ്വിഷ്ണോശ്ചഹൃദയംശിവഃ
ഇഷ്ടദ്വയാന്തരംകൃത്വാരൗരവംനരകംവ്രജേൽ"

വിഷ്ണു, ശിവന്റെ ഹൃദയവും— ശിവൻ, വിഷ്ണുവിന്റെ ഹൃദയവുമാകുന്നു. ഇവരെ അല്പമെങ്കിലും ഭേദമായിട്ടു വിചാരിക്കുന്നവൻ "രൗരവ"മെന്നനരകംപ്രാപിക്കും.

"ശിവചഭക്തിർബ്ബഹുലായദിസ്യാ—
തഥാശിവത്വേനഭജേദ്ധരിംച

ഹരൌ ചഭക്തിർബ്ബഹുലായദിസ്യാ—
തഥാഹരിഃതഭജേച്ശിവംഹി"
ശിവങ്കൽ വലുതായഭക്തിയുണ്ടെങ്കിൽശിവനായിട്ടുവിഷ്ണുവിനെയും—വിഷ്ണുവിങ്കൽ വലുതായഭക്തിയുണ്ടെങ്കിൽ വിഷ്ണുവായിട്ടു ശിവനേയും ഭജിക്കേണ്ടതാകുന്നു.
"ശൈവാഃശാക്താശ്ചഗാണേശാഃസൌരാവിഷ്ണുപ്രപൂജകാഃ
വിഭിഷന്തിമിഥോഭ്രാന്ത്യാതേഷാംഭക്തിശ്ചനിഷ്ഫലാ"
ശിവഭക്തന്മാരും, ദേവീഭക്തന്മാരും, വിഘ്നേശ്വരഭക്തന്മാരും, സൂര്യഭക്തന്മാരും, വൈഷ്ണവരും വൈരംഭ്രമംകൊണ്ടു തമ്മിൽതമ്മിൽകലഹിക്കുന്നു. അവരുടെ ഭക്തിയും നിഷ്പ്രയോജനംതന്നെ. ആകയാൽ എല്ലാദേവതകളേയും ഒരുപോലെ വിചാരിക്കുന്നതു് ഉത്തമംഎന്നു നിർമ്മത്സരന്മാരായ പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠന്മാർപറയുന്നു.
"സർവ്വേപ്യല്പായുഷോലോകേ ഭവിഷ്യന്ത്യല്പമേധസഃ
തപസ്യശക്താനിശിതേ വൈദികകർമ്മണി"
"തഥാവിധാനാംസർവ്വേഷാം നരാണാംസർവ്വപുണ്യദം
ഏതന്മാത്രഞ്ചകുർവ്വാണഃ ക്രമാന്മോക്ഷമവാപ്നുയാൽ"
ഈലോകത്തിൽ എല്ലാവരും അല്പായുസ്സുകളായിട്ടും, അല്പബുദ്ധികളായിട്ടും വിശേഷിച്ച "കൃഛ്റചാന്ദ്രായണം," മുതലായ വ്രതാനുഷ്ഠാനത്തിലും, അഗ്നിഷ്ടോമാദിയാഗങ്ങളിലും, വൈദികകർമ്മങ്ങളിലും അശക്തന്മാരായിട്ടുമാണിരിക്കുന്നതു. അപ്രകാരമിരിക്കുന്ന എല്ലാമനുഷ്യർക്കും പൂജനം സർവ്വപുണ്യത്തേയും തരുന്നതാകുന്നു. ഇതുമാത്രംതന്നെ ഒരുത്തൻ ചെയ്യുന്നതായാൽ അവൻ ക്രമപ്രകാരം മോക്ഷംപ്രാപിക്കുകയും ചെയ്യും. *

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേ പൂജാഫലം

സമ്പൂർണ്ണം

---

* അധികം 2 ാം ഭാഗം ഹേയാഹേയ, പ്രകരണത്തിൽ കണ്ടുകൊൾക.

പൂജോപകരണങ്ങൾ.

മണി	ഉദ്ധരണി
കലശം	ധൂപക്കുററി
ശംഖുകാൽ	ദീപക്കുററി
ശംഖ്	നീരാജനത്തട്ടം
ഷഡ്പാത്രങ്ങൾ * (6)	ആരാധനവിളക്കു
പഞ്ചപാത്രങ്ങൾ * (5)	തുടങ്ങിയുള്ളവ ആകുന്നു.

പൂജാദ്രവ്യങ്ങൾ.

കറുക	വിഷ്ണുക്രാന്തി	നാന്മുഖപ്പുല്ലു
അകിൽ	എള്ളു	അക്ഷതം
യവം	ഏലം	ഇലവർംഗം
വെൺകടുകു	പച്ചക്കർപ്പൂരം	ഗോരോചന
അഷ്ടഗന്ധം	ചന്ദനം	കളഭക്കൂട്ടു
സാമ്പ്രാണി	കർപ്പൂരം	വസ്ത്രം
പൂണൂൽ	താമരപ്പൂവു	കുങ്കുമപ്പൂവു
പിച്ചിപ്പൂ	മല്ലപ്പൂ	കൂവളത്തില
തുളസി	പഞ്ചസാര	ശക്കര
പാൽ	തൈരു	നെയ്യ്
തേൻ	മലരു	അവൽ
പഴം	തേങ്ങാ	കരിക്കു
കൽക്കണ്ടം	മുന്തിരിങ്ങാ	പനിനീർ

കൂടാതെ മററു നൈവേദ്യദ്രവ്യങ്ങൾ തുടങ്ങിട്ടുള്ള സകല പൂജാദ്രവ്യങ്ങളും വഴിപോലെ സമ്പാദിച്ചിട്ടു, പൂജ ആരംഭിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

പാത്രങ്ങൾ [കിണ്ണികൾ] കിട്ടാത്തപക്ഷം കുത്തിലകൾ ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാകുന്നു.

* അർഘ്യാദികൾക്കു ഷഡ്പാത്രങ്ങൾ എന്നും — പഞ്ചാമൃതാദികൾക്കു പഞ്ചപാത്രങ്ങൾ എന്നും പേർ.

THE

POOJAVIDHI.

ശ്രീ

പൂജാവിധിഃ.

ഓം ശ്രീഗണപതയെനമഃ.

കലയേ ഹൃദി ശൈവേശാൻ കർത്തും പൂജാ വിധിം പരാം
സാധാരണീം ച സർവേഷാം വിശേഷാം തോഷകാരികാം.

"കൃതസന്ധ്യാജപവിധിർദ്ദേവപൂജാംസമാരഭേൽ"

പൂജകൻ വിധിപ്രകാരം സ്നാനം, നിത്യകർമ്മം, ജപം മുതലായതു കഴിച്ച് ദേവപൂജ ആരംഭിക്കണം.

1 അഗ്രോദകാഹരണം.

"ഇമംമേഗംഗേ" എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടു ജലം മന്ത്രിച്ച് "ആപോസ്മാൻ" എന്നമന്ത്രംകൊണ്ടു കലശം കഴുകി "സമുദ്രജ്യേഷ്ഠാ" എന്നമന്ത്രംകൊണ്ട് വെള്ളംകോരി കലശം നിറച്ച "ഉതൈസ്മനം" എന്നമന്ത്രംകൊണ്ടു ശുദ്ധവസ്ത്രം ഇട്ടുമൂടി യഥാശക്തി സ്തോത്രം ജപിച്ച ക്ഷേത്രദ്വാരം പ്രാപിക്കുക.

"ദേവതാന്തർഗൃഹദ്വാരം ഗത്വാനമേൽസുധീഃ"

ബുദ്ധിമാനായിരിക്കുന്ന പൂജകൻ കലശത്തോടുകൂടി ശ്രീകോവിൽ ദ്വാരസമീപം വന്നാൽ ഉടൻസാഷ്ടാംഗമായി നമസ്കരിക്കണം.

2 ദ്വാരപൂജാ.

ദ്വാരമസ്ത്രാംബുനാപ്രോക്ഷ്യ ഗണേശഞ്ചോർദ്ധ്വതോയജേൽ
മഹാ ലക്ഷ്മീം ദക്ഷ ഭാഗേ വാമഭാഗേ സരസ്വതീം.

"പുനർദ്ദക്ഷേയജേദ്വിഘ്നം ഗംഗാംചയമുനാമപി
പുനർവ്വാമേക്ഷേത്രപാലം സ്വസിന്ധുയമുനേഅപി"
"പുനർദ്ദക്ഷേതുധാതാരം വിധാതാരന്തുവാമതഃ
തദ്വന്നിധിശംഖപദ്മൌ തതോച്ചേദ്വാരപാലകം"

"ഓം അസ്ത്രായഫട്" എന്ന മന്ത്രം ജപിച്ച് അസ്ത്രമുദ്ര പിടിച്ച് ജലപുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു ദ്വാരം പ്രോക്ഷിക്കണം. മുകളിൽ "ഓം, ഗം. ഗണേശായനമഃ" എന്നു വിഘ്നേശ്വരനേയും, വലത്തുവശം "ഓം ലം ലക്ഷ്മ്യൈനമഃ" എന്നു മഹാലക്ഷ്മിയേയും, ഇടത്തുവശം "ഓം സം സരസ്വത്യൈനമഃ" എന്നു സരസ്വതിയേയും, പിന്നെയും വലത്തുവശം "ഓം വിം വിഘ്നായനമഃ" എന്നു വിഘ്നാസുരനേയും, "ഓം ഗംഗംഗായൈനമഃ" എന്നു ഗംഗയേയും "ഓം യം യമുനായൈനമഃ" എന്നു യമുനയേയും, പിന്നെയും ഇടത്തുവശം "ഓം ക്ഷം ക്ഷേത്രപാലായനമഃ" എന്നു ക്ഷേത്രപാലനേയും, "ഓം സിം സിന്ധവേനമഃ" എന്നുസിന്ധുവിനേയും, "ഓം യം യമുനായൈനമഃ"എന്നു യമുനയേയും; പിന്നെയും വലത്തുവശം "ഓം ധാം ധാത്രേനമഃ" എന്നു ധാതാവിനേയും, ഇടത്തുവശം "ഓം വിം വിധാത്രേനമഃ" എന്നു വിധാതാവിനേയും പിന്നെയും വലത്തുവശം "ഓം ശം ശംഖായനമഃ"എന്നു ശംഖത്തേയും, ഇടത്തു വശം "ഓം പം പദ്മായനമഃ" എന്നു പദ്മത്തേയും, പിന്നീടു "ഓം ദ്വാം ദ്വാരപാലായനമഃ" എന്നു അതാതു ദ്വാരപാലന്മാരെയും ജലപുഷ്പാദികളേക്കൊണ്ടു പൂജിക്കണം. "ഓം വായവായാഹി" എന്നമന്ത്രംകൊണ്ടു കതകുതുറക്കുക.

"അംഗംസങ്കോചയന്നന്തഃ പ്രവിശേദക്ഷിണാംഘ്രിണാ"

അനന്തരം കുറഞ്ഞൊന്നു കുനിഞ്ഞു വലത്തേക്കാൽ മുൻപിട്ടു അകത്തുകടക്കുക.

"അസ്ത്രജപ്തേനദർഭാണാം മുഷ്ടിനാമാർജ്ജയേൽസുധീഃ"

ഒരുപിടി ദർഭപ്പുല്ലുകൊണ്ടു "ഓംഅസ്ത്രായഫട്" എന്നു ജപിച്ചു അകമെല്ലാം തുത്തുവാരുക.

"ചന്ദനാഗരുകർപ്പൂരൈർധൂപയേദന്തരംസുധീഃ"

ചന്ദനം, അകിൽ, കർപ്പൂരം മുതലായതുകൊണ്ടു അകം പുകക്കണം.

"തൈലപ്രജ്വലിതാൻദീപാൻസ്ഥാപയേൽസുധീഃ"

അനന്തരം എണ്ണമുതലായതുഒഴിച്ചു വിളക്കുകൾകൊളുത്തി വെക്കുക.

3 ദീപപൂജാ.

ദീപസ്തംഭത്തിൽ ഇരുപത്തേഴ നക്ഷത്രങ്ങൾ സ്ഥിതി

ചെയ്യുന്നതായി വിചാരിച്ച് "ഓം സപ്തവിംശതി നക്ഷത്രേഭ്യോനമഃ" എന്നു യഥാശക്തി ആവാഹിച്ചു പൂജിക്കുക. പിന്നിട്ടു അടിത്തട്ടിൽ "ഓം അം അക്ഷയനമഃ" എന്നു സൂര്യനേയും തണ്ടിൽ "ഓം വാം വാസുകയേനമഃ" എന്നു വാസുകിയേയും അഗ്രഭാഗത്തിൽ (കുമ്പിൽ) "ഓം സം സോമായനമഃ" എന്നു ചന്ദ്രനേയും പാത്രത്തിൽ [മേൽത്തട്ടിൽ] "ഓം അം അഗ്നയേനമഃ" എന്നു അഗ്നിയേയും ആവാഹിച്ചു പഞ്ചോപചാരപൂജകഴിക്കുക.

4 ദീപപ്രാൎത്ഥനാ.

ഭോ! ദീപ! ദേവരൂപ!സ്ത്വംകൎമ്മസാക്ഷീഹ്യ വിഘ്നകൃൽ
യാവൽകൎമ്മസമാപ്തിസ്സ്യാത്താവത്ത്വം സുസ്ഥിരോഭവ

അല്ലയോ ദീപമേ! അങ്ങു ദേവസ്വരൂപനായും ഒരു പൂജാകൎമ്മത്തിനു സാക്ഷിഭൂതനായും കൎമ്മ വിഘ്നം കൂടാതെ ചെയ്യുന്നവനായും ഭവിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ എപ്പോൾ എന്റെ ഈ പൂജാകൎമ്മം അവസാനിക്കുന്നുവോ അതുവരെ അണയാതെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണമേ. എന്നു കൈകൂപ്പി ദീപത്തെ പ്രാൎത്ഥിക്കുക.

ഘണ്ടാപൂജാ

മണിയിൽ സാക്ഷാൽ ബ്രഹ്മം വസിക്കുന്നതായി വിചാരിച്ചു "ഓം ബ്രാം ബ്രഹ്മണേനമഃ" എന്നുശക്ത്യനുസരണം ആവാഹിച്ചുപൂജിക്കണം. അനന്തരംമദ്ധ്യത്തിൽ "ഓം രുംരുദ്രായനമഃ" എന്നുരുദ്രനേയും നാളത്തിൽ (നാക്കിൽ) "ഓം വാം വാസുകയേനമഃ" എന്നുവാസുകിയേയും മണിനാദം സരസ്വതിയാണെന്നുവിചാരിച്ചു നാദത്തിൽ "ഓം സം സരസ്വത്യൈ നമഃ" എന്നു സരസ്വതിയേയും അഗ്രത്തിൽ "ഓം ഗം ഗരുഡായ നമഃ" എന്നു ഗരുഡനേയുംആവാഹിച്ചു പഞ്ചോപചാര പൂജകഴിക്കുക.

ഘണ്ടായാം വസതേ ലക്ഷ്മീ ജിഹ്വായാംവായുരുജ്ജ്വലഃ
തസ്മാൽസർവ്വ പ്രയത്നേന ഘണ്ടാനാദം തുകാരയേൽ
ആഗമാർത്ഥന്തു ദേവാനാം ഗമനാർത്ഥന്തു രക്ഷസാം

മണിയിൽമഹാലക്ഷ്മിയും,നാക്കിൽഅതിവേഗവാനായ വായുവുംവസിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടുദേവന്മാർ വരുന്നതിനും, രാക്ഷസന്മാർ പോകുന്നതിനും പ്രയത്നേന എന്നെ കൊണ്ടുമണി നാദം ചെയ്യിപ്പിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു മണി അടിക്കുക.

"ഉത്തിഷ്ഠനരശാൎദ്ദൂല കൎത്തവ്യം ദൈവമാഹ്നികം"

എന്നുച്ചരിച്ച് ഭോ! ദേവപ്രഭോ! എഴുന്നേററാലും! ആഹ്നികകൎമ്മം ആചരിച്ചാലും! എന്നുപ്രാൎത്ഥിച്ചു തൃപ്പള്ളിഉണൎത്തുക.

6 മനുഷ്യഗന്ധ നിവാരണം.

"മനുഷ്യഗന്ധ മാത്രേണ ദൂരംഗച്ഛന്തിദേവതാഃ
ഏഭ്യോമാതേതിമന്ത്രേണപ്രാൎത്ഥയേൽപുരുഷോത്തമം"

മനുഷ്യരുടെഗന്ധം ഒന്നുകൊണ്ടുതന്നെ സകല ദേവതകളും ദൂരെ ഓടിപ്പോകുന്നു. ആയതിനാൽ തച്ഛാന്തിക്കായി "ഏഭ്യോ മാതേതിമന്ത്രസ്യ ഗയപ്ലാതഋഷിഃ" "ജഗതീഛന്ദഃ" "വിശ്വേദേവാദേവത" മനുഷ്യഗന്ധനിവാരണേ ജപേവിനിയോഗഃ." ഓംഏഭ്യോ മാതാ മധുമൽ പിന്വതേപയഃ പീയൂഷം ദ്യൗരദിതി രദ്രിബൎഹാഃ ഉക്ഥശുഷ്മാൻ വൃഷഭരാൻ സ്വപ്നസസ്താ ആദിത്യാ അനുമദാ സ്വസ്തയേ" എന്നുജപിച്ചു പുരുഷശ്രേഷ്ഠനെ പ്രാൎത്ഥിക്കുക.

7 കടാക്ഷ പ്രാൎത്ഥനാ.

"ആയതാഭ്യാം വിശാലാഭ്യാം ശീതലാഭ്യാം കൃപാനിധേ!
കരുണാമൃതപൂൎണ്ണാഭ്യാംവിലോചനാഭ്യാം വിലോകയ"

ഭോ! സ്വാമിൻ!ദയയ്ക്കുഇരിപ്പിടമായുള്ളോവേ! നീണ്ടുവിസ്താരത്തോടുകൂടിയവയും,ഏററവുംശൈത്യഗുണമുള്ളവയും, കനിവാകുന്ന അമൃതുകൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നവയുമായ തൃക്കണ്ണുകൾകൊണ്ടുവഴിയാംവണ്ണംകടാക്ഷിച്ചരുളണമേ. എന്നു തിരുവടിയിൽഒരു പുഷ്പംസമൎപ്പിച്ചു പ്രാൎത്ഥിക്കുക.

ഭോ! സ്വാമിൻ!കൃപയാപൂജാൎത്ഥമവഹിതോ ഭവ"

അല്ലയോ സ്വാമിൻ! ദയവോടുകൂടി പൂജയ്ക്കു സശ്രദ്ധനായിരിക്കണമേ. എന്നു അപേക്ഷിച്ചുഒരു സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരംചെയ്തു ശ്രീസൂക്തംജപിച്ചു നിൎമ്മാല്യംവിസൎജ്ജിക്കുക.

8 ആസനവിധിഃ.

"ശുചിഃസംഭൃതസംഭാരഃപ്രാഗ്ദൎഭൈഃകല്പിതാസനഃ
ആസീനഃപ്രാഗുദഗ്വാൎച്ചേദൎച്ചായാംതഥ സന്മുഖഃ"

ഇഷ്ടദേവന്റെ വലത്തുവശം ഗന്ധപുഷ്പംകൊണ്ടു ത്രികോണംവരച്ചു അതിൽ "ഓം ആം ആധാരശക്ത്യൈനമഃ" എ

ന്നു ആധാരശക്തിയെ ആവാഹിച്ചു പഞ്ചലംഗാരപൂജകഴിച്ചു കിഴക്കോട്ടു അഗ്രമായി ദർഭവിരിച്ചു ആസനംകല്പിക്കുക.

"ഓം പൃഥിവിതിമന്ത്രസ്യമേരുപൃഷ്ഠഋഷയേനമഃ" എന്നു ശിരസ്സിലും "സുതലച്ഛന്ദസ്സേനമഃ" എന്നു മുഖത്തിലും "കൂൎമ്മോദേവതായൈനമഃ" എന്നുഹൃദയത്തിലും ന്യസിക്കുക.

9 ആധാരശക്തിപ്രാർത്ഥനാ.

"ഓം പൃഥ്വി! ത്വയാധൃതാലോകാ ദേവി! ത്വം വിഷ്ണുനാധൃതാ
ത്വഞ്ചധാരയമാം ദേവി! പവിത്രം കുരുചാസനം"

അല്ലയോ ഓംകാരസ്വരൂപിണിയായിരിക്കുന്ന ഭൂമിദേവീ! നിന്തിരുവടി ഈലോകങ്ങളെഎല്ലാംധരിക്കുന്നു. തിരുവടിയെ വിഷ്ണുഭഗവാൻ വഹിക്കുന്നു. അല്ലയോദേവീ! അവിടുന്നു എന്നെ ധരിക്കുന്നമേ ഒരംആസനം ശുദ്ധമാക്കിചെയ്യുന്നമേ. എന്നു ആധാരശക്തിയെ പ്രാർത്ഥിച്ചു "ഓം ഭൂർഭുവസ്വഃ" എന്നുആസനം പ്രോക്ഷിച്ചു ആയതിൽ കിഴക്കോട്ടോ വടക്കോട്ടോ തിരിഞ്ഞിരുന്നു "ഓം അം അനന്തായനമഃ" എന്നു അനന്തനേയും "ഓം ആം ആധാരശക്ത്യൈനമഃ" എന്നു ആധാരശക്തിയേയും, "ഓംകൂംകൂൎമ്മായനമഃ" എന്നുകൂൎമ്മത്തേയും "ഓം മം മണ്ഡൂകായനമഃ" എന്നുമണ്ഡൂകത്തെയും "ഓം വം വരാഹായനമഃ" എന്നുവരാഹത്തെയും "ഓം ശെം ശേഷായനമഃ" എന്നുശേഷനേയും "ഓം കാംകാലാഗ്നിരുദ്രായനമഃ" എന്നുസംഹാരരുദ്രനേയും "ഓം വം വജ്രായനമഃ" എന്നു വജ്രായുധത്തേയും നമസ്കരിക്കുക.

10 ഗുരുനമസ്കാരം

"നമോഗുരുഭ്യോ ഗുരുപാദുകാഭ്യോ
നമഃപരേഭ്യഃ പരപാദുകാഭ്യഃ
ആചാൎയ്യസിദ്ധേശ്വര പാദുകാഭ്യോ
നമോസ്തുലക്ഷ്മീപതി പാദുകാഭ്യഃ"

അജ്ഞാനത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവരായ ഗുരുക്കന്മാൎക്കും, അവരുടെതിരുവടികൾക്കുംനമസ്കാരം. ലോകരക്ഷകന്മാരായ ഗുരുക്കന്മാൎക്കും, അവരുടെ തൃപ്പാദങ്ങൾക്കുംനമസ്കാരം. ശ്രേഷ്ഠന്മാരായ സിദ്ധന്മാൎക്കും,ഈശ്വരന്മാൎക്കും, ലക്ഷ്മീദേവിക്കും, മഹാവിഷ്ണുവിനും, അവരുടെ കാൽത്താർകൾക്കും നമസ്കാരം. നമസ്കാരം.

10 ബാഹ്യശുദ്ധി:

"അപസർപ്പന്തു യെഭൂതായെഭൂതാഭൂമിസംസ്ഥിതാഃ
യെഭൂതാവിഘ്നകർത്താര സ്തേനശ്യന്തു ശിവാജ്ഞയാ"

യാതൊരുഭൂതങ്ങൾ ഉണ്ടോ അതുകൾ ദൂരെപ്പോകട്ടെ. യാതൊരുഭൂതങ്ങൾ ഭൂമിയിൽവസിക്കുന്നുണ്ടോ അതുകളുംപോകട്ടെ. പോകാതെകണ്ടു യാതൊരുഭൂതങ്ങൾ വിഘ്നംചെയ്യുന്നുവോ അതുകൾപരംശിവന്റെ കല്പനയാൽനശിക്കട്ടെ. എന്നുഭൂതോത്സാരണം ചെയ്യുക.

11 ഭൈരവാജ്ഞ

"തീക്ഷ്ണദംഷ്ട്ര!മഹാകായ!കല്പാന്തദഹനോപമ!
ഭൈരവായനമസ്തുഭ്യം അനുജ്ഞാംദാതുമർഹസി"

ഏററവും മൂർച്ചയോടുകൂടിയ കടപ്പല്ലുകളോടുകൂടിയവനും ഭൂമിയോടൊക്ക വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന ശരീരത്തോടുകൂടിയവനും സംഹാരാഗ്നിയെപ്പോലെ ജ്വലിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വനുമായ ഹേ സ്വാമിൻ! ഭൈരവ!അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം. ഈ സ്ഥലത്തുവച്ച് പൂജാകർമ്മം നടത്തുവാൻ അനുവദിക്കണമേ, എന്നുപ്രാർത്ഥിച്ചു ഭൈരവാജ്ഞയെ സ്വീകരിക്കുക.

12 സ്ഥലശുദ്ധി,

"ഓം അരാതയ ഹുംഫട്" സർവ്വശത്രുക്കളും നശിക്കട്ടേ എന്നുവിചാരിച്ച് സർവ്വത്രഅക്ഷതങ്ങൾ തൂവുക.

13 വിഘ്നോത്സാരണം,

ഈക്ഷയാ പുഷ്പക്ഷേപേണ പാർഷ്ണിഘാതത്രയേണച
ദിവ്യാന്തരിക്ഷഭൂമിസ്ഥാൻ വിഘ്നാനുത്സാരയേൽസുധീഃ

"ഓം ദിവ്യാൻ വിഘ്നാൻ ഉത്സാരയാമി"—എന്നു ജപിച്ചു ഞാൻ, ഓങ്കാരസ്വരൂപനായ പരംശിവന്റെ കൃപയാൽ ആകാശത്തിൽനിന്നും ഉണ്ടാകുന്നദുരിതങ്ങളെനശിപ്പിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു മേല്പോട്ടു നോക്കുക.

"ഓം ആന്തരിക്ഷാൻ വിഘ്നാൻ ഉത്സാരയാമി"—എന്നു ജപിച്ചു, ഞാൻ അന്തരിക്ഷത്തിൽനിന്നും ഉണ്ടാകുന്ന വിഘ്നങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നു എന്നുവിചാരിച്ചു മേൽപ്പോട്ടു ഒരു പുഷ്പമെറിയുക.

"ഓം ഭൌമാൻ വിഘ്നാൻ ഉത്സാരയാമി"—എന്നു ജ

പിച്ച്, ഞാൻ ഭൂമിയിൽ നിന്നും ഉണ്ടാകുന്ന സകല ദുരിതങ്ങളേയുംനശിപ്പിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിച്ച് ഇടത്തേക്കാലിന്റെ ഉപ്പൂറ്റി കൊണ്ടു ഭൂമിയിൽ മൂന്നു പ്രാവശ്യം ചവുട്ടുക.

"ഓം അസ്ത്രായഫട്"—എന്നു ജപിച്ച്, ഞാൻബ്രഹ്മാസ്ത്രംകൊണ്ടു ദിക്കുകളെബന്ധിക്കുന്നു എന്നുവിചാരിച്ചു ദിക്കുതോറുംഅസ്ത്രമുദ്രകാണിച്ചു മൂന്നു പ്രാവശ്യം കൈ കൊട്ടുക.

15 ഭൂതശുദ്ധി.

"ഓം ഹ്രാം," എന്നുച്ചരിച്ചു കുണ്ഡലിനിയെ ഉത്ഥാപനംചെയ്തിട്ടു ഹൃദയപത്മത്തിൽ ദീപജ്വാലപോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നജീവനെ "ഓംഹംസഃ"എന്നമന്ത്രംകൊണ്ടു ബ്രഹ്മത്തിൽ യോജിപ്പിച്ചു ഇടത്തെ വയറുതൊട്ടു പാപപുരുഷനെധ്യാനിക്കുക.

16 പാപപുരുഷധ്യാനം.

ബ്രഹ്മഹത്യാശിരസ്കഞ്ച സ്വർണ്ണസ്തേയ ഭുജദ്വയം
സുരാപാനഹൃദായുക്തം ഗുരുതല്പകടിദ്വയം
തത്സംയോഗപദദ്വന്ദ്വ മംഗപ്രത്യംഗപാതകം
ഉപപാതകരോമാണം രക്തശ്മശ്രുവിലോചനം
ഖഡ്ഗചർമ്മധരംകൃഷ്ണം കുക്ഷൌപാപംവിചിന്തയേൽ

ബ്രഹ്മഹത്യയാകുന്നശിരസ്സോടും, പൊന്മോഷണമാകുന്ന രണ്ടുകൈകളോടും, കള്ളുകുടിയാകുന്ന ഹൃദയത്തോടും, ഗുരുസ്ത്രീഗമനമാകുന്നഅരയോടും, പാപസംയോഗമാകുന്നകാലുകളോടും, ഇതരപാതകങ്ങളാകുന്ന മററുഅവയവങ്ങളോടും, ഉപപാതകങ്ങളാകുന്ന രോമങ്ങളോടും, രക്തവർണ്ണങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശ്മശ്രുക്കളോടും, കണ്ണുകളോടും കൂടിയവനായി; ഒരുകയ്യിൽവാളും, മററേകയ്യിൽ തുകലും ധരിച്ചിരിക്കുന്നവനായി; കൃഷ്ണവർണ്ണത്തോടുകൂടിയവനായ പാപ പുരുഷനെ ഞാൻ ഇടത്തെ വയററിൽ ധ്യാനിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു പാപപുരുഷനെ ധ്യാനിക്കുക.

അനന്തരം ഈശ്വരൻ ഈപാപപുരുഷനെ വായുവിനെക്കൊണ്ടു ശോഷിപ്പിക്കട്ടെ എന്നുവിചാരിച്ചു "ഓം യം" എന്നു പതിനാറുരു ജപിച്ചു വലത്തെമൂക്കൂടെ ശ്വാസംമേല്പോട്ടുകയററി ഈശ്വരൻ അഗ്നിയെക്കൊണ്ടു ദഹിപ്പിക്കട്ടെ എന്നുവിചാരിച്ചു "ഓം രം" എന്നു അറുപത്തിനാലുരു ജപി-

ച്ചശ്വാസംകുംഭിപ്പിക്കുക. തദനന്തരം വായുവിനെക്കൊണ്ടു പാപഭസ്മം വെളിയ്ക്കുകളയിക്കട്ടേ എന്നുവിചാരിച്ച "ഓംയം" എന്ന മന്ത്രത്തിരണ്ടു ഉരു ജപിച്ച് ഇടത്തേമൂക്കുടെശ്വാസം വിടുക. പിന്നീടുഅമൃതേശ്വരി അമൃതധാരകൊണ്ടു എന്നെശുദ്ധനാക്കിച്ചെയ്യട്ടേ എന്നുവിചാരിച്ചു" ഓം വം" എന്ന മന്ത്രം ഉരുജപിക്കുക.

17 "ഭൂതശുദ്ധി

വലത്തെമൂക്കുടെശ്വാസംമേൽപ്പൊട്ടുകയററി "ലം. വം. രം. യം. ഹം." എന്ന പഞ്ചഭൂത ബീജങ്ങളെ ജപിച്ചു കുംഭിപ്പിച്ച ഇടത്തെമൂക്കുടെ ശ്വാസംവിടുക.

18 "മാതൃകാന്യാസം"

" മാതൃകാമന്ത്രാണാം അന്തര്യാമിനെ ഋഷയേ നമഃ" എന്നുശിരസ്സിലും "അനുഷ്ടപ്ഛന്ദസ്സേനമഃ" എന്നുമുഖത്തിലും "പരമാത്മനെ ദേവതായെനമഃ, എന്നു ഹൃദയത്തിലും ന്യസിക്കുക.

ഓം അം നമഃ, ... ശിരസ്സ് ഓംഌംനമഃ,
ഓംആംനമഃ, മുഖപ്രദക്ഷിണ ഓംൡംനമഃ,....കവിൾരണ്ടും
ഓംഇംനമഃ, ഓംഏംനമഃ,
ഓംഈംനമഃ, ... കണ്ണുരണ്ടും ഓംഐംനമഃ, ...ചുണ്ടുരണ്ടും
ഓംഉംനമഃ, ഓംഒംനമഃ,
ഓംഊംനമഃ, ... കാതുരണ്ടും ഓംഔംനമഃ, പൽനിരരണ്ടും
ഓംഋംനമഃ, ഓംഅംനമഃ, ... ശിരസ്സ
ഓംൠംനമഃ, ... മൂക്കരണ്ടും ....

ഓംകംനമഃ, ഓംഖംനമഃ, ഓംഗംനമഃ, ഓംഘംനമഃ.
ഓംങംനമഃ. .... വലത്തു കൈ സന്ധികൾ
ഓംചംനമഃ, ഓംഛംനമഃ, ഓംജംനമഃ, ഓംഝംനമഃ
ഓംഞംനമഃ., ... ഇടത്തുകൈ സന്ധികൾ.
ഓംടംനമഃ, ഓംഠംനമഃ, ഓംഡംനമഃ, ഓംഢംനമഃ,
ഓംണംനമഃ., ... വലത്തു കാൽ സന്ധികൾ
ഓംതംനമഃ, ഓംഥംനമഃ, ഓംദംനമഃ, ഓംധംനമഃ,
ഓംനംനമഃ, ... ഇടത്തു കാൽ സന്ധികൾ
ഓംപംനമഃ, വലത്തുവയറ് ഓംഫംനമഃ, ഇടത്തുവയറ.
ഓംബംനമഃ, മുതുക് [പുറം] ഓംഭംനമഃ, ഗുദം

ഓം മംനമഃ,—ലിംഗം ഓംയംനമഃ,—മദ്ധ്യവയറ
ഓം രംനമഃ,—ത്വക് ഓംലംനമഃ,-ഓംവംനമഃ,-ഓംശം
നമഃ,-ഓം ഷംനമഃ,—ഓം സംനമഃ,- ഓം ഹം നമഃ,
ഓംളംനമഃ—ഓംക്ഷംനമഃ". സപ്തധാതുക്കൾ.—
എന്നീ മേല്പറഞ്ഞ സ്ഥാനങ്ങളിൽ തൊട്ടുവന്ദിക്കുക.

19 ആചമനമന്ത്രം.

1 ഓം കേശവായനമഃ സുകേശന നമസ്കാരം.
2 ഓം നാരായണായനമഃ പാപദ്ധ്വംസകന നമസ്കാരം.
3 ഓം മാധവായനമഃ മൂലപ്രകൃത്യാദിസ്വാമിക്കു * ടി.
4 ഓം ഗോവിന്ദായനമഃ സർവ്വവശീകരന ടി.
5 ഓം വിഷ്ണവേനമഃ സർവ്വവ്യാപകന ടി.
6 ഓം മധുസൂദനായനമഃ കർമ്മദ്ധ്വംസകന ടി.
7 ഓം ത്രിവിക്രമായനമഃ ലോകത്രയക്രാന്തന ടി.
8 ഓം വാമനായനമഃ ലോകസുന്ദരന ടി!
9 ഓം ശ്രീധരായനമഃ മായാധരന ടി.
10 ഓം ഹൃഷീകേശായനമഃ ഇന്ദ്രിയാധിപതിക്കു ടി.
11 ഓം പത്മനാഭായനമഃ നാഭിയിൽപത്മമുള്ളവന ടി.
12 ഓം ദാമോദരായനമഃ വയററിൽപൂമാലയുള്ളവന ടി
13 ഓം സങ്കർഷണായനമഃ ശത്രുസംഹാരകന ടി.
14 ഓം വാസുദേവായനമഃ ജഗദാധാരൻ ടി.
15 ഓം പ്രദ്യുമ്നായനമഃ പ്രകൃഷ്ടബലവാന ടി.
16 ഓം അനിരുദ്ധായനമഃ അപ്രതിഹതശക്തിമാന ടി.
17 ഓം പുരുഷോത്തമായനമഃ പുരുഷശ്രേഷ്ഠൻ ടി.
18 ഓം അധോക്ഷജായനമഃ ജിതേന്ദ്രിയന ടി.
19 ഓം നാരസിംഹായനമഃ ഐശ്വര്യവാന ടി.
20 ഓം അച്യുതായനമഃ നാശരഹിതൻ ടി.
21 ഓം ജനാർദ്ദനായനമഃ ദുർജ്ജനപീഡകന ടി.
22 ഓം ഉപേന്ദ്രായനമഃ ഇന്ദ്രരക്ഷകന ടി.
23 ഓം ഹരയേനമഃ ഭക്താർത്തിഹാരകൻ ടി.
24 ഓംകൃഷ്ണായനമഃ കോടിജന്മാർജ്ജിതപാപനാശകന ടി.

20 ആചമനക്രമം.

കൈപ്പടം ഗോകർണ്ണാകൃതിയാക്കിപ്പിടിച്ച മദ്ധ്യരേഖയിൽ എത്രമാത്രം ജലംനിൽക്കുമോ അത്രയും ആദ്യത്തെ മൂന്നുമന്ത്രംജപിച്ചുമൂന്നുപ്രാവശ്യംകുടിക്കുക. അടുത്ത ൪-ം, ൫-ം

കൈകഴുകുക. ൫-ം, ൬-ം ചുണ്ടു സമ്മാർജ്ജിക്കുക. ൭-ം, ൮-ം ഉന്മാർജ്ജിക്കുക. ൯-ം൧൦-ം മുട്ടുകാൽ പ്രോക്ഷിക്കുക. ൧൦. ശിരസ്സു പ്രോക്ഷിക്കുക. ൧൧. കൈമുഷ്ടിയാക്കിപ്പിടിച്ചു മൂക്കിനു കീഴ് സ്പർശിക്കുക. ൧൨—ം ൧൩—ം പെരുവിരലും ചൂണ്ടാണിവിരലും കൂട്ടി രണ്ടു നാസികാപുടങ്ങളും, ൧൪-ം൧൫-ം ചെറുവിരലും നടുവിരലും കൂട്ടി നേത്രമൂലങ്ങളും, ൧൬-ം ൧൭—ം തള്ളവിരലും അണിവിരലും [മോതിരവിരൽ] കൂട്ടി കർണ്ണമൂലങ്ങളും, ൧൮-ം ൧൯-ം പെരുവിരലും, ചെറുവിരലും കൂട്ടി നാഭിയും, ൨൦. ഉള്ളകൈ കൊണ്ടു ഹൃദയവും, ൨൧. കരാഗ്രം കൊണ്ടു ശിരസ്സും, ൨൨-ം ൨൩-ം എല്ലാവിരലും കൂട്ടി രണ്ടു തോളുകളും, ൨൪. ശിരസ്സും സ്പർശിക്കുക.

21 പ്രാണായാമം.

"ദശപ്രണവസംയുക്താം സപ്തവ്യാഹൃതിഭിര്യുതാം
ഗായത്രീം ശിരസാസാർദ്ധം സംജപൻ ശ്വാസപൂരണം
"ദക്ഷയാനാസയാകൃത്വാ മന്ത്രം മനസി ചിന്തയൻ
കുംഭയിത്വാ തതോവാമനാസയാ വിസൃജേൽ പവൻ"

"മന്ത്രം തമേവശനകൈഃ പ്രാണായാമോയമീരിതഃ
പൂരകഃ കുംഭകോ രേചഃ പ്രാണായാമസ്യ ലക്ഷണഃ"
"പഞ്ചാംഗുലിഭിർന്നാസാഗ്രപീഡനം പ്രണവാഭിധാ
മുദ്രേയം സർവ്വപാപഘ്നീ വാനപ്രസ്ഥഗൃഹസ്ഥയോഃ"

അഞ്ചുവിരൽ കൊണ്ടു മൂക്കിന്റെ അറ്റം പിടിക്കുമ്പോൾ പ്രണവം എന്നു പേരോടു കൂടിയ ഒരു മുദ്രയായിട്ടു തീരും. ഇതു സർവ്വപാപങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു. വാനപ്രസ്ഥ ഗൃഹസ്ഥന്മാർക്കു വിശേഷിച്ചും വിധിച്ചിട്ടുള്ളതുമാകുന്നു. ഇപ്രകാരം മൂക്കറ്റം പിടിച്ചു ചെറുവിരലും അണി (മോതിര) വിരലും കൊണ്ടു ഇടത്തെ മൂക്കിൻ ദ്വാരം അടച്ചുപിടിച്ചു പത്തു ഓംകാരങ്ങളോടും ഏഴു വ്യാഹൃതികളോടും കൂടിയ "ഗായത്രി"യെ ഒരു പ്രാവശ്യം മാനസികമായി ജപിച്ചു വലത്തെ മൂക്കൂടെ ശിരസ്സുവരെ ശ്വാസം വലിച്ചു കയററി മേൽ മന്ത്രം ഒരു പ്രാവശ്യം ജപിക്കുന്ന കാലം വരെ നിറുത്തി കുംഭിപ്പിച്ച് പിന്നെയും ഒരു പ്രാവശ്യം ജപിച്ചു ഇടത്തെ മൂക്കൂടെ ശ്വാസം വിടുക. ഇതു "പൂരക കുംഭക രേചക" ലക്ഷണത്തോടു കൂടിയ പ്രാണായാമമാകുന്നു. ഇപ്രകാരം മൂന്നു പ്രാവശ്യം പ്രാണായാമം കഴിക്കുക.

22 പ്രാണായാമമന്ത്രം

"ഓം ഭൂഃ ഓം ഭുവഃ, ഓം സ്വഃ, ഓം മഹഃ, ഓം ജനഃ ഓം തപഃ, ഓം സത്യം, ഓം തത്സവിതുർവ്വരേണ്യം ഭർഗ്ഗോദേവസ്യധീമഹി ധിയോയോനഃ പ്രചോദയാൽ, ഓം ആപോജ്യോതിരസോമൃതം ബ്രഹ്മഭൂർഭുവസ്സുവരോം"

ഇതാകുന്നു പത്തു പ്രണവങ്ങളോടും, ഏഴു വ്യാഹൃതികളോടും കൂടിയ ഗായത്രി.

ഇതിൽ ആദ്യം കാണുന്നത് പ്രണവവും, "ഭൂർഭുവ" ഇത്യാദികൾ വ്യാഹൃതികളും, "തത്സവിതു"രിത്യാദി ഗായത്രിയും, "ആപോജ്യോതി"രിത്യാദി ഗായത്രീശിരസ്സും, ആകുന്നു. എന്നാൽ ഇത് ജപിക്കുന്നതിനു മുൻപു തന്നെ ഇതിന്റെ ഋഷി, ഛന്ദസ്സ്, ദേവത മുതലായത് അറിഞ്ഞ് ആചരിക്കേണ്ടതാണ്. ആയവയെ ഇനി പറയുന്നു.

23 പ്രണവഋഷ്യാദി.

പ്രണവത്തിന്റെ ഋഷി പരബ്രഹ്മവും, ഛന്ദസ്സ് ഗായത്രിയും, ദേവത പരമാത്മാവും ആകുന്നു. "ഓം പ്രണവസ്യ പരബ്രഹ്മഋഷയേനമഃ" എന്നു ശിരസ്സിലും,— "ഓം ഗായത്രീഛന്ദസേനമഃ" എന്നു മുഖത്തിലും, "ഓം പരമാത്മനേ ദേവതായൈനമഃ" എന്നു ഹൃദയത്തിലും— ന്യസിക്കണം.

24 വ്യാഹൃതീനാം ഋഷ്യാദി.

"ഭൂരാദിസപ്തവ്യാഹൃതീനാം അത്രി, ഭൃഗു, കുത്സ, വസിഷ്ഠ, ഗൌതമ, കാശ്യപാംഗിരസഃ ഋഷയഃ" 'ഗായത്ര്യുഷ്ണിഗനുഷ്ടുപ്, ബൃഹതീ, പംക്തി, ത്രിഷ്ടുപ്, ജഗത്യഃ, ഛന്ദാംസി" 'അഗ്നി, വായ്വർക്ക, വാഗീശ, വരുണേന്ദ്ര, വിശ്വേദേവാ ദേവതാഃ'

വ്യാഹൃതികൾ	ഋഷി.	ഛന്ദസ്സ്.	ദേവത.
ഓം ഭൂഃ.	അത്രി.	ഗായത്രി.	അഗ്നി.
ഓം ഭുവഃ.	ഭൃഗു.	ഉഷ്ണിക്	വായു.
ഓം സ്വഃ.	കുത്സൻ.	അനുഷ്ടുപ്.	സൂര്യൻ.
ഓം മഃ.	വസിഷ്ഠൻ.	ബൃഹതി.	വാഗീശൻ.

* മേൽ ഋഷ്യാദികൾ പറയുന്നിടത്തെല്ലാം ന്യസിക്കേണ്ടത് ഇപ്രകാരം തന്നെയാണ്.

ഓം ജനഃ.	ഗൌതമൻ.	പംക്തി.	വരുണൻ.
ഓം തപഃ.	കാശ്യപൻ.	ത്രിഷ്ടുപ്	ഇന്ദ്രൻ.
ഓം സത്യം.	അംഗിരസ്സ.	ജഗതി.	വിശ്വദേവകൾ.

25 വ്യാഹൃതിധ്യാനം.

ശ്വേത, ശ്യാമ, പീത, പിംഗല, ലോഹിത, നീല, കനകവൎണ്ണാഃ, അഭയാ, ക്ഷ, സ്രുഗ്, പാത്ര, വരഹസ്താഃ,സപവിത്ര, ചതുർഹസ്താഃ, സശ്ചന്ദനാദ്യലംകൃതാഃ, സൎവ്വാഭരണഭൂഷിതാഃ, സോപവീതാ, സ്സജടാ, ധ്യാതവ്യാഃ.

ഏഴു വ്യാഹൃതികൾക്കും നന്നാലു കൈകൾ ഉണ്ട്. അതുകളിൽ അഭയമുദ്ര, ജപമാല, ജലപാത്രം, വരമുദ്ര, പവിത്രം എന്നിവകൾ വഹിക്കപ്പെട്ടുന്നതായിട്ടും; പുഷ്പമാല, ചന്ദനം, ആഭരണം എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതുകളായിട്ടും, യജ്ഞോപവീതത്തോടും, ജടകളോടും കൂടിയതുകളായിട്ടും; വെളുപ്പ, കറുപ്പ, മഞ്ഞ, പിൻകുരം, ചുമപ്പ്, നീലം, സ്വൎണ്ണവൎണ്ണം എന്നീ നിറങ്ങളോടുകൂടിയതുകളായിട്ടും ധ്യാനിക്കണം. പ്രണവം പരബ്രഹ്മസ്വരൂപമായിട്ടും, ശ്രീനാരായണനായിട്ടും, ത്രിമൂൎത്തികളായിട്ടും പലരും പലവിധം അഭിപ്രായപ്പെട്ടുന്നുണ്ട്. ഇപ്രകാരം തന്നെയാണു വ്യാഹൃതികളെക്കുറിച്ചുള്ള അഭിപ്രായവ്യത്യാസവും. എന്നാൽ ഗുരുമുഖത്തിങ്കൽനിന്നും ഗ്രഹിച്ചപ്രകാരം ഒരൎത്ഥം ഇവിടെ പറയുന്നു.

ഓം ഭൂഃ=ശക്തിയും പരമാത്മാവുതന്നെ.

ഓം ഭുവഃ=സ്ഥിതികാരണവും പരമാത്മാവുതന്നെ.

ഓം സ്വഃ=എല്ലായിടത്തും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതും പരമാത്മാവുതന്നെ.

ഓം മഹഃ=മുമുക്ഷുക്കളാൽ അനുഭവിക്കപ്പെട്ടുന്നതും പരമാത്മാവുതന്നെ.

ഓം ജനഃ=എല്ലാലോകവും സൃഷ്ടിക്കുന്നതും പരമാത്മാവുതന്നെ.

ഓം തപഃ=എല്ലാവരേയും സംഹരിക്കുന്നതും പരമാത്മാവുതന്നെ.

ഓം സത്യം=കാൎയ്യകാരണവും പരമാത്മാവു തന്നെ

ഭൂ തുടങ്ങീട്ടുള്ള ഏഴു ലോകമാണെന്നും മറ്റും ചിലർ ഘോഷിക്കുന്നു.

26 "ഗായത്ര്യാഃ ഋഷ്യാദി"

ഗായത്രിയുടെ ഋഷി— വിശ്വാമിത്രൻ, ഛന്ദസ്സ്—ഗായത്രി—ദേവത—സവിതാവ്.

ഗായത്രി ആയിരത്തെട്ടുവിധം വ്യാഖ്യാനിക്കാമെന്നു ഗുരുനാഥൻ പറഞ്ഞതായി ഓർക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ സാധാരണ നടപ്പുള്ള രണ്ടു മൂന്നു അർത്ഥങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നു.

1. യാവനൊരുത്തൻ നമ്മുടെ ജ്ഞാനങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നുവോ ആ, പ്രേരകനായിരിക്കുന്ന പരമാത്മാവിന്റെ സ്വരൂപത്തെ ധ്യാനിക്കുന്നു.

2. യാതൊരു തേജസ്സ് നമുക്ക് ഹേയാഹേയവിഷയങ്ങളായിരിക്കുന്ന ജ്ഞാനങ്ങളെ തരുന്നുവോ, ചേതനാചേതനസ്വരൂപമായിരിക്കുന്ന ജഗൽക്രീഡകൊണ്ടു സന്തോഷിക്കുന്ന പരമാത്മാവിന്റെ പ്രസിദ്ധമായും, എല്ലാവരാലും പ്രാർത്ഥിക്കപ്പെടേണ്ടതുമായ തേജസ്സിനെ ധ്യാനിക്കുന്നു.

3. ജഗൽക്കാരണഭൂതനായിരിക്കുന്ന സ്വാമിയുടെ യാതൊരു തേജസ്സ് അപ്രബോധപ്രാപ്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന നമ്മുടെ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ പ്രബോധിപ്പിക്കുന്നുവോ ആ തേജസ്സിനെ ധ്യാനിക്കുന്നു.

4. യാതൊരു സവിതാവു നമ്മുടെ ജ്ഞാനങ്ങളെ വേണ്ടവഴ നടത്തിക്കുന്നുവോ ജഗദ്ഹ്ലാദകനായി സ്വയം പ്രകാശനായിരിക്കുന്ന അവന്റെ എല്ലാവരാലും കൊണ്ടാടത്തക്ക വിധത്തിലുള്ള ഭർഗ്ഗസ്സിനെ ധ്യാനിക്കുന്നു.

5. ധ്യാനംചെയ്യുന്നവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ക്രീഡിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനും, അഖിലജനങ്ങൾക്കും സന്തോഷത്തിനു കാരണമായിരിക്കുന്ന മഴപെയ്യിക്കുന്നവനുമായ സൂര്യന്റെ യാതൊരു തേജസ്സു നമ്മുടെ ബുദ്ധികളെ സൽകർമ്മാനുഷ്ഠാനത്തിനുവേണ്ടി പ്രേരിപ്പിക്കുന്നുവോ ആ തേജസ്സിനെ ധ്യാനിക്കുന്നു.

6. യാതൊരു ബ്രഹ്മം ജീവാത്മാവായി അനുപ്രവേശിച്ചു വാസനാബലത്താൽ ഭേദബുദ്ധിയോടുകൂടിയവരായ നമ്മുടെ അന്തഃകരണവൃത്തികളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നുവോ, സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരകാരണഭൂതമായും, സ്വയം പ്രകാശമായും വിളങ്ങു

ന്നആ പരബ്രഹ്മത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമണ്ഡലത്തിങ്കൽ ധ്യാനിക്കത്തക്കതായ സ്വരൂപത്തെ സോഹം എന്ന അഭേദ ബുദ്ധിയോടുകൂടി ധ്യാനിക്കുന്നു.

[ശേഷം ഗുരുമുഖത്തിങ്കൽനിന്നും.

27 "ഗായത്രീധ്യാനം."

"മുക്താവിദ്രുമഹേമനീലധവളച്ഛായൈർ
 മുഖൈസ്ത്രീക്ഷണൈഃ
യുക്താമിന്ദുകലാനിബദ്ധമകുടാംതത്വാത്മ
 വർണ്ണാത്മികാം
ഗായത്രീംവരദാഭയാങ്കുശകശാശ്ശുഭ്രം
 കപാലംഗുണം
ശംഖംചക്രമഥാരവിന്ദയുഗളംഹസ്തൈർ
 വഹന്തീംഭജേ

ചന്ദ്രക്കലെ നിബന്ധിക്കപ്പെട്ട കിരീടത്തോടു കൂടിയവളും, മുത്ത്, പവിഴം, സ്വർണ്ണം, നീലം, വെളുപ്പ് എന്നീവർണ്ണങ്ങളുള്ള അഞ്ചുമുഖങ്ങളും, മുഖമൊന്നുക്കു മുമ്മൂന്നു കണ്ണുകളും, പത്തുകൈകളും, അതുകളിൽ വരദമുദ്ര, അഭയമുദ്ര, തോട്ടി, ചമ്മട്ടി, വെള്ളക്കപാലം, പാശം, ശംഖ്, ചക്രം, രണ്ടുതാമരപ്പൂവ് എന്നിവകളെ ധരിക്കുന്നവളും, സർവ്വതത്വവർണ്ണസ്വരൂപിണിയും ആയിരിക്കുന്ന ഗായത്രി ദേവിയെ ഞാൻ ഭജിക്കുന്നു.

28 "ഗായത്രീശിരസ്സ് ഋഷ്യാദി."

ഗായത്രീശിരസ്സിന്റെ ഋഷി ബ്രഹ്മാവും, ഛന്ദസ്സ് അനുഷ്ടുപ്പും, ദേവത പരമാത്മാവുമാകുന്നു.

വെള്ളവും, അഗ്നിയും, രസം, മുതലായ ഗുണങ്ങളും, അമൃതം, പ്രകൃതിയും, ഭൂലോകവും, സ്വർഗ്ഗവും എല്ലാം പരബ്രഹ്മം തന്നെ

☞ പ്രാണായാമത്തിനു ആദ്യം പ്രണവങ്ങളുടേയും പിന്നിട്ട് വ്യാഹൃതികളുടേയും, അനന്തരം ഗായത്രിയുടേയും, തദനന്തരം ഗായത്രീശിരസ്സിന്റേയും, ഋഷി, ഛന്ദസ്സ്, ദേവത, ധ്യാനം എന്നിവകളെ പൂർവ്വോക്തപ്രകാരം ആചരിച്ചതിനു ശേഷമാണു നാസികാഗ്രംപിടിച്ച് പ്രാണായാമം ചെയ്യേണ്ടതു.

29 ദേശകാലസ്മരണസങ്കല്പം

*അസ്മിൻബ്രഹ്മാണ്ഡെ, ഭൂലോകേ, ജംബുദ്വീപേ, ഭരതഖണ്ഡെ, ഭരതവർഷേ,മേരൊർദക്ഷിണെ പാർശ്വേ, അമുകദേശേ,ബ്രഹ്മണോസ്യ. ദ്വിതീയപരാർദ്ധെ,ശ്വേതവരാഹകല്പേ, വൈവസ്വതമന്വന്തരേ,അഷ്ടാവിംശതിതമേ,യുഗചതുഷ്കേ,കലിയുഗെപ്രഥമചരണെ, ബൌദ്ധാവതാരെ, ശാലിവാഹനശകേ, *വർഷേ,.... അയനേ, ഋതൌ, ..മാസേ,...പക്ഷേ, ..തിഥൌ, വാസരേ,... നക്ഷത്രേ ഏവംഗുണവിശേഷണ വിശിഷ്ടായാം പുണ്യതിഥാവദ്യ.......... സിദ്ധ്യർത്ഥം...... പ്രേരണയാ......പ്രീത്യർത്ഥം,പൂജായജ്ഞംകരിഷ്യേ.

30 പൂൎണ്ണകുംഭസ്ഥാപനപൂജനാദി"

"സ്ഥാപയേദ്ദക്ഷിണേ ഭാഗേപൂജാദ്രവ്യാണിപൂജകഃ
സുവാസിതാംബുസമ്പൂൎണ്ണം സവ്യേ കുംഭംസുശോഭനം"
"പ്രക്ഷാളനായകരയോഃ പാത്രംപശ്ചാന്നിവേശയേൽ"

പൂജകൻപൂജാദ്രവ്യങ്ങളെല്ലാം തന്റെ വലത്തുവശത്തു സ്ഥാപിക്കണം — സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ ചേൎത്തു നിറക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കലശംഇടത്തുവശത്തും, അതിനടുത്തുതാഴെകൈകഴുകുവാനുള്ളപാത്രവും നിവേശിക്കണം.

ദേവന്റെവലത്തും തന്റെഇടത്തും ആയ ഭാഗത്തിൽ ഗന്ധപുഷ്പാദികളെക്കൊണ്ടു ത്രികോണം വരച്ചു ആധാരശക്തിയെആവാഹിച്ചുപൂജ ചെയ്തതിന്മേൽപൂൎണ്ണകുംഭംസ്ഥാപിക്കുക. കുംഭമുഖത്തിൽ തുളസീദളംകൊണ്ടു അഷ്ടകോൺചക്രംവരച്ചു "ഓംവംവം വരുണായനമഃ" ഇത്യാദി മന്ത്രംകൊണ്ടുവരുണനെആവാഹിച്ചു മുഖത്തിൽവിഷ്ണുവും,കഴുത്തിൽശിവനും, ചുവട്ടിൽബ്രഹ്മാവും, നടുവിൽ നവദുൎഗ്ഗാദികളും,ഉദരത്തിൽ ഏഴുസമുദ്രങ്ങളും, ഏഴുദ്വീപുകളോടുകൂടിയ ഭൂമിയും, വെള്ളത്തിൽശിക്ഷ, കല്പം,വ്യാകരണം,ജ്യോതിഷം,ഛന്ദസ്സ്, നിരുക്തം എന്നിആറുഅവയവങ്ങളോടുകൂടിയ ഋക്,യജുസ്സ്,സാമം,അഥൎവ്വണംഎന്നനാലുവേദങ്ങളും,സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായിട്ടു ദേവ

* .... ഈ ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിൽ— ഈ ഭൂലോകത്തിൽ— ജംബുദ്വീപിൽ—ഇത്യാദി അർത്ഥംവിചാരിക്കണമെന്നുകൂടാതെ വർഷാദിസ്ഥാനങ്ങളിൽ അതാതുകളുടെ പേരുകൾ ചേൎത്തുപറയേണ്ടതാകുന്നു.

പൂജാർത്ഥമുള്ള അഭിഷേകസന്ധിക്കുവേണ്ടി ദുരിതങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതുകളായ ഗായത്രി, സാവിത്രി, ശാന്തി; പുഷ്ടി മുതലായ ദേവതകളും, സർവസമുദ്രങ്ങളും; എല്ലാനദികളും, അഖിലതീർത്ഥങ്ങളും, ഒട്ടൊഴിയാതുള്ള നദങ്ങളും, ഗംഗാ, യമുനാ, ഗോദാവരി, സരസ്വതി, നർമ്മദാ സിന്ധു, കാവേരി എന്നീപുണ്യതീർത്ഥങ്ങളും ഈ കലശത്തിൽ സന്നിധാനം ചെയ്യണമെന്നു ഭക്തിയോടുകൂടിവിചാരിച്ചു കലശം തൊട്ടുമണിയടിച്ചു അടിയിൽ പറയുന്നമന്ത്രങ്ങൾ ജപിക്കുക.

31 കലശമന്ത്രം.

ഓം കലശസ്യമുഖേവിഷ്ണുഃകണ്ഠേരുദ്രസമാശ്രിതഃ
മൂലേതത്രസ്ഥിതോബ്രഹ്മാ മദ്ധ്യേ മാതൃഗണാസ്മൃതാഃ
കുക്ഷൌതുസാഗരാ സർവ്വേസപ്തദ്വീപാവസുന്ധരാ-
ഋഗ്വേദോഥ യജുർവ്വേദ സാമവേദോഹ്യഥർവ്വണഃ
അംഗൈശ്ച സഹിതാസർവ്വേകലശാംബുസമാശ്രിതാഃ
അത്രഗായത്രി സാവിത്രി ശാന്തിഃ പുഷ്ടികരീതഥാ
ആയാന്തുദേവപൂജാർത്ഥം ദുരിതക്ഷയകാരകാഃ
സർവ്വസമുദ്രാ സരിതസ്തീർത്ഥാനിജലദാനദാഃ
ആയാന്തുദേവപൂജാർത്ഥം മഭിഷേകാർത്ഥ സിദ്ധയേ
ഗംഗേച യമുനേചൈവ ഗോദാവരിസരസ്വതി
നർമ്മദേസിന്ധുകാവേരി ജലേസ്മിൻസന്നിധിംകുരു

അനന്തരം ഏലം, ഇലവർംഗം, തക്കോലം, കൊട്ടം, ജാതിക്കാ, രാമച്ചം, കുശപ്പുല്ലു, ചന്ദനം, അക്ഷതം, തുളസിയില, സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങൾ മുതലായ കലശദ്രവ്യങ്ങൾമൂലമന്ത്രം ജപിച്ചു കലശത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുക. അനന്തരംവിഷമോചനാർത്ഥം ക്ഷിപഓംസ്വാഃ" എന്നമന്ത്രം കൊണ്ടു ഗരുഡമുദ്രയും—അമൃതീകരണാർത്ഥം, അമൃതു വർഷിക്കുന്ന കാമധേനുവിനെ വന്ദിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു ഓം അമൃതപ്രാവിണ്യൈ ധേനവേനമഃ, എന്നു ധേനുമുദ്രയും—പവിത്രീകരണാർത്ഥം പാഞ്ചജന്യത്തെ വന്ദിക്കുന്നുഎന്നുവിചാരിച്ചു "ഓം നമോഭഗവതേ പാഞ്ചജന്യായ ഹുംഫട് സ്വാഃ" എന്നുശംഖമുദ്രയും ദിഗബന്ധനാർത്ഥം കൌമോദകി എന്നുപേരോടുകൂടിയ വിഷ്ണുഗദയെ വന്ദിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു ഓം നമോ ഭഗവത്യൈ കൌമോദക്യൈ ഗദായൈ ഹുംഫട്സ്വാഃ"എന്നു ഗദാമുദ്രയും സംരക്ഷണാർത്ഥം സുദർശനചക്രത്തെ വന്ദിക്കുന്നുഎന്നു വിചാരിച്ചു ഓംനമോഭഗവതേസുദർശനായഹുംഫട് സ്വാ

എന്നപ്രകാരം ദർശിച്ചു കലശോപരി പിടിച്ചു പ്രദർശിപ്പിക്കുക.

അനന്തരം ഓം അനിരുദ്ധായനമഃ ഓം പ്രദ്യുമ്നായ നമഃ ഓം സങ്കർഷണായനമഃ ഓം വാസുദേവായനമഃ" എന്നി മന്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടു പൂർവ്വാദിനാലു ദിക്കുകളിലും അനിരുദ്ധാദി ദേവന്മാരെ ആവാഹിച്ചു പൂജിച്ചു മററുള്ള സകല ദേവതകളെയും യഥാശക്തി ആവാഹിച്ചു പൂജിക്കുക.

അല്ലയോ പൂർണ്ണകുംഭമേ! അങ്ങു എനിക്കു യശസ്സ്, ആയുസ്സ്, അറിവു, ഗ്രഹിച്ചതിനെ മറക്കാത്ത ബുദ്ധി, സമ്പത്തു, ശക്തി, യോഗ്യത, പാപനാശം, സുകൃതാഭിവൃദ്ധി ഇവകളെ സാധിച്ചുതരണമേ! എന്നപ്രാർത്ഥിക്കുക.

പ്രാർത്ഥനാമന്ത്രം.

കലശഃകീർത്തിമായുഷ്യം പ്രജ്ഞാം മേധാംശ്രിയംബലം
യോഗ്യതാംപാപഹാനിംച പുണ്യവൃദ്ധിംച സാധയേൽ

അനന്തരം കലശംതൊട്ടു അതാതുമൂലദേവത(ഇഷ്ടദേവത) കളുടെ മൂലമന്ത്രം ൧൦ ഉരുജപിക്കുക. ഇപ്രകാരം സംക്ഷേപേണ കലശപൂജനം.

അഥ ശംഖാർച്ചനം.

ഗന്ധപുഷ്പാദികളെക്കൊണ്ടു ത്രികോണംവരച്ചുതന്മദ്ധ്യേ ശംഖുകാൽസ്ഥാപിച്ചു മേൽപ്രകാരം ആധാരശക്തിയെ ആവാഹിച്ചു പൂജിച്ചു തദുപരിശംഖംസ്ഥാപിക്കുക.

ത്രൈലോക്യേയാനിതീർത്ഥാനി വാസുദേവസ്യചാജ്ഞയാ
ശംഖേതിഷ്ഠന്തിവിപ്രേന്ദ്ര തസ്മാച്ഛംഖംപ്രപൂജയേൽ.

മൂന്ന ലോകങ്ങളിലും യാതൊരു തീർത്ഥങ്ങൾ ഉണ്ടോ ആയവ ജഗദീശ്വരന്റെ കല്പനപ്രകാരം ശംഖിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ആയതുകൊണ്ടു ശംഖ് പൂജിക്കേണ്ടതുതന്നെ— എന്നവിചാരിച്ചു ശംഖംതൊട്ടുവന്ദിക്കുക.

അങ്ങു പണ്ടു സമുദ്രത്തിൽ നിന്നും ഉണ്ടായതാകുന്നു. മഹാവിഷ്ണുവും അങ്ങെ തൃക്കയ്യിൽ ധരിക്കുന്നു. എല്ലാദേവന്മാരും അങ്ങെ നമസ്കരിക്കുന്നു. അല്ലയോപാഞ്ചജന്യമേ! ഇപ്രകാരം ഇരിക്കുന്ന അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം. അങ്ങയുടെ നാദം ഒന്നു കൊണ്ടുതന്നെ പാതാളത്തിൽ വസിക്കുന്ന രാക്ഷസസ്ത്രീകളുടെ ഗർഭം ആയിരംകഷണമായി ഭേദിക്കുന്നു. ഭോ പാഞ്ചജന്യമേ

അങ്ങെക്കുനമസ്കാരം. അങ്ങെയുടെ നാദം കേൾക്കുന്നെ മാത്രയിൽതന്നെ മേഘങ്ങളും ദേവന്മാരും അസുരന്മാരും മണ്ടുന്നു. പതിനായിരം ചന്ദ്രന്മാർ കൂടിയുദിച്ചാൽ യതൊരു ശോഭയുണ്ടാകുമൊ തത്സമാനശോഭയുള്ള അങ്ങെക്കു നമസ്കാരം. സൂര്യൻ ഉദിക്കുമ്പോൾ മഞ്ഞു എപ്രകാരം നശിക്കുന്നുവോ അപ്രകാരം അങ്ങെയുടെ ദർശനം കൊണ്ടുമാത്രം അഖില പാപങ്ങളും നശിക്കുന്നസ്ഥിതിയ്ക്കു സ്പർശനംകൊണ്ടുള്ളകഥപറയണമെന്നുണ്ടോ? യാതൊരു ഈശ്വരഭക്തൻ ഈമന്ത്രംചൊല്ലി അങ്ങെയെ കയ്യിൽഎടുത്തു ഭഗവാനെ അഭിഷേചിക്കുന്നുവോ അവന്റെസുകൃതത്തിനു കണക്കില്ല. ഇപ്രകാരംഇരിക്കുന്നഅങ്ങെക്കുനമസ്കാരം. എന്നിങ്ങനെ ധ്യാനിച്ചു ശംഖംതൊട്ടുമണിയടിച്ചു അടിയിൽ പറയുന്ന മന്ത്രങ്ങൾ ജപിക്കുക.

ശംഖനമസ്കാരമന്ത്രം.

ത്വംപുരാസാഗരോല്പന്നോ വിഷ്ണുനാവിധൃതഃകരേ
നമിതഃ സർവ്വദേവൈശ്ച പാഞ്ചജന്യ! നമോസ്തുതേ.
2 ഗർഭാദേവാരിനാരീണാം വിശീര്യന്തേസഹസ്രധാ
തവനാദേനപാതാലെ പാഞ്ചജന്യ!നമോസ്തുതേ
3 തവനാദേനജീമൂതാ വിഭ്യതിസുരാസുരാഃ
ശശാങ്കായുതദീപ്താഭ! പാഞ്ചജന്യ!നമോസ്തുതേ
4 ദർശനേനഹിശംഖസ്യ കിംപുനഃസ്പർശനേനതു.
വിലയംയാന്തിപാപാനി ഹിമവദ്ഭാസ്കരേദയേ
5 നത്വാശംഖംകരേധൃത്വാ മന്ത്രൈരേതൈസ്തുവൈഷ്ണവഃ
യസ്സ്നാപയതിഗോവിന്ദം തസ്യപുണ്യമനന്തകം

അനന്തരം ഉദ്ധരിണികൊണ്ടു ശംഖത്തിലെ വെള്ളം ലിപികൾ പ്രതിലോമമായിട്ടു ജപിച്ചു ശംഖ് നിറച്ച് ഉലവുഷ്പങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു "ഓം സം സോമായ നമഃ" എന്നു ചന്ദ്രനേയും, "ഓം അം അർക്കായനമഃ"എന്നു സൂര്യനേയും, മദ്ധ്യത്തിൽ "ഓം വം വരുണായനമഃ" എന്നു വരുണനേയും പൃഷ്ഠത്തിൽ "ഓം പം പരബ്രഹ്മണേനമഃ" എന്നു പരബ്രഹ്മത്തേയും, "ഓം ഗം ഗംഗായൈനമഃ" എന്നു ഗംഗയേയും, "ഓം സാം സരസ്വത്യൈനമഃ" എന്നു സരസ്വതിയേയും ആവാഹിച്ചു പൂജിച്ച് പൂവോകം മുദ്രകൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുക. *

* ശിവാഭിഷേകത്തിൽ ശംഖ് വിരുദ്ധമാകുന്നു.

പിന്നിട്ട് ശംഖെടുത്തുപിടിച്ചു അതാത്തു ഇഷ്ടദേവതകളുടെ മൂലമന്ത്രം എട്ടുരു തൊട്ടു ജപിച്ച് ശംഖിലെ വെള്ളം തുളസീദളംകൊണ്ട്, തന്നെയും പൂജാദ്രവ്യങ്ങളെയും പ്രോക്ഷിക്കുക. ഇപ്രകാരം സംക്ഷിപ്തശംഖസ്ഥാപനാദി.

35 അഥഷഡ്പാത്രസ്ഥാപനപൂജനാദി.

1 അൎഘ്യംവായുപദേപ്രോക്തംനൈരൃത്യാംപാദ്യമേവചാ
ഐശേത്വാചമനീയംസ്യാൽ സ്നാനീയഞ്ചാഗ്നികോണകേ
2 മദ്ധ്യേത്വാസവപാത്രാണാം ശുദ്ധതോയേനപൂരയേൽ
ഏകംസ്യാൻമധുപൎക്കേന്യത് പുനരാചമനായച.

ഗന്ധപുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു ചതുരശ്രാകാരമായി ഒരു മണ്ഡലം വരച്ചു പൂൎവ്വോക്തപ്രകാരം ആധാരശക്തിയെ ആവാഹിച്ചു പൂജിച്ചു വായുകോണിൽ അൎഘ്യപാത്രവും, നിരൃതികോണിൽ ആചമനീയപാത്രവും, അഗ്നികോണിൽ സ്നാനീയപാത്രവും, പുനരാചമനപാത്രവും സ്ഥാപിച്ച് നാലു കോണിലുമുള്ള പാത്രങ്ങൾ കലശോദകംകൊണ്ടും, മദ്ധ്യപാത്രങ്ങൾ ശുദ്ധജലംകൊണ്ടും നിറക്കണം. പിന്നിട്ടു പാദ്യപാത്രത്തിൽ വിഷ്ണുക്രാന്തി, കറുക, താമരപ്പൂവ്, ചന്ദനം, പുഷ്പം മുതലായതും,— അൎഘ്യപാത്രത്തിൽ കുശപ്പുല്ല്, എള്ള്, നെയ്യ്, ഗന്ധപുഷ്പാദികളും— ആചമനപാത്രത്തിൽ ഏലം ഇലവൎങ്ഗം, തക്കോലം മുതലായതും,— മധുപൎക്കപാത്രത്തിൽ പാൽ, തൈർ, നെയ്യ്, തേൻ, പഞ്ചസാര മുതലായതും,— പുനരാചമനീയപാത്രത്തിൽ ഏലം, ഇലവൎങ്ഗം മുതലായതും മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു സ്ഥാപിക്കുക. അനന്തരം അൎഘ്യപാത്രത്തിൽ ധേനുമുദ്രയും, പാദ്യപാത്രത്തിൽ അഞ്ജലിമുദ്രയും, ആചമനീയപാത്രത്തിൽ ഗോകൎണ്ണമുദ്രയും, മധുപൎക്കത്തിൽ സൂകരീമുദ്രയും, പുനരാചമനീയത്തിൽ ഹംസീമുദ്രയും പിടിച്ചു പ്രദൎശിപ്പിക്കുക.— തദനന്തരം അൎഘ്യത്തിൽ "ഓം ശ്രീം ശ്രിയൈനമഃ" എന്നു മഹാലക്ഷ്മിയേയും, പാദ്യത്തിൽ "ഓം സം സരസ്വത്യൈനമഃ" എന്നു സരസ്വതിയേയും, ആചമനീയത്തിൽ "ഓം ഭാം ഭാരത്യൈനമഃ" എന്നു ഭാരതിയേയും, സ്നാനീയത്തിൽ "ഓം വാം വാരുണ്യൈനമഃ" എന്നു വാരുണിയേയും, മധുപൎക്കത്തിൽ "ഓം-ബ്രം ബ്രഹ്മണേനമഃ" എന്നു ബ്രഹ്മാവിനേയും, പുനരാചമനീയത്തിൽ "ഓം ശാം ശാന്ത്യൈനമഃ" എന്നു ശാന്തിയേയും യഥാശക്തി ആവാഹിച്ചു പൂജിച്ച്, പ്രത്യേകം ഓരോ പാത്രംതൊട്ടു എട്ടു ഉരുവീതം മൂ

ലമന്ത്രം ജപിക്കുക. ഇപ്രകാരം സംക്ഷേപിച്ച് ഷഡ്പാത്രപൂജനം.

36 അഥപഞ്ചാമൃതസ്ഥാപനപൂജനാദി

1 മദ്ധ്യേക്ഷീരംന്യസ്യാദധ്യാദിന്യസേൽപൂർവ്വാദിഷുക്രമാൽ
ദധിവാമനദൈവത്യം ഗോവിന്ദംക്ഷീരമേവച
2 ആജ്യംചവിഷ്ണുദൈവത്യം മധുനിമധുസൂദനം
ശക്കരാചാച്യുതംവിദ്യാ ദ്ദേതാഃപ ഞ്ചാധിദേവതാഃ

ഗന്ധപുഷ്പംകൊണ്ടു ചതുരശ്രമണ്ഡലം വരച്ച് ആധാരശക്തിയെ ആവാഹിച്ചു പൂജിച്ച് മദ്ധ്യേ പാൽപാത്രവും, കിഴക്ക് തൈർപാത്രവും, തെക്കു നെയ്പാത്രവും, പടിഞ്ഞാറു തേൻപാത്രവും, വടക്കു പഞ്ചസാരപാത്രവും സാധിക്കുക.

പിന്നീടു ഗന്ധപുഷ്പാദികൾ ക്ഷേപിച്ച് "ഓം ഗോവിന്ദായനമഃ" എന്നു പാലിൽ ഗോവിന്ദനേയും— "ഓം വാമനായനമഃ" എന്നു തൈരിൽ വാമനനേയും— "ഓം വിഷ്ണവേ നമഃ" എന്നു നെയ്യിൽ വിഷ്ണുവിനേയും— "ഓം മധുസൂദനായ നമഃ" എന്നു തേനിൽ മധുസൂദനനേയും, "ഓം അച്യുതായ നമഃ" എന്നു പഞ്ചസാരയിൽ അച്യുതനേയും ശക്ത്യനുസരണം ആവാഹിച്ചു പൂജിച്ചു ഓരോപാത്രംതൊട്ടു എട്ടെട്ടു ഉരു മൂലമന്ത്രം ജപിക്കുക.

ഇങ്ങനെ സമാസേന പഞ്ചാമൃതസാധനാദി

A വിഷ്ണുപക്ഷേപീഠപൂജാ.

ഇനിപറയുവാൻ പോകുന്ന ദേവതകളെ ഞാൻഭക്തിയോട്കൂടി നമസ്കരിച്ചു നിങ്ങളെആവാഹിച്ചുപൂജിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ വാത്സല്യത്തോടുകൂടി എന്റെപൂജയെ ഗ്രഹിച്ചു അനുഗ്രഹിക്കേണമേ, എന്നു നല്ലതിന്മണ്ണം പ്രാൎത്ഥിച്ചു അതാതു സ്ഥാനങ്ങളിൽ യഥാശക്തി ആവാഹിച്ചുപൂജിക്കുക.

മൂലപീഠമദ്ധ്യത്തിൽ ഓം പം പരദേവതായൈ നമഃ
ദേവന്റെഇടത്തുഭാഗം ഓം ഗും ഗുരുഭ്യോനമഃ
ദേവന്റെവലത്തുഭാഗം ഓം സം സൎവ്വദേവതാഭ്യോ നമഃ
ദേവന്റെഇടത്തുഭാഗം ഓം സം സൎവ്വഗുരുഭ്യോനമഃ

തൃപ്പാദത്തിൽ കിഴ്ഭാഗത്ത്

അഗ്നികോണിൽ ഓം ഗം ഗരുഡായ നമഃ
നിരൃതികോണിൽ ഓം വെം വേദവ്യാസായ നമഃ
വായുകോണിൽ ഓം ദും ദുർഗ്ഗായൈ നമഃ
ഐശകോണിൽ ഓം സം സരസ്വത്യൈ നമഃ

തൃപ്പാദത്തിൻമേൽഭാഗം

അഗ്നികോണിൽ ഓം ധം ധർമ്മാധിപതയേ യമായ നമഃ
നിരൃതികോണിൽ ഓം ജ്ഞാനാധിപതയേ വായവേ നമഃ
വായുകോണിൽ ഓം വൈരാഗ്യാധിപതയേ ശിവായ നമഃ
ഐശകോണിൽ ഓം ഐശ്വര്യാധിപതയേ ഇന്ദ്രിയ നമഃ
കിഴക്കുഭാഗം ഓം അധർമ്മാധിപതയേ നിരൃതയേ നമഃ
തെക്കുഭാഗം ഓം അജ്ഞാനാധിപത്യൈ ദുംദുർഗ്ഗായൈ നമഃ
പടിഞ്ഞാറുഭാഗം ഓം വൈരാഗ്യാധിപതയേ കാംകാമായ നമഃ
വടക്കുഭാഗം ഓം അനൈശ്വര്യാധിപതയേ രുാം രുദ്രായ നമഃ
പീഠത്തിൻെറ കിഴ്ഭാഗം മദ്ധ്യേ ഓം പം പരമപുരുഷായ നമഃ
അതിന്നുമുകളിൽ ഓം ആധാരരൂപിണ്യൈ ശക്തയേ നമഃ

അതിൻമേൽ ഓം വാം വായുകൂർമ്മായ നമഃ
തദുപരി ഓം ആം ആനന്ദായ നമഃ
അതിൻമേൽ ഓം പ്യം പൃഥിവ്യൈ നമഃ
അതിൻമദ്ധ്യേ ഓം ക്ഷീം ക്ഷീരസാഗരായ നമഃ
തന്മദ്ധ്യേ ഓം ശ്വേം ശ്വേതദ്വീപായ നമഃ
തന്മദ്ധ്യത്തിൽ ഓം ദിവ്യരത്നാത്മകമഹാമണ്ഡപായ നമഃ
അതിൻനടുവിൽ ഓം പം പത്മായ നമഃ
തൻമദ്ധ്യേ ആറുകോൺചക്രം ധ്യാനിച്ചു, ചക്രത്തിൻ മദ്ധ്യത്തിൽ സൂര്യമണ്ഡലം ധ്യാനിച്ചു അതിൽ ഓം നരായണായ നമഃ
അതിന്നുമുകളിൽ ചന്ദ്രമണ്ഡലം ധ്യാനിച്ചു ഓം വിംവിഷ്ണവേ നമഃ
തദുപരി അഗ്നിമണ്ഡലം ധ്യാനിച്ചു ഓം നാംനാരസിംഹായ നമഃ
ദേവൻെറ ഇടത്തുവശം സത്വാഭിമാനിന്യൈ ഓം ശ്രീം ശ്രീയൈ നമഃ
വലത്തുവശം രജോഭിമാനിന്യൈ ഭൂം ഭൂമ്യൈ നമഃ
പിൻഭാഗം തമോഭിമാനിന്യൈ ഓം ദും ദുർഗ്ഗായൈ നമഃ
മുൻവശം പടികളിൽ ഓം ആം ആത്മനേ നമഃ
തെക്ക ഓം അം അനന്താത്മനേ നമഃ
പടിഞ്ഞാറ ഓം പം പരമാത്മനേ നമഃ
വടക്ക ഓം ജ്ഞാം ജ്ഞാനാത്മനേ നമഃ

പിന്നീട്, ആത്മധ്യാനിച്ച ഷഡ്കോണ ചക്രത്തിൻെറ
കിഴക്ക ഓം വിം വിമലായൈ നമഃ
തെക്കുകിഴക്ക ഓം ഉം ഉൽക്കർഷിണ്യൈ നമഃ
തെക്ക ഓം ജ്ഞം ജ്ഞാനായൈ നമഃ
തെക്കപടിഞ്ഞാറ ഓം ക്രീം ക്രിയായൈ നമഃ
പടിഞ്ഞാറ ഓം യോം യോഗായൈ നമഃ
വടക്കപടിഞ്ഞാറ ഓം പ്ര പ്രഹ്വ്യൈ നമഃ
വടക്ക ഓം സം സത്യായൈ നമഃ
വടക്കകിഴക്ക ഓം ഈ ഈശാന്യൈ നമഃ
കിഴക്ക ഓം അം അനുഗ്രഹായൈ നമഃ
പീഠമദ്ധ്യേ യോഗപീഠസ്വരൂപാത്മനേ ഓം അം അനന്തായ നമഃ

B ശിവപാക്ഷേപിപൂജാ.

ദേവൻെറ വലത്തുവശം

ഓം മാതാപിതൃഭ്യോം നമഃ ഓം ഉപമന്യവേ നമഃ
ഓം നാരദായ നമഃ ഓം സനകാദിഭ്യോ നമഃ ഓം ഗുരുഭ്യോ നമഃ

ദേവൻെറ ഇടത്തുവശം

ഓം ഗം ഗണപതയേ നമഃ ഓം ദും ദുർഗ്ഗായൈ നമഃ
ഓം ക്ഷം ക്ഷേത്രപാലായ നമഃ ഓം സം സരസ്വത്യൈ നമഃ

മദ്ധ്യത്തിൽ

ഓം പാശാങ്കുശ വരദാഭയ ഹസ്ത രക്ത വർണ്ണാധാര ശക്ത്യൈ നമഃ അതിന്മേൽ— ഓം ഹേമവർണ്ണ മഹാകാലായ നമഃ ഓം മഹാകൂർമ്മായ നമഃ അതിന്മേൽ— ഓം സഹസ്രശിരസേ, ശ്വേതവർണ്ണായ, നീലാംബരധരായ, അനന്തായ നമഃ അതിന്മേൽ— ഓം നീലവർണ്ണായ, ശംഖ, ചക്രധരായ, പരശുഹസ്തായ, സർവ്വാഭരണഭൂഷിതായ, സപരിവാരായ, ശ്രീവരാഹായ നമഃ അതിന്മേൽ— ഓം പൃഥ്വീമണ്ഡലാധിദേവതായൈ പ്രിഹ്യംകശവർണ്ണേഭയഹസ്തായൈ പൃഥിവ്യൈ നമഃ ഓം അമൃതാർണ്ണവായ നമഃ ഓം ശ്വേതദ്വീപായ നമഃ ഓം നന്ദനോദ്യാനായ നമഃ ഓം രത്നമണ്ഡപായ നമഃ ഓം കല്പവൃക്ഷായ നമഃ ഓം സ്വർണ്ണരചിത്, രത്നഖചിത്, ദിവ്യസിംഹാസനായ നമഃ അഗ്നികോണിൽ ഓം ര ശുക്ലവർണ്ണ വൃഷഭാകാരായ ധർമ്മായ നമഃ നിരൃതികോണിൽ— ഓം ശ്യ

റ ൎണ്ണസിംഹാകാരായ ജ്ഞാനായ നമഃ വായുകോണിൽ — ഓം പീതവൎണ്ണഭൂതാകാരായ വൈരാഗ്യായ നമഃ ഈശകോണിൽ ഓം കൃഷ്ണവൎണ്ണായ ഗജാകാരായ ഐശ്വൎയ്യായ നമഃ കിഴക്ക് “ഓം അധൎമ്മായ നമഃ” തെക്ക — “ഓം അജ്ഞാനായ നമഃ” പടിഞ്ഞാറ — ‘ഓം അവൈരാഗ്യായ നമഃ” വടക്ക് ഓം അനൈശ്വൎയ്യായ നമഃ” മദ്ധ്യത്തിൽ — ‘ഓം സത്വായ നമഃ” ഓം രം രജസേ നമഃ” ഓം തം തമസേ നമഃ” ഓം മം മായായൈ നമഃ” ഓം വിം വിദ്യായൈ നമഃ” ഓം അവ്യക്തഷിത്കന്ദായ നമഃ” ഓം ബുദ്ധിതാലായ നമഃ” ഓം അഹങ്കാരവൎണ്ണപത്മായ നമഃ” ഓം അം അൎക്കമണ്ഡലായ നമഃ” ഓം സോം — സോമമണ്ഡലായ നമഃ” ഓം വം വഹ്നിമണ്ഡലായ നമഃ” ഓം അം ആത്മനേ നമഃ” ഓം ഉം അന്തരാത്മനേ നമഃ” ഓം പം പരമാത്മനേ നമഃ” ഓം അം ജ്ഞാനാത്മനേ നമഃ” കിഴക്ക — ‘ഓം വാം വാമായൈ നമഃ” തെക്കുകിഴക്ക് ഓം ജ്യേം ജ്യേഷ്ഠായൈ നമഃ” തെക്ക — ഓം രൌം രൌദ്ര്യൈ നമഃ തെക്കുപടിഞ്ഞാറ ഓം കാം കാല്യൈ നമഃ പടിഞ്ഞാറ ‘ഓം ബം ബലവികരണ്യൈ നമഃ വടക്കുകിഴക്ക ഓം ബം ബലപ്രമഥിന്യൈ നമഃ മദ്ധ്യത്തിൽ — ഓം സം സൎവ്വഭൂതദമന്യൈ നമഃ ഓം മം മനോന്മന്യൈ നമഃ “ഓം നമോ ഭഗവതേ സകലഗുണാത്മനേ ശക്തിയുക്തായ അനന്തായ യോഗപീഠാത്മനേ സദാശിവായ സാംഗായ സപരിവാരായ നമഃ”

38 ധ്യാനാവാഹനക്രമം

അരിയും പൂവും എടുത്തു കൈകൂപ്പി ഹൃദയത്തോടു ചേൎത്തു പിടിച്ചു തന്റെ ഹൃദയം ഒരു താമരമൊട്ടാണെന്നും, ആയതു അധോമുഖമായിരിക്കുന്നു എന്നും, അതിനെ ഞാൻ വായുബീജം കൊണ്ടു ഊൎദ്ധ്വമുഖമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു എന്നും വിചാരിച്ചു ‘ഓം യം” എന്നു ആറുരു ജപിച്ചു ഊൎദ്ധ്വമുഖമായി സങ്കല്പിച്ചു ഇതിനെ ജ്ഞാനസൂൎയ്യനെക്കൊണ്ടു വിടൎത്തുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു “ഓം ഞം ജ്ഞാനാൎക്കായ നമഃ” എന്നു൰ ഉരു ജപിച്ചു വിടൎന്നതായി നിയോഗിച്ചു തൻമദ്ധ്യത്തിൽ സഹസ്രാദിത്യശോഭയോടുകൂടിയവനായി, സച്ചിദാനന്ദമൂൎത്തിയായി, സൎവ്വായുധധാരിയായി, സൎവ്വാഭരണഭൂഷിതനായി, സൎവ്വലക്ഷണസമ്പന്നനായി, സൎവ്വാവയവസമേതനായി, സൎവ്വജ്ഞനായി, സൎവ്വവ്യാപിയായി, സൎവ്വാധാരനായി, സൎവ്വേശ്വരനായി, സൎവ്വകാരണഭൂതനായി, സൎവ്വദേവപൂജ്യനായി, സൎവ്വാസുരവന്ദ്യനായി, സൎവ്വവിദ്യാധര, യക്ഷ, ഗന്ധൎവ്വ, കിന്നരോ, രഗാദിസേവിതനായി, സൎവ്വദുഃഖാൎത്തിഹരനായിരിക്കുന്ന തന്റെ ഇഷ്ടദേവ

ൻ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായിവിചാരിച്ച് ബ്രഹ്മരന്ധ്രംവഴിഭേ ണ പുഷ്പത്തിങ്കൽ സമാഗതനാക്കി അതാതു മന്ത്രംചൊല്ലി ആവാഹനമുദ്രകൊണ്ടു പ്രതിമയിങ്കൽ ആവാഹിക്കുക.

39 ആവാഹനമന്ത്രം

"സഹസ്ര ശീർഷേതി ഋക്."
ആഗച്ഛാഗച്ഛദേവേശ! തേജോരാശേ!ജഗൽപ്പതേ!
ക്രിയമാണാംമയാപൂജാം ഗൃഹാണ സുരസത്തമ!

ഭോസ്വാമിൻ! ദേവന്മാർക്ക്ഈശ്വരനായുള്ളോവേ!തേജസ്സമൂഹമേ! ലോകരക്ഷകാ! വന്നാലും. വന്നാലും, അല്ലയോദേവശ്രേഷ്ഠാ! എന്റെ ഈപൂജസ്വീകരിച്ചനുഗ്രഹിക്കണമേ

* 40 ഷണ്മുദ്രാ പ്രദർശനം.

ആവാഹനമുദ്രകൊണ്ടു	"ഓംആവാഹിതോഭവ"
സംസ്ഥാപനമുദ്രകൊണ്ടു	"ഓം സംസ്ഥിതോഭവ"
സാന്നിരുദ്ധമുദ്രകൊണ്ടു	"ഓം സന്നിധൌ ഭവ"
സാന്നിദ്ധ്യമുദ്രകൊണ്ടു	"ഓം സന്നിരുദ്ധോഭവ"
സന്മുഖീകരണ മുദ്രകൊണ്ടു	"ഓം സന്മുഖോഭവ"
അവകുണ്ഠന മുദ്ര കൊണ്ടു	"ഓംഅവകുണ്ഠിതോഭവ"

§ A ആസനം.

"പുരുഷഏവേതി ഋക്."
നാനാരത്നസമായുക്തം കാർത്തസ്വര വിഭൂഷിതം.
ആസനംദേവദേവേശ! പ്രീത്യർത്ഥം പ്രതിഗൃഹ്യതാം"

ഭോ! സ്വാമിൻ! ഭക്തന്മാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ക്രീഡിക്കുന്നവനേ! ദേവന്മാർക്ക് അധിപതിയായുള്ളവേ! പലപ്രകാരമുള്ള രത്നങ്ങൾ ചേർത്തു കെട്ടപ്പെട്ടതും, സ്വർണ്ണംകൊണ്ടു അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതുമായ ഒരം ആസനം സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഗ്രഹിച്ചരുളേണമേ. എന്നു ഋക്മന്ത്രവും ഇതും ജപിച്ചു മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു ഒരു പുഷ്പം തൃപ്പാദത്തിൽ സമർപ്പിക്കുക

---

* മുദ്രപിടിച്ചുകാണിക്കുമ്പോൾ അതാതുദേവതകളുടെ മൂലമന്ത്രംകൂടിജപിക്കണമെന്നറിക.

§ ആസനാദ്യുപചാരങ്ങൾകല്പിക്കുമ്പോൾഅതാതുമുദ്രകൾ പിടിച്ചുകാണിക്കേണ്ടതാണ്—

‡ B പാദ്യം.

ഏതാവാനസ്യേതിഋക്

"ഗംഗാദിസൎവ്വതീൎത്ഥേഭ്യോ മയാപ്രാൎത്ഥനയാഹൃതം
തോയമേതൽസുഖസ്പൎശം പാദ്യാൎത്ഥം പ്രതിഗൃഹ്യതാം"

ഭോ സ്വാമിൻ! ഗംഗാ, സരസ്വതി, യമുനാമുതലായ പുണ്യതീൎത്ഥങ്ങളിൽനിന്നും എന്നാൽ ഭക്തിയോടുകൂടി കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടതും, സ്പൎശനത്തിനു ഏററവും സുഖകരവുമായ ഈ ജലം പാദ്യത്തിനായി പ്രതിഗ്രഹിച്ചരുളണമേ എന്നു ഋൿമന്ത്രവും ഈ മന്ത്രവും ജപിച്ച പാദ്യപാത്രത്തിൽനിന്നും ഒരു ഉദ്ധരിണി വെള്ളം എടുത്തു തൃപ്പാദങ്ങൾക്കടുത്തുകൊണ്ടു കാണിച്ചു വേറൊരു പാത്രത്തിൽ ഒഴിച്ചു ഉദ്ധരിണി ശുദ്ധിയാക്കി മൂലമന്ത്രം കൊണ്ടു ഒരു പുഷ്പം തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമൎപ്പിക്കുക.

ഋൿമന്ത്രവും പാദ്യാദിമന്ത്രവും, ഉദ്ധരണി തൃപ്പാദങ്ങൾക്കടുത്തു കാണിക്കുന്ന സമയത്താണു ജപിക്കേണ്ടതു.

† C അൎഘ്യം.

ത്രിപാദൂൎദ്ധ്വേതിഋക്

"നമസ്തേ ദേവദേവേശ! നമസ്തേ ധരണീധര!
നമസ്തേ കമലാകാന്ത! ഗൃഹാണാൎഘ്യം നമോസ്തുതേ"

ഭോ! സ്വാമിൻ! സ്വപ്രകാശകാ! അഷ്ടൈശ്വൎയ്യങ്ങളുള്ളവനേ! അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം സുന്ദരികൾക്കു കാമുകനായിട്ടുള്ളവനേ! അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം ഈ അൎഘ്യം സ്വീകരിച്ചരുളണമേ അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം.

§ എന്നു ഋൿമന്ത്രവും ഇതും ജപിച്ചു അൎഘ്യപാത്രത്തിൽനിന്നു ഒരു ഉദ്ധരണി വെള്ളം എടുത്തു തൃക്കൈക്കടുത്തുകൊണ്ടുചെന്നു കാണിച്ചു വേറൊരു പാത്രത്തിൽ ഒഴിച്ചു ഉദ്ധരണി ശുദ്ധിയാക്കി മൂലമന്ത്രം കൊണ്ടു ഒരു പുഷ്പം തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമൎപ്പിക്കുക.

---

‡ പാദ്യം സമൎപ്പിക്കേണ്ടതു് അഞ്ജലിമുദ്രകൊണ്ടാകുന്നു.
† അൎഘ്യം സമൎപ്പിക്കേണ്ടതു ദാനമുദ്രകൊണ്ടാകുന്നു.
§ ഇപ്രകാരം തന്നെ മേൽ പറയുന്നിടത്തെല്ലാമെന്നു അറിയുക.

D * ആചമനീയം

തസ്മാദശ്വാദിതിമുക്

കർപ്പൂരവാസിതംതോയം മന്ദാകിന്യാഃ സമാഹൃതം
ആചമ്യതാംജഗന്നാഥ! മയാദത്തം ഹിഭക്തിതഃ

ഭോ! സ്വാമിൻ! ലോകങ്ങൾക്കെല്ലാം നാഥനായുള്ളോവേ! ഗംഗാനദിയിൽനിന്നും കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടതും, പച്ചക്കർപ്പൂരം ചേർത്തുവാസനപിടിപ്പിക്കപ്പെട്ടതും, ഭക്തിയോടുകൂട ഞാൻ തരുന്നതുമായ ഈജലം ആചമിക്കേണമേ—എന്നുള്ള മന്ത്രവും ഇതുംജപിച്ച് ആചമനീയപാത്രത്തിൽനിന്നും ഒരു ഉദ്ധരണി വെള്ളമെടുത്തു തിരുമുഖത്തിനടുത്തുകൊണ്ടുചെന്നുകാണിച്ച് വേറൊരു പാത്രത്തിൽ ഒഴിച്ച് ഉദ്ധരണി ശുദ്ധിയാക്കി മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു ഒരു പുഷ്പം തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കുക.

E * സ്നാനം.

യത്പുരുഷേണേതിമുക്

* ഗംഗാചയമുനാചൈവ നർമ്മദാചസരസ്വതി
തോയമേതൽസുഖസ്പർശം സ്നാനാർത്ഥം പ്രതിഗൃഹ്യതാം

ഭോ! സ്വാമിൻ! ഗംഗാ, യമുനാ, നർമ്മദാ, സരസ്വതി മുതലായ പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളിൽ നിന്നും കൊണ്ടുവന്നതും സ്പർശനസുഖമുള്ളതുമായ ഈ ജലം തിരുനീരാട്ടിനായി പ്രതിഗ്രഹിച്ചനുഗ്രഹിക്കണമേ. എന്നു ഋഗ്മന്ത്രവും ഈ മന്ത്രവും ജപിച്ച് സ്നാനീയപാത്രത്തിൽനിന്നും ഒരുഉദ്ധരിണിവെള്ളമെടുത്തു മസ്തകോപരികൊണ്ടു കാണിച്ച് വേറൊരു പാത്രത്തിൽ ഒഴിച്ച് ഉദ്ധരിണി ശുദ്ധിയാക്കി മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു ഒരു പുഷ്പം തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കുക.

F പഞ്ചാമൃതസ്നാനം

"സഹസ്രശീർഷ" എന്ന ഋഗ്മന്ത്രംകൊണ്ടു	പാലും,
"പുരുഷ ഏവേദം"	തൈരും,
"ഏതാവാനസ്യ"	നെയ്യും,
"ത്രിപാദൂർദ്ധ്വ",	തേനും,

* ആചമനീയം സമർപ്പിക്കേണ്ടത് ഗോകർണ്ണമുദ്രകൊണ്ടാകുന്നു.

* സ്നാനം സമർപ്പിക്കേണ്ടത് ശംഖമുദ്രകൊണ്ടാകുന്നു.

"തസ്മാദ്വിരാഡിതി,, പഞ്ചസാരയും

അഭിഷേചിക്കുക, പിന്നീട്, പുരുഷസൂക്തം, രുദ്രസൂക്തം മുതലായതുകൊണ്ടു കലശോദകംയഥേഷ്ടം അഭിഷേചിക്കുക.

G വസ്ത്രം Y1I

യൽപുരുഷേണേതിഋക്

"വസ്ത്രഞ്ചസോമദൈവത്യം ലജ്ജായാസ്തുനിവാരകം
വാസസിപ്രതിഗൃഹ്യതാം മയത്തുഭ്യംസമർപ്പിതേ"

ഭോ! സ്വാമിൻ! വസ്ത്രം ചന്ദ്രൻ എന്ന ദേവതയോടുകൂടിയതും, നാണത്തെ മറയ്ക്കുന്നതുമാകുന്നു. ഞാൻ അങ്ങേയ്ക്കുതരുന്നഈരണ്ടു വസ്ത്രങ്ങളും ഗ്രഹിച്ചരുളേണമേ എന്നുഋങ്മന്ത്രവും ശ്ലോകമന്ത്രവുംജപിച്ചുമൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു തൃപ്പാദങ്ങളിൽഒരുപുഷ്പം സമർപ്പിക്കുക.

ഉപവീതം

തംയജ്ഞമിതിഋക്

'ദാമോദര! നമസ്തേസ്തുത്രാഹിമാം ഭവസാഗരാൽ
ബ്രഹ്മസൂത്രഞ്ചോത്തരീയംഗ്രഹാണ പുരുഷോത്തമ!'

ഭോ! സ്വാമിൻ! ഉദരത്തിൽ ദാമമുള്ളോവേ! അങ്ങേക്കുനമസ്കാരം. ഈസംസാരസമുദ്രത്തിൽനിന്നു എന്നെ രക്ഷിക്കേണമേ: അല്ലയോപുരുഷശ്രേഷ്ഠാ! ഇതാ പൂണൂലും മേൽ വസ്ത്രവുംതരുന്നു ഇവയെസ്വീകരിച്ചനുഗ്രഹിക്കേണമേ! എന്നു ഋങ്മന്ത്രവും ശ്ലോകമന്ത്രവുംജപിച്ചുമൂലമന്ത്രംകൊണ്ടുതൃപ്പാദങ്ങളിൽഒരുപുഷ്പം സമർപ്പിക്കുക.

* ഗന്ധം

തസ്മാദ്യജ്ഞാദിതിഋക്

'ശ്രീഖണ്ഡംചന്ദനംദിവ്യം ഗന്ധാഢ്യംസുമനോഹരം
വിലേപനംസുരശ്രേഷ്ഠ! പ്രീത്യർത്ഥം പ്രതിഗൃഹ്യതാം"

ഭോ സ്വാമിൻ! ദേവശ്രേഷ്ഠാ! പച്ചകർപ്പൂരം,ഗോരോചനം, കുങ്കുമം മുതലായസുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾചേർത്തരച്ചതും,മനസ്സിനാഹ്ലാദകരമായും അതിശ്രേഷ്ഠവുമായിരിക്കുന്ന ശ്രീചന്ദനച്ചാറു സന്തോഷാർത്ഥം പ്രതിഗ്രഹിച്ചരുളേണമേ. എന്നുഋങ്മന്ത്രവും ഇതുംജപിച്ചുമൂലമന്ത്രംചൊല്ലി ഒരുപുഷ്പം തൃപ്പാദങ്ങളിൽസമർപ്പിക്കുക.

---

* ഗന്ധംസമർപ്പിക്കുന്നതുഗന്ധമുദ്രകൊണ്ടുവേണ്ടതാണു

അക്ഷതം

തസ്മദ്വ്യജ്ഞാത് ഇതിജക്
"അക്ഷതാംശ്ചസുരശ്രേഷ്ഠാ! കുംകുമാക്താൻ സുശോഭനാൻ
മയാന വേദിതാൻഭക്ത്യാഗൃഹാണപരമേശ്വര!"

ഭോ! സ്വാമിൻ!ദേവദേവ,അത്യധികംകാന്തിയുള്ളോവേ അഷ്ടൈശ്വര്യ സമ്പന്നനായുള്ളോവേ!കുംകുമംചേൎത്തു നിറക്കപ്പെട്ടതുകളും,ഏറാവുംമംഗളകരങ്ങളും,ഏത്രയുംഭക്തിയോടുകൂടിഞാൻസമൎപ്പിക്കുന്നതുകളുമായഠരം അക്ഷതങ്ങളെകൈക്കൊണ്ടരുളണമേഎന്ന ഋഗ് മന്ത്രവും ഈമന്ത്രവുംജപിച്ചുമൂലം മന്ത്രംകൊണ്ടുഅക്ഷതംസമൎപ്പിക്കുക.

* പുഷ്പം

തസ്മാദശ്വാഇതിജക്
മാല്യാദീനിസുഗന്ധീനി മാലത്യാദീനിചപ്രഭോ!
മയാഹൃതാനിപൂജാൎത്ഥംപുഷ്പാണിപ്രതിഗൃഹ്യതാം"

ഭോ! സ്വാമിൻ! ആശ്ചൎയ്യ കരമായ അവതാരത്തോടുകൂടിയോവേ! അങ്ങയുടെപൂജക്കായി എന്നാൽ കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടതുകളും, നല്ലപരിമളമുള്ളവയുമായ പിച്ചിപ്പൂവുതുടങ്ങിട്ടുള്ള ഠരംപൂക്കളും പൂച്ചെണ്ടുകളും സ്വീകരിച്ചനുഗ്രഹിക്കണമേ എന്നഋഗ് മന്ത്രവും ഠരം മന്ത്രവുംജപിച്ചു മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു പുഷ്പ സമൎപ്പിക്കുക.

* അഷ്ടോത്തരപൂജാ

ഓരോമന്ത്രം * കൊണ്ടുഓരോപുഷ്പംതൃപ്പാദങ്ങളിൽസമൎപ്പിക്കുക, അനന്തരംമൂലമന്ത്രംകൊണ്ടുആഭരണങ്ങളുംസമൎപ്പിക്കുക

അഥവിഷ്ണുപക്ഷേ ആവരണ പൂജ

പ്രഥമാവരണം.

പീഠമദ്ധ്യത്തിൽ—ഓം ശ്രീനാരായണനമഃഎന്നലക്ഷ്മീനാരായണനേയും ദേവൻറെഇടത്തുവശം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവളും പൊൻനിറത്തോടുകൂടിയവളും, പീതാംബരംധരിച്ചവളും, നാനാവിധഭൂഷണങ്ങളെകൊണ്ടുഅലങ്കരിക്കപ്പെട്ടവളും, കയ്യിൽതാമരപ്പൂധരിക്കുന്നവളും,ഭഗവാനെത്തന്നെകടാക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവളുമായമഹാലക്ഷ്മിയെ ഓം ലം ലക്ഷ്മ്യൈനമഃ എന്നും, വലത്തുവശംനിൽക്കുന്നവളും കറുകപോലെശ്യാമളമായ നിറത്തോടുകൂടിയവളും, പലപ്രകാരമുള്ള അലങ്കാര

* മന്ത്രം ഒടുവിൽകണ്ടുകൊൾക

ങ്ങളെക്കൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നവളും, കസ്തൂരി തുടങ്ങിയ പൂവുകളിരിക്കുന്നവളും, ദേവനിൽത്തന്നെ ദൃഷ്ടിയുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവളുമായ ഭൂമിദേവിയെ "ഓം ധം ധരായൈ നമഃ" എന്നും ആവാഹിക്കുക.

ദ്വിതീയാവരണം.

"ഓം ക്രൂം ക്രൂദ്ധോൽക്കായ നമഃ" എന്നു കിഴക്കും "ഓം മം മഹോൽക്കായ നമഃ" എന്നു തെക്കും "ഓം വീം വീരോൽക്കായ നമഃ" എന്നു പടിഞ്ഞാറും "ഓം ദ്യും ദ്യുൽക്കായ നമഃ" എന്നു വടക്കും "ഓം സം സഹസ്രോൽക്കായ നമഃ" എന്നു നാലു കോണുകളിലും അതാതു ദേവതകളെ ആവാഹിക്കുക.

തൃതീയാവരണം.

"ഓം വാം വാസുദേവായ നമഃ" എന്നു കിഴക്കും "ഓം സം സങ്കർഷണായ നമഃ" എന്നു തെക്കും "ഓം പ്രം പ്രദ്യുമ്നായ നമഃ" എന്നു പടിഞ്ഞാറും "ഓം അം അനിരുദ്ധായ നമഃ" എന്നു വടക്കും "ഓം മാം മായായൈ നമഃ" എന്നു അഗ്നികോണിലും "ഓം ജം ജയായൈ നമഃ" എന്നു നിരൃതികോണിലും "ഓം കൃം കൃത്യൈ നമഃ" എന്നു വായുകോണിലും "ഓം ശാം ശാന്ത്യൈ നമഃ" എന്നു ഈശകോണിലും അതാതു ദേവതകളെ ആവാഹിക്കുക.

ചതുർത്ഥാവരണം.

"ഓം കേം കേശവായ നമഃ, ഓം നാം നാരായണായ നമഃ" എന്നു കിഴക്കും "ഓം മാം മാധവായ നമഃ" എന്നു അഗ്നികോണിലും "ഓം ഗോം ഗോവിന്ദായ നമഃ, ഓം വിം വിഷ്ണവേ നമഃ" എന്നു തെക്കും "ഓം മം മധുസൂദനായ നമഃ" എന്നു നിരൃതികോണിലും "ഓം ത്രിം ത്രിവിക്രമായ നമഃ, ഓം വാം വാമനായ നമഃ" എന്നു പടിഞ്ഞാറും "ഓം ശ്രീം ശ്രീധരായ നമഃ" എന്നു വായുകോണിലും "ഓം ഹൃം ഹൃഷീകേശായ നമഃ, ഓം പം പത്മനാഭായ നമഃ" എന്നു വടക്കും "ഓം ദാം ദാമോദരായ നമഃ" എന്നു ഈശകോണിലും അതാതു ദേവതകളെ ആവാഹിക്കുക.

പഞ്ചമാവരണം.

"ഓം മം മത്സ്യായ നമഃ, ഓം കൂം കൂർമ്മായ നമഃ" എന്നു കിഴക്കു "ഓം വം വരാഹായ നമഃ" എന്നു തെക്കുകിഴക്കും "ഓം നം നാരസിംഹായ നമഃ, ഓം വാം വാമനായ നമഃ" എന്നു തെക്കു.

“ഓംഭാം ഭാൎഗ്ഗവായനമഃ, എന്നുതെക്കെപടിഞ്ഞാറും “ഓം രാം രാഘവായനമഃ, ഓം കൃം കൃഷ്ണായനമഃ” എന്നു പടിഞ്ഞാറും “ഓം ബും ബുദ്ധായനമഃ, എന്നുവടക്കെപടിഞ്ഞാറും “ഓം കം കൽക്കിനേനമഃ, ഓം അം അനന്തായനമഃ” എന്നു വടക്കും “ഓം വിംവിശ്വരൂപായനമഃ” എന്നുവടക്കകിഴക്കും അതാതു ദേവന്മാരെ ആവാഹിക്കുക.

ഷഷ്ഠാവരണം.

“ഓം അം അനന്തായനമഃ” എന്നുകിഴക്കും “ഓം ബ്രഹ്മണേനമഃ” എന്നുതെക്കും ഓംവാം വായവേനമഃ,എന്നുപടിഞ്ഞാറും“ഓം ഈം ഈശാനായനമഃ”എന്നുവടക്കും ഓംവാം വാരുണ്യൈനമഃ, എന്നുതെക്കെകിഴക്കും ഓം ഗാം ഗായത്ര്യൈനമഃ”എന്നുതെക്കെപടിഞ്ഞാറും “ഓം ഭാം ഭാരത്യൈനമഃ, എന്നുവടക്കെപടിഞ്ഞാറും “ഓംഗിം ഗിരിജായൈനമഃ, എന്നുവടക്കെകിഴക്കും മുൻവശം ഓംഗരുഡായനമഃ, എന്നും ഇരുവശവും ഓം സൌം സൌപൎണ്യൈനമഃ,എന്നും അതാതുദേവതകളെ ആവാഹിക്കുക.

സപ്തമാവരണം.

കിഴക്കെ സ്വൎഗ്ഗത്തിന്നാഥനായി, ദേവകൾക്കുരാജാവായി, ശചീദേവിയുടെഭൎത്താവായി, വജ്രായുധത്തിന്റെ പ്രഹൎത്താവായി, ഐരാവതത്തിന്റെ സ്വാമിയായി, ജയന്തന്റെപിതാവായി, ഉൎവ്വശി,രംഭമുതലായ ദേവസ്ത്രീകൾക്കു രസികനായി, ഐശ്വൎയ്യത്തിന്നിരിപ്പിടമായി, വിഷ്ണുവിന്റെ പാൎഷദനായിരിക്കുന്ന ഇന്ദ്രനെ “ഓം ഇം ഇന്ദ്രായനമഃ” എന്നും—തെക്കെകിഴക്കെ തേജസ്സിന്നധിപതിയായി, സ്വാഹാദേവിയുടെ പതിയായി, ശക്തിഎന്ന ആയുധത്തിന്റെ പ്രയോക്താവായി, അജവാഹനനായി, സ്വധ്യക്ഷകാന്തനായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്നഅഗ്നിയെ “ഓം രംഅഗ്നയെനമഃ” എന്നും—തെക്കെ ധൎമ്മാധിപതിയായി, ശ്യാമലാപതിയായി ദണ്ഡാധിപതിയായി, മഹിഷാധിപതിയായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്ന യമധൎമ്മനെ “ഓം യം യമായനമഃ”എന്നും തെക്കെപടിഞ്ഞാറു രാക്ഷസഭൎത്താവായി, താമസീഭൎത്താവായി, അസിഭൎത്താവായി, പുഷ്പകഭൎത്താവായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്നനിരൃതിയെ “ഓം നിം നിരൃതയേനമഃ” എന്നും— പടിഞ്ഞാറു ജലത്തിന്നധിപതിയായി, ഭാഗീരഥീകാന്ത

നായി, പാശായുധഹസ്തനായി, മകരമത്സ്യവാഹനനായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്ന വരുണനെ 'ഓം വം വരുണായ നമഃ' എന്നും—വടക്കുപടിഞ്ഞാറ് ജ്ഞാനാധിപതിയായി ഭാരതിജാനിയായി, ഗദാധാരിയായി, മേഘവാഹനനായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്ന വായുവിനെ 'ഓംവം വായവേ നമഃ' എന്നും—വടക്കു നക്ഷത്രമണ്ഡലാധിപതിയായി, രോഹിണീകാന്തനായി, കയ്യിൽ ആമ്പൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്നവനായി, രഥാരൂഢനായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്ന സോമനെ 'ഓം സം സോമായ നമഃ' എന്നും—വടക്കുകിഴക്കു വിദ്യാധിപതിയായി, പാൎവ്വതിവല്ലഭനായി, ത്രിശൂലപാണിയായി, വൃഷഭവാഹനനായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്ന ഈശനെ 'ഓം ഇം ഈശായ നമഃ' എന്നും—തെക്കുപടിഞ്ഞാറു, പടിഞ്ഞാറു ഇതുകൾക്കു മദ്ധ്യേ നാഗാധിപതിയായി, വാരുണീകാമുകനായി, മുസലഹസ്തനായി, കൂൎമ്മപൃഷ്ഠാധിവാസനായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്ന ആദിശേഷനെ 'ഓം ശേം ശേഷായ നമഃ' എന്നും—വടക്കുകിഴക്കു, കിഴക്കു ഇതുകൾക്കു മദ്ധ്യേ സത്യലോകാധിപതിയായി, സരസ്വതീരമണനായി, അക്ഷമാലാധാരിയായി, ഹംസവാഹനനായി, വിഷ്ണുപാൎഷദനായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവിനെ 'ഓം ബ്രം ബ്രഹ്മണേ നമഃ' എന്നും ആവാഹിക്കുക.

ശിവപക്ഷേ ആവരണപൂജ.

പ്രഥമാവരണം. *

കിഴക്ക് 'ഓം നിം നിവൃത്യൈ നമഃ, തെക്കു 'ഓം പ്രം പ്രതിഷ്ഠായൈ നമഃ, പടിഞ്ഞാറു 'ഓം വിം വിദ്യായൈ നമഃ, വടക്കു 'ഓം ശാം ശാന്ത്യൈ നമഃ, മദ്ധ്യത്തിൽ 'ഓം ശാം ശാന്ത്യതീതായൈ നമഃ'.

ദ്വിതീയാവരണം

'ഓം നം നന്ദിനേ നമഃ, കിഴക്കു 'ഓം കം കാലായ നമഃ, തെക്കുകിഴക്കു 'ഓം വം വരാഹായ നമഃ, തെക്കു—'ഓം വൃം വൃഷഭായ നമഃ, തെക്കുപടിഞ്ഞാറു 'ഓം ഭൃം ഭൃംഗരിടിനെ നമഃ, പടിഞ്ഞാറു 'ഓം സ്കം സ്കന്ദായ നമഃ, വടക്കുപടിഞ്ഞാറു 'ഓം

* രണ്ടാവരണപൂജയിൽപ്പെട്ട ദേവതകളെ എല്ലാം ആവാഹിച്ചു പ്രധാനദേവതയോടുകൂടി യഥാശക്തി പൂജിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ഉം ഉമായൈനമഃ" വടക്കെ "ഓം ചം ചണ്ഡേശ്വരായനമഃ" വടക്കുകിഴക്ക്.

തൃതീയാവരണം.

"ഓം വിം വിഘ്നേശായനമഃ "ഓം സൂം സൂക്ഷ്മേശായനമഃ ഓം വം വിദ്ധത്തേശായനമഃ, ഓം ഏം ഏകരുദ്രായനമഃ ഓം ഏം ഏകനേത്രായനമഃ, ഓം ത്രിം ത്രിമൂൎത്തയേനമഃ, ഓം ശ്രീം ശ്രീകണ്ഠായനമഃ, ഓം ശിം ശിഖണ്ഡിനേനമഃ, ഓം വാം വാമായൈനമഃ, ഓം ജ്യേം ജ്യേഷ്ഠായൈനമഃ, ഓം രും രുദ്രായൈനമഃ, ഓം കാം കാലായൈനമഃ, ഓം കം കല വികരണ്യായൈനമഃ, ഓം ബം ബലവികരണ്യായൈ നമഃ, ഓം ബം ബലായൈനമഃ, ഓം ബം ബലപ്രമഥനായൈ നമഃ, ഓം മം മനോന്മനായൈനമഃ".

ചതുൎത്ഥാവരണം

"ഓം അം അണിമായൈനമഃ, ഓം മം മഹിമായൈ നമഃ" കിഴക്കെ—"ഓം ഗം ഗരിമായൈ നമഃ, തെക്കുകിഴക്കെ— ഓം ലം ലഘിമായൈനമഃ, "ഓം പ്രാം പ്രാപ്ത്യൈനമഃ" തെക്കെ—'ഓം പ്രാം പ്രാകാമ്യായൈനമഃ, തെക്കെ പടിഞ്ഞാറ ഓം ഇം ഈശിതായൈ നമഃ ഓം വം വശിതായൈനമഃ" പടിഞ്ഞാറ—"ഓം ബ്രാം ബ്രാഹ്മ്യൈനമഃ, വടക്കെ പടിഞ്ഞാറ—"ഓം മാം മാഹേശ്വൎയ്യൈനമഃ, ഓം കൌം കൌമാൎയ്യൈ നമഃ" വടക്കെ ഓം വൈം വൈഷ്ണവ്യൈ നമഃ, വടക്കെ കിഴക്കെ ഓം വാം വാരാഹ്യൈ നമഃ, മദ്ധ്യത്തിൽ— ഓം ഇം ഇന്ദ്രാണ്യൈ നമഃ, ഓം ചാം ചാമുണ്ഡായൈ നമഃ ഓം അം അസിത ഭൈരവായനമഃ, ഓം രൌം രൌദ്രഭൈരവായനമഃ ഓം ഓം ചം ചണ്ഡഭൈരവായനമഃ ക്രോം ക്രോധഭൈരവായനമഃ ഓം ഉം ഉന്മത്തഭൈരവായനമഃ, ഓം കം കപാലഭൈരവായനമഃ, ഓം ഭിം ഭീഷണഭൈരവായ നമഃ, 'ഓം സം സംഹാരഭൈരവായനമഃ"— മുൻ വിവരിച്ചസ്ഥാനങ്ങളിൽ

പഞ്ചമാവരണം.

"ഓം ഭം ഭവായനമഃ" ഓം ശം ശൎവായനമഃ, ഓം രും രുദ്രായനമഃ, ഓം പം പശുപതയേനമഃ, ഓം ഉം ഉഗ്രായനമഃ, ഓം മം മഹാദേവ നമഃ, ഓം ഭിം ഭീമായനമഃ" ഓം ഇം ഈശാനായനമഃ" പൂൎവാദ്യഷ്ടദിക്കുകളിൽ—"ഓം അം അനന്തായനമഃ, ഓം വാം വാസുകയേനമഃ, ഓം ശം ശംഖായനമഃ, ഓം പം

പത്മായനമഃ, ഓം ത്ര്യം ത്ര്യംബകായനമഃ, ഓം കം കർക്കോടകായനമഃ, ഓം അം അശ്വതരായനമഃ, ഓം ധൃം ധൃതരാഷ്ട്രായനമഃ" മുൻവിവരിച്ച സ്ഥാനങ്ങളിൽ

"ഓം പൃം പൃഥവേ നമഃ ഓം ഹൈം ഹൈഹയായനമഃ "ഓം അം അർജ്ജുനായനമഃ "ഓം ശാം ശാകുന്തലേയായ നമഃ "ഓം ഭം ഭരതായനമഃ "ഓം നം നളായനമഃ, "ഓം രാം രാമായനമഃ, "ഓം കം കലാചലായനമഃ" പൂർവ്വോക്തസ്ഥാനങ്ങളിൽ

"ഓം ഹിം ഹിമാചലായനമഃ, "ഓം ഉം ഉദയാചലായനമഃ, ഓം അം അസ്താചലായനമഃ, ഓം ഹേം ഹേമകൂടായനമഃ, ഓം മം മലയാചലായനമഃ, ഓം വിം വിന്ധ്യാചലായനമഃ ഓം കം കനകാചലായനമഃ ഓം രം രജതാചലായനമഃ" പൂർവ്വോക്തസ്ഥാനങ്ങളിൽ

ഷഷ്ഠാവരണം *

അഷ്ടദിക്പാലകന്മാരെ ആവാഹിക്കേണ്ടത് വിഷ്ണുപക്ഷത്തിലെ സപ്തമാവരണത്തിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ "ശിവപാർഷദന്മാർ" എന്നുഭേദം.

"ഓം ഐം ഐരാവതായനമഃ "ഓം പും പുണ്ഡരീകായനമഃ, ഓം വാം വാമനായനമഃ, ഓം കും കുമുദായനമഃ, ഓം അം അഞ്ജനായനമഃ, ഓം പും പുഷ്പദന്തായനമഃ, ഓം സാം സാർവ്വഭൗമായനമഃ, ഓം സും സുപ്രതീകായനമഃ"

കാലചക്രാന്തർദ്ദേവതാഃ

"ഓം ദും ദുർഗ്ഗായൈനമഃ, ഓം ഗം ഗണാധിപതയേനമഃ, ഓം ക്ഷം ക്ഷേത്രപാലായനമഃ, ഓം തിം തിഥിഭ്യോനമഃ, ഓം കം കരണേഭ്യോനമഃ, ഓം രാം രാശിഭ്യോനമഃ, ഓം ലം ലഗ്നേഭ്യോനമഃ, ഓം മും മുഹൂർത്തേഭ്യോനമഃ, ഓം ദിം ദിനരാത്രിഭ്യോനമഃ, ഓം പം പക്ഷേഭ്യോനമഃ, ഓം മാം മാസേഭ്യോനമഃ, ഓം ഋം ഋതുഭ്യോനമഃ, ഓം അം അയനേഭ്യോനമഃ, ഓം വം വത്സരേഭ്യോനമഃ, ഓം മം മനുഭ്യോനമഃ, ഓം ജം ജംബുദ്വീപായനമഃ, ഓം പ്ലം പ്ലക്ഷദ്വീപായനമഃ, ഓം ശാം ശാല്മലീദ്വീപായനമഃ, ഓം കും കുശദ്വീപായനമഃ, ഓം

* ആവരണദേവതകളെ പ്രധാന ദേവതയോടുകൂടിയോ പ്രത്യേകിച്ചോ ആവാഹിച്ചുപൂജിക്കുക.

ക്രൌംക്രൌഞ്ചദ്വീപായനമഃ, ഓംപുംപുഷ്കരദ്വീപായനമഃ". "ഓം ക്ഷാം ക്ഷാരസാഗരായനമഃ, ഓം ഇം ഇക്ഷുസാഗരായനമഃ, ഓം ക്ഷീം ക്ഷീരസാഗരായനമഃ, ഓം ഉം ഉദധയേനമഃ" "ഓം പാം പാതാലായനമഃ, ഓം രം രസാതലായനമഃ, ഓം മം മഹാതലായനമഃ, ഓം തം തലാതലായനമഃ, ഓം സും സുതലായനമഃ,ഓം വിംവിതലായനമഃ,ഓം അംഅതലായനമഃ,ഓം ഭൂംഭൂർല്ലോകായനമഃ,ഓംഭുംഭുവർല്ലോകായനമഃ,ഓം സ്വം സ്വർല്ലോകായനമഃ, ഓം സംസത്യലോകായനമഃ, ഓം ധ്രുംധ്രുവലോകായനമഃ, ഓം ശം ശതാനികായനമഃ" "ഓംഗം ഗംഗായൈനമഃ, ഓം യംയമുനായൈനമഃ,ഓം ഗോംഗോദാവര്യൈനമഃ, ഓം കൃം കൃഷ്ണായൈനമഃ, ഓം വെം വേണ്യൈനമഃ, ഓം സം സരസ്വത്യൈനമഃ, ഓം രേം രേവായൈനമഃ, ഓം സിം സിന്ധുനദ്യൈനമഃ, ഓം കാം കാവേര്യൈനമഃ, ഓം കം കശ്യപായനമഃ, ഓം അം അത്രയേനമഃ, ഓം ഭം ഭരദ്വാജായനമഃ, ഓം വിം വിശ്വാമിത്രായനമഃ, ഓം ഗൌം ഗൌതമായനമഃ, ഓം ജം ജമദഗ്നയേനമഃ, ഓം വം വസിഷ്ഠായനമഃ".

കിഴക്ക-"ഓം രം ഋഗ്വേദായനമഃ, തെക്ക-"ഓം യം യജുർവ്വേദായനമഃ, പടിഞ്ഞാറ-"ഓം സാം സാമവേദായനമഃ, വടക്ക-"ഓം അം അഥർവ്വണായനമഃ, ഈശകോണിൽ—"ഓം ഇം ഇതിഹാസപുരാണേഭ്യോനമഃ, വടക്കകിഴക്ക, കിഴക്കഇതുകളുടെമദ്ധ്യേ "ഓംആം ആദിത്യായനമഃ, അതിനവലത്തു "ഓം അം അഗ്നയേനമഃ, ഇടത്ത് "ഓം രും രുദ്രായനമഃ, തെക്കകിഴക്ക "ഓം ചം ചന്ദ്രായനമഃ, അതിന വലത്ത് "ഓം അം അത്ഭ്യോനമഃ, അതിന്നിടത്ത് "ഓംഗൌം ഗൌര്യൈനമഃ, തെക്ക്— "ഓം അം അംഗാരകായ നമഃ, അതിന്നവലത്ത് "ഓം പൃം പൃഥിവ്യൈനമഃ, ഇടത്ത് "ഓംസ്കം സ്കന്ദായനമഃ, ഈശകോണിൽ "ഓംബുംബുധായനമഃ, അതിന്നവലത്ത് "ഓംവിം വിഷ്ണവേനമഃ, അതിന്നിടത്ത് "ഓം പും പുരുഷായനമഃ, വടക്ക്— "ഓം ബൃം ബൃഹസ്പതയേനമഃ, അതിന്നവലത്ത് "ഓം ഇം ഇന്ദ്രായനമഃ, അതിന്നിടത്ത് "ഓം ബ്രം ബ്രഹ്മണേനമഃ, കിഴക്ക്— "ഓം ശും ശുക്രായനമഃ, അതിന്നവലത്തു "ഓം ഇം ഇന്ദ്രാണ്യൈനമഃ,അതിന്നിടത്ത് "ഓം ഇംഇന്ദ്രായനമഃ,കിഴക്ക— "ഓംശംശനൈശ്ചരായനമഃ,അതിൻവലത്ത് "ഓംപ്രം പ്രജാപതയേനമഃ, ഇടത്ത് "ഓം യം യ

മായനമഃ, തെക്കപടിഞ്ഞാറ ഓം രംരാഘവേനമഃ, അതിന്റെ വലത്ത് ഓം സം സപ്തഭൃാനമഃ, ഇടത്ത് ഓം മൃം മൃത വേനമഃ, വടക്കപടിഞ്ഞാറ ഓം കേം കേതവേനമഃ, അതിൻ വലത്തു ഓം ബ്രം ബ്രഹ്മണേനമഃ, ഇടത്തു ഓം ചിം ചിത്രഗു പ്തായനമഃ"

‡ ധൂപം.

"യൽപുരുഷമിതിഋക്"

വനസ്പതിരസോൽഭൂതഃ ഗന്ധാഢ്യോഗന്ധഉത്തമഃ
ആഘ്രേയസ്സർവദേവാനാം ധൂപോയംപ്രതിഗൃഹ്യതാം

ഭോ! സ്വാമിൻ! ഉത്തമവൃക്ഷത്തിന്റെ രസത്തിൽനിന്നും ഉണ്ടായതും, അഷ്ടഗന്ധം മുതലായ മററു സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ ചേക്കപ്പെട്ടതും, പരിമളങ്ങളിൽവെച്ചു ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടുള്ളതും, എല്ലാദേവന്മാക്കും മുകരുവാൻ യോഗ്യമായിട്ടുള്ളതുമായ ഒരം പുക എല്ക്കണമേ! എന്നു ധൂപക്കാറിയിൽ തീക്കനൽഇട്ടു അതിൽ സാമ്പ്രാണി, അഷ്ടഗന്ധം, ഗുൽഗ്ഗുലുമുതലായ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ പൊടിച്ചിട്ടു പുകപ്പിച്ചു തിരുമൂക്കിനടുത്തുകൊണ്ടുകാണിച്ചു ഋഗ്മന്ത്രവും, ഈമന്ത്രവുംചൊല്ലി പ്രാത്ഥിച്ചു പ്രദക്ഷിണാകാരമായി തിരുമുഖം മൂന്നുപ്രാവശ്യം ഉഴിഞ്ഞു മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു ഒരുപുഷ്പം തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമപ്പിക്കുക.

ദീപം *

"ബ്രാഹ്മണോസ്യേതിഋക്"

സാജ്യംത്രിവത്തിസംയുക്തം വഹ്നിനായോജിതംമയാ
ദീപംഗൃഹാണദേവേശ! ത്രൈലോക്യതിമിരാപഹ!

ഭോ! സ്വാമിൻ! ദേവന്മാക്ക നാഥനായുള്ളോവേ! മൂന്നുലോകങ്ങളിലുമുള്ള ഇരുട്ടിനെ നശിപ്പിക്കുന്നോവേ! നെയ്യൊഴിച്ചുതിരിയുംവച്ചു തീയുംകൊളുത്തികാണിക്കുന്ന ഒരം ദീപം കണ്ടരുളണമേ—എന്നു ദീപക്കാറിയിൽ നെയ്യൊഴിച്ചു കുരുപ്പരുത്തി പഞ്ഞികൊണ്ടു കപ്പൂരപ്പൊടി ചേത്തു തെറുത്തമൂന്നു തിരികൾ വച്ചു തീകൊളുത്തി തൃപ്പാദങ്ങൾക്കടുത്തുകൊണ്ടു കാണിച്ചു ഋഗ്മന്ത്രവും ഒരം മന്ത്രവും ചൊല്ലി പ്രാത്ഥി

‡ ധൂപംസമപ്പിക്കേണ്ടതു് ധൂപമുദ്രകൊണ്ടുവേണം
* ദീപം സമപ്പിക്കുന്നതുദീപമുദ്രകൊണ്ടു വേണ്ടതാണു.

ച്ച് തിരുവടി മുതൽ തിരുമുടിവരെ പ്രദക്ഷിണാകാരമായി മൂന്നു പ്രാവശ്യം ഉഴിഞ്ഞു മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു ഒരു പുഷ്പം തൃപ്പാദത്തിൽ സമർപ്പിക്കുക.

നൈവേദ്യം

"ചന്ദ്രമാണതിങ്കൾ"

"അന്നം ചതുർവ്വിധം സ്വാദുരസൈഃ ഷഡ്ഭിസ്സമന്വിതം
ഭക്ഷ്യഭോജ്യസമായുക്തം നൈവേദ്യം പ്രതിഗൃഹ്യതാം"

നാലുവിധമുള്ള അന്നത്തോടും, ആറുരസങ്ങളുള്ള ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളോടുംകൂടിയ രുചികരമായുള്ള ഈ നൈവേദ്യം തിരുഅമൃതേത്തുകഴിക്കണമേ.

നൈവേദ്യസമർപ്പണക്രമം

ദേവന്റെ മുൻവശം ചാണകംകൊണ്ടു ചതുഷ്കോണം വരച്ചു അതിൽ മദ്ധ്യേ ഗന്ധപുഷ്പംകൊണ്ടു ഒരു ശ്രീബീജം എഴുതി അതിന്മേൽ നൈവേദ്യപാത്രങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു നെയ്കുടഞ്ഞു മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു തന്നെ പാത്രങ്ങളും പ്രോക്ഷിച്ചു ഒരു തുളസീദളവും ജലവും വലതുകയ്യിൽ പിടിച്ചു നൈവേദ്യപാത്രങ്ങൾ തൊട്ടു എട്ടുരു മൂലമന്ത്രം ജപിച്ചു പുഷ്പം പാത്രങ്ങളിൽ നിക്ഷേപിച്ചു നിർവ്വിഷീകരണാർത്ഥം ഗരുഡമുദ്രയും, അമൃതീകരണാർത്ഥം ധേനുമുദ്രയും, പവിത്രീകരണാർത്ഥം ശംഖമുദ്രയും, സംരക്ഷണാർത്ഥം ചക്രമുദ്രയും, വിപുലീകരണാർത്ഥം മേരുമുദ്രയും പൂർവ്വോക്തപ്രകാരം മന്ത്രങ്ങൾ ചൊല്ലി പാത്രോപരി പിടിച്ചു പ്രദർശിപ്പിച്ച് നൈവേദ്യപാത്രങ്ങൾ തൊട്ടു പന്ത്രണ്ടുരു മൂലമന്ത്രം ജപിച്ച് ഋഗ്മന്ത്രവും ഈ മന്ത്രവും ചൊല്ലി പ്രാർത്ഥിച്ച് ഓരോ പദാർത്ഥങ്ങളുടെ പേർ ഉച്ചരിച്ച് ഓരോ തുളസീദളം തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിച്ച് ശംഖിൽ കുറച്ചു വെള്ളമെടുത്തു "ഓം സത്യം ത്വാ ഋതേന പരിഷിഞ്ചാമി" എന്നു പരിഷേചിച്ച് കലശത്തിൽ നിന്നും എടുക്കപ്പെട്ടതും അമൃതരസത്തോടുകൂടിയതും ഇരിക്കുന്നതും ആയ പോശനം ദേവി തൃക്കൈകൊണ്ടു സമർപ്പിക്കുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി ശംഖിലെ വെള്ളം പാത്രാന്തരത്തിൽ ഒഴിച്ചു "ഓം പ്രാണായ സ്വാഹാ" എന്നു പ്രാണമുദ്രയും "ഓം അപാനായ സ്വാഹാ" എന്നു അപാനമുദ്രയും, "ഓം സമാനായ സ്വാഹാ" എന്നു സമാനമുദ്രയും "ഓം വ്യാനായ സ്വാഹാ" എന്നു വ്യാനമുദ്രയും "ഓം ഉദാനായ സ്വാഹാ" എന്നു ഉദാനമുദ്ര

യുന്തിരുമുഖത്തിനടുത്തുപിടിച്ചുകാണിച്ചു ഒരു പുഷ്പം തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിച്ചുപ്രത്യേകിച്ചൊരോപ്രാവശ്യവും ശംഖിലെ വെള്ളം പാത്രാന്തരത്തിൽ ഒഴിച്ചു ദേവികൾപെരുമാറുന്നതായും, ഭഗവാൻ തിരുഅമൃതേത്തു കഴിക്കുന്നതായും വിചാരിച്ചു ഫലവു ഉരുമൂലമന്ത്രംജപിച്ചു "ഓം അമൃതാപിധാനമസി സ്വാഹാ," എന്നു ശംഖിൽനിന്നു കുറെവെള്ളം വേറൊരു പാത്രത്തിലൊഴിച്ചു "ഓം ഗണ്ഡൂഷം സമർപ്പയാമി" എന്നു പിന്നെയും ശംഖിലെവെള്ളം പന്ത്രണ്ടുപ്രാവശ്യം പാത്രാന്തരങ്ങളിൽ ഒഴിച്ചു നൈവേദ്യം വിസർജ്ജിച്ചു് ദേവന്റെഇടത്തുവശംഎടുത്തുവച്ചു മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടുസ്ഥലംപ്രോക്ഷിക്കുക. *

§ താംബൂലം

"നാഭ്യാആസീദിതിരുക്".

പൂഗീഫല സമായുക്തം നാഗവല്ലീദളൈര്യുതം
കർപ്പൂരചൂർണ്ണ സംയുക്തം താംബൂലം പ്രതിഗൃഹ്യതാം

അടയ്ക്കാപൊടിച്ചു് കർപ്പൂരവും ചേർത്തീരം വെറ്റില തരുമാറ്‌കഴിച്ചരുളണമേ. എന്നുഋഗ്മന്ത്രവും ശ്ലോകമന്ത്രവും ജപിച്ചു് വെറ്റില സമർപ്പിച്ചു മൂലമന്ത്രം കൊണ്ടൊരുപുഷ്പം തിരുവടിയിൽ സമർപ്പിക്കുക.

നീരാജനം.

"വേദാഹമിതിരുക്"

ചന്ദ്രാദിത്യൗ ച ധരണീ വിദ്യുദഗ്നിസ്തഥൈവ ച
ത്വമേവ സർവ്വജ്യോതീംഷി ആർത്തിക്യം പ്രതിഗൃഹ്യതാം.

ഹേ! സ്വാമിൻ! ചന്ദ്രനും, സൂര്യനും, ഭൂമിയും, മിന്നൽപ്പിണരും, അഗ്നിയും അപ്രകാരംതന്നെ എല്ലാ ജ്യോതിസ്സുകളും അങ്ങുതന്നെ. എന്റെ ഈ ആർത്തിക്യം തൃക്കൺപാർത്തരുളണമേ. എന്നൊരുആർത്തിപാത്രത്തിൽകർപ്പൂരം വച്ചുകൊളുത്തി തൃപ്പാദങ്ങൾക്കടുത്തു കൊണ്ടുകാണിച്ചുഋഗ്മന്ത്രവും ശ്ലോകമന്ത്രവുംജപിച്ചുപ്രാർത്ഥിച്ചു് യഥാശക്തി * വൈദികതാന്ത്രികമന്ത്ര

* നൈവേദ്യ സമർപ്പണം മറ്റാരും കാണാൻപാടില്ലാത്തതാണ്.

§ താംബൂലം സമർപ്പിക്കേണ്ടതു് താംബൂലമുദ്രകൊണ്ട് വേണ്ടതാണ്.

ങ്ങളെക്കൊണ്ടു ആപാദചൂഡംഉഴിയുക. അല്ലാത്തപക്ഷം ഒരുതട്ടത്തിൽയഥാശക്തിമാവുവിളക്കുകളുണ്ടാക്കിവച്ചവയെ നിറത്തി കർപ്പൂരത്തിപ്പഞ്ഞി കൊണ്ടുള്ളഓരോ തിരിയുംവച്ചു പാത്രമദ്ധ്യേഒരുതേങ്ങയുംവെട്ടിവച്ചു പഴം,വെററില, പാക്ക് പുഷ്പം,കുംകുമംമുതലായദ്രവ്യങ്ങളും ചേൎത്ത്തേങ്ങാമുറികൾക്കു മദ്ധ്യേ കർപ്പൂരത്തട്ടും വച്ചുതീകൊളുത്തിപൂൎവ്വോക്തപ്രകാരംഉഴിയുക.

നമസ്കാരം.

യാനികാനി.

നമഃസൎവ്വഹിതാൎത്ഥായ ജഗദാധാരരൂപിണേ!
സാഷ്ടാംഗോയംപ്രണാമോസ്തു മഹാദേവ!മയാംകൃതം

ഭോ സ്വാമിൻ! എല്ലാവരാലും പൂജിക്കപ്പെട്ടുന്നോവേ! പരമപദത്തിങ്കൽ വസിക്കുന്നോവേ ! എല്ലാവൎക്കും ഇഷ്ടത്തെ ചെയ്യുന്നവൻ്, എല്ലാലോകങ്ങൾക്കും ആധാര ഭൂതനമായിരിക്കുന്ന അങ്ങേഞാൻ സാഷ്ടാംഗംനമസ്കരിക്കുന്നു.

പുഷ്പാഞ്ജലി. *

"യജ്ഞേനയജ്ഞമിതി ഋക്"

മന്ദാര നീലോല്പല കുന്ദജാതി പുന്നാഗമല്ലീ
കരവീര പങ്കജൈഃ
പുഷ്പാഞ്ജലിം ബില്വദളൈൎത്തുളസ്യാ ദേവത്വ-
ദംഘ്രൗനിവേശയാമി.

മന്ദാരപ്പൂവ്, കരിംകൂവളപ്പൂവ്, കുരുക്കുത്തിമുല്ല, പിച്ചിപ്പൂവ്, ചെറുപുന്നപ്പൂവ്, മുല്ലപ്പൂവ്, കണവീരപ്പൂവ്, താമരപ്പൂവ്, കൂവളത്തില, തുളസിയില എന്നീ പുഷ്പപത്രാദികളെക്കൊണ്ടുതിരുവടിയിൽ പുഷ്പാഞ്ജലി സമൎപ്പിക്കുന്നു.

ഹിരണ്യഗർഭേതി,യഥാശക്തി സുവൎണ്ണപുഷ്പം.

ഛത്രം=മുത്തുക്കുട. ചാമരം=വെൺചാമരം.ദൎപ്പണം=കണ്ണാടി. വ്യജനം=ആലവട്ടം.ഗീതം=സംഗീതം.നൃത്ത്യം=ആട്ടം.വാദ്യം= മൃദംഗാദി .പാദുകം=മെതിയടി. =വേദപാരായണം=വേദോച്ചാരണം.ശയ്യ=കിടക്ക.ശിവിക=പല്ലക്ക. ഗജം=ആന.രഥം= തേര. അശ്വം=കുതിര. വൃഷഭം=കാള. പതാക=കൊടക്കൂറ പദാതി=കാലാൾപ്പട. ഇത്യാദിരാജോപചാരങ്ങൾസമൎപ്പിക്കു

ക. അജ്ഞാതപക്ഷാന്തരാത്ഥം അതാതുകളുടെ പേർഉച്ചരിച്ചുഓരോപുഷ്പാതിരുവടിയിൽ സമപ്പിക്കുക. *

യസ്യസ്മൃത്യാനാമോക്ത്യാച തപോയജ്ഞക്രിയാദിഷു
ന്യൂനംസംപൂർണ്ണതാംയാതി സദ്യോവന്ദേതമച്യുതം।

ഇത്യാദി ഉച്ചരിച്ചുപ്രാത്ഥിച്ചു പൂവോക്തപ്രകാരം ദേശകാലസ്മരണംചെയ്തു "ആയാന്തുദേവാ"എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടു ആവാഹനംചെയ്ക.

എന്നിങ്ങനെസംക്ഷേപിച്ചു സവ്വസാമാന്യപൂജാവിധി.
ശുഭമസ്തു

ശ്രീ

പ്രകാരാന്തരേണസപ്രമാണ സവ്വസാമാന്യ

പൂജാവിധിഃ.

ശ്രീഗണേശായനമഃ.

ഇഷ്ടാമഭിഷ്ടദാം വന്ദേ ദുർഗ്ഗാംദുർഗ്ഗതിനാശിനീം
വന്ദേനപാലഭൂപാലം കൃപാലുംകമലാപതിം.

ദേവാഗാരപ്രവേശഃ.

യജ്ഞവാടംപരിക്രമ്യ പ്രക്ഷാല്യചരണൗകരൌ
ആചാന്തോദ്വാരദേശസ്ഥോ ഗുരുംദേവഞ്ചദിക്പതീൻ
നത്വാപാപാപനോദാത്ഥം മന്ത്രമേനമുദീരയേൽ
ഹ്രാംഫട്ഫട് ചജ്വലൻക്രോധദൃഷ്ട്യാപശ്യേച്ചപാർശ്വയോഃ
ഏവംകൃതേമഹാപാപം യത്ദൂരേവതിഷ്ഠതി
പൂജനേതൃത്വപാപസ്യ കാമഞ്ച തൽക്ഷണാത്ഭവേൽ.
തതആചമനംകൃത്വാ സാമാന്യാർഘ്യം പ്രകല്പയേൽ.
(ഭൂരിസിദ്ധാന്തസംഗ്രഹേ.)

---

* അധികം രണ്ടാംഭാഗംസവ്വസാമാന്യമഹാപൂജാവിധാനത്തിൽകണ്ടുകൊൾക.

പൂജകൻ ദേവാഗാരത്തിന്റെ വലത്തുവെച്ച് കൈ, കാൽ കഴുകി ആചമനംകഴിച്ച് ദ്വാരപ്രദേശത്തിന്നടുത്ത് ഒരു ആസനത്തിൽ ഇരുന്ന് തന്റെ ഗുരുനാഥനെയും, ഇഷ്ടദേവതയേയും, ഇന്ദ്രാദ്യഷ്ടദിക്പാലന്മാരേയും വന്ദിച്ച് പൂർവാർജ്ജിതമായിരിക്കുന്ന പാപനാശത്തിന്നുവേണ്ടി

"ഓം ഫട് ഫട് ഠേ നമഃ" "ഓം ഹ്രൂം ഫട്"

എന്നീ രണ്ടുമന്ത്രങ്ങൾ ഉച്ചരിച്ച് കോപത്തോടുകൂടി കണ്ണുരുട്ടി തന്റെ ഇരുവശവും നോക്കണം. ഇപ്രകാരം ചെയ്യുമ്പോൾ തന്നിൽ യാതൊരു മഹാപാതകമുണ്ടോ ആയത് അകലത്ത് പോയി ഇരിക്കും. പൂജനത്തിൽ പാപരഹിതനായിരിക്കുന്നവന്റെ ഇഷ്ടം പൊടുന്നനവേ സാധിക്കുകയും ചെയ്യും. അനന്തരം ആചമനംചെയ്തു സാധാരണാർഘ്യം സങ്കല്പിക്കണം.

സാമാന്യാർഘ്യവിധിഃ.

ത്രികോണവൃത്തഭൂബിംബം മണ്ഡലം രചയേത്തതഃ
ആധാരശക്തിം സംപൂജ്യ തത്രാധാരം വിനിക്ഷിപേൽ
അസ്ത്രേണ പാത്രം സംശോധ്യ ഹൃന്മന്ത്രേണ പ്രപൂരയേൽ
നിക്ഷിപേത്തീർത്ഥമാവാഹ്യ ഗന്ധപ്രീണനേന തു
ദർശയേദ്ധേനുമുദ്രാംവൈ സാമാന്യാർഘ്യമിദം സ്മൃതം
(ഇതി ഗൗതമീയേ.

"ഫട്"—എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടു് ഭൂമിയിൽ ജലംപ്രോക്ഷിച്ച് ത്രികോണ വൃത്ത ചതുരശ്രമണ്ഡലം വരച്ച് "ഓം ഹ്രീം ആധാരശക്ത്യൈനമഃ"—എന്ന മന്ത്രം കൊണ്ടു പൂജിച്ച് ആധാരം സ്ഥാപിച്ച് "ഫട്"—എന്നുച്ചരിച്ച് അർഘ്യപാത്രം കഴുകി "നമഃ"—എന്നമന്ത്രം ജപിച്ച് ജലം നിറച്ച്,

ഗംഗേചയമുനേചൈവ ഗോദാവരി സരസ്വതി
നർമ്മദേ സിന്ധുകാവേരി ജലേസ്മിൻ സന്നിധിംകുരു

എന്നു ജപിച്ച് അങ്കുശമുദ്രകൊണ്ടു് സൂര്യമണ്ഡലത്തിങ്കൽ നിന്നും തീർത്ഥം ആവാഹിച്ച് "ഓം"— എന്നുച്ചരിച്ച് ഗന്ധപുഷ്പാദികൾ ഇട്ടു ധേനുമുദ്ര പിടിച്ചു കാണിക്കുക. ഇത് സാധാരണാർഘ്യമെന്നു ജ്ഞാനികൾ പറയുന്നു.

ദ്വാരപൂജാ.

ദ്വാരമർഘ്യാംബുനാ പ്രോക്ഷ്യ തന്മദ്ധ്യേ വിഘ്നപം യജേൽ

തദ്ദക്ഷിണേ മഹാലക്ഷ്മീം വാമേ ചാപി സരസ്വതീം
ദ്വാരശ്രിയഞ്ച തന്മദ്ധ്യേ ശാഖയോർദ്ദക്ഷിണാന്യയോഃ
ഊർദ്ധ്വഭാഗാത്തലം യാവൽ പഞ്ചപഞ്ചവിഭാഗകേ
നാമ്നാദ്യക്ഷരം ബിന്ദുയുക്താം നാമ ചതുർത്ഥ്യന്തകം
സർവ്വാദ്യാഷ്ടവ്യന്തം ച ദേവാനേതാൻ പ്രപൂജയേൽ
ഗണപതിം ക്ഷേത്രപാലം തതശ്ച വസുധാധരാ
യുക്തം ശംഖനിധിം ദക്ഷേ വാമേ, വസുമതീയുതം
പൂജയിത്വാ പത്മനിധിം തദധോ ദക്ഷവാമതഃ
മായാശക്തിഞ്ച ചിച്ഛക്തിം ഗംഗാഞ്ച യമുനാം തഥാ
ധാതാരം ച വിധാതാരം ദേഹല്യൈ നമസ്ത്വധഃ
ആദൗ തു പശ്ചിമദ്വാരേ പൂജാ ചേയം പ്രകാശിതാ
നന്ദീ ചാപി മഹാകാളോ ദ്വാരയോർദ്ദക്ഷവാമയോഃ
പൂജ്യാവേവമിമദ്വാരം പ്രാഗ്യാമ്യാഞ്ച പ്രപൂജയേൽ
ദ്വാരപാലൌ ക്രമാത്തേഷു ഗണേശവൃഷഭാവപി
ഭൃംഗിരീടസ്തഥാ സ്കന്ദ ഉമാചണ്ഡേശ്വരൌ തഥാ
വിഷ്ണോർന്നന്ദസുനന്ദശ്ച ചണ്ഡശ്ചാപി പ്രചണ്ഡകഃ
ബലശ്ച പ്രബലശ്ചൈവ ഭദ്രശ്ചാപി സുഭദ്രകഃ
വക്രതുണ്ഡകദംഷ്ട്രൌ ച മഹോദരഗജാനനൌ
ലംബോദരശ്ച വികടോ ഗണേശദ്വാരപാലകാഃ
വിഷ്ണ്വാദ്യോശ്ചതുർണ്ണാം ക്രമാൽ പശ്ചിമദ്വാരതഃ
ദേവ്യാസ്തു സ്ത്രിയോ ഗിന്യോഷ്ടാവേതാ ദ്വാരപാലകാഃ
ബ്രാഹ്മീ മാഹേശ്വരീ ചൈവ കൗമാരീ വൈഷ്ണവീ തഥാ
വാരാഹീ ച തഥേന്ദ്രാണീ ചാമുണ്ഡാ ച ശ്രിയാ സഹ

"ഓം ഫട്" എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ട് ദ്വാരം പ്രോക്ഷിച്ച് ദ്വാരത്തിന്റെ മേൽഭാഗത്ത് "ഓം വിഘ്നേശ്വരായ നമഃ" എന്നു വലത്ത് — മം മഹാലക്ഷ്മ്യൈ നമഃ, — എന്നു ഇടത്ത് "സം സരസ്വത്യൈ നമഃ, എന്നു ദ്വാരമദ്ധ്യത്തിൽ "ദ്വാരശ്രിയൈ നമഃ" എന്നു ഇരുഭാഗവും മേൽപ്പടിമുതൽ ചെറുപടിവരെ

വലത്തുവശം		ഇടത്തുവശം	
ഗം ഗണപതയേ നമഃ	ടി	ക്ഷം ക്ഷേത്രപാലായ നമഃ	ടി
ശം ഖസുംധരാ യുക്തായ ശംഖനിധയേ നമഃ	ടി	വം വസുമതീയുക്തായ പത്മനിധയേ നമഃ	ടി
മം മായാശക്ത്യൈ നമഃ	ടി	ചിം ചിച്ഛക്ത്യൈ നമഃ	ടി
ഗം ഗംഗായൈ നമഃ	ടി	യം യമുനായൈ നമഃ	ടി
ധം ധാത്രേ നമഃ	ടി	വിം വിധാത്രേ നമഃ	ടി

"ഭം ഭേഹാല്യൈനമഃ, അം അസ്ത്രായനമഃ" എന്നുചെ റുപടിയിലും ഇങ്ങനെപശ്ചിമദ്വാരംമുതൽക്ക പ്രതിദ്വാരം പൂജിക്കുക. അനന്തരം† ദ്വാരപാലന്മാരെപൂജിക്കണം.

ദ്വാരപാലപൂജാ.

A. ശിവദ്വാരപാലാഃ.

"നം നന്ദിനേനമഃ—മം മഹാകാലായ നമഃ—ഗം ഗണേശായനമഃ—വം വൃഷായനമഃ—ഭം ഭൃംഗിണേനമഃ—സ്കം സ്കന്ദായനമഃ—ഉം ഉമായൈനമഃ—ചം ചണ്ഡേശ്വരായ നമഃ"—എന്നുപശ്ചിമദ്വാരം തുടങ്ങിരണ്ടു രണ്ടു ദ്വാരപാലന്മാരെക്രമപ്രകാരംപൂജിക്കുക.

B. വിഷ്ണുദ്വാരപാലാഃ.

"നം നന്ദായനമഃ—സു സുനന്ദായനമഃ—ചം ചണ്ഡായനമഃ—പ്രം പ്രചണ്ഡായനമഃ—ബം ബലായനമഃ—പ്രം പ്രബലായനമഃ—ഭം ഭദ്രായനമഃ—സും സുഭദ്രായനമഃ" എന്നുപൂർവ്വോക്താനുസരണം പൂജിക്കുക.

C. ഗണേശദ്വാരപാലാഃ.

"വം വക്രതുണ്ഡായനമഃ—ഏം ഏകദംഷ്ട്രായനമഃ—മം മഹോദരായനമഃ—ഗം ഗജാനനായനമഃ—ലം ലംബോദരായനമഃ—വിം വികടായനമഃ—വിം വിഘ്നരാജായനമഃ—ധൂം ധൂമ്രവർണ്ണായനമഃ" എന്നു മേൽ പ്പറഞ്ഞതുപോലെ പൂജിക്കുക.

§ D. സൂര്യദ്വാരപാലകാഃ.

"ബ്രാം ബ്രാഹ്മ്യൈനമഃ—മാം മാഹേശ്വര്യൈനമഃ—കൌം കൌമാര്യൈനമഃ—വൈം വൈഷ്ണവ്യൈനമഃ—വാം വാരാഹ്യൈനമഃ—ഇം ഇന്ദ്രാണ്യൈനമഃ—ചാം ചാമുണ്ഡായൈനമഃ—മം മഹാലക്ഷ്മ്യൈനമഃ" എന്നുപശ്ചിമദ്വാരംമുതൽപ്രതിദ്വാരംപൂജിക്കുക.

---

† ☞ അതാത് ദേവന്മാരുടെ ദ്വാരപാലന്മാരെയാണ് പൂജിക്കേണ്ടതു്.

§ ഇതുതന്നെദേവിപക്ഷത്തിലുംഎന്നറിക.

E ത്രിപുരദ്വാരപാലാഃ.

"ഗംഗണേശായനമഃ, ക്ഷംക്ഷേത്രപാലായനമഃ, വംവടുകായനമഃ, യോംയോഗിനീഭ്യോനമഃ, ഗംഗംഗായൈനമഃ, യംയമുനായൈനമഃ, ലംലക്ഷ്ംയൈനമഃ, സംസരസ്വത്യൈനമഃ" എന്നു പൂർവ്വോക്തപ്രകാരം പൂജിക്കുക.

വിഘ്നോത്സാരണം.

തതശ്ചദേശികോവിഘ്നാൻദിവ്യാനാലോകനേനച
അന്തരിക്ഷഗതാൻഅസ്ത്രോദകൈരുത്സാദയേൽക്രമാൽ
പാർത്ഥിവാൻപാർഷ്ണിഘാതൈശ്ചത്രിഭിരുത്സാര്യതാതഃ
അംഗംസങ്കോചൃകിഞ്ചിത്തുശാഖാംവാമഗതാംസ്പൃശൻ
പാദേനദക്ഷിണേനാഥപ്രവിശേദ്യാഗമണ്ഡലം

(ഇതിമേരുതന്ത്രേ)

ദ്വാരപൂജാനന്തരം ദേശികൻ,ദൃഷ്ടിയിങ്കൽനിന്നുംഉണ്ടാകുന്നദുരിതങ്ങളെ ദിവ്യദൃഷ്ടികൊണ്ടും, അന്തരിക്ഷത്തിങ്കൽനിന്നുംഉണ്ടാകുന്നദുരിതങ്ങളെ അസ്ത്രജലംകൊണ്ടും, ഭൂമിയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്നദുരിതങ്ങളെ കാലിന്റെ ഉപ്പൂററികൊണ്ടു ചവുട്ടിയും ഉച്ചാടനം ചെയ്യണം.

ഇതിന്റെക്രമം:ഓംദിവ്യാൻവിഘ്നാൻഉത്സാരയാമി,എന്നുചൊല്ലി മേൽപ്പോട്ടുനോക്കുക. "അന്തരിക്ഷഗാൻ വിഘ്നാൻഉത്സാരയാമി, അസ്ത്രായഫട്" എന്നുവിചാരിച്ചു മേല്പോട്ടുവെള്ളംഎറിയുക. "ഭൌമാൻവിഘ്നാൻ ഉത്സാരയാമി, അസ്ത്രായഫട്" എന്നുജപിച്ചുഇടത്തെക്കാലിന്റെ ഉപ്പൂററികൊണ്ടുമൂന്നുപ്രാവശ്യം ഭൂവിൽചവുട്ടുക.

പിന്നീടുവലത്തുഭാഗം അല്പംകുനിഞ്ഞു ഇടത്തെകട്ടിളപ്പടിതൊട്ടുവലത്തുകാൽ ആദ്യംവെച്ചു അകത്തുകടക്കുക.

ബ്രഹ്മപൂജാ.

ബ്രഹ്മാണംവാസ്ത്വധീശംച
നൈരൃത്യാം ദിശിപൂജയേൽ.

(ഇതിമേരുതന്ത്രേ)

അകത്തുകടന്നു നിരൃതികോണിൽ "ഓംവാസ്തുപുരുഷായ,വാസ്ത്വധിശായ,ബ്രഹ്മണേനമഃ"എന്നു പുഷ്പാക്ഷതങ്ങളെക്കൊണ്ടുപൂജിക്കുക.

പഞ്ചശുദ്ധി.

പഞ്ചശുദ്ധിം വിനാ പൂജാ അഭിചാരായ കല്പതേ
ആത്മശുദ്ധിഃ സ്ഥാനശുദ്ധിർമ്മന്ത്രസ്യ ശോധനം തഥാ
ദ്രവ്യശുദ്ധിഃ ദേവശുദ്ധിഃ ശുദ്ധിഃ പഞ്ചവിധേരിതാ
സ്നാനാ ഭൂതസംശുദ്ധി പ്രാണായാമാദിഭിഃ പ്രിയേ
ഷഡംഗാദ്യഖിലന്യാസൈ രാത്മശുദ്ധിരിതീരിതാ.
(ഇതി ശ്യാമലാരഹസ്യേ)

ആത്മശുദ്ധി, സ്ഥലശുദ്ധി, മന്ത്രശുദ്ധി, ദ്രവ്യശുദ്ധി, ദേവശുദ്ധി ഇങ്ങനെ ശുദ്ധികൾ അഞ്ച്. ഇവയോടുകൂടാതെയുള്ള പൂജ സംഹാരപ്രവൃത്തിക്കായിക്കൊണ്ടു സമർത്ഥമായി ഭവിക്കുന്നു. വിധിപ്രകാരമുള്ള സ്നാനം, ഭൂതശുദ്ധി, പ്രാണായാമം, ഷഡംഗാദിന്യാസങ്ങൾ എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു ആത്മശുദ്ധി പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

A സ്ഥാനശുദ്ധിഃ.

പഞ്ചഗവ്യാർഘ്യതോയാഭ്യാം പ്രോക്ഷയേന്മണ്ഡലാന്തരം
സന്മാർജ്ജനോപലേപാദ്യൈ ർദ്ദർപ്പണോദരവൽകൃതം
വിമലൈർദ്ധൂപദീപാദിപുഷ്പദാമാദി ശോഭിതം ॥
പഞ്ചവർണ്ണമയം ചിത്രം സ്ഥാനശുദ്ധിരിയം മതാ
ഇതി മേരുതന്ത്രേ

പഞ്ചഗവ്യം, അർഘ്യജലം ഇവകളെക്കൊണ്ടു മണ്ഡപമദ്ധ്യം പ്രോക്ഷിച്ചു വിധിപ്രകാരം തുത്തുതളിച്ചു കണ്ണാടിയുടെ മദ്ധ്യഭാഗം പോലെയാക്കിച്ചെയ്തു ശുദ്ധമായ ധൂപം, പുക, ദീപം (വിളക്കു) പൂമാല എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു അലങ്കരിച്ച് വെള്ള, ചുമപ്പ, പച്ച, മഞ്ഞ, കറുപ്പ എന്നീ പഞ്ചവർണ്ണപ്പൊടികളെക്കൊണ്ടു ചിത്രമിടുന്നതു് സ്ഥലശുദ്ധി എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

B മന്ത്രശുദ്ധിഃ.

ഗ്രഥിതാ മാതൃകാവർണ്ണാൻ മൂലമന്ത്രാക്ഷരാണി ച
ക്രമാൽക്രമാദ്വിരാവൃത്തിർ മന്ത്രശുദ്ധിരിയം മതാ

അൻപത്തൊന്നു മാതൃകാവർണ്ണങ്ങളും അതാതു ദേവതയുടെ മൂലമന്ത്രത്തിൻെറ അക്ഷരങ്ങളും കൂട്ടി ക്രമപ്രകാരം ഒരോരണ്ടു പ്രാവശ്യം ആവർത്തിക്കുന്നതു് മന്ത്രശുദ്ധി എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

C ദ്രവ്യശുദ്ധിഃ.

പൂജാദ്രവ്യാണി സംപ്രോക്ഷ്യ മൂലാസ്ത്രാഭ്യാം വിധാനതഃ
ദർശയേദ്ധേനുമുദ്രാം ച ദ്രവ്യശുദ്ധിരിയം മതാ.

അതാതു ദേവതയുടെ മൂലമന്ത്രം ഉച്ചരിച്ച് പൂജാദ്രവ്യങ്ങളെ നോക്കി അസ്ത്രമന്ത്രം കൊണ്ടു ജലം പ്രോക്ഷിച്ച് ധേനുമുദ്ര പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് ദ്രവ്യശുദ്ധി എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

D ദേവശുദ്ധിഃ.

മൂലമന്ത്രേണ ദീപ്താത്മാ സാമാന്യാർഘ്യോദകേന ച
ത്രിവാരം പ്രോക്ഷയേദ്ദേവം ദേവശുദ്ധിരിതീരിതാ.

തേജസ്വിയായി വിളങ്ങുന്നായിരിക്കുന്ന പൂജകൻ മൂലമന്ത്രം കൊണ്ടു ദേവതയെ സകളീകരിച്ച് ആ മന്ത്രം കൊണ്ടുതന്നെ മൂന്നു പ്രാവശ്യം സാധാരണാർഘ്യജലം ദേവതോപരി പ്രോക്ഷിക്കുന്നതു് ദേവശുദ്ധിയെന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

പഞ്ചശുദ്ധ്യാകരണേ പ്രത്യവായഃ.

പഞ്ചശുദ്ധിം വിധായേത്ഥം പശ്ചാൽ പൂജനമാരഭേൽ
പഞ്ചശുദ്ധിവിഹീനേന യൽകൃതം ന ച തൽകൃതം.

ഇപ്രകാരം അഞ്ചുശുദ്ധികളേയും വിധിപ്രകാരം ചെയ്തു് പിന്നീടു പൂജയാരംഭിക്കണം. ഇവയൊട്ടു കൂടാതെയുള്ള പൂജ നിഷ്ഫലമാകുന്നു.

മണ്ഡപാന്തർമ്മാർജ്ജനാദിഃ.

സംവീക്ഷ്യ മൂലമനുനാ ഹ്യസ്ത്രേണ പ്രോക്ഷയേത്തതഃ
കുട്ടാതാഡനമന്ത്രേണ കവചേനാവച്ഛാദയേൽ.
ശ്രീഖണ്ഡാഗരുചന്ദ്രൈശ്ച ധൂപിതേസ്മിൻ സപ്തധാ
ജപ്താശ്ചന്ദനസിദ്ധാർത്ഥ ദർഭാഭസ്മാക്ഷതാൻകുശാൻ.
സലാജാൻവികരേൻമന്ത്രീ പ്രത്യൂഹഘ്നാൻഹി മണ്ഡപേ.
(ഇതി മേരുതന്ത്രേ)

നിരൃതികോണിൽ ബ്രഹ്മാവിനെ പൂജിച്ചതിൽപിന്നീട് മൂലമന്ത്രമുച്ചരിച്ച് മണ്ഡപമദ്ധ്യം നോക്കി ഫട്, എന്നു ജലം പ്രോക്ഷിച്ച് അതുകൊണ്ടുതന്നെ ദർഭ മന്ത്രിച്ച് ഹുത്ത് ഫ്ഷേം, എന്നു മന്ത്രിച്ച് ചന്ദനം, അകിൽ, കർപ്പൂരം എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു മണ്ഡപാന്തർഭാഗം പുകപ്പിച്ചു ദുരിതങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുക.

ചന്ദനം, വെൺകടുക്, കറുക, ഭസ്മം, അക്ഷതം, കുശപ്പുല്ല്, മലര് ഇവകളെ ജപിച്ച് ഭൂതോത്സാരണമന്ത്രം ചൊല്ലി വിതറുക.

മന്ത്രം

അപസൎപ്പന്തു തേ ഭൂതാ യെ ഭൂതാ ഭുവി സംസ്ഥിതാ
യെ ഭൂതാ വിഘ്നകൎത്താര സ്തേ നശ്യന്തു ശിവാജ്ഞയാ.
(ഇതി ശാരദായാം)

ഈ ഭൂപ്രദേശത്തിങ്കൽ യാതൊരു ഭൂതങ്ങൾ വസിക്കുന്നു ഭ്വാ അവയെല്ലാം ഓടിപ്പോകട്ടെ. യാതൊരുത്തരങ്ങൾ വിഘ്നം ചെയ്യുന്നു ഭ്വാ അവയെല്ലാം ശിവകല്പനയാൽ നശിക്കട്ടെ.

വഹ്നിസ്ഥാപനം.

മാൎജ്ജയേദസ്ത്രമന്ത്രേണ താൻമന്ത്രീ ദൎഭമുഷ്ടിനാ
ആസനായത്തുവഹ്ന്യാ ഈശാനെ സ്ഥാപയേച്ഛുതാം.

അനന്തരം "ഫട്" എന്നുച്ചരിച്ച് ഒരുപിടി ദൎഭപ്പുല്ലു കൊണ്ടു അവയെ തുത്തു വഹ്നിയുടെ ആസനത്തിനു വേണ്ടി ഈശകോണിൽ കൂട്ടി അതിൽ വഹ്നി സ്ഥാപിക്കുക.

ഭൈരവപ്രാൎത്ഥനാദിഃ.

സംപൂജ്യ ദീപനാഥം ച ഭൈരവം പ്രാൎത്ഥയേദിതി
അനന്തരം ദീപനാഥനായിരിക്കുന്ന ഭൈരവനെ പ്രാൎത്ഥിക്കണം.

പ്രാൎത്ഥനാമന്ത്രം.

അതിതീക്ഷ്ണ !മഹാകായ! കല്പാന്ത ദഹനോപമ!
ഭൈരവായ നമസ്തുഭ്യാ മനുജ്ഞാം ദാതുമൎഹസി

മഹാക്രൂരനായി, വലിയ ശരീരത്തോടുകൂടിയവനായ യുഗാവസാനത്തിങ്കലെ അഗ്നിയെപ്പോലെ ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനായ അല്ലയോ ഭൈരവസ്വാമിൻ! അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം. ഇവിടെവെച്ചു പൂജാകൎമ്മം നടത്തുവാൻ കല്പന തരണമേ.

ആസനവിധിഃ.

സംസ്കൃത്യ ചാസനസ്ഥാനമാസ്ഥീയ്യ വിഹിതാസനം
ജലമാനീയ സവ്യേന സംസ്കുൎയ്യാത്തദ്യഥാവിധി
(ഇതി വൈഷ്ണവീകല്പേ)

അനന്തരം ആസനസ്ഥാനം സംസ്കരിച്ച് അതാതിനു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ആസനം വരിച്ച് ഇടത്തുവശമിരിക്കുന്ന ജലപാത്രം മുൻപുകൊണ്ടുവന്നു വിധിക്കതക്കവണ്ണം ജലസംസ്കാരം ചെയ്യുക.

തത്രജലശോധനാദി.

വായുബീജേനസംശോഷ്യ വഹ്നിബീജേനനിർദ്ദഹേൽ
പ്ലാവയേജ്ജലബീജേന ഗായത്ര്യാപ്രോക്ഷയേത്തതഃ
തതോധേന്വാമൃതീകൃത്യ പ്രണവേനാഭിമന്ത്രയേൽ
ആത്മവിദ്യാശിവൈസ്സ്വതൈഃപ്രണവാദിശിരോന്തകൈഃ
തജ്ജലേനത്രിരാചമ്യ ആസനംശോധയേത്തതഃ

അനന്തരം 'യം' എന്നവായുബീജംകൊണ്ടു ജലംവഴിയായിട്ടു ശോഷിപ്പിച്ച്, 'രം' എന്ന അഗ്നിബീജംകൊണ്ടു ദഹിപ്പിച്ച്, 'വം' എന്ന വരുണബീജംകൊണ്ടു പ്ലാവനം ചെയ്തു, ഗായത്രികൊണ്ടു പ്രോക്ഷിച്ച്, ധേനുമുദ്രകൊണ്ടു അമൃതീകരിച്ച്, ആജലംകൊണ്ടു—

ഓം ആത്മതത്വായസ്വാഹാ-ഓം വിദ്യാതത്വായസ്വാഹാ-ഓംശിവതത്വായസ്വാഹാ. എന്നീമന്ത്രങ്ങൾചൊല്ലി മൂന്നു പ്രാവശ്യം ആചമനംകഴിച്ച്— ഓം അസ്ത്രായ ഫട്— എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടു് ആസനം പ്രോക്ഷിച്ച് അതിൽ അഷ്ടദളപത്മംവരച്ച് പ്രാർത്ഥിക്കുക.

പ്രാർത്ഥനാമന്ത്രം.

മേരുപൃഷ്ഠ ഋഷിഃ പ്രോക്തഃ സുതലം ഛന്ദഃ ഉച്യതേ
കൂർമ്മോത്രദേവതാപ്രോക്താ ആസനോപവേശനേ
വിനിയോഗശ്ചകഥിതഃപദ്ധ്യേതാസനമന്ത്രതഃ

പൃഥിവീതി മന്ത്രത്തിന്റെ ഋഷിമേരു പൃഷ്ഠവും, ഛന്ദസ്സ് സുതലവും, ദേവത കൂർമ്മവുംആകുന്നു.

ആസനോപവേശത്തിങ്കൽ വിനിയോഗംപിടിക്കേണ്ടുക്രമം.

പൃഥിവീതിമന്ത്രസ്യമേരുപൃഷ്ഠഋഷയേ നമഃ— എന്നു ശിരസ്സിലും
സുതലഛന്ദസേനമഃ— എന്നുമുഖത്തിലും,
കൂർമ്മദേവതായൈനമഃ-എന്നുഹൃദയത്തിലും ന്യസിക്കുക.

തത്രആധാരശക്തി പ്രാർത്ഥനം.

പൃഥ്വി! ത്വയാധൃതാലോകാദേവി!ത്വംവിഷ്ണുനാധൃതാ
ത്വഞ്ചധാരയമാംനിത്യംപവിത്രഞ്ചാസനംകുരു

പൃഥുചക്രവർത്തിയാൽ ഉദ്ധരിക്കപ്പെട്ടഹേ! ഭൂമിദേവി! അവിടുന്നു ഈലോകങ്ങൾഎല്ലാം ധരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ വിഷ്ണുഭഗവാൻ ധരിക്കുന്നു. അവിടുന്നു എല്ലായ്പോഴും അടിയനെ ധരിക്കേണമേ. അടിയന്റെ ഈ ആസനം ശുദ്ധമാക്കിച്ചെയ്യേണമേ.

തത്രആധാരശക്തിപൂജാ.

മായാബീജംസമുച്ചാൎയ്യ ആധാരശക്തയേ തതഃ
കമലാസനമാദായപ്യൎഘ്യം നമോന്തം പ്രപൂജയേൽ
ആത്മമന്ത്രേണ ചാപി വിശേദാസനേ ദേശികോത്തമഃ.

അനന്തരം ഗുരുശ്രേഷ്ഠൻ 'ഹ്രീം ആധാരശക്തി കമലാസനായ നമഃ, എന്നു ആസനം പൂജിച്ച് ആത്മമന്ത്രം ജപിച്ച് ആസനത്തിൽ ഇരിക്കുക.

ആസനസ്ഥിത്യാദിഃ.

വേദികായാമാസനസ്ഥഃ പ്രാങ്മുഖഃ സംവിശേദഥ
ബദ്ധപത്മാസനോ മൌനീ ഉജ്ജുകായോ ജിതേന്ദ്രിയഃ
ദേശികേന്ദ്രസ്തു സംസ്ഥാപ്യ പൂജോപകരണാനി ച
ദക്ഷിണേ വാമഭാഗേ തു സ്ഥാപയേൽ കലശം ശുഭം
സുഗന്ധിജലസമ്പൂൎണ്ണം ഹസ്തപ്രക്ഷാലനായ ച
പശ്ചാൽപാത്രം നിധായാഥ ദീപാൻ പ്രജ്വാലയേച്ഛുഭാൻ

അനന്തരം ഗുരുശ്രേഷ്ഠൻ പൂജയ്ക്കായി പരിഷ്കരിച്ച ഭൂമിയിൽ വിധിപ്രകാരം കല്പിച്ചിട്ടുള്ള ആസനത്തിൽ കിഴക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞു പത്മാസനം ബന്ധിച്ച് ശരിയായി നിവൎന്നിരുന്ന് ബാഹ്യവിഷയങ്ങളിൽനിന്നും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ അടക്കി അന്യന്മാരോടു ഉരിയാടാതെ പൂജയ്ക്കു വേണ്ടതായ ദ്രവ്യങ്ങൾ തന്റെ വലത്തുവശത്തും, സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ ചേൎത്തു പരിമളപ്പെടുത്തിയ ജലംകൊണ്ടു നിറയ്ക്കപ്പെട്ടതും മംഗളകരമായുമിരിക്കുന്ന കലശം ഇടത്തുവശത്തും, കൈകഴുവാനുള്ള ജലപാത്രം അതിന്റെ പിൻവശവും സ്ഥാപിച്ച് എണ്ണ, നെയ്യ് മുതലായതൊഴിച്ച വിളക്കുകളും ജ്വലിപ്പിക്കണം.

"ഉദങ്മുഖഃ പ്രാങ്മുഖോ വാ സ്വസ്തികാസനമാസ്ഥിതഃ" ഇത്യാദി വചനേന വടക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനും വിരോധമില്ലാ. സ്വസ്തികാസനവും ഹിതം തന്നെ.

സൂൎയ്യാൎഘ്യപ്രകാരഃ.

തതഃ സങ്കല്പ്യ വിധിവൽ സൂൎയ്യായാൎഘ്യം നിവേദയേൽ
ഹ്രാം ഹ്രീം സഃ സഗ്രഹരാശിനക്ഷത്രപരമുച്ചരേൽ.
തതശ്ച യോഗകരണപരിവൃതായ നേതി ച
സംസ്ഥിതശ്രീസൂൎയ്യായൈഷതേൎഘ്യഃ സ്വാഹാ മനുസ്മൃതഃ.
(ഇതി മേരുതന്ത്രേ)

അനന്തരം വിധിപ്രകാരം സങ്കല്പം കഴിച്ച് സൂൎയ്യനായിക്കൊണ്ട് അൎഘ്യം സമൎപ്പിക്കണം.

സങ്കല്പം.

ഓം അമുകത്യാദി—അമുകദേവശർമ്മാ—അമുക ഗോത്രോ അമുകശർമ്മക കർത്തൃകാമുകദേവകദേവതായാപൂജാമഹം കരിഷ്യേത്യാദി—ഓം ഹ്രാം ഹ്രീംസഃ സഗ്രഹ രാശി നക്ഷത്ര യോഗ കരണ പരിവൃതാസന സ്ഥിത ശ്രീസൂര്യായൈഷതേഘ് സ്വാഹാ—എന്നീമുപ്പത്തിനാലു അക്ഷരങ്ങളോടു കൂടിയ മന്ത്രം സൂര്യന്റെ അർഘ്യപ്രദാനത്തിൽ കല്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാകുന്നു. ഈമന്ത്രം കൊണ്ടു് സൂര്യന്നായിട്ടു് അർഘ്യം സമർപ്പിക്കണം.

പൂജാപകരണശുദ്ധിപ്രകാരഃ.

യഥാ യഥന്തു സംസ്ഥാപ്യ സംസ്കുര്യാത്താനിചാത്മവാൻ
പുഷ്പനൈവേദ്യ ഗന്ധാദീൻഹ്രാംഹ്രുംഫഡിതിമന്ത്രതഃ.
നാരാചമുദ്രയാദൃഷ്ട്യാ സമയാചവിലോകയേൽ
അസ്പൃശ്യസ്പർശനംചാപിയദന്യായാർജ്ജിതംചവാ.
തഥാ നിർമ്മാല്യസംസൃഷ്ടം കീടാദ്യാരോഹണംചയേൽ
തത്സർവം നാശമായാതി നൈവേദ്യാദ്യവലോകനാൽ.

പുഷ്പം, നൈവേദ്യം, ഗന്ധം മുതലായ അതാതു പൂജാദ്രവ്യങ്ങൾ അതാതു സ്ഥാനങ്ങളിൽ വഴിയാംവണ്ണം സ്ഥാപിച്ചു് സംസ്കരിക്കണം. [അതായതു്—ഓം ഹ്രാം ഹുംഫട്-എന്നുച്ചരിച്ചു് നാരാചമുദ്ര പിടിച്ചു് പൂജാദ്രവ്യങ്ങളെല്ലാം ഒരു പോലെ നോക്കണം.] ഇപ്രകാരം നോക്കുന്നതുകൊണ്ടു് തൊടുവാൻ വഹിയാത്തവ തൊടുക, ന്യായമല്ലാതെ സമ്പാദിക്കുക, നിർമ്മാല്യംകൂടിചേരുക, പുഴു മുതലായതു് കയറിഇഴയുക മുതലായ എല്ലാദോഷങ്ങളും നശിക്കുന്നു.

ദീപദോഷോത്സാരണം.

തത്താരമിതിമന്ത്രേണ ശിഖാംദീപസ്യസംസ്പൃശേൽ
സത്വസ്യാസ്തുദോഷദീപോ നിഷ്ക്രിയ്യാദഃ സ്വഹ പ്രദഃ.

അനന്തരം—ദം,-എന്നമന്ത്രംചൊല്ലി ദീപജ്വാലയെ സ്പർശിക്കണം. ഇതുകൊണ്ടു ദീപംക്രിയ്യാരഹിതമായി മംഗളാനന്ദങ്ങളെ നല്കുന്നതായിത്തീരും. (പാററ, പുഴു, ഈച്ച, മുടി, രോമംമുതലായവ ദീപജ്വാലയിൽ വീണു ദഹിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് ദീപത്തിന് ക്രിയ്യാരഹിതദോഷം ഭവിക്കുന്നു.)

കലശോദകാദിദോഷനിവാരണം.

ക്ഷാംബീജമുച്ചരൻമന്ത്രീ ധേവതീർത്ഥേനസംസ്പൃശേൽ
പാനീയംഘടമദ്ധ്യസ്ഥം ദുഷ്ടാസമ്യക്ഫലസാധകഃ,

വാമേന പാണിനാധൃത്വാ വാമപാർശ്വസ്ഥിതം ഘടം
പാത്രാധാരേണ മന്ത്രേണ സംസ്കുർവൻ സംസ്പൃശേജ്ജലം.
സ്വസംജ്ഞാദ്യക്ഷരാബിന്ദുചന്ദ്രാർദ്ധപരിയോജിതം
തൽപാത്രനാമ ങേന്തം ച ഹൃദന്തഃ പാത്രമന്ത്രകഃ.
യദജ്ഞാനാദമേദ്ധ്യാദി സംസൃഷ്ടിരിഹ സംഗതാ
യദന്യദ്ദൂഷണം പാത്രേ തോയേ വാജ്ഞാനതോ ഭവേൽ.
ഇത്യാദിദൂഷണം നശ്യേൽ തൽപ്രിയേ ദേവപൂജനേ.

അനന്തരം മന്ത്രി ക്ഷാം എന്ന ബീജാക്ഷരത്തെ ഉച്ചരിച്ചു ദേവതീർത്ഥം കൊണ്ടു കുംഭമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്ന ജലത്തെ വഴിയാംവണ്ണം തൊട്ടുനോക്കി തന്റെ ഇടത്തുവശം ഇരിക്കുന്ന കുംഭത്തെ ഇടതുകയ്യിലെടുത്തു പിടിച്ചു പാത്രാധാരമന്ത്രം കൊണ്ടു ജലം തൊട്ടു സംസ്കരിക്കുക. "ഓം ജം പാത്രാധാരായ നമഃ" എന്നു പാത്രമന്ത്രം. ഇങ്ങനെ സംസ്കരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു താൻ അറിയാതെ സംഭവിച്ചിട്ടുള്ള അമേദ്ധ്യാദി സ്പർശദോഷവും, പാത്രത്തിലൊ വെള്ളത്തിലൊ താനറിയാതെ വന്നിട്ടുള്ള കേശവസ്ത്രാദി എല്ലാദോഷവും നശിക്കും.

ഗുരുനമസ്കാരം.

തതഃ കൃതാഞ്ജലിപുടോ വാമദക്ഷിണപാർശ്വയോഃ
ഗുരൂം ഗണപതിം നത്വാ പുരതഃ ഇഷ്ടദേവതാം.

അനന്തരം തലയിൽ കൈകൂപ്പിപ്പിടിച്ചു "ഓം ഗും ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഓം പം പരമഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഓം പം പരാപരഗുരുഭ്യോ നമഃ." എന്നു ഇടത്തു വശത്തു ഗുരുക്കന്മാരെയും — ഓം ഗം ഗണപതയേ നമഃ എന്നു ഗണപതിയേയും — ഓം ഇഷ്ടദേവതായൈ നമഃ - എന്നു മുൻവശത്തു ഇഷ്ടദേവതയേയും നമസ്കരിക്കുക.

കരശുദ്ധിഃ.

സുഗന്ധപുഷ്പാണ്യാദായ ചന്ദനാക്താനി മന്ത്രവിൽ
ഹ്സൗം മന്ത്രേണ കരയോരസ്ത്രമന്ത്രേണ മർദ്ദയേൽ
തൽപുഷ്പം വാമഹസ്തേന സമാദായ ച മസ്തകാൽ
ഭ്രാമയേദ് പരിതസ്ത്വരം ജപന്നസ്ത്രായതൽപുനഃ
ഫൈം ഓം പൂർവം പരേ ശ്ലോകമിമം സ ചാനിഗദ്യതേ
(ഇതി മേരുതന്ത്രേ)

അനന്തരം മന്ത്രജ്ഞനായിരിക്കുന്ന പൂജകൻ 'ഫൈം' എന്നു ജപിച്ചു പരിമളമുള്ള രണ്ടുമൂന്നു പുഷ്പങ്ങൾ എടുത്തു ചന്ദനത്തിൽ മുക്കി —"ഫട്"— എന്നു ഉച്ചരിച്ചു രണ്ടു കൈ കൊ

ണ്ടും തിരുമ്മി പിന്നെ അതിനെ ഇടത്തെക്കയ്യിലെടുത്ത് "ഓം" എന്നു ചൊല്ലി തലെക്കു ചുററം ഉഴിഞ്ഞു പിന്നീടു അതിനെ മണത്ത് "ഐം ഓം" എന്നീ അക്ഷരങ്ങൾ ആദ്യം ചേർത്തു ഇനി പറയുന്ന ശ്ലോകം പഠിക്കണം.

ശ്ലോകം.

ഭൊസാർവ്വവിലയംയാന്തു യെമാംഹിംസന്തിഹിംസകാഃ
മൃത്യു രോഗ ഭയ ക്ലേശാഃ പതന്തു രിപു മസ്തകേ.

യാതൊരു ഹിംസകങ്ങൾ (ഹന്താക്കൾ) എന്നെ ഹിംസിക്കുന്നുവോ (ഹനിക്കുന്നുവോ) ആയവ എല്ലാം നശിക്കട്ടേ. മരണം, രോഗം, ഭീതി, ദുഃഖങ്ങൾ എന്നിവ ശത്രുമൂർദ്ധാവിങ്കൽ പതിക്കട്ടെ. ഇപ്രകാരം ശ്ലോകം ജപിച്ച്—ഫട്—എന്നുച്ചരിച്ച് നാരാചമുദ്ര കൊണ്ടു പുഷ്പങ്ങൾ ഈശകോണിൽ ഇടുക.

ദിഗ്ബന്ധനാദിപ്രകാരഃ.

കരശുദ്ധ്യാദികംതാസ്ത്രമന്ത്രേണ കുര്യാത്താലത്രയംതതഃ
ഊർദ്ധ്വോർദ്ധ്വമസ്ത്രമന്ത്രേണ ദിഗ്ബന്ധമപി ദേശികഃ.

തേനസംജനിതാത്തേജോ വഹ്നിപ്രകാരമുദ്രയാ
രക്ഷേദാത്മനി മൂലേന പ്രാണായാമത്രയംചരേൽ.

(ഇതിഃമരുതന്ത്രേ.)

അനന്തരം—ഫട്—എന്നു ചൊല്ലി ഊർദ്ധ്വോർദ്ധ്വക്രമേണ (മേൽപ്പോട്ടു മേൽപ്പോട്ടു) മൂന്നുപ്രാവശ്യം കൈകൊട്ടി പിന്നെയും—'ഫട്,—എന്നുച്ചരിച്ച് നാരാചമുദ്ര കൊണ്ട് ദിഗ്ബന്ധനം ചെയ്തു അതുകൊണ്ടു ഉണ്ടായിട്ടുള്ള തേജസ്സിനെ വഹ്നിപ്രകാരമുദ്ര കൊണ്ട് ആത്മാവിങ്കൽ (തന്നിൽ) പൊഴിയാംവണ്ണം രക്ഷിച്ചു മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടോ, പ്രണവംകൊണ്ടോ മൂന്നു പ്രാണായാമങ്ങൾ ചെയ്യുക.

പ്രാണായാമപദാർത്ഥഃ.

പ്രാണോവായുഃശരീരസ്ഥ ആയാമസ്തസ്യനിഗ്രഹഃ
പ്രാണായാമഇതിഃപ്രോക്തോ ദ്വിവിധഃകഥ്യതേജസഃ.

[ഇതിസാരസമുച്ചയേ]

പ്രാണത്തിന്റെ ആയാമം=പ്രാണായാമം. പ്രാണൻ=ദേഹവായു. ആയാമം=നിഗ്രഹം. പ്രാണായാമം=വായുനിഗ്രഹം. ഇത് സഗർഭനിഗർഭഭേദേന രണ്ടുപ്രകാരം.

പ്രാണായാമാകരണേ പ്രത്യവായഃ.

പ്രാണായാമൈർവിനായദ്യൽ കൃതംകർമ്മനിരർത്ഥകം
അതോയത്നേനകർത്തവ്യാഃ§പ്രാണായാമാഃശുഭാത്ഥിഭിഃ
(ഇതി അഗസ്ത്യ സംഹിതായാം)

മൂന്നുപ്രാവശ്യം പ്രാണായാമം കഴിക്കാതെ യാതൊരു കർമ്മം ചെയ്യുന്നുവോ അത് നിഷ്ഫലമായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ നന്മയെ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ പ്രയത്നേന മൂന്നു പ്രാവശ്യം പ്രാണായാമം ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു.

പ്രാണായാമത്രയംകുര്യാൻ മൂലേനപ്രണവേനവാ
അഥവാമന്ത്രബീജേന യഥോക്തവിധിനാസുധീഃ
(ഇതി കാളീതന്ത്രേ)

ബുദ്ധിമാനായിരിക്കുന്ന പൂജകൻ വിധിപ്പകാരം തന്റെ ആതാതു ദേവതകളുടെ മൂലമന്ത്രം കൊണ്ടോ അതിന്റെ ബീജംകൊണ്ടോ ഓം, കാരംകൊണ്ടോ മൂന്നു പ്രാവശ്യംപ്രാണായാമം ചെയ്യണം.

പ്രാണായാമേഅംഗുലിനിയമഃ.

കനിഷ്ഠാനാമികാംഗുഷ്ഠൈർയ്യന്നാസാപുടധാരണം
പ്രാണായാമഃസവിജ്ഞേയ സ്തർജ്ജനീമദ്ധ്യമേവിനാ
(ഇതി ജ്ഞാനാർണ്ണവേ)

ചൂണ്ടാണിവിരൽ, നടുവിരൽ എന്നിവയോടുകൂടാതെ ചെറുവിരൽ, അണിവിരൽ, പെരുവിരൽ എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു മൂക്കു പിട്ടിൽകളെ പിടിക്കുന്നത് യാതൊന്നോ അത് * പ്രാണായാമം എന്നറിയേണ്ടതാകുന്നു.

പ്രാണായാമവിധിഃ.

„പൂരകഃകുംഭകശ്ചൈവ രേചകശ്ചേതിസത്രിധാ"
(ഇതിമേരുതന്ത്രേ.)

മേൽ പറഞ്ഞ പ്രാണായാമം പൂരക കുംഭക രേചക,ഭേദേന മൂന്നു വിധം.

ദക്ഷാംഗുഷ്ഠേന ദക്ഷേച ഘ്രാണംസംപീഡ്യ മന്ത്രവിൽ
ഇഡയാ പൂരയേദ്വായും മന്ത്രാഃഷോഡശഭിഃക്രമാൽ.

....

§ ഇവിടെ പ്രാണായാമം എന്നുള്ള ബഹുവചനം കപിഞ്ജലാധികരണന്യായേന ത്രിത്വംതന്നെ എന്നറിക.

* ഇത് കേവലം അംഗുലിനിയമംമാത്രം പ്രം ഇത്യാദി ശ്ലോകാന്തരത്തിൽ.

അംഗുഷ്ഠാനാമികാഭ്യാഞ്ച ധൃത്വാ നാസാദ്വയം തതഃ
തതസ്തു കുംഭയേദ്വായും പൂരകാണാം ചതുർഗ്ഗുണൈഃ.
അനാമയാതഥാവാമ നാസാം ധൃത്വാത്തു ദക്ഷിണെ
ദ്വാത്രിംശദ്ഭിസ്തുമാത്രാഭി വായോശ്ച രേചനം ചരേൽ
ഇതിയാമളേ.

മന്ത്രജ്ഞനായിരിക്കുന്ന പൂജകൻ വലത്തെകൈ പെരുവിരൽകൊണ്ടു വലത്തുമൂക്കു പിട്ടിൽ അടച്ചുപിടിച്ച് ഇടത്തുമൂക്കിലൂടെ ക്രമപ്രകാരം പതിനാറുമാത്രകാലംകൊണ്ടു വായുവിനെ മേല്പോട്ടുവലിച്ചു കയററി പെരുവിരൽ,— മോതിരവിരൽ ഇവകളെക്കൊണ്ടുരണ്ടുമൂക്കുപിട്ടിലും അടച്ചുപിടിച്ചുഅറുപത്തിനാലുമാത്രാകാലംകൊണ്ടു വായുവിനെ കുംഭിപ്പിച്ചു(അതായതുമേൽപ്പോട്ടും കീഴ്പ്പോട്ടും വിടാതെ നിറുത്തി)അണിവിരൽകൊണ്ടു ഇടത്തുമൂക്കടച്ചുപിടിച്ചു മുപ്പത്തിരണ്ടു മാത്രാകാലംകൊണ്ടു വലത്തുമൂക്കിലൂടെ ശ്വാസംവിടുക.

മൂലമന്ത്രസ്യജാപേന മാത്രാഷോഡശകേനഹി
വാമനാസാപുടേനൈവ പൂരയിത്വാനിലംബലാൽ
പുനസ്തസ്യചതുഷഷ്ട്യാ വൃത്ത്യാവായുംവികുംഭ്യച
പുനർദ്വാത്രിംശദാവൃത്ത്യാ മൂലമന്ത്രസ്യപാർവ്വതി
നാസാപുടേനദക്ഷേണ രേചയേൽസകലാനിലം
പ്രാകാരേണാനുദശാനൈകഃ പ്രാണായാമൊഹിജായതെ
ആവശ്യകം ത്രിയംഹി ഫലാധിക്യസംസിദ്ധയേ
[ഇതിമഹാകാലസംഹിതായാം]

പതിനാറു മാത്രാകാലംകൊണ്ട് മൂലമന്ത്രംജപിച്ച് ഇടത്തുമൂക്കിലൂടെ ശക്തിസമേതം വായുവിനെമേൽപ്പോട്ടു വലിച്ചുകയററി മൂലമന്ത്രം അറുപത്തിനാലുപ്രാവശ്യം ആവർത്തിക്കുന്നകാലംവരെ കുംഭിപ്പിച്ച് മേൽമന്ത്രം മുപ്പത്തിരണ്ടു പ്രാവശ്യം ആവർത്തിക്കുന്ന കാലംകൊണ്ടുവലത്തുമൂക്കിലൂടെ ശ്വാസം വിടുക. ഇപ്രകാരം ചെയ്യുമ്പോൾ ഒരുപ്രാണായാമം ആകും. അധികഫലപ്രാപ്തിയ്ക്കുവേണ്ടി നിശ്ചയമായിട്ടും മൂന്നുപ്രാണായാമം ചെയ്യണം.

തതോരേചനമാർഗ്ഗേണപ്രാണായാമംപ്രപൂരയേൽ
പുനഃഷോഡശമാത്രാഭിഃകുംഭകഞ്ചസമാചരേൽ
ചതുഷഷ്ടിതമൈർമന്ത്രി നാസാപുടൌവിധൃത്യച
പുനശ്ചരേചയേദ്വായും ദ്വാത്രിംശന്മാത്രയാബുധഃ
[ഇതിയാമളേ]

രണ്ടാമത്തെ പ്രാണായാമം മേൽപ്രകാരംതന്നെ എങ്കിലും ആദ്യ്യംഎഴുത്തുമൂലാടെ ശ്വാസംരേചിച്ചുവോ അതുടെപൂരിപ്പിക്കുകഎന്നുഭേദം. മൂന്നാമത്തേത് ഒന്നാമത്തതുപോലെ തന്നെ.

പ്രാണായാമംവിധായേത്ഥം ഭൂതശുദ്ധിംസമാചരേൽ
ഭൂതശുദ്ധിലിപിന്യാസൌ വിനായസ്തുപ്രപൂജയേൽ
വിപരീതഫലംദദ്യാ ദഭക്ത്യാപൂജനംയഥാ

ഇതിയാമളേ

ഇപ്രകാരം പ്രാണായാമംചെയ്തിട്ട് ഭൂതശുദ്ധിയെവഴിയാകുംവണ്ണം ആചരിക്കണം. യാവനൊരുത്തൻഭൂതശുദ്ധിയേയും ലിപിന്യാസത്തേയും ആചരിക്കാതെ ദേവതയെപൂജിക്കുന്നുവോ അവന്നായിക്കൊണ്ടു ആ ദേവത വൈപരീത്യഫലംദാനംചെയ്യും. ഭക്തിരഹിതയായിരിക്കുന്നപൂജപോലെ.

ഭൂതശുദ്ധിഃ.

പാദതോജാനുപര്യന്തം ചതുരശ്രംസവജ്രകം
ലംയുതംപീതവർണ്ണംച ഭൂസ്ഥാനംബ്രഹ്മദൈവതം
അധിഷ്ഠിതനിവൃത്ത്യാഖ്യ കലയാസ്ഥാനമുച്യതേ
ഉൽപ്പത്തേസ്തത്ത്വബീജാനാ മേവംരൂപംവിചിന്തയേൽ
ജാനോരാനാഭിപര്യന്ത മപാംസ്ഥാനംസിതപ്രഭം
അർദ്ധചന്ദ്രനിഭംശുഭ്രം ദ്വയംതൽപത്മലാഞ്ഛിതം
ഷട്കോണംബിന്ദുഭിഃഷഡ്ഭി സ്ഥയാംവംബീജസംയുതം
പ്രതിഷ്ഠകലയായുക്തം ധ്യായേതദ്വിഷ്ണുദൈവതം
നാഭ്യാദികണ്ഠപര്യന്ത മാരക്തംരുദ്രദൈവതം
രംബീജയുക്തംകലയാ യുതംവിദ്യാഖ്യയാതഥാ
ദീപ്തിമൽസ്വസ്തികോപേതം ത്രികോണാകാരതാംഗതം
മഹാപ്രളയസംസ്ഥാനം വഹ്നിതത്ത്വംവിചിന്തയേൽ
കണ്ഠാദ് ഭ്രൂമദ്ധ്യപര്യന്തം ഷഡ്കോണാകാരതാംഗതം
ഷട്ബിന്ദുലാഞ്ഛിതംവൃത്ത വേഷ്ടിതംകൃഷ്ണവർണ്ണകം
വായുസ്ഥാനംശാന്തികലാ ധിഷ്ഠിതംശിവദൈവതം
യം,ബീജയുക്തംസർവ്വേഷാം പ്രാണരൂപംവിചിന്തയേൽ
ഭ്രൂമദ്ധ്യാദ്ബ്രഹ്മരന്ധ്രാന്ത മാകാശസ്ഥാനമുച്യതേ
വൃത്താകാരംധൂമ്രവർണ്ണം മഹോച്ചധ്വജലാഞ്ഛിതം
ശാന്ത്യതീതാഖ്യകലയാ ധിഷ്ഠിതംശിവദൈവതം
ഹം,ബീജയുക്തംധ്യാത്വേത്ഥം ദേഹേഭൂതാനിവിന്യസേൽ

കാലടിമുതൽ മുട്ടുകാൽവരെഭൂമിസ്ഥാനമാണെന്നും— ആയ തുചതുരശ്രാകാരമായി വജ്രത്തൊടും, ലം, എന്നബീജ ത്തോടും, മഞ്ഞനിറത്തൊടും, ബ്രഹ്മാവ് എന്ന ദേവതയോ ടും, നിവൃത്തി എന്ന കലയോടുംകൂടിയതായി സകലജന്തുക്കൾ ക്കും, നിഷ്പത്തിസ്ഥാനമായുമിരിക്കുന്നതായിട്ട് ധ്യാനിക്കുക. അനന്തരംമുട്ടുകാൽതുടങ്ങി നാഭിയോളംജലസ്ഥാനമാണെന്നും ആയതുരണ്ടുശൃംഗങ്ങളോടു കൂടിയ അർദ്ധചന്ദ്രാകൃതിയായി, പ ത്മത്തൊടും, ആറുകോണുകളോടും, ആറുബിന്ദുക്കളോടും, വം, എന്ന ബീജത്തൊടും, വെള്ളനിറത്തോടും,വിഷ്ണുവെന്നദേവത യോടും, പ്രതിഷ്ഠയെന്ന കലയോടുംകൂടിയതായിട്ടുധ്യാനിക്കുക.

തദനന്തരം നാഭിതുടങ്ങി കഴുത്തുവരെ അഗ്നിസ്ഥാനമാ ണെന്നും, ആയതു ത്രികോണാകാരമായി പ്രകാശിച്ചുകൊ ണ്ടിരിക്കുന്ന സ്വസ്തികത്തോടും, രം, എന്ന ബീജത്തൊടും ചുമപ്പു നിറത്തോടും, രുദ്രൻ എന്ന ദേവതയോടും, വിദ്യയെ ന്നകലയോടും കൂടിയതായി ബ്രഹ്മപ്രളയത്തിന സ്ഥാനമായു മിരിക്കുന്നതായിട്ടു ധ്യാനിക്കുക.

അതിൽപിന്നീടു കഴുത്തുതുടങ്ങി കൺപുരികമദ്ധ്യത്തോ ളം വായുസ്ഥാനമാണെന്നും ആയതു വൃത്തംകൊണ്ടുചുററ പ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഷട്കോണചക്രാകാരമായി ആറുബിന്ദുക്ക ളോടും, യം, എന്നബീജത്തോടും, കറുത്ത നിറത്തോടും, ശി വൻഎന്ന ദേവതയോടും, ശാന്ത എന്ന കലയോടും കൂടിയ തായിസകല ജീവജാലങ്ങൾക്കും പ്രാണരൂപമായുമിരിക്കുന്ന തായിട്ടു ധ്യാനിക്കുക.

പുരികമദ്ധ്യംതുടങ്ങി ശിരസ്സുവരെ ആകാശസ്ഥാനമാ ണെന്നും ആയതു് വൃത്താകാരമായി അത്യുന്നതമായിരിക്കുന്ന ധ്വജത്തോടും, ഹം, എന്ന ബീജത്തോടും, ധൂമ്രവർണ്ണത്തോ ടും, ശിവൻഎന്നദേവതയോടും, ശാന്ത്യതീത എന്ന കലയോ ടും കൂടിയതായിട്ടുധ്യാനിച്ചു് പഞ്ചഭൂതങ്ങളെ ദേഹത്തിങ്കൽ ന്യ സിക്കണം.

ധർമ്മ കന്ദ സമുദ്ഭൂതം ജ്ഞാനനാല സുശോഭിതം
പത്മംതല്ലക്ഷണ്ണികാസംസ്ഥം പ്രദീപകലികാനിഭം.
സുഷുമ്നാ വർത്മനാജീവം പരമാത്മനി യോജയേൽ
യോഗയുക്തേനവിധിനാ സോഹം മന്ത്രേണ സാധകഃ.
തത്രൈവ സർവ്വഭൂതാനി വിലീതാനി വിചിന്തയേൽ.

അനന്തരംസാധകൻ,സൂക്ഷ്മമാകുന്ന കിഴങ്ങിൽനിന്നു്

ഉണ്ടായതും, മോക്ഷബുദ്ധിയാകുന്ന വളയംകൊണ്ടു് ശോഭിച്ചിരിക്കുന്നതുമായ ഹൃദയപത്മ മദ്ധ്യത്തിൽ ദീപജ്വാല പോലെ പ്രകാശിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്നജീവനെ ധ്യാനമുക്തിവിധി പ്രകാരം സുഷുമ്നാ വഴിയൂടെ ,,സോഹം, എന്നമന്ത്രംകൊണ്ടു പരമാത്മാവിങ്കൽയോജിപ്പിച്ചു്, അവിടത്തന്നെ എല്ലാതത്വങ്ങളും അതിശയേന ലയിച്ചതായി വിചാരിക്കണം.

തതഃ സമസ്തതത്വാനി തത്രൈവപ്രവിലാപയേൽ
പൃഥ്വീമപ്സുചതാംവഹ്നൌ വഹ്നിം വായൌ സമീരണം.
പ്രവിലാപ്യ തഥാകാശേ ആകാശം പ്രകൃതൌ തതഃ
അപരബ്രഹ്മ രൂപാംതാം മായാശക്തിം പരാത്മനി.
ഏവംസമസ്തദേഹാദി പ്രപഞ്ചംപരമാത്മനി
പ്രവിലാപ്യപരബ്രഹ്മ രൂപതിഷ്ഠേൽകിയൽക്ഷണം.
[ഇതിസിദ്ധാന്തസംഗ്രഹേ.]

അനന്തരം എല്ലാതത്വങ്ങളേയും പരമാത്മാവിങ്കൽ ലയിപ്പിക്കണം. അതായതു്:—ഭൂമിയെ ജലത്തിലും, ജലത്തെ അഗ്നിയിങ്കലും, അഗ്നിയെ വായുവിങ്കലും, വായുവിനെ ആകാശത്തിങ്കലും, ആകാശത്തെ പ്രകൃതിയിങ്കലും, പരബ്രഹ്മരൂപിണിയായിരിക്കുന്ന ആ മായാശക്തിയെ പരമാത്മാവിങ്കലും ഇപ്രകാരം ,,പ്രഥവ്യപ്തേജോവായ്വാകാശ, ഗന്ധരസരൂപസ്പർശശബ്ദ, നാസികാജിഹ്വാചക്ഷുസ്ത്വക്ശ്രോത്ര, വാക്പാണിപാദപായൂപസ്ഥപ്രകൃതി മനോബുദ്ധ്യഹങ്കാര" ഖ്യ സമസ്തതത്വങ്ങളെ പരമാത്മാവിങ്കൽ പ്രക്രമേണ ലയിപ്പിച്ചു് കുറച്ചുനേരം പരബ്രഹ്മസ്വരൂപത്തിങ്കൽതന്നെ സ്ഥിതിചെയ്യണം.

,,ശരീരേവാമകുക്ഷിസ്ഥം ചിന്തയേൽപാപപൂരുഷം"
[ഇതി മേരു തന്ത്രേ.]

അനന്തരം ദേഹത്തിങ്കൽ ഇടത്തേ വയററിലിരിക്കുന്ന പാപപുരുഷനെ ചിന്തിക്കണം.

ബ്രഹ്മഹത്യാ ശിരസ്കഞ്ച സ്വർണ്ണസ്തേയ ഭുജദ്വയം
സുരാപാന ഹൃദായുക്തം ഗുരു തൽപ്പ കടിദ്വയം.
തൽസംസർഗ്ഗി പദദ്വന്ദ്വ മംഗ പ്രത്യംഗ പാതകം
ഉപപാതകരോമാണം രക്തശ്മശ്രുവിലോചനം
ഖഡ്ഗചർമ്മധരംക്രൂര മംഗുഷ്ഠപരിമാണകം
അധോമുഖംമഹാഭീഷ്മം ക്രൂക്ഷപാപംവിചിന്തയേൽ
[ഇതിമേരുതന്ത്രേ]

ബ്രഹ്മഹത്യയാകുന്ന ശിരസ്സോടും, പൊൻകളവാകുന്ന രണ്ടുകൈകളോടും, കള്ളുകുടിയാകുന്ന ഹൃദയത്തോടും, ഗുരുസ്ത്രീഗമനമാകുന്ന അരയോടും, മഹാപാതകങ്ങളാകുന്ന രോമങ്ങളോടു കൂടിയവനും കൈകളിൽ വാളും തുകലും ധരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനും, ദുഷ്ടനും, അതിഭയങ്കരനും, കോപിഷ്ഠനും, കീഴ്പോട്ടു മുഖത്തോടുകൂടിയവനും, പെരുവിരൽ പ്രമാണമായുമിരിക്കുന്ന പാപപുരുഷനെ ധ്യാനിക്കണം.

വാമനാസാപുടേനാഥ പൂരയിത്വാ സമീരണം
സബിന്ദുവായുബീജഞ്ച ധൂമ്രവർണ്ണം വിഭാവ്യ ച.
തദ്ദേവബീജം ദേവേശി! ഷോഡശവാരമീരയേൽ
തൽപ്രഭവേന വാതേന ശുഷ്കം ദേഹം വിചിന്ത്യ ച.
സഹൈവ രേചയേദ്വായും ദക്ഷനാസാപുടേന ച.
വാമേന വായുമുത്ഥാപ്യ സഹസ്രാരമദ്ധ്യഗം.
വിഭാവ്യ പരമാത്മാനം ചന്ദ്രരൂപം വരാനനേ
സാനുസ്വാരം വായുബീജം ഷോഡശവാരമുച്ചരൻ.
തസ്മാച്ചന്ദ്രാൽസുധാവൃഷ്ട്യാ ദേഹമാപ്ലാവ്യ സുന്ദരി
ഭൂബീജേന സനാദേന ശുദ്ധം സംയോജ്യ വിഗ്രഹം.
ലിനീകൃതാനി യാനീഹ പഞ്ചഭൂതാനി വൈ പുരാ.
യഥാസ്ഥാനം സ്ഥാപയിത്വാ ബ്രഹ്മബീജം പുനശ്ശൃഷ്ണൻ.
അഹങ്കാരാദിഭിസ്സാർദ്ധം സഹൈവ പരമാത്മനി
ജീവാത്മാനം സമാകൃഷ്യ സ്ഥാപയിത്വാ ഹൃദംബുജേ.
ദേവ* രൂപമഥാത്മാനം ചിന്തയേൽ ക്ഷണപൂജിതം.

(ഇതി മഹാകാലസംഹിതായാം)

അനന്തരം ഇടത്തെ മൂക്കിന്റെ സുഷിരത്തിൽ 'യം' എന്ന വായുബീജാക്ഷരത്തെ കറുപ്പു ചുമപ്പു നിറമായി വിചാരിച്ച് അതുതന്നെ പതിനാറുരു ജപിച്ച് ഇടത്തുമൂക്കൂടെ ശ്വാസം വലിച്ചു കയററി തൽബ്ബീജം അൻപതു ഉരു ജപിച്ച് ശ്വാസം കുംഭിപ്പിച്ച് അതിങ്കൽനിന്നും ഉണ്ടായിട്ടുള്ള വായുവിനെക്കൊണ്ടു പാപപുരുഷനോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ദേഹം ശോഷിച്ചതായി വിചാരിച്ചു ആ ബീജംതന്നെ വീണ്ടും അൻപത് ഉരു ജപിച്ച് വലത്തെ മൂക്കൂടെ ശ്വാസം വിടുക—അതിൽപിന്നെ വലത്തെമൂക്കിൽ 'രം' എന്ന അഗ്നിബീജം രക്തവർണ്ണമായി ധ്യാനിച്ചു അതുതന്നെ പതിനാറു ഉരു ജപിച്ച് വായുപൂരണം ചെയ്തു തൽബ്ബീജം അറുപത്തിനാ

---

* അതാത് ഇഷ്ടദേവത എന്നറിക.

ല' ഉരു ജപിച്ചു കുംഭിപ്പിച്ച് പാപപുരുഷനോടുകൂടി ദേഹം ദഹിപ്പിച്ചു 'യം, എന്ന വായുബീജം അൻപതുഉരു ജപിച്ച് പാപഭസ്മത്തോടു കൂടി ശ്വാസത്തെ ഇടത്തെമൂക്കൂടെ വിടുക.

തദനന്തരം ഇടത്തെമൂക്കിൽ 'ഠം, എന്ന ചന്ദ്രബീജം ശുക്ലവർണ്ണമായി ധ്യാനിച്ചു ആ ബീജംതന്നെ പതിനാറു ഉരു ജപിച്ച് ശ്വാസം മേല്പോട്ടു വലിച്ചു കയററി ചന്ദ്രനെ നെററിയിൽ സ്ഥാപിച്ച് ആയിരം ഇതളുകളോടുകൂടിയ പദ്മമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്ന പരമാത്മാവിനെ ചന്ദ്രരൂപനായി വിചാരിച്ചു ധ്യാനിച്ചു 'വം, എന്നുവരുണബീജം അറുപത്തിനാലു ഉരു ജപിച്ച് വായുവിനെ കുംഭിപ്പിച്ച് നെററിയിൽ ഇരിക്കുന്ന ചന്ദ്രങ്കൽനിന്ന് അമൃതവൃഷ്ടിയുണ്ടായി അതുകൊണ്ട് തന്റെ ദേഹം കഴുകി ശുദ്ധമാക്കിയതായിട്ടു ധ്യാനിച്ച് 'ലം, എന്ന പൃഥ്വീബീജം മുപ്പത്തിരണ്ടു ഉരു ജപിച്ച് ദേഹം ദൃഢമായതായിട്ടു വിചാരിച്ച് വായുവിനെ വലത്തെമൂക്കൂടെ വിടുക.

അതിൽപിന്നെ മുമ്പിൽ യാതൊരു പഞ്ചഭൂതങ്ങളെ പരമാത്മാവിങ്കൽ ലയിപ്പിച്ചുവോ അവയെ അതാതു സ്ഥാനങ്ങളിൽ സ്ഥാപിച്ച് "ഹംസഃ" എന്നു ഉച്ചരിച്ച് മേല്പറഞ്ഞ അഹങ്കാരാദിതത്വങ്ങളോടുകൂടെ ജീവാത്മാവിനെ പരമാത്മാവിങ്കൽനിന്നും വഴിയാകുംവണ്ണം ആകർഷിച്ച് ഹൃദയപത്മത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിച്ച് കുറച്ചുനേരം തന്നെ ഇഷ്ടദേവതാരൂപമായിട്ടു വിചാരിക്കണം.

പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാപനം.

"ഭൂതശുദ്ധിം വിധായൈവം പ്രാണസ്ഥാപനമാചരേൽ"

(ഇതി മേരുതന്ത്രേ)

ഇപ്രകാരം ഭൂതശുദ്ധി ചെയ്തിട്ട് പ്രാണസ്ഥാപനമാചരിക്കണം.

പ്രാണപ്രതിഷ്ഠയാ പശ്ചാജ്ജീവം ദേഹേ നിയോജയേൽ
മുഖവൃത്തം സമുച്ചാര്യ ഹംസസ്തു വിപരീതതഃ.
ഉദ്ധരേൽ പരമേശാനി വിദ്യേയം ത്ര്യക്ഷരീ ഭവേൽ
പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രോയം സർവ്വകർമ്മണി സാധയേൽ.

(ഇതിമേരുതന്ത്രേ)

അനന്തരം പ്രാണപ്രതിഷ്ഠകൊണ്ടു ശരീരത്തിൽ ജീവനെ യോജിപ്പിക്കണം—മുഖവൃത്തത്തെ ഉച്ചരിച്ചിട്ടു വൈപരീത്യേന "ഹംസ" എന്നുച്ചരിച്ചാൽ ത്ര്യക്ഷരിവിദ്യയായിട്ടു ഭവിക്കും ഇതുതന്നെ ആകുന്നു പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രം; ഇതു എല്ലാ

കൎമ്മത്തിങ്കലും സാധകമായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു. ആയതുകൊണ്ടു ഇതിനെത്തന്നെ വ്യക്തമാക്കിപ്പറയുന്നു.

ഓം സോഹം മമഃ പ്രാണാ ഇഹ പ്രാണാ ഇഹ സ്ഥിതാഃ.
ഓം സോഹം മമ ജീവ ഇഹ ജീവ ഇഹ സ്ഥിതാഃ.
ഓംസോഹം മമസൎവ്വേന്ദ്രിയാണി വാങ്മനചക്ഷുശ്രോത്ര
ജിഹ്വാഘ്രാണാദിഇഹാഗത്യ സുഖംചിരംതിഷ്ഠന്തുസ്വാഹാ.
"പ്രാണായാമത്രയംകൃത്വാമാതൃകന്യാസമാചരേൽ"

മൂന്നു പ്രാവശ്യം പ്രാണായാമം ചെയ്തിട്ടു ലിപിവിന്യാസം ആചരിക്കണം.

മന്ത്രാമൂകത്വമായാന്തി വിന്യാസേനവിനാലിപേഃ
സൎവമന്ത്രപ്രസിദ്ധ്യൎത്ഥം തസ്മാദാദൌലിപിവിന്യസേ.

ലിപിന്യാസം ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ മന്ത്രങ്ങൾ മൂകങ്ങളായിട്ടു ഭവിക്കും. ആയതിനാൽ എല്ലാമന്ത്രങ്ങളുടേയും ഫലപ്രാപ്തിക്കായിക്കൊണ്ടു ലിപിവിന്യാസം ചെയ്യണം.

അന്തൎല്ലിപിവിന്യാസം.

മൂലാധാരഗതാനിംത്യാ പ്രബുദ്ധാശക്തികുണ്ഡലി
ജ്വലല്പാവകസങ്കാശാ സൂക്ഷ്മാതേജഃസ്വരൂപിണി.
മൂലാധാരാച്ഛിരഃപദ്മം സ്പൃശന്തിവിദ്യുദാകൃതിഃ
തയാസ്പൃഷ്ടശിരഃപദ്മാദമൃതൌഘസ്വരൂപിണഃ.
നിൎഗ്ഗതാൻ മാതൃകാവൎണ്ണാൻ സുഷുമ്നാ വൎത്മനാതതം
സ്ഥാപയിത്വാസ്ഥിതാനേതാനേവംധ്യാത്വാപ്രവിന്യസേൽ
കണ്ഠേവിശുദ്ധിചക്രാഖ്യം പദ്മംഷോഡശ പത്രകം
ഊൎദ്ധ്വാസ്യംപ്രാഗ്ദലാത്തത്ര സംസ്ഥിതാഃഷോഡശസ്വരഃ.
ഏവംസംചിന്ത്യതാരാഢീം വിന്ദുയുക്താംനമേന്തകം
വൎഗ്ഗതസ്വരംച സൎവേഷു വൎണ്ണേഷ്വപ്യേഷുപദ്ധതിഃ
ഹൃദയേനാഹതം ചക്രം ധ്യായേ ദ്വാദശ പത്രകം
പൂൎവ്വപത്രാന്തരേഷു പ്രാഗ്വൽ കാദീൻ പ്രവിന്യസേൽ.
മണിപൂരംതതശ്ചക്രം ചിന്തയേന്നാഭിമണ്ഡലേ
ദശപത്രം തത്രഡാദി വൎണ്ണാൻപ്രാഗ്വദ്വിചിന്തയേൽ.
സ്വാധിഷ്ഠാനം ലിംഗ മൂലേ ചക്രം ഷഡ്ദലമപ്യതേ
ചിന്തയേദ്ബാദിലാം സൂത്ര ഷഡ്വൎണ്ണാനപിപൂൎവ്വവൽ.
മൂലാധാരാഭിധംചക്രം പദ്മാകൃതിചതുൎദ്ദലം
വം ശം ഷം സം തത്രചിന്ത്യംപൂൎവ്വാശാദി ദലേഷുച.
ആജ്ഞാഖ്യചക്രം ഭ്രൂ മദ്ധ്യേ ദ്വിദലം കമലാകൃതി
ഹം ക്ഷം ധ്യായേദയംകാൎയ്യോ മനസാകേവലേനതു.

സ്വരമഹേനാമയാകാഷ്ട്ഃ പൂജ്യേന സ്വരമൂർത്തിഷു.
(ഇതിമേരുതന്ത്രം)

കത്തി ആളിനിൽക്കുന്ന തീപോലെപ്രകാശിച്ചും, മിന്നൽപോലെ തിളങ്ങി വിളങ്ങിയും, തേജോമയിയായും, അതിസൂക്ഷ്മയായുംകൂടിയതായും ഇരിക്കുന്ന പരമകുണ്ഡലി മൂലാധാരനാളംകേട്ടുന്നന്ന് മൂലാധാരത്തിങ്കൽ നിന്നും ശിരഃകമലത്തിൽ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതായിട്ടുംഅതിനാൽ സ്പർശിക്കപ്പെട്ട ആയിരം ഇതളുകളോടു കൂടിയ ശിരഃകമലത്തിങ്കൽനിന്നും സുഷുമ്നാവഴിയൂടെ പുറപ്പെടുന്നതായും, ആനവ അമൃതമയങ്ങളായിരിക്കുന്ന മാതൃകാവർണ്ണങ്ങൾ തന്റെദേഹത്തെ അഭിവ്യാപിച്ചിട്ട് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവയായും ധ്യാനിച്ച് ഇനി പറയുവാൻപോകുന്നപ്രകാരം ന്യസിക്കുക.

കണ്ഠത്തിൽ ശുദ്ധിചക്രം എന്നു പേരോടു കൂടിയതും, മേൽപ്പോട്ടു മുഖത്തോടു കൂടിയതും, പതിനാറു ഇതളുകൾ ഉള്ളതുമായ കമലത്തെ ധ്യാനിച്ച് അതിൽ കിഴക്കേ ഇതൾ തുടങ്ങി ൧൬. ഇതളുകളിലുംക്രമപ്രകാരംഅകാരാദി ൧൬. സ്വരങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതായി ധ്യാനിച്ച് (പ്രണവാദിനമോന്തകളായി സബിന്ദുക്കളായിരിക്കുന്ന ൧൬ സ്വരങ്ങളെ)മനസ്സുകൊണ്ട് ക്രമത്തിനു ഒക്കെവണ്ണം ന്യസിക്കുക.

ഓംഅംനമഃ—ഓംആംനമഃ—ഓംഇംനമഃ—ഓംഈംനമഃ
ഓം ഉം നമഃ—ഓം ഊം നമഃ—ഓം ഋം നമഃ—ഓം ൠംനമഃ
ഓം ഌംനമഃ—ഓംൡംനമഃ—ഓം എംനമഃ—ഓംഐംനമഃ
ഓം ഒം നമഃ—ഓംഔംനമഃ—ഓം അംനമഃ—ഓം അഃനമഃ.

ഇപ്രകാരം ൧൬ സ്വരങ്ങളേയും ഉച്ചരിച്ച് കിഴക്കുതുടങ്ങി ൧൬ ഇതളുകളിലും ന്യസിക്കുക.

ഇവിടെപറയുന്ന വർണ്ണങ്ങളെഎല്ലാം ന്യസിക്കേണ്ടുംക്രമം ഇതുതന്നെ ആകുന്നു.

ഹൃദയത്തിൽ അനാഹതചക്രം എന്നു പേരോടുകൂടിയ പന്ത്രണ്ടുഇതളുകൾഉള്ള കമലം ധ്യാനിച്ച് അതിൽ മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ കിഴക്കുതുടങ്ങി ൧൨ ഇതളുകളിലും—

ഓം കം നമഃ ഓം ഖം നമഃ ഓം ഗം നമഃ ഓം ഘം നമഃ
ഓം ങം നമഃ ഓം ചം നമഃ ഓം ഛം നമഃ ഓം ജം നമഃ
ഓം ഝം നമഃ ഓം ഞം നമഃ ഓം ടം നമഃ ഓം ഠം നമഃ

എന്നീ പന്ത്രണ്ടുമന്ത്രങ്ങളെ ന്യസിക്കണം.

നാഭിപ്രദേശത്തിൽ മണിപൂരകചക്രം എന്നുപേരോടു

കൂടിയ പത്തുഇതളുകൾഉള്ളകമലം ധ്യാനിച്ച് അതിൽ മേൽ പ്പറഞ്ഞപോലെ കീഴെക്കുഇതൾതുടങ്ങി പത്തു ഇതളുകളിലും,

ഓം ഡം നമഃ ഓം ഢം നമഃ ഓം ണം നമഃ ഓം തം നമഃ ഓം ഥം നമഃ ഓം ദം നമഃ ഓം ധം നമഃ ഓം നം നമഃ ഓം പം നമഃ ഓം ഫം നമഃ—എന്നീ (൧൦) പത്തു മന്ത്രങ്ങളെ ന്യസിക്കണം.

ലിംഗത്തിൽ സ്വാധിഷ്ഠാനചക്രം എന്നുപേരോടുകൂടിയആറുഇതളുകൾ ഉള്ളകമലം ധ്യാനിച്ച് അതിൽ ഓം ബം നമഃ ഓം ഭം നമഃ ഓം മം നമഃ ഓം യം നമഃ ഓം രം നമഃ ഓം ലം നമഃ

എന്നീആറുമന്ത്രങ്ങളെന്യസിക്കണം

അനന്തരം മൂലാധാരചക്രം എന്നുപേരോടുകൂടിയ നാലു ഇതളുകൾഉള്ളകമലം ധ്യാനിച്ച് അതിൽ ഓം വം നമഃ ഓം ശം നമഃ ഓം ഷം നമഃ ഓം സം നമഃ

എന്നി നാലുമന്ത്രങ്ങളെ ന്യസിക്കണം.

ഭ്രൂമദ്ധ്യത്തിൽ ആജ്ഞാചക്രംഎന്ന പേരോടുകൂടിയരണ്ടു ഇതളുകൾ ഉള്ളകമലംധ്യാനിച്ച് അതിൽ ഓം ഹം നമഃ ഓം ഓം ക്ഷം നമഃ

എന്നീരണ്ടുമന്ത്രങ്ങളേയും ന്യസിക്കണം.

ഈ ന്യാസംകേവലം മനസ്സുകൊണ്ടുതന്നെ ചെയ്യേണ്ടതാണ്

അഥവാതന്റെ ദേഹത്തിൽ അണിവിരൽ കൊണ്ടും, പ്രതിമാദികളിൽപുഷ്പംകൊണ്ടും ചെയ്യണം.

ഇതിനഅനാദിത്വം ഹേതുവായിട്ടു ഋഷ്യാദികൾ ഇല്ലാ-ധ്യാനം പരബ്രഹ്മമെന്നപോലെ

അഥബഹിർല്ലിവിന്ന്യാസഃ.

ഋഷിർബ്ര ഹ്മാസമുദ്ദിഷ്ടോഗായത്രീഛന്ദഈരിതം
സരസ്വതീസമാഖ്യാതാദേവതാദേശികോത്തമൈഃ
അക്ലീബഹ്രസ്വദീർഘാന്തഗതൈഃഷഡ്വർഗ്ഗൈഃക്രമാൽ
ഷഡംഗാനിവിധേയാനിജാതയുക്താനിദേശികൈഃ

[ഇതിശാരദായാം]

ബഹിർല്ലിവിന്ന്യാസത്തിന ഋഷിബ്രഹ്മാവും, ഛന്ദസ്സു ഗായത്രിയും, ദേവതസരസ്വതിയും ആകുന്ന എന്നുഗുരുശ്രേഷ്ഠന്മാർ പറയുന്നു. അനുസ്വാരത്തോടു കൂടിയ അകാരാദി ഹ്രസ്വങ്ങൾ ആദിയും,സാനുസ്വാരാകാരാദി ദീർഘങ്ങൾഒടുവിലും ചേർത്തുക,വർഗ്ഗാദി ആറുവർഗ്ഗങ്ങളേക്കൊണ്ടു ക്രമപ്രകാ

രം നമഃ, സ്വാഹാ ഇത്യാദി ആറുജാതികളോടുകൂടെ ഷഡംഗങ്ങളും ചെയ്യണമെന്നു ഗുരുനാഥന്മാർ പറയുന്നു.

ന്യാസത്തിന്റെ ക്രമം

ഓം അസ്യ ശ്രീ ബഹിർമ്മാതൃകാന്യാസസ്യ ബ്രഹ്മണേ ഋഷയേ നമഃ— എന്നു ശിരസ്സിൽ

ഗായത്രീഛന്ദസേ നമഃ— എന്നു മുഖത്തിൽ

മാതൃകാസരസ്വത്യൈ നമഃ— എന്നു ഹൃദയത്തിൽ

† ഹൽഭ്യോ ബീജേഭ്യോ നമഃ- ഗുഹ്യേ— സ്വരേഭ്യഃ ശക്തിഭ്യോ നമഃ— പാദയോഃ— വ്യക്തിഭ്യഃ കീലകേഭ്യോ നമഃ സർവ്വാംഗേഷു.

അം കം ഖം ഗം ഘം ങം ആം അംഗുഷ്ഠാഭ്യാം നമഃ *

ഇം ചം ഛം ജം ഝം ഞം ഈം തർജ്ജനീഭ്യാം സ്വാഹാ

ഉം ടം ഠം ഡം ഢം ണം ഊം മദ്ധ്യമാഭ്യാം വഷട്

ഏം തം ഥം ദം ധം നം ഐം അനാമികാഭ്യാം ഹും

ഓം പം ഫം ബം ഭം മം ഔം കനിഷ്ഠികാഭ്യാം വൌഷട്

അം യം രം ലം വം ശം ഷം സം ഹം ളം ക്ഷം

കരതലകരപൃഷ്ഠാഭ്യാം ഫട്

വക്ത്രാരവിന്ദസംഘ്യായേന്മാതൃകാഖ്യാം സരസ്വതീം

ഇത്യാദി വാക്യേന ബ്രഹ്മരന്ധ്രത്തിങ്കലെ വർണ്ണമയകമലത്തിങ്കൽ മാതൃകാസരസ്വതിയെ ധ്യാനിക്കണം.

പഞ്ചാശല്ലിപിഭിർവ്വിഭക്തമുഖദോഷ്പന്മദ്ധ്യവക്ഷസ്ഥലീം

ഭാസ്വന്മൌലിനിബദ്ധചന്ദ്രശകലാമാപീനതുംഗസ്തനീം

മുദ്രാമക്ഷഗുണം സുധാഢ്യകലശം വിദ്യാഞ്ച ഹസ്താംബുജൈർ

വിഭ്രാണാം വിശദപ്രഭാം ത്രിനയനാം വാഗ്ദേവതാമാശ്രയേ

അകാരാദി അമ്പത്തൊന്നു വർണ്ണങ്ങളെക്കൊണ്ടു വേർതിരിക്കപ്പെട്ട മുഖം, കൈ, കാൽ, വയറ്, മാറിടം എന്നിവകളോടു കൂടിയവളായും, ശോഭിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കിരീടത്തിങ്കൽ കെട്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രകലയോടുകൂടിയവളായും, തടിച്ച് ഉന്തിനിൽക്കുന്ന മുലകളോടുകൂടിയവളായും, കൈകളിൽ വരമുദ്ര, ജപമാല, അമൃതുകൊണ്ടു നിറയ്ക്കപ്പെട്ട പൊൻ

† ബീജാദികൾ ഇവിടെ പറഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിലും സമ്പ്രദായമനുസരിച്ചു ഗ്രന്ഥാന്തരങ്ങളിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

* അംഗുഷ്ഠാദി സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഹൃദയായ, ശിരസേ, ശിഖായൈ, കവചായ, നേത്രത്രയായ, അസ്ത്രായ എന്നിവകൾ ചേർത്ത് ഹൃദയാദി ഷഡംഗങ്ങളും ആചരിക്കുക.

കൂടം, ചിന്താമണിവിഭൃ എന്നിവകളെ ധരിക്കുന്നവളും, വെള്ളപ്പനിറത്തോടുകൂടിയവളായും, മുക്കണ്ണിയായും ഇരിക്കുന്നമാതൃകാസരസ്വതിയെഞാൻ സേവിക്കുന്നു.

ഇനി ലിപികൾ ന്യസിക്കേണ്ടസ്ഥാനങ്ങളെ പറയുന്നു.

അഥലിപിന്യാസസ്ഥാനം.

ലലാടേ,മുഖവൃത്ത,ക്ഷി, ശ്രുവോ,നാസാ, സുഗണ്ഡയോഃ
ഓഷ്ഠദന്താദ്ധ്വപാംക്ത്യാശ്ച, മൂർദ്ധ്വിവക്ത്രെ,ന്യസേത്സ്വരാൻ
ബാഹോഃപാദഃ,സന്ധിഷു,സാഗ്രേഷു,കചവർഗ്ഗാന്ന്യസേത്സുധീഃ
ടതവർഗ്ഗൗപാദൌസ്ക്ദ്വൻപാർശ്വയോഃപൃഷ്ഠദേശതഃ
നാഭൌ, കുക്ഷൌ പവർഗ്ഗഞ്ച വ്യാലംശകകുലന്തരഃ
ന്യസ്യയാദി ചതുർവ്വർണ്ണാൻ ശാദിഷട്കം തതോന്യസേൽ
ഹൃദാദി,കരയോഃ,രംഘ്ര്യോ,ജ്ജഠരേ,വദനേതഥാ

[ഇതിമേരുതന്ത്രേ)

* ന്യസിക്കേണ്ടതെല്ലാം വർണ്ണങ്ങൾ വിസർഗ്ഗത്തോടുകൂടിയും അവസാനം നമഃ ശബ്ദംചേർത്തും വേണ്ടതാണ്

വർണ്ണങ്ങളോടുകൂടി ന്യസസ്ഥാനങ്ങളെപ്പറയുന്നു

അഃ നമഃ	നെററിയിൽ	ഋഃനമഃ	വലത്തുകവിൾ
ആഃ നമഃ	മുഖത്തിൽചുററം	ൠഃനമഃ	ഇടത്തുകവിൾ
ഇഃ നമഃ	വലത്തുകണ്ണിൽ	എഃനമഃ	മേൽചുണ്ട്
ഈഃ നമഃ	ഇടത്തുകണ്ണിൽ	ഐഃ നമഃ	കീഴ്ചുണ്ട്
ഉഃനമഃ	വലത്തുചെവിയിൽ	ഒഃ നമഃ	മേല്പൽനിര
ഊഃനമഃ	ഇടത്തുചെവിയിൽ	ഔഃ നമഃ	കീഴ്പൽനിര
ഌഃ നമഃ	വലത്തുമൂക്കിൽ	അംഃ നമഃ	തലയിൽ
ൡഃ നമഃ	ഇടത്തുമൂക്കിൽ	അഃ നമഃ	മുഖം

കഃ നമഃ	വലത്തുതോൾ	ഡഃ നമഃ	ടി നെരിയാണി
ഖഃ നമഃ	കൈമുട്ട	ഢഃ നമഃ	ടി വിരൽമൂലം
ഗഃ നമഃ	ടി മണിബന്ധം	ണഃ നമഃ	ടി വിരൽപുറം
ഘഃ നമഃ	ടി അംഗുലീമൂലം	തഃ നമഃ	ഇടത്തുകാൽമൂലം
ങഃനമഃ	ടികൈവിരൽപ്പുറം	ഥഃ നമഃ	ടി മുട്ട്
ചഃ നമഃ	ഇടത്തുതോൾ	ദഃ നമഃ	ടി നെരിയാണി
ഛഃ നമഃ	ടി കൈമുട്ട്	ധഃ നമഃ	ടി വിരൽമൂലം
ജഃ നമഃ	ടി മണിബന്ധം	നഃ നമഃ	ടി വിരൽപുറം
ഝഃ നമഃ	ടി അംഗുലീമൂലം	പഃ നമഃ	വലത്തുപള്ള
ഞഃനമഃ	ടികൈവിരൽപുറം	ഫഃ നമഃ	ഇടത്തുപള്ള
ടഃ നമഃ	വലത്തുകാൽമൂലം	ബഃ നമഃ	പുറംമുതുക്
ഠഃ നമഃ	ടി ടി മുട്ട	ഭഃ നമഃ	നാഭി (പൊക്കിൾ)

മഃ നമഃ	വയറ്	ഷഃ നമഃ ടി	ഇടത്തുകൈ
യഃ നമഃ	ഹൃദയം	സഃ നമഃ മാർവ്വു തുടങ്ങി	വലത്തുകാൽ
രഃ നമഃ	വലത്തുതോൾ	ഹഃ നമഃ ടി	ഇടത്തുകാൽ
ലഃ നമഃ	പിൻകഴുത്ത്	ളഃ നമഃ മാർവ്വുതുടങ്ങി	വയറ
വഃ നമഃ	ഇടത്തുതോൾ	ക്ഷഃ നമഃ മാർവ്വുതുടങ്ങി	മുഖം വ്യാപകം.
ശഃ നമഃ	മാർവ്വു തുടങ്ങി വലത്തു കൈ		

അഥമാതൃകാമുദ്രാഃ

ലലാടേനാമികാമദ്ധ്യേ ന്യസേച്ച മുഖവൃത്തകേ
തർജ്ജനീമദ്ധ്യമാനാമാ വിന്ന്യസേച്ചൈവനേത്രയോഃ
തർജ്ജന്യനാമേസംയോജ്യ ന്യസേൽസാധകസത്തമഃ
അംഗുഷ്ഠംകർണ്ണയോർന്ന്യസ്യ കനിഷ്ഠാംഗുഷ്ഠകേനസോഃ
മദ്ധ്യമാംഗണ്ഡയോർന്ന്യസ്യ മദ്ധ്യമാമോഷ്ഠയോർന്ന്യസേൽ
അനാമാംദന്തയോർന്ന്യസ്യ മദ്ധ്യമാമുത്തമാംഗകേ
മുഖേനാമാംമദ്ധ്യമാഞ്ച ഹസ്തപാദേചപാർശ്വയോഃ
കനിഷ്ഠാനാമികാമദ്ധ്യാ ന്യസ്യവ്യാഃപൃഷ്ഠതസ്തഥാ.
താഃസാംഗുഷ്ഠാഃനാഭിദേശേസർവ്വാഃകുക്ഷൌചവിന്ന്യസേൽ
ഹൃദേസാധകഃസർവ്വ മംസയോശ്ച കകുൽസ്ഥലേ
ഹൃൽപൂർവ്വഹസ്തവൽകുക്ഷി മുഖേഷുതലമേവച
ഏതാസ്തുമാതൃകാമുദ്രാഃക്രമേണപരികീർത്തിതാഃ
അജ്ഞാത്വാവിന്ന്യസേദ്യസ്തു ന്യാസസ്യാത്തസ്യനിഷ്ഫലഃ
(ഇത്യനർഘതന്ത്രേ)

ഇനിമേൽപ്പറഞ്ഞ ലിപികളെന്ന വിരൽകൊണ്ടു ഇന്നസ്ഥാനത്തു ന്യസിക്കണമെന്നുപറയുന്നു.

അണിവിരലും നടുവിരലുംചേർത്തു	നെററിയിലും
ചൂണ്ടാണി, അണിവിരൽ, നടുവിരൽ എന്നിവ ചേർത്തു	മുഖവൃത്തത്തിലും
അണിവിരലും ചൂണ്ടാണിവിരലുംചേർത്തു	കണ്ണുകളിലും
പെരുവിരൽകൊണ്ടു	ചെവികളിലും
ചെറുവിരലും പെരുവിരലുംകൂട്ടി	നാസാപുടങ്ങളിലും
നടുവിരൽകൊണ്ടു	ഇരുകവിൾകളിലുംചുണ്ടുകളിലും
അണിവിരൽകൊണ്ടു	മുഖത്തിലും
നടുവിരൽകൊണ്ടു	കൈ, കാൽഎന്നിവകളിലും
ചെറുവിരൽ, അണിവിരൽ, നടുവിരൽ, എന്നിവകൊണ്ടു	പാർശ്വഭാഗങ്ങളിലും മുതുകത്തും
ആവിരലുകൾപെരുവിരൽചേർത്തു	നാഭിയിലും

അഞ്ചുവിരലുംകൂട്ടിവയറ്റിലും, ഹൃദയത്തിലുംതോൾകളിലും
പിൻകഴുത്തിലും

ഹൃദയാദിഹസ്തം, ഹൃദയാദിപാദം, ഹൃദയാദികുക്ഷി, ഹൃദയാദിമുഖം എന്നിവകളിലെല്ലാം ഉള്ളംകൈകൊണ്ടും ന്യസിക്കണം.

ഇതുകൾക്രമപ്രകാരം മാതൃകാമുദ്രകൾഎന്നുപറയപ്പെടുന്നു. ഇവയെ അറിയാതെയാവനൊരുത്തൻ ന്യാസംചെയ്യുന്നുവോ ആയതു അവന്നു കേവലംനിഷ്പ്രയോജനമായിട്ടുതന്നെഭവിക്കും.

പ്രകാരാന്തരേണ മാതൃകാമുദ്രാഃ

അംഗുഷ്ഠാനാമികാഭ്യാന്തു ന്യാസസ്സർവ്വത്രസമ്മതഃ

ഇത്യാദി പദ്യ പാഠിനീവചനംകൊണ്ടു് കേവലംപെരുവിരലും അണിവിരലുംചേർത്തു് എല്ലാസ്ഥാനങ്ങളിലും ന്യസിക്കാമെന്നുകിട്ടുന്നു.

പുഷ്പൈരനാമയാവാപി മനസാവാന്യസേത്സുധീഃ

ഇത്യാദിമന്ത്രതന്ത്രപ്രകാശത്തിലെ വാക്യംകൊണ്ടു പുഷ്പംകൊണ്ടുപ്രതിമാദികളിലും, അണിവിരലും പെരുവിരലും ചേർത്തുതന്റെദേഹത്തിലും, മൂലാധാരം മുതലായതുകളിൽ മനസ്സുകൊണ്ടും ന്യസിക്കണമെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

മാതൃകാചാതുർവ്വിധ്യം

ചതുർദ്ധാമാതൃകാപ്രോക്താ കേവലാബിന്ദുസംയുതാ
സവിസർഗ്ഗാസോഭയാച . . . .
വിദ്യാകരീകേവലാച സോഭയാഭുക്തിദായിനീ.
സവിസർഗ്ഗാപുത്രദാത്രീസബിന്ദുർവ്വിത്തദായിനീ.

മാതൃകാന്യാസം "കേവലം, സബിന്ദു സവിസർഗ്ഗാ, സോഭയാ" എന്നിങ്ങനെ നാലുവിധമുണ്ടു്. അതിൽ "കേവലാ"സ്വഭാവേനയുള്ള ലിപികളെ തന്നെ ന്യസിക്കുന്നു.

അ.	ആ.	ഇ.	ഈ—ഇത്യാദി		കേവലവും
അം,	ആം.	ഇം.	ഈം—ഇത്യാദി	*	സബിന്ദുവും
അഃ.	ആഃ,	ഇഃ.	ഈഃ—ഇത്യാദി	§	സവിസർഗ്ഗവും
അംഃ.	ആംഃ.	ഇംഃ.	ഈംഃ—ഇത്യാദി	‡	സോഭയവും

* സബിന്ദു=അനുസ്വാരത്തോടുകൂടിയതു്.
§ സവിസർഗ്ഗം=വിസർഗ്ഗത്തോടു കൂടിയതു്.
‡ സോഭയം=അനുസ്വാര വിസർഗ്ഗങ്ങളോടു കൂടിയതു്.

ആകുന്നു.

ഇതുകളിൽ കേവലം-വിദ്യയേയും, സബിന്ദു-ധനത്തേയും, സവിസർഗ്ഗം-പുത്രന്മാരെയും, സോഭയം-ഭുക്തിയേയും നൽകുന്നതാകുന്നു.

പ്രകാരാന്തരേണ മാതൃകാന്യാസക്രമഃ

മായാലക്ഷ്മീബീജ പൂർവ്വോവാഗ്ഭവാദ്യോഥ വാ പുനഃ
ത്രിതാരാദ്യോരമാദ്യോവാ ന്യസ്തവ്യഃ സാധകോത്തമൈഃ

സാധകശ്രേഷ്ഠന്മാരാൽ മേൽപറഞ്ഞ ലിപിന്യാസം മായാബീജാദിയായിട്ടോ ലക്ഷ്മീബീജാദിയായിട്ടോ, വാഗ്ഭവാദിയായിട്ടോ. ത്രിതാരാദിയായിട്ടോ, രമാദിയായിട്ടോ ന്യസിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. എന്നു കുലാവതാരത്തിൽ പറയുന്നു.

മായാബീജാദി ———	ഹ്രീം അം നമഃ	ഇത്യാദി.
ലക്ഷ്മീബീജാദി ———	ശ്രീം അം നമഃ	
വാഗ്ഭവാദി ———	ഐം അം നമഃ	
ത്രിതാരാദി ———	ഓം ഓം ഓം അം നമഃ	
രമാദി ———	ശ്രീ അം നമഃ	

തൽഫലം

വാഗ്ഭവാദ്യാ വാക്പ്രദാ സ്യാൽ ത്രിതാരാദ്യാ തു കാമദാ
ശ്രീബീജാദ്യാ മഹൈശ്വര്യദായിനീ മാതൃകാ സ്മൃതാ
[ഇതി സിദ്ധാന്തസാരേ]

ആദിയിങ്കൽ ഐം, എന്ന ബീജാക്ഷരം ചേർത്തു ന്യസിച്ചാൽ വാക്പടുത്വവും, ‘ഓം ഓം ഓം, എന്നീ മൂന്നു പ്രണവങ്ങൾ ചേർത്തുന്യസിച്ചാൽ അഭീഷ്ടവും, ‘ശ്രീം, എന്നബീജം ചേർത്തുന്യസിച്ചാൽ വലുതായ ഐശ്വര്യവും ലഭിക്കുമെന്നു സിദ്ധാന്തസാരത്തിൽ പറയുന്നു.

സൃഷ്ട്യാദിമാതൃകാന്യാസക്രമാദിഃ

മാതൃകാത്രിതയം കുര്യാൽസൃഷ്ടിസംഹാരകസ്ഥിതിം
[ഇതിവീരചൂഡാമണൌ]

സൃഷ്ടി, സംഹാരം, സ്ഥിതി എന്നിങ്ങനെ ലിപിന്യാസം മൂന്നുവിധമുണ്ട്. ഇവമൂന്നും ചെയ്യണമെന്നുവീര ചൂഡാമണിയിൽപറയുന്നു.

സൃഷ്ടിസ്തു സുതപുഷ്ട്യാദിസ്ഥിതേസ്സ്യൽപാലനം ഭവേൽ
സംഹൃതേർദ്ദോഷസംഹാരംതസ്മാത്ത്രിതയമാചരേൽ
[ഇതികുലാവതാരേ

സൃഷ്ടിപ്രകാരമുള്ള ലിപിന്യാസത്തിങ്കൽനിന്നു പുത്രാ

ത്രകളത്രാദികൾക്കുപുഷ്ടിയും, സ്ഥിതിപ്രകാരമുള്ളലിപിന്യാസത്തിങ്കൽ നിന്നുരക്ഷയും, സംഹാരപ്രകാരമുള്ള ലിപിന്യാസത്തിങ്കൽനിന്നുദോഷശാന്തിയും ഉണ്ടാകും. ആയതിനാൽ മൂന്നു പ്രകാരവുമുള്ളലിപിന്യാസവുംആചരിക്കണമെന്നു കുലാവതാരത്തിൽപറയുന്നു.

സർഗ്ഗാസർഗ്ഗാനപിതംന്യസ്യേൽസംഹൃതൌചസബിന്ദുകാൻ
ഢാദിഠാന്താൻന്യസേദ്വർണ്ണാൻസ്ഥിതൌതദുഭയാന്വിതാൻ
[ഇതിസിദ്ധാന്തസാരേ]

സൃഷ്ടിക്രമത്തിങ്കൽ ലിപികളെ വിസർഗ്ഗത്തോടുകൂടിയും സംഹാരക്രമത്തിങ്കൽ അനുസ്വാരത്തോടുകൂടിയും, സ്ഥിതിക്രമത്തിങ്കൽ അനുസ്വാരവിസർഗ്ഗത്തോടുകൂടി 'ഢ,കാരാദി 'ഠ,കാരാന്തവർണ്ണങ്ങളേയും ന്യസിക്കണമെന്നു സിദ്ധാന്തസാരത്തിൽപറയുന്നു.

ന്യസേൽസർഗ്ഗാന്വിതാൻസൃഷ്ട്യാ ധ്യായേദ്ദേവീംയഥാവിധി
ബിന്ദുയുക്താന്ന്യസേത്തത്ര സംഹൃത്യാംപ്രതിലോമതഃ
[ഇതിശാരദായാം)

സൃഷ്ടിക്രമത്തിൽ ദേവിയെവിധിപ്രകാരംവണ്ണം ധ്യാനിച്ച വിസർഗ്ഗത്തോടുകൂടി 'അ,കാരാദി 'ക്ഷ,കാരപൎയ്യന്തമുള്ള അക്ഷരങ്ങളെ ലലാടാദിസ്ഥാനങ്ങളിൽ ന്യസിക്കുന്നതു സൃഷ്ടിസ്ഥാനമാണെന്നും,സംഹാരപ്രകാരേണ ദേവിയെ ധ്യാനിച്ച അനുസ്വാരത്തോടുകൂടി 'അ,കാരാദി 'ക്ഷ,കാരപൎയ്യന്തമുള്ള വർണ്ണങ്ങളെപ്രതിലോമേന അതാതുസ്ഥാനങ്ങളിൽ ന്യസിക്കുന്നതു് സംഹാരന്യാസമാണെന്നും ശാരദയിൽപറയുന്നു.

'ക്ഷ, മാരഭ്യ 'അ,കാരാന്തോന്യാസശ്ചേൽക്രിയതെയദി
സംഹാരന്യാസനാമസ്യാൽ ....
[ഇതിമേരുതന്ത്രേ]

'ക്ഷ,കാരാദ്യകാരാന്തമായിന്യാസംചെയ്യപ്പെടുന്നുവെങ്കിൽആയതു് സംഹാരന്യാസമെന്നപേരോടുകൂടിയതായിഭവിക്കുമെന്നു മേരുതന്ത്രത്തിലുംപറയുന്നു

സൎഗ്ഗബിന്ദുയുതാൻന്യസ്യേൽഢാൎണ്ണാദ്യാൻസ്ഥിതിവൎത്മനാ
[ഇതിശാരദായാം]

സ്ഥിതിക്രമേണദേവിയേ മേല്പറഞ്ഞപ്രകാരം ധ്യാനിച്ച് അനുസ്വാരവിസൎഗ്ഗത്തോടുകൂടി 'ഢ, കാരാദി വർണ്ണങ്ങളെന്യസിക്കുന്നതു് സ്ഥിതിന്യാസമാകുന്നു എന്നു ശാരദയിൽ പറയുന്നു.

പൂൎവ്വോക്താംഗ്ളിപമന്ത്രാദ്യാഃ ഷഡംഗം ധ്യാനമുച്യതെ
[ഇതിമേരുതന്ത്രേ]

സ്ഥിതിസംഹാരന്യാസങ്ങൾക്ക ഋഷി, ഛന്ദസ്സ്, ദേവത, ശക്തി, ബീജം, കീലകം, അംഗുലീവ്യാപകം, ഹൃദയാദിഷഡംഗം എന്നിവ എല്ലാം മുൻപറയപ്പെട്ടവതന്നെ. ധ്യാനത്തിന വ്യത്യാസമുണ്ട്. അതുപറയപ്പെടുന്നു.

സംഹാരക്രമേണ ധ്യാനം.

അക്ഷസ്രജംഹരിണപോതമുദഗ്രടങ്കം
വിദ്യാംകരൈരവിരതം ദധതീംത്രിനേത്രാം ।
അൎദ്ധേന്ദുമൌലി മരുണാമരവിന്ദസംസ്ഥാം
വൎണ്ണേശ്വരിം പ്രണമതസ്തനഭാരനമ്രാം

കിരീടത്തിങ്കൽ ചന്ദ്രകലയെയുള്ളവളും മൂന്ന കണ്ണുകളെ ഉള്ളവളും കൈകളിൽ ജപമാല, മാൻകുട്ടി, വലിയഉളി, ചിന്താമണിവിദ്യ എന്നിവകളെധരിക്കുന്നവളും മുലയുടെഘനംകൊണ്ടു താഴ്ന്നവളും, താമരയിൽ ഇരിക്കുന്നവളും, ചുകന്ന നിറമുള്ളവളും ആയ സരസ്വതീദേവിയെ നമസ്കരിക്കുന്നു.

സ്ഥിതിക്രമധ്യാനം.

സിന്ദൂരകാന്തിമമിതാഭരണാംത്രിനേത്രാം
വിദ്യാക്ഷസൂത്രമൃഗപോതവരാന്ദധാനാം

സിന്ദൂരത്തിൻറശോഭപോലെഇരിക്കുന്ന ശോഭയോടു കൂടിയവളായി, അനേകം ആഭരണങ്ങളുള്ളവളായി, മുക്കണ്ണിയായി, കൈകളിൽ, ചിന്താമണി, ജപമാല, മാൻകുട്ടി, വരമുദ്ര എന്നിവകളെ ധരിക്കുന്നവളായിരിക്കുന്ന സരസ്വതിദേവിയെധ്യാനിക്കുന്നു.

ന്യാസാനാംപൌൎവ്വാപൎയ്യം.

ന്യാസാഃ കാൎയ്യാസ്തുവടുഭിഃ സ്ഥിതിസംഹാരസൃഷ്ടയഃ
സംഹാരസൃഷ്ടിസ്ഥിതയോർഗൃഹസ്ഥസ്തുന്യസേൽക്രമാൽ
വാനപ്രസ്ഥാശ്ചയതയഃ സൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയക്രമാൽ

ബ്രഹ്മചാരികൾ ആദ്യംസ്ഥിതിക്രമേണയും പിന്നീടു സംഹാരക്രമേണയും അനന്തരം സൃഷ്ടിക്രമേണയും ലിപിന്യാസംചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു എന്നും,

ഗൃഹസ്ഥൻ ആദ്യം സംഹാരക്രമേണയും പിന്നീടുസൃഷ്ടിക്രമേണയും അവസാനം സ്ഥിതിക്രമേണയും ന്യസിക്കണമെന്നും,

വാനപ്രസ്ഥന്മാരും, യതികളും ആദ്യം സൃഷ്ടിക്രമേണയും, അനന്തരം സ്ഥിതിക്രമേണയും, പിന്നീട് സംഹാരക്രമേണയും ന്യസിക്കണമെന്ന് മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

* ന്യാസം കഴിവാൻ മഹേശാനി കല്പോക്താംശ്ച വിശേഷതഃ

വിശേഷിച്ച് കല്പത്തിൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ന്യാസങ്ങളും ചെയ്യണമെന്നു വീരചൂഡാമണിയിൽ പറയുന്നു.

കലാമാതൃകാന്യാസഃ.

വക്ഷ്യേ കലാമാതൃകാഖ്യന്യാസം തസ്യ ഋഷിഃ സ്മൃതഃ
പ്രജാപതിശ്ച ഗായത്രീ ഛന്ദസ്തസ്യാസ്തു ദേവതാ
സരസ്വതീ മാതൃകാഖ്യാ വിനിയോഗോഽഭീഷ്ടസിദ്ധയേ
താരൈഃ ഷഡംഗം കുർവീത ഹ്രസ്വദീർഘാന്തരസ്ഥിതൈഃ

(ഇതിമേരുതന്ത്രേ)

അനന്തരം കലാമാതൃകയുടെ ന്യാസത്തെ പറയുന്നു— ന്യാസത്തിന്റെ ഋഷി പ്രജാപതിയും, ഛന്ദസ്സ ഗായത്രിയും, ദേവത മാതൃകാസരസ്വതിയും ആകുന്നു. സർവ്വാഭീഷ്ടസിദ്ധിക്കായിക്കൊണ്ടു വിനിയോഗം. ആദിയിങ്കൽ ഹ്രസ്വവും, ഒടുവിൽ ദീർഘവും ചേർത്തു കരന്യാസവും, ഹൃദയാദി ഷഡംഗന്യാസവും ചെയ്യണം.

ന്യസിക്കേണ്ടുംക്രമം.

ഓം അസ്യശ്രീകലാമാതൃകായാഃ പ്രജാപതയെ ഋഷയെ നമഃ—ശിരസി— ഗായത്ര്യൈഛന്ദസേനമഃ—മുഖേ—
മാതൃകാസരസ്വത്യൈദേവതായൈനമഃ—ഹൃദയേ
അം ഓം ആം അംഗുഷ്ഠാഭ്യാംനമഃ—ഇത്യാദി

അഥധ്യാനം.

ഹസ്തൈഃപത്മംരഥാംഗംഗുണമഥഹരിണം
പുസ്തകംവർണ്ണമാലാം
ടങ്കംശുഭ്രംകപാലംദരമമൃതലസദ്ധേമ
കുംഭംവഹന്തീം
മുക്താവിദ്യുത്പയോദസ്ഫടികമണിജപാ
ബന്ധുരൈഃപഞ്ചവക്ത്രൈഃ
ത്ര്യക്ഷൈർവ്വക്ഷോജനമ്രാംസകലശശിനിഭാം
ശാരദാംതാംനമാമി.

നന്മുത്ത്, മിന്നൽ, കാർമേഘം, സ്ഫടികക്കൽ, ചെമ്പരത്തിപ്പൂവ് എന്നിവകളെപ്പോലെ വർണ്ണംകൊണ്ടു അ[illegible]

* അധികം ന്യാസങ്ങൾ രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ

നോഹരങ്ങളായിരിക്കുന്ന അഞ്ചുമുഖങ്ങളും, മുഖമൊന്നുക്കു മൂന്നു കണ്ണുകളും, ആകെ പത്തുകൈകളും, അതുകളിൽ താമര, ചക്രം, പാശം, മാൻ, പുസ്തകം, ജപമാല, പരശു, വെള്ളത്തലയോട്, ദണ്ഡം എന്നിവകളെ വഹിക്കുന്നവളും, മുലകളുടെ ഭാരംകൊണ്ടു കുനിഞ്ഞിരിക്കുന്നവളും, പതിനാറുകലകളെക്കൊണ്ടു പൂർണ്ണനായിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രനെപ്പോലെ വിശദപ്രഭയായിരിക്കുന്ന സരസ്വതീദേവിയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

കലാനാമാദിഃ.

ധ്യാത്വൈവംതാരപൂർവ്വാംതാമകാരാദ്യക്ഷമാതൃകാം
ബിന്ദുയുക്താംതദന്തകലാനാമാദ്യാംനമഃസാന്വിതാം
പൂർവ്വോക്തശുദ്ധമാത്രാണാംന്യാസസ്ഥാനേഷുവിന്യസേൽ
നിവൃത്തിശ്ചപ്രതിഷ്ഠാചവിദ്യാശാന്തിസ്തഥേന്ധികാ
ദീപികാരേചികാചാപിമോചികാചപരാഭിധാ
സൂക്ഷ്മാസൂക്ഷ്മാമൃതാജ്ഞാനാമൃതാചാപ്യായനീതഥാ
വ്യാപിനീവ്യോമരൂപാചാനന്താസൃഷ്ടിഃസമൃദ്ധികാ
സ്മൃതിർമ്മേധാതതഃകാന്തിർല്ലക്ഷ്മിർദ്ദ്യുതിഃസ്ഥിരാസ്ഥിതിഃ
സിദ്ധിർജ്ജരാപാലിനിചശാന്തിരീശ്വരികാരതിഃ
കാമികാവരദാചാന്യാഹ്ലാദിനീപ്രീതിസംയുതാ
ദീർഘാതീക്ഷ്ണാതഥാരൌദ്രീഭയാ-
നിദ്രാചതന്ദ്രികാ
ക്ഷുധാസ്യാൽക്രോധിനീപശ്ചാൽ
ക്രിയോൽക്കാരീചമൃത്യുകാ
പീതാശ്വേതാരുണാപശ്ചാദ—
സിതാനന്തയാന്വിതാ
ഉൽക്കാകലാമാതൃകൈവംസ്ഥാനേ-
കാരാദികേന്ന്യസേൽ

ഇപ്രകാരം ദേവിയെ ധ്യാനിച്ചിട്ടു ആദ്യം 'ഓം,കാരവും പിന്നെ 'അ,കാരാദിവർണ്ണങ്ങൾ അനുസ്വാരത്തോടുകൂടിയും അനന്തരം അതാതുകലകളുടെ പേർ ചതുർത്ഥ്യന്തമായിട്ടും ഒടുവിൽ 'നമഃ, ശബ്ദവും ചേർത്തു മേൽ സൃഷ്ടിക്രമലിപിന്യാസത്തിൽ പറയപ്പെട്ട ലലാടാദി സ്ഥാനങ്ങളിൽ ന്യസിക്കുക.

അതായത്—"ഓം അം നിവൃത്യൈനമഃ,— ഓം ആം പ്രതിഷ്ഠായൈനമഃ,— ഓം ഇം വിദ്യായൈനമഃ" ഇത്യാദി.

*കലാനാമുല്പത്ത്യാദിഃ.

തത്രനാദാത്മനോജാതാഃ സ്വരജാസ്തു സദാശിവാൽ
അക്ഷമാലാം പുസ്തകഞ്ച പാശഞ്ചാപി കപാലകം
ഹസ്തൈർദ്ദധത്യഃ ശ്വേതാഭാഃ ശ്വേതാഭരണഭൂഷണാഃ
അകാരാദ് ബ്രഹ്മണോജാതാഃ കചവർഗ്ഗകലാ ദശ
പീതാ അക്ഷസ്രജം പത്മമഭയഞ്ച കമണ്ഡലും
ഹസ്തൈർദ്ദധത്യോ ധ്യേയാസ്താഃ പീതഗന്ധാനുലേപനാഃ
വിഷ്ണോരുകാരാൽ സഞ്ജാതാഷ്ടതവർഗ്ഗകലാ ദശ
ശ്യാമാ അഭയശംഖാരിവരഹസ്താഃ സമീരിതാഃ
മകാരാദ്രുദ്രതോജാതാഃ പഫവർഗ്ഗകലാ നവ
ശരച്ചന്ദ്രനിഭാ ഹസ്തൈരഭയം ശൂലമേവ ച
കപാലഞ്ച വരാന്ധ്യേയാ ദധത്യ ഇതി സാധകൈഃ
ശകാരാദികപഞ്ചാനാമീശ്വരബിന്ദുതോഭവൻ
അഭയം ഹരിണം ടങ്കം വരഞ്ച കരപല്ലവൈഃ
ദധത്യാരക്തവർണ്ണാശ്ച ധ്യേയാന്ത്യാനേ കലാത്മകേ

ശിവൻ നിർഗ്ഗുണനായിട്ടും, സഗുണനായിട്ടുമുണ്ട്. നിർഗ്ഗുണൻ പ്രകൃത്യാദികളിൽനിന്ന് അന്യനും, സഗുണൻ സകലനുമാകുന്നു. നാദസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന ആ സദാശിവങ്കൽ നിന്നു വെളുത്ത നിറത്തോടും, വെളുത്ത ആഭരണങ്ങളെക്കൊണ്ടലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതുകളും നന്നാലുകൈകളോടും, അതുകളിൽ ജപമാല, പുസ്തകം, കയറ്, തലയോട് എന്നിവകളെ ധരിച്ചും സ്വരജകളായിരിക്കുന്ന പതിനാറു* കലകളും—

'അ, കാരസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവിങ്കൽനിന്നും മഞ്ഞൾനിറത്തോടും മഞ്ഞനിറമുള്ള ചന്ദനം മുതലായതു പൂശിയും നന്നാലുകൈകളും, അതുകളിൽ ജപമാല, താമര, അഭയമുദ്ര, ജലപാത്രം എന്നിവകളെ ധരിച്ചും 'ക, വർഗ്ഗ 'ച, വർഗ്ഗ സംബന്ധികളായുമിരിക്കുന്ന പത്തുകലകളും—

'ഉ, കാരസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന വിഷ്ണുവിങ്കൽനിന്നും കറുത്തനിറത്തോടുകൂടിയും, കൈകളിൽ അഭയമുദ്ര, ശംഖ്, ചക്രം, വരദമുദ്ര എന്നിവകളെ ധരിച്ചും 'ട, വർഗ്ഗ 'ത, വർഗ്ഗസംബന്ധികളായിരിക്കുന്ന പത്തുകലകളും—

'മ, കാരസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന രുദ്രങ്കൽനിന്നും ശരൽക്കാലത്തിലെ ചന്ദ്രനെപ്പോലെ പ്രകാശിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്നതുകളും, കൈകളിൽ അഭയമുദ്ര, ശൂലം, തലയോട് വരദമുദ്ര

---

* ഇനിയും പലകലകൾ ഉണ്ട് അവ രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ

എന്നിവകളെ ധരിച്ചും പ, വർഗ്ഗ, യ, വർഗ്ഗസംബന്ധികളായിരിക്കുന്ന ഒൻപതുകലകളും—

ബിന്ദുസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന ഈശ്വരങ്കൽനിന്നുണ്ടാകുന്നതൊട്ടു കൂടിയതുകളായി കൈകളിൽ അക്ഷയമഴു, മാൻ, ഉളി, വരമുദ്ര എന്നിവകളെ ധരിക്കുന്ന ശ, കാരാദി അഞ്ചു വർണ്ണങ്ങളുടെ കലകളും ഉണ്ടായി.

കലാന്യാസത്തിങ്കൽ ഇപ്രകാരം ഇതുകളെ ധ്യാനിക്കേണ്ടതാകുന്നു എന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

കൃത്വാ തു മാതൃകാന്യാസം ന്യാസാനന്യാൻസമാചരേൽ
മൂലമന്ത്രസ്യ ഋഷ്യാദി കരാംഗാദി തതോ ന്യസേൽ

(ഇതി ഡാമരേ)

ഇപ്രകാരം മാതൃകാന്യാസംചെയ്തിട്ട് കല്പോക്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന മറ്റുന്യാസങ്ങളേയും ആചരിക്കണം. അനന്തരം ഇഷ്ടദേവതാമൂലമന്ത്രത്തിന്റെ ഋഷ്യാദിയും കരഹൃദയാദിയും ന്യസിക്കണം. എന്നു ഡാമരതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

ഋഷ്യാദീൻവിന്യസേദ്ദേവി! മൂർദ്ധ്നിഹൃദയാന്തകാൻ

ഋഷി, ഛന്ദസ്സ്, ദേവത ഇത്യാദികൾ ചതുർത്ഥ്യന്തമായിട്ടും ഒടുവിൽ നമഃ, ശബ്ദംചേർത്തും ന്യസിക്കണമെന്നു യോഗിനീതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

ഋഷ്യാദിന്യാസസ്ഥാനാനി.

ഋഷിന്യാസോ മൂർദ്ധ്നിദേശേ ഛന്ദസ്തു മുഖപങ്കജേ
ദേവതാ ഹൃദയേ ചൈവ ബീജം തു ഗുഹ്യദേശകേ

ശക്തിം ച പാദയോശ്ചൈവ സർവാംഗേ കീലകം ന്യസേൽ

(ഇതി ബൃഹന്മത്സ്യസൂക്തേ)

ഋഷി—ശിരസ്സിലും, ഛന്ദസ്സ്—മുഖത്തിലും, ദേവത—ഹൃദയത്തിലും, ബീജം—ഗുഹ്യത്തിലും, ശക്തി—പാദങ്ങളിലും, കീലകം—സർവാംഗങ്ങളിലും ന്യസിക്കണമെന്നു ബൃഹന്മത്സ്യസൂക്തത്തിൽ പറയുന്നു.

ഋഷേർഗ്ഗുരുത്വാച്ഛിരസി വർണ്ണത്വാച്ഛന്ദസോ മുഖേ
ധാരണം പ്രോച്യതേ ദേവി ജ്ഞേയത്വാദ്ദേവതാ ഹൃദി

(ഇതി മേരുതന്ത്രേ)

ഋഷിക്കു ഗുരുത്വം ഹേതുവായിട്ടു ശിരസ്സിലും, ഛന്ദസ്സിനു വർണ്ണത്വം ഹേതുവായിട്ടു മുഖത്തിലും, ദേവതക്കു ജ്ഞേയത്വം ഹേതുവായിട്ടു ഹൃദയത്തിങ്കലും ധാരണം പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു എന്നു മേരുതന്ത്രം പറയുന്നു.

ഋഷിഃ.

മഹേശ്വരമുഖാജ്ജ്ഞാത്വാ യഃ സാക്ഷാത്തപസാമനും
സാധയതി ശുദ്ധാത്മാ സതസ്യഋഷിരിരിതഃ
(ഇതികാലാനലതന്ത്രേ)

യാവനൊരുത്തൻ തപസ്സുകൊണ്ടു പരമേശ്വരനെ പ്രത്യക്ഷനാക്കി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തിങ്കൽനിന്നും ആദ്യമായി മന്ത്രത്തെ ഗ്രഹിച്ചിട്ടു അതിനെ വഴിയാംവണ്ണം സാധിപ്പിക്കുന്നുവൊ ആ ശുദ്ധാത്മാവു ആ മന്ത്രത്തിന്റെ ഋഷി എന്നു പറയപ്പെടുന്നതായി കാലാനലതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

ഋഗത്യാ ചിതിധാതോസ്തു ഋവർണ്ണഃ പ്രാപകോമതഃ
ഷിവർണ്ണാത്ഥസ്തുവിജ്ഞാന മതസ്തൽപ്രാപകസ്തുസഃ
[ഇതിമേരുതന്ത്രേ]

ഋഗതൗ എന്നുള്ള ധാതുവിങ്കൽനിന്നും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതാകുന്ന 'ഋ,വർണ്ണം.ഇതിന്റെ അത്ഥം 'പ്രാപകൻ, എന്നുപറയപ്പെടുന്നു. ഷി, എന്നവർണ്ണത്തിന്റെ അത്ഥമാകട്ടെ വിജ്ഞാനമാകുന്നു. ഇതുഹേതുവായിട്ടു വിജ്ഞാനപ്രാപകൻ യാവനൊരുത്തനൊ അവൻ ഋഷി[ആദ്യമായി മന്ത്രാർത്ഥജ്ഞാനത്തെപ്രാപിക്കുന്നവൻ]എന്നുമേരുതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു

ഋഷ്യാദിനമപരിജ്ഞാനെദോഷഃ.

സൎവ്വഷാംമന്ത്രതത്വാനാം ഛാദനാച്ഛന്ദഉച്യതെ
അക്ഷരത്വാൽപദത്വാച്ച മുഖെഛന്ദസമീരിതം
ഋഷിഛന്ദോപരിജ്ഞാനാന്നമന്ത്രഫലഭാഗ്ഭവേൽ
ദൌൎബ്ബല്യഞ്ചാപിമന്ത്രാണാം വിനിയോഗമജാനതാം
(ഇതിബൃഹന്മത്സ്യസൂക്തേ)

എല്ലാമന്ത്രതത്വങ്ങളുടേയും ഛാദനം (മറവു) ഹേതുവായിട്ടു ഛന്ദസ്സു എന്നുപറയപ്പെടുന്നു. അക്ഷരത്വം ഹേതുവായിട്ടു, പദത്വം ഹേതുവായിട്ടും ഇതിന്റെ ന്യാസം മുഖത്തിങ്കലെന്നും വചിക്കപ്പെടുന്നു. മന്ത്രങ്ങളുടെ ഋഷി,ഛന്ദസ്സു എന്നിവകൾ അവശ്യം അറിയേണ്ടതാകുന്നു. അല്ലാത്തപക്ഷം ആ മന്ത്രങ്ങളുടെ ഫലം അനുഭവിക്കുകയില്ലാ. വിനിയോഗം അറിയാതെഇരുന്നാൽ മന്ത്രങ്ങൾക്കു ദുർബ്ബലതയും ഭവിക്കുമെന്നു ബൃഹന്മത്സ്യസൂക്തത്തിൽ പറയുന്നു.

ഋഷ്യാദിന്യാസസ്ഥലഃ.

ഋഷിഛന്ദോദേവതാനാം ന്യാസേഫലംഫലയഃസ്മൃതഃ
ചതസ്രോംഗുഷ്ഠരഹിതഃ ശക്ത്യന്തംവിന്യസേത്തതഃ
കീലകാദ്യസ്തഹസ്താഭ്യാം സൎവ്വാംഗസാധകഃഗ്രണീഃ

വലത്തുകൈ തള്ളവിരലൊഴിച്ചു മററുനാലുവിരലും ശിരസ്സിൽ ചേൎത്തുപിടിച്ചാൽ ഋഷിമുദ്ര—മുഖത്തിൽ ചേൎത്തുപിടിച്ചാൽ ഛന്ദോമുദ്ര—ഹൃദയത്തിൽചേൎത്തുപിടിച്ചാൽ ദേവതാമുദ്ര—ഗുഹ്യത്തിൽചേൎത്തുപിടിച്ചാൽബീജമുദ്ര—കാലുകളിൽ ചേൎത്തുപിടിച്ചാൽ ശക്തിമുദ്ര—രണ്ടുകൈകൊണ്ടും പ്രത്യേകം ദേഹമാസകലം വ്യാപകംചെയ്യുന്നതു് കീലകമുദ്ര.

ഇപ്രകാരം അതാതുമുദ്രകൊണ്ടു് അതാതു സ്ഥാനങ്ങളിൽ അതാതിനെ ന്യസിക്കുക.

അംഗമുദ്രാഃ.

ഹൃദയംമദ്ധ്യമാനാമാതൎജ്ജനീഭിൎന്ന്യസേൽബുധഃ
മദ്ധ്യമാതൎജ്ജനീഭ്യാഞ്ച ശിരസിന്യാസമാചരേൽ
അംഗുഷ്ഠേനശിഖായാഞ്ച ദശഭിഃ കവചേന്യസേൽ
നേത്രേഷുതിസൃഭിശ്ചസ്യാദസ്ത്രമൂൎദ്ധ്വാദ്ധ്വഗാത്രശഃ
മദ്ധ്യമാതൎജ്ജനീഭ്യാംസ്യാദംഗമുദ്രാഃസ്മൃതാഇമാഃ

നടുവിരലും അണിവിരലും ചൂണ്ടാണിവിരലുംകൂട്ടി ഹൃദയത്തിൽചേൎത്തുപിടിക്കുന്നതു് ഹൃദയമുദ്ര—നടുവിരലും ചൂണ്ടാണിവിരലുംകൂട്ടി ശിരസ്സിൽചേൎത്തുപിടിക്കുന്നതു് ശിരോമുദ്ര—പെരുവിരലൊഴിച്ചു മററുനാലുവിരലും ചുരുട്ടി തലകീഴായി കുടുമിക്കെട്ടിൽ ചേൎത്തുപിടിക്കുന്നതു് * ശിഖാമുദ്ര—എല്ലാവിരലും വിടുൎത്തി തോളിനൊപ്പംപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് കവചമുദ്ര—അണിവിരലിന്റെയും ചൂണ്ടാണിവിരലിന്റെയും അററംകൂട്ടി അതിന്മുകളിൽ നടുവിരലററംചേൎത്തു രണ്ടുകണ്ണുകളുടെയും നടുവിൽകൊണ്ടുകാണിക്കുന്നതു് നേത്രമുദ്ര—കൈപ്പടംരണ്ടുംകൂട്ടി ചൂണ്ടാണിവിരലിന്റെ അററത്തിൽ നടുവിരലററം ചേൎത്തുമേല്പോട്ടുമേല്പോട്ടായി മൂന്നുപ്രാവശ്യം തിരിപ്പിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് അസ്ത്രമുദ്ര.

ഷഡംഗാൎത്ഥഃ.

ഹൃദയായേതിശബ്ദേന ഹൃൽസ്ഥാദേവഃസവിഗ്രഹഃ
ഉച്യതേനമഇത്യസ്യ ജ്ഞാനംതദ്വിഷയംപരം
ശിരഃശബ്ദാദ്ദേവതായാ ഉൽകൃഷ്ടത്വാഭിധായകഃ
സ്വാഹേതിവിഷയാഃസൎവേ ദേവതായാംസമൎപ്പിതാഃ
ശിഖായൈതൽസ്വരൂപത്വംവഷഡാപിതദുച്യതെ
ദേവതായാവ്യാപകത്വം കവചായാഭിധീയതേ
നേത്രശബ്ദേനദേവസ്യ നിത്യജ്ഞാനംപ്രകാശ്യതേ
വൌഷഡിതിതദേവോക്താ മന്ത്രശബ്ദനവാരണം

* മുൻകുടുമിയുള്ളവർ ശിരസ്സിന്റെപിൻവശം ന്യസിക്കുക

അനിഷ്ട സ്യ ഫട് ശബ്ദേന ദാഹകം തേജ ഉച്യതേ
ജ്ഞാത്വൈവമംഗമന്ത്രാർത്ഥമംഗന്യാസം കരോതിയഃ
കരാഗ്രസ്ഥസ്യ സർവാർത്ഥ പൂജ്യതേത്ര ദൈവൈരപി
[ഇതി ബൃഹന്മത്സ്യസൂക്തേ]

ഹൃദയായ നമഃ=മൂർത്തിമാനായി ഹൃദയത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഇഷ്ടദേവനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം (ദേവവിഷയക സ്വാപകഷ ബോധാനുകൂലജ്ഞാനാനുകൂലവ്യാപാരം)

ശിരസേ സ്വാഹാ=ഇഷ്ടദൈവത്തിന്റെ ഉൽകൃഷ്ടത്തിനായിക്കൊണ്ട് എന്റെ അചലവിഷയങ്ങളും ഞാൻ ദേവനിൽ സമപ്പിക്കുന്നു.

ശിഖായൈ വഷട്=ദേവന്റെ ഉൽകൃഷ്ടത്തിനായിക്കൊണ്ടു എന്റെ ദേഹം ദേവനിൽ സമപ്പിക്കുന്നു.

കവചായ ഹും=ദേവന്റെ വ്യാപകമായിരിക്കുന്ന തേജസ്സിനായിക്കൊണ്ടു പ്രകാശം ഭവിക്കട്ടെ.

നേത്രത്രയായ വൌഷട്= ദേവന്റെ നിത്യജ്ഞാനത്തിനായിക്കൊണ്ടു പ്രകാശം ഭവിക്കട്ടെ.

അസ്ത്രായ ഫട്=അനിഷ്ടങ്ങളെ നിവാരണം ചെയ്യുന്നതായ ദേവന്റെ അസ്ത്രത്തിനായിക്കൊണ്ടു തദ്ദാഹമായിരിക്കുന്ന തേജസ്സ് ഭവിക്കട്ടെ.

ഇപ്രകാരം അംഗമന്ത്രങ്ങളുടെ അർത്ഥമറിഞ്ഞു യാവനൊരുത്തൻ ന്യാസം ചെയ്യുന്നുവോ, സകലസിദ്ധികളും തനിയെ അവന്റെ കയ്യിൽ വന്നുചേരും. ദേവന്മാരാൽപോലും പൂജിക്കപ്പെടുന്നവനായിട്ടുംതീരും.

ഹൃദാദിഷു ഷഡംഗേഷു ജാതിഷട്കേന വിന്യസേൽ
നമഃ, സ്വാഹാ, വഷട്, ഹും, വൌഷട്, ഫഡേതാശ്ചജാതയഃ
[ഇതി യാമളേ]

ഹൃദയാദി ആറു അംഗങ്ങളിൽ ആറു ജാതികളേക്കൊണ്ടു ന്യസിക്കണം—നമഃ, സ്വാഹാ, വഷട്, ഹും, വൌഷട്, ഫട്-ഇപ്രകാരം ജാതികൾ ആറ് എന്നു യാമളതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

ഷഡംഗമന്ത്രാഃ.

ഹൃദയാദിഷു വിന്യസേദംഗമന്ത്രാംസ്തതഃസുധീഃ
ഹൃദയായനമഃപൂർവംശിരസേവഹ്നിവല്ലഭാം.
ശിഖായൈ വഷഡിത്യുക്താംകവചായഹുമീരിതം
നേത്രത്രയായ വൌഷഡ് സ്യാദസ്ത്രായഫഡിതിക്രമാൽ
[ഇതി ശാരദായാം]

ഹൃദയായനമഃ-ശിരസേസ്വാഹാ, ശിഖായൈ വഷട്—കവചായഹും— നേത്രത്രയായവൌഷട്,—അസ്ത്രായഫട്—എന്നിങ്ങനെ ആറു ഷഡംഗമന്ത്രങ്ങൾ. വിദ്വാനായിരിക്കുന്നവൻ ഇവയെ ഹൃദയാദിസ്ഥാനങ്ങളിൽ ന്യസിക്കണമെന്നു ശാരദാതിലകത്തിൽ പറയുന്നു.

ആഗമോക്തേനമാർഗ്ഗേണ ന്യാസാൻനിത്യംകരോതിയഃ
ദേവതാഭാവമാപ്നോതിമന്ത്രസിദ്ധിഃപ്രജായതേ
യോന്യാസകവചച്ഛന്നോമന്ത്രംജപതിതംപ്രിയേ
ദൃഷ്ട്വാവിഘ്നാഃപലായന്തേസിംഹംദൃഷ്ട്വായഥാഗജാഃ
അകൃത്വാന്യാസജാലംയോമൂഢാത്മാകുരുതേജപം
വിഘ്നൈഃസബാധ്യതേനൂനംവ്യാഘ്രൈർമൃഗശിശുര്യഥാ
ന്യാസാനാംപ്രചുരത്വേനഫലാനാമപിഭൂരിതാ
ഉക്തന്യാസോനഹിത്യാജ്യസ്ത്വധികംകാമതശ്ചരേൽ
അംഗൈർവിഹീനമന്ത്രാണാമംഗംതേനൈവകല്പയേൽ
(ഇതിമേരുതന്ത്രേ)

യാവനൊരുത്തൻ ശാസ്ത്രാദികളിൽ പറയപ്പെട്ടപ്രകാരം ന്യാസംചെയ്യുമ്പോൾ അവൻ തന്റെ ഇഷ്ടദേവതാസ്വരൂപത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. പൊടുന്നനവെ അവന്നു മന്ത്രസിദ്ധിയുമുണ്ടാകുന്നു. യാവനൊരുത്തൻ ന്യാസമാകുന്നചട്ടകൊണ്ടു ദേഹത്തെ മറച്ചിട്ടു് മന്ത്രംജപിക്കുമ്പോൾ ദുരിതങ്ങൾ അവനെ കണ്ടു്, സിംഹത്തെക്കണ്ട ആനകളെപ്പോലെ പേടിച്ചു ദൂരെ മണ്ടുന്നു. യാതൊരു മൂഢാത്മാവു് ന്യാസങ്ങളെ ചെയ്യാതെ മന്ത്രംജപിക്കുമ്പോൾ അവൻ വിഘ്നങ്ങളാൽ, മാൻകുട്ടി പുലികളാൽ എന്നപോലെ നിശ്ചയമായിട്ടും ഉപദ്രവിക്കപ്പെടുന്നു. ന്യാസങ്ങൾ അധികംചെയ്താൽ അധികഫലം. പറഞ്ഞിട്ടുള്ളന്യാസം ഉപേക്ഷിക്കരുതു്. അധികം ആചരിക്കുന്നതു് ഇഷ്ടംപോലെയുമാകാം— ഏതെങ്കിലുംഒരു മന്ത്രത്തിനു അംഗങ്ങൾ പറയപ്പെട്ടിട്ടില്ലെങ്കിൽ ആ മന്ത്രാക്ഷരംകൊണ്ടുതന്നെ അംഗങ്ങൾ കല്പിക്കയുംവേണം. [മേരുതന്ത്രം]

പീഠന്യാസഃ.

തതസ്തുയാഗപീഠാഖ്യംസ്വദേഹേന്യാസമാചരേൽ
ആധാരശക്തിംപ്രകൃതിംതഥാകൂർമ്മമനന്തകം
വരാഹംപൃഥിവീംക്ഷീരസിന്ധുംദ്വീപംചരത്നജം
മണിജംമണ്ഡപംകല്പപാദപംമണിവേദികാം
രത്നപീഠംതഥൈതാനിമന്ത്രീഹൃദ്യേവവിന്യസേൽ
(ഇതിയാമളേ)

അനന്തരം തന്റെ ശരീരത്തിങ്കൽ യോഗപീഠന്യാസം ചെയ്യണം. ആയത്—

ഓം ആധാരശക്തയേനമഃ ഓം പൃഥിവ്യൈനമഃ
ഓം മൂലപ്രകൃതയേനമഃ ഓം മണിമണ്ഡപായനമഃ
ഓം കൂർമ്മായനമഃ ഓം കല്പവൃക്ഷായനമഃ
ഓം അനന്തായനമഃ ഓം മണിവേദികായൈനമഃ
ഓം വരാഹായനമഃ ഓം രത്നസിംഹാസനായനമഃ

എന്നു ഹൃദയത്തിങ്കൽ ന്യസിക്കുക.

അംസോരുയുഗ്മയോർവ്വിദ്വാൻ പ്രാദക്ഷിണ്യേനദേശികഃ
ധർമ്മംജ്ഞാനംചവൈരാഗ്യമൈശ്വര്യംവിന്യസേൽക്രമാൽ
ധർമ്മാദയഃസ്മൃതാഃപാദാഃപീഠഗാത്രാണിചാപരേ
മുഖപാർശ്വനാഭിപാർശ്വേഷുധർമ്മാദീൻപ്രകല്പയേൽ
അനന്താംഹൃദയേപത്മംയസ്മിൻസൂര്യേന്ദുപാവകാൻ
ഏഷുസ്വസ്വകലാന്യസേൽനാമാദ്യക്ഷരപൂർവ്വികാഃ
അകാരാദ്യംന്യസേൽസൂര്യമുകാരാദ്യംനിശാകരം
മകാരാദ്യംന്യസേദ്വഹ്നിംകലാമണ്ഡലസംയുതം
സത്വാദീംസ്ത്രീൻഗുണാൻന്യസേൽതദൈവാത്രഗുണാത്മകാഃ
സത്വംരജസ്തമഇതയസ്യഭേദാഃസമീരിതാഃ
ആത്മാനമന്തരാത്മാനംപരമാത്മാനമത്രതു
ആദിബീജത്രയംന്യസ്യശക്തിബീജപുരസ്സരം
ജ്ഞാനാത്മാനംപ്രവിന്യസ്യന്യസേൽപീഠമനന്തരഃ
ഏവംദേഹമയേപീഠേചിന്തയേദിഷ്ടദേവതാം

ഓം ധർമ്മായനമഃ—വലത്തുതോൾ—ഓം ജ്ഞാനായനമഃ ഇടത്തുതോൾ.—ഓം വൈരാഗ്യായനമഃ ഇടത്തുകൈ. ഓം ഐശ്വര്യായനമഃ വലത്തുകൈ.—ഓം അധർമ്മായനമഃ മുഖം—ഓം അജ്ഞാനായനമഃ ഇടത്തുപള്ള.—ഓം അവൈരാഗ്യായനമഃ വലത്തുപള്ള.—ഓം അനന്തായനമഃ. ഓം പത്മായനമഃ. ഓം ആനന്ദകന്ദായനമഃ. ഓം സംവിന്നാളായനമഃ. ഓം സർവ്വതത്വാത്മകപത്മായനമഃ. ഓം പ്രകൃതിമയ പത്രേഭ്യോനമഃ. ഓം വികാരമയകേസരേഭ്യോനമഃ. ഓം പഞ്ചാശദ്വർണ്ണബീജാഢ്യ കർണ്ണികായൈ നമഃ—ഓം അം സൂര്യമണ്ഡലായ ഷോഡശകലാത്മനേനമഃ—ഓം മം വഹ്നിമണ്ഡലായ ദശകലാത്മനേ നമഃ—സം സത്വായനമഃ—രം രജസേനമഃ—തം തമസേനമഃ—അം ആത്മനേനമഃ—അം അന്തരാത്മനേനമഃ—പം പരമാത്മനേനമഃ—ഹ്രീം ജ്ഞാനാത്മനേനമഃ.—എന്നീമന്ത്രങ്ങൾ ഹൃദയത്തിലും ന്യസിക്കുക.

പിന്നീട് കേസരങ്ങളിൽ സ്വകല്പോക്തപീഠശക്തികളെയും ന്യസിച്ചു കർണ്ണികയിൽ "ഇഷ്ടദേവതാ യോഗപീഠായനമഃ"—ഇപ്രകാരം ന്യാസം കഴിച്ചു ദേഹരൂപമായിരിക്കുന്ന പീഠത്തിൽ * ഇഷ്ടദേവതയെ ധ്യാനിക്കണം.

ധ്യാനക്രമഃ.

ധ്യാനംകുര്യാത്തതോതത്ര കല്പോക്തേനൈവവർത്മനാ
ആത്മനോഹൃദയാംഭോജേ കർണ്ണികാ കേസരോജ്വലേ
പ്രഫുല്ലസോമസൂര്യാഗ്നി മണ്ഡലനവിരാജിതേ
സ്വീയമിഷ്ടദേവതാംതത്ര വിദ്യാദാഗമബോധിതാം
ഏവംതദേവനം (ബുദ്ധി) സഗുണംധ്യാനമുച്യതേ
യജ്ജീവബ്രഹ്മണോരൈക്യാം സോഹംഭ്യാമിതിവേദനം
തദേവനിർഗ്ഗുണം ധ്യാന മിതി ബ്രഹ്മവിദോവിദുഃ.
(ഇതി മേരുതന്ത്രേ.)

അനന്തരം അതാതു കല്പങ്ങളിൽ പറയപ്പെട്ട മാർഗ്ഗമനുസരിച്ചു ഇഷ്ടദേവതയെ ധ്യാനിക്കണം. ധ്യാനം "സഗുണ"മെന്നും "നിർഗ്ഗുണ"മെന്നും രണ്ടു പ്രകാരം പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. സോമമണ്ഡലം, സൂര്യമണ്ഡലം, അഗ്നിമണ്ഡലം എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു പ്രകാശിച്ചും അതിശയേന വിടൎന്നും മദ്ധ്യഭാഗത്തിലെ ബീജകോശം അല്ലികൾകൊണ്ടു ഉജ്ജ്വലിച്ചും ഇരിക്കുന്നതന്റെ ഹൃദയകമലത്തിൽ വേദശാസ്ത്രാദികളെക്കൊണ്ടു അറിയപ്പെട്ടപ്രകാരം നിജേഷ്ടദേവതയെ അറിയണം. ഇപ്രകാരം അറിയുന്നതു് യാതൊന്നോ അതു് സഗുണധ്യാനമെന്നുപറയപ്പെടുന്നു.

സോഹമെന്നുള്ള അഭേദബുദ്ധ്യാ ജീവബ്രഹ്മങ്ങളെ ഐക്യരൂപേണ അറിയുന്നതു് യാതൊന്നോ അതു് നിർഗ്ഗുണധ്യാനമെന്നു ബ്രഹ്മവിത്തുക്കൾ പറയുന്നു.

ധ്യാത്വൈവതാം ഗന്ധപുഷ്പാദ്യൈർമ്മാനസൈരുപചാരകൈഃ
സമ്പൂജ്യവിധിവൽപശ്ചാ . . . .

ഇപ്രകാരം തന്റെ ഇഷ്ടദേവതയെ ധ്യാനിച്ചിട്ടു ഗന്ധം, പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപംഇത്യാദി മാനസികോപചാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിധിക്കുതക്കവണ്ണം പൂജിച്ചു് ബാഹ്യപൂജ ആരംഭിക്കണമെന്നു ബൃഹത്തന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

തദന്തേതന്മയോഭൂത്വാ ജപേദഷ്ടോത്തരംശതം
മൂലംതൽസർവ്വസമ്പത്ത്യൈ ദേവതായൈനിവേദയേൽ

* അതാതു ദേവതയുടെപേർ ചേർത്തുപറയണം.

ഇപ്രകാരം മാനസപൂജ കഴിച്ചതിൻശേഷം ഇഷ്ടദേവതാസ്വരൂപനായി ഭവിച്ചിട്ടു ദേവതയുടെ മൂലമന്ത്രം നൂറെട്ടുരു ജപിച്ച് നിഖിലസമ്പൽപ്രാപ്തിക്കായിക്കൊണ്ടു ആ ജപം ദേവതയ്ക്കായി സമൎപ്പിക്കേണം.

കലശസ്ഥാപനവിധിഃ.

അസ്ത്രേണ ഭൂമിം സംശോധ്യ സാമാന്യാർഘ്യോദകേന ച
സവാമേ ബിന്ദുഷട്കോണവൃത്തവേദാസ്രമണ്ഡലം
സംലിഖ്യ മൂലമന്ത്രാന്തേ ദേവതാനാമ കീർത്തയേൽ
പൂജയേൽ കലശാധാരമണ്ഡലായ നമോ നമഃ
ആധാരം സ്ഥാപയേത്തത്ര ക്ഷാളിതം ഫട്മന്ത്രതഃ
യജേദ്ദശകലാഭിസ്തു വ്യാപ്തം ത്വഗ്നിമണ്ഡലം
പ്രക്ഷാല്യ കലശം തത്ര സ്ഥാപയേദ്ദേവതാധിയാ
സൂര്യബിംബായ ജേത്തത്ര കലാദ്വാദശസംയുതം
ശുദ്ധനാദാത്മകാംഭോ മൂലമന്ത്രേണ പൂരയേൽ
ചന്ദ്രബിംബം യജേത്തത്ര കലാഷോഡശസംയുതം
താരകാദ്യൈസ്ത്രിഭിർമ്മന്ത്രൈർബിംബത്രിതയമർച്ചയേൽ
തീർത്ഥം തത്ര സമാവാഹ്യ ഹേതിവർമ്മസ്വമൂലകൈഃ
മന്ത്രൈഃ സംരക്ഷ്യാവകുണ്ഠ്യ സംവീക്ഷ്യ ദൃങ്മന്ത്രവിൽ
പൂജയേദ്ഗന്ധപുഷ്പാദ്യൈശ്ഛാദയേന്മത്സ്യമുദ്രയാ
മന്ത്രേണാനേന ദേവേശി കലശഞ്ചാഭിമന്ത്രയേൽ

ഓം അസ്ത്രായ ഫട് - എന്നു ചൊല്ലി സാമാന്യാർഘ്യജലം കൊണ്ടു ഭൂമിയെ പ്രോക്ഷിച്ചിട്ടു ഗന്ധപുഷ്പം കൊണ്ട് ഷട്കോണം വരച്ച് അതിൽപുറമെ വൃത്തം വീശി അതിനപ്പുറമേ ചതുരശ്രമെഴുതി മൂലമന്ത്രം ജപിച്ചു * ഇഷ്ടദേവതാകലശാധാരമണ്ഡലായ നമഃ - എന്നു മണ്ഡലം പൂജിച്ചു ഫട്, - എന്നുച്ചരിച്ചു കലശാധാരം കഴുകി മൂലമന്ത്രം ജപിച്ചു * ഇഷ്ടദേവതാകലശാധാരം സ്ഥാപയാമി നമഃ - എന്നു ആധാരം സ്ഥാപിച്ചു. മാം വഹ്നിമണ്ഡലായ ദശകലാത്മനേ നമഃ - എന്നു ആധാരം പൂജിച്ച് ഫട്, എന്നുച്ചരിച്ചു കലശം കഴുകി പുഷ്പമാല്യാദി കൊണ്ടു മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി * ഇഷ്ടദേവതാകലശം സ്ഥാപയാ

---

* അഹിംസാ പരമം പുഷ്പം പുഷ്പമിന്ദ്രിയനിഗ്രഹം
ദയാപുഷ്പം ധർമ്മപുഷ്പം ജ്ഞാനപുഷ്പഞ്ച പഞ്ചമം
ഇത്യേതൈരുത്തമൈഃ പുഷ്പൈഃ പൂജയേൽ പരദേവതാം
[ഇതി മാനസോപചാരപുഷ്പാണി]

* അതാതു ദേവതയുടെ പേർ ചേർത്തു ചൊല്ലുക.

മിനമഃ, എന്നു കലശം സ്ഥാപിച്ചു ഓം സൂൎയ്യമണ്ഡലായദ്വാദശകലാത്മനേനമഃ, എന്നു പൂജിച്ചു മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി ശുദ്ധജലംകൊണ്ടു കലശം നിറച്ചു് ഓം ഉം സോമമണ്ഡലായഷോഡശകലാത്മനേനമഃ, എന്നു ജലം പൂജിച്ചു് —

ഗംഗേ ചയമുനേ ചൈവ ഗോദാവരി സരസ്വതി
നൎമ്മദേ സിന്ധു കാവേരി ജലേസ്മിൻ സന്നിധിം കുരു

എന്നു ചൊല്ലി അങ്കുശമുദ്രകൊണ്ടു സൂൎയ്യമണ്ഡലത്തിൽ നിന്നും തീൎത്ഥം ആവാഹിച്ചു് ഫട്, എന്നു രക്ഷിച്ചു ഹും, എന്നു അവകുണ്ഠനം ചെയ്തു മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി നോക്കി അതു കൊണ്ടുതന്നെ ക്ഷോഭിച്ചു പിന്നെയും മൂലമന്ത്രമുച്ചരിച്ചു * ഇഷ്ടദേവതാകലശാമൃതായനമഃ- എന്നു ഗന്ധപുഷ്പാദികളെക്കൊണ്ടു പൂജിച്ചു മത്സ്യമുദ്രകൊണ്ടു അടച്ചു പിടിച്ചു ഓം കലശസ്യമുഖേത്യാദി, ജപിക്കുക.

മന്ത്രം.

ഓം കലശസ്യമുഖേവിഷ്ണുഃ കണ്ഠേരുദ്രസ്സമാശ്രിതഃ
മൂലേ തസ്യസ്ഥിതോബ്രഹ്മാ മദ്ധ്യേമാതൃഗണാസ്മൃതാഃ
കുക്ഷൌതു സാഗരാഃ സൎവ്വേ സപ്തദ്വീപാവസുന്ധരാ
ഋഗ്വേദോഥയജുൎവ്വേദഃ സാമവേദോഹ്യഥൎവ്വണഃ
അംഗൈശ്ച സഹിതാഃ സൎവ്വേ കലശാംബുസമാശ്രിതാഃ

കലശമുഖത്തിൽ വിഷ്ണുവും, കഴുത്തിൽ രുദ്രനും, മൂലത്തിൽ ബ്രഹ്മാവും, മദ്ധ്യേ ഉമാ, കാൎത്ത്യായനി, ഗൌരി ഇത്യാദി മാതൃകളും, ഉദരത്തിൽ ഏഴു സമുദ്രങ്ങളും, ഏഴു ദ്വീപുകളോടുകൂടിയ ഭൂമിദേവിയും, ജലത്തിൽ ജ്യോതിഷം, വ്യാകരണം, ശിക്ഷാ, കല്പം ഇത്യാദി അംഗങ്ങളോടുകൂടിയ ഋക്, യജുസ്സ്, സാമം, അഥൎവ്വണം മുതലായവേദങ്ങളും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

ഇത്യഭിമന്ത്ര്യമൂലമന്ത്രേണ മന്ത്രവേഷ്ടധാഘടം
കുംഭമുദ്രാംപ്രദൎശ്യാഥ ഭാവയേദ്ദേവതാത്മകം

ഇപ്രകാരം മേൽപ്പറഞ്ഞ ശ്ലോകമന്ത്രങ്ങൾ ജപിച്ചു പിന്നീടു ഇഷ്ടദേവതയുടെ മൂലമന്ത്രം എട്ടുഉരുജപിക്കണം. [അനന്തരം] കലശമുദ്ര പിടിച്ചുകാണിച്ചു കലശം ദേവതാസ്വരൂപമായിട്ടു വിചാരിക്കണം എന്നു സിദ്ധാന്തസാരം പറയുന്നു.

ശംഖസ്ഥാപനവിധിഃ.

വൃത്തേനവേഷ്ടിതംസമ്യക് ത്രികോണംചന്ദനാംഭസാ
തദ്ബഹിശ്ചതുരസ്രംച വിദദ്ധ്യന്മത്സ്യമുദ്രയാ
സമ്പൂജ്യഗന്ധൈർദ്ദേവാൎഘ്യമണ്ഡലായനമോന്താ

അങ്ഗാനി ചതുരശ്ര്യാദി കോണേഷു പുരതസ്തഥാ
ദിക്ഷ്വസ്ത്രം സമഭ്യർച്യ ശംഖാധാരം പ്രവിന്യസേൽ
മൂലാന്തേ ചാമുകാധാരപാത്രം സംസ്ഥാപയാമി ച
ഉക്ത്വാഗ്നേയം ഷാഡ്ഗികാധാരം മണ്ഡലേ സ്ഥാപയേദഥ
മം രം ധർമ്മപ്രദേത്യുക്ത്വാ വഹ്നേർദ്ദശകലാത്മനേ
ഇദന്തം വഹ്നിമണ്ഡലം ച ദേവനാമ ച കീർത്തയേൽ
ത്വത്താർഘ്യപാത്രാധാരായ നമഃ പ്രോക്ത്വാ പ്രപൂജയേൽ
വഹ്നേർദ്ദശകലാഃ പൂജ്യാസ്സൂത്രപ്രോക്താഃ പ്രദക്ഷിണം
അസ്ത്രമന്ത്രേണ ചാരഃ കനകാദിവിനിർമ്മിതം
അർഘ്യാദിപാത്രമഥവാ ശംഖം ചാസ്ത്രാണുനാ ജലൈഃ
പ്രക്ഷാല്യാമുകദേവാർഘ്യപാത്രം പ്രതിഷ്ഠാപയാമി.
ഏവമുക്ത്വാ തദാധാരേ സംസ്ഥാപ്യൈവം വദേൽ പുനഃ
അർത്ഥപ്രദ ദ്വാദശേതി കലാത്മനേ വദേത്തതഃ
സൂര്യമണ്ഡലമുച്ചാര്യ യുക്തം ദേവസ്യ നാമ ച
അർഘ്യപാത്രായ ച നമോ മനസാനേന പൂജയേൽ
തൽപാത്രമഥ തത്രൈവ ഭാവയേദ്ഭൂമിമണ്ഡലം
ഷട്കോണം തത്ര ചാംഗാനി പൂജയേൽ പൂർവ്വവത്തതഃ
കലാ ദ്വാദശ സൂര്യസ്യ പ്രോക്താഃ പാത്രേ പ്രദക്ഷിണം

തതസ്സുധാമയൈസ്തോയൈർമ്മൂലാന്തേ മാതൃകാം പഠൻ
വിലോമാം പൂരയേത്തസ്മിൻ പൂജകഃ കാമനാമുനാ
ഉം സം കാമപ്രദേത്യുക്ത്വാ ഷോഡശേതി കലാത്മനേ
നമഃ പഞ്ചദശാർണ്ണോയം മന്ത്രഃ ശംഖപ്രപൂരണേ
തത്തോയം ഗന്ധപുഷ്പാദ്യൈഃ പൂജയിത്വാ സമർച്ചയേൽ
കലാഃ ഷോഡശ കം ചാന്ദ്രം പശ്ചാത്സർവ്വകലാസു ച
പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാം കുർവ്വീത പൂജാന്തേ സാധകസ്തതഃ
ആഗ്നേയായാദിവർണ്ണാഢ്യാ ധർമ്മപ്രദാഃ കലാഃ
കംഭാദ്യാ വസുദാഃ സൗരാഃ ഷഡന്താ ദ്വാദശേരിതാഃ
സൗമ്യാഃ കാമപ്രദായാന്യാഃ ഷോഡശസ്വരജാഃ കലാഃ
പ്രാഗ്വൽതീർത്ഥം സമാവാഹ്യ മൂലമന്ത്രേണ തത്ര തു
സംയോജ്യ നേത്രമന്ത്രേണ പശ്യേന്ന്യസ്യ ശിഖാണുനാ
പ്രദർശ്യ ഗാലിനീം മുദ്രാം മുദ്രയാ ധേനുസംജ്ഞയാ
അമൃതീകൃത്യ വിധിവൽ സുധാബീജേന സാധകഃ
ധ്യാത്വേഷ്ടദേവതാം തത്ര സകലീകരണം ചരേൽ
അംഗന്യാസേന ചാസ്ത്രേണ കലയേച്ച ദിശോ ദശ
നേത്രമന്ത്രേണ സംവീക്ഷ്യ മുദ്രയാ ശംഖസംജ്ഞയാ

അവഷ്ടഭ്യ നതോദിപ്യമുദ്രയാഥോന്ത്രപായാ
ഗന്ധപുഷ്പാദിഭിസ്തത്രപൂജയേദിഷ്ടദേവതാം
ഷഡംഗാനി ചസംപൂജ്യമന്ത്രയേൽമൂലമന്ത്രതഃ
അഷ്ടകൃത്വസ്തതശ്ചാർഘ്യംഛാദയേന്മത്സ്യമുദ്രയാ
അസ്ത്രമന്ത്രേണസംരക്ഷ്യകവചേനാവകുണ്ഠയേൽ
ദർശയേദ്ധേനുമുദ്രാംചബോധയേൽതസമുദ്രയാ

അനന്തരം കലശത്തിന്റെ വലത്തും തന്റെ ഇടത്തുമായി "അസ്ത്രായഫട്", എന്നുചൊല്ലി സാമാന്യാർഘ്യജലംകൊണ്ടു ഭൂമിയെ പ്രോക്ഷിച്ചിട്ട് മത്സ്യമുദ്രപിടിച്ച ജലഗന്ധംചേർത്തു് ത്രികോണവും, അതിന്റെ പുറമേ വൃത്തവും, അതിന്റെ പുറമേ ചതുരശ്രവുംവരച്ച് * "ഓംഇഷ്ടദേവതാശംഖാധാരമണ്ഡലായനമഃ" എന്ന ഗന്ധപുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു മണ്ഡലംപൂജിച്ച ചതുരശ്രത്തിന്റെ അഗ്നികോണിൽ "ഓംഹൃദയായനമഃ" എന്നും നിരൃതികോണിൽ "ശിരസേസ്വാഹാ" എന്നും വായുകോണിൽ "ശിഖായൈവഷട്" എന്നും ഈശകോണിൽ "കവചായഹും" എന്നും അതിൻ പുറമേ കിഴക്ക് "നേത്രത്രയായവൌഷട്" എന്നും അഷ്ടദിക്കുകളിൽ "അസ്ത്രായഫട്" എന്നും പൂജിച്ച് "ഫട്" എന്നുച്ചരിച്ച ശംഖുകാൽകഴുകി * "ഇഷ്ടദേവതാശംഖാധാരംസ്ഥാപയാമിനമഃ" എന്ന മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി സ്ഥാപിച്ച് "മം രം ധർമ്മപ്രദദശകലാത്മനേവഹ്നിമണ്ഡലായഇഷ്ടദേവതാശംഖാധാരായനമഃ" എന്ന ശംഖുകാൽ പൂജിച്ച് കിഴക്കെ തുടങ്ങി പ്രദക്ഷിണാകാരമായി അഗ്നികലകങ്ങളെ പൂജിക്കുക.

മന്ത്രം.

"യം ധൂമ്രാർച്ചിഷേനമഃ— രം ഊഷ്മായൈനമഃ—ലം ജ്വലിന്യൈനമഃ—വം ജ്വാലിന്യൈനമഃ—ശം വിസ്ഫുലിംഗിന്യൈനമഃ—ഷം സുശ്രിയൈനമഃ—സം സുരൂപായൈനമഃ—ഹം കപിലായൈനമഃ—ളം ഹവ്യവഹായൈ നമഃ—ക്ഷം കവ്യവഹായൈനമഃ"

അനന്തരം "ഫട്" എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടു ശംഖുകഴുകി "ഇഷ്ടദേവതാശംഖം സ്ഥാപയാമിനമഃ" എന്നു ശംഖുകാലിന്മേൽ ശംഖു സ്ഥാപിച്ച "ഓം അർഘപ്രദദ്വാദശകലാത്മനേസൂര്യമണ്ഡലായഇഷ്ടദേവതാശംഖപാത്രായനമഃ" എന്നു ശംഖുപൂജിച്ചു ശംഖിൽ ഷട്കോണവും ഭൂബിംബവും

* അതാതു ഇഷ്ടദേവതയുടെ പേർചേർത്തു ഉച്ചരിക്കുക.

ധ്യാനിച്ചിട്ടു ഷട്കോണങ്ങളിൽ "ഓം ഹൃദയായനമഃ, ഓം ശിരസേസ്വാഹാ" ഓം ശിഖായൈവഷട്, ഓം കവചായ ഹും, ഓം നേത്രത്രയായവൌഷട്, ഓം അസ്ത്രായഫട്" എന്നു പൂജിച്ച് കിഴക്കുതുടങ്ങി പ്രദക്ഷിണാകാരമായി സൂൎയ്യന്റെ പന്ത്രണ്ടുകലകളും പൂജിക്കുക.

കലാമന്ത്രം.

കം ഭം തപിന്യൈനമഃ—ഖം ബം താപിന്യൈനമഃ ഗം ഫം ധൂമ്രായൈനമഃ—ഘം പം മരീച്യൈനമഃ—ങം നം ജ്വാലിന്യൈനമഃ—ചം ധം രുച്യൈനമഃ—ഛം ദം സുഷുമ്നായൈനമഃ—ജം ഥം ഭോഗദായൈനമഃ— ഝം തം വിശ്വായൈനമഃ —ഞം ണം ബോധിന്യൈനമഃ—ടം ഢം ധാരിണ്യൈനമഃ—ഡം ഠം ക്ഷമായൈനമഃ—

അനന്തരം മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി

ക്ഷം—ഹം—സം—ഷം—ശം—വം—ലം—രം— യം—മം ഭം—ബം—ഫം—പം—നം—ധം—ദം.ഥം—തം—ണം- ഢം ഡം—ഠം-ടം-ഞം ഝം—ജം—ഛം—ചം-ങം—ഘം—ഗം-ഖം-കം-അഃ-അം—ഔം—ഓം—ഐം—ഏം—ൡം—ഌം—ൠം—ഋം-ഊം-ഉം- ഈം-ഇം-ആം-അം—എന്നു ലിപി പ്രതിലോമമായിട്ടു ഉച്ചരിച്ച് "ഇഷ്ടദേവതാശംഖം അമൃതേന പൂരയാമിനമഃ"—എന്നു ശുദ്ധജലംകൊണ്ടു ശംഖ് നിറച്ചു "ഉം സംകാമപ്രദഷോഡശകലാത്മനേ ചന്ദ്രമണ്ഡലായനമഃ" എന്നു ഗന്ധപുഷ്പംകൊണ്ടു ശംഖിലെജലം പൂജിച്ചു ചന്ദ്രന്റെ പതിനാറുകലകളും പൂജിക്കുക.

കലാമന്ത്രം.

അം. അമൃതായൈ നമഃ.—ആം. മാനദായൈ നമഃ.
ഇം. പൂഷായൈ നമഃ.—ഈം. പുഷ്ട്യൈ നമഃ.
ഉം. തുഷ്ട്യൈ നമഃ.—ഊം. രത്യൈ നമഃ.
ഋം. ധൃത്യൈ നമഃ,—ൠം. ശശിന്യൈ നമഃ.
ഌം ചന്ദ്രികായൈനമഃ.—ൡം. കാന്ത്യൈ നമഃ.
ഏം. ജോത്സ്നായൈ നമഃ.—ഐം. ശ്രീയൈ നമഃ.
ഓം. പ്രീത്യൈ നമഃ.— ഔം. അംഗദായൈ നമഃ
അം. പൂൎണ്ണായൈ നമഃ. — അഃ. പൂൎണ്ണാമൃതായൈനമഃ

എന്നിങ്ങനെ പ്രത്യേകിച്ചു പ്രാണപ്രതിഷ്ഠകഴിച്ച് പാദ്യാൎഘ്യാദികളേക്കൊണ്ട് പൂജിക്കുക.

അനന്തരം ഗന്ധപുഷ്പാദികളിട്ടു—

"ഓം ഗംഗേച യമുനേചൈവ ഗോദാവരി സരസ്വതി
നർമ്മദേ സിന്ധു കാവേരി ജലേസ്മിൻ സന്നിധിം കുരു"

എന്നു ജപിച്ച് അങ്കുശമുദ്രകൊണ്ട് സൂര്യമണ്ഡലത്തിൽനിന്നും തീർത്ഥം ആവാഹിച്ച് "വൌഷട്" എന്നു പുഷ്പമിട്ടു "വഷട്" എന്നു ഗാലിനീമുദ്രപിടിച്ചു കാണിച്ചു "വം" എന്നു ധേനുമുദ്ര പിടിച്ച് അമൃതീകരിച്ച് "ഇഷ്ടദേവതേ! ഇഹാഗച്ഛാഗച്ഛ തിഷ്ഠതിഷ്ഠ സ്വാഹാ" — എന്ന് ഹൃദയത്തിങ്കൽനിന്നോ സൂര്യമണ്ഡലത്തിങ്കൽനിന്നോ ഇഷ്ടദേവതയെ ആവാഹിച്ച് ആവാഹനാദി ആറുമുദ്രകൾ കാണിച്ചു "ഹൃദയായ നമഃ" ഇത്യാദിഷഡംഗ മന്ത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു സകളീകരിച്ച് ദശദിക്കുകളിലും "ഓം അസ്ത്രായ ഫട്" എന്നു സംരക്ഷിച്ച് "കവചായ ഹും" എന്നു അവകുണ്ഠനം ചെയ്തു "വൌഷട്" എന്നു നോക്കി ശംഖമുദ്രകൊണ്ട് അവഷ്ടംഭിച്ചു യോനിമുദ്ര കൊണ്ടു പ്രദീപിച്ചു മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി ഗന്ധപുഷ്പാദികളെക്കൊണ്ടു ഇഷ്ടദേവതയെ പൂജിച്ചു പിന്നേയും "ഹൃദയായ നമഃ, ഇത്യാദിഷഡംഗങ്ങളേയും പൂജിച്ചു മത്സ്യമുദ്രകൊണ്ട് അടച്ചുപിടിച്ചു എട്ടുഉരു മൂലമന്ത്രം ജപിക്കുക. എന്നു സിദ്ധാന്തസാരത്തിൽ പറയുന്നു.

പ്രോക്ഷണീപാത്ര സ്ഥാപനവിധിഃ

സ്വദക്ഷേ പ്രോക്ഷണീപാത്രമാദായാദ്ഭിഃ പ്രപൂരയേൽ
കിഞ്ചിദർഘ്യാംബു സംഗൃഹ്യ പ്രോക്ഷണ്യംഭസി യോജയേൽ
തതഃ സാധാരകം പാത്രം പുരതഃ സ്ഥാപയേദ്ബുധഃ
[ഇതിയാമളേ]

അനന്തരം ശംഖിലെ ജലം കുറച്ച് കലശത്തിൽ വീഴ്ത്തി സാമാന്യാർഘ്യത്തിന്റെ വലത്തുവശം പാദ്യപാത്രത്തിന്നു അല്പം സ്ഥലം വിട്ടു സാമാന്യാർഘ്യജലംകൊണ്ടു വൃത്തവേഷ്ടിതമായിരിക്കുന്ന ത്രികോണമണ്ഡലം വരച്ചു "നമഃ" എന്നു പൂജിച്ച് "ഫട്" എന്നു പ്രോക്ഷണീപാത്രം കഴുകി അതിൽ സ്ഥാപിച്ച് "ഓം ഗംഗേച യമുനേചൈവ" ഇത്യാദിമന്ത്രം ചൊല്ലി ജലം നിറച്ച് "ഓം"കാരംകൊണ്ടു മൂന്നു പ്രാവശ്യം അഭിമന്ത്രിച്ച് ധേനുമുദ്ര പിടിച്ചു കാണിച്ചു അല്പം സാമാന്യാർഘ്യജലം അതിൽ വീഴ്ത്തുക.

അഥ പാദ്യാദിദ്രവ്യാണി.

ഉശീരം രോചനം ചൈവ പാദ്യമന്ത്രേ പ്രകല്പയേൽ

അനന്തരം രാമച്ചവും, ഗോരോചനയും അതിൽ പാത്രത്തിൽ കല്പിക്കണമെന്നു ഫേൽകാരിണീതന്ത്രത്തിൽ പ

യ്യുന്നു.

പാദ്യം ശ്യാമാകദൂർവ്വാബ്ജ വിഷ്ണുക്രാന്താഭിരുച്യതേ.

നരുനീണ്ടി, കറുക, താമരപ്പൂവ്, വിഷ്ണുക്രാന്തി എന്നിവ പാദ്യദ്രവ്യങ്ങളാകുന്നുഎന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

കുശാഗ്രാന്നക്ഷതംചൈവയവവ്രീഹിതിലാനപി

ആജ്യസിദ്ധാർത്ഥപുഷ്പാണിക്ഷ്യ പദർഘസ്യപാത്രകേ.

ദർഭ, പുൽപുചരങ്ങൾ, അക്ഷതം, യവം, * വ്രീഹി, എള്ള്, നെയ്യ് വെൺകടുക്, സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങൾ ഇത്രയും അർഘ്യോപയുക്തദ്രവ്യങ്ങൾ ആകുന്നുഎന്നു ഫേൽകാരിണീതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

ഗന്ധപുഷ്പാക്ഷതയവകുശാഗ്രതിലസർഷപാഃ

ദൂർവ്വാഇത്യർഘ്യപാത്രസ്യ പ്രോക്തംദ്രവ്യാഷ്ടകംസുരാഃ

ചന്ദനം, പൂവ്, അക്ഷതം, യവം, ദർഭ്പുചരം, എള്ള, കടുക്, കറുകഎന്നിവ അർഘ്യോപയുക്തദ്രവ്യങ്ങൾ എന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

ജാതികർപ്പൂരകംകോലബാഹൂമൂലതമാലകാൻ

പൂർണ്ണയിത്വായഥാന്യായം ക്ഷിപേദാചമനീയകേ

ജാതിക്കാ, പച്ചക്കർപ്പൂരം, തക്കോലം, രാമച്ചം, പച്ചില എന്നിവ ക്രമപ്രകാരം പൊടിച്ചു ആചമനീയത്തിൽ ചേർക്കണമെന്നു ഫേൽകാരിണീതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

ജാതിലവംഗതക്കോലൈർ മതമാചമനീയകം

ജാതിക്കാ, തക്കോലം, ഗ്രാമ്പൂ എന്നിവ ആചമനീയോപയുക്തദ്രവ്യങ്ങൾഎന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

മാക്ഷികംശർക്കരാസർപ്പി—ർദ്ധിക്ഷീരയുതംതഥാ

മധുപക്കം . . . .

തേൻ, പഞ്ചസാര, നെയ്യ്, തൈർ, പാൽഇവകൾ മധുപർക്കോപയുക്തദ്രവ്യങ്ങൾഎന്നു ഫേൽകാരിണീതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

ഹേമാദികുംഭപാത്രസ്ഥം സ്നാനീയംജലമുച്യതേ

പൊൻ, വെള്ളി, ചെമ്പ് ഇത്യാദികളേക്കൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള കലശത്തിലെ ശുദ്ധമായവെള്ളം സ്നാനീയജലമെന്നു 'മഹാകാലസംഹിത'യിൽപറയുന്നു.

ശുദ്ധാഭിരദ്ഭിർവിഹിതം പുനരാചമനീയകം

---

* ഉമിപോയാൽ ചുകന്നിരിക്കുന്നധാന്യം

പുനരാചമനീയപാത്രം ശുദ്ധജലംകൊണ്ടു നിറയ്ക്കണമെന്നു മേരുതന്ത്രംപറയുന്നു.

അഥ പാത്രമാനം.

തലപ്രമാണമർഘ്യസ്യ പാത്രം വേദാംഗുലോച്ഛ്രിതം
വസ്വംഗുലാവകുവീത നേത്രാംഗുലചമുച്ഛ്രിതം

അർഘ്യപാത്രത്തിന്നു (അടക്കുരല്പ) ഉള്ളംകൈവിസ്താരവും, നാലുവിരൽപൊക്കവും വേണ്ടതാകുന്നു— അഥവാ വൃ വിരൽവിസ്താരവും രണ്ടുവിരൽപൊക്കവും ആകാമെന്നു സിദ്ധാന്തസാരത്തിൽപറയുന്നു.

വസ്വംഗുലംവിഹീനന്തു പാത്രംനൈവചകാരയേൽ

എട്ടുവിരൽവിസ്താരത്തിൽ കുറഞ്ഞു ഒരുപാത്രവും ഉപയോഗിച്ചുകൂടാഎന്നുമഹാകാലസംഹിതയിൽപറയുന്നു.

വർദ്ധയേൽപ്രോക്ഷണീപാത്രം തസ്മാന്ന്യൂനംനകാരയേൽ

ഇതിവാക്യേന പാദ്യപാത്രാദികളെല്ലാം അർഘ്യപാത്രംപോലെതന്നെഎന്നും, പ്രോക്ഷണീപാത്രം ഇതിൽനിന്നും കൂടിയിരിക്കേണ്ടതല്ലാതെ കുറഞ്ഞിരിക്കരുതെന്നുംഗ്രഹിക്കുക.

അഥ അർഘ്യാദിപാത്രഫലം.

സർവ്വകാമപ്രദംസ്വർണ്ണം രൌപ്യമായുഃസുതപ്രദം
സൌഭാഗ്യംതാമ്രപാത്രേണ . . . .

അർഘ്യാദികളുള്ളപാത്രങ്ങൾ സ്വർണ്ണമായിരുന്നാൽ അഖിലാഭീഷ്ടങ്ങളും, വെള്ളിയാണെങ്കിൽ ദീർഘായുസ്സും നല്ലപുത്രന്മാരും, ചെമ്പാണെങ്കിൽ സുഭഗതയും ഫലം എന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

പാത്രസ്ഥാപനവിധിഃ.

തൽപാർശ്വേപാദ്യദാനഞ്ച തൽപാർശ്വേർഘ്യപ്രദാനകം
ആചമനന്തുതൽപാർശ്വേ തദ്വാമേമധുപർക്കകം
പുനരാചമനീയഞ്ച സ്നാനീയന്തൽക്രമാന്ന്യസേൽ

പ്രോക്ഷണീപാത്രത്തിന്റെ ഇടത്തു ഇടത്തായിട്ടു ക്രമപ്രകാരം "പാദ്യാ,ർഘ്യാ,ചമനീയ,മധുപർക്ക,പുനരാചമനീയ സ്നാനീയ" പാത്രങ്ങൾസ്ഥാപിക്കുക.

സാമാന്യാർഘ്യോക്തവിധിനാകുര്യ്യാൽപാദ്യാദിപാത്രകം

പാദ്യാദിപാത്രങ്ങൾ മേൽ സാമാന്യാർഘ്യത്തിനു പറയപ്പെട്ടപ്രകാരം സ്ഥാപിക്കണമെന്നു "സിദ്ധാന്തസാരം" പറയുന്നു.

പാദ്യേ,പാദ്യോക്തവസ്തൂനിഅർഘ്യേ,അർഘ്യോദിതാനിച
സ്നാനീയാചമനാദൌചദ്രവ്യാണ്യുക്താനിവൈപുരാ
തൈരന്വിതാനികാര്യാണിപാത്രാണിസകലാനിച.

പാദ്യം, അർഘ്യം, സ്നാനീയം, ആചമനം, മധുപർക്കം എന്നീ പാത്രങ്ങളിൽ അതാതിന്, മേൽപറയപ്പെട്ട ദ്രവ്യങ്ങൾ ചേർത്ത് എല്ലാ പാത്രങ്ങളും സദ്രവ്യങ്ങളാക്കി ചെയ്യണം എന്നു "കാലസംഹിത"യിൽപറയുന്നു.

ഏകൈകപാത്രംമൂലേനാഷ്ടകൃത്വോഭിമന്ത്രയേൽ
പ്രദർശയേദ്ധേനുമുദ്രാം . . . .

അനന്തരം പ്രത്യേകിച്ച് ഓരോ പാത്രവും തൊട്ടു എട്ടു ഉരു വീതം മൂലമന്ത്രംജപിച്ച് ധേനുമുദ്രപിടിച്ചു കാണിക്കുക.

കിഞ്ചിത്തോയംസമാദായപാന്യപാത്രേഷുനിക്ഷിപേൽ
പൂജാദ്രവ്യാണിചാത്മാനംപ്രോക്ഷയേത്തേനവാരിണാ

അനന്തരം ശംഖിൽനിന്നും കുറച്ചു വെള്ളം എടുത്ത് മററുപാത്രങ്ങളിൽ വീഴ്ത്തി ആവെള്ളംകൊണ്ടുതന്നെ, തന്നേയും പൂജാദ്രവ്യങ്ങളേയും പ്രോക്ഷിക്കുക. എന്നു "ഭൈരവതന്ത്ര"ംപറയുന്നു.

കൃത്വാഷഡംഗന്യാസംചമന്ത്രമഷ്ടോത്തരംശതം
ജപിത്വാദേവതായൈതമർപ്പയേദർഘ്യതോയതഃ

അനന്തരം ഷഡംഗന്യാസംചെയ്തു ഇഷ്ടദേവതയുടെ മൂലമന്ത്രം നൂറെറട്ടുഉരു ജപിച്ച് അർഘ്യജലംകൊണ്ടു ജപം ദേവതക്കായി സമർപ്പിക്കണം.

അഥപീഠപൂജാക്രമഃ.

ഗുരുപങ്ക്തിരുദക്പൂജ്യാ മഹാഗണപതിസ്തഥാവാക്
പൂജയേദക്ഷലാദീനി ദേവസ്യാധസ്തു സപ്ത ച
മണ്ഡൂകംചാപിതസ്യാധഃ രുദ്രംകാലാനലംതഥാ
അധഃകൂർമ്മശിലാരൂഢാം ശരച്ചന്ദ്രനിഭപ്രഭാം
ആധാരശക്തിംപ്രയജേൽ പങ്കജദ്വയധാരിണീം
മൂർദ്ധ്നിതസ്യാഃസമാരൂഢം കൂർമ്മംനീലാഭമർച്ചയേൽ
ഊർദ്ധ്വംബ്രഹ്മശിലാസീന മനന്തംകുന്ദസന്നിഭം
യജേച്ചക്രധരാമൂർദ്ധ്നി ധാരയന്തംവസുന്ധരാം
തമാലശ്യാമലാംതത്ര നീലോൽപലധാരിണീം
അർച്ചയേദ്വസുമതീം സ്ഫുരത്സാഗരമേഖലാം
തസ്യാംരത്നമയംദ്വീപം തസ്മിംശ്ചമണിമണ്ഡപം
യജേൽകല്പതരുംതസ്മിൻ സാധകാഭീഷ്ടസിദ്ധിദാൻ

അധസ്താൽ പൂജയേത്തേഷാം വേദികാം മണ്ഡലോജ്ജ്വലാം
പശ്ചാദഭ്യർച്ചയേത്തസ്യാം പീഠം ധർമ്മാദിഭിഃ പുനഃ
ധർമ്മം വൃഷാനനം രക്തം ജ്ഞാനം കൃഷ്ണം ച സിംഹവൽ
വൈരാഗ്യം ഭൂതവൽ പീതമൈശ്വര്യം കൃഷ്ണഹസ്തിവൽ
അധർമ്മാദീംശ്ചിത്രവർണ്ണാൻ പീഠസ്യാധഃ സമർച്ചയേൽ
ആഗ്നേയാദിഷു കോണേഷു ദിക്ഷു ചാംബുജം യജേൽ
ആനന്ദകന്ദം പ്രഥമം സംവിന്നാളമനന്തരം
സർവ്വതത്വാത്മകം പത്മമഭ്യർച്ചേത്തദനന്തരം
മന്ത്രീ പ്രകൃതിപത്രാണി വികാരമയകേസരാൻ
പഞ്ചാശദ്വർണ്ണബീജാഢ്യാം കർണ്ണികാം പൂജയേത്തതഃ
കലാഭിഃ പൂജയേത്സാർദ്ധം തസ്യാം സൂര്യേന്ദുവാചകം
പ്രണവസ്യ ത്രിഭിർഭാഗൈഃ സത്വാദികാൻ ഗുണാൻ
ആത്മാനമന്തരാത്മാനം പരമാത്മാനമർച്ചയേൽ
ജ്ഞാനാത്മാനം ച വിധിവൽ പീഠമന്ത്രാവസാനകം
പീഠശക്തീഃ കേസരേഷു മദ്ധ്യേ ചന വരാഭയാം
കേസരേഷ്വഷ്ടമാമദ്ധ്യേ പൂർവ്വാദിഷു യഥാക്രമം
തത്തന്മന്ത്രാക്ഷരൈഃ പീഠസ്യ നവശക്തീഃ പ്രപൂജയേൽ
പീഠമന്ത്രേണ ഗന്ധാദ്യൈഃ പീഠമദ്ധ്യേ തരോച്ചയേൽ
ചതുർത്ഥീനമസായുക്തൈഃ സ്വൈഃസ്വൈരേവ തു നാമഭിഃ
മദ്ധ്യേ പുഷ്പാഞ്ജലിം ദദ്യാൽ പീഠമന്ത്രേണ സാധകഃ
മൂലമന്ത്രം സമുച്ചാര്യ ഷഷ്ഠ്യന്തം പീഠനാമ ച
മൂർത്തിം ച കല്പയാമീതി മൂർത്തിമദ്ധ്യേ വിനിക്ഷിപേൽ
[ഇതി ശ്രീകൃഷ്ണശാരദാദിതന്ത്രേഷു]

ദേവന്റെ വലത്ത് ഗ്രൂം ഗുരുഭ്യോ നമഃ,-ദേവന്റെ ഇടത്ത് ഗം ഗണപതയേ നമഃ,-കീഴ്ഭാഗത്തിൽ "ഓം അതലാദി സപ്തപാതാലേഭ്യോ നമഃ,-ഓം മണ്ഡൂകായ നമഃ,-ഓം കാലാഗ്നിരുദ്രായ നമഃ—അതിന്റെ മുകളിൽ "ശരച്ചന്ദ്രനിഭപ്രഭായൈ, പങ്കജദ്വയധാരിണ്യൈ, ഓം ആധാരശക്തയേ നമഃ ,,—അതിന്റെ മുകളിൽ "നീലാഭായ, മഹാകൂർമ്മായ നമഃ,,, അതിന്റെ മുകളിൽ "സഹസ്രശിരസേ, ശ്വേതവർണ്ണായ, ചക്രധരായ, വസുന്ധരാധരായ, അനന്തായ നമഃ,-തമാലശ്യാമലായൈ, നീലേന്ദീവരധാരിണ്യൈ, സ്ഫുരത്സാഗര മേഖലായൈ, പൃഥിവ്യൈ നമഃ;—ഓം രത്നദ്വീപായ നമഃ,—ഓം മണിമണ്ഡപായ നമഃ, ഓം സാധകാഭീഷ്ടദാതൃഭ്യഃ കല്പവൃക്ഷേഭ്യോ നമഃ"—അതിന്റെ കീഴ്ഭാഗം "മണിവേദികായൈ നമഃ-ഓം രത്നസിംഹാസനായ നമഃ" അഗ്നികോണിൽ,— രക്തവർണ്ണവൃഷഭാകാരായ ധർമ്മായ ന

നമഃ" നിരൃതികോണിൽ "ശ്യാമവൎണ്ണസിംഹാകാരായജ്ഞാനായനമഃ,—വായുകോണിൽ "പീതവൎണ്ണഭൂതാകാരായ വൈരാഗ്യായനമഃ— ഈശകോണിൽ "കൃഷ്ണവൎണ്ണ ഗജാകാരായ ഐശ്വൎയ്യായനമഃ,—കിഴക്ക "ഓംഅധൎമ്മായനമഃ. തെക്ക ഓംഅജ്ഞാനായനമഃ—പടിഞ്ഞാറ് ഓം അവൈരാഗ്യായനമഃ,—വടക്ക് ഓം അനൈശ്വൎയ്യായനമഃ,—പീഠമദ്ധ്യത്തിൽ ഊൎദ്ധ്വാദ്ധ്യക്രമേണ "ഓം ആനന്ദ കന്ദായനമഃ,—ഓം സംവിന്നാളായ നമഃ;—ഓം സൎവ്വതത്വാത്മക പത്മായനമഃ,—ഓം പ്രകൃതിമയപത്രേഭ്യോ നമഃ,—ഓം വികാരമയകേസരേഭ്യോ നമഃ,—ഓം പഞ്ചാശദ്വൎണ്ണബീജാഢ്യകൎണ്ണികായൈ നമഃ." (അതിൽ)

"ഓം സൂൎയ്യമണ്ഡലായദ്വാദശകലാത്മനേനമഃ—ഓം സോമമണ്ഡലായ ഷോഡശകലാത്മനേനമഃ—ഓം മംവഹ്നിമണ്ഡലായ ദശകലാത്മനേ നമഃ—സം. സത്വായനമഃ —രം രജസേ നമഃ—തം തമസേനമഃ—ആം. ആത്മനേ നമഃ— അം അന്തരാത്മനേനമഃ—പംപരമാത്മനേനമഃ ഹ്രീംജ്ഞാനാത്മനേ നമഃ."

അനന്തരം അതാതുദിക്കുകളിൽ അതാതുകല്പത്തിൽ പറയപ്പെട്ടശക്തികളെ പൂജിച്ചു മദ്ധ്യത്തിൽ "ഓംഇഷ്ടദേവതായോഗപീഠായനമഃ, എന്നുയഥാശക്തി പൂജിക്കുക.

ആവാഹനാദികംകുൎയ്യാൽമൂൎത്ത്യാദൌനവധാത്വതൽ
ആദാവാവാഹനംകുൎയ്യാത്ത്രിജപന്മൂലമന്ത്രകം
സഹസ്രാരാൽസൂക്ഷ്മരൂപേണദേവമാഗത്യമൂൎത്തിഷു
സ്ഥിതമേവംഭാവയിത്വാസുഷുമ്നാവൎത്മനാസുധീഃ
ആനീയദേവംസ്വസ്ഥാനാന്നാസികാരന്ധ്രനിൎഗ്ഗതം
കരപുഷ്പാഞ്ജലൌസ്ഥാപ്യതംദത്വാദേവമൂൎദ്ധനി
ദേവസ്യതേജസ്സ്വൻമൂൎത്താവാവാഹന്യാഖ്യമുദ്രയാ
സ്ഥാപയേദുച്ചരൻമൂല മേതദ്വാവാഹനംമതം
തതഃസംസ്ഥാപനംകുൎയ്യാദിഹതിഷ്ഠേഹതിച്ച
മൂലാന്തേദേവതാനാമതസ്യാന്തേചവദേദിതി
ആസ്ഥാപനീയമുദ്രാംചദൎശയിത്വാവിഭാവയേൽ
ജാതഃസ്ഥിരോദേവഇതിപശ്ചാത്സംപ്രാൎത്ഥയേദിതി
ദേവേശഭക്തിസുലഭ സൎവ്വാവരണസംയുത
യാവത്വാംപൂജയിഷ്യാമി താവത്വംസുസ്ഥിരോഭവ
ഏവംസംപ്രാൎത്ഥ്യദേവേശം സന്നിധാപനമാചരേൽ
മൂലമന്ത്രാന്തമുച്ചാൎയ്യ സംബുദ്ധ്യന്താം ചദേവതാം

ഇഹത്വംസന്നിധേഹീതി ദചാരുക്ത്വാസ്വസ്യസന്നിധൌ
സ്ഥിതാംദേവം തോഷയേച്ച സന്നിധാപന മുദ്രയാ
സന്നിരോധം തതഃ കുൎയ്യാൻമൂലമുച്ചാൎയ്യദേവതാം
സംബുദ്ധ്യന്താം സമുച്ചാൎയ്യ സന്നിരുദ്ധാഭവേതിച
ഉചിരുച്ചരേൽ കൃപാപൂൎണ്ണാം ഭക്ത്യായോഗനിരോധിതാം
പ്രതിമായാം സ്ഥിരീജാതാം ദേവതാമിതിചിന്തയേൽ
സംമുഖീ കരണംകുൎയ്യാൻ മൂലമുച്ചാൎയ്യദേവതാം
സംബുദ്ധ്യന്താം വദേൽപശ്ചാ ത്സംമുഖോഭവഇത്യപി
ധ്യായേത്സ്വസംമുഖംദേവം സുപ്രസന്നാനനാംബുജം
സംമുഖീകരണീംമുദ്രാം ദൎശയേദിതിതൽസ്മൃതം
തതോവകുണ്ഠനംകുൎയ്യാൻ മൂലമുച്ചാൎയ്യ ദേവതാം
സംബുദ്ധ്യന്താമവകുണ്ഠി തോഭവതിപ്രദൎശയേൽ
അവകുണ്ഠനമുദ്രാംച പ്രദൎശ്യചിന്തയേദിതി
ഭക്ത്യാസംമോഹിതംദേവം വിസ്മയോൽഫുല്ലലോചനം
സകലീകരണംചൈവ ദ്ദേവസ്യഹൃദയാദിഷു
ഷഡംഗമന്ത്രാൻ വിന്യസ്യ മൂലമുച്ചാൎയ്യദേവതാം
സംബുദ്ധ്യന്താം ചസകലീ കൃതോഭവവദേത്തതഃ
ധ്യായേദംഗാനിദേവേശേ പ്രതിഷ്ഠാന്യംഗദേവതാഃ
ബദ്ധ്വാസമ്യഗ്ധേനുമുദ്രാം ദേവമൂൎദ്ധ്നിപ്രവൎഷണം
ജായതേചാമൃതസ്യേതി ധ്യായന്നഘോടകേനച
ത്രിഃസിഞ്ചേന്മൂലമന്ത്രേണ മൂലംസംബോധനാന്തംച
ദേവ നാമാമൃതീകൃതഃ ഭവേതിച വദേദിത്ഥം
അമൃതീകരണംസ്മൃതം പരമീകരണം വക്ഷ്യേ
മഹാമുദ്രാം ചബന്ധയേൽ ഉച്ചാൎയ്യ ന്മൂലമന്ത്രംച
പൂൎവ്വൽപരമാകൃതി കൃതോഭവേതിച പ്രോക്ത്വാ
ധ്യായേദ്ദേവസ്യമസ്തകേ പരമാമൃതവൃഷ്ടിംച

[ഇതി മേരുതന്ത്രേ]

അനന്തരംമൂൎത്ത്യാദിയിൽ ആവാഹനാദികളെ ചെയ്യണം. അതു് രണ്ടു വിധമുണ്ട്.

1 മൂലമന്ത്രംമൂന്നുരു ജപിച്ച് ഇഷ്ടദേവൻ സ്വൎഗ്ഗലോകത്തിൽനിന്നും സൂക്ഷ്മരൂപത്തോടുകൂടി വന്നിട്ട് മൂൎത്തിയിൽഇരിക്കുന്നതായിവിചാരിച്ച് ദേവനെ സ്വസ്ഥാനത്തിൽനിന്നും സുഷുമ്നാ നാഡിവഴിയായി മൂക്കള സുഷിരത്തിൽ വരുത്തിതൻ കയ്യിലിരിക്കുന്ന പുഷ്പാഞ്ജലിയിൽ സ്ഥാപിച്ച് പുഷ്പംദേവന്റെശിരസ്സിൽസമൎപ്പിച്ച് ആവാഹനീമുദ്ര പിടിച്ചുകാണി

ച്ച മൂലമന്ത്രംചൊല്ലിദേവന്റെ തേജസ്സ് പ്രതിമയിൽ സ്ഥാപിക്കണം. ഇതു് "ആവാഹനം".

2 അനന്തരം സംസ്ഥാപനീമുദ്രകാട്ടി കാണിച്ച മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി "ഇഷ്ടദേവതേ! ഇഹതിഷ്ഠ ഇഹതിഷ്ഠ" എന്നുച്ചരിച്ച് ഇഷ്ടദേവതപ്രതിമയിൽ സ്ഥിരയായിഭവിച്ചു എന്നുവിചാരിച്ച്; സകലആവരണ ദേവതകളോടുകൂടിയവനായി, ഭക്തികൊണ്ടു് നിഷ്പ്രയാസേന ലഭിക്കുന്നവനായിരിക്കുന്ന ഹേ ദേവനാഥാ! ഞാൻ എതുവരെ അങ്ങയെപൂജിക്കുന്നുവോ അതുവരെ അവിടുന്ന് സുസ്ഥിരനായ് ഭവിക്കേണമേ! എന്നുപ്രാർത്ഥിക്കുക. ഇതു് "സംസ്ഥാപനം."

3 അനന്തരംസന്നിധാപനീമുദ്രകാട്ടി കാണിച്ച്മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി "ഇഷ്ടദേവതേ! ത്വം ഇഹ സന്നിധേഹി സന്നിധേഹി" എന്ന് ഉച്ചരിച്ച് തന്റെ സന്നിധാനത്തിൽ ദേവൻ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായി വിചാരിച്ച ആ മുദ്രകൊണ്ടുതന്നെ ദേവനെ സന്തോഷിപ്പിക്കുക. ഇതു് "സന്നിധാപനം."

4 അനന്തരം സന്നിരോധനീമുദ്രകാട്ടി കാണിച്ച മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി "ഇഷ്ടദേവതേ! സന്നിരുദ്ധാഭവ സന്നിരുദ്ധാഭവ" എന്നുച്ചരിച്ച ദയാപരിപൂർണ്ണയായിരിക്കുന്ന ഇഷ്ടദേവതയെ ഭക്തയോഗംകൊണ്ടുതടഞ്ഞു് പ്രതിമയിൽ സ്ഥിരയാക്കിയതായി വിചാരിക്കുക. ഇത് "സന്നിരോധനം."

5 തദനന്തരം സംമുഖീകരണീമുദ്രകാട്ടി കാണിച്ച്മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി "ഇഷ്ടദേവതേസംമുഖീകൃതാഭവ" എന്നുച്ചരിച്ച് ഇഷ്ടദേവൻപ്രസന്നനായി തനിക്ക് അഭിമുഖനായിട്ട് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായ്വിചാരിക്കുക. ഇതു് "സംമുഖീകരണം"

6 അനന്തരം അവകുണ്ഠനീമുദ്രകാട്ടി കാണിച്ച്മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി "ഇഷ്ടദേവതേ! അവകുണ്ഠിതാഭവ" എന്നുച്ചരിച്ച ദേവൻ ഭക്തികൊണ്ടു സമ്മോഹിച്ച വിസ്മയത്തോടുകൂടി കണ്ണുകൾ വികസിപ്പിച്ച നോക്കുന്നതായി വിചാരിക്കുക. ഇത് "അവകുണ്ഠനം."

7 അനന്തരം ഇഷ്ടദേവന്റെഹൃദയാദി സ്ഥാനങ്ങളിൽ "ഓം ഹൃദയായനമഃ", ഇത്യാദിഷഡംഗമന്ത്രംന്യസിച്ച് മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി "ഇഷ്ടദേവതേ!സകലീകൃതാഭവ" എന്നുച്ചരിച്ച് അവയവിയായിരിക്കുന്ന ഇഷ്ടദേവനിൽ അംഗദേവതകൾ സ്ഥിരകളായിഭവിച്ചു എന്നു വിചാരിക്കുക. ഇതു് "സകലീകരണം."

8 അനന്തരം ദേവന്റെശിരസ്സിന്മുകളിൽധേനുമുദ്രപിടിച്ചുകാണിച്ചുഅമൃതവർഷം ഉണ്ടാകുന്നുഎന്നുവിചാരിച്ചുമൂലമന്ത്രംകൊണ്ടുമൂന്നുപ്രാവശ്യം അർഘ്യജലംപ്രോക്ഷിച്ചു പിന്നെയും ധേനുമുദ്രപിടിച്ചുകാണിച്ച് മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി "ഇഷ്ടദേവതേ! അമൃതീകൃതാഭവ" എന്നുച്ചരിക്കുക. ഇത് "അമൃതീകരണം"

9 അനന്തരം ഇഷ്ടദേവന്റെ ശിരസ്സിന്മേൽ മഹാമുദ്രപിടിച്ചു കാണിച്ച്മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി "ഇഷ്ട ദേവതേ! പരമീകൃതാഭവ"എന്നുച്ചരിക്കുക. ഇത് "പരമീകരണം."

[എന്നും മേരുതന്ത്രം പറയുന്നു.]

അഥ ആവാഹനാദി

മുദ്രാലക്ഷണാനി.

ഹസ്താഭ്യാമഞ്ജലിം ബദ്ധ്വാനാമികാമൂലപർവ്വണി
അംഗുഷ്ഠൌനിഃക്ഷിപേത്സേയം മുദ്രാത്വാവാഹനീമതാ
അധോമുഖീത്വിയം ചേൽസ്യാൽസ്ഥാപിനീതിനിഗദ്യതെ
ഉച്ഛ്രിതാംഗുഷ്ഠമുഷ്ട്യോസ്തു സംയോഗാൽസന്നിധാപനീ
അന്തഃ പ്രവേശിതാംഗുഷ്ഠാ സൈവസംരോധിനീമതാ
ഉത്താനമുഷ്ടിയുഗലാസമ്മുഖീകരണീഭവേൽ
സവ്യഹസ്തകൃതാമുഷ്ടിർ ദീർഘാധോമുഖതർജ്ജനീ
അവകുണ്ഠനമുദ്രേയ മഭിതോഭ്രാമിതാസതി
ദേവതാംഗേ ഷഡംഗാനാം ന്യാസഃസ്യാൽ സകലീകൃതിഃ
അന്യോന്യാഭിമുഖാശ്ലിഷ്ട കനിഷ്ഠാനാമികാപുനഃ
തഥാതർജ്ജനീമദ്ധ്യാ ധേനുമുദ്രാമൃതപ്രദാ
അന്യോന്യഗ്രഥിതാംഗുഷ്ഠാപ്രസാരിതപരാംഗുലിഃ
മഹാമുദ്രേയമുദിതാ . . . .
പ്രയോജയേദിമാമുദ്രാ ദേവതാഹ്വാനകർമ്മണി

[ഇതിലക്ഷണസംഗ്രഹേ)

1 രണ്ടു കൈകളും കൂപ്പി വിടുർത്തി അണിവിരൽ മൂലത്തിൽ പെരുവിരൽപുറംചേർത്തുകാണിക്കുന്നതു് "ആവാഹനി"മുദ്ര.

2 ഇതുതന്നെകമഴ്ത്തികാണിക്കുന്നതു് "സംസ്ഥാപനി"മുദ്ര.

3 കൈരണ്ടുംചുരുട്ടി പെരുവിരൽ നിവർത്തി കൂട്ടിപ്പിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് "സന്നിധാപനി"മുദ്ര.

4 ഇതുതന്നെപെരുവിരൽരണ്ടും ഉള്ളിൽ കടത്തിപ്പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് "സന്നിരോധിനി"മുദ്ര.

5. ഇതു തന്നെ മലത്തിപ്പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് "സംമുഖീകരണി" മുദ്ര.

6. ഇടത്തുകൈ ചുരുട്ടി കമഴ്ത്തി ചൂണ്ടാണിവിരൽ നിവൎത്തിച്ചുറം കാണിക്കുന്നതു് "അവകുണ്ഠന" മുദ്ര.

7. ഹൃദയാദിസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഷഡംഗമുദ്രകളെകൊണ്ടു ഷഡംഗമന്ത്രങ്ങൾ ന്യസിക്കുന്നതു് "സകലീകരണി" മുദ്ര.

8. കൈപ്പുടം രണ്ടും പരസ്പരം അഭിമുഖമായി കൂട്ടി വിരലുകൾ കോൎത്തുപിടിച്ചു കമിഴ്ത്തി വലത്തുകൈ ചെറുവിരലും ഇടത്തുകൈ അണിവിരലും, ഇടത്തുകൈ ചെറുവിരലും വലത്തുകൈ അണിവിരലും, വലത്തുകൈ ചൂണ്ടാണിവിരലും ഇടത്തുകൈ നടുവിരലും, ഇടത്തുകൈ ചൂണ്ടാണിവിരലും വലത്തുകൈ നടുവിരലും തമ്മിൽ കൂട്ടിപ്പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് "ധേനു" മുദ്ര.

9. കൈപ്പുടം രണ്ടും ദേവന്നു അഭിമുഖമായി പിടിച്ചു പെരുവിരൽ രണ്ടും കൂട്ടിപ്പിണച്ചു മറ്റു വിരലുകൾ വിടുൎത്തിപ്പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് "മഹാമുദ്ര".

ഇപ്രകാരം പറയപ്പെട്ട ഒരം മുദ്രകൾ ദേവതാഹ്വാനകൎമ്മത്തിൽ പ്രയോഗിക്കേണ്ടതാകുന്നു. തൽക്കാലം സ്ഥാപിക്കുന്നതു് പ്രതിമയാണെങ്കിൽ * പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ കഴിക്കണം.

വിധായദേവതാമൂൎത്തൌ മൂലന്യാസമശേഷതഃ
ആസനാദിപ്രസൂനാന്താ നുപചാരാൻ സമൎപ്പയേൽ

അനന്തരം ദേവമൂൎത്തിയിൽ മൂലമന്ത്രത്തിന്റെ ന്യാസങ്ങൾ അശേഷം ന്യസിച്ചു് 'ആസനം' മുതൽ 'പുഷ്പം' വരെയുള്ള ഉപചാരങ്ങൾ സമൎപ്പിക്കണം.

ഉപചാരസംഖ്യാ.

ഗന്ധംപുഷ്പംതഥാധൂപം ദീപംനൈവേദ്യമേവച
ഏതേപഞ്ചോപചാരാശ്ച കൈവല്യഫലദായിനഃ

ഗന്ധം, പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപം, നൈവേദ്യം ഇങ്ങനെ ഉപചാരങ്ങൾ അഞ്ചു്. ഇതുകൾ മോക്ഷപ്രാപ്തിയെ നൽകുന്നവകളാകുന്നു എന്നു "നവരത്നേശ്വര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

പാദ്യമൎഘ്യംതഥാസ്നാനം മധുപൎക്കാചമംതഥാ
ഗന്ധാദയോനിവേദ്യാന്താ ഉപചാരാദശക്രമാൽ

പാദ്യം, അൎഘ്യം, സ്നാനം, മധുപൎക്കം, ആചമനം, ഗന്ധം,

* പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രം ഒടുവിൽ.

പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപം, നൈവേദ്യം ഇപ്രകാരം ഉപചാരങ്ങൾ പത്ത് എന്നു "മഹാകാലസംഹിത"യിൽ പറയുന്നു.

പാദ്യമർഘ്യാചമനീയം സ്നാനംചതഥാഖ്യനക്രമാൽ
ഗന്ധംപുഷ്പഞ്ചധൂപംച ദീപംനൈവേദ്യമേവച
പുനരാചമനീയഞ്ച ദശൈതാൻസംപ്രചക്ഷതെ

പാദ്യം, അർഘ്യം, ആചമനം, സ്നാനം, ഗന്ധം, പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപം, നൈവേദ്യം, പുനരാചമനീയം ഇപ്രകാരം ഉപചാരങ്ങൾ പത്ത് എന്നു "സംഹിത"യിൽ പറയുന്നു.

പാദ്യമർഘ്യാചമംസ്നാനം പുനരാചമനീയകം
ഗന്ധാക്ഷതപ്രസൂനാനി ധൂപദീപനിവേദ്യകം.
താംബൂലാദ്വാദശ പ്രോക്താ ഉപചാരാഃപ്രപൂജനേ.

പാദ്യം, അർഘ്യം, ആചമനം, സ്നാനം, പുനരാചമനം, ഗന്ധം, അക്ഷതം, പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപം, നൈവേദ്യം, താംബൂലം എന്നിങ്ങനെ ഉപചാരങ്ങൾ പന്ത്രണ്ടാണ് എന്നു "കല്പരത്നാവലി"യിൽ പറയുന്നു.

ആസനംസ്വാഗതംപാദ്യ മർഘ്യമാചമനീയകം
മധുപർക്കാചമസ്നാന വസനാഭരണാനിച
സുഗന്ധസുമനോധൂപ ദീപനൈവേദ്യചന്ദനം
പ്രയോജയേദർച്ചനായാ മുപചാരാംസ്തുഷോഡശ.

ആസനം, സ്വാഗതം, പാദ്യം, അർഘ്യം, ആചമനം, മധുപർക്കം, ആചമനീയം സ്നാനം, വസ്ത്രം, ആഭരണം, ഗന്ധം, പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപം, നൈവേദ്യം, ചന്ദനം എന്നിങ്ങനെ ഉപചാരങ്ങൾ പതിനാറെന്ന് "നവരത്നേശ്വര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

ആസനംസ്വാഗതംപാദ്യ മർഘ്യാചമനീയകം
സ്നാനംവാസോപവീതംച ഗന്ധംപുഷ്പംച ധൂപകം
ദീപമന്നംചതർപ്പണം മാല്യാനുലേപനംചൈവ
നമസ്കാരംവിസർജ്ജനം— . . . , . .

ഇങ്ങിനെ ഉപചാരങ്ങൾ പതിനെട്ടുഎന്നു "ശാരദാ"ത്തിൽ പറയുന്നു.

ആസനാഭ്യഞ്ജനേതദ്വ ദ്വർത്തനനിരീക്ഷണേ
സമ്മാനംവൈസസ്പിരാദെഃ സ്നപനാവാഹനേതഥാ
പാദ്യാർഘ്യാചമനീയേച സ്നാനീയമധുപർക്കകൌ
പുനരാചമനീയംച വസ്ത്രംയജ്ഞോപവീതകം
അലങ്കാരംഗന്ധപുഷ്പേ ധൂപദീപൌതഥൈവച •

താംബൂലാനി ച നൈവേദ്യം പുഷ്പമാലാ തഥൈവ ച
അനുലേപനശയ്യേ ച ചാമരം വ്യജനം തഥാ
ആദർശദർശനം ചൈവ നമസ്കാരോഥ നർത്തനം
ഗീതവാദ്യവിതാനാനി സ്തുതിർഹോമപ്രദക്ഷിണം
ദന്തകാഷ്ഠപ്രദാനം ച തതോ ദേവവിസർജ്ജനം
ഉപചാരാസ്ത്വമേ ജ്ഞേയാ ഷട്ത്രിംശൽ സുരപൂജനേ.

ഇങ്ങനെ മുപ്പത്താറ് ഉപചാരങ്ങൾ എന്നു „സുന്ദരീരഹസ്യ"ത്തിൽ പറയുന്നു.

ഏവം പഞ്ച, ഷട്, അഷ്ടൗ, ദശ, ദ്വാദശ, ഷോഡശ,
ചതുർവിംശതി സംഖ്യാകാ ദ്വാത്രിംശദ്വാ തതോധികാഃ
ഷട്ത്രിംശച്ചതുഃഷഷ്ടിരുപചാരാഃ പ്രകീർത്തിതാഃ

ഒന്ന്, അഞ്ച്, ആറ്, എട്ട്, പത്ത്, പന്ത്രണ്ട്, പതിനാറ്, ഇരുപത്തിനാല്, മുപ്പത്തിരണ്ട്, മുപ്പത്താറ്, അറുപത്തിനാല്, ഇത്ര സംഖ്യകൾ ഉണ്ട് എന്നു „ഉപചാരദർപ്പണ"ത്തിൽ പറയുന്നു.

ധ്യാനമാവാഹനം ചൈവ സ്വാഗതാദിപ്രശ്നം
ആസനം പാദ്യമർഘ്യം ച തഥാ ചാചമനീയകം
മധുപർക്കം തതഃ സ്നാനം വസ്ത്രം ഗന്ധസ്തഥാക്ഷതാഃ
ഭൂഷണം ചോപവീതം ച പുഷ്പം ധൂപഃ പ്രദീപകഃ
ഭോജനം ചൈവ പാനീയം ദക്ഷിണാരാർത്തികം തഥാ
തതഃ പുഷ്പാഞ്ജലിഃ പ്രോക്താ പ്രദക്ഷിണനമസ്കൃതീ

ഇത്രയും ഉപചാരങ്ങൾ സാധാരണങ്ങളാകുന്നു എന്നു „ദർപ്പണ"ത്തിൽ പറയുന്നു.

ഉപചാരേഷു സർവ്വേഷു യൽകിഞ്ചിദ്ദുർല്ലഭം ഭവേൽ
തത്സർവ്വം മനസാ ധ്യാത്വാ പുഷ്പാക്ഷതേണ കല്പയേൽ

എല്ലാ ഉപചാരങ്ങളിൽ വച്ചും ഏതെങ്കിലും ഒന്നു കിട്ടാതെ വന്നാൽ അതിനെ മനസ്സുകൊണ്ടു വിചാരിച്ചു ഒരു പുഷ്പം സമർപ്പിച്ചാൽ മതി എന്ന് „കുലോഡ്ഡീശതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

അഥ ഉപചാരസമർപ്പണവിധിഃ.

ദേവസ്യ വാമഭാഗേ തു ദദ്യാന്മൂലേന ചാസനം
പൗഷ്പം ദാരുമയം വാസ്ത്രം ചാർമ്മം കൌശേയതൈജസം
ഷഡ്വിധം ചാസനം പ്രോക്തം ദേവതാപ്രീതികാരകം

ദേവതോഷത്തെ ചെയ്യുന്നതായ ആസനം ആറുവിധമാകുന്നു

൧ പുഷ്പം=സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതു്
൨ ദാരുമയം=ചന്ദനാദികളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതു്.

൩. വാസ്ത്രം = കാർപ്പാസതന്തുക്കൾ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയത്

൪ ചാർമ്മം = മാൻ, പുലി, ഇത്യാദിമൃഗത്തുകൽ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയത്

൫ കൗശേയം = കൃമിഭാഗങ്ങളെകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയത്

൬ തൈജസം = പൊൻ, വെള്ളി ഇത്യാദികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയത്

മൂലമന്ത്രേണതാൽകൂടി ദേവന്റെ ഇടത്തുഭാഗത്താണ് ആസനം സമർപ്പിക്കേണ്ടത് എന്ന് "സാരസംഗ്രഹ"ത്തിൽ പറയുന്നു.

ധ്യാത്വാ ഇതി മൂലാന്തേ സ്വാഗതം പരികല്പയേൽ

ദേവതയെ ആവാഹിച്ചു ധ്യാനിച്ച് പിന്നീട് മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി സ്വാഗതം കല്പിക്കണമെന്ന് "മേരുതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

പാദ്യം പാദാംബുജേ ദദ്യാ ദ്ദേവസ്യ ഹൃദയേന തു

പാദ്യം "നമഃ" എന്ന മന്ത്രം കൊണ്ടു തൃപ്പാദങ്ങളിൽ സമർപ്പിക്കണമെന്ന് "ജ്ഞാനമാല"യിൽ പറയുന്നു.

ഹസ്താബ്ജയോസ്തതോ ദദ്യാ ദർഘ്യം തോയൈഃ സുവാസിതൈഃ

അർഘ്യം സുഗന്ധജലംകൊണ്ടു തൃക്കൈകളിൽ സമർപ്പിക്കണമെന്നു "ശ്യാമലതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

അർഘ്യാദിശേഷതസ്തന്മൂർദ്ധ്നി ശിരോമന്ത്രേണ പൂജകഃ.

അർഘ്യം "സ്വാഹാ" എന്ന മന്ത്രം കൊണ്ടു ശിരസ്സിങ്കൽ സമർപ്പിക്കണമെന്നു "ജ്ഞാനമാല"യിൽ പറയുന്നു.

അർഘ്യം മൂർദ്ധ്നി സ്വാഹാ മന്ത്രേണ സാധകഃ.

എന്നു "മഹാകാലസംഹിത"യിലും പറയുന്നു.

പാദ്യം ഹൃന്മനുനാ ദദ്യാ ദർഘ്യം ജ്വലനജായയാ

സ്വധയാചമനീയം ച തേനൈവ മധുപർക്കകം.

പാദ്യം "നമഃ" എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടും, അർഘ്യം "സ്വാഹാ" എന്ന മന്ത്രം കൊണ്ടും; ആചമനവും, മധുപർക്കവും "വം" എന്ന മന്ത്രം കൊണ്ടും സമർപ്പിക്കണമെന്ന് "സിദ്ധാന്തസാര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

സ്വധാമന്ത്രേണ വദനേ ദദ്യാദാചമനീയകം.

ആചമനം "സ്വാഹാ" എന്ന മന്ത്രം കൊണ്ടും,

സ്വധാമനുനാ തതഃ കുര്യാ മധുപർക്കം മുഖാംബുജേ.

മധുപർക്കം "സ്വാഹാ" എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടും തിരുമുഖത്തിൽ സമർപ്പിക്കണമെന്ന് "ശാരദാതിലക"ത്തിൽ പറയുന്നു.

തേനൈവ മനുനാ കുര്യാ ദ്ദ്വിരാചമനീയകം.

"സ്വാഹാ" എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടുതന്നെ ആചമനവും സമർപ്പിക്കണമെന്നു "ശാരദാതിലകത്തിൽ" പറയുന്നു.

ആദൗ മന്ത്രം സമുച്ചാര്യ പശ്ചാദ്ദ്രവ്യം സമർച്ചയേൽ
സമ്പ്രദാനം തദന്തേ തു ത്യാഗാർത്ഥകപദം തതഃ.
ഏവം ക്രമേണ ദേവേശി ഉപചാരാൻ പ്രകല്പയേൽ.

ആദ്യം മൂലമന്ത്രവും പിന്നീട് ദ്രവ്യങ്ങളും ചതുർത്ഥ്യന്തമായിട്ടും ഒടുവിൽ "നമഃ സ്വസ്തി സ്വാഹാ" ഇത്യാദി ത്യാഗാർത്ഥപദവും ചേർത്ത് ഉച്ചരിച്ച് ഉപചാരങ്ങൾ സമർപ്പിക്കണമെന്ന് "കുലസാരത്തിൽ" പറയുന്നു.

സ്നാനം വാസഃ സാലങ്കരണം ഗന്ധം പുഷ്പം പ്രദാർപ്പയേൽ.

സ്നാനം, വസ്ത്രം, ഭൂഷണം, ഗന്ധം പുഷ്പം—എന്നിവ "നമഃ" എന്ന മന്ത്രംകൊണ്ടു സമർപ്പിക്കണമെന്ന് "നിബന്ധ"ത്തിൽ പറയുന്നു.

വസ്ത്രലക്ഷണം.

അഛിദ്രം മലഹീനം ച സദശം യന്നധാരിതം
കാർപ്പാസജം വാ കൗശേയം രാങ്കവം വാ വിശിഷ്യതേ.

ദ്വാരത്തോടും അഴുക്കോടും കൂടാത്തതും, കരയോടുകൂടിയതും; കുരുപ്പരുത്തിനൂൽ, പുഴുക്കൂട്ടിലെ നൂൽ, മാൻരോമം എന്നിവകളിൽവച്ച് ഏതെങ്കിലും ഒന്നുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതുമായ വസ്ത്രം ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു.

വിഷ്ണുവിനു മഞ്ഞപ്പട്ടും—ശിവൻ, സരസ്വതി, പാർശ്വനാഥൻ ഇത്യാദികൾക്ക വെള്ളവസ്ത്രവും; ശക്തി, സൂര്യൻ, വിഘ്നൻ, ഭൗമൻ. സൌഗതൻ ഇത്യാദികൾക്ക് ചുമപ്പുവസ്ത്രവും, ഭൈരവൻ തുടങ്ങിയുള്ളവർക്ക് കറുത്തവസ്ത്രവും, രാധാദികൾക്ക നീലവസ്ത്രവും ഇഷ്ടമാകുന്നു.

തൈലാദിദൂഷിതാദ്രോഗഃ സഛിദ്രാദ്ബന്ധ്യതാ ഭവേൽ
പരകീയാച്ച ദാരിദ്ര്യം ജീർണ്ണാദായുഃക്ഷയോ ഭവേൽ.
ദഗ്ധാദ്വിപദ്ഭവേത്തരഃ മലിനാൽ കാന്തിഹീനതാ.

വസ്ത്രം എണ്ണമുതലായതു വീണു ദുഷിച്ചാൽ രോഗവും, ദ്വാരത്തോടുകൂടിയിരുന്നാൽ ഉപദ്രവവും, അന്യനുള്ളതായിരുന്നാൽ ദാരിദ്ര്യവും, പഴകിപ്പൊട്ടിയിരുന്നാൽ അല്പായുസ്സും, വന്തിരുന്നാൽ ആപത്തും, മുഷിഞ്ഞിരുന്നാൽ കാന്തിനാശവും ഫലം.

അഥ ഗന്ധഃ.

സംഘർഷജഃ പരിമളഃ ക്ഷോദജഃ വഹ്നിസംഭവഃ
ക്ലിന്നസാരാഭിധാനശ്ച ഗന്ധഃ പഞ്ചവിധോ മതഃ.

സംഘർഷജം=അരച്ച ചന്ദനം മുതലായതു്.
പരിമലം=സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾ മർദ്ദിച്ച ചേർത്തതു്.
ക്ഷോദജം=പച്ചകർപ്പൂരംമുതലായതു് പൊടിച്ചചേർത്തതു്.
വാഹ്നിസംഭവം=കസ്തൂരിതുടങ്ങിയുള്ളവ ചേർത്തതു്.
കൃഷ്ണസാരം=അത്തർമുതലായവ ചേർത്തതു്.

എന്നിങ്ങനെ ഗന്ധം അഞ്ചു വിധമുണ്ടു്. എന്നു "സിദ്ധാന്തസാര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

അഥ കർദ്ദമഃ.

യാക്ഷം,ദൈവം,ച ഗാന്ധർവ്വം കർദ്ദമംത്രിതയംമതം
ധർമ്മാ,ർത്ഥ,മോക്ഷ,കാമാനാം സാധനം ദേവതാപ്പിതാം.

"യാക്ഷം, ദൈവം, ഗാന്ധർവ്വം"—എന്നിങ്ങനെ കർദ്ദമം മൂന്നുവിധം. ഇതു് ദേവതക്കു സമർപ്പിച്ചാൽ "ധർമ്മാ,ർത്ഥ, കാമ,മോക്ഷ"ങ്ങൾ സിദ്ധിക്കുമെന്നു് "സിദ്ധാന്തസാര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

കുരംഗമദ കക്കോല കാലാഗുരു സിതാഭ്രകൈഃ
പ്രമോദകൃദ്ദേവതാനാം വിജ്ഞേയോ യക്ഷകർദ്ദമഃ
സഏവ ഗോരോചനായുക്തോ ദേവകർദ്ദമ ഉച്യതേ.
പടീരയുഗേവ പങ്കോ വിജ്ഞേയോ ഗന്ധർവ്വ കർദ്ദമഃ.

കസ്തൂരി, തക്കോലം, കാരകിൽ, പച്ചകർപ്പൂരം എന്നിവ ചേർത്തുണ്ടാക്കുന്നതു് യക്ഷകർദ്ദമം. ഇതു് ദേവന്മാൎക്കു പ്രീതികരമാകുന്നു. ഇതിൽതന്നെ ഗോരോചന ചേർത്താൽദേവകർദ്ദമം ആകുന്നു. ദേവകർദ്ദമത്തിൽ ചന്ദനംകൂടി ചേർത്താൽ ഗന്ധർവ്വകർദ്ദമം. എന്നു് "സിദ്ധാന്ത സാര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

അഥപുഷ്പഭേദാഃ.

പുഷ്പാപഞ്ചവിധം പ്രോക്തം പരംചാപര മേവച
ഉത്തമം മദ്ധ്യമം ഹീനം തേഷാം വക്ഷ്യമിലക്ഷണം
പരംസുവർണ്ണപുഷ്പംസ്യാൽതത്സദായോഗ്യഃമവഹി
അപരം രജതം പുഷ്പം താമ്രജം ച പ്രകീർത്തിതം
സദാ യോഗ്യം മേദമപി ത്രിവഷം ചെയ്തു വഷ്കം
തുളസീ കേതകീ പദ്മ കരവീരം ച മാലതീ
പഞ്ചൈതാന്യുത്തമാന്യാഹുഃമദ്ധ്യമാനിതഥാഃശ
മല്ലികാ കുന്ദ മന്ദാര തഗരാജ്ജുനകിംശുകാഃ
പാരിജാതമശോകംച ബില്വംചംബകമേവച.
ഏതദ്ഭിന്നംസുവർണ്ണംച സുഗന്ധം ഹീനമുച്യതേ

പരം, അപരം, ഉത്തമം, മദ്ധ്യമം, ഹീനം എന്നിങ്ങനെ പുഷ്പം അഞ്ചുവിധമുണ്ട്. അവയുടെ ലക്ഷണം പറയുന്നു.

സ്വർണ്ണം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പുഷ്പം പരമപുഷ്പമാകുന്നു. ഇത് ഒരിക്കലും നിർമ്മാല്യമാകുന്നതല്ല. ഇതു കൊണ്ട് എന്നും ആവർത്തിച്ചു പൂജിക്കുന്നതിനും തരക്കേടില്ലാ.

വെള്ളി ചെമ്പ് ഇവകളെക്കൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കുന്നതായ പൂക്കൾ അപരപുഷ്പങ്ങളാകുന്നു. ഇത് സ്വർണ്ണപുഷ്പം പോലെ എപ്പോഴും യോഗ്യമാണെങ്കിലും മൂന്നുവർഷത്തിലധികം ഉപയോഗിക്കുന്നത് യുക്തമല്ലാ.

തുളസിയില, കൈതപ്പൂവ്, താമരപ്പൂവ്, കണവീരപ്പൂവ് ചിച്ചകപ്പൂവ് എന്നിവയഞ്ചും ഉത്തമപുഷ്പങ്ങളാകുന്നു. ഇവ മൂന്നു വർഷം വരെ ഉപയോഗിക്കാമെന്നു പക്ഷാന്തരമുണ്ടു.

മുല്ലപ്പൂവ്, കുരുക്കത്തിമുല്ലപ്പൂവ്, മന്ദാരപ്പൂവ്, തകരപ്പൂവ്, നീർമരുതിൻപൂവ്, പ്ലാശിൻപൂവ്, പാരിജാതപ്പൂവ്, അശോകപ്പൂവ്, കൂവളത്തില, ചെമ്പകപ്പൂവ് ഇവ പത്തും മദ്ധ്യമപുഷ്പങ്ങളാകുന്നു. ഇവ ഒരു വർഷംവരെ ഉപയോഗിക്കാമെന്നു പക്ഷാന്തരമുണ്ട്.

ഇതുകളിൽനിന്നു അന്യങ്ങളും, നല്ലനിറവും മണവുമുള്ള പൂക്കൾ ഹീനങ്ങളാകുന്നു. എന്ന് "മേരുതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

അഥ നിഷിദ്ധപുഷ്പാണി.

ന്നാർപ്പുഃയദ്ഭൂമിപതിതം കോരകം കൃമിഭക്ഷിതം
അംഗലഗ്നംസമാഘ്രാതം മ്ലാനം പര്യുഷിതം തഥാ.
ഉഗ്രഗന്ധമഗന്ധം ച കൃമികേശാദിദൂഷിതാ
അശുദ്ധപാത്രപാണ്യംഗ വാസസംഭിഃ കുത്സിതൈർഭിഃ.
ആനീതംതന്നിഷിദ്ധംസ്യാൽ . . . .

താഴെ വീണു കിടക്കുന്നതോ, മൊട്ടായിട്ടുള്ളതോ, പുഴു മുതലായതു് കടിച്ചതോ, ദേഹത്തിൽപററിയതോ, മണത്തതോ, മുഷിഞ്ഞതോ, തലേദിവസം കൊണ്ടുവന്നതോ, അധികം മണമുള്ളതോ, തീരേമണമില്ലാത്തതോ, പുഴു, തലമുടി എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു ദൂഷിച്ചതോ, അശുദ്ധമായ പാത്രത്തിലോ, കയ്യിലോ, മററ അവയവങ്ങളിലോ മുണ്ടുകളിലോ വച്ചു കൊണ്ടുവന്നതോ, നിന്ദിതന്മാരാൽ കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടതോ ആയ പുഷ്പം സദാ നിഷിദ്ധമാകുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള പുഷ്പംകൊണ്ടു് ദേവനെ പൂജിക്കരുതെന്നു് "മേരുതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

അധോമുഖാർപ്പിതം നേഷ്ടം പുഷ്പാഞ്ജലിവിധിം വിനാ

സാധാരണ പുഷ്പം കീഴ്പോട്ടു മുഖമായി സമർപ്പിക്കുന്നത് വിരുദ്ധമാകുന്നു. പുഷ്പാഞ്ജലി സമർപ്പിക്കുമ്പോഴാകട്ടെ ഈ ദോഷം ബാധിക്കുന്നതല്ല.

നപര്യുഷിതദോഷോസ്തി തുളസീവില്വചമ്പകേ

തുളസിയില, കൂവളത്തില, ചെമ്പകപ്പൂവ് എന്നിവയിൽ പര്യുഷിത ദോഷമില്ല.

കേതകീകുടജൈശ്ശംഭും നാർച്ചയേദക്ഷതൈർഹരിം
നദൂർവ്വയാ യജേദ്ദുർഗ്ഗാം വില്വപത്രൈർദ്ദിവാകരം
ലംബോദരം തുളസ്യാ ച , ... ;

കൈതപ്പൂവ്, കുടകപ്പാലപ്പൂവ് എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു ശിവനേയും, ചെറുതുളസി, അക്ഷതം ഇവകളെക്കൊണ്ടു വിഷ്ണുവിനേയും, കറുകകൊണ്ടു ദുർഗ്ഗയേയും, കൂവളത്തിലകൊണ്ടു സൂര്യനേയും, തുളസിയിലകൊണ്ടു ഗണപതിയേയും പൂജിക്കരുതെന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

ദൂർവ്വാരംഭാബില്വപത്രൈസ്തുളസീവർജ്ജിതൈഃ ശുഭൈഃ
ജലജൈഃ സ്ഥലജൈഃ പുഷ്പൈഃ ശ്വേതരക്തൈർഗ്ഗണാധിപം
മാലതീ കുന്ദ മന്ദാര കുമുദൈഃ ശാരദാം യജേൽ
നീലോൽപ്പലമശോകം ച ബന്ധൂകം ദ്രോണമന്തഥാ.
കരവീരം ജപാപുഷ്പം പത്മം കോകനദം തഥാ
കേതകം മല്ലികാർക്കം ച ത്രിസന്ധ്യാ ചരവേഃ പ്രിയം
കനകം കുമുദം കുന്ദം തഗരം കണ്ടകാരികാ
ഗിരികർണ്ണീ ബില്വപത്രം നിഷിദ്ധം രവിപൂജനേ
ജായാരികുസുമം പത്മം കൈരവം നാഗകേസരം,
ഹരീ സേവന്തികാ ദ്രോണ പുഷ്പാ നീലോല്പലം തഥാ
അർക്കപുഷ്പമപാമാർഗ്ഗ മുന്മത്തം കുടജം തഥാ
ശമീപുഷ്പം വില്വപത്രം ഹരസ്യാതീവവല്ലഭം
കേതകം ച ജപാപുഷ്പം ശിരീഷം ദമനം തഥാ
വിഭീതകം ചാതിമുക്തം സർജ്ജബന്ധൂകയൂഥികാഃ
വിഷ്ണുക്രാന്താമപി ശ്വേതാം വർജ്ജയേച്ഛിവപൂജനേ
മാലതീമല്ലികായൂഥീചമ്പകം നാഗകേസരം
പാടലാകുന്ദമന്ദാരം കൽഹാരമതിമുക്തകം
കർണ്ണികാരം കുരവകം കദംബം കരവീരകം
തമാലവകുലം നീലോൽപ്പലം കമലകൈരവേ
സേവന്തികാ കേതകീ ച ദമനം മുനിപുഷ്പകം
ധാത്രീപുഷ്പം ശമീപത്രമപാമാർഗ്ഗസ്യ പത്രകം

മുദ്ഗനാംചൈവദൂർവ്വാണാം മംഗുരാഃ ശതപത്രികാ
മഞ്ജരീസഹകാരസ്യ തുലസിചഹരേഃപ്രിയാ
ഉന്മത്തമക്കപുഷ്പംച നിർഗ്ഗന്ധമതിലോഹിതം
യദപ്യുല്ക്കടഗന്ധംതദപ്യജ്ജയെദ്വിഷ്ണുപൂജനേ
രക്തപുഷ്പംവില്വപത്രം നൃസിംഹസ്യനിവേദയേൽ
വർജ്ജയേൽ കേതകംപുഷ്പം അന്യത്സവ്വംചപൂവ്വവൽ

തുളസിയിലഒഴിച്ചു കറുക, കദളിവാഴയില, കൂവളത്തില തുടങ്ങീട്ടുള്ള മറ്റെല്ലാപത്രങ്ങളേക്കൊണ്ടും,—വെളുപ്പ്, കറുപ്പ എന്നീവണ്ണങ്ങളുള്ളതും, സ്ഥലത്തിലും, ജലത്തിലും ഉണ്ടാകുന്നവയുമായ മറ്റെല്ലാനല്ലപൂക്കളേക്കൊണ്ടും ഗണപതിയെ പൂജിക്കാം.

പിച്ചകം, കുരുക്കത്തിമുല്ല, മന്ദാരം, ആമ്പൽ എന്നീപുഷ്പങ്ങളേക്കൊണ്ടു സരസ്വതിയെപൂജിക്കാം.

കണവീരം, ചെമ്പരുത്തി, താമര, ചെന്താമര, കരിംകൂവളം, അശോകം, ഉച്ചമലരി, താളിമാതളം, കൈത, മുല്ല, എരുക്ക്, രാജമല്ലി എന്നീപൂക്കളെക്കൊണ്ടു സൂര്യനെ പൂജിക്കാം. എന്നാൽ ഉന്മത്തിൻപൂ, ആമ്പൽപ്പൂ, കുരുക്കത്തിമുല്ലപ്പൂ, തകരപ്പൂ, കണ്ടകാരിപ്പൂ, വിഷ്ണുക്രാന്തി, കൂവളത്തില ഇവകൾ സൂര്യപൂജനത്തിങ്കൽ നിഷിദ്ധങ്ങളാകുന്നു.

കണവീരപ്പൂ, താമരപ്പൂ, ആമ്പൽപ്പൂ, നാഗപ്പൂ, പിച്ചകപ്പൂ, ചേമന്തിപ്പൂ, വെൺതുമ്പപ്പൂ, കരിംകൂവളപ്പൂ എരുക്കിൻപൂ, ചെറുകടലാടി, ഉന്മത്തിൻപൂ, കുടകപ്പാലപ്പൂ, വഹ്നിമരപ്പൂ, കൂവളത്തില എന്നിവകളേക്കൊണ്ട് ശിവനെ പൂജിക്കാം. കേതപ്പൂ, ചെമ്പരത്തിപ്പൂ, നൻമേനിവാകപ്പൂ, മക്കിപ്പൂ, താന്നിപ്പൂ, അതിമുക്തം, വെങ്ങിൻപൂ, ഉച്ചമലരി, വട്ടക്കുറിഞ്ഞി, വെളുത്തവിഷ്ണുക്രാന്തി ഇവകൾ ശിവപൂജനത്തിങ്കൽ വിരുദ്ധങ്ങളാകുന്നു.

പിച്ചകപ്പൂ, മുല്ലപ്പൂ, കുറുമിഴിപ്പൂ, ചെമ്പകപ്പൂ, നാഗപ്പൂ, പാതിരിപ്പൂ, കുരുക്കത്തിമുല്ലപ്പൂ, മന്ദാരപ്പൂ, സൌഗന്ധികപ്പൂ, മാധവിപ്പൂ, ചെറുകൊന്നപ്പൂ, ചെമ്പരത്തിപ്പൂ, കടമ്പിൻപൂ, കണവീരപ്പൂ, പച്ചില, എരഞ്ഞിപ്പൂ, കരിംകൂവളപ്പൂ, താമരപ്പൂ, ആമ്പൽപ്പൂ, ചേമന്തിപ്പൂ, കൈതപ്പൂ, മക്കിപ്പൂ, അകത്തിപ്പൂ, നല്ലിപ്പൂ, വഹ്നിയില, വൻകടലാടിയില, കറുകക്കരുന്ന, മാവിൻപൂ, പൂക്കുല, തുളസിയില എന്നിവകൾ വിഷ്ണുവിനു അതിപ്രിയങ്ങളാകുന്നു. ഉന്മത്തിൻപൂ, എരുക്കിൻപൂ, മണമില്ലാ

ത്തപ്പൂ, അധികംമണമുള്ളപ്പൂ, അധികംചുമപ്പുനിറമുള്ളപുഷ്പം എന്നിവകൾ വിഷ്ണുപൂജനത്തിൽ വർജ്ജിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ചുമപ്പുനിറമുള്ളപൂക്കൾ, കൂവളത്തിലകൾ എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു നൃസിംഹമൂർത്തിയെ പൂജിക്കാം. കൈതപ്പൂ മുതലായതുവർജ്ജിക്കേണ്ടതാകുന്നുഎന്നുപാത്മ,ത്തിൽപറയുന്നു

കമലകരവീരൈകമുത്തുലസീദ്വയം
ജാതിദ്വയംകേതകേച കൽഹാരചമ്പകോൽപ്പല
കുന്ദമന്ദാരപുന്നാഗ പാടലാനാഗചമ്പകം
അരഗ്വധംകർണ്ണികാരംവാവന്തീനവമല്ലികാ
സൌഗന്ധികം സകോരണ്ഡാപലാശാശോകമല്ലികാഃ
ധുസ്തൂരസർജ്ജാംബിലമജ്ജുനംമുനിപുഷ്പകം
അന്യാന്യപിസുഗന്ധിനി¶പുഷ്പാപത്രാണിദേശികൈഃ
ഉപദിഷ്ടാനിപൂജായാം മാദദീതവിചക്ഷണഃ

വെൺതാമരപ്പൂവ്, ചെന്താമരപ്പൂവ്, അരളിരണ്ടിന്റേയുംപൂവ്, ഉമ്മത്ത്രണ്ടിന്റേയുംപൂവ്, [കണവീരം—നീർമരുത് എന്നുപക്ഷാന്തരമുണ്ട്.]ആമ്പൽരണ്ടിന്റേയുംപൂവ്, തുളസിയില, കൃഷ്ണതുളസിയില, പിച്ചിരണ്ടിന്റേയുംപൂവു, കൈതരണ്ടിന്റേയുംപൂവ്, സൌഗന്ധികപ്പൂവ്, ചെമ്പകപ്പൂവ്, ചെങ്ങഴനീർപ്പൂവ്, മുല്ലപ്പൂവ്, പാരിജാതപ്പൂവ്, പുന്നപ്പൂവ്, പാതിരിപ്പൂവ്, നാഗപ്പൂവ്, കൊന്നപ്പൂവ്, ചെറുപുന്നപ്പൂവ്, തെറിപ്പൂവ്, മാവിൻപൂവ്, പ്ലാശിൻപൂവ്, അശോകപ്പൂവ്, കുടമുല്ലപ്പൂവ്, കൂവളത്തില, നീർമരുതിൻപൂവ്,(കണവീരം) അഗത്തിപ്പൂവ് എന്നിവകളും; ഇനിയും വേറെനല്ല മണമുള്ള പത്രപുഷ്പങ്ങളും ഗുരുക്കന്മാരാൽ ഉപദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ആയവയും ബുദ്ധിമാൻപൂജയ്ക്കു ഉപയോഗിക്കേണ്ടവയാണ്, എന്നുശാരദാതിലക,ത്തിൽപറയുന്നു.

പുഷ്പൈർദ്ദേവാഃ പ്രസീദന്തിപുഷ്പേദേവാശ്ചസംസ്ഥിതാഃ
കിംചാതിബഹുനോക്തേനപുഷ്പസ്യാക്തിർമതല്ലികാ
പുഷ്പമൂലേ വസേദ്ബ്രഹ്മാ പുഷ്പമദ്ധ്യേതുകേശവഃ

¶ ☞ പ്രബന്ധമാല, കാളിതന്ത്രം,മത്സ്യസൂക്തം, കാളികാപുരാണം, മഹാകാലസംഹിത, ത്രിശക്തിരത്നം, വിദ്യാപദ്ധതി, ജ്ഞാനാർണ്ണവം, കൈലാലവിനം—മുതലായഗ്രന്ഥങ്ങളിൽവിശേഷവിധിയായിപുഷ്പങ്ങളെക്കുറിച്ചുപറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ആയതു് രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ നോക്കിക്കൊൾക.

പുഷ്പാഗ്രേ തു മഹാദേവാഃ സർവ്വേ ദേവാഃ സ്ഥിരാമലേ
തസ്മാൽ പുഷ്പൈർയജേദ്ദേവം നിത്യം ഭക്തിയുതോ നരഃ

പൂക്കളെക്കൊണ്ടു എല്ലാദേവന്മാരും സന്തോഷിക്കുന്നു. പൂവിൽ എല്ലാദേവന്മാരു ഇരിക്കുന്നു. വളരെ പറയുന്നതുകൊണ്ടു ഒരു പ്രയോജനവുമില്ലാ. പുഷ്പം എന്നുച്ചരിക്കുന്നതുതന്നെ അതിപ്രശസ്തമാകുന്നു. പൂക്കളുടെ ചുവട്ടിൽ ബ്രഹ്മാവും, നടുവിൽ വിഷ്ണുവും, അറ്റത്തുമേൽ ശിവനും, ഇതളുകളിൽ മറ്റെല്ലാദേവന്മാരും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ആയതിനാൽ മനുഷ്യനായിട്ടുള്ളവൻ ഭക്തിയോടുകൂടി എല്ലാപ്പോഴും പൂക്കളെക്കൊണ്ടു ദേവനെ പൂജിക്കണം. എന്നു യാമലതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

സർവ്വൈഃ പുഷ്പൈസ്തു ദേവേശി പൂജാ വിഹിതാവിഹിതൈരപി
കർത്തവ്യാ സർവ്വദേവാനാം ഭക്തിരേവാത്ര കാരണം
ദേവീപൂജാ സദാ ശസ്താ ജലജൈഃ സ്ഥലജൈരപി
വിഹിതൈർവ്വാ നിഷിദ്ധൈർവ്വാ ഭക്തിയുക്തേന ചേതസാ

വിരുദ്ധങ്ങളായും അവിരുദ്ധങ്ങളായുമിരിക്കുന്ന എല്ലാപ്പൂക്കളെക്കൊണ്ടും എല്ലായ്പോഴും എല്ലാദേവന്മാരെയും പൂജിക്കണം. ഈ വിഷയത്തിൽ ഭക്തിതന്നെയാണ് മുഖ്യകാരണം. അപ്രകാരംതന്നെ നിഷിദ്ധാനിഷിദ്ധങ്ങളായും ജലത്തിങ്കലും സ്ഥലത്തിങ്കലും ഉണ്ടാകുന്നവയായുമിരിക്കുന്ന എല്ലാവക പുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടും എല്ലാദേവിമാരേയും എല്ലായ്പോഴും ഭക്തിയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന മനസ്സോടുകൂടി പൂജിക്കാമെന്നു ക്രിയാസാരത്തിൽ പറയുന്നു.

പുഷ്പാഭാവേ പ്രവാളൈർവ്വാ തദഭാവേ ച കോരകൈഃ
തദഭാവേ ഫലൈഃ പത്രൈഃ തദഭാവേ തൃണാങ്കുരൈഃ

പൂക്കൾ കിട്ടാതെ ഇരുന്നാൽ ഇളംതളിരുകളെക്കൊണ്ടും, ആയതു ലഭിക്കാതെയിരുന്നാൽ മൊട്ടുകളെക്കൊണ്ടും, അതും കിട്ടാത്തപക്ഷം കായ്, കനി, ഇല എന്നിവകളെക്കൊണ്ടും, അതുകളുടെയും അഭാവം സത്തായിരിക്കുമ്പോൾ പുൽക്കുരുന്നുകളെക്കൊണ്ടും പൂജിക്കാമെന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

അക്ഷതൈർവ്വാ ജലൈർവ്വാപി തദഭാവേ സർഷപൈഃ
സിദ്ധേസ്വേഷാമപ്യലാഭേ മാനസം പൂജനം ചരേൽ.

മേൽപറഞ്ഞവ ഒന്നുംതന്നെ കിട്ടാത്തപക്ഷം അക്ഷതംകൊണ്ടും, അതുംകിട്ടാത്തപക്ഷം ജലംകൊണ്ടും, ജലവും കിട്ടിയില്ലാ എങ്കിൽ വെൺകടുകുകൊണ്ടും, അതുകളുടേയും അലാഭം സത്തായിരിക്കുംവിഷയത്തിൽ കേവലം മനസ്സുകൊണ്ടു

പൂജിക്കണമെന്നു "മാലിനീ"തന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

അഥആവരണപൂജാക്രമഃ.

അഥപുഷ്പോപചാരാന്തേ കുര്യാദാവരണാർച്ചനം

പുഷ്പോപചാരം കഴിഞ്ഞതിൽപിന്നിട് ആവരണപൂജ ചെയ്യുന്നു.

പ്രഥമംമന്ത്രമുച്ചാര്യ ശ്രീപൂർവ്വാംപാദുകാംപദം
ദ്വിതീയാന്തംസമുച്ചാര്യ പൂജയാമീതിപൂജയേൽ

ആദ്യം മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി "ഓം ശ്രീപാദുകാം പൂജയാമി" എന്നു പൂജിക്കണം എന്നു സിദ്ധാന്തസാരത്തിൽ പറയുന്നു.

തതശ്ചമൂലമന്ത്രേണ ത്രിവാരംപൂജയേൽസുധീഃ
ഗൃഹീത്വാജ്ഞാംമഹാദേവ്യാഃ പരിവാരാൻസമർച്ചയേൽ
ഷഡംഗൈഃപ്രഥമഃകല്പോ ഗുരുഭിസ്തുദ്വിതീയകഃ
പരിവാരസ്തൃതീയഃ സ്യാല്ലോകപാലൈശ്ചതുർത്ഥകഃ
തദസ്ത്രൈഃപഞ്ചമഃപ്രോക്ത ഇതിസാമാന്യതഃക്രമഃ

അനന്തരം ബുദ്ധിമാനായിരിക്കുന്ന പൂജകൻ മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടുമൽപ്പറഞ്ഞപ്രകാരം മൂന്നുപ്രാവശ്യം പൂജിച്ച് ‡മഹാദേവിയുടെ കല്പനയെ സ്വീകരിച്ച് പരിവാരങ്ങളെപൂജിക്കണം.

ആവരണപൂജാക്രമം സാധാരണമായി അഞ്ചുപ്രകാരമായിട്ടു തന്ത്രജ്ഞന്മാരാൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അവയിൽ ഒന്നാമത്തേത് ഷഡംഗങ്ങളെക്കൊണ്ടും, രണ്ടാമത്തേത് ഗുരുക്കളെക്കൊണ്ടും, മൂന്നാമത്തേത് പരിവാരങ്ങളേക്കൊണ്ടും, നാലാമത്തേതു ലോകപാലന്മാരേക്കൊണ്ടും, അഞ്ചാമത്തേത് ആയവരുടെ അസ്ത്രങ്ങളേക്കൊണ്ടും ആകുന്നു. എന്നു സോമശംഭുഗ്രന്ഥാവലിയിൽപറയുന്നു.

പാദ്യാദിനാതഥാപശ്ചാൽ പൂജയേദംഗദേവതാഃ

അനന്തരംഅപ്രകാരം പാദ്യം. അർഘ്യം, ഇത്യാദ്യുപചാരങ്ങളേക്കൊണ്ട് അംഗദേവതകളേ പൂജിക്കണമെന്നു "യാമലതന്ത്ര"ത്തിൽപറയുന്നു.

...അഗ്നികോണാദൌ ഹൃദയാദീതിപൂജയേൽ
നേത്രമഗ്രേദിശാസ്വസ്ത്രം ധ്യാത്വൈതാഅംഗദേവതാഃ
തുഷാരസ്ഫടികശ്യാമ നീലകൃഷ്ണാരുണാർച്ചിഷഃ
വരദാഭയധാരിണ്യഃ പ്രധാനതനവസ്ത്രീയഃ

‡ മഹാദേവി സ്ഥാനത്തിൽ ഇഷ്ടദേവതയുടെ പേർ.

അഗ്നീശാസുരവായവ്യ മദ്ധ്യദിക്ഷുക്രമാൽസ്ഥിതാഃ

"ഓം ഹൃദയായനമഃ" എന്നു അഗ്നികോണിലും, "ഓം ശിരസേസ്വാഹാ" എന്നു ഈശകോണിലും, "ഓം ശിഖായൈവഷട്" എന്നു നിരൃതികോണിലും, "ഓം കവചായ ഹും" എന്നു വായുകോണിലും, "ഓം നേത്രത്രയായവൌഷട്" എന്നു മുൻവശത്തും, "ഓം അസ്ത്രായഫട്" എന്നുഎല്ലാദിക്കുകളിലും* പൂജിക്കണം.

ക്രമപ്രകാരം മേൽപറഞ്ഞ സ്ഥാനങ്ങളിൽ വരദമുദ്ര, അഭയമുദ്ര, എന്നിവകളെ ധരിക്കുന്നവരായി, മഞ്ഞ, സ്ഫടികം, ശ്യാമളം, നീലം, കറുപ്പു, ചുമപ്പ് എന്നീ നിറങ്ങളോടുകൂടിയവരായി, പ്രധാനമായിരിക്കുന്നശരീരത്തോടുകൂടിയവരായി, അംഗദേവതകളായിരിക്കുന്നസ്ത്രീകൾ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതായിട്ടുധ്യാനിക്കണമെന്ന് "മേരുതന്ത്ര" ത്തിൽപറയുന്നു.

അഭീഷ്ടസിദ്ധിംമേദേഹി ശരണാഗതവത്സല!
ഭക്ത്യാ സമർപ്പയേതുഭ്യം പ്രഥമാവരണാർച്ചനം
ഇതിപുഷ്പാഞ്ജലിംദദ്യാൽ പ്രണമേദിതിഭക്തിതഃ
പ്രത്യാവരണമേവംതു തത്തന്നാമ്നാസമർപ്പയേൽ

ശരണംപ്രാപിക്കുന്നവരിൽ വാത്സല്യമുള്ളവനായ ഹേ സ്വാമിൻ! ഞാൻ ഭക്തിയോടുകൂടി അങ്ങേക്കായിക്കൊണ്ട് ആദ്യത്തെ ആവരണപൂജ സമർപ്പിക്കുന്നു. അങ്ങ് എന്റെ എല്ലാ അഭീഷ്ടങ്ങളേയും സാധിച്ചുതരണമേ. എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ച് പുഷ്പാഞ്ജലി സമർപ്പിച്ച് ഭക്തിസമേതം നമസ്കരിക്കണം. ഇപ്രകാരം എല്ലാ ആവരണങ്ങളും അതാതിന്റെ നാമധേയത്തോടുകൂടി സമർപ്പിക്കണമെന്നു "ജ്ഞാനാർണ്ണവ" ത്തിൽ പറയുന്നു.

ദ്വിതീയാവരണം.

"ഓം ശ്രീഗുരുഭ്യോനമഃ" എന്നു വായുകോണിൽ "ഓം ശ്രീപരമഗുരുഭ്യോനമഃ"—മുൻവശത്ത് "ഓം ശ്രീപരാപരഗുരുഭ്യോ നമഃ"—ഈശകോണിൽ "ഓം ശ്രീ പരമേഷ്ഠിഗുരുഭ്യോനമഃ"— വായുകോൺമുതൽ ഈശാനകോൺവരെ പൂജിച്ചു പൂർവ്വോക്തപ്രകാരം രണ്ടാമത്തെ ആവരണം സമർപ്പിക്കണം. എന്നു "ദീക്ഷാപ്രയോഗ" ത്തിൽ പറയുന്നു.

---

* ഇപ്രകാരം പൂജിക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ അംഗദേവതകളെധ്യാനിക്കണം.

പശ്ചാദഭ്യർച്ചനീയാഃ സ്യുഃ കല്പോക്താഃ വൃത്തയഃ ക്രമാൽ
അനന്തയജേല്ലോകപാലാൻ മൂലപാരിഷദാന്വിതാൻ

അനന്തരം അതാതു കല്പങ്ങളിൽ പറയപ്പെട്ട വൃത്തികളെ പൂജിക്കേണം. പിന്നീടു മൂലപാരിഷന്മാരോടുകൂടെ ലോകപാലന്മാരെയും പൂജിക്കേണം എന്നു ശാരദാതിലകത്തിൽ പറയുന്നു.

ലോകപാലധ്യാനപൂജനാദിഃ.

ഇന്ദ്രം സുരാധിപം പീതമൈരാവതഗതം വിഭും
സഹസ്രനേത്രം ദ്വിഭുജം പീതവജ്രായുധം ഭജേ ... 1
അഗ്നിം തേജോധിപം രക്തം ശക്തിധരം വിഭും
സ്വഭൂഷണം മേഷവാഹം വന്ദേ രക്താംഗലോചനം .. 2
യമം പ്രേതാധിപം കൃഷ്ണം മഹിഷോപരിസംസ്ഥിതം
കാലദണ്ഡധരം ക്രൂരം വൃതം ദൂതൈർഭയാനകൈഃ .. 3
രക്ഷോധിപം നിരൃതിം ശവാസനസമാശ്രിതം
ധൂമ്രാഭം ഖഡ്ഗഹസ്തം ച പിംഗശ്മശ്രുകൂർച്ചകം ... 4
മകരേ സംസ്ഥിതം പിശ്യന്തിഭയോസകരാംബുജം
ശുഭ്രാംഗം തുന്ദിലം വന്ദേ വരുണം യാദസാം പതിം ... 5
വായും പ്രാണാധിപം ധൂമ്രം രക്താങ്കുശധരം പരം
വാതപ്രമീസമാരൂഢം ധ്വജവന്തം വേഗതോ ഭജേ ... 6
യക്ഷനാഥം കുബേരം ച ശുക്ലം ശുക്ലഗദാധരം
നരസിംഹാസനാരൂഢം മേഖലം ച ത്രിണീയുതം ... 7
വിദ്യാധിപം നീലഗളം ശൂലധരം വൃഷഭവാഹനം
ത്രിനേത്രം ഫാലനേത്രം ച ജടാജൂടധരം സിതം ... 8
ഹംസാരൂഢം വേദപാണിം കുർവന്തം തമഹം ഭജേ ... 9
ഗൗരം നാഗാധിപം മൂർദ്ധ്നി ഫണാമണ്ഡലഭൂഷിതം
പീനോത്തുംഗം ച ചക്രധരമനന്തം വിശ്വഗം ഭജേ ... 10

ദേവന്മാർക്കു അധിപതിയായി, സർവസമർത്ഥനായി, ആയിരം കണ്ണുകളോടും, രണ്ടു കൈകളോടും കൂടിയവനായി, കയ്യിൽ മഞ്ഞനിറമുള്ള വജ്രായുധത്തെ ധരിക്കുന്നവനായി § “ഐരാവത”മെന്ന വാഹനത്തോടു കൂടിയവനായി, മഞ്ഞനിറത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുന്ന ദേവേന്ദ്രനെ ഞാൻ ഭജിക്കുന്നു. എന്നർത്ഥമായ ഈ ശ്ലോകം ചൊല്ലി ഇന്ദ്രനെ ധ്യാനിച്ചു ദേവന്മാർക്കു കിഴക്കേ ദിക്കിൽ “ലം ഇന്ദ്രായ നമഃ” എന്നു,—

§ ആന.

തേജസ്സുകൾക്കും അധിപനായി, സർവ്വസ്വാമിയായി, നല്ല ആഭരണങ്ങളോടു കൂടിയവനായി, വെള്ളനിറമുള്ള ശക്തിയെന്ന ആയുധത്തെ ധരിക്കുന്നവനായി, ചുമന്നിരിക്കുന്ന അവയവങ്ങളോടും, കണ്ണുകളോടും കൂടിയവനായി, †മേഷമാകുന്ന വാഹനത്തോടു കൂടിയവനായി, രക്തവർണ്ണനായിരിക്കുന്ന അഗ്നിയെ ഞാൻ സേവിക്കുന്നു എന്ന രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി അഗ്നിയെ ധ്യാനിച്ചു അഗ്നികോണിൽ "രം അഗ്നയനമഃ" എന്നും,—

പ്രേതങ്ങൾക്കു അധിപനായി, പോത്തിന്റെ മുകളിൽ ഇരിക്കുന്നവനായി, കയ്യിൽ കാലദണ്ഡം എന്ന ആയുധത്തെ ധരിക്കുന്നവനായി, അതിഭയങ്കരനായി, പേടിയെ ഉണ്ടാക്കുന്ന അനേകം കിങ്കരന്മാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ടവനായി, കറുത്ത നിറത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുന്ന യമധർമ്മനെ ഞാൻ ധ്യാനിക്കുന്നു എന്ന മൂന്നാമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി യമനെ ധ്യാനിച്ചു തെക്കേ ദിക്കിൽ "മം യമായനമഃ" എന്നും,—

രാക്ഷസന്മാർക്കധിപനായി, ശവമാകുന്ന ആസനത്തിൽ ഇരിക്കുന്നവനായി, കയ്യിൽ വാൾ ധരിക്കുന്നവനായി, പിംഗശവർണ്ണങ്ങളായ താടിരോമങ്ങളോടും, പുരികമദ്ധ്യഭാഗങ്ങളോടും കൂടിയവനായി, ചുമപ്പു കറുപ്പു നിറത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുന്ന നിരൃതിയെ ഞാൻ ധ്യാനിക്കുന്നു എന്ന നാലാമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി നിരൃതിയെ ധ്യാനിച്ചു നിരൃതികോണിൽ "ക്ഷം നൈരൃതായനമഃ" എന്നും—

ജലജന്തുക്കൾക്കധിപനായി, മിന്നല്പിണരു പോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കൈകളോടു കൂടിയവനായി, മകരമെന്ന മത്സ്യത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവനായി, തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന വയറോടു കൂടിയവനായി, വെളുത്ത ശരീരത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുന്ന വരുണനെ ഞാൻ ധ്യാനിക്കുന്നു എന്ന അഞ്ചാമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി വരുണനെ ധ്യാനിച്ചു പടിഞ്ഞാറു "വം വരുണായനമഃ" എന്നും;—

പ്രാണങ്ങൾക്കധിപനായി, സർവ്വശ്രേഷ്ഠനായി, വെരുമാൻപുറത്തു ഇരിക്കുന്നവനായി, രക്തവർണ്ണമുള്ള §അങ്കുശം എന്ന ആയുധത്തെ ധരിക്കുന്നവനായി, ലോകമൊട്ടുക്കും അതിവേഗേന ഒട്ടപ്പുരക്കുന്നവനായി, ചുമപ്പു, കറുപ്പുനിറത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുന്ന വായുവിനെ ഞാൻ

† ആടു

§ തോട്ടി

ധ്യാനിക്കുന്നു എന്നു ആറാമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി വായുവിനെ ധ്യാനിച്ച് വായുകോണിൽ "യം വായവേ നമഃ" എന്നും,—

യക്ഷന്മാൎക്കധിപനായി നരസിംഹാസനങ്ങളിൽ ഇരിക്കുന്നവനായി, വെള്ളനിറമുള്ള ഗദയെ ധരിക്കുന്നവനായി, മുഴുത്തും മിനുത്തുമിരിക്കുന്ന ശരീരത്തോടുകൂടിയവനായി, വെള്ളനിറമുള്ളവനായി, ചിത്രിണി എന്ന ഭാൎയ്യാസമേതനായിരിക്കുന്ന കുബേരനെ ഞാൻ ധ്യാനിക്കുന്നു എന്നു ഏഴാമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി കുബേരനെ ധ്യാനിച്ച് വടക്ക് "സം കുബേരായ നമഃ" എന്നും,—

വിദ്യകൾക്കധിപനായി, മുക്കണ്ണനായി, നെററിത്തടത്തിങ്കൽ ചന്ദ്രനേയും, ശിരസ്സിൽ ജടാജൂടത്തേയും, കയ്യിൽ തൃശ്ശൂലത്തേയും ധരിക്കുന്നവനായി; §വൃഷഭ വാഹനത്തോടു കൂടിയവനായിരിക്കുന്ന ഈശനെ ഞാൻ ധ്യാനിക്കുന്നു എന്നു എട്ടാമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി ഈശനെ ധ്യാനിച്ച് ഈശകോണിൽ "ഹം ഈശായ നമഃ" എന്നും,—

എല്ലാലോകങ്ങൾക്കും അധിപനായി, എല്ലാവൎക്കും മംഗളത്തെ ചെയ്യുന്നവനായി, എല്ലായ്പോഴും വേദപാഠം ചെയ്യുന്നവനായി, ‡ഹംസവാഹനത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്നവനായി, കയ്യിൽ ചെന്താമരയെ ധരിക്കുന്നവനായി, പ്രസിദ്ധനായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവിനെ ഞാൻ ധ്യാനിക്കുന്നു എന്നു ഒമ്പതാമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി ബ്രഹ്മാവിനെ ധ്യാനിച്ചു മുകളിൽ "ആം ബ്രഹ്മണേ നമഃ" എന്നും,—

സൎപ്പങ്ങൾക്ക് അധിപനായി, പത്തിക്കൂട്ടങ്ങളെക്കൊണ്ടു അലംകരിക്കപ്പെട്ടവനായി, ശിരസ്സിങ്കൽ ചക്രത്തെ ധരിക്കുന്നവനായി, ഉടിച്ചുയൎന്നിരിക്കുന്നവനായി, വിശ്വവ്യാപകനായി, ഗൌരവൎണ്ണനായിരിക്കുന്ന ആദിശേഷനെ ഞാൻ ധ്യാനിക്കുന്നു എന്നു പത്താമത്തെ ശ്ലോകം ചൊല്ലി അനന്തനെ ധ്യാനിച്ചു അധോഭാഗത്തിൽ "അം അനന്തായ നമഃ" എന്നും ജപിച്ചു പൂജിക്കണമെന്നു "മേരുതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

വജ്രം ശക്തിം ദണ്ഡമസിം പാശമങ്കുശകം ഗദാം
ശൂലം ചക്രം പത്മമേഷാമായുധാനി ക്രമാദിദഃ

ഇതുകൾ ക്രമപ്രകാരം ലോകപാലന്മാരുടെ ആയുധങ്ങളാകുന്നു.

"വം വജ്രായ നമഃ, ശം ശക്തയേ നമഃ, ദം ദണ്ഡായ നമഃ,

§ കാള. ‡ അരയന്നം.

ഖം ഖഡ്ഗായനമഃ, പം പാശായനമഃ, അം അങ്കുശായനമഃ, ഗാം ഗദായൈനമഃ, ശം ശൂലായനമഃ, പം പത്മായനമഃ, ചം ചക്രായനമഃ"—എന്നു പ്രകാരം മേൽപ്പറഞ്ഞ സ്ഥാനങ്ങളിൽ പൂജിക്കണമെന്നു "ശാരദാതിലക"ത്തിൽ പറയുന്നു.

ഗണേശംബടുകംക്ഷേത്രപാലംചയോഗിനീംതഥാ
പൂർവ്വാദിക്രമയോഗേനഗന്ധപുഷ്പൈസ്സമർച്ചയേൽ

അനന്തരം "ഗം ഗണേശായനമഃ, ബം ബടുകായനമഃ, ക്ഷം ക്ഷേത്രപാലായനമഃ, യോം യോഗിനീഭ്യോനമഃ" എന്നു കിഴക്കുതുടങ്ങി യഥാക്രമം നാലുദിക്കുകളിലും ഗന്ധപുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂജിക്കണമെന്നു തന്ത്രങ്ങളിൽപറയു

പുനർമൂലംസമുച്ചാര്യസാംഗായൈസപരിവാരായൈനമദേവ്യാശ്ചചതുർത്ഥ്യന്തമുദീരയേൽ
നമഇത്യർച്ചയേദ്ഗന്ധപുഷ്പാദ്യൈസ്സാധകസ്സുധീഃ

ആവരണപൂജ കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നീടു ഇഷ്ടദേവതയുടെ മൂലമന്ത്രം ചൊല്ലി "ഓം സാംഗായൈസപരിവാരായൈനമഃ * "ഇഷ്ടദേവതായൈനമഃ, ശ്രീപാദുകാംപൂജയാമി" എന്നു ഗന്ധപുഷ്പാദികളെക്കൊണ്ടു ഇഷ്ടദേവതയെ മൂന്നു പ്രാവശ്യം പൂജിക്കണമെന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

"കൃത്വാവരണപൂജാന്തുധൂപദീപൌനിവേദയേൽ"

ഇപ്രകാരം ആവരണപൂജചെയ്തു് അനന്തരം ധൂപദീപങ്ങളെ സമർപ്പിക്കണം.

അഥധൂപഭേദാഃ.

ധൂപദ്രവ്യാദ്ഗണേശസ്യപ്രിയഃപ്രാകൃതഗുഗ്ഗുലുഃ
സജ്ജാദവ്യാമഹേശസ്യനിര്യാസോദേവദാരുജഃ
വിഷ്ണോഃകൃഷ്ണാഗുരുഃശീതംഭാസ്കരസ്യപ്രിയംമതം

ഗണപതിക്കു് ഗുൽഗുലുവും—ദേവിക്കു് സാംബ്രാണിയും—ശിവനു് ദേവദാരുനിര്യാസവും—വിഷ്ണുവിനു കാരകിലും—സൂര്യനു ചന്ദനവും ഇഷ്ടമായിട്ടു തന്ത്രജ്ഞന്മാരാൽപറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ അവരവൎക്കു ഇഷ്ടമായിട്ടുള്ള ദ്രവ്യങ്ങൾ പുകപ്പിച്ചു് ധൂപം സമർപ്പിക്കണമെന്നു "മേരുതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു

ശൃണുതൎദ്ദശാംഗംവക്ഷ്യാമിശൈലേയംമലയോദ്ഭവം
നവംകുഷ്ഠംസജ്ജാസമേതൈകൈകാംശാപ്രകല്പയേൽ

* അതാതുദേവതയുടെ പേർ ചേർത്തുചൊല്ലണം.

ശിലാജതാഗുരുജടാമാംസീഭാഗദ്വയം മതം
ഷഡ്മാക്ഷികം സിതാചാഷ്ടൗ ധൂപോയം ശക്തിമോഹനഃ

അനന്തരം ശക്തിയുടെ ദശാംഗധൂപം പറയുന്നു. മുരാമാഞ്ചി, ചന്ദനം, നാഗ്ഗണം, കൊട്ടം. സാമ്പ്രാണി (ചെഞ്ചല്യം) ഇവ ഓരോരോ ഭാഗം; കന്മദം, അകിൽ, ജടാമാഞ്ചി ഇവ ഈരണ്ടുഭാഗം, ആറുഭാഗം തേൻ, എട്ടുഭാഗം പഞ്ചസാര . . . . . ഈ ധൂപം ശക്തികളെ മോഹിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.

ഹരീതകീസർജ്ജരസമുരമാംസ്യഃ ഏകഭാഗകാഃ
ലാക്ഷാ ത്രിഭാഗശ്ചത്വാരോ ഭാഗാഃ ശൈലജമുസ്തയോഃ
പഞ്ചഭാഗാ നഖം പ്രോക്താ ഷഡ്ഭാഗം കുഷ്ഠമുച്യതേ
ദ്വാദശാംശോ ഗുഡോർക്കശൈവവിഘ്നവിഷ്ണുദശാംഗകഃ

കടുക്കാത്തോട്, ചെഞ്ചല്യം, മുരാമാഞ്ചി, ഇവ ഓരോ ഭാഗം. അരക്ക് മൂന്നുഭാഗം. കന്മദം, മുത്തങ്ങ ഇവ നന്നാലുഭാഗം. നാഗ്ഗണം അഞ്ചുഭാഗം. കൊട്ടം എട്ടുഭാഗം. ശക്കര [തേൻ] പന്ത്രണ്ടുഭാഗം ഇത് സൂര്യൻ, ശിവൻ, വിഘ്നേശ്വരൻ, വിഷ്ണു എന്നിവരുടെ ദശാംഗധൂപമാകുന്നു.

മധുമുസ്താജ്യതംഗന്ധഗുഗ്ഗുല്വഗുരുശൈലജം
സാലാസിൽഹാസിതാധൂപഃ ശേഷദേവദശാംഗകഃ

തേൻ, മുത്തങ്ങ, നെയ്, ചന്ദനം, ഗുഗ്ഗുലു, അകിൽ കന്മദം, ചാലം, കുന്തുരുക്കം, വെൺകടുക എന്നിവകൾ ചേർക്കുന്ന ധൂപം മറ്റുള്ള ദേവന്മാർക്കു പ്രിയമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. എന്നു മേരുതന്ത്രം പറയുന്നു.

ധൂപഭാജനമസ്ത്രേണ സംപ്രോക്ഷ്യാഭ്യർച്ച്യ പ്രപൂജ്യ ദാണനാ
അസ്ത്രേണ പൂജിതാം ഘണ്ടാം വാദയൻ ഗുഗ്ഗുലും ദഹേൽ

ധൂപപാത്രത്തിൽ തീക്കനൽ ഇട്ടു ഗുൽഗ്ഗുലു മുതലായ ധൂപദ്രവ്യങ്ങളും ചേർത്തു പുകപ്പിച്ച് 'ഓം ഫട്' എന്നു ജലം പ്രോക്ഷിച്ച് 'നമഃ' എന്നു ഗന്ധപുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂജിച്ച്, മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു അഭിമന്ത്രിച്ചു, ധേനുമുദ്രകൊണ്ടു അമൃതീകരിച്ച് —ഓം ഫട്— എന്നമന്ത്രംകൊണ്ടു മണി പൂജിച്ച്, ഇടത്തെ കൈകൊണ്ടു മണിയടിച്ചു ദേവന്റെ നാഭിപ്രദേശത്തിൽ ധൂപം സമർപ്പിക്കുക. എന്നു 'രാഘവഭട്ടീയ'ത്തിൽ പറയുന്നു.

'ധൂപദാനേഥ വാസ്ത്രേണ ഘണ്ടാം സംപൂജ്യ വാദയേൽ'
'നമഃ—ഫട്' എന്നീ മന്ത്രങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു

മന്ത്രംകൊണ്ടുമണിപൂജിച്ചു അടിക്കണമെന്നു 'മേരുതന്ത്ര'ത്തിൽപറയുന്നു.

താരരാജയധ്വനിപദാമന്ത്രമാതോഗ്നിഗേഹിനീ
ഏകാദശാക്ഷരോമന്ത്രോഘണ്ടായാഃ സർവ്വസിദ്ധിദഃ

'ഓം ജയധ്വനിമന്ത്രമാതഃസ്വാഹാ— എന്നു പതിനൊന്നു അക്ഷരങ്ങളോടുകൂടിയ ഈ മണിമന്ത്രം സർവ്വഭീഷ്ടങ്ങളേയും നൽകുന്നതാകുന്നു എന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

ആവാഹനേർഘ്യധൂപേചപുഷ്പേനൈവേദ്യദീപയോഃ
ഘണ്ടാനാദംപ്രകുർവീതവിശേഷാദ്ധൂപദീപയോഃ
നാനയാചവിനാപൂജാംകാരയേൽസിദ്ധിലാലസഃ

ആവാഹനത്തിങ്കലും, അർഘ്യത്തിങ്കലും, ധൂപത്തിങ്കലും, പുഷ്പത്തിങ്കലും നൈവേദ്യത്തിങ്കലും, —ദീപത്തിങ്കലും—വിശേഷിച്ചു് ധൂപദീപങ്ങളിലും—മണിനാദംചെയ്യണം. സിദ്ധികളിൽ ആഗ്രഹമുള്ളവൻ മണികൂടാതെ പൂജിക്കരുതെന്നു 'മേരുതന്ത്ര'ത്തിൽ പറയുന്നു.

അഥദീപഃ.

"ഘൃതദീപഃപ്രഥമസ്തുലതൈലസമുദ്ഭവഃ"

നെയ്‌വിളക്കു് ഉത്തമമെന്നും—നല്ലെണ്ണവിളക്കു് മദ്ധ്യമമെന്നും—മററുള്ളവ അധമമെന്നും ചൂഡാമണിയിൽ പറയുന്നു.

വർത്തിഃശ്വേതാഥവാരക്താനപീതാനാസിതാപിച
ബീജതുന്ന്യഞ്ചകാർപ്പാസം തദീയാസ്സുനവോപിച
വടാവാന്തനഃസ്സ്ഥൂലാവർത്തികായാംപ്രശസ്യതേ
ജീർണ്ണാംചമലിനംവസ്ത്രംനൈവദദ്യാൽകദാചന

ദീപത്തിനു ഉപയോഗിക്കേണ്ടതായ തിരി വെളുത്തതോ, ചുവന്നതോ ആയിരിക്കണം. മഞ്ഞനിറമുള്ളതും കറുത്തതും കൊള്ളുകയില്ലാ. തിരിക്കായി ഉപയോഗിക്കേണ്ടതു് കുരുകളഞ്ഞ കുരുപ്പരുത്തിപ്പഞ്ഞിയോ, ആറ്റിന്റെ നൂലോ, പുതിയതും വെളുത്തതുമായ വസ്ത്രമോ ആയിരിക്കണം. ജീർണ്ണിച്ചതും മുഷിഞ്ഞതുമായ വസ്ത്രം ഒരിക്കലും ഉപയോഗിച്ചുകൂടാ എന്നു "യാമളതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

നിവേദയേൽപുരോഭാഗേഗന്ധംപുഷ്പംചഭൂഷണം
വാമതസ്തുതഥാധൂപമഗ്രേ വാനതുലക്ഷണേ
ദീപംദക്ഷിണതോദദ്യാൽപുരതോവാനവാമതഃ

ഗന്ധം, പുഷ്പം അലങ്കാരം എന്നിവകൾ ദേവന്റെ മുൻവശത്തും—ധൂപം ഇടത്തുവശത്തും സമർപ്പിക്കേണ്ടതാകുന്നു. മുൻവശത്തും വലത്തുവശത്തും പാടില്ലാ. എന്നാൽ ദീപം സമർപ്പിക്കേണ്ടത് വലത്തുഭാഗത്താണ്. മുൻവശത്തും ഇടത്തുഭാഗത്തും പാടില്ലാ എന്നു "യാമലതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

ഗോസർപ്പിഷാ വാ തൈലേന വർത്ത്യാ കർപ്പൂരഗർഭയാ
ഉച്ചപ്രദേശേ ദദ്യാദ്ദീപം ന ച മേദാദിനാ ക്വചിൽ
ന മിശ്രീകൃത്യ ദദ്യാത്തു ദീപം സ്നേഹാൻ ഘൃതാദികാൻ
ഘൃതാദിമിശ്രീകൃതൈഃ സ്നേഹം താമിസ്രനരകം വ്രജേൽ

പശുവിന്റെ നെയ്യോ നല്ലെണ്ണയോ ഒഴിച്ച് കർപ്പൂരം ചേർത്ത് തിരത്തതിരികളാവച്ച് തീ കൊളുത്തി ദീപം ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചു കാണിക്കണം. മേദാദി ചേർത്ത് ഒരിക്കലും ദീപം കാണിച്ചുകൂടാ. എണ്ണ നെയ്യ് മുതലായ സ്നേഹങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർത്ത് ദീപം കാണിക്കുന്നവൻ "താമിസ്രനരകം" പ്രാപിക്കുമെന്ന് മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

അംഗുഷ്ഠാഗ്രേണ ദേവേശി ധൃതാദീപം നിവേദയേൽ
പാദാദിതഃ ഭ്രമാകാരമുദ്ഭ്രാമ്യ നയനാവധി

ദീപം വലത്തു കൈപെരുവിരൽ അറ്റംകൊണ്ടു പിടിച്ചു മാടപ്രാവു ചുറ്റിപ്പറക്കുന്നതുപോലെ ദേവന്റെ തൃക്കണ്ണുകൾ വരെ ഉയർത്തി ഭ്രമിപ്പിച്ചു സമർപ്പിക്കണം.

പൂജയിത്വാ സ്വമന്ത്രേണ ഘണ്ടാം തന്നാദപൂർവകം
ദീപം ദദ്യാത്തു വിഭവേ നാനാവാദ്യപുരസ്സരം

മേൽപറഞ്ഞ മന്ത്രംകൊണ്ടു മണി പൂജിച്ച് അതിന്റെ നാദത്തോടുകൂടിയും വിഭവം ഉണ്ടായിരിക്കും വിഷയത്തിങ്കൽ പലപല വാദ്യങ്ങളോടുകൂടിയും* ദീപം സമർപ്പിക്കണമെന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

നാസ്യ പാവിതരാദ്ഭ്രമേന്നാസനേ ന ഘടേ തഥാ
യഥാ തഥാധാരഗതം കൃത്വാ താം വിനിവേദയേൽ

---

* ധൂനാശേഷമഹാദോഷപൂതിഗന്ധപ്രഹാരിതഃ
പരാത്മാത്മജനനാ ധൂപസ്ത്വദ്ഭിർധീയതേ
ദീർഘാജ്ഞാനമഹാന്ധപാതസംഹാരപരിവർജ്ജനാൽ
പരതത്വപ്രകാശാച്ച ദീപസ്ത്വദ്ഭിർധീയതേ
* ദീപപാത്രസംസ്കാരം ധൂപപാത്രത്തിനുള്ളതുപോലെ

ധൂപംഭൂമിയിലോ ആസനത്തിലോ അപ്രകാരംതന്നെ ഘടത്തിലോ വിതരണംചെയ്യരുതു്. വഴിയാംവണ്ണം അതിനെ ആധാരശതമാക്കിച്ചെയ്തിട്ടു നിവേദിക്കണം.

നൈവനിർവ്വാപയേദ്ദീപം ദേവാർത്ഥമുപകല്പിതാ
ദീപഹർത്താഭവേദന്ധഃകാണോനിർവ്വാപകോഭവേൽ

ദേവനായിക്കൊണ്ടു കല്പിക്കപ്പെട്ടദീപം ഒരിക്കലും അണക്കരുതു്. ദീപംഹരിക്കുന്നവൻകുരുടനായിട്ടും അണെക്കുന്നവൻ കോങ്കണ്ണനായിട്ടും ഭവിക്കും.

സർവ്വംസഹാവസുമതീസഹതേനദ്വയന്ത്വിദം
അകാര്യപാദഘാതംചദീപതാപംതഥൈവച

ദീപംസമർപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ആയതുഭൂമിയിൽ തട്ടിയിരുന്നതു് വലിയദോഷമാകുന്നു. ഭൂമിദേവി എല്ലാഅപരാധങ്ങളെ ക്ഷമിക്കുന്നവളായിരുന്നാലും കാര്യമില്ലാതെതന്നെ കാലുകൊണ്ടുചവുട്ടുന്നതും ദീപത്തിന്റെ ചൂടുമാകുന്ന ഈരണ്ടിനെ സഹിക്കുന്നില്ലാ എന്നു "കാളിപുരാണ"ത്തിൽപറയുന്നു.

അഥ നൈവേദ്യം.

നിധായസ്വർണ്ണജേപാത്രേസാധാരംതച്ചമണ്ഡലേ
നിധായചതുരശ്രേചസംസ്കൃത്യാച്ചാസ്ത്രമാർഗ്ഗതഃ
അസ്ത്രമന്ത്രേണസംപ്രോക്ഷ്യ ചക്രമുദ്രേണ രക്ഷിതാ
വായുബീജേനസംശോഷ്യ വഹ്നിബീജേനതദ്ദഹേൽ
സ്പൃശൻദക്ഷകരാഗ്രേണ സുധാബീജേനമന്ത്രയേൽ
ധേനുമുദ്രാംപ്രദശ്യാഥഗന്ധ പുഷ്പൈഃ സമർച്ചയേൽ

അനന്തരം ദേവതയുടെ പുരോഭാഗത്തിൽ സാമാന്യാർഘ്യജലംകൊണ്ടു ഭൂമിയെ പ്രോക്ഷിച്ചിട്ടു ചതുരശ്രമണ്ഡലംവരച്ചു് അതിൽ സ്വർണ്ണംമുതലായതുകൊണ്ടു് ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ളതും ആധാരത്തോടുകൂടിയതുമായ നൈവേദ്യപാത്രം സ്ഥാപിച്ചു് അതിൽ യഥാസംഭവമായിരിക്കുന്ന നൈവേദ്യവുംവച്ചു് ആയതിനെ ശാസ്ത്രാനുസരണംസംസ്കരിക്കുക.

അതായതു് "ഓം ഫട്" എന്നു അർഘ്യജലംകൊണ്ടു് ചക്രമുദ്രപിടിച്ചുകാണിച്ചു സംരക്ഷിച്ചു യം എന്നു സംശോധിച്ചു രം എന്നുദഹിപ്പിച്ചു വലത്തുകൈഅറ്റംകൊണ്ടുതൊട്ടു വം എന്നുമന്ത്രിച്ചു ധേനുമുദ്രപിടിച്ചു കാണിച്ചു അമൃതീകരിച്ചുപിന്നെയും പാത്രംതൊട്ടു എട്ടുരുമൂലമന്ത്രംജപിച്ചു ധേനുമുദ്രപിടിച്ചുകാണിച്ചു "നമഃ" എന്നുഗന്ധപുഷ്പാദികളെക്കൊണ്ടു പൂജിക്കാമെന്നു് സാരസംഗ്രഹത്തിൽ പറയുന്നു.

ദേവമഭ്യർച്യ കുർയ്യാച്ച പുഷ്പാഞ്ജലിമനന്യധീഃ
ഹേമപാത്രസ്ഥിതം ദിവ്യം പരമാന്നം സുസംസ്കൃതം
പഞ്ചധാ ഷഡ്രസോപേതം ഗൃഹാണ മമ സിദ്ധയേ
മൂലമന്ത്രം സമുച്ചാര്യ സ്വാഹാന്തം ജലമർപ്പയേൽ
കരാഭ്യാം സംസ്പൃശൻ പാത്രം നൈവേദ്യം നേന മോദദ
ദേവസ്യ ദക്ഷിണേ ഹസ്തേ ജലാർദ്രം ചാപരേ ദിതാം [ത്ര
അമൃതോപസ്തരണമസി സ്വാഹേതി നവാക്ഷരം
ദർശയേദ്വാമഹസ്തേന വികചോൽപലസന്നിഭാം
ദർശയിത്വാ ഗ്രാസമുദ്രാം പഞ്ചപ്രാണാഹുതിം ചരേൽ

മൂലമന്ത്രം കൊണ്ടു ദേവനെ പൂജിച്ച് മൂന്നുപ്രാവശ്യം പുഷ്പാഞ്ജലി സമർപ്പിച്ച് ഭോ! സ്വാമിൻ! സുവർണ്ണപാത്രത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്നതും അതിശ്രേഷ്ഠമായും അഞ്ചുപ്രകാരം സംസ്കരിക്കപ്പെട്ടതും ആറു രസങ്ങളോടുകൂടിയതുമായ ഈ പരമാന്നത്തെ എന്റെ സിദ്ധിക്കായിക്കൊണ്ടു ഗ്രഹിച്ചരുളേണമേ. എന്നു ശ്ലോകം ചൊല്ലി പ്രാർത്ഥിച്ച് നൈവേദ്യം തൊട്ട് മൂലമന്ത്രം ജപിച്ച് "ഇഷ്ടദേവതായൈ ഇദം യഥാസംഭവം നിവേദയാമി നമഃ സ്വാഹാ,,-എന്നു വലത്തേകയ്യിൽ വെള്ളമെടുത്ത് നൈവേദ്യം സമർപ്പിച്ച് ദേവന്റെ വലത്തുകയ്യിൽ "ഓം അമൃതോപസ്തരണമസി സ്വാഹാ,, എന്നു ജലം സമർപ്പിച്ച് തന്റെ ഇടത്തുകൈകൊണ്ടു വിടുർന്നിരിക്കുന്ന ചെങ്ങഴനീർപ്പൂപോലെ ഗ്രാസമുദ്ര പിടിച്ചു കാണിച്ച് വലത്തുകൈകൊണ്ടു മുദ്രകളോടുകൂടി പ്രാണാഹുതി ചെയ്യണം.

പ്രാണാഹുതിമന്ത്രം.

"ഓം പ്രാണായ സ്വാഹാ—ഓം അപാനായ സ്വാഹാ—ഓം ഉദാനായ സ്വാഹാ—ഓം വ്യാനായ സ്വാഹാ— ഓം സമാനായ സ്വാഹാ."

അഥ പ്രാണാഹുതിമുദ്രാഃ.

സ്പൃശേൽ കനിഷ്ഠോപകനിഷ്ഠകേ ച
സ്വാംഗുഷ്ഠമൂർദ്ധ്നി പ്രഥമേഹ മുദ്രാ
തഥാപരാ തർജ്ജനിമദ്ധ്യമേന്യാ-
ദനാമികാമദ്ധ്യമികേ ച മദ്ധ്യാ
അനാമികാതർജ്ജനിമദ്ധ്യമാശ്ച
തദാ ചതുർത്ഥീ സകനിഷ്ഠികാസ്താഃ
സ്യാൽ പഞ്ചമീ മദ്ധ്യമതഃ പ്രതിഷ്ഠാഃ
പ്രാണാദിമുദ്രാ നിജമന്ത്രയുക്താഃ

ചെറുവിരലും അണിവിരലും പെരുവിരൽപുറത്തോടു കൂട്ടിച്ചേൎത്തുപിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് പ്രാണമുദ്ര.—ചൂണ്ടാണിവിരലും നടുവിരലും പെരുവിരൽപുറത്തോടു കൂട്ടിച്ചേൎത്തു പിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് ഉദാനമുദ്ര.—അണിവിരലും ചൂണ്ടാണിവിരലും നടുവിരലും പെരുവിരൽപുറത്തോടു കൂട്ടിച്ചേൎത്തു പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് വ്യാനമുദ്ര.—നാലുവിരലും പെരുവിരൽപുറത്തോടുകൂട്ടിച്ചേൎത്തുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് സമാനമുദ്ര.

തതഃ സ്വൎണ്ണാദിജെപാത്രേ സുതോയം ധേനുമുദ്രയാ
അമൃതീകൃത്യ ദേവായ ദേയം മന്ത്രമിദംപഠേൽ

അനന്തരം സ്വൎണ്ണം മുതലായതുകൊണ്ടുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള പാത്രത്തിൽകുറച്ചു നല്ലവെള്ളംവീഴ്ത്തി ധേനുമുദ്രപിടിച്ചു കാണിച്ചു അമൃതീകരിച്ചു അടിയിൽ പറയുന്ന മന്ത്രം ചൊല്ലി ഇഷ്ടദേവനായിക്കൊണ്ടു സമൎപ്പിക്കണം.

നമസ്തേ ദേവദേവേശ! സൎവ്വതൃപ്തികരം പരം
അന്യാനിവേദിതം ശുദ്ധം പ്രകൃതിസ്ഥം സുശീതലം
പരമാനന്ദസംപൂൎണ്ണ! ഗൃഹാണ ജലമുത്തമം

അല്ലയോ ദേവന്മാൎക്ക ഈശ്വരനായിട്ടുള്ളോവേ! അങ്ങേക്കു നമസ്കാരം. അല്ലയോ പരമാനന്ദം കൊണ്ടു് നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നോവേ! സ്വഭാവേന ഇരിക്കുന്നതും, നല്ലതണുപ്പോടുകൂടിയതും, അതിനിൎമ്മലമായിട്ടുള്ളതും, മറെറല്ലദേവന്മാൎക്ക സമൎപ്പിക്കപ്പെടാത്തതും, എല്ലാ ദേവന്മാൎക്കും സന്തോഷത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതും, അതിശ്രേഷ്ഠമായുമിരിക്കുന്ന ഈ ജലത്തെ ഗ്രഹിച്ചരുളണമേ.

ഉത്തരെത്വാം ദേവതാവാമേ ജലപാത്രം നിവേശയേൽ
തതഃപുഷ്പാഞ്ജലിം ദത്വാ അസ്ത്രമന്ത്രേണ ബന്ധനം
ദിശാം കൃത്വാ ജപനികാം ദേവസ്യപരിതോന്യസേൽ
അമൃതാത്മകനൈവേദ്യം നമഃഇത്യുച്ചരേൽ പുനഃ
ധേനുമുദ്രാം പ്രദൎശ്യാഥ ഭുഞ്ജാനാം ദേവതാം സ്മരേൽ
അഷ്ടോത്തരശതം ജപ്ത്വാ മൂലമന്ത്രം ദദേജ്ജലം
നൈവേദ്യാന്തെ ത്വാചമനം ദത്വാ ഹോമവിധിം ചരേൽ

ഇപ്രകാരം പ്രാൎത്ഥിച്ചു മേൽപറഞ്ഞ ജലപാത്രം ദേവന്റെ ഇടത്തുവശം സ്ഥാപിച്ചു് മൂലമന്ത്രം കൊണ്ടു് പുഷ്പാഞ്ജലിസമൎപ്പിച്ചു്—ഓം ഫട്—എന്ന അസ്ത്രമന്ത്രം കൊണ്ടു ദിഗ്ബന്ധനംചെയ്തിട്ടു് ദേവതയുടെ ചുററും [illegible]

ണ്ടുമാച്ച് — അമൃതാത്മകനൈവേദ്യംനമഃ— എന്നുച്ചരിച്ച ധേനുമുദ്ര പിടിച്ചുകാണിച്ച് ഇഷ്ടദേവത തിരുവക്ത്രത്തു ഭക്ഷിക്കുന്നതായിവിചാരിച്ച് കണ്ണടച്ച് പത്തുരെട്ടുമൂലമന്ത്രം ജപിച്ചുജലം സമർപ്പിച്ചു നൈവേദ്യാവസാനത്തിങ്കൽ—ഓം അമൃതാപിധാനമസി സ്വാഹാ—എന്നു പുനരാചമനം സമർപ്പിച്ചു ഹോമവിധിയാചരിക്കണമെന്ന് മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

വേദികായാ ദക്ഷഭാഗേ കൃത്വാ സ്ഥണ്ഡിലമുത്തമം
സംസ്ഥാപ്യ വഹ്നിം സംസ്കൃത്യ വൈശ്വദേവം സമാചരേൽ
യഥാവിധി തത്ര ഗന്ധാദ്യൈർദ്ദേവതാം യജേൽ
തത്ര പൂർവാഭിർഹുത്വാ വ്യാഹൃതിഭിഃ പുരാ
ജുഹുയാൻമൂലമന്ത്രേണ പായസേന ഘൃതേന ച
പഞ്ചവിംശതിഭിഃ പശ്ചാദ്ധുത്വാ വ്യാഹൃതിഭിഃ പുനഃ
സംപൂജ്യ താം ചന്ദനാദ്യൈഃ പീഠമൂർത്തൗ നിയോജയേൽ
അഗ്നിം വിസൃജ്യ ശിഷ്ടേന പായസേന ബലിം ഹരേൽ
പാഷദേഭ്യശ്ചന്ദനാദി പുഷ്പാക്ഷത സമന്വിതം.

അനന്തരം വേദികയുടെ വലത്തുവശം ഉത്തമമായിരിക്കുന്ന സ്ഥണ്ഡിലമുണ്ടാക്കി യഥാവിധി അഗ്നിയെ സ്ഥാപിച്ചു സംസ്കരിച്ചു വൈശ്വദേവമാചരിക്കണം.

അതായതു്:—വിധിയ്ക്കുതക്കവണ്ണം ആ അഗ്നിയിൽ ദേവതയെ ആവാഹിച്ചു പാദ്യാദികളെക്കൊണ്ടും ഗന്ധപുഷ്പാദികളെക്കൊണ്ടും പൂജിച്ചു നൈവേദ്യപ്പെട്ട പായസം, ആജ്യം ഓംകാരത്തോടുകൂടിയ വ്യാഹൃതികളെക്കൊണ്ടു ഏഴു പ്രാവശ്യവും മൂലമന്ത്രംകൊണ്ട് ഇരുപത്തഞ്ചു പ്രാവശ്യവും; പിന്നെയും ഓംകാരത്തോടുകൂടിയ വ്യാഹൃതികളെക്കൊണ്ട് ഏഴു പ്രാവശ്യവും ആഹുതി സമർപ്പിച്ചു പഞ്ചോപചാരങ്ങളെക്കൊണ്ട് ദേവതയെ പൂജിച്ച് ദേവതയെ പീഠമൂർത്തിയിങ്കൽ സംയോജിപ്പിച്ചു അഗ്നിയെ വിസൃജിച്ച് ശേഷിച്ച പായസംകൊണ്ട്—

ഓം ഇഷ്ടദേവതായാഃ പാർഷദേഭ്യഃ ഏഷ ബലിഃ നമഃ— എന്നു ദേവപാർഷദന്മാർക്കായിക്കൊണ്ടു ഗന്ധപുഷ്പാക്ഷതങ്ങളോടുകൂടി ബലിവിസൃജിക്കണമെന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു. *

ദേവതൃപ്തിമിതി ധ്യാത്വാ നൈവേദ്യം ശരസാരകം
സംചിന്ത്യ രക്ഷാദിക് ഭാഗേ പാത്രം തത്സ്ഥാപയേത്തതഃ
ഗോമയാദ്ഭിസ്സുദത്സ്യോന്നൈവേദ്യസ്ഥാനശോധനം

* സമാപ്യവൈശ്വദേവന്തു ഭൂതേഭ്യോ ബലിമാഹരേൽ
ശുദ്ധേന്തു ബലിദാനാന്തേദ്ദ്യാദ് ഭൂതബലിം സുധീഃ

ദ്ധേഃ വാച്ഛാഷ്ടംഗൃഹീത്വാത്തു നിർമ്മാല്യഭോജിനേ നമഃ
ഇത്യെശാന്യാം വിനിഃക്ഷിപ്യഹസ്തംപ്രക്ഷാലയേത്തതഃ
പുനരാചമനംദദ്യാൽകരോ ദ്വ ത്തനമേവച
ശുദ്ധമാചമനംദത്വാറസുഗന്ധൈർഗ്ഗന്ധയേൽകരൌ

അനന്തരം പട്ടത [മുഖവസ്ത്രം]മാററി നൈവേദ്യം യഥേഷ്ടമാകുംവണ്ണം ഭക്ഷിച്ചു ദേവൻ തൃപ്തനായിഎന്നും, സാരാംശങ്ങളെ ദേവൻ സ്വീകരിക്കനിമിത്തം നൈവേദ്യം ഗതസാരമായിരിക്കുന്നുഎന്നുംവിചാരിച്ച് നൈവേദ്യപാത്രം അവിടെനിന്നും മാററി നിരൃതികോണിൽ സ്ഥാപിച്ച് ഓം ഫട് എന്നുച്ചരിച്ച് ചാണകപ്പാൽതളിച്ചുപാത്രംവെച്ചസ്ഥലം ശുദ്ധിയാക്കി ദേവൻെറ ഉച്ഛിഷ്ടം കുറെ കയ്യിലെടുത്ത് ഓം നിർമ്മാല്യഭോജിനേനമഃ എന്നുജപിച്ച് ആ ഭത്ത് ഈശകോണിൽ ക്ഷേപിച്ച് കൈകഴുകിമൂലമന്ത്രംകൊണ്ട പുനരാചമനവും, ശുദ്ധാചമനവും,കരഗന്ധവുംസമർപ്പിക്കണമെന്നുഃമേരുതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

തതോദദ്യാച്ചതാംബൂലം. . . . .
ദർശയച്ചതഥാദശംകല്പയേഛത്രചാമരൈഃ.

അനന്തരം മൂലമന്ത്രംകൊണ്ടു താംബൂലം, കണ്ണാടി, കുട, വെൺചാമരം, ആലവട്ടം, പല്ലക്കമുതലായവയും സമർപ്പിക്കണം.

സർവോപകരണാദീനി മൂലാന്തേചനിവേദയേൽ
അശക്തോമനസാദദ്യാൽ . . . .

മൂലമന്ത്രംചൊല്ലി മറെറല്ലാ ഉപചാരങ്ങളും സമർപ്പിക്കണം. ശക്തിയില്ലാത്തവൻ കേവലം മനസ്സുകൊണ്ടു സമർപ്പിക്കണമെന്നു ഗൌതമീയതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

ഉപചാരമുദ്രാഃ.

ആസനംപദ്മമുദ്രാസ്യാദ്ധസ്തദ്വയമധോമുഖം
മുദ്രെഷാകുശലപ്രശ്നേ തദേവോദ്ധ്വമുഖംപുനഃ
മുദ്രാസ്യാൽസ്വാഗതേചാർഘ്യമുദ്രാത്വഞ്ജലിരുച്യതേ
അനാമാംഗുഷ്ഠയോഗാച്ചസൈവോക്താപാദ്യമുദ്രികാ
ഉത്താനംദക്ഷഹസ്തന്തുകൃത്വാനിമ്നതലംസുധീഃ
കനിഷ്ഠഹീനഃ സംയുക്താശ്ചതസ്രോംഗുല്യഉന്നതാഃ
മുദ്രൈഷാചമനേപ്രോക്താഃധോമുഖീചതഥാമയാ
സ്പൃഷ്ടാംഗുഷ്ഠാഭവന്മുദ്രാമധുപർക്കേവരാനനേ
അധോമുഖീദക്ഷഹസ്തകൃതാമുഷ്ടിഃകനിഷ്ഠയാ

വിമുക്താസ്സാനമുദ്രേഷാഗദിതാ പരമേശ്വരി
ഉത്താനം ദക്ഷിണം ഹസ്തം കൃത്വാതന്മദ്ധ്യമം പുനഃ
അംഗുഷ്ഠേന സ്പൃശേദേഷാമുദ്രാവസ്ത്രസ്യകീർത്തിതാ
ഏതാമേവാനാമികാസ്പൃശാന്മുദ്രാഭൂഷണസംജ്ഞിതാ
കനിഷ്ഠാസ്പൃശേതാഹ്യേഷാഉപവീതസ്യമുദ്രികാ
അധോമുഖംകരംകൃത്വാതർജ്ജന്യഗ്രേതുയോജയേൽ
അംഗുഷ്ഠാഗ്രന്തുമുദ്രേയംപുഷ്പാഖ്യാ പരമേശ്വരി
അംഗുഷ്ഠാഗ്രേണതർജ്ജന്യാഃസ്പൃശേദഗ്രം മഹേശ്വരി
ധൂപമുദ്രേയമാഖ്യാതാസർവ്വദേവപ്രിയംകരീ
മദ്ധ്യമാനാമികാഭ്യാംതുമദ്ധ്യപർവ്വണിദേശികഃ
അംഗുഷ്ഠാഗ്രേണദേവേശി ധൃത്വാദീപംനിവേദയേൽ
അനാമാഗ്രാസ്പൃശേദ്വിജ്യേഷ്ഠാഗ്രേതുദേശികഃ
നൈവേദ്യമുദ്രാകഥിതാദേവതാതൃപ്തികാരിണീ

പത്മ,മുദ്ര ഏതോ അതുതന്നെ ആസന,മുദ്ര. കൈപ്പടം രണ്ടും കമഴ്ത്തിപ്പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് ശൈലപൃഷ്ഠ,മുദ്ര. അതുതന്നെ മലർത്തിപ്പിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് സ്വാഗത,മുദ്ര. രണ്ടുകയ്യുംകൂട്ടിപ്പിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് അഞ്ജലി,മുദ്ര. അണിവിരൽ മൂലത്തിൽ പെരുവിരൽപുറം ചേർത്തുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് പാദ്യ,മുദ്ര. വലത്തുകൈമലർത്തി ഉള്ളംകൈ കമഴ്ത്തി ചെറുവിരലൊഴിച്ചു മററനാലുവിരലുകളുംകൂട്ടി ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് ആചമന,മുദ്ര. അതുതന്നെ കമഴ്ത്തി അണിവിരൽ പുറത്തോടു ചെറുവിരൽപുറം ചേർത്തുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് മധുപർക്ക,മുദ്ര. അഞ്ചുവിരലും ചുരുട്ടിപ്പിടിച്ചു കമഴ്ത്തി ചെറുവിരൽ നിവർത്തിപ്പിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് സ്നാന,മുദ്ര കൈപ്പടംമലർത്തി നടുവിരൽപുറത്തിൽ പെരുവിരൽപുറം ചേർത്തുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് വസ്ത്ര,മുദ്ര ഇതുതന്നെ അണിവിരൽപുറത്തിൽചേർത്തുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് ഭൂഷണ,മുദ്ര. ഇതുതന്നെ ചെറുവിരൽപുറത്തിൽ ചേർത്തുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് ഉപവീത,മുദ്ര. പെരുവിരൽ പുറംകൊണ്ടു ചെറുവിരൽപുറംതൊട്ടുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് ഗന്ധ,മുദ്ര കൈപ്പടംകമഴ്ത്തി ചൂണ്ടാണിവിരൽ പുറത്തിൽ പെരുവിരൽപുറം ചേർത്തുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് പുഷ്പ,മുദ്ര. പെരുവിരൽപുറംകൊണ്ടു ചൂണ്ടാണിവിരൽ പുറംതൊട്ടുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് ധൂപ,മുദ്ര. നടുവിരൽ, അണിവിരൽ എന്നിവയുടെ മദ്ധ്യമൂലത്തിൽ പെരുവിരൽപുറംചേർത്തു

പിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് ദീപമുദ്ര. രണ്ടുകയ്യിന്റെയും ചെറുവിരൽപുറംകൊണ്ടു അണിവിരൽപുറംതൊട്ടുപിടിച്ചുകാണിക്കുന്നതു് നൈവേദ്യമുദ്ര. എന്നിപ്രകാരം "മേരുതന്ത്രം" തുടങ്ങിയുള്ള തന്ത്രങ്ങളിൽപറയുന്നു.

അഷ്ടോത്തര ശതം വാപി
ജപേൻ മൂല മതന്ദ്രിതാ
ദേവസ്യ ദക്ഷിണേ ഹസ്തേ
തോയം ദത്വാ സമർപ്പയേൽ.

അനന്തരം അതന്ദ്രിതനായി ഇഷ്ടദേവതയുടെമൂലമന്ത്രം ആയിരത്തെട്ടോ, നൂറ്റെട്ടോ ഉരുജപിച്ചു് ദേവന്റെ വലത്തുകയ്യിൽ ജലദാനംചെയ്തു് ജപംസമർപ്പിക്കണം. എന്നുമേരുതന്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു.

തതശ്ച ദേവതാം ഭക്ത്യാ
പരിക്രമ്യ നമേൽ സുധീഃ

അനന്തരം ബുദ്ധിമാനായിരിക്കുന്ന പൂജകൻഭക്തിയോടുകൂടി ദേവതയെ വലത്തുവച്ചു് നമസ്കരിക്കണമെന്നു മേരുതന്ത്രത്തിൽപറയുന്നു.

നമസ്കാരം.

പദ്ഭ്യാം കരാഭ്യാം ജാനുഭ്യാം
ശിരസാ വചസാ ദൃശാ
പഞ്ചാംഗോയം പ്രണാമഃ
സ്യാൽപൂജാസുപ്രവരാവിമൌ.

കൈ, മുട്ടുകാൽ, ശിരസ്സ്, വാക്ക്, കണ്ണ് എന്നിവകളെക്കൊണ്ടു ചെയ്യുന്നനമസ്കാരം പഞ്ചാംഗമാകുന്നു. അഷ്ടാംഗനമസ്കാരം, പഞ്ചാംഗനമസ്കാരം എന്നിരണ്ടും പൂജകളിൽ ശ്രേഷ്ഠങ്ങളാകുന്നുഎന്നു "കല്പലത" പറയുന്നു.

ഭൂമൌനിപത്യ യഃകുര്യാൽ
കൃഷ്ണദൃഷ്ട നതിം സുധീഃ
സഹസ്ര ജന്മജം പാപം
ത്യക്ത്വാ വൈകുണ്ഠമാപ്നുയാൽ

യാതൊരുവിദ്വാൻ കൃഷ്ണഭഗവാനെ കണ്ടമാത്രയിൽതന്നെ വടിപോലെ ഭൂമിയിൽപതിച്ചിട്ടു നമസ്കാരംചെയ്യുമോ അവൻ ആയിരംജന്മങ്ങളിൽനിന്നുമുണ്ടായിട്ടുള്ളപാപത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു് സാക്ഷാൽ വൈകുണ്ഠലോകം പ്രാപിക്കുമെന്നു "കല്പവല്ലി"യിൽപറയുന്നു.

പരമാണൂനിയാവന്തി ലലാടേ പുരുഷസ്യ തു
പാർത്ഥിവാനി ഭവന്തീഹ നമതോ മധുസൂദനം

„താവത്താബ്ദാസ്സുവിപ്രേന്ദ്ര!
സ്വർഗ്ഗലോകേ മഹീയതേ"

വിഷ്ണുഭഗവാനെ നമസ്കരിക്കുന്നവനായ പുരുഷന്റെ നെററിയിൽ പാർത്ഥിവങ്ങളായിരിക്കുന്ന എത്ര പരമാണുക്കൾ (മൺപൊടികൾ) പററുന്നുവോ അത്രയും വർഷം അവൻ സ്വർഗ്ഗലോകത്തിൽ ദേവന്മാരാൽ പൂജിക്കപ്പെടുന്നു എന്നു „വിഷ്ണുധർമ്മ"ത്തിൽ പറയുന്നു. *

ഇതി പ്രകാരാന്തരേണ സപ്രമാണസർവ്വസാമാന്യ

സംക്ഷിപ്തപൂജാവിധിഃ

സമ്പൂർണ്ണം.

 * അധികം രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ കണ്ടുകൊൾക.

പ്രകാരാന്തരേണ

സർവ്വസാമാന്യ

പൂജാവിധിഃ.

ഓം ശ്രീഗണേശായനമഃ

ദേവനെ നമസ്കരിച്ച് പൂജാലയത്തിൽ പ്രവേശിച്ച്
"പൃഥിവീത്യസ്യ മന്ത്രസ്യ മേരുപൃഷ്ഠഋഷിഃ കൂർമ്മോദേവതാ
സുതലംഛന്ദഃ മേരുപൃഷ്ഠാസനേ വിനിയോഗഃ"
പൃഥ്വി! ത്വയാധൃതാ ലോകാ ദേവി! ത്വം വിഷ്ണുനാധൃതാ
ത്വം ച ധാരയ മാം ദേവി! പവിത്രം കുരു ചാസനം

"ഓം ഭൂർഭുവസ്സ്വഃ" എന്നു ഉച്ചരിച്ച് ആസനത്തിൽ ഇരുന്ന് പൂജാദ്രവ്യങ്ങൾ തന്റെ വലത്തുവശം സ്ഥാപിച്ച്, ദേവന്റെ വലത്തുഭാഗം നെയ്‌വിളക്കും, ഇടത്തുഭാഗം എണ്ണവിളക്കും സ്ഥാപിച്ച്, ഇഷ്ടദേവതകളേയും ഗുരുക്കന്മാരേയും നമസ്കരിച്ച് ദേശകാലങ്ങളെ കീർത്തിച്ച് സങ്കല്പം ചെയ്ത് (അപസർപ്പന്തു) ഇത്യാദി ശ്ലോകം ചൊല്ലി ഭൂതോത്സാരണം ചെയ്ത് [ദേവാ ആയാന്തു യാതുധാനാ അപയാന്തു വിഷ്ണോ ദേവയജനം രക്ഷസ്വ] എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ച് "യേഭ്യോമാതേതി" മന്ത്രം ജപിക്കുക.

അഥമന്ത്രഃ

യേഭ്യോമാതേത്യസ്യ ഗയഃപ്ലാതോ വിശ്വേദേവാ
ജഗതീ മനുഷ്യഗന്ധനിവാരണേ വിനിയോഗഃ"
ഓം യേഭ്യോ മാതാ മധുമത് പിന്വതേ പയഃ പീയൂഷം
ദ്യൌരദിതിരദ്രിബർഹാഃ ഉക്ഥശുഷ്മാൻ വൃഷഭരാൻ
സ്വപ്നസസ്താൻ ആദിത്യാൻ അനുമദാ സ്വസ്തയേ

സർവ്വത്തിന്റേയും നിർമ്മാത്രിയായിരിക്കുന്ന പൃഥിവി യാതൊരു ദേവന്മാർക്കായിക്കൊണ്ടു മാധുര്യത്തോടുകൂടിയതും സാരഭൂതമായുമിരിക്കുന്ന ക്ഷീരത്തെ രക്ഷിക്കുന്നു? അപ്രകാരംതന്നെ ദീനരായി പാർവ്വതമേഘനായിരിക്കുന്ന ദ്യോവും പീയൂഷത്തെ രക്ഷിക്കുന്നു. * അതിബലന്മാരായി, വൃഷ്ടിയുടെ

---

* ഭൂമിയും സ്വർഗ്ഗവും ഹവിസ്സിനെ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നു എന്നു സാരം.

ആഹൎത്താക്കളായി, നല്ലകൎമ്മത്തോടു കൂടിയവരായി, അഗ്നി
തിപുത്രന്മാരായിരിക്കുന്ന ആ ദേവന്മാരെ അവിനാശത്തിനാ
യിക്കൊണ്ടു സ്തുതിച്ചാലും.

ഏവാപിത്രഇത്യസ്യ വാമദേവോ ബൃഹസ്പതിസ്ത്രിഷ്ടുപ്
മനുഷ്യഗന്ധനിവാരണേ വിനിയോഗഃ"
ഓം ഏവാപിത്രേ വിശ്വദേവായ വൃഷ്ണേയജ്ഞൈർവിധേമ
മനസാഹവിർഭിഃ ബൃഹസ്പതേസുപ്രജാവീരവന്തോവയംസ്യാമ
പതയോരയീണാം"

ലോകത്തെ പാലിക്കുന്നവനായി, എല്ലാവരാലും സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നവനായി, വൎഷകനായിരിക്കുന്ന ദേവനായിക്കൊണ്ടു യജ്ഞസാധനങ്ങളായിരിക്കുന്ന ആജ്യാദികളെക്കൊണ്ടും, മനസ്സുകൊണ്ടും, സ്തുതികൊണ്ടും പരിചരിക്കുന്നു—അല്ലയോ ദേവ! ഞങ്ങൾ നല്ലസന്താനത്തോടും, വീൎയ്യത്തോടും, വൎദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ധനത്തോടും കൂടിയവരായി ഭവിക്കണമേ.

ആഗമാൎത്ഥന്തുദേവാനാം ഗമനാൎത്ഥന്തുരക്ഷസാം
കുൎവ്വേഘണ്ടാരവന്തത്ര ദേവതാഹ്വാനലക്ഷണം.

എന്നു ഉച്ചരിച്ചു മണിയടിക്കുക. അനന്തരം ചന്ദനം കൊണ്ടു മൂന്നുഷട്കോണമണ്ഡലം ഉദകസംസ്ഥമായി വരച്ച് ഗന്ധപുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂജിച്ച് ദക്ഷിണസ്ഥലത്തിൽ ശംഖുകഴുകി വെള്ളം നിറച്ചുസ്ഥാപിച്ചു, മദ്ധ്യമണ്ഡലത്തിൽ അൎഘ്യപാത്രവും, ഉത്തരമണ്ഡലത്തിൽ നിറച്ച ചെമ്പുകലശവും സ്ഥാപിച്ച് ഗന്ധപുഷ്പാദികളെക്കൊണ്ടു പൂജിച്ചു ശംഖുതൊട്ടു നമസ്കരിച്ചു ശംഖിൽ തീൎത്ഥങ്ങളെ സ്മരിക്കുക.

മന്ത്രം

പൃഥിവ്യാം യാനിതീൎത്ഥാനി സ്ഥാവരാണി ചരാണിച
താനി തീൎത്ഥാനി ശംഖേസ്മിൻ വിശന്തു ബ്രഹ്മശാസനാൽ

ഭൂമിയിൽ സ്ഥാവരങ്ങളായും ജംഗമങ്ങളായും യാവചിലതീൎത്ഥങ്ങളുണ്ടോ ആയവയെല്ലാം ബ്രഹ്മശാസനം ഹേതുവായിട്ടു ഈ ശംഖിൽ പ്രവേശിക്കട്ടെ. എന്ന ശ്ലോകം ചൊല്ലി തീൎത്ഥം സ്മരിച്ച് "ശംഖമുദ്ര, അൎഘ്യമുദ്ര, കലശമുദ്ര എന്നീ മുദ്രകൾ ക്രമപ്രകാരം പിടിച്ചുകാണിച്ചു "ഓം കലശസ്യമുഖേ വിഷ്ണുഃ" ഇത്യാദി മേൽപ്പറഞ്ഞ ശ്ലോകങ്ങൾ ചൊല്ലി കലശദേവതകളെ സ്മരിച്ചു പ്രണവത്തോടു കൂടിയ വ്യാഹൃതികളെ ഉച്ചരിച്ച് ശംഖിലെ വെള്ളം കൊണ്ട് പൂജാദ്രവ്യങ്ങളേയും തന്നെയും പ്രോക്ഷിച്ചു "ഓം വഹ്നിമണ്ഡലായനമഃ" എന്നു നമസ്ക

ച്ച് നിൎമ്മാല്യ വിസൎജ്ജനം ചെയ്തു ആദ്യം തൻകലും പിന്നിട്ടു ദേവകൾക്കും അംഗന്യാസം ചെയ്യണം.

ന്യാസക്രമഃ.

പ്രഥമാംവിന്യസേദ്വാമേ ദ്വിതീയാംദക്ഷിണേകരേ
തൃതീയാംവാമപാദേതു ചതുൎത്ഥിന്ദക്ഷിണേ ന്യസേൽ
പഞ്ചമീംവാമജാനൌച ഷഷ്ഠീംവൈദക്ഷിണേന്യസേൽ
സപ്തമീംവാമകട്യാംതു അഷ്ടമീംദക്ഷിണേകടൌ
നവമീംനാഭിമദ്ധ്യേതു ദശമീംഹൃദിവിന്യസേൽ
ഏകാദശീംകണ്ഠദേശേ ദ്വാദശീംവാമബാഹുകേ.
ത്രയോദശീംദക്ഷിണേച ആസ്യദേശേചതുൎദ്ദശീം
അക്ഷ്ണോഃപഞ്ചദശീംചൈവഷോഡശീംമൂൎദ്ധ്നിവിന്യ
പുരുഷസൂക്തത്തിലെഋക്കുകളിൽ— [സേൽ

൧—ാമത്തേത് വലത്തുകയ്യിലും ൨—ാമത്തേത് ഇടത്തുകയ്യിലും൩—ാമത്തേത് ഇടത്തെകാലിലും ൪—ാമത്തേത് വലത്തെകാലിലും ൫—ാമത്തേത് ഇടത്തെമുട്ടുകാലിലും ൬—ാമത്തേത് വലത്തെമുട്ടുകാലിലും ൭—ാമത്തേത് ഇടത്തെഅരയിലും ൮—ാമത്തേത് വലത്തെഅരയിലും ൯—ാമത്തേത് നാഭമദ്ധ്യത്തിലും ൧൦—ാമത്തേത് ഹൃദയത്തിലും ൧൧—ാമത്തേത് കണ്ഠത്തിലും ൧൨—ാമത്തെ ഇടത് തോളിലും ൧൩—ാമത്തേത് വലതുതോളിലും ൧൪—ാമത്തേത് മുഖത്തിലും ൧൫—ാമത്തേത് രണ്ടുകണ്ണിലും ൧൬—മത്തേത് ശിരസ്സിലും ന്യസിക്കണം.

ഏവംന്യാസവിധിംകൃത്വാ പഞ്ചാംഗാനിസമാചരേൽ
ബ്രാഹ്മണോസ്യാദികാഭിൎഋഗ്ഭിഃപഞ്ചാംഗകല്പനാ

ഇപ്രകാരം ന്യാസവിധിയെ ചെയ്തിട്ടുപഞ്ചാംഗന്യാസം ചെയ്യണം. ബ്രാഹ്മണോസ്യ എന്നതുടങ്ങിട്ടുള്ള അഞ്ചു ഋക്കുകളെകൊണ്ടു പഞ്ചാംഗന്യാസം വിധിപ്പെടുത്തിരിക്കുന്നു. ഹൃദയം, ശിരസ്സ്, ശിഖ, കവചം, അസ്ത്രം ഇവ പഞ്ചാംഗങ്ങൾ

ഏവംന്യാസവിധിംകൃത്വാപൂജയേച്ചയഥാവിധി
ഇപ്രകാരം പഞ്ചാംഗന്യാസംകഴിച്ച് വിധിപ്രകാരം പൂജിക്കണം

പൂജാവിധിക്രമഃ.

ആദ്യയാവാഹയേദ്ദേവ മൃചാതുപുരുഷോത്തമം
ദ്വിതീയയാസനംദദ്യാൽ പാദ്യംചൈവതൃതീയയാ

അർഘ്യം ചതുർത്ഥ്യാദാതവ്യം പഞ്ചമ്യാചമനീയകം
ഷഷ്ഠ്യാസ്നാനം പ്രദേയന്തു സപ്തമ്യാ വസ്ത്രമേവച
യജ്ഞോപവീതമഷ്ടമ്യാ നവമ്യാ ചാനുലേപനം
പുഷ്പം ദശമ്യാദാതവ്യമേകാദശ്യാ തു ധൂപകം
ദ്വാദശ്യാ ദീപകം ദദ്യാൽ ത്രയോദശ്യാ നിവേദനം
ചതുർദ്ദശ്യാ നമസ്കാരം പഞ്ചദശ്യാ പ്രദക്ഷിണം
ഉദ്വാസനന്തു ഷോഡശ്യാ ഉപചാരാംസ്തു ഷോഡശ
ദക്ഷിണാം ഹി യഥാശക്തി ഷോഡശ്യാന്തു പ്രദീയതേ
പുനഃപ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ ജപം കുര്യാൽ സമാഹിതഃ
യഥാശക്തി ജപിത്വാതു സൂക്തം തസ്മൈ നിവേദയേൽ

പുരുഷസൂക്തത്തിലെ ഋക്കുകളിൽ:—

൧—ാമത്തേതുകൊണ്ടു ആവാഹനവും ൨—ാമത്തേതുകൊണ്ടു ആസനവും ൩—ാമത്തേതുകൊണ്ടു പാദ്യവും ൪—ാമത്തേതുകൊണ്ടു അർഘ്യവും ൫—ാമത്തേതുകൊണ്ടു ആചമനീയവും ൬—ാമത്തേതുകൊണ്ടു സ്നാനവും ൭—ാമത്തേതുകൊണ്ടു വസ്ത്രവും ൮—ാമത്തേതുകൊണ്ടു യജ്ഞോപവീതവും ൯—ാമത്തേതുകൊണ്ടു ചന്ദനവും ൧൦—ാമത്തേതുകൊണ്ടു പുഷ്പവും ൧൧—ാമത്തേതുകൊണ്ടു ധൂപവും ൧൨—ാമത്തേതുകൊണ്ടു ദീപവും ൧൩—ാമത്തേതുകൊണ്ടു നൈവേദ്യവും ൧൪—ാമത്തേതുകൊണ്ടു നമസ്കാരവും ൧൫—ാമത്തേതുകൊണ്ടു പ്രദക്ഷിണയും ൧൬—ാമത്തേതുകൊണ്ടു ഉദ്വാസനവും യഥാശക്തിദക്ഷിണയും സമർപ്പിക്കണം.

സ്നാനം, വസ്ത്രം, നൈവേദ്യം ഇതുകൾ സമർപ്പിച്ചാൽ പിന്നീടു് ആചമനവും സമർപ്പിക്കണം.

അനന്തരം വലത്തുവച്ചു് ശക്തിക്കൊത്തവണ്ണം സൂക്തം ജപിച്ചു് ആ ജപം ദേവനായിക്കൊണ്ടു സമർപ്പിക്കണം.

ഇതി ലഘുപൂജാക്രമഃ

സർവ്വസാമാന്യപൂജാവിധിഃ

ശുഭമസ്തു.

ശ്രീ.

ദേവീപൂജാ.

ശ്രീദേവ്യൈ നമഃ.

* പൂർവ്വോക്തപ്രകാരം അർഗ്ഘ്യോദകാഹരണം മുതൽ പഞ്ചാമൃതപൂജ വരെ കഴിക്കുക.

അഥ പീഠപൂജാ.

ആധാരത്തിൽ "ഓം മം മണ്ഡൂകായ നമഃ, ഓം കാം കാലാഗ്നിരുദ്രായ നമഃ, ഓം മൂം മൂലപ്രകൃത്യൈ നമഃ, ഓം ആം ആധാരശക്ത്യൈ നമഃ, ഓം കൂം കൂർമ്മായ നമഃ, ഓം അം അനന്തായ നമഃ, ഓം വം വരാഹായ നമഃ, ഓം പൃം പൃഥിവ്യൈ നമഃ, ഓം സും സുധാസമുദ്രായ നമഃ, ഓം രം രത്നദ്വീപായ നമഃ, ഓം സും സുവർണ്ണദ്വീപായ നമഃ, ഓം നം നന്ദനോദ്യാനായ നമഃ, ഓം മം മണിമണ്ഡപായ നമഃ, ഓം സും സുവർണ്ണമണ്ഡപായ നമഃ, ഓം സും സുവർണ്ണവേദികായൈ നമഃ, ഓം രം രത്നസിംഹാസനായ നമഃ, ഓം ധം ധർമ്മായ നമഃ, ഓം ജ്ഞാം ജ്ഞാനായ നമഃ, ഓം വൈം വൈരാഗ്യായ നമഃ, ഓം ഐം ഐശ്വര്യായ നമഃ" കിഴക്കുതുടങ്ങീട്ടുള്ള ദിക്കുകളിൽ— "ഓം അം അധർമ്മായ നമഃ, ഓം അം അജ്ഞാനായ നമഃ, ഓം അം അവൈരാഗ്യായ നമഃ, ഓം അം അനൈശ്വര്യായ നമഃ" മദ്ധ്യത്തിൽ— "ഓം അം അനന്തായ നമഃ, ഓം പം പത്മായ നമഃ, ഓം അം അർക്കമണ്ഡലായ നമഃ, ഓം ഉം സോമമണ്ഡലായ നമഃ, ഓം മം വഹ്നിമണ്ഡലായ നമഃ, ഓം സം സത്വായ നമഃ, ഓം രം രജസേ നമഃ, ഓം തം തമസേ നമഃ, ഓം ആം ആത്മനേ നമഃ, ഓം അം അന്തരാത്മനേ നമഃ, ഓം പം പരമാത്മനേ നമഃ, ഓം ഹ്രീം ജ്ഞാനാത്മനേ നമഃ, ഓം മാം മായാതത്വായ നമഃ, ഓം കം കലാതത്വായ നമഃ, ഓം വിം വിദ്യാതത്വായ നമഃ, ഓം പം പരതത്വായ നമഃ."

---

* പൂർവ്വോക്തപ്രകാരം "ദേവ" സ്ഥാനത്തിൽ "ദേവി" എന്നു ഭേദം.

1. * ധ്യാനം.

"ജഗൽപൂജ്യേ! ജഗദ്വന്ദ്യേ! സൎവ്വശക്തിസ്വരൂപിണി!
പൂജാം ഗൃഹാണ കൌമാരി! ജഗന്മാതൎന്നമോസ്തു തേ"

എല്ലാവരാലും പൂജിക്കപ്പെടുന്നവളായും, എല്ലാവരാലും നമസ്കരിക്കപ്പെടുന്നവളായും, എല്ലാ ദേവീരൂപത്തോടുകൂടിയവളായും, എല്ലാവരേയും മോഹിപ്പിക്കുന്നവളായും ഇരിക്കുന്ന മഹാദേവി! നിനക്കു നമസ്കാരം. എന്റെ പൂജ ഗ്രഹിച്ചരുളേണമേ.

2. ആവാഹനം. "ഹിരണ്യവൎണ്ണാം ശ്രീ."

"തപ്തകാഞ്ചനസങ്കാശാം മുക്താഭരണഭൂഷിതാം
രത്നസിംഹാസനാസീനാം വന്ദേ താം വൈ മഹേശ്വരീം"

പുടപാകശോധിതമായിരിക്കുന്ന സ്വൎണ്ണംപോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവളായും, മുത്തുമാലമുതലായ ആഭരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു് അലംകൃതയായും, നവരത്നഖചിതമായിരിക്കുന്ന സിംഹാസനത്തിൽ ഇരിക്കുന്നവളായും, വേദശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധയായും, എല്ലാവരാലും പൂജിക്കപ്പെടുന്നവളായും, അഷ്ടൈശ്വൎയ്യസമ്പന്നയായും ഇരിക്കുന്ന ദേവിയെ ഞാൻ അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നു.

3. ആസനം. "താമാവഹ ശ്രീ."

"ഖഡ്ഗശൂലഗദാഹസ്താമഭയം ദധതീം കരൈഃ
ഗജാരൂഢാം മഹാദേവീം സൎവ്വൈശ്വൎയ്യപ്രദായിനീം"

കൈകളിൽ വാൾ, ശൂലം, ഗദ, അഭയമുദ്ര എന്നിവകളെ ധരിക്കുന്നവളായും, ആനപ്പുറത്തേറുന്നവളായും, സൎവ്വശ്രേഷ്ഠയായും, സൎവ്വപ്രകാശകയായും, സൎവ്വൈശ്വൎയ്യങ്ങളെ ദാനംചെയ്യുന്നവളായും ഇരിക്കുന്ന ദേവിയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

4. പാദ്യം. "അശ്വപൂൎവ്വാം ശ്രീ."

വിദ്യാധരീം മഹാദേവീം പത്മാഭാം ലോകനായകാം
സൎവ്വൈശ്വൎയ്യപ്രദാം ദേവീം മഹാലക്ഷ്മീം പ്രപൂജയേ.

എല്ലാവിദ്യകളെ ധരിക്കുന്നവളായും, എല്ലാവരാലും പൂജിക്കപ്പെടുന്നവളായും, എല്ലാവരേയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നവളായും, എല്ലാജനങ്ങളേയും അതാതു വ്യാപാരങ്ങളിൽ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നവളായും, എല്ലാഭക്തന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലും ക്രീഡിക്കുന്നവളായും, എല്ലാ ഐശ്വൎയ്യങ്ങളെ നല്കുന്നവളാ

* ധ്യാനാവാഹനാദിക്രമം മുൻപോലെ.

യും, താമരപ്പൂനിറത്തോടുകൂടിയവളായും, മഹത്തുക്കളാൽ ശ്രേഷ്ഠിക്കപ്പെടുന്നവളായും, ഇരിക്കുന്നദേവിയെ ഞാൻ വിശേഷിച്ചും പൂജിക്കുന്നു.

5 അൎഘ്യം. "കോസ്മാൻശ്രീ"

"ദധിദൂൎവാക്ഷതായുക്തം ഗന്ധതോയസമന്വിതം
അൎഘ്യംഗൃഹാണഭോ! ദേവി! മയാഭക്ത്യാനിവേദിതം".

അല്ലയോദേവി! തൈർ, കറുക, അക്ഷതം, ചന്ദനം, ജലം എന്നിവകളോടുകൂടിയിരിക്കുന്നംരംഅൎഘ്യംഗ്രഹിക്കണമേ

6 ആചമനം. "ചന്ദ്രാം ഭാസാം ശ്രീ."

"നാനാരത്നപ്രഭാം ദേവീം! നാരായണസമന്വിതാം
നാരായണീം മഹാലക്ഷ്മീം വന്ദേഹം വിഷ്ണുവല്ലഭാം!".

വജ്രം, വൈഡൂൎയ്യംമുതലായപലവിധ രത്നങ്ങളുടെ ശോഭപോലെ ഇരിക്കുന്നശോഭയോടുകൂടിയവളായും, ലോകരക്ഷാൎത്ഥംമനുഷ്യാവതാരമെടുക്കുന്നഎല്ലാദേവന്മാരോടുകൂടിമനുഷ്യാവതാരമെടുക്കുന്നവളായും, പൂജ്യന്മാരായിട്ടുള്ളവരെ കടാക്ഷിക്കുന്നവളായും, ജഗദ്വ്യാപിനിയായും ജഗച്ഛ്രേഷ്ഠയായുമിരിക്കുന്ന ദേവിയെഞാൻനമസ്കരിക്കുന്നു.

7 * സ്നാനം ആദിത്യവൎണ്ണേ ശ്രീ.

ദധിമധ്വാജ്യസംയുക്ത ശൎക്കരാഭിഃ സമന്വിതം
ഗാംഗോദകം സമാനീതംത്വംഗൃഹാണ സുരേശ്വരി.

അല്ലയോദേവനാഥേ! തൈർ, തേൻ, നെയ്യ്, പാൽ, പഞ്ചസാര എന്നിവകളോടുകൂടി ഞാൻ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ളതാം ഗംഗാജലം സ്വീകരിക്കണമേ.

8 വസ്ത്രം. ഉപൈതുമാം ശ്രീ.

മുക്താമണിഗണസ്യൂതം ഹേമസൂത്രകഞ്ചുകമുത്തമം
പീതാംബരം സോത്തരീയം ഗൃഹാണപരമേശ്വരി!

അത്യധികകാന്തിയോടുകൂടിയവളായും, അനൈശ്വൎയ്യസമ്പന്നയായും ഇരിക്കുന്ന ഹേ ദേവി! അനേകമുത്തുമണികളും, നവരത്നങ്ങളും ചേൎത്തുകെട്ടപ്പെട്ടകനിമത്തം ഏററവുംപ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും, ശ്രേഷ്ഠവുമായ രേംചട്ടയും മേൽവസ്ത്രത്തോടു കൂടിയപഞ്ഞിപ്പട്ടും സ്വീകരിക്കണമേ.

* ആപോഹിഷ്ഠേതിമന്ത്രം കൊണ്ട് മലാപകൎഷസ്നാനം ഹിരണ്യവൎണ്ണാം ഇത്യാദി അഞ്ചു മന്ത്രംകൊണ്ടു പഞ്ചാമൃതസ്നാനം എന്നറിക.

9 ഉപവസ്ത്രം. ക്ഷുൽപ്പിപാ ശ്രീ.

"നാനാസിദ്ധിപ്രദാം ദേവി! നാനാഗുണവിവർദ്ധിനീം
നാനാസൂത്രധരാം ദേവിം! സർവ്വലോകമഹേശ്വരി!"

ഭക്തന്മാൎക്കു പലപ്രകാരമുള്ള സിദ്ധിയെ നല്കുന്നവളായും ഭക്തന്മാരുടെ ഹൃദയത്തിങ്കൽതന്നെ ക്രീഡിക്കുന്നവളായും ശൌൎയ്യൌദാൎയ്യാദികളെ വൎദ്ധിപ്പിക്കുന്നവളായും, നാനാപ്രകാരങ്ങളായിരിക്കുന്ന സൂത്രങ്ങളെധരിക്കുന്നവളായും, ജഗൽപ്രകാശകയായും അഖില ലോകങ്ങൾക്കു നാഥയായും, ഇരിക്കുന്ന ദേവിയെ ഞാൻവന്ദിക്കുന്നു.

10 ആഭരണം

"തപ്തകാഞ്ചനസങ്കാശാം മഹാലക്ഷ്മീം വരപ്രദാം!
നാനാഭരണശോഭാഢ്യാംവന്ദേതാംവരദാഭയാം"

തീയിൽവച്ചു പഴുപ്പിക്കപ്പെട്ട സ്വൎണ്ണംപോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവളായും, മഹാജനങ്ങളാൽ ദൎശിക്കപ്പെട്ടവളായും, സൎവ്വാഭീഷ്ടങ്ങളെ ദാനംചെയ്യുന്നവളായും; പലപ്രകാരമുള്ള ആഭരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നവളായും, കൈകളിൽ വരദാഭയമുദ്രകളെ ധരിക്കുന്നവളായും, വേദശാസ്ത്രപ്രസിദ്ധയുമായിരിക്കുന്ന ദേവിയെ ഞാൻ വന്ദിക്കുന്നു.

11 കണ്ഠസൂത്രം.

മഹാഗുണസമായുക്തം നാനാമണിസമന്വിതം
കണ്ഠസൂത്രംമയാനീതം ഗൃഹാണ ഭക്തവത്സലേ!"

ആശ്രിതജനങ്ങളിൽ വാത്സല്യമുള്ളവളേ! എന്നാൽ കൊണ്ടുവരപ്പെട്ടതും, മുത്ത്, പവിഴം, രത്നംമുതലായതു കോൎത്തു കെട്ടപ്പെട്ടതും, അനേകം പട്ടുനൂൽപിടികളോടു കൂടിയതുമായ ഒരു കണ്ഠസൂത്രം ഗ്രഹിച്ചരുളണമേ.

12 ഗന്ധം. "ഗന്ധദ്വാരാംശ്രീ."

"ചന്ദനാഗുരുകൎപ്പൂരകുങ്കുമരോചനൈസ്തഥാ
കസ്തൂൎയ്യാദിസുഗന്ധൈശ്ചസൎവ്വാംഗേഷുവിലേപയേ"

അകിൽ, പച്ചക്കർപ്പൂരം, കാകുമപ്പൂവു്, ചന്ദനം, ഗോരോചന, കസ്തൂരിമുതലായ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾചേൎത്തു അരച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ചന്ദനപ്പൂച്ചു് ദേവിയുടെ സൎവ്വാംഗങ്ങളിലും ഞാൻ പൂശുന്നു.

13 അക്ഷതം

"അക്ഷതാന്നിൎമ്മലാൻശുദ്ധാൻമുക്താമണിസമപ്രഭാൻ
ഗൃഹാണചാന്മഹാദേവി!ദേഹിമേനിൎമ്മലാംധിയം"

അല്ലയോ മഹാദേവി! മലിനത്തോടു കൂടാത്തതുകളായും, ശുദ്ധങ്ങളായും, മുത്തുമണികൾപോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതുകളുമായ ഈ അക്ഷതങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചു എനിക്കു കളങ്കരഹിതയായ ബുദ്ധിയെ തരേണമേ.

14 പുഷ്പം. "മനസ്സ്കാമശ്രീ"

"മന്ദാരപാരിജാതാദി-പാടലീകേതകാനിച
ജാതീചെമ്പകപുഷ്പാണിഗൃഹാണേമാനിശോഭനേ!"

ഹേ! കല്യാണി! മന്ദാരം, പാരിജാതം, താതരി, കൈതം, പിച്ചി, ചെമ്പകം മുതലായ ഈ പൂക്കളെ ഗ്രഹിക്കേണമേ

15 ആവരണപൂജാ.

കിഴക്ക്—"ഓം ഹൃദയായനമഃ" തെക്ക്—"ഓം ശിരസേസ്വാഹാ" പടിഞ്ഞാറ്—"ശിഖായൈവഷട്" വടക്ക് "ഓം കവചായഹും" കിഴക്ക്—"ഓം നേത്രത്രയായവൌഷട്" സർവ്വദിക്കുകളിലും "ഓം അസ്ത്രായഫട്,—കിഴക്ക്—"ഓം ബ്രാം ബ്രാഹ്മൈനമഃ" തെക്കുകിഴക്ക്— "ഓം മാം മാഹേശ്വര്യൈനമഃ" തെക്ക്—"ഓം കൌം കൌമാര്യൈനമഃ" തെക്കുപടിഞ്ഞാറ്— "ഓം വൈം വൈഷ്ണവ്യൈനമഃ" പടിഞ്ഞാറ്—"ഓം വാം വാരാഹ്യൈനമഃ" വടക്കുപടിഞ്ഞാറ്—"ഓം ഇം ഇന്ദ്രാണ്യൈനമഃ" വടക്ക്—"ഓം ചാം ചാമുണ്ഡായൈനമഃ" വടക്കുകിഴക്ക് "ഓം മം മഹാലക്ഷ്മ്യൈനമഃ"— കിഴക്കുതുടങ്ങി എട്ടുദിക്കുകളിലും "ഓം ഇം ഇന്ദ്രായനമഃ, ഓം അം അഗ്നയേനമഃ, ഓം യം യമായനമഃ, ഓം നിം നിൎഋതയേനമഃ, ഓം വം വരുണായനമഃ, ഓം വാം വായവേനമഃ, ഓം സോം സോമായനമഃ, ഓം ഈം ഈശായനമഃ"

16 ധൂപഃ "കർദ്ദമേനശ്രീ".

ദശാംഗംഗുൽഗ്ഗുലുധൂപംചന്ദനാഗുരുസംയുതം
സമർപ്പിതംമയാഭക്ത്യാമഹാലക്ഷ്മി! പ്രഗൃഹ്യതാം

എല്ലാവരാലും പൂജിക്കപ്പെടുന്നവളും, എല്ലാവരാലും അതിശയേന ദർശിക്കപ്പെടുന്നവളുമായ ഹേ! ദേവി! ദശാംഗദ്രവ്യങ്ങളും, ഗുഗ്ഗുലു, ചന്ദനം, അകിൽ മുതലായ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളും ചേർത്തു പുകക്കപ്പെട്ടതും, ഭക്തിയോടുകൂടി ഞാൻ സമർപ്പിക്കുന്നതുമായ ഈ ധൂപം സ്വീകരിക്കേണമേ.

17 ദീപം. ആപസൃജംശ്രീ.

"ഘൃതവർത്തിസമായുക്തം മഹാതേജോമഹോജ്ജ്വലം
ദീപംദാസ്യാമിഗിരിജേസുപ്രീതാഭവസർവ്വദാ"

നെയ്യ്, തിരി ഇവയോടുകൂടി കത്തിയാളിനില്ക്കുന്നതും വലിയ തേജസ്സോടുകൂടിയതുമായ ദീപം ഞാൻ ദേവിക്കായി ദാനംചെയ്യുന്നു. അല്ലയോദേവീ! അവിടുന്ന് നല്ലമനസ്സോടുകൂടിയവളായി, എനിക്കു് എല്ലാഅഭീഷ്ടങ്ങളേയുംനല്കുന്നവളായിതീരണമേ!

18 നൈവേദ്യം. ആർദ്രാംയഃകരിം ശ്രീ.

„അന്നംചതുർവ്വിധംസ്വാദുരസൈഃഷഡ്ഭിഃസമന്വിതം
നൈവേദ്യംഗൃഹ്യതാംദേവി!ഭക്തിംമേഹ്യചലാംകുരു”

അല്ലയോ ദേവി! ആറുരസങ്ങളുള്ള നാലുവിധം അന്നത്തോടുകൂടിയതും, വളരെ രുചിയുള്ളതുമായ ഈ നൈവേദ്യം പ്രതിഗ്രഹിച്ച് ദേവിയിങ്കലെ ഭക്തി എന്നും സ്ഥിരയാക്കിച്ചെയ്യണമേ.

19 ഹസ്തപ്രക്ഷാളനം.

ഗന്ധതോയംമഹാദിവ്യംസുവർണ്ണകലശേസ്ഥിതം
ഹസ്തപ്രക്ഷാളനാർത്ഥായപാനീയംതേനിവേദയേ”

അനേകം സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങൾചേർത്തു മണംപിടിപ്പിക്കപ്പെട്ടതും, അതിശ്രേഷ്ഠമായും, പൊൻകലശത്തിൽ ഇരുന്നതുമായ ഒരു ജലം ഞാൻദേവിക്കു് കൈകഴുകുവാനായിനിവേദിക്കുന്നു.

20 ഫലം.

ദ്രാക്ഷാകർജ്ജൂരകദളീപനസാമ്രകപിത്ഥകം
നാളികേരേക്ഷുജംബ്വാദിഫലാനിപ്രതിഗൃഹ്യതാം”

അല്ലയോദേവി! മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം, ഈന്തപ്പഴം, കദളിപ്പഴം, ചക്കപ്പഴം, മാമ്പഴം, വിളാർമ്പഴം, നാളികേരം, കരിമ്പ്, ഞാവൽപ്പഴം മുതലായഈഫലങ്ങളെ പ്രതിഗ്രഹിക്കേണമേ,

21 താംബൂലം

ഏലാലവംഗകസ്തൂരീകർപ്പൂരൈഃപുഷ്പവാസിതം
വടികാംമുഖവാസാർത്ഥമർപ്പയാമിസുരേശ്വരി!”

അല്ലയോദേവനാഥേ! ഏലം, ഇലവർങ്ഗം, കസ്തൂരി, പച്ചക്കർപ്പൂരം മുതലായത് ചേർക്കപ്പെട്ടതും വിശേഷിച്ച് നല്ല സുഗന്ധങ്ങളെക്കൊണ്ടു വാസനപിടിപ്പിക്കപ്പെട്ടതുമായ ഒരു വടിക ദേവിയുടെ മുഖവാസനക്കായി ഞാൻസമർപ്പിക്കുന്നു.

22 ദക്ഷിണ.

„പൂജാഫലസമൃദ്ധ്യർത്ഥംതവാഗ്രേസ്വർണ്ണമീശ്വരി!
സ്ഥാപിതംതേനമേപ്രീതാപൂർണ്ണാൽകുരുമനോരഥാൽ”

അല്ലയോ അഷ്ടൈശ്വര്യസമ്പന്നയായ ദേവി! എന്റെ ഈ പൂജാകൎമ്മത്തിന്റെ ഫലപ്രാപ്തിക്കായി ദേവിയുടെ മുമ്പാകെ ഇതാ സൎവ്വവും സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ടു സന്തോഷിച്ച് എന്റെ അനുഗ്രഹങ്ങളെല്ലാം പൂൎത്തിയാക്കിച്ചെയ്യേണമേ!

23 നീരാജനം. “ശ്രീജാതശ്രീ”

“കൎപ്പൂരവൎത്തിസംയുക്തം ഗോഘൃതേന സമന്വിതം
നീരാജനം മയാ ദത്തം ഗൃഹാണ പരമേശ്വരി!”

അല്ലയോ അതിപ്രഭയോടുകൂടിയ ദേവി! പശുവിൻ നെയ്യോടും, കൎപ്പൂരംകൊണ്ടുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള തിരികളോടും കൂടിയതും, ഞാൻ ദാനം ചെയ്യുന്നതുമായ ഈ നീരാജനം ഗ്രഹിച്ചരുളണമേ.

24 നമസ്കാരം. “ത്ര്യൎഭാംവഃശ്രീ”

“നമസ്തേ ദേവദേവേശി! നമസ്തേഽഭീപ്സിതപ്രദേ!
നമസ്തേ ദേവദേവേശി! നമസ്തേ ശങ്കരപ്രിയേ!”

അല്ലയോ ദേവദേവന്മാരുടെ നാഥയായുള്ളോവേ! അഭീഷ്ടങ്ങളെ ദാനംചെയ്യുന്നോളേ! അവിടുത്തേക്കു നമസ്കാരം. അല്ലയോ ദേവേശ്വരവല്ലഭേ! പരമശിവന്റെ ഇഷ്ടയായിട്ടുള്ളോവേ! അവിടുത്തേക്കു നമസ്കാരം.

25 മന്ത്രപുഷ്പം. “യശ്ശുചിഃ പ്രയതോ”

“ദാമോദരി! നമസ്തേസ്തു നമസ്ത്രൈലോക്യനായികേ!
നമസ്തേസ്തു മഹാലക്ഷ്മി! ത്രാഹി മാം പരമേശ്വരി!”

ഉദരത്തിങ്കൽ മാലയുള്ളവളേ! മൂന്നുലോകങ്ങൾക്കും നാഥയായുള്ളവളേ! അവിടുത്തേക്കു നമസ്കാരം! അല്ലയോ മഹാലക്ഷ്മി! അവിടുത്തേക്കു നമസ്കാരം! അല്ലയോ പരമേശ്വരി! അവിടുത്തേക്കു നമസ്കാരം! എന്നെ രക്ഷിക്കേണമേ!

26 പ്രാൎത്ഥന.

“ന്യൂനം വാപ്യധികം വാപി യന്മയാ മോഹതഃ കൃതം
സൎവ്വം തദസ്തു സമ്പൂൎണ്ണം ത്വൽപ്രസാദാന്മഹേശ്വരി!
ദ്രവ്യമാരോഗ്യവിജയം ദേഹി ദേവി! നമോസ്തു തേ
ഭൂതപ്രേതപിശാചേഭ്യോ രക്ഷോഭ്യശ്ച മഹേശ്വരി!
ദേവേഭ്യോ മാനുഷേഭ്യശ്ച ഭയേഭ്യോ രക്ഷ മാം സദാ”

അല്ലയോ പരമേശ്വരി! ഞാൻ അറിവില്ലായ്കകൊണ്ടു യാതൊന്നു കൂടുതലായിട്ടും, കുറവായിട്ടും ചെയ്തുവോ അതെല്ലാം അവിടുത്തെ അനുഗ്രഹമുണ്ടായി പരിപൂൎണ്ണമായിത്തീരേണമേ. എനിക്കു വേണ്ട ധനവും, ദേഹസുഖവും, ജയവും തരേണ

ദേ. അവിടുത്തെക്കു നമസ്കാരം. ഭൂതങ്ങളിൽ നിന്നും, പ്രേതങ്ങളിൽനിന്നും പിശാചുക്കളിൽ നിന്നും, ദേവന്മാരിൽനിന്നും, മനുഷ്യരിൽ നിന്നും, മറ്റെല്ലാഭയങ്ങളിൽ നിന്നും എന്നെ എല്ലായ്പ്പോഴും രക്ഷിക്കണമേ! എന്നുപ്രാർത്ഥിച്ചു പൂജസമാപിക്കുക. *

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേ ദേവീപൂജാ

സംപൂർണ്ണം.

ശ്രീ.

പുരുഷസൂക്തം

ഉത്തരാനുവാകം.

ശ്രീഗണേശായ നമഃ.

അദ്ഭ്യസ്സംഭൂതഃ പൃഥിവ്യൈ രസാച്ച
വിശ്വകർമ്മണസ്സമവർത്തതാധി
തസ്യ ത്വഷ്ടാ വിദധദ്രൂപമേതി
തൽപ്പുരുഷസ്യ വിശ്വമാജാനമഗ്രേ. 1

വിശ: ഭാ: സ:—ഈ കാണുന്ന ബ്രഹ്മാണ്ഡം ജലത്തിൽനിന്നുമുണ്ടായി. ഇതിൽപെട്ട ദേവ, മനുഷ്യ, മൃഗ, പക്ഷ്യാദി പ്രാണികൾ ഭൂമിയിലെ അന്നരസംകൊണ്ടു് വൃദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചു. അവരവരുടെ കർമ്മാനുസരണം ഭഗവാനാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടു യോഗ്യതയ്ക്കനുരൂപമായി വൃദ്ധിക്ഷയങ്ങളെയും പ്രാപിച്ചു. പരമാത്മാവു് ഇതിനെ സൃഷ്ടിച്ചുരക്ഷിക്കുവാനായ ഇതിൽ അന്തർയ്യാമിയായി വ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ആയതിനാൽ ഈ ജഗത്ത് പരമാത്മാവിനു ശേഷമാണു് ഉത്ഭവിച്ചതെന്നു ജ്ഞാനി ആദ്യമായിട്ടുതന്നെ അറിഞ്ഞു.

വിദ്യാ: ഭാ: സ:—വിരാട്പുരുഷസ്വരൂപമെന്നു മേൽ പറയപ്പെട്ട ഈ ബ്രഹ്മാണ്ഡം ജലഭൂമികളെക്കൊണ്ടു് ഉണ്ടായി. ഇതിൽ കഠിനാംശം ഭൂമിയും, മൃദ്വംശം ജലവുമാകുന്നു. ഇവരണ്ടു കൂടിച്ചേർന്നാണു് അണ്ഡമുണ്ടായതു്. ഈ അണ്ഡം സർവ്വേശ്വരങ്കൽനിന്നുമുണ്ടായി. സർവ്വേശ്വരൻ എന്നുപറയുന്ന

---

* അധികം രണ്ടാംഭാഗം ദേവീകല്പത്തിൽ കണ്ടുകൊൾക.

വൻ ഈ ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിന്റെ അഭിമാനിയായി നിൽക്കുന്നപുരുഷനാകുന്നു. ആ സർവേശ്വരൻ അണ്ഡത്തിലുള്ള ലോകങ്ങളേഎല്ലാം സൃഷ്ടിച്ച്, അതുകളിൽ താൻ ദേവമനുഷ്യാദിരൂപനായിട്ടുംഭവിച്ചു. ചരാചരത്തോടുകൂടിയ ഈ ജഗത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നകാലത്തിൽതന്നെ അനേകമായിട്ടുജനിച്ചു.

വേദാഹമേതംപുരുഷംമഹാന്തം
ആദിത്യവർണ്ണംതമസഃപുരസ്താൽ
തമേവംവിദ്വാനമൃതഇഹഭവതി
നാന്യഃപന്ഥാവിദ്യതേഽയനായ. 2

വിശി: ഭാ: സം:—സകലജഗത്തിനും കാരണഭൂതമായ പ്രകൃതിമണ്ഡലത്തിനും അപ്പുറം ശുദ്ധസത്വമയമായിരിക്കുന്ന ശ്രീവൈകുണ്ഠത്തിൽ കോടിസൂര്യസമാനനായി പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സാക്ഷാൽ പരമപുരുഷനെ ഞാൻഅറിഞ്ഞു. (എന്നു "വേദപുരുഷൻ" പറയുന്നു.) ഇപ്രകാരം യാവനൊരുത്തൻ ഈ ശ്രീപതിയെ ഉപായോപേയമായി അറിയുന്നുവോ, അവൻ ഈ ജന്മത്തിൽതന്നെ മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുന്നവനായി ഭവിക്കുന്നു. മോക്ഷംപ്രാപിക്കുന്നതിനു ഇതിൽനിന്നും അപരമായിട്ടു വേറൊരുമാർഗ്ഗവുമില്ലാ.

പ്രജാപതിശ്ചരതിഗർഭേഅന്തഃ
അജായമാനോബഹുധാവിജായതേ
തസ്യധീരാഃപരിജാനന്തിയോനിം
മരീചീനാംപദമിച്ഛന്തിവേധസഃ 3

വിശി: ഭാ: സം:—സിദ്ധോപായനായ പരമപുരുഷൻ തന്നിൽ അദ്വേഷത്തേയും ആഭിമുഖ്യത്തേയും ഉണ്ടാക്കുവാനായി സകലപ്രാണികളുടേയും ഉള്ളിൽ അന്തര്യാമിയായി സഞ്ചരിക്കുന്നു. താൻ ഈ ലോകത്തിൽ അവതരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് മറ്റൊരുപ്രയോജനവുമില്ലെങ്കിലും തന്റെ ദിവ്യവിഗ്രഹങ്ങൾ ഇവർക്ക് അനുഭവിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി യുഗംതോറും നൃസിംഹ, രാമ, കൃഷ്ണാദ്യനേകാവതാരങ്ങളെചെയ്യുന്നു. ആ ശ്രീപതിയുടെ അവതാരങ്ങൾ ആശ്രിതജനങ്ങളെ രക്ഷിക്കുവാനാകുന്നുഎന്നു ജ്ഞാനികൾ മാത്രമേ അറിയുന്നുള്ളു. ആയവർ നിത്യസൂരികൾവസിക്കുന്ന പരമപദത്തെഇച്ഛിച്ച് അതിനായി ശ്രീപതിയുടെ അവതാര രഹസ്യങ്ങളേയും അറിയുന്നു.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിന് അഭിമാനിയായി

നിൽക്കുന്ന പുരുഷൻ അതിന്റെമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ ദേവമനുഷ്യാദിശരീരത്തെ പരിഗ്രഹിച്ച് സഞ്ചരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വരൂപം ചിദാനന്ദമാകയാൽ ഉല്പത്തിരഹിതമാകുന്നു. എങ്കിലും മായയെ സ്വീകരിച്ച് അനേകരൂപമായി ജനിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ യഥാർത്ഥസ്വരൂപം ജ്ഞാനികൾ അറിയുന്നു. അത്രിമുതലായ ഋഷിശ്രേഷ്ഠന്മാർ ഇദ്ദേഹത്തെ ആരാധിച്ചുംകൊണ്ടുതന്നെ ലോകത്തെ സൃഷ്ടിപ്പാനായിക്കൊണ്ട് അനുഗ്രഹിക്കുന്നു.

യോദേവേഭ്യആതപതി യോദേവാനാംപുരോഹിതഃ
പൂർവ്വോയോദേവേഭ്യോജാതഃനമോരുചായബ്രാഹ്മയേ. 4

വിശി: ഭാ: സം:—യാതൊരു പരമാത്മാവ് നിത്യസൂരികളെക്കൊണ്ട് ആയവരുടെ സർവ്വപാപങ്ങളും നശിപ്പിച്ച് സ്വാനുഭവത്തെ ദാനംചെയ്ത് അവർചെയ്യുന്ന ഉപചാരങ്ങളെയും താൻമുന്നിട്ടുനിന്നു അംഗീകരിക്കുന്നുവോ, ജാജ്വല്യമാനമായിരിക്കുന്ന ദിവ്യവിഗ്രഹത്തോടുകൂടിയ ആ പരമാത്മാവിനായ്ക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—യാതൊരുസർവ്വേശ്വരൻ ദേവതകളുടെ ഹൃദയകമലങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ച് തദ്രൂപമായി പ്രകാശിക്കുന്നുവോ? യാവനൊരുത്തൻദേവഗുരുവായിരിക്കുന്ന ബൃഹസ്പതിയായി ഭവിക്കുന്നുവോ? യാവനൊരുത്തൻ ദേവന്മാരിൽ നിന്നു മുൻപുജനിച്ചവനായ ബ്രഹ്മാവായിട്ടു ഭവിക്കുന്നുവോ? ആ സ്വയംപ്രകാശസ്വരൂപമായിരിക്കുന്ന സ്വരൂപത്തിനായ്ക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം.

രുചംബ്രാഹ്മംജനയന്തഃ ദേവാഅഗ്രേതദബ്രുവൻ
യസ്ത്വൈവംബ്രാഹ്മണോവിദ്യാൽതസ്യദേവാഅസൻവശേ 5

വിശി: ഭാ: സം:—ഭഗവൽകൈങ്കര്യപ്രാർത്ഥനയൊഴിച്ചു മറ്റൊരു പ്രയോജനത്തോടുകൂടാത്തവരായിരിക്കുന്ന നിത്യസൂരികൾ, ശ്രീപതിക്കു് എതിരായിനിന്നു് കൈങ്കര്യത്തെ പ്രാർത്ഥിച്ച് ഭഗവൽസംബന്ധിനിയായിരിക്കുന്ന പ്രീതിയെ ജനിപ്പിക്കുന്നു? ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായിരിക്കുന്ന ഏവനൊരുത്തൻ ഇപ്രകാരം കൈങ്കര്യപ്രാർത്ഥനയെ അറിയുന്നുവോ? അവന്, ബ്രഹ്മാവുതുടങ്ങീട്ടുള്ള സകലദേവന്മാരും സ്വാധീനന്മാരായി ഭവിക്കും.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—സൃഷ്ടികാലത്തിൽ ദേവന്മാർ ബ്രഹ്മസ്വരൂപമറിഞ്ഞ് ആയതിനെ സംബോധിച്ചുപറഞ്ഞു. ആ

ണെന്നെന്നാൽ—അല്ലയോ പരമാത്മാവേ! അങ്ങയുടെസ്വരൂപം യാവനൊരുത്തൻ അറിയുന്നുവോ? അവന്നുബ്രഹ്മാവു് തുടങ്ങിട്ടുള്ളദേവന്മാർ സ്വാധീനന്മാരായിട്ടു ഭവിയ്ക്കും. ബ്രഹ്മജ്ഞാനിതന്നെ പരബ്രഹ്മമാകയാലും, താൻതന്നെ ദേവന്മാക്കു അന്തൎയ്യാമിയാകയാലും തന്റെ സ്വാധീനത്തിൽ അവർ ഇരിയ്ക്കുമെന്നുസാരം.

ഹ്രീശ്ചതെലക്ഷ്മീശ്ചപത്ന്യൌ അഹോരാത്രേപാൎശ്വേ
നക്ഷത്രാണിരൂപം അശ്വിനൌവ്യാത്തം
ഇഷ്ടംമനിഷാണ അമുംമനിഷാണ 6
സൎവ്വംമനിഷാണ . . . . . .

വിശി: ഭാ: സം:—ഭൂമീദേവി, ലക്ഷ്മീദേവി എന്നീരണ്ടു പേരും അങ്ങയുടെ ഭാൎയ്യമാരാകുന്നു. ഇവർ ഇരുവരും അങ്ങയുടെ ഇരുവശവും എല്ലായ്പോഴും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. നക്ഷത്രംപോലെ പ്രകാശിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അങ്ങയുടെ ദിവ്യവിഗ്രഹം ഏററവും അഴകോടുകൂടിയതായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ തിരുമുഖം അശ്വിനീദേവകളുംപോലെ അതിസുന്ദരമായിരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമിരിക്കുന്നദിവ്യവിഗ്രഹത്തോടു കൂടിയ അങ്ങയുടെവിഷയത്തിൽ ഞാൻ പ്രാൎത്ഥിച്ച കൈങ്കൎയ്യവും മററു എല്ലാഇഷ്ടങ്ങളും തന്നു് അരുളണമേ.

വിദ്യാ: ഭാ: സം:—ലജ്ജയ്ക്കു് അഭിമാനിനിയായിരിക്കുന്ന ദേവതയും, ഐശ്വൎയ്യത്തിനു അഭിമാനിനിയായിരിക്കുന്ന ദേവതയും അങ്ങേയ്ക്കുഭാൎയ്യമാരായിരിക്കുന്നു. പകലും രാത്രിയും അങ്ങയുടെ ശരീരത്തിന്റെ ഇരുവശങ്ങളായിട്ടുഭവിക്കുന്നു. നക്ഷത്രങ്ങൾ ശരീരമായിട്ടും, അശ്വിനീദേവകൾമുഖമായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു. ഞാൻപ്രാൎത്ഥിച്ച തത്വജ്ഞാനവും, ഇഹലോകത്തിലുണ്ടാകുന്ന പശു, ധനം മുതലായ എല്ലാവറേറയും തന്നരുളുന്നമേ.

ഇതിലഘുപൂജാരതോ
പുരുഷസൂക്തം ഉത്തരാനുവാകം

സമ്പൂൎണ്ണം.

ശ്രീ

നാരായണസൂക്തം.

സഹസ്രശീർഷം ദേവം വിശ്വാക്ഷം വിശ്വശംഭുവം
വിശ്വം നാരായണം ദേവമക്ഷരം പരമം പ്രഭും
വിശ്വതഃ പരമം നിത്യം വിശ്വം നാരായണം ഹരിം
വിശ്വമേവേദം പുരുഷസ്തദ്വിശ്വമുപജീവതി
പതിം വിശ്വസ്യാത്മേശ്വരം ശാശ്വതം ശിവമച്യുതം
നാരായണം മഹാജ്ഞേയം വിശ്വാത്മാനം പരായണം
നാരായണഃ പരംബ്രഹ്മതത്വം നാരായണഃ പരഃ
നാരായണഃ പരോജ്യോതിരാത്മാ നാരായണഃ പരഃ
യച്ചകിഞ്ചിജ്ജഗത്യസ്മിൻ ദൃശ്യതേ ശ്രൂയതേഽപിവാ
അന്തർബ്ബഹിശ്ചതത്സർവ്വംവ്യാപ്യനാരായണഃസ്ഥിതഃ
അനന്തമവ്യയംകവിം സമുദ്രേന്തം വിശ്വശംഭുവം
പദ്മകോശപ്രതീകാശം ഹൃദയംചാപ്യധോമുഖം
അധോനിഷ്ട്യാവിതസ്ത്യാന്തേ നാഭ്യാമുപരിതിഷ്ഠതി
ഹൃദയം വിജാനീയാദ്വിശ്വസ്യായതനംമഹത്
സന്തതം സിരാഭിസ്തു ലംബത്യാകോശസന്നിഭം
തസ്യാന്തേസുഷിരം സൂക്ഷ്മംതസ്മിൻസർവ്വം പ്രതിഷ്ഠിതം
തസ്യമദ്ധ്യേ മഹാനഗ്നിർവിശ്വാർച്ചിർവിശ്വതോമുഖഃ
സോഽഗ്രഭുഗ്വിഭജൻ തിഷ്ഠന്നാഹാരമജരഃകവിഃ
സന്താപയതിസ്വന്ദേഹ മാപാദതലമസ്തകഃ
തസ്യമദ്ധ്യേവഹ്നിശിഖാ അണീയോർദ്ധ്വാവ്യവസ്ഥിതഃ
നീലതോയദമദ്ധ്യസ്ഥാ വിദ്യുല്ലേഖേവഭാസ്വരാ
നീവാരശൂകവത്തന്വീപീതാഭാസ്വത്യണൂപമാ
തസ്യാശ്ശിഖായാമദ്ധ്യേപരമാത്മാവ്യവസ്ഥിതഃ
സബ്രഹ്മസശിവസ്സേന്ദ്രസ്സോക്ഷരഃപരമസ്സ്വരാട്.

[ഇതിഏകാദശോനുവാകഃ]

സഹസ്രശീർഷം=ആയിരം തലയുള്ളവനും— ദേവം= പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനും—വിശ്വാക്ഷം=എല്ലാവറ്റേയുംകാണുന്നവനും—വിശ്വശംഭുവം=എല്ലാവററിനും മോക്ഷം ചെയ്യുന്നവനും—വിശ്വം=എല്ലാ വസ്തുക്കൾക്കും ആത്മാവാ

യിരിക്കുന്നവനും — ദേവം=അതിൻദോഷങ്ങളററവനും — അക്ഷരം=നാശമില്ലാത്തവനും — പരമം=സൎവ്വശ്രേഷ്ഠനും — പ്രഭും=ജഗൽസ്വാമിയുമായിരിക്കുന്നവൻ — നാരായണം=നാരായണനാകുന്നു."

"വിശ്വതഃപരമം=എല്ലാവററിനേക്കാളും ശ്രേഷ്ഠനായിരിക്കുന്നവനും — നിത്യം=ഉല്പത്തിയില്ലാത്തവനും — നാരായണം=പ്രാപകനായിരിക്കുന്നവനും — വിഷ്ണും=വിഷ്ണുതന്നെ. ഇദംവിശ്വംപുരുഷഏവ=ഈകാണുന്ന പ്രപഞ്ചം പുരുഷൻതന്നെ ആകുന്നു. തൽവിശ്വംഉപജീവതി=അവൻ അന്തരാത്മാവാകയാൽ പ്രപഞ്ചം അവനെ പ്രാപിച്ച് ഉപജീവിക്കുന്നു. വിശ്വസ്യ=പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ — പതിം=നായകനും — ആത്മേശ്വരം=എല്ലാ ആത്മാക്കൾക്കും നായകനും — ശാശ്വതം=ജനനമരണമില്ലാത്തവനും — ശിവം=ശിവൻ എന്നു പറയപ്പെടുന്നവനും — അച്യുതം=പ്രാപിച്ചവരെ കീഴ്പതിപ്പിക്കാത്തവനും — മഹാജ്ഞേയം=ശ്രേഷ്ഠമായി അറിയുന്നവനും — വിശ്വാത്മാനം=എല്ലാററിനും ആത്മാവും — പരായണം=എല്ലാവററിനഗതിയും — നാരായണം=നാരായണൻ തന്നെ ആകുന്നു. പരബ്രഹ്മ=പരബ്രഹ്മവും — നാരായണഃ=നാരായണൻ ആകുന്നു. പരഃതത്വംനാരായണഃ=ശ്രേഷ്ഠമായിരിക്കുന്ന യഥാൎത്ഥവസ്തുവുംനാരായണൻആകുന്നു. പരഃജ്യോതിഃനാരായണഃ=ശ്രേഷ്ഠമായിരിക്കുന്ന ജ്യോതിസ്സും നാരായണൻ ആകുന്നു. പരഃ ആത്മാനാരായണഃ=ശ്രേഷ്ഠമായിരിക്കുന്ന ആത്മാവും നാരായണൻ ആകുന്നു. — അസ്മിൻജഗതി=ഈ പ്രപഞ്ചത്തിൽ — യൽകിഞ്ചിൽദൃശ്യതേ=യാതൊന്നുകാണപ്പെടുന്നുവോ — ശ്രൂയതേപിവാ=അല്ലെങ്കിൽ കേൾക്കപ്പെടുന്നുവോ — തൽസൎവ്വം=ആയതെല്ലാം — അന്തഃ=ഉള്ളിലും — ബഹിശ്ച=വെളിയിലും — വ്യാപ്യ=വ്യാപിച്ചിട്ട് — നാരായണഃ=നാരായണൻ — സ്ഥിതഃ=സ്ഥിതനായിഭവിക്കുന്നു. അനന്തം=അനന്തൻഎന്നുപറയപ്പെടുന്നവനും — അവ്യയം=നാശരഹിതനും — കവിം=എല്ലാശബ്ദങ്ങളെ ഉച്ചരിക്കുന്നവനും — സമുദ്രേന്തം=സമുദ്രത്തിൽ വസിക്കുന്നവനും — വിശ്വശംഭുവം=സകലത്തിനും നന്മചെയ്യുന്നവനും — നാരായണഃ=നാരായണൻ ആകുന്നു. നിഷ്ട്യാ=കഴുത്തിന്റെ മൂലഭാഗത്തിനു — അധഃ=കീഴും — നാഭ്യാം=പൊക്കിളിൽ — ഉപരി=മേലും — വിതസ്ത്യാം=ചെറുവിരൽകുട്ടി വെക്കുന്ന ചാൺ അളവിൽ — പത്മ

കോശപ്രതീകാശം=താമരമൊട്ടിനു സമാനമായി— അധോമുഖം=തലകീഴായുമിരിക്കുന്ന— ഹൃദയം ചാപി=ഹൃദയവും— തിഷ്ഠതി=ഇരിക്കുന്നു. തൽ=ആ— ഹൃദയം=ഹൃദയത്തെ— വിശ്വസ്യ=ജഗൽസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന നാരായണന്റെ— മഹൽ=ശ്രേഷ്ഠമായിരിക്കുന്ന— ആയതനം=ഇരിപ്പിടമായിട്ട്— വിജാനീയാൽ=അറിയണം. ആകോശസന്നിഭാം=അല്പം മലർന്നിരിക്കുന്ന താമരമൊട്ടിനു സമാനമായിരിക്കുന്ന ആ ഹൃദയം—

സന്തതം=എല്ലായ്പോഴും— സിരാഭിഃ=ഞരമ്പുകളോടുകൂടി— ലംബതി=തൂങ്ങിനിൽക്കുന്നു. തസ്യ=ആ ഹൃദയപദ്മത്തിന്റെ— അന്തേ=നടുവിൽ— സൂക്ഷ്മം=സ്വല്പമായ— സുഷിരം=ദ്വാരവും— അസ്തി=ഉണ്ട്. തസ്മിൻ=ആ ദ്വാരത്തിൽ— സർവം=എല്ലാവറ്റിനും ഈശ്വരനായിരിക്കുന്നവൻ—

പ്രതിഷ്ഠിതം=ഇരിക്കുന്നു. വിശ്വാർച്ചിഃ=എല്ലായിടത്തും ജ്വാലയോടുകൂടിയവനും— വിശ്വതോമുഖഃ=എല്ലായിടത്തും മുഖത്തോടുകൂടിയവനും— മഹാൻ=ശ്രേഷ്ഠനായുമിരിക്കുന്ന അഗ്നിഃ=ജഠരാഗ്നിസ്വരൂപൻ— തസ്യ=ആ ഹൃദയപദ്മത്തിന്റെ— മദ്ധ്യേ=നടുവിൽ— വർത്തതേ=ഇരിക്കുന്നു. സ തു=ആ ജഠരാഗ്നിയാകട്ടെ— അജരഃ=അജരമായി— കവിഃ=ഒലിച്ചുകൊണ്ട്— ആഹാരം=ഭക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതിനെ— വിഭജൻ=മൂന്നായിതിരിച്ച്— അഗ്രഭുൽ=ആദ്യം താൻ ഭക്ഷിക്കുന്നു.

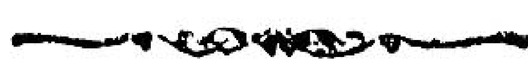
സ്വം=തന്റെ— ദേഹം=ശരീരത്തെ— ആപാദതലമസ്തകഃ=ഉള്ളംകാൽമുതൽ തലവരെ— സന്താപയതി=ചൂടിനെ ഉണ്ടാക്കുന്നു. തസ്യ=ആ അഗ്നിയുടെ— മദ്ധ്യേ=നടുവിൽ— അണീയോർദ്ധ്വാ=അത്യല്പയായും മേല്പോട്ടുനോക്കുന്നതായുമിരിക്കുന്ന— വഹ്നിശിഖാ=അഗ്നിജ്വാല— വ്യവസ്ഥിതാ= ഇരിക്കുന്നു. നീലതോയദമദ്ധ്യസ്ഥാ=കാർമേഘത്തിന്റെ നടുവിൽ ഇരിക്കുന്നതും— ഭാസ്വരാ=അതിതേജസ്സുള്ളതുമായ— വിദ്യുല്ലേഖേവ=മിന്നൽപിണരെന്നപോലെയും— നീവാരശൂകവൽ=നെൽനനിപോലെ— തന്വീ=മെലിഞ്ഞതായും— പീതാഭാ=സ്വയംപ്രകാശമായും— തനൂപമാ=സമാനത്തോടുകൂടാത്തതായും— സ്യാൽ=ഭവിക്കും. തസ്യാഃ ശിഖായാഃ=ആ അഗ്നിജ്വാലയുടെ— മദ്ധ്യേ=നടുവിൽ— പരമാത്മാ=പരമാത്മാവു— വ്യവസ്ഥിതഃ=ഇരിക്കുന്നു. സഃ=അവൻ=ശിവഃ=ശിവാന്തര്യാമി. സഃ=അവൻ— ഇന്ദ്രഃ=ഇന്ദ്രാന്തര്യാമി.

സഃ=അവൻ — അക്ഷരഃ=നാശരഹിതൻ. പരമഃ=ശ്രേഷ്ഠൻ — സ്വരാട്=ആത്മജ്ഞാനവശ്യൻ."

ഇതി ലഘു പൂജാ രത്നേ
"നാരായണസൂക്തം"
സമ്പൂർണ്ണം.

അഥഭൂസൂക്തം.

ഭൂമിർഭൂമ്നാദ്യൗർവരിണാന്തരിക്ഷംമഹിത്വാ
ഉപസ്ഥേതേദേവ്യദിതേഗ്നിമന്നാദ്യായാദധേ (൧.)

വിശ: ഭാ: സം:— [൧] ഭൂമിദേവിഎന്നുപറയുന്നവൾ ക്ഷമയ്ക്കു് അധിഷ്ഠാതൃദേവതയാകുന്നു. ക്ഷമ എന്നു പറയുന്നതു് അന്യന്മാർ തന്നെ എത്രതന്നെ ഉപദ്രവിച്ചാലും തന്റെ അവരെ ഉപദ്രവിക്കാതെ പൊറുത്തിരിക്കുന്നതാകുന്നു. ആ ഭൂമിദേവി ഭൂമിമുതൽ കീഴിലുള്ളലോകങ്ങളും, സ്വർഗ്ഗംമുതൽ മേലുള്ളലോകങ്ങളും, നടുവിലുള്ള അന്തരിക്ഷം എന്നീ മൂന്നുലോകങ്ങളുടെ രൂപത്തോടുകൂടിയവളായിഭവിക്കുന്നു. (അതുകളിൽഅന്തര്യാമിയായിരുന്നു് ആലോകങ്ങളേയും അതുമൂലമായി അവിടെയുള്ള വസ്തുക്കളേയും കീഴ്പോട്ടു വീഴാതെധരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.) അതാതുകളിൽവസിക്കുന്ന പ്രാണികൾ മലവിസർജ്ജനംചെയ്യുക, വെട്ടുക, കുഴിക്കുക, ചവിട്ടുക, ചാടുക, ഓടുകമുതലായ അനേകവിധംചെയ്താലും അവയെല്ലാം ക്ഷമിച്ചു്, അവർക്കു വേണ്ടതുആഹാരവും, ഇഷ്ടംപോലെക്രീഡിക്കുന്നതിനുള്ളസ്ഥലവുംകൊടുത്തു് സംരക്ഷിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമിരിക്കുന്ന ഭൂമിദേവിയെതനിക്കു് പരമാത്മാവിൽഭക്തിയുണ്ടാകുന്നതിനുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

[൨] അല്ലയോഭൂമിദേവി! അവിടുത്തേക്കു് വ്യാപിക്കൽ, മേന്മ, മഹത്വം എന്നീമൂന്നുഗുണങ്ങളുണ്ടു്. അവയിൽവ്യാപിക്കൽ എന്നഗുണത്തോടു കൂടിയവളായി ഭൂമിയിൽ പ്രവേശിച്ചു അവിടെയുള്ള പ്രാണികൾക്കുയഥേഷ്ടമായി സഞ്ചരിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ പരപ്പോടു കൂടിയഭൂമിയായി ഭവിക്കുന്നു. മേന്മ എന്നഗുണത്തോടുകൂടിയവളായി അന്തരിക്ഷ

ത്തിൽ പ്രവേശിച്ച് നിരാധാരമായി സഞ്ചരിക്കുന്ന സൂര്യചന്ദ്രൻമുതലായ ഗ്രഹങ്ങളേയും, നക്ഷത്രങ്ങളേയും കീഴ്പോട്ടു വീഴാതെധരിക്കുവാനായിക്കൊണ്ട് അന്തരീക്ഷലോകമായുംഭവിക്കുന്നു.

[നു] ഭൂമി എന്നുപറയുന്നത് ധാന്യം മുതലായ ശ്രേഷ്ഠവസ്തുക്കൾ ഉണ്ടാകുന്നദേശം. ദ്യോവ് എന്നുപറയുന്നതു ദേവന്മാർക്രീഡിക്കുവാൻവേണ്ടി ആഗ്രഹിക്കുന്ന ദേശം. അന്തരീക്ഷം എന്നുവച്ചാൽ മേല്പോട്ടുള്ള നിരാധാരമായി സൂര്യചന്ദ്രാദികൾ സഞ്ചരിക്കുന്നദേശം. ഇതുകളിൽ അഗ്നി ടുന്നുപ്രവേശിച്ചുമേൽപ്പറയപ്പെട്ട ശ്രേഷ്ഠവസ്തുക്കൾ ഉണ്ടാകുന്നതിനായി ഭൂമിയെപരപ്പോടുകൂടിയും, സ്വർഗ്ഗത്തെ ദേവന്മാർ ആഗ്രഹിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ മേന്മയോടുകൂടിയതായും, അന്തരീക്ഷത്തെ ഗ്രഹ, നക്ഷത്ര, പക്ഷ്യാദികളെ താങ്ങിക്കൊണ്ടു നിൽക്കത്തക്കവിധത്തിൽമഹത്വത്തോടുകൂടിയതാക്കിയുംചെയ്തു് അതാതു സ്വരൂപത്തോടുകൂടിയവളായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു. മോക്ഷംപ്രാപിച്ച് അവിടെയുള്ള ഭഗവാനെ അറിഞ്ഞ് അനുഭവിച്ച് ആനന്ദിക്കത്തക്കതായ ഈ ജീവാത്മാവിന് ഭഗവാനിൽ ഭക്തിയുണ്ടാക്കിത്തരണമേ. (അഖിലലോകങ്ങളേയും അനുഭവിക്കത്തക്കതായ ഈ ആത്മാവിനെ തിരുവടിയിൽ സമർപ്പിക്കുന്നു. ഈ ആത്മാവിന് അന്നംമുതലായ സകലസമ്പത്തുകളുമുണ്ടാക്കിത്തരണമേ.)

വിദ്യാ:ഭാ:സാ:— ഈമന്ത്രംകൊണ്ടു ഗാർഹപത്യാഗ്നിയെ മൂന്നുലോകസ്വരൂപമായിട്ടുസ്തോത്രംചെയ്യുന്നു. അല്ലയോ ഗാർഹപത്യാഗ്നിയേ! പരപ്പുകൊണ്ടു് ഭൂമിയായും, ദേവകൊണ്ടു സ്വർഗ്ഗമായും മഹത്വംകൊണ്ട് അന്തരീക്ഷമായുംഭവിക്കുന്നു. ഗാർഹപത്യസ്വരൂപമായ ഹേ! ഭൂമിയേ! നിന്റെമടിയിൽ അന്നത്തെഭുജിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്നഗാർഹപത്യാഗ്നിയെ ഈ യാഗംചെയ്യുന്ന യജമാനനു അന്നംമുതലായ സമ്പത്തുകൾ വർദ്ധിക്കുവാൻവേണ്ടി സ്ഥാപനംചെയ്യുന്നു. നീ യജമാനന് സമസ്തസമ്പത്തും ഉണ്ടാക്കിത്തരണമേ.

അയംഗൗഃപൃശ്നിരക്രമീദസനന്മാതരംപുരഃ
പിതരംചപ്രയൻസ്വഃ. . . . .

വിശി: ഭാ: സം:— അല്ലയോ ഭൂമി! [illegible] ഇരുട്ടിനെപോക്കടിച്ചു് സകലവസ്തുക്കളേയും പ്രകാശിപ്പിച്ചു ലോകത്തെ രക്ഷിക്കുന്ന സൂര്യനും, ലോകമാതാവായ നിന്നെ

ഒരിടത്തുനില്ക്കാതെ അതിവേഗമായിച്ചെന്നു, സമസ്തലോകപാലകനായ മഹാവിഷ്ണുവിനെ തന്മദ്ധ്യത്തിലാക്കി ദിവസം പ്രതിപ്രദക്ഷിണംചെയ്തുവരുന്നു.

വ്യാ: ഭാ:സാ:— ആദിത്യനായുദിക്കുന്ന ഈ ഗാർഹപത്യാഗ്നി മൂന്നു ലോകത്തേയും അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു. മാതരം=ഭൂലോകം പിതരം=സ്വർഗ്ഗലോകം— ഇപ്രകാരം വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ശിഷ്ടം മുൻ പറഞ്ഞതുപോലെ.

*ത്രിംശദ്ധാമ വിരാജതി വാക്പതംഗായ ധീയതേ
പ്രത്യസ്യ വഹദ്യുഭിഃ. ൩

വിശി:ഭാ:സ:— ഈ സൂര്യൻ ഒരുനിമിഷവും ഒഴിവില്ലാതെ അവിടത്തെ പ്രദക്ഷിണംചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു എല്ലാവരാലുംസ്തുതിക്കപ്പെടുന്നവനായി പ്രകാശിക്കുന്നു. ആയതിനാൽ വേദവും ആ സൂര്യനെസ്തോത്രം ചെയ്യുന്നു. ആസൂര്യനോടുകൂടി സാക്ഷാൽ മഹാവിഷ്ണു എഴുന്നള്ളിയിരുന്നു ലോകപരിപാലനവിഷയത്തിൽ ലേശവുംമടിയ്ക്കാതെ അറുപതുനാഴികയും ജാഗ്രതയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു. വേദവും ആ മഹാവിഷ്ണുവിനെ തന്നെ സ്തുതിക്കുന്നു. അല്ലയോമഹാവിഷ്ണുദേവ! അങ്ങയുടെ തേജസ്സുകളെക്കൊണ്ട് എന്റെ പാപങ്ങളെനശിപ്പിക്കേണമേ.

വി:വ്യാ:ഭാ:സാ:— ഒരുദിവസത്തിൽ മുപ്പതു മുഹൂർത്തങ്ങൾ ഉണ്ടു. ഈ മുപ്പതുമുഹൂർത്തങ്ങളിലും വേദങ്ങൾ വിടാതെ സൂര്യനെസ്തുതിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ഇരിക്കുന്ന ഹേ! സൂര്യദേവ! ഞാൻ എന്തുദ്രോഹംചെയ്തിരുന്നാലും അതിനെമനസ്സിൽ വയ്ക്കാതെ വിട്ടുകളയണമേ. എന്നാൽ അനുഗ്രഹമുണ്ടായി ഞാൻ തരുന്നഹവിസ്സിനെ അവിടത്തെ കിരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു സ്വീകരിക്കണമേ.

അസ്യപ്രാണാദപാനത്യന്തശ്ചരതി രോചനാ
വ്യഖ്യന്മഹിഷസ്സ്വഃ. ൪

വിശി:ഭാ:സം:— ഈമഹാവിഷ്ണുവിന്റെ തേജസ്സ് പ്രാണികളുടെശരീരങ്ങൾക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു ഞരമ്പിൻ വഴിയായി വായുമേൽപ്പോട്ടുവരത്തക്കവിധത്തിൽചെയ്യുന്ന പ്രാണനം എന്ന വ്യാപാരത്തെയും, ഞരമ്പുവഴിയായി വായുകീഴ്പോട്ടുവരത്തക്കവിധത്തിൽ ചെയ്യുന്ന അപാനം എന്ന വ്യാപാരത്തെയും ചെയ്തു പ്രാണികളെ രക്ഷിച്ചുംകൊണ്ട് എല്ലാവരാലും പൂജിക്കത്തക്കതായും വലിയ അഴകോടുകൂടിയതായിട്ടും ശരീരത്തിനുള്ളിൽ പ്രകാശിക്കുന്നു.

*മുപ്പതു സ്ഥാനങ്ങൾ (മുഹൂർത്തങ്ങൾ) മുഹൂർത്തം = രണ്ടുനാഴിക)

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:—ഒരം സൂൎയ്യന്റെ തേജസ്സശ്വാസോച്ഛ്വാസം ചെയ്യുന്നതോടു സമാനമായി ഉദയാസ്തമയങ്ങളെ ചെയ്തുകൊണ്ട്, ഭൂമിയിലും, സ്വൎഗ്ഗത്തിലും, നടുവിലും സഞ്ചരിക്കുന്നു. വലിയമണ്ഡലത്തിൽ വസിക്കുന്നവനായ സൂൎയ്യൻ യജമാനന് സ്വൎഗ്ഗത്തെയും കൊടുക്കുന്നു. [ആകാശത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവനും, സൂൎയ്യരൂപേണ സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നവനായ ഹേ! ഗാൎഹപത്യാഗ്നി! അവിടത്തെ ആധാനം ചെയ്യുന്നു.-എന്നു താല്പൎയ്യം.] അല്ലെങ്കിൽ, സൂൎയ്യന്റെ തേജസ്സ് ശരീരങ്ങളുടെ ഉള്ളിൽ മുഖ്യപ്രാണരൂപമായിരുന്ന് പ്രാണനെന്നും അപാനനെന്നും, വ്യാനനെന്നും, ഉദാനനെന്നും, സമാനനെന്നു, അഞ്ചുവിധമായി സഞ്ചരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമിരിക്കുന്ന കാന്തിയോടുകൂടിയ സൂൎയ്യൻ ഉദയം മുതൽ അസ്തമനംവരെ ആകാശത്തിൽ വിളങ്ങുന്നു.

യൽത്വാക്രുദ്ധഃ പരോവപമന്യുനായദവൎത്ത്യാ
സുകല്പമഗ്നേ! തത്തവപുനസ്ത്വോദ്ദീപയാമസി .൫.

വിശ: ഭാ: സം:—ഇപ്രകാരം ലോകത്തെ സംരക്ഷിച്ച് ഒടുവിൽ മോക്ഷത്തെയും കൊടുക്കുന്നവനായ ഹേ! വിഷ്ണുഭഗവൻ! അവിടുത്തെ ധ്യാനിക്കുന്നതിനു ശക്തിയില്ലായ്കയാൽ കോപിച്ചുകൊണ്ട് ഇത്രനാളും ധ്യാനംചെയ്യാതെ ഇരുന്നുപോയി. ഇനി എപ്പോഴും അവിടത്തെ ധ്യാനിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണമേ. അങ്ങയാൽ അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടവനായി ഇനി എല്ലായ്പോഴും ധ്യാനിക്കാം.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:— അല്ലയോ ദക്ഷിണാഗ്നി! ഹോമിക്കുന്നതിന് പുരോഡാശം മുതലായത് ഉണ്ടാക്കത്തക്ക ധനസമൃദ്ധിയില്ലായ്കകൊണ്ടുള്ള ദാരിദ്ര്യത്താൽ കോപിച്ചുംകൊണ്ട് അങ്ങ ഉദാസനാചെയ്യുവടുന്നു. അതും അവിടുത്തെ അനുഗ്രഹത്താൽ അങ്ങ ആരാധിച്ചതായിട്ടുതന്നെ വരണമേ. ഇനിയും അവിടുത്തെ ആധാനംചെയ്യാം.

യത്തേമന്യുപരോപ്തസ്യപൃഥിവീമനുദധ്വസേ
ആദിത്യാവിശ്വേതദ്ദേവാവസവശ്ചസമാരഭൻ ൬.

വിശ: ഭാ: സം:—ഞാൻ കോപിച്ച് അവിടുത്തെ ധ്യാനിക്കാതെ വിട്ടതിൽ പിന്നീടു ഈ അകൃത്യം കൊണ്ടു അവിടുത്തേക്ക് എന്നിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള കോപം ഭൂമിദേവിയാൽ നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടു. [എന്തെന്നാൽ അങ്ങു കോപിച്ചകാലത്തിൽ ഭൂമി അങ്ങേക്കുവേണ്ട സമാധാനങ്ങൾ പറഞ്ഞു് ആകോപ

ത്തെതീൎത്തു]. അപ്രകാരമിരിക്കുന്ന അങ്ങയുടെ സ്വരൂപത്തെ പന്ത്രണ്ടു് ആദിത്യന്മാരും, വിശ്വദേവകളും, അഷ്ടവസുക്കളും ധ്യാനിക്കുന്നു. അവരെ അനുസരിച്ചു് ഞാനും അങ്ങേ ധ്യാനിക്കും.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ:— അല്ലയോ ഹവനീയനേ! ഞാൻ അങ്ങേക്കോപംകൊണ്ടു് ഉപാസനംചെയ്തു വിട്ടു. അതുമുതൽ അവിടുത്തെ തേജസ്സു് ഭൂമിയിൽ ലീനമായി ഭവിച്ചു. ആതേജസ്സിനെ ആദിത്യന്മാരും, വിശ്വദേവകളും ധരിച്ചു [ധരിക്കട്ടെ.]

മേദിനീദേവീ വസുന്ധരാസ്യാദ്വസുധാദേവീവാസവീ
ബ്രഹ്മവർച്ചസഃ പിതൃണാംശ്രോത്രംചക്ഷുർമനഃ ൧.

രത്നം മുതലായ ധനങ്ങളെ ധരിക്കുന്നവളായി, ആധനത്തെ പോഷിപ്പിക്കുന്നവളായി, ധാന്യരൂപമായിരിക്കുന്ന ധനത്തോടുകൂടിയവളായി പ്രകാശിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഭൂമിദേവി എനിക്കു് അനുകൂലയായി ഭവിക്കട്ടെ. എന്റെ രക്ഷകർത്താക്കന്മാൎക്കു് കാതു്, കണ്ണു്, മനസ്സു് മുതലായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെയും ബ്രഹ്മതേജസ്സിനെയും നൽകട്ടെ.

ദേവീഹിരണ്യഗർഭിണീദേവീപ്രസുവരീ
സദനേസത്യായനേസിദ . . . . . . ൨.

സത്യസ്വരൂപമായിരിക്കുന്ന പരബ്രഹ്മമാകുന്ന സ്ഥാനത്തോടുകൂടിയവളേ! സകലപ്രാണികൾക്കും വാസസ്ഥാനമായിരിക്കുന്നവളേ! ഗർഭത്തിൽ സ്വൎണ്ണത്തോടുകൂടിയവളായി, ക്രീഡിക്കുന്നവളായി, ഉൽകൃഷ്ടവസ്തുക്കളെ ഉണ്ടാക്കുന്നവളായി, വരം എന്നനിധിയോടുകൂടിയവളായി, വിഷ്ണുപത്നിയായിരിക്കുന്ന അവിടുന്നു് എന്നിൽ അനുഗ്രഹംചെയ്തു് ഇരുന്നരുളണമേ.

സമുദ്രവതീ!സാവിത്രീ!അനോദേവിമഹ്യംഗീ
മഹാധരണീമഹോവ്യതിഷ്ഠാഃ . . . . . ൩.
ശൃംഗേശൃംഗേയജ്ഞേയജ്ഞേവിഭീഷിണീ
ഇന്ദ്രപത്നീവ്യാപിനീസുരസരിഹ . . . . ൪.

സമുദ്രത്തോടുകൂടിയവളായി, ജഗല്ക്കാരണനായിരിക്കുന്ന വിഷ്ണുവിന്റെ ഭാൎയ്യയായി, പ്രാണികളെ ജീവിപ്പിക്കുന്നവളായി, മഹത്വത്തോടുകൂടിയവളായി, സകലക്രിയകൾക്കും ആധാരയായി, അതിശ്രേഷ്ഠയായി, എല്ലാവരേയും ധരിക്കുന്നവളായി, തേജോസ്വരൂപിണിയായി, അഷ്ടൈശ്വൎയ്യസമ്പന്നയായിരിക്കുന്ന ശ്രീമന്നാരായണന്റെ പത്നിയായി,

ദേവന്മാരാൽ സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നവളായി, ലോകമൊട്ടുക്കും പരക്കുന്നവളായിരിക്കുന്ന, ഭൂമിദേവി, ശിഖരം മുതലായ ഉയൎന്ന സ്ഥാനങ്ങളിലും, യാഗം മുതലായ ശ്രേഷ്ഠകാൎയ്യങ്ങളിലും ഇരിക്കുന്നു.

വായുമതീ ജലശയനീ ശ്രിയം ധാരാജസ്സത്യാ-
ധോപരി മേദിനീ സംപരധത്വം ഗായായാ. ൯൧.

വായുമുതലായ മറ്റു ഭൂതങ്ങൾക്കു് ആധാരഭൂതയായി, സമുദ്രജലത്തിൽ കിടക്കുന്നവളായി, സനാതനസത്രൂപിണിയായിരിക്കുന്ന മഹാലക്ഷ്മിയെ ധരിക്കുന്നവളായി, ജനനമില്ലാത്തവളായി, അനന്തന്മാരുടെമേൽ പൂൎണ്ണകടാക്ഷത്തോടുകൂടിയവളായിരിക്കുന്ന ആ ഭൂമിദേവി പ്രാണികൾക്കു മോക്ഷസാധനങ്ങളായ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ടി തന്നെ ആധാരമായിരിക്കുന്നു.

വിഷ്ണുപത്നീം മഹീം ദേവീം മാധവീം മാധവപ്രിയാം
ലക്ഷ്മീപ്രിയസഖീം ദേവീം നമാമ്യച്യുതവല്ലഭാം ൯൨.

മഹാവിഷ്ണു ജഗദ്രക്ഷണാൎത്ഥം അവതരിക്കുമ്പോൾ അതിനു തന്നോടുകൂടി അനുകൂലയായി നിന്നു് കാൎയ്യം സാധിച്ചുകൊടുക്കുന്നവൾ—വിഷ്ണുപത്നി— മാധവപ്രിയ= ശ്രീമഹാലക്ഷ്മിയോടുകൂടി സൎവ്വേശ്വരൻ ഏകരസഭരനായിരിക്കുന്നസമയം ആ മഹാലക്ഷ്മിക്കു സമീപം ഇരുന്നു് അന്നംസ്തനം മുതലായതു കൊണ്ടു് വിഷ്ണുവിനെ ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നവൾ— ലക്ഷ്മീപ്രിയസഖി= മഹാലക്ഷ്മിക്കു ഇഷ്ടയായ തോഴി (സമാനഗുണത്തോടുകൂടിയവൾ) ദേവി= സൌന്ദൎയ്യംകൊണ്ടും മറ്റുഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടും പ്രകാശിച്ചിരിക്കുന്നവൾ. അച്യുതവല്ലഭ= സൎവ്വേശ്വരൻ ആശ്രിതരക്ഷണത്തിൽ പ്രവൎത്തിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അവരുടെ കുറ്റംകണ്ടു് ആയവരെക്കുറിച്ചുണ്ടാകുന്ന വെറുപ്പിനെ പോക്കടിച്ചു കാലത്തിനു തക്കവണ്ണം അവൻ സന്തോഷിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ പ്രയത്നിക്കുന്നവൾ—മാധവി മഹാവിഷ്ണുപത്നിയായിട്ടുള്ളവൾ ഇപ്രകാരമിരിക്കുന്ന ഭൂമിദേവിയെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു എന്നു സാരം.

ശൃണ്വന്തിശ്രോണാമമൃതസ്യഗോപാം
പുണ്യാമസ്യാമുപശൃണോമിവാചം
മഹീംദേവീംവിഷ്ണുപത്നീമജൂൎയ്യാം
പ്രതീചീമേനാംഹവിഷായജാമഃ ൮

വിശ: ഭാ: സം: — ഭൂമിദേവി എല്ലാവൎക്കും മോക്ഷം കൊടുത്തു രക്ഷിക്കുന്നവളാകുന്നു എന്നു ലോകത്തിൽ പ്രസിദ്ധമായി എല്ലാവരും കേൾക്കുന്നു. പരിശുദ്ധയായിരിക്കുന്നി

ആ വാക്കിനെ ഞാനും കേൾക്കുന്നു. ദോഷമില്ലാത്ത ഷൾഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടു പരിപൂൎണ്ണയായിരിക്കുന്ന ഈ ഭൂമിദേവിയിൽ എന്റെ ആത്മാവിനെ സമൎപ്പിക്കുന്നു.

വിദ്യാ: ഭാ: സാ: ശ്രവണനക്ഷത്ര സ്വരൂപിണിയായി, കൎമ്മാനുസാരം ഫലം കൊടുക്കുന്നവളായിരിക്കുന്ന ഈ ഭൂമിദേവിയുടെ കീൎത്തി ലോകത്തിൽ എല്ലാവരും കേൾക്കുന്നു ഞാനും കേൾക്കുന്നു. ദോഷത്തോടുകൂടാത്തവളായി, ഗുണത്തോടുകൂടിയവളായി, ഞങ്ങൾക്ക് അഭിമുഖയായി, വിഷ്ണുപത്നിയായിരിക്കുന്ന ഈ ഭൂമിദേവിയെക്കുറിച്ചു ഞങ്ങൾ യാഗം ചെയ്യുന്നു

ത്രേധാവിഷ്ണുരുരുഗായോവിചക്രമേ
മഹീംദിവംപൃഥിവീമന്തരിക്ഷം
തച്ഛ്രോണൈതിശ്രവഇച്ഛമാനാ
പുണ്യാംശ്ലോകംയജമാനായകൃണ്വതീ

യാതൊരു മഹാവിഷ്ണു ത്രിവിക്രമാവതാരമെടുത്ത് ഭൂമി, ആകാശം, സ്വൎഗ്ഗം എന്ന മൂന്നു ലോകങ്ങളേയും തന്റെ തൃച്ചേവടികളെക്കൊണ്ട് അളന്ന് ലോകത്തിലും, വേദത്തിലും വലുതായ കീൎത്തിയോടുകൂടിയവനായ സ്തോത്രം ചെയ്യപ്പെടുന്നുവോ താനും ആരാധിക്കുന്നവൎക്ക് അത്യുത്തമമായിരിക്കുന്ന കീൎത്തിയെ നൽകുന്നവളായ ഭൂമിദേവി ആശ്രിതൎക്ക് മോക്ഷദായേ രക്ഷിക്കുന്നവളായി ആ മഹാവിഷ്ണുവിനെ പ്രാൎത്ഥിക്കുന്നു.

ഇതിലഘുപൂജാരത്നേ.

ഭൂസൂക്തംസമ്പൂൎണ്ണം

അഥ നീളാസൂക്തം.

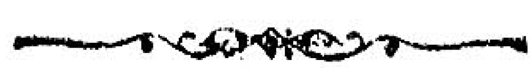

നീളാദേവീം ശരണമഹം പ്രപദ്യേ ഗുണാഹി
ഘൃതവതീ സവിതരാധിപത്യൈഃ പയസ്വതീ
രന്തിരാശാനോ അസ്തു ധ്രുവാദിശാം വിഷ്ണു
പത്ന്യഘോരാഽസ്യേശാനാ സഹസോ യാമനോതാ

ബൃഹസ്പതിർമ്മാതരിശ്വോത വായുസ്സന്ധുവാനാവാതാ
അഭിനോഗൃണന്തുവിഷ്ടംഭോദിവോധരുണ ॥
പൃഥിവ്യാംഅസ്യേശാന ജഗതോ വിഷ്ണുപത്നീ.

അഹം=ഞാൻ— നീളാദേവിം=നീളാദേവിയെ —ശരണംപ്രപദ്യേ=ശരണംപ്രാപിക്കുന്നു. ഗൃണാഹി=അല്ലയോ നീളാദേവി! ഹിതോപദേശംചെയ്യണം॥ മ—സവിതഃ=ജഗൽക്കാരണഭൂതനായിരിക്കുന്ന ഭഗവാനെ!— ആശാം=ചേതനരെ രക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി വ്യാപിക്കുന്ന ഏതം നീളാദേവി— ഘൃതവതീ=നെയ്യോടുകൂടിയവളായും— അദ്ധ്യാപത്യ=പ്രഭുത്വങ്ങളോടുകൂടി ചേർക്കുന്നവളായും— പയസ്വതീ=പാലുള്ളവളായും— നഃ=ഞങ്ങൾക്ക്— അസ്തു=ഭവിക്കട്ടെ. യാ=യാതൊരുനീളാദേവി— ദിശാം=അപരാധംചെയ്യുന്നവൎക്ക് സ്ഥലംകൊടുത്തു രക്ഷിക്കുന്നവരിൽ വച്ച്—ധ്രുവാ=പ്രധാനയായും—(ശ്രിതരക്ഷണത്തിൽ അചഞ്ചലയായും) വിഷ്ണുപത്നീ=മഹാവിഷ്ണുവിന്റെ ഭാൎയ്യയായും— അഘോരാ=കുളൎമയുള്ള സ്വരൂപത്തോടുകൂടിയവളായും— അസ്യ=ഏതം ജഗത്തിന്— ഈശാനാ=നിയാമകയായും— സഹസഃ=ഫലത്തിന്—ഏശാനാ=നിയാമകയായും— മനോതാ=മനസ്സിനാൽ പൂജിക്കപ്പെടുന്നവളായും ഇരിക്കുന്നുവോ? ദിവഃ=സ്വൎഗ്ഗത്തിന്— വിഷ്ടംഭഃ=അവലംബമായും— പൃഥിവ്യാഃ=ഭൂമിക്ക്—ധരുണഃ=ആധാരമായും— അസ്യ=ഇ—ജഗതഃ=ജഗത്തിന്—ഈശാനാ=നിയാമകയായുമിരിക്കുന്ന ആ നീളാദേവിയും— ബൃഹസ്പതിഃ=ബൃഹസ്പതിയും— മാതരിശ്വാ=വിഷയവായുവും—വായുഃ=പ്രാണവായുവും— സന്ധുവാതാഃ=ചലിപ്പിക്കുന്ന മറ്റു വായുക്കളും—നഃ=ഞങ്ങളെ—അഭിഗൃണന്തു=അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ!

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേ
നീളാസൂക്തം
സമ്പൂൎണ്ണം.

ശ്രീ

അഥ രുദ്രാദ്ധ്യായഃ.

ഓം നമസ്തേരുദ്രമന്യവ ഉതോതഇഷവേനമഃ
നമസ്തേഅസ്തുധന്വനേബാഹുഭ്യാമുതതേനമഃ ൧.

അല്ലയോ രുദ്രാ! അവിടുത്തെ കോപത്തിനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം. (അവിടുത്തെ കോപം ശത്രുക്കളിൽതന്നെ പ്രസരിക്കട്ടെ. ഞങ്ങളിൽവേണ്ടാ.) പിന്നെ അങ്ങേടെ ബാണത്തിനായ്ക്കൊണ്ടും നമസ്കാരം. അപ്രകാരംതന്നെ അങ്ങേടെ വില്ലിനായ്ക്കൊണ്ടും നമസ്കാരം. അങ്ങേടെ അമ്പ്, വില്ല് എന്നിവകളോടുകൂടിയ തൃക്കൈകൾക്കായ്ക്കൊണ്ടും നമസ്കാരം. (ഇതുകളെല്ലാം ശത്രുക്കളിലാണ് പ്രവൃത്തിക്കേണ്ടത് ഞങ്ങളിലല്ലാ എന്ന് സാരം.)

യാതഇഷുഃശിവതമാശിവംബഭൂവതേധനുഃ
ശിവാശരവ്യായാതവതയാനോരുദ്രമൃഡയ ൨.

അല്ലയോ രുദ്രാ! അവിടുത്തെ യാതൊരു ബാണം ശാന്തമായി ഭവിച്ചുവോ? അപ്രകാരംതന്നെ അങ്ങേടെ യാതൊരു വില്ല് ശാന്തമായി ഭവിച്ചുവോ? അപ്രകാരംതന്നെ അങ്ങേടെ യാതൊരു ആവനാഴി ശാന്തമായിഭവിച്ചുവോ? അതുകളെക്കൊണ്ട് ഞങ്ങളെ സുഖിപ്പിക്കണമേ. [ഭക്തന്മാരിൽ[പ്രയോഗംസാധുവാകാത്തതിനാൽ അതുകൾക്കു ശാന്തത്വം

യാതേരുദ്രശിവാതനൂരഘോരാപാപകാശിനീ
തയാനസ്തനുവാശന്തമയാഗിരിശന്താഭിചാകശീഹി ൩.

അല്ലയോ രുദ്രാ! അങ്ങേടെ യാതൊരു മൂർത്തി ഹിംസാരൂപമായിരിക്കുന്ന അനിഷ്ടത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കാത്തതായും, ഞങ്ങളെ ഹിംസിക്കാത്തതായും ഭക്തന്മാരായ ഞങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതായിട്ടും ഭവിക്കുന്നുവോ? കൈലാസത്തിൽ ഇരുന്നുംകൊണ്ടു നിത്യവും പ്രാണികൾക്കായ്ക്കൊണ്ട് സുഖത്തെ ചെയ്യുന്നവനേ! ഏറ്റവും സുഖത്തെയുണ്ടാക്കുന്നതായ അവിടുത്തെ ആ മൂർത്തിയെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു ഞങ്ങളെ സുഖികളാക്കിച്ചെയ്യണമേ.

യാമിഷുംഗിരിശന്തഹസ്തേബിഭർഷ്യസ്തവേ
ശിവാംഗിരിത്രതാംകുരുമാഹിംസീഃപുരുഷംജഗൽ ൪.

ഗിരിശയാ കൈലാസത്തിൽ ഇരുന്നു പ്രാണികളെ സുഖിപ്പിക്കുന്നവനെ! അവിടുന്ന് യാതൊരു ബാണം ശത്രുക്കളിൽ താഴ്ത്തുവാനായിട്ടു തൃക്കയ്യിൽ ധരിക്കുന്നുവൊ? കൈലാസപർവതത്തെ രക്ഷിക്കുന്നവനായ ഹേ രുദ്രാ! തൃക്കയ്യിൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ആ ബാണം ഞങ്ങളിൽ ശാന്തമാക്കി ചെയ്യേണമേ. ഞങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് മനുഷ്യരേയും പശു, കാള, പോത്ത്, കുതിര എന്നിത്യാദികളേയും ഹിംസിക്കരുതെ— ൩

ശിവേന വചസാ ത്വാ ഗിരിശാച്ഛാ വദാമസി
യഥാ നഃ സർവമിജ്ജഗദയക്ഷ്മം സുമനാ അസൽ ൪.

ഗിരിശയാ കൈലാസഗിരിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവനെ! അവിടുത്തെ പ്രാപിക്കുവാനായി മംഗലകരമായിരിക്കുന്ന സ്തോത്രംകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഏതുപ്രകാരം ഞങ്ങളുടെ സർവമായിരിക്കുന്ന മനുഷ്യപശ്വാദികജംഗമജാതം രോഗങ്ങളോടുകൂടാത്തതായും, സൌമനസ്യത്തോടുകൂടുന്നതായിട്ടും ഭവിക്കുമൊ, അപ്രകാരമാക്കി ചെയ്യേണമേ.

അധ്യവോചദധിവക്താ പ്രഥമോ ദൈവ്യോ ഭിഷക്
അഹീംശ്ച സർവാൻ ജംഭയൻത്സർവാശ്ച യാതുധാന്യഃ ൫

ദേവന്മാരിൽ വെച്ച് മുഖ്യനായും, എല്ലാദേവന്മാരെയും സ്വാമിയായി രക്ഷിക്കുവാനായിട്ടു സമർത്ഥനായും, (തന്റെ ധ്യാനംകൊണ്ടുതന്നെ സകലരോഗങ്ങളും നശിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു ഹേതുവായിട്ട്) ലോകവൈദ്യനായും *അധിവക്താവായുമിരിക്കുന്ന രുദ്രൻ; പാമ്പ്, പുലി, കടുവാ എന്നിത്യാദി സകല ദുഷ്ടജന്തുക്കളെയും എല്ലാ രാക്ഷസജാതികളേയും നശിപ്പിക്കുന്നവനായിട്ടു എന്നെ സർവാധികനെന്നു പറയട്ടെ.

അസൌ യസ്താമ്രോ അരുണ ഉത ബഭ്രുഃ സുമംഗലഃ
യെ ചെമാം രുദ്രാ . . . . ൬.

യാതൊരു ഈ രുദ്രൻ മണ്ഡലമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്ന ആദിത്യരൂപനായിട്ടു ഭവിക്കുന്നുവൊ? അവനും— ഉദയകാലത്തിങ്കൽ ഏറ്റവും ചുകപ്പ് വർണ്ണത്തോടുകൂടിയവനായും

---

* അധി[illegible]മിത്യേവം സം[illegible]പ്രതിവക്തും ക്ഷമഃ.

ആദൽനിന്നും അല്പം മേല്പോട്ടു പൊങ്ങുമ്പോൾ കുറഞ്ഞൊന്നു ചുമപ്പു വർണ്ണത്തോടുകൂടിയവനായും, അവിടെനിന്നും അല്പം മേല്പോട്ടുയരുമ്പോൾ പിംഗലവർണ്ണനായും ഈപ്രകാരം നാനാവർണ്ണങ്ങളോടുകൂടിയവനായിട്ടു അപ്പോൾ, അപ്പോൾ, ഇരുട്ടു മുതലായതിനെ നശിപ്പിക്കുക ഇത്യാദിയിട്ടുള്ളതുകളെക്കൊണ്ടു അത്യന്തം മംഗലകരനായിട്ടും ഭവിക്കുന്നു. യാതൊരു അന്യന്മാരായി രശ്മിസ്വരൂപന്മാരായിരിക്കുന്ന രുദ്രന്മാർ ഈ ഭൂമിക്കുചുറ്റും കിഴക്കുതുടങ്ങിയുള്ള ദിക്കുകളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവരോ? അവരും സഹസ്രസംഖ്യാകന്മാരായിട്ടു ഭവിക്കുന്നു. ഈ രശ്മിസ്വരൂപന്മാരായിരിക്കുന്ന എല്ലാ രുദ്രന്മാരുടെയും ക്രോധസദൃശമായിരിക്കുന്ന തീക്ഷ്ണതയെ ഞങ്ങൾ ഭക്തിനമസ്കാരാദികളെക്കൊണ്ടു നിവാരണംചെയ്യുന്നു.

അസൗയോവസർപതി നീലഗ്രീവോവിലോഹിതഃ
ഉതൈനംഗോപാ അദൃശന്നദൃശന്നുദഹാര്യഃ

യാതൊരു രുദ്രൻ [കാളകൂടംധരിക്കുക നിമിത്തം] നീലവർണ്ണമായിരിക്കുന്ന കഴുത്തോടുകൂടിയവനായിട്ടു ഭവിക്കുന്നുവോ? അവൻ തന്നെ ചുമപ്പു നിറത്തോടുകൂടിയവനായി, മണ്ഡലമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ വർത്തിക്കുന്നവനായിട്ടു ഉദയാസ്തമയങ്ങളെ സമ്പാദിക്കുവാനായിക്കൊണ്ടു പ്രവർത്തിക്കുന്നു. വേദശാസ്ത്രസംസ്കാരരഹിതന്മാരായിരിക്കുന്ന ഗോപാലന്മാരും മണ്ഡലമദ്ധ്യവർത്തിയായി ആദിത്യസ്വരൂപനായിരിക്കുന്ന ഇവനെ ദർശിക്കുന്നു; വെള്ളംകോരുന്ന സ്ത്രീകളും ഇവനെ ദർശിക്കുന്നു പശു, കാള, പോത്ത്, ആട്, കുതിര മുതലായ എല്ലാ പ്രാണികളും ഇവനെ ദർശിക്കുന്നു. (എല്ലാവരുടെയും ദർശനത്തിനായിക്കൊണ്ടു തന്നെയാണ് രുദ്രൻ ആദിത്യരൂപത്തെ ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്) കൈലാസത്തിങ്കൽ ഇരുന്നരുളുന്ന രുദ്രന്റെ രൂപമാകട്ടെ വേദശാസ്ത്രാദികളെ അഭ്യസിച്ചു ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുന്നവർക്കു മാത്രമേ കാണ്മാൻ സാധിക്കൂ. ആ അന്യന്മാർക്കു സാധിക്കുകയില്ലാ. അപ്രകാരമിരിക്കുന്ന രുദ്രൻ ദൃഷ്ടനായിവെച്ചിട്ടു ഞങ്ങളെ സുഖികളാക്കിച്ചെയ്യട്ടെ.

നമോഅസ്തുനീലഗ്രീവായസഹസ്രാക്ഷായമീഢുഷേ
അഥോയെഅസ്യസത്വാനോഹംതേഭ്യോകരംനമഃ

[കാളകൂടം ധരിക്കുകനിമിത്തം] നീലവർണ്ണമായിരിക്കുന്ന കഴുത്തോടുകൂടിയവനായി [അവൻതന്നെ ഇന്ദ്രമൂർത്തി

യെ ധരിച്ചു] ആയിരം കണ്ണുകളോടുകൂടിയവനായി [പിന്നീടു അവൻ തന്നെ പർജന്യ [ഗർജിക്കുന്നുമേഘമൂത്തി]യെ ധരിച്ചു] വൃഷ്ടികർത്താവായിരിക്കുന്ന രുദ്രനാകുന്നുണ്ടു് നമസ്കാരം കൂടാത്ത യാവചില ഈരുദ്രന്റെ ഭൃത്യരൂപന്മാരായിരിക്കുന്ന പ്രാണികൾ ഉണ്ടോ അവരെ എല്ലാവരെയും ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു.

പ്രമുഞ്ചധന്വനസ്ത്വമുഭയോരാർത്നിയോർജ്യാം
യാശ്ചതെഹസ്തഇഷവഃപരാതാഭഗവോവപ ൧൦

അല്ലയോ മഹൈശ്വര്യസമ്പന്നനായിരിക്കുന്നരുദ്രാ! അങ്ങ് അങ്ങേടെ വില്ലിന്റെ രണ്ടുകോടികളിലും അവസ്ഥിതയായിരിക്കുന്ന ഞാണിനെ മോചിച്ചാലും [അഴരോപിച്ചാലും] അങ്ങേടെ തൃക്കയ്യിൽ യാതൊരുബാണങ്ങളുണ്ടോ അതുകളേയും ഉപേക്ഷിക്കണമേ.

അവതത്യധനുസ്ത്വംസഹസ്രാക്ഷശതേഷുധേ
നിശീര്യശല്യാനാംമുഖാശിവോനഃസുമനാഭവ ൧൧

ഇന്ദ്രരൂപനായ ആയിരം കണ്ണുകളോടുകൂടിയവനായി നൂറ് ആവനാഴികളോടുകൂടിയവനായിരിക്കുന്ന ഹേ രുദ്ര! അങ്ങ് വില്ലിന്റെ രണ്ടു അഗ്രങ്ങളിലും കെട്ടിയിരിക്കുന്നഞാൺ അഴിച്ചുവച്ച് ബാണങ്ങളുടെ അഗ്രങ്ങളെ (ഇരുമ്പുമുതലായതുകൊണ്ട് ഉണ്ടാക്കി പിടിപ്പിക്കപ്പെട്ടവ) ആവനാഴികളിൽതാഴ്ത്തി ഇട്ടു് ഞങ്ങളെക്കുറിച്ച് അനുഗ്രഹത്തോടുകൂടിയവനായി ശാന്തനായിട്ടു ഭവിക്കണമേ.

വിജ്യംധനുഃകപർദ്ദിനോവിശല്യോബാണവാനുത
അനേശന്നസ്യയാഇഷവആഭുരസ്യനിഷംഗധിഃ ൧൨

ജടാജൂടത്തോടുകൂടിയ ആ രുദ്രന്റെ വില്ല് ഞാണോടുകൂടാത്തതായി ഭവിക്കട്ടെ. അവന്റെ ആവനാഴിയും വെളിയിൽ ബാണാഗ്രങ്ങളോടുകൂടാത്തതായി ഭവിക്കട്ടെ. ഇവന്റെ ബാണങ്ങളും പിളക്കുവാനായ്ക്കൊണ്ട് അസമർത്ഥങ്ങളായി ഭവിക്കട്ടെ. ഇവന്റെ ബാണാധാരം [ബാണങ്ങളെ ധരിക്കുവാൻമാത്രം] കുറഞ്ഞൊന്നു സമർത്ഥമായി ഭവിക്കട്ടെ. (ഇവന്റെ വാൾ ഓ വാളിനെ ധരിക്കുവാനായ്ക്കൊണ്ടു തന്നെ സമർത്ഥമായിഭവിക്കട്ടെ.]

യാതെഹേതിർമീഢുഷ്ടമഹസ്തേബഭൂവതെധനുഃ
തയാസ്മാൻവിശ്വതസ്ത്വമയക്ഷ്മയാപരിബ്ഭുജ

അതിശയേന കാമങ്ങളെ അഭിവർഷിക്കുന്നവനായ ഹേ രുദ്രാ! അങ്ങേടെ തൃക്കയ്യിൽ യാതൊരുവാൾ മുതലായ ആയു

ധങ്ങളും വില്ലുമുണ്ടോ? ഉപദ്രവത്തെ ചെയ്യാത്തതുകളായി ആ ആയുധങ്ങളോടും വില്ലോടുംകൂടി അങ്ങ് ഞങ്ങളെ ചുറ്റുംനിന്നു രക്ഷിക്കണമേ [സർവ്വപ്രകാരേണ രക്ഷിക്കണമേ].

നമസ്തേ അസ്ത്വായുധായാനാതതായ ധൃഷ്ണവെ
ഉഭാഭ്യാമുത തെ നമൊ ബാഹുഭ്യാംതവ ധന്വനെ ൧൪

ഹേ രുദ്രാ! അങ്ങേടെ വില്ലിൽ ചേൎക്കാത്തതായും സ്വത്രുപേണ പ്രഹരിപ്പാനായിക്കൊണ്ട് സമർത്ഥമായുമിരിക്കുന്ന ബാണത്തിനായിക്കൊണ്ടും നമസ്കാരം പിന്നെ അങ്ങേടെ രണ്ടു കൈകൾക്കായിക്കൊണ്ടുംനമസ്കാരം അപ്രകാരംതന്നെ അവിടുത്തെ വില്ലിനായിക്കൊണ്ടുംനമസ്കാരം.

പരിതെധന്വനൊഹേതിരസ്മാൻവൃണക്തുവിശ്വതഃ
അഥോയഇഷുധിസ്തവാരെഅസ്മന്നിധെഹിതം ൧൫

ഹെരുദ്രാ! അങ്ങേടെ വില്ലിന്റെ ആയുധം (ഇരുമ്പു മുതലായതുകൊണ്ട് ഉണ്ടാക്കി ബാണത്തിന്റെ അഗ്രത്തിങ്കൽ ഉള്ളതിൽവച്ചും പിടിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതായ ഒരു ആയുധവിശേഷം) ഞങ്ങളെ സർവ്വപ്രകാരേണയും വർജ്ജിതന്മാരാക്കിച്ചെയ്യട്ടെ (ഞങ്ങളെ ബാധിക്കാതിരിക്കട്ടെ) പിന്നെ അവിടുത്തെ ആവനാഴികയും ഞങ്ങൾ ഇരിക്കുന്ന ദിക്കിൽനിന്നും വളരെ ദൂരത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിക്കണമേ. ഇതിപ്രഥമോനുവാകഃസമാപ്തഃ.

അഥദ്വിതീയാനുവാകഃ.

നമോഹിരണ്യബാഹവെസേനാന്യെദിശാംച പതയെ നമോനമോ വൃക്ഷേഭ്യോഹരികേശേഭ്യഃ പശൂനാംപതയെ നമോനമഃ സസ്പിംജരായത്വിഷീമതെപഥീനാം പതയെനമോ നമോ ബഭ്ലുശായവിവ്യാധി നെന്നാനാംപതയെനമോനമോഹരികേശായോപവീതിനെപുഷ്ടാനാംപതയെനമോനമൊ ഭവസ്യഹേത്യൈ ജഗതാംപതയേ നമോനമോ *രുദ്രായാതതാവിനെ ക്ഷേത്രാണാംപതയെനമോനമഃ സൂതായഹന്ത്യായവനാനാംപതയെനമോനമോ രോഹിതായസ്ഥപതയെവൃക്ഷാണാം പതയെനമോനമോ മന്ത്രിണെവാണിജായ കക്ഷാണാം പതയെനമോനമോ ഭുവന്തയെവാരിവസ്കൃതായൌഷധീനാംപതയെനമോനമ ഉച്ചൈർഘോഷായാക്രന്ദയതെപത്തീനാംപതയെനമോനമഃ കൃത്സ്നവീതായധാവതെസത്വനാംപതയെനമഃ.

ഹിരണ്യബാഹവെസേനാന്യെനമഃ=കൈകളിൽ സ്വർണ്ണംകൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട വളമുതലായ ആഭരണങ്ങളോടുകൂടിയവനായും യുദ്ധാവസരങ്ങളിൽ സൈന്യത്തെ വഴ

യാകുംവണ്ണം നയിപ്പിക്കുന്നവനായുമിരിക്കുന്ന [സ്കന്ദമൂൎത്തി ധരനായിരിക്കുന്ന] രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം. ദിശാം പതയേ നമഃ=ദിക്കുകളുടെ പതിയായിരിക്കുന്ന [ദിക്പാലകനായി, ഇന്ദ്രമൂൎത്തിധരനായിരിക്കുന്ന] രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു് നമസ്കാരം ഹരികേശേഭ്യഃ വൃക്ഷേഭ്യഃ നമഃ=പച്ചനിറമുള്ള ഇലകളോടുകൂടിയ വൃക്ഷങ്ങൾക്കായിക്കൊണ്ടു വൃക്ഷാകാരരുദ്രമൂൎത്തികൾക്കായിക്കൊണ്ടു് നമസ്കാരം.പശൂനാംപതയെ നമഃ=പശുപാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു് നമസ്കാരം(പ മമ ഥാധിപനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—ക്ഷേത്രജ്ഞന്മാരായിരിക്കുന്നവരെ സംസാരബന്ധത്തിങ്കൽനിന്നും രക്ഷിക്കുന്നവനായ രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം) സസ്പിഞ്ജരായ ത്വിഷീമതെ നമഃ= ഇവിടെ സസ് എന്ന ശബ്ദം ബാലതൃണവാചിയാകുന്നു. ബാലതൃണം=ഇളയപുല്ല് പിഞ്ജരശബ്ദം=മഞ്ഞൾ, ചുമപ്പ് — എന്ന നിറങ്ങൾ കൂടികലൎന്നിട്ടുള്ള നിറത്തെ പറയുന്നതാകുന്നു. ഇളയപുല്ലുപോലെ ഞ്ഞ, ചുമപ്പ് എന്നി നിറങ്ങൾകൂടി കലൎന്ന നിറത്തോടു കൂടിയവനായി ദീപ്തിമാനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം — പഥീനാംപതയെ നമഃ=ശാസ്ത്രോക്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന ദക്ഷിണോത്തര രീതിയമാൎഗ്ഗങ്ങളുടെ പാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം— ബഭ്ലുശായ വിവ്യാധിനെ നമഃ=കാളക്കഴുത്തിൽ ഇരിക്കുന്നവനായി വശേഷേണ ശത്രുക്കളെ പിളൎക്കുന്നവനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം— അന്നാനാം പതയെ നമഃ=അന്നപാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം— ഹരികേശായ ഉപവീതിനെ നമഃ= നരയോടു കൂടാത്തവനായും, കറുത്ത തലമുടിയോടുകൂടിയവനായും, മംഗളത്തിനായിക്കൊണ്ടു യജ്ഞസൂത്രത്തെ ധരിക്കുന്നവനായുമിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം—പുഷ്ടാനാംപതയെ നമഃ=പരിപൂൎണ്ണഗുണന്മാരായിരിക്കുന്ന പുരുഷന്മാരുടെ സ്വാമിയായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം — ഭവസ്യഹേത്യൈ നമഃ= സംസാരത്തിന്റെ ആയുധത്തിനായിക്കൊണ്ടു (സംസാരനാശകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു) നമസ്കാരം—ജഗതാംപതയെ നമഃ=ലോകരക്ഷകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം

ആതതായിനെ രുദ്രായ നമഃ=വിസ്താരിതമായിരിക്കുന്ന ധനുസ്സുകൊണ്ടു ജനങ്ങളെ രക്ഷിക്കുന്നവനായ രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു് നമസ്കാരം—ക്ഷേത്രാണാംപതയെ നമഃ= ക്ഷേത്രപാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടു നമസ്കാരം— അഹന്ത്യായ സൂതായ നമഃ=

ശത്രുക്കളാൽഹനിക്കപ്പെട്ടവനായിട്ടുള്ള അശക്തനായി സാരഥി [തേരാളി] രൂപനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം. വനാനാം പതയെനമഃ=വനപാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—രോഹിതായ സ്ഥപതയെനമഃ= ചുവപ്പുനിറത്തോടുകൂടിയവനായും ജഗൽസ്വാമിയായുമിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—വൃക്ഷാണാംപതയെ നമഃ= വൃക്ഷപാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—മന്ത്രിണെ നമഃ=രാജസഭയിങ്കലെ ആലോചനകളു സമൎത്ഥനായി മന്ത്രിരൂപധരനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—വാണിജായനമഃ=കച്ചവടക്കാൎക്കു സ്വാമിയായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—കക്ഷാണാം പതയെനമഃ=വനഗതങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഗുല്മാദികളുടെ പാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—ഭുവന്തയെനമഃ=ഭൂമിയെയുണ്ടാക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—വാരിവസ്കൃതായനമഃ= ധനകൎത്താവായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—ഓഷധീനാം പതയെനമഃ=ഗ്രാമ്യാരണ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഔഷധികളുടെ പാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം— ഉച്ചൈർഘോഷായ ആക്രന്ദയതെ നമഃ=യുദ്ധകാലത്തിങ്കൽ ഉച്ചൈസ്തരമായിരിക്കുന്ന ധ്വനിയോടുകൂടിയവനായും ശത്രുക്കളെ രോദിപ്പിക്കുന്നവനായുമിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—പത്തീനാംപതയെനമഃ=പത്തിശബ്ദവാച്യന്മാരായി പാദചാരികളായിരിക്കുന്ന യോദ്ധാക്കളുടെ പാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം— കൃത്സ്നവീതായനമഃ= സൈന്യവേഷ്ടിതനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—ധാവതെ നമഃ=പലായമാനങ്ങളായ പരകീയസൈന്യങ്ങളുടെ പുറമെ ഓടുന്നവനായ രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—സത്വാനാംപതയെനമഃ= ശരണാഗതപാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം

ഇതി ദ്വിതീയോനുവാകഃസമാപ്തഃ.

അഥ തൃതീയോനുവാകഃ.

നമഃസഹമാനായനിവ്യാധിന ആവ്യാധിനീനാം പതയെനമോ നമഃ കകുഭായനിഷംഗിണെ സ്തെനാനാംപതയെനമോനമോ നിഷംഗിണ ഇഷുധിമതെ തസ്കരാണാം പതയെനമോനമോ വഞ്ചതെ പരിവഞ്ചതെ സ്തായൂനാംപതയെനമോനമോ നിചെരവെ പരിചരായാരണ്യാനാം പതയെ നമോനമഃ സൃകാവിഭ്യോ ജിഘാംസത്ഭ്യോ മുഷ്ണതാംപതയെ നമോന

മോ സിമദ്ഭ്യോനക്തംചരദ്ഭ്യഃപ്രകൃന്താനാം പതയേ നമോ നമ ഉഷ്ണീഷിണേഗിരിചരായകുലുഞ്ചാനാം പതയേ നമോ നമ ഇഷുമദ്ഭ്യോധന്വാവിഭ്യശ്ചവൊനമോനമ ആതന്വാനേഭ്യഃ പ്രതിദധാനേഭ്യശ്ചവോനമോനമഃ ആയച്ഛദ്ഭ്യോവിസൃജദ്ഭ്യശ്ചവോനമോനമോ സ്യദ്ഭ്യോവിധ്യദ്ഭ്യശ്ചവോനമോനമ ആസീനേഭ്യഃശയാനേഭ്യശ്ചവോനമോനമ സ്വപദ്ഭ്യോജാഗ്രദ്ഭ്യശ്ചവോനമോനമോ നമസ്തിഷ്ഠദ്ഭ്യോധാവദ്ഭ്യശ്ചവോനമോനമഃ സഭാഭ്യഃസഭാപതിഭ്യശ്ചവോ നമോനമോ അശ്വേഭ്യോശ്വപതിഭ്യശ്ചവോനമഃ

സഹമാനായനിവ്യാധിനെ ആവ്യാധിനീനാം പതയെ നമഃ=വിരോധികളെ അഭിഭവിപ്പിക്കുന്നവനായും വിരോധികളെ എറ്റവും പിളൎക്കുന്നവനായും ശൂരസൈന്യങ്ങളുടെ പാലകനായുമിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—കകുഭായ നിഷംഗിണെനമഃ=പ്രധാനഭൂതനായിഖഡ്ഗപാണിയായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—സ്തേനാനാം പതയെനമഃ=ഗുപ്തചോരന്മാരുടെ (ഒളിച്ചിരുന്നുകക്കുന്നവരുടെ) പാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—നിഷങ്ഗിണഇഷുധിമതെനമഃ=വില്ലിൽചേൎക്കുന്നതിനു കയ്യിൽ പിടിച്ചിരിക്കുന്ന ബാണത്തോടും തോളിൽ തൂക്കിയിട്ടിരിക്കുന്ന ആവനാഴികയോടും കൂടിയവനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—തസ്കരാണാം പതയെനമഃ=പ്രകടചോരന്മാരുടെ പാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം—വഞ്ചതെപരിവഞ്ചതെനമഃ= യജമാനനു വിശ്വസ്തനായിതീൎന്ന് അദ്ദേഹത്തെസംബന്ധിച്ച കൊടുക്കൽ, വാങ്ങൽ എന്നിത്യാദിവ്യവഹാരങ്ങളിൽ അദ്ദേഹമറിയാതെ തനിക്ക് ആവശ്യമുള്ള ഏതാനുംദ്രവ്യം അപഹരിക്കുന്നതു വഞ്ചനം—എല്ലാകാൎയ്യങ്ങളിലുംപാടെ തട്ടിച്ചെടുക്കുന്നതു പരിവഞ്ചനം—എന്നീദ്വയരൂപനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ടുനമസ്കാരം സ്തായൂനാംപതയെനമഃ=ഗുപ്തചോരന്മാരുടെപാലകനായിക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം. *ഗുപ്തചോരന്മാർ രണ്ടുവിധം ഉണ്ടു്. ദൂരദേശത്തിങ്കൽ നിന്നുംവന്നു് രാത്രിയിൽ ആരും അറിയാതെ കള്ളത്താക്കോൽ മുതലായതുകൊണ്ട് കതകുതുറന്ന് അകത്തുകടന്നു് ദ്രവ്യം മോഷ്ടിച്ചുംകൊണ്ടുപോകുന്നവർ— ഇവരെസ്തേനന്മാരെന്നു് പറയുന്നു. താൻ സ്വന്തം ആളുകളെപ്പോലെയിരുന്നു് രാത്രിയോ പകലോ തരം കിട്ടുമ്പോൾ ആരുമറിയാതെ ദ്രവ്യമപഹരിച്ചുംകൊണ്ടുപോകുന്നവർ രണ്ടാമത്തെ വകക്കാ

രാകുന്നു. ഇവരെയാണ് സ്തായുക്കൾ എന്നു പറയുന്നത്—(പ്രകടചോരന്മാർ=പിടിച്ചുപറിക്കാരാണെന്ന് ഏതാനുമാളുകൾ പറയുന്നു)—നിചരവെ നമഃ=ചരണശീലനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം *(യജമാനനു വിശ്വസ്തനായിത്തീർന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിൽതന്നെ എപ്പോഴാണ് നുകളും പണം കൈക്കലാക്കുവാൻ തരം കിട്ടുന്നത്—എന്ന വിചാരത്തോടുകൂടി നടക്കുന്നവൻ. നിചേരു=കട, കമ്പോളം മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ചുറ്റിനടന്ന് ആരുമറിയാതെ വല്ലതും കൈക്കലാക്കി കൊണ്ടുപോകണമെന്നുള്ള ഏക വിചാരത്തോടുകൂടി നടക്കുന്നവൻ. പരിചരൻ—തദുഭയ രൂപനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം-ആരണ്യാനാം പതയെ നമഃ=ആരണ്യന്മാരുടെ പാലകനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം.*[ആരണ്യന്മാർ എന്നു പറയുന്നവർ വഴിപോക്കരുടെ ദ്രവ്യം പിടിച്ചുപറിച്ചു അവരെ ഉപദ്രവിക്കണമെന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി എപ്പോഴും കാട്ടിൽ ഒളിച്ചിരിക്കുന്ന കള്ളന്മാരാകുന്നു.] സൃകാവിഭ്യോ ജിഘാംസദ്ഭ്യോ നമഃ=സൃകാവികളായും ജിഘാംസുക്കളായുമിരിക്കുന്ന രുദ്രന്മാർക്കായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം ....[വജ്രംകൊണ്ടു തന്റെ ദേഹത്തെ രക്ഷിക്കുന്നവർ=സൃകാവികൾ... [മറ്റുള്ളവരെ കൊല്ലുവാൻ ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കള്ളന്മാർ ജിഘാംസുക്കൾ] മുഷ്ണതാം പതയെ നമഃ=മുഷ്ണത്തുക്കളുടെ പാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം.] [മുഷ്ണത്തുക്കൾ= കൃഷിക്കാരായിരുന്ന് യജമാനന്റെ ധാന്യങ്ങളെ അപഹരിക്കുന്നവർ] അസിമദ്ഭ്യോ നക്തം ചരദ്ഭ്യോ നമഃ=ഖഡ്ഗപാണികളായി രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന കള്ളന്മാരുടെ പാലകനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം. പ്രകൃന്താനാം പതയെ നമഃ=ജനങ്ങളെ കൊന്നു ദ്രവ്യം അപഹരിക്കുന്നവരുടെ പാലകനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം. ഉഷ്ണീഷിണെ ഗിരിചരായ നമഃ=ഉഷ്ണീഷിയായും ഗിരിചരനായുമിരിക്കുന്ന രുദ്രനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം-[ഉഷ്ണീഷി=വലിയ ഗൃഹസ്ഥനെപ്പോലെ തലപ്പാവു തലയിലായു വച്ച് കെട്ടി ഗ്രാമത്തിൽ ഇറങ്ങി സഞ്ചരിച്ച് മോഷ്ടിക്കുവാൻ തരം നോക്കി നടക്കുന്നവൻ] (ഗിരിചരൻ=മലകളിൽ വിറക് മുതലായതു കൊണ്ടുവരുവാൻ പോകുന്നവരുടെ മുണ്ടുമുതലായതു പിടിച്ചുപറിക്കുവാൻ തരം നോക്കി നടക്കുന്ന കള്ളൻ)—കുലുഞ്ചാനാം പതയെ നമഃ=ഗൃഹക്ഷേത്രാദികളെ അപഹരിക്കുന്നവരുടെ പാലകനായിരിക്കുന്ന രുദ്രനായ്ക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം—ഇഷുമദ്ഭ്യഃ

ധന്വാവിഭ്യഃ ചവഃ നമഃ= മറ്റുള്ളവരെ പേടിപ്പിക്കുവാൻ വേണ്ടി കയ്യിൽ അമ്പും, വില്ലും ധരിക്കുന്നവരായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ! നിങ്ങൾക്ക് നമസ്കാരം ആതന്വാനേഭ്യഃ നമഃ= വില്ലിന്മേൽ ഞാൺ കെട്ടുന്നവരായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം പ്രതിദധാനേഭ്യഃ ചനമഃ= വില്ലിൽ ബാണം തൊടുക്കുന്നവരായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം — ആയച്ഛദ്ഭ്യഃ വിസൃജദ്ഭ്യഃ ച നമഃ= ഞാൺ വലിക്കുന്നവരും ബാണം വിടുന്നവരുമായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം — അസ്യദ്ഭ്യഃ വിധ്യദ്ഭ്യഃ ച നമഃ— വിട്ട ബാണം ലക്ഷ്യം വരെ കൊണ്ടുചെല്ലുന്നവരും ലക്ഷ്യത്തിങ്കൽ ബാണത്തെ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നവരുമായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം സ്വപദ്ഭ്യഃ ച വഃ നമഃ= ഉറങ്ങുന്നവരും ഉണർന്നിരിക്കുന്നവരുമായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം — തിഷ്ഠദ്ഭ്യഃ ധാവദ്ഭ്യഃ ച വ നമഃ= ഇരിക്കുന്നവരും ഓടുന്നവരുമായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം — സഭാഭ്യഃ സഭാപതിഭ്യഃ ച വഃ നമഃ= സഭകളും സഭാനാഥന്മാരുമായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം അശ്വേഭ്യഃ അശ്വപതിഭ്യഃ ച വഃ നമഃ= കുതിരകളും അവയെ രക്ഷിക്കുന്നവരുമായ ഹേ രുദ്രന്മാരെ! നിങ്ങൾക്കു നമസ്കാരം

തൃതീയോനുവാകഃ, സമാപ്തഃ.

അഥ ചതുൎത്ഥോനുവാകഃ.

നമ ആവ്യാധിനീഭ്യോ വിവിധ്യന്തീഭ്യശ്ച വോ നമോ നമ ഉഗണാഭ്യസ്തൃംഹതീഭ്യശ്ച വോ നമോ നമോ ഗൃത്സേഭ്യോ ഗൃത്സപതിഭ്യശ്ച വോ നമോ നമോ വ്രാതേഭ്യോ വ്രാതപതിഭ്യശ്ച വോ നമോ നമോ ഗണേഭ്യോ ഗണപതിഭ്യശ്ച വോ നമോ നമോ മഹദ്ഭ്യഃ ക്ഷുല്ലകേഭ്യശ്ച വോ നമോ നമോ രഥിഭ്യോരഥേഭ്യശ്ച വോ നമോ നമോ രഥേഭ്യോ രഥപതിഭ്യശ്ച വോ നമോ നമഃ സേനാഭ്യഃ സേനാനിഭ്യശ്ച വോ നമോ നമഃ ക്ഷത്തൃഭ്യഃ സംഗ്രഹീതൃഭ്യശ്ച വോ നമോ നമസ്തക്ഷഭ്യോ രഥകാരേഭ്യശ്ച വോ നമോ നമഃ കുലാലേഭ്യഃ കൎമ്മാരേഭ്യശ്ച വോ നമോ നമഃ പുഞ്ജിഷ്ടേഭ്യോ നിഷാദേഭ്യശ്ച വോ നമോ നമ ഇഷുകൃദ്ഭ്യോ ധന്വകൃദ്ഭ്യശ്ച വോ നമോ നമോ മൃഗയുഭ്യഃ ശ്വനിഭ്യശ്ച വോ നമോ നമഃ ശ്വഭ്യഃ ശ്വപതിഭ്യശ്ച വോ നമഃ—

അവ്യാധിനീഭ്യഃ വിവിധ്യന്തീഭ്യശ്ചവഃ നമഃ = അവ്യാധിനികളായും വിവിധ്യന്തികളായുമിരിക്കുന്ന നിങ്ങൾക്കെല്ലാവൎക്കും നമസ്കാരം* അവ്യാധിനികൾ = എല്ലാടത്തും വേധിക്കുവാനായ്ക്കൊണ്ടു ശക്തകളായിരിക്കുന്ന സ്ത്രീമൂൎത്തികൾ വിവിധ്യന്തികൾ = വിശേഷേണ വെധിക്കുവാനായ്ക്കൊണ്ടുന മൂൎത്തികൾ— ഉഗണകൾ = ഉൽകൃഷ്ടഗണരൂപകളായിരിക്കുന്ന സപ്തമാതൃകാദിസ്ത്രീകൾ— തൃംഹതികൾ = ഹിംസിക്കുവാനായ്ക്കൊണ്ട് സമൎത്ഥകളായിരിക്കുന്ന ദുൎഗ്ഗമുതലായിട്ടുള്ള ഉഗ്രദേവതകൾ— ഗൃത്സന്മാർ = വിഷയലമ്പടന്മാർ— അവരുടെ പാലകന്മാർ = ഗൃത്സപതികൾ— വ്രാതങ്ങൾ = നാനാജാതിസമൂഹങ്ങൾ— അവരുടെ പാലകന്മാർ = വ്രാതപതികൾ— ഗണങ്ങൾ = ദേവാനുചരന്മാർ— അവരുടെ പതികൾ = ഗണപതികൾ— വിരൂപന്മാർ = വികൃതവേഷന്മാർ (നഗ്നൻ, മൊട്ടത്തലയൻ, മുറിമൂക്കൻ, ചുണ്ട്മുറിയൻ, ഒററക്കണ്ണൻ, കോങ്കണ്ണൻ, ഓക്കയ്യൻ, മൊടന്തൻ മുതലായവർ) അവരുടെ പാലകന്മാർ = വിരൂപപതികൾ— വിശ്വരൂപന്മാർ = കുതിര, ആന, ആട്, മാട്, പന്നി മുതലായ രൂപത്തെധരിക്കുന്നവരായ ഭൃത്യന്മാർ— മഹത്തുക്കൾ = അണിമാദ്യൈശ്വൎയ്യങ്ങളോടുകൂടിയവർ. ക്ഷുല്ലകന്മാർ = ഐശ്വൎയ്യമില്ലാത്തവർ. രഥികൾ = രഥാരോഹണം ചെയ്യുന്നവർ— തദ്രഹിതന്മാർ = അരഥന്മാർ— രഥങ്ങൾ = തേരുകൾ— അവറ്റുകളുടെ നായകന്മാർ = രഥപതികൾ— സേനകൾ = സൈന്യങ്ങൾ— സേനാനികൾ = സേനാനായകന്മാർ— ക്ഷത്താക്കൾ = തേരാളികൾ.

തക്ഷകന്മാർ = ശില്പികൾ— രഥകാരന്മാർ = തേർപണിയുന്നവർ— കുലാലന്മാർ = കുശവന്മാർ— കൎമ്മാരന്മാർ = ചാണക്കൊല്ലന്മാർ—[കൂലിവേലചെയ്യുന്നവർ] പുഞ്ജിഷ്ഠന്മാർ = പക്ഷിക്കൂട്ടങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നവർ— നിഷാദന്മാർ = മത്സ്യംമുതലായവയെ പിടിച്ചുകൊല്ലുന്നവർ— ഇഷുകൃത്തുക്കൾ = ബാണമുണ്ടാക്കുന്നവർ— ധന്വകൃത്തുക്കൾ = വില്ലുണ്ടാക്കുന്നവർ മൃഗയുക്കൾ = വേടന്മാർ— ശ്വനികൾ = പട്ടികളുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിയിരിക്കുന്നകയറ് പിടിക്കുന്നവർ— ശ്വപതികൾ = പട്ടികളെരക്ഷിക്കുന്നവർ.

ഇതി ചതുൎത്ഥാനുവാകഃ സമാപ്തഃ.

* ഇതുപോലെ മററുള്ളസ്ഥലങ്ങളിലും കണ്ടുകൊൾക.

അഥ പഞ്ചമോനുവാകഃ.

നമോ ഭവായ ച രുദ്രായ ച നമഃ ശർവായ ച പശുപതയെ ച നമോ നീലഗ്രീവായ ച ശിതികണ്ഠായ ച നമഃ കപർദിനെ ച വ്യുപ്തകേശായ ച നമഃ സഹസ്രാക്ഷായ ച ശതധന്വനെ ച നമോ ഗിരിശായ ച ശിപിവിഷ്ടായ ച നമോ മീഢുഷ്ടമായ ചേഷുമതെ ച നമോ ഹ്രസ്വായ ച വാമനായ ച നമോ ബൃഹതെ ച വർഷീയസെ ച നമോ വൃദ്ധായ ച സംവൃദ്ധ്വനെ ച നമോ അഗ്രിയായ ച പ്രഥമായ ച. നമോ ആശവെ ചാജിരായ ച നമഃ ശീഘ്രിയായ ച ശീഭ്യായ ച നമഃ ഊർമ്യായ ചാവസ്വന്യായ ച നമഃ സ്രോതസ്യായ ച ദ്വീപ്യായ ച—

ഭവായ ച രുദ്രായ ച നമഃ=ഭവനായിക്കൊണ്ടും രുദ്രനായിക്കൊണ്ടും നമസ്കാരം.* ഭവൻ=എല്ലാപ്രാണികൾക്കും ജന്മഭൂമിയായിട്ടുള്ളവൻ—രുദ്രൻ=കരച്ചിലിനു കാരണഭൂതമായിരിക്കുന്നേദുഃഖത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ—ശർവൻ=പാപത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ— പശുപതി=പശുതുല്യന്മാരായിരിക്കുന്ന മൂഢപുരുഷന്മാരെ രക്ഷിക്കുന്നവൻ— നീലഗ്രീവൻ=കാളകൂടധാരണം ഹേതുവായിട്ടു നീലവർണ്ണമായിരിക്കുന്ന കഴുത്തോടുകൂടിയവൻ — ശിതികണ്ഠൻ=ശ്വേതവർണ്ണമായിരിക്കുന്ന കണ്ഠപ്രദേശത്തോടുകൂടിയവൻ (വിഷധാരണസ്ഥലമൊഴിച്ചുള്ള കണ്ഠപ്രദേശം.) കപർദ്ദി=ജടാജൂടമുള്ളവൻ—വ്യുപ്തകേശൻ— മുണ്ഡിതകേശൻ മൊട്ടയടിച്ചവൻ പാശുപതാദിവേഷം കൊണ്ടു കപർദ്ദിത്വവും യത്യാദിവേഷം കൊണ്ടു മുണ്ഡിതകേശത്വവും— സഹസ്രാക്ഷൻ=ആയിരം കണ്ണുള്ളവൻ— ഇത് ഇന്ദ്രവേഷം കൊണ്ടാണ് ശതധന്വാവ്=നൂറുവില്ലുകൾ ഉള്ളവൻ — ഗിരിശൻ= കൈലാസത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്നവൻ *ശിപിവിഷ്ടൻ-മഹാവിഷ്ണുസ്വരൂപൻ*വിഷ്ണുഃശിപിവിഷ്ടഃ ഇതി ശ്രുതേഃ മീഢുഷ്ടമൻ=ഏറ്റവും വർഷിക്കുന്നവൻ— ഇഷുമാൻ=ബാണം ധരിക്കുന്നവൻ— ഹ്രസ്വൻ—മുണ്ടൻ— വാമനൻ=കൈ, കാൽ, വിരൽ മുതലായ അവയവങ്ങൾ കുറുകിയിരിക്കുന്നവൻ—ബൃഹൻ=ദേഹം തടിച്ചിരിക്കുന്നവൻ— വർഷിയാൻ=ഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ട് സമൃദ്ധനായിരിക്കുന്നവൻ — വൃദ്ധൻ= വയസ്സൻ— സംവൃദ്ധ്വാവ്= കേൾപ്പിക്കപ്പെട്ടവൻ— അഗ്രിയൻ=ലോകം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനു മുമ്പേയുള്ളവൻ— പ്രഥമൻ=മുഖ്യൻ— ആശു=പൊരുന്നനവെ എല്ലായിടത്തും

* ഇതുപോലെ മറ്റുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലും കണ്ടുകൊൾക.

വ്യാപിക്കുന്നവൻ—അജിരൻ= വഴി നടക്കുവാൻ സമർത്ഥൻ ശീഘ്രീയൻ=വേഗം നടക്കുന്നവൻ [ധൃതിയുള്ളവൻ]—ശീഭ്യൻ= ഒഴുക്കുള്ള സ്ഥലത്ത് ഇരിക്കുന്നവൻ (ഒഴുക്കുള്ള സ്ഥലത്തുനിന്നുന്നവൻ) ഊർമ്മ്യൻ=തിരമാലകളോടുകൂടിയവൻ— (സമുദ്രത്തിൽ നിന്നുന്നവൻ) അവസ്വന്യൻ=വെള്ളത്തിനു ഇളക്കമില്ലാത്ത സ്ഥലത്ത് ഇരിക്കുന്നവൻ) കുളം കിണറ് മുതലായതിൽ ഇറങ്ങിയിരിക്കുന്നവൻ സ്രോതസ്യൻ=ഒഴുക്കുള്ള സ്ഥലത്തു ഇറങ്ങിനില്ക്കുന്നവൻ— ദ്വീപ്യൻ=ദ്വീപിൽ വസിക്കുന്നവൻ—[തുരുത്തുകളിൽ പാൎക്കുന്നവൻ.]

ഇതി പഞ്ചമോനുവാകഃ സമാപ്തഃ.

അഥ ഷഷ്ഠോനുവാകഃ.

നമോ ജ്യേഷ്ഠായ ച കനിഷ്ഠായ ച നമഃ പൂൎവ്വജായ ചാപരജായ ച നമോ മദ്ധ്യമായ ചാപഗൽഭായ ച നമോ ജഘന്യായ ച ബുധ്നിയായ ച നമഃ സോഭ്യായ ച പ്രതിസൎയ്യായ ച നമോ യാമ്യായ ച ക്ഷേമ്യായ ച നമ ഉൎവ്വൎയ്യായ ച ഖല്യായ ച നമഃ ശ്ലോക്യായ ചാവസാന്യായ ച നമോ വന്യായ ച കക്ഷ്യായ ച നമഃ ശ്രവായ ച പ്രതിശ്രവായ ച നമ ആശുഷേണായ ചാശുരഥായ ച നമഃ ശൂരായ ചാഭിവന്ദതേ ച നമോ വൎമ്മിണേ ച വരൂഥിനേ ച നമോ ബില്മിനേ ച കവചിനേ ച നമഃ ശ്രുതായ ച ശ്രുതസേനായ ച

ജ്യേഷ്ഠായ കനിഷ്ഠായ ച നമഃ=ജ്യേഷ്ഠനായും കനിഷ്ഠനായുമിരിക്കുന്ന രുദ്രനായിക്കൊണ്ട് നമസ്കാരം.* ജ്യേഷ്ഠൻ=വിദ്യൈശ്വൎയ്യാദികളെ കൊണ്ടു് അധികനായിരിക്കുന്നവൻ—കനിഷ്ഠൻ=അല്പൻ [വിദ്യാഭ്യാസം മുതലായതു ഇല്ലാത്തവൻ] പൂൎവ്വജൻ=ലോകത്തിന്റെ ആദിയിൽ ബ്രഹ്മാവായിട്ടു ജനിച്ചവൻ അവരജൻ= യുഗാവസാനത്തിങ്കൽ സംഹാര രുദ്രനായിട്ടവതരിക്കുന്നവൻ—മദ്ധ്യമൻ=മദ്ധ്യകാലത്തിൽ=ദേവൻ, മനുഷ്യൻ, പശു, പക്ഷി, ഇത്യാദി രൂപേണ അവതരിക്കുന്നവൻ—അപഗൽഭൻ=ബാലൻ (കുട്ടി) ജഘന്യൻ=പശുക്കളുടെ പിന്നിൽ പശുക്കിടാവു് രൂപേണ ജനിക്കുന്നവൻ—ബുധ്നിയൻ=മരങ്ങളുടെ ചുവട്ടിൽ കൊമ്പു് മുതലായ രൂപത്തോടുകൂടി ജനിക്കുന്നവൻ—സോഭ്യൻ=പുണ്യപാപങ്ങളോടു കൂടിയമ

* ഇപ്രകാരം തന്നെ വേറെയുള്ളതെല്ലാം.

സഷ്യാസ— പ്രതിസര്യൻ=വിവാഹാദികളിൽ കയ്യിൽ കെട്ടുന്ന രക്ഷാബന്ധത്തിന്നുയോഗ്യനായുള്ളവൻ—യാമ്യൻ=യമധർമ്മന്റെ പട്ടണത്തിൽ പാപിശിക്ഷകനായിജനിക്കുന്നവൻ— ഉർവര്യൻ=ഉർവരാ—സകലസസ്യങ്ങളോടുകൂടിയ ഭൂമി. അതിനെ അർഹിക്കുന്നവൻ— [ധാന്യവിശേഷരൂപേണ അവതരിക്കുന്നവൻ]— ഖല്യൻ=ധാന്യാദിമുതലായ്തു കൂട്ടിയിടുന്നദേശം അതിനെ അർഹിക്കുന്നവൻ—[കളംമുതലായ രൂപത്തോടുകൂടി അവതരിക്കുന്നവൻ] ശ്ലോക്യൻ=വൈദികമന്ത്രങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്നവൻ—അവസാന്യൻ=വേദാന്തത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നവൻ—വന്യൻ=കാട്ടിൽ വൃക്ഷാദിരൂപേണ അവതരിക്കുന്നവൻ—കക്ഷ്യൻ=ഉണങ്ങിയകാട്ടിൽ ലതാദിരൂപേണ അവതരിക്കുന്നവൻ—ശ്രവൻ=കേൾക്കപ്പെടുന്നവൻ [ശബ്ദസ്വരൂപൻ]—പ്രതിശ്രവൻ=പ്രതിധ്വനിസ്വരൂപൻ— ആശുഷേണൻ=ശീഘ്രഗാമിനിയായിരിക്കുന്ന സേനയോടുകൂടിയവൻ [വേഗത്തിൽ വിചാരിക്കുന്നസ്ഥലത്ത് ഓടി എത്തുന്നകാലാൾപ്പടയോടുകൂടിയവൻ]—ആശുരഥൻ=വേഗത്തിൽ ഓടുന്ന തേരോടുകൂടിയവൻ—ശൂരൻ=യുദ്ധത്തിങ്കൽ ധൈര്യമുള്ളവൻ— അവഭിന്ദൻ=ശത്രുക്കളെപ്രഹരിക്കുന്നവൻ—വർമ്മി=കഞ്ചുകമുള്ളവൻ(യുദ്ധത്തിങ്കൽ ശത്രുക്കളുടെ ബാണംമുതലായതുകൊള്ളാതെയിരിപ്പാൻ ഇരുമ്പ് മുതലായതുകൊണ്ട് ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ള ചട്ടയോടുകൂടിയവൻ —വരൂഥി=ഗൃഹത്തോടുകൂടിയവൻ (രഥത്തെ മറച്ചുനടത്തുന്നവൻ) ബില്മി=ബില്മത്തോടുകൂടിയവൻ [യുദ്ധത്തിങ്കൽ ഉപയോഗിക്കേണ്ട തലപ്പാവ് തൊപ്പി മുതലായതോടുകൂടിയവൻ]—കവചി=ദേഹത്തെ രക്ഷിക്കത്തക്കവിധത്തിലുള്ള ഉടുപ്പുമുതലായ്തോടുകൂടിയവൻ— ശ്രുതൻ=വേദങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധനായിട്ടുള്ളവൻ— ശ്രുതസേനൻ=ബന്ദികളിൽ പ്രസിദ്ധയായിരിക്കുന്ന സേനയോടുകൂടിയവൻ.

ഇതി ഷഷ്ഠോനുവാകഃ സമാപ്തഃ.

അഥ സപ്തമോനുവാകഃ.

നമോ ദുന്ദുഭ്യായ ചാഹനന്യായ ച നമോ ധൃഷ്ണവേ ച പ്രമൃശായ ച നമോ ദൂതായ ച പ്രഹിതായ ച നമോ നിഷംഗിണേ ചേഷുധിമതേ ച നമസ്തീക്ഷ്ണേഷവേ ചായുധിനേ ച നമഃ സ്വായുധായ ച സുധന്വനേ ച നമഃ സ്രുത്യായ ച പഥ്യായ ച നമഃ കാട്യായ ച നീപ്യായ ച നമഃ സൂദ്യായ ച സ

രസ്യായ ച നമോ നാദ്യ്യായ ച വൈശന്തായ ച നമഃ കൂപ്യായ ചാവട്യായ ച നമോ വർഷ്യായ ചാവർഷ്യായ ച നമോ മേഘ്യായ ച വിദ്യുത്യായ ച നമ ഇദ്ധ്രിയായ ചാതപ്യായ ച നമോ വാത്യായ ച രേഷ്മിയായ ച നമോ വാസ്തവ്യായ ച വാസ്തുപായ ച.

രുദ്രാദ്ധ്യായപദാർത്ഥാനാം ഗന്ധലേശം നവേദ്മ്യഹം
രുദ്രഃപ്രേരണയാ ബുദ്ധൌ ഭാസിതം മയി നിർഗ്ഗതം.

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേ രുദ്രാദ്ധ്യായേ
സപ്തമോനുവാകഃ
സമാപ്തഃ.

☞ "ഒടുവിൽ കണ്ടുകൊൾക" എന്നു ആദ്യം
പറഞ്ഞുനീക്കിവെച്ചിട്ടുള്ള

മുദ്രകളുടെലക്ഷണം.

മുദ്രാവിമുക്തഹസ്തേന ക്രിയതേ കർമ്മ വൈദികം
യദി തന്നിഷ്ഫലം തസ്മാൽ കർമ്മമുദ്രാന്വിതശ്ചരേൽ

കൈകൊണ്ട് മുദ്രപിടിച്ചുകാണിക്കാതെ ചെയ്യുന്ന വൈദികകർമ്മങ്ങളെല്ലാം നിഷ്പ്രയോജനങ്ങളാകുന്നു. ആകയാൽ സകലകർമ്മങ്ങളും മുദ്രയോടുകൂടിത്തന്നെ ആചരിക്കേണം, എന്നു "ചന്ദ്രഭാസ്കരം" പറയുന്നു.

മുദം കുർവന്തി ദേവാനാം മനാംസി ദ്രാവയന്തി ച
തസ്മാന്മുദ്രാ ഇതി ഖ്യാതാ ദർശിതവ്യാഃ കുലേശ്വരി

അല്ലയോ കുലേശ്വരി! ദേവന്മാർക്ക് സന്തോഷത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു എന്നുള്ളതും, അവരുടെ മനസ്സുകളെ അലിയിപ്പിക്കുന്നു എന്നുള്ളതും" യാതൊന്നോ? അതു ഹേതുവായിട്ടു "മുദ്രകൾ" എന്നു പറയപ്പെടുന്നു എന്നു "കുലാർണ്ണവതന്ത്രം" പറയുന്നു.

മോദനാൽ സർവദേവാനാം ദ്രാവണാൽ പാപസന്തതേഃ
തസ്മാന്മുദ്രേയമാഖ്യാതാ സർവകാമാർത്ഥസാധിനീ.

എല്ലാദേവന്മാരെയും സന്തോഷിപ്പിക്കുക, പാപസ

* അധികം രണ്ടാംഭാഗത്തിൽ കണ്ടുകൊൾക.

മൂഹത്തെ നശിപ്പിക്കുക— എന്നുള്ളതു യാതൊന്നോ? അതു ഹേതുവായിട്ട് "മുദ്ര"യെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഇത് എല്ലാകാമഫലങ്ങളേയും സാധിപ്പിക്കുന്നതുമാകുന്നു. എന്നു "യാമലതന്ത്രം" പറയുന്നു.

മോദയന്തി ഗ്രഹാദിഭ്യഃ പാപൌഘം ദ്രാവയന്തി ച

ഗ്രഹാദികളെ സന്തോഷിപ്പിക്കുക എന്നുള്ളതു ഹേതുവായിട്ടും, പാപസംഘത്തെ നശിപ്പിക്കുക എന്നുള്ളതു ഹേതുവായിട്ടും "മുദ്ര"യെന്നു പറയപ്പെടുന്നു എന്നു "മേരുതന്ത്ര"ത്തിൽ പറയുന്നു.

അച്ചായാം ജപകാലേ ച ധ്യാനേ കാമ്യ ച കർമ്മണി
സ്നാനേ ചാവാഹനേ ശംഖേ പ്രതിഷ്ഠായാം ച രക്ഷണേ
നൈവേദ്യേ തഥാന്യത്ര . . . .
സ്ഥാനേ മുദ്രാ ദർശിതവ്യാഃ സ്വസ്വലക്ഷണലക്ഷിതാഃ

പൂജ, ജപം, ധ്യാനം, കാമ്യകർമ്മം, സ്നാനം, ആവാഹനം, ശംഖ്, പ്രതിഷ്ഠ, രക്ഷണം, നൈവേദ്യം എന്നീ സ്ഥാനങ്ങളിലും, അപ്രകാരം തന്നെ മററു സ്ഥാനങ്ങളിലും അതാതു ലക്ഷണത്തോടുകൂടിയ മുദ്രകൾ പിടിച്ചു കാണിക്കേണ്ടതാകുന്നു എന്നു "യാമലതന്ത്രം" പറയുന്നു.

1. ശംഖമുദ്രാലക്ഷണം.

വാമാംഗുഷ്ഠം തു സംഗൃഹ്യ ദക്ഷിണേന തു മുഷ്ടിനാ
കൃത്വോത്താനം തതോ മുഷ്ടിമംഗുഷ്ഠം തു പ്രസാരയേൽ
വാമാംഗുല്യസ്തഥാശ്ലിഷ്ടാ സംയുക്താഃ സുപ്രസാരിതാഃ
ദക്ഷിണാംഗുഷ്ഠസംസ്പൃഷ്ടാ മുദ്രൈഷാ ശംഖസംജ്ഞിതാ

വലത്തുകൈമുഷ്ടികൊണ്ട് ഇടത്തുകൈ തള്ളവിരൽ പിടിച്ച് വലത്തുകൈവിരൽ അഞ്ചും കൂടി ചുരുട്ടിപ്പിടിച്ച് അതിനുള്ളിൽ ഇടത്തുകൈ തള്ളവിരൽ കടത്തി വലത്തുകൈ മുഷ്ടി മലത്തി തള്ളവിരൽ നിവത്തി ഇടത്തുകൈ നാലുവിരലും കൂട്ടി നിവത്തി വലത്തുകൈ തള്ളവിരലോടുകൂടി ചേത്തുപിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു ശംഖമുദ്ര.

2. ചക്രമുദ്രാലക്ഷണം.

ഹസ്തൌ തു സമ്മുഖൌ കൃത്വാ സംലഗ്നൌ സുപ്രസാരിതൌ
കനിഷ്ഠാംഗുഷ്ഠകൌ ലഗ്നൌ മുദ്രൈഷാ ചക്രസംജ്ഞിതാ

കൈപ്പടം രണ്ടും വിടുത്തി പരസ്പരം അഭിമുഖമായി ചേത്തുപിടിച്ച് വലത്തുകൈ ചെറുവിരലും ഇടത്തുകൈ പെരുവിരലും; വലത്തുകൈ പെരുവിരലും ഇടത്തുകൈ ചെറുവി

രലും തമ്മിൽ തമ്മിൽ തൊട്ടുമാറ് രണ്ടുപ്രാവശ്യം തിരിച്ചുംമറിച്ചും കാണിക്കുന്നതു് ചക്രമുദ്ര.

3. ഗദാമുദ്രാലക്ഷണം.

അന്യോന്യാഭിമുഖൌ ഹസ്തൌ കൃത്വാതു ഗ്രഥിതാംഗുലീ
അംഗുല്യൌ മദ്ധ്യമേ ഭൂയഃ സംലഗ്നേ സുപ്രസാരിതേ
ഗദാമുദ്രേയമാഖ്യാതാ വിഷ്ണോഃ സന്തോഷവർദ്ധിനീ

കൈരണ്ടും തമ്മിൽതമ്മിൽ അഭിമുഖമായി ചേർത്ത് വിരലുകൾ പരസ്പരം കോർത്ത് ചുരുട്ടിപ്പിടിച്ച് നടുവിരൽരണ്ടും നിവർത്തി ചേർത്തുപിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് ഗദാമുദ്ര. [ഇതു് വിഷ്ണുവിനു സന്തോഷത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.]

4. പദ്മമുദ്രാലക്ഷണം.

ഹസ്തൌ തു സംമുഖൌ കൃത്വാ സംനതാവുന്നതാംഗുലീ
തലാന്തമിലിതാംഗുഷ്ഠൌ കൃത്വൈഷാ പദ്മമുദ്രികാ

കൈരണ്ടും തമ്മിൽതമ്മിൽ അഭിമുഖമാകുംവണ്ണം ഊർദ്ധ്വമുഖമാക്കി തള്ളവിരൽരണ്ടും ഉള്ളംകൈമദ്ധ്യത്തിൽ ചേർത്തുപിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് പദ്മമുദ്ര.

5. ഗരുഡമുദ്രാലക്ഷണം.

ഹസ്തൌ തു വിമുഖൌ കൃത്വാ ഗ്രഥയിത്വാ കനിഷ്ഠികേ
മിഥസ്തർജ്ജനികേ ശ്ലിഷ്ടേ ശ്ലിഷ്ടാവംഗുഷ്ഠകൌ തഥാ
മദ്ധ്യമേനാമികേ ദ്വേ തു ദ്വൌ പക്ഷാവിവ ചാലയേൽ
ഏഷാ ഗരുഡമുദ്രാഖ്യാ വിഷ്ണോഃ സന്തോഷവർദ്ധിനീ

കൈരണ്ടും വിമുഖങ്ങളാക്കി ചെറുവിരൽരണ്ടും കൂട്ടിപ്പിണച്ച്, ചൂണ്ടാണിവിരൽരണ്ടും നിവർത്തിച്ചേർത്ത്, തള്ളവിരൽരണ്ടും താഴ്ത്തി കൂട്ടിച്ചേർത്ത് അണിവിരലും നടുവിരലും രണ്ടുചിറകുകൾ എന്നപോലെ ഇളക്കിപ്പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് ഗരുഡമുദ്ര. [ഇതു് വിഷ്ണുവിനു സന്തോഷത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.]

അണിവിരലും, നടുവിരലും, തള്ളവിരലും ചേർത്ത് മററു രണ്ടുവിരലും നിവർത്തിപ്പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു മൃഗീമുദ്ര.

ചെറുവിരൽ നിവർത്തി മററുവിരലുകൾ ചേർത്ത് പിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു ഹംസീമുദ്ര.

എല്ലാവിരലും ചേർത്തുപിടിച്ചു കാണിക്കുന്നതു് സൂകരീമുദ്ര.

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേ മുദ്രാലക്ഷണഃ സമാപ്തഃ.

* (ധേനുമുദ്ര, യോനിമുദ്ര, ഋഷ്യാദിമുദ്ര, ഷഡംഗമുദ്ര, മാതൃകാമുദ്ര, ആവാഹനാദിമുദ്ര, ഉപചാരമുദ്ര മുതലായ അനേകം മുദ്രകൾ സപ്രമാണപൂജാവിധിയിൽ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു.)

ശ്രീ

പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രഃ.

ഓം അസ്യശ്രീപ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമഹാമന്ത്രസ്യ ബ്രഹ്മവിഷ്ണുമഹേശ്വരാ ഋഷയഃ—ഋഗ്യജുസ്സാമാഥർവ്വാണി ഛന്ദാംസി-പ്രാണശക്തിർദ്ദേവതാ—

ആം—ബീജം. ഹ്രീം—ശക്തിഃ. ക്രോം—കീലകം. അസ്മിൻബിംബേ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാപനേ വിനിയോഗഃ.

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, അം, കം, ഖം, ഗം, ഘം, ങം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം—പൃഥിവ്യപ്തേജോവായ്വാകാശാത്മനേ അംഗുഷ്ഠാഭ്യാംനമഃ [ഹൃദയായനമഃ.]

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, ഇം, ചം, ഛം, ജം, ഝം, ഞം; ഇം, ക്രോം, ഹ്രീം, ആം—ശബ്ദ, സ്പർശ, രൂപ, രസ, ഗന്ധാത്മനേ തർജ്ജനീഭ്യാംനമഃ. (ശിരസേസ്വാഹാ)

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, ഉം, ടം, ഠം, ഡം, ഢം, ണം; ഉം, ക്രോം, ഹ്രീം, ആം—ശ്രോത്ര, ത്വക്, ചക്ഷു, ജിഹ്വാ ഘ്രാണാത്മനേ മദ്ധ്യമാഭ്യാംനമഃ. (ശിഖായൈവഷട്)

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, ഏം, തം, ഥം, ദം, ധം, നം; ഏം, ക്രോം, ഹ്രീം, ആം—വാക്, പാണി, പാദ, പായൂ, പസ്ഥാത്മനേ അനാമികാഭ്യാംനമഃ. [കവചായഹും]

ഓം ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, ഒം, പം, ഫം, ബം, ഭം, മം, ഒം, ക്രോം ഹ്രീം, ആം—വക്തവ്യാദാനഗമനവിസർഗ്ഗാനന്ദാത്മനേ കനിഷ്ഠികാഭ്യാംനമഃ (നേത്രത്രയായവൗഷട്)

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, അം, യം, രം, ലം, വം, ശം, ഷം, സം, ഹം, ക്ഷം; അഃ, ക്രോം, ഹ്രീം, ആം,—മനോ, ബുദ്ധ്യ, ഹങ്കാര, ചിത്ത, വിജ്ഞാനാത്മനേ കരതലകരപൃഷ്ഠാഭ്യാം നമഃ [അസ്ത്രായഫട്]

രക്താംഭോധിസ്ഥപോതോല്ലസദരുണസരോ
ജാധിരൂഢാകരാബ്ജൈഃ
പാശംകോദണ്ഡമിക്ഷൂത്ഭവമളിഗുണമപ്യം
കുശംപഞ്ചബാണാൻ
ബിഭ്രാണാസൃക്കപാലംത്രിനയനലസിതാ
പീനവക്ഷോരുഹാഢ്യാ

ദേവി! ബാലാർക്കവർണ്ണാ ഭവതു സുഖകരി
പ്രാണശക്തിഃ പരാ നഃ

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, അം, യം, രം, ലം, വം, ശം, ഷം, സം, ഹം, ക്ഷം; അഃ, ക്രോം, ഹ്രീം, ആം—ഹംസഃ സോഹം മമപ്രാണാ ഇഹപ്രാണാഃ.

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, അം, യം, രം, ലം, വം, ശം, ഷം, സം, ഹം, ക്ഷം; അഃ, ക്രോം, ഹ്രീം, ആം ഹംസഃ സോഹം മമജീവാ ഇഹ സ്ഥിതഃ

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, അം, യം, രം, ലം, വം, ശം, ഷം, സം, ഹം, ക്ഷം; അഃ, ക്രോം, ഹ്രീം, ആം—ഹംസഃ സോഹം മമസർവ്വേന്ദ്രിയാണി;

ഓം, ആം, ഹ്രീം, ക്രോം, അം, യം, രം, ലം, വം, ശം, ഷം, സം, ഹം, ക്ഷം, അഃ, ക്രോം, ഹ്രീം, ആം—ഹംസഃ സോഹം മമവാങ്മനശ്ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രജിഹ്വാഘ്രാണപ്രാണാ ഇഹാഗത്യ സ്വസ്ഥയേ ചിരം, തിഷ്ഠന്തു സ്വാഹാ.

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നേ പ്രാണപ്രതിഷ്ഠാമന്ത്രഃ
സമാപ്തഃ.

ശ്രീ.

അഷ്ടോത്തരശത നാമാവലി.

ഇനിപറയുന്ന മന്ത്രങ്ങളുടെ ആദ്യം "ഓം" കാരവും അവസാനം "നമഃ" ശബ്ദവും ചേർത്ത് ഉച്ചരിക്കണമെന്നോർക്കുക.

1. ഗണപതി.

ഓം വിഘ്നേശായ നമഃ—വിശ്വവരദായ—വിശ്വചക്ഷുഷേ—ജഗൽപ്രഭവേ—ഹിരണ്യരൂപായ—സർവ്വാത്മനേ—ജ്ഞാനരൂപായ—ജഗന്മയായ—ഊർദ്ധ്വരേതസേ—മഹാബാഹവേ—അമേയായ—അമിതവിക്രമായ—വേദവേദ്യായ—മഹാകാലായ—വിദ്യാനിധയേ—അനാമയായ—സർവ്വജ്ഞാ

യ—സർവ്വഗായ—ശാന്തായ—ഗജാസ്യായ—ചിത്രേശ്വരായ—വിഗതജ്വരായ—വിശ്വമൂർത്തയേ—അമേയാത്മനേ—വിശ്വാധാരായ—സനാതനായ—പ്രിയായ—മന്ത്രിണേ—സത്വാധാരായ—സുരാധീശായ—സമസ്തസാക്ഷിണേ—നിർദ്വന്ദ്വായ—നിർല്ലോകായ—അമോഘവിക്രമായ—നിർമ്മലായ—പുണ്യായ—കാമദായ—കാന്തിദായ—കാമരൂപിണേ—കാമപോഷിണേ—കമലാക്ഷായ—ഗജാനനായ—സുമുഖായ—ശർമ്മദായ—മൂഷികാധിപവാഹനായ—ശുദ്ധായ—ദീർഘതുണ്ഡായ—ശ്രീപതയേ—അനന്തായ—മോഹവർജ്ജിതായ—വക്രതുണ്ഡായ—ശൂർപ്പകർണ്ണായ—പരമായ—യോഗീശായ—യോഗധാമ്നേ—ഉമാസുതായ—ആപദ്ധന്ത്രേ—ഏകദന്തായ—മഹാഗ്രീവായ—ശരണ്യായ—സിദ്ധസേനായ—സിദ്ധവേദായ—കരുണായ—സിദ്ധയേ—ഭഗവതേ—അവ്യഗ്രായ—വികടായ—കപിലായ—ഢുംഢിരാജായ—ഉഗ്രായ—ഭീമോദരായ—ശുഭായ—ഗണാദ്ധ്യക്ഷായ—ഗണേശായ—ഗണാരാദ്ധ്യായ—ഗണനായകായ—ജ്യോതിസ്സ്വരൂപായ—ഭൂതാത്മനേ—ധൂമ്രകേതവേ—അനുകൂലായ—കുമാരഗുരവേ—ആനന്ദായ—ഹേരംബായ—വേദസ്തുതായ—നാഗയജ്ഞോപവീതിനേ—ദുർദ്ധർഷായ—ബാലദൂർവ്വാങ്കുരപ്രിയായ—ഫാലചന്ദ്രായ—വിശ്വധാത്രേ—ശിവപുത്രായ—വിനായകായ—ലീലാസേവിതായ—പൂർണ്ണായ—പരമസുന്ദരായ—വിഘ്നാന്ധകാരായ—സിന്ദൂരവദനായ—നിത്യായ—വിഭവേ—പ്രഥമപൂജിതായ—ദിവ്യപാദാബ്ജായ—ഭക്തമന്ദാരായ—ശൂരമഹായ—രത്നസിംഹാസനായ—മണികുണ്ഡലമണ്ഡിതായ—ഭക്തകല്ല്യാണായ—അമേയായ—കല്യാണഗുരവേ—സഹസ്രശീർഷ്ണേ—മഹാഗണപതയേനമഃ.

2. വിഷ്ണു.

ഓം ശ്രീകൃഷ്ണായനമഃ—കമലനാഥായ—വാസുദേവായ—സനാതനായ—വസുദേവാത്മജായ—പുണ്യായ—ലീലാമാനുഷവിഗ്രഹായ—ശ്രീവത്സകൌസ്തുഭധരായ—യശോദാവത്സലായ—ഹരയേ—ചതുർഭുജാത്തചക്രാസി—ഗദാശംഖാദ്യായുധായ—ദേവകീനന്ദനായ—ശ്രീശായ—നന്ദഗോപപ്രിയാത്മജായ—യമുനാവേഗസംഹാരിണേ—ബലഭദ്രപ്രിയാനുജായ—പൂതനാജീവിതഹരായ—ശകടാസുരഭഞ്ജനായ—നന്ദവ്രജജനാനന്ദായ—സച്ചിദാനന്ദവിഗ്രഹായ—നവനീത

വിലിപ്താംഗായ — നവനീതനടായ — അനഘായ — നവനീ
തനവാഹാരായ — മുചുകുന്ദപ്രസാദകായ — ഷോഡശസ്ത്രീസ
ഹസ്രേശായ — ത്രിഭംഗലലിതാകൃതയേ — ശുകവാഗമൃതാബ്ധീ
ന്ദവേ — ഗോവിന്ദായ — ഗോവിദാംപതയേ — വത്സവാടച
രായ — അനന്തായ — ധേനുകാസുരഖണ്ഡനായ — തൃണീകൃ
തതൃണാവർത്തായ — യമളാർജ്ജുനഭഞ്ജനായ — ഉത്താലതാലഭേ
ത്രേ — തമാലശ്യാമളാകൃതയേ — ഗോപഗോപീശ്വരായ — യോ
ഗിനേ — കോടിസൂര്യസമപ്രഭായ — ഇളാപതയേ — പരംജ്യോ
തിഷേ — യാദവേന്ദ്രായ — യദൂദ്വഹായ — വനമാലിനേ — പീ
തവാസസേ — പാരിജാതാപഹാരകായ — ഗോവർദ്ധനാച
ലോദ്ധർത്രേ — ഗോപാലായ — സർവ്വപാലകായ — അജായ — നി
രഞ്ജനായ — കാമജനകായ — കഞ്ജലോചനായ — മധുഘ്നേ —
മധുരാനാഥായ — ദ്വാരകാനായകായ — ബലിനേ — വൃന്ദാവ
നാന്തഃ സഞ്ചാരിണേ — തുളസീദാമഭൂഷണായ — മുഷ്ടികാസു
രചാണൂരമല്ലയുദ്ധവിശാരദായ — സംസാരവൈരിണേ — കം
സാരയേ — മുരാരയേ — നരകാന്തകായ — സ്യമന്തകമണിഹ
ർത്രേ — നരനാരായണാത്മകായ — കുബ്ജാകൃഷ്ണാംബരധരായ —
മായിനേ — പരമപുരുഷായ — അനാദിബ്രഹ്മചാരിണേ — കൃ
ഷ്ണാവ്യസനകർഷകായ — ശിശുപാലശിരച്ഛേത്രേ — ദുര്യോധ
നകുലാന്തകായ — വിദുരാക്രൂരവരദായ — വിശ്വരൂപപ്രദർശകാ
യ — സത്യവാചേ — സത്യസങ്കല്പായ — സത്യഭാമാരതായ — ജ
യിനേ — സുഭദ്രാപൂർവ്വജായ — വിഷ്ണവേ — ഭീഷ്മമുക്തിപ്രദായകാ
യ — ജഗൽഗുരവേ — ജഗന്നാഥായ — വേണുനാദവിശാരദാ
യ — വൃഷഭാസുരവിധ്വംസിനേ — ബാണാസുരബലാന്തകാ
യ — യുധിഷ്ഠിരപ്രതിഷ്ഠാത്രേ — ബർഹിബർഹാവതംസകായ —
പാർത്ഥസാരഥയേ — അവ്യക്തായ — ഗീതാമൃതമഹോദധയേ —
കാളീയഫണിമാണിക്യരഞ്ജിതശ്രീപാദാംബുജായ — ദാമോ
ദരായ — യജ്ഞഭോക്ത്രേ — ദാനവേന്ദ്രവിനാശനായ — നാരാ
യണായ — പരബ്രഹ്മണേ — പന്നഗാശനവാഹനായ — ജല
ക്രീഡാസമാസക്തഗോപീവസ്ത്രാപഹാരകായ — പുണ്യശ്ലോ
കായ — തീർത്ഥപാദായ — വേദവേദ്യായ — ദയാനിധയേ — സ
ർവ്വഭൂതാത്മകായ — സർവ്വഗ്രഹരൂപിണേ — പരാത്പരായ നമഃ.

3. ശിവൻ.

ഓം ശിവായ നമഃ — മഹേശ്വരായ — ശംഭവേ — പിനാ
കിനേ — ശശിശേഖരായ — വാമദേവായ — വിരൂപാക്ഷായ —

കപർദ്ദിനേ—നീലലോഹിതായ—ശങ്കരായ—ശൂലപാണയേ—ഖട്വാംഗിനേ—വിഷ്ണുവല്ലഭായ—ശിപിവിഷ്ടായ—അംബികാനാഥായ—ശ്രീകണ്ഠായ—ഭക്തവത്സലായ—ഭവായ—ശർവായ—ത്രിലോകേശായ—ശിതികണ്ഠായ—ശിവാപ്രിയായ—ഉഗ്രായ—കാമാരയേ—അന്ധകാസുരസൂദനായ—ഗംഗാധരായ—ലലാടാക്ഷായ—കാലകാലായ—കൃപാനിധയേ—ഭീമായ—പരശുഹസ്തായ—മൃഗപാണയേ—ജടാധരായ—കൈലാസവാസിനേ—കവചിനെ—കഠോരായ—ത്രിപുരാന്തകായ—വൃഷാങ്കായ—വൃഷഭാരൂഢായ—ഭസ്മോദ്ധൂളിതവിഗ്രഹായ—സാമപ്രിയായ—സ്വരമയായ—ത്രയീമൂർത്തയെ—അനീശ്വരായ—സർവ്വജ്ഞായ—പരമാത്മനേ—സോമസൂര്യാഗ്നിലോചനായ—ഹവിഷേ—യജ്ഞമയായ—സോമായ—പഞ്ചവക്ത്രായ—സദാശിവായ—വിശ്വേശ്വരായ—വീരഭദ്രായ—ഗണനാഥായ—പ്രജാപതയേ—ഹിരണ്യരേതസേ—ദുർദ്ധർഷായ—ഗിരീശായ—അനഘായ—ഭുജംഗഭൂഷണായ—ഭർഗ്ഗായ—ഗിരിധന്വനേ—ഗിരിപ്രിയായ—കൃത്തിവാസസേ—പുരാരാതയേ—ഭഗവതേ—പ്രമഥാധിപായ—മൃത്യുഞ്ജയായ—സൂക്ഷ്മതനവേ—ജഗദ്വ്യാപിനേ—ജഗൽഗുരവേ—വ്യോമകേശായ—മഹാസേനജനകായ—ചാരുവിക്രമായ—രുദ്രായ—ഭൂതപതയേ—സ്ഥാണവേ—അഹിർബുദ്ധ്ന്യായ—ദിഗംബരായ—അഷ്ടമൂർത്തയേ—അനേകാത്മനേ—സാത്വികായ—ശുദ്ധവിഗ്രഹായ—ശാശ്വതായ—ഖണ്ഡപരശവേ—അജായ—പാശവിമോചനായ—മൃഡായ—പശുപതയേ—ദേവായ—മഹാദേവായ—അവ്യയായ—ഹരയേ—പൂഷദന്തഭിദേ—അവ്യഗ്രായ—ദക്ഷാദ്ധ്വരഹരായ—ഹരായ—ഭഗനേത്രഭിദേ—അവ്യക്തായ—സഹസ്രാക്ഷായ—സഹസ്രപദേ—അപവർഗ്ഗപ്രദായ—അനന്തായ—താരകായ—പരമേശ്വരായ നമഃ.

4 സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ഓം സ്കന്ദായ നമഃ—ഗുഹായ—ഷണ്മുഖായ—ഫാലനേത്രസുതായ—പ്രഭവേ—പിംഗളായ—കൃത്തികാസൂനവേ—ശിഖിവാഹനായ—ദ്വിഷഡ്ഭുജായ—ദ്വിഷണ്ണേത്രായ—ശക്തിധരായ—പിശിതാശപ്രഭഞ്ജനായ—താരകാസുരസംഹാരായ—രക്ഷോബലവിമർദ്ദനായ—മത്തായ—പ്രമത്തായ—ഉന്മത്തായ—സുരസൈന്യസുരക്ഷകായ—ദേവസേനാ

പതയെ — പ്രാജ്ഞായ — കൃപാലവെ — ഭക്തവത്സലായ — ഉ
മാസുതായ — കുമാരായ — ക്രൗഞ്ചധാരണായ — സേനാന്യേ
— അഗ്നിജന്മനെ — വിശാഖായ — ശങ്കരാത്മജായ ശിവസ്വാ
മിനെ — ഗണസ്വാമിനെ — സർവ്വസ്വാമിനെ — സനാതനാ
യ — അനന്തശക്തയെ — അക്ഷോഭ്യായ — പാർവ്വതീപ്രിയനന്ദ
നായ — ഗംഗാസുതായ — സുരാൽഭൂതായ — ആഹുതായ —
പാവകാത്മജായ — ജൃംഭായ — പ്രജൃംഭായ — ഉജ്ജൃംഭായ — കമ
ലാസനസംസ്തുതായ — ഏകവർണ്ണായ — ദ്വിവർണ്ണായ — ത്രിവർണ്ണാ
യ — സുമനോഹരായ — ചതുർവ്വർണ്ണായ — പഞ്ചവർണ്ണായ — പ്ര
ജാപതയേ — അഹസ്പതയേ — അഗ്നിഗർഭായ — ശമീഗർഭായ —
വിശ്വരേതസേ — സുരാരിഘ്നെ — ഹരിദ്വർണ്ണായ — ശുഭകരാ
യ — വാസവായ — വടുവേഷഭൃതെ — പൂഷ്ണേ — ഗഭസ്തയേ — ഗ
ഹനായ — ചന്ദ്രവർണ്ണായ — കലാധരായ — മായാധരായ —
മഹാമായിനേ — കൈവല്യായ — വിശ്വയോനയേ — അമേ
യാത്മനേ — തേജോനിധയേ — അനാമയായ — പരമേഷ്ഠി
നെ — പരബ്രഹ്മണെ — വേദഗർഭായ — വിരാട്സുതായ — പു
ളിന്ദകന്യാഭർത്രേ — മഹാസാരസ്വതവ്രതായ — ആശ്രിതാ
ഖിലദാത്രെ — ചോരഘ്നായ — രോഗനാശനായ — അനന്തമൂർത്ത
യെ — ആനന്ദായ — ശിഖണ്ഡികൃതകേതനായ — ഡംഭായ —
പരമഡംഭായ — മഹാഡംഭായ — വൃഷാകപയേ — കാരണോ
പാത്തദേഹായ — കാരണാതീതവിഗ്രഹായ — അനീശ്വരാ
യ — മൃതായ — അമൃതായ — പ്രാണായ — പ്രാണായാമപരായ
ണായ — വിരുദ്ധഹന്ത്രേ — വീരഘ്നായ — രക്തശ്യാമഗളായ —
മഹതെ — സുബ്രഹ്മണ്യായ — ഗുഹപ്രീതായ — ബ്രഹ്മണ്യാ
യ — ബ്രാഹ്മണപ്രിയായ — വംശവൃദ്ധികരായ — വേദവേദ്യാ
യ — അക്ഷയഫലപ്രദായ നമഃ.

5. ദേവ്യഷ്ടോത്തരപൂജാ.

ഓം ആദിശക്തയേ നമഃ — മഹാദേവ്യൈ — അംബികാ
യൈ — പരമേശ്വര്യൈ — ഈശ്വര്യൈ — അനീശ്വര്യൈ-
യോഗിന്യൈ — സർവ്വഭൂതേശ്വര്യൈ — ജയായൈ — വിജയാ
യൈ — ജയന്ത്യൈ — ശാംഭവ്യൈ — ശാന്ത്യൈ — ബ്രാഹ്മ്യൈ-
ബ്രഹ്മാണ്ഡധാരിണ്യൈ-മഹാരൂപായൈ-മഹാമായായൈ-
മാഹേശ്വര്യൈ — ലോകരക്ഷിണ്യൈ — ദുർഗ്ഗായൈ-ദുർഗ്ഗപാരാ
യൈ — ഭക്തചിന്താമണ്യൈ — മൂർത്ത്യൈ നിത്യൈ-മൂർത്ത്യൈ
സർവ്വസിദ്ധിപ്രദായൈ — മന്ത്രമൂർത്ത്യൈ — മഹാകാള്യൈ-സ്

ർമൂർത്തിസ്വരൂപിണ്യൈ—വേദമൂർത്ത്യൈ—വേദഭൃത്യൈ—
വേദാന്തായൈ—വ്യവഹാരിണ്യൈ-അനഘായൈ—ഭഗവ
ത്യൈ—രൗദ്രായൈ-രുദ്രസ്വരൂപിണ്യൈ-നാരായണ്യൈ-
നാരസിംഹ്യൈ—നാഗയജ്ഞോപവീതിന്യൈ—ശംഖചക്ര
ഗദാധാരിണ്യൈ—ജടാമകുടശോഭിന്യൈ—അപ്രമാണാ
യൈ—പ്രമാണായൈ-ആദിമദ്ധ്യാവസാനായൈ—പുണ്യ
ദായൈ—പുണ്യോപചാരിണ്യൈ—പുണ്യകീർത്ത്യൈ—സ്തു
തായൈ—വിശാലാക്ഷ്യൈ—ഗംഭീരായൈ—രൂപാന്വിതാ
യൈ—കാലരാത്ര്യൈ—അനൽപ്പസിദ്ധ്യൈ—കമലായൈ-
പദ്മവാസിന്യൈ—മഹാസരസ്വത്യൈ—മനഃസിദ്ധായൈ
മനോയോഗിന്യൈ—മാതംഗിന്യൈ—ചണ്ഡമുണ്ഡചാരി
ണ്യൈ—ദൈത്യദാനവവാസിന്യൈ-മേഷജ്യോതിഷായൈ
പരംജ്യോതിഷായൈ—ആത്മജ്യോതിഷായൈ—സർവ്വജ്യോതി
സ്വരൂപിണ്യൈ—സഹസ്രമൂർത്ത്യൈ—സർവ്വാണ്യൈ— സൂ
ക്ഷ്മമൂർത്തിസ്വരൂപിണ്യൈ—ആയുർല്ലക്ഷ്മ്യൈ-വിദ്യാലക്ഷ്മ്യൈ
സർവലക്ഷ്മീപ്രദായൈ—വിചക്ഷണായൈ—ക്ഷീരാർണ്ണവവാ
സിന്യൈ—വാഗീശ്വര്യൈ—വാക്സിദ്ധ്യൈ-ജ്ഞാനജ്ഞാ
നഗോചരായൈ—ബാലായൈ—പരമകല്യാണ്യൈ-ഭാനുമ
ണ്ഡലവാസിന്യൈ—അവ്യക്തായൈ—വ്യക്തരൂപായൈ—
അവ്യക്തരൂപായൈ-അനന്തായൈ-ചന്ദ്രായൈ-ചന്ദ്രമണ്ഡ
ലവാസിന്യൈ—ചന്ദ്രമണ്ഡലമണ്ഡിതായൈ-ഭൈരവ്യൈ-
പരമാനന്ദായൈ—ശിവായൈ—അപരാജിതായൈ—ജ്ഞാ
നപ്രാപ്ത്യൈ—ജ്ഞാനവത്യൈ—ജ്ഞാനമൂർത്ത്യൈ—കലാവ
ത്യൈ—ശ്മശാനവാസിന്യൈ—മാത്രേ—പരമകല്പിന്യൈ—
ഘോഷവത്യൈ—ദാരിദ്ര്യഹാരിണ്യൈ—ശിവതേജോമുഖ്യൈ-
വിഷ്ണുവല്ലഭായൈ—കേശവഭൂഷിതായൈ—കൂർമ്മായൈ—മ
ഹിഷാസുരഘാതിന്യൈ—സർവരക്ഷായൈ—മഹാകാള്യൈ
മഹാലക്ഷ്മ്യൈനമഃ.

6 മഹാലക്ഷ്മി.

ഓം പ്രകൃത്യൈനമഃ—വികൃത്യൈ— വിദ്യായൈ—
സർവ്വഭൂതഹിതപ്രദായൈ—ശ്രദ്ധായൈ—വിഭൂത്യൈ—സുര
ഭ്യൈ—പരമാത്മികായൈ—വാചേ— പത്മാലയായൈ—
പത്മായൈ—ശുചയേ—സ്വാഹായൈ— സ്വധായൈ—
സുധായൈ—ധന്യായൈ—ഹിരണ്മയ്യൈ— ലക്ഷ്മ്യൈ—നി
ത്യപുഷ്ടായൈ—വിഭാവര്യൈ— അദിത്യൈ— ദിത്യൈ—

ദീപ്തായൈ— വസുധായൈ— വസുധാരിണ്യൈ— കമലായൈ—കാന്തായൈ—കാമാക്ഷ്യൈ— ക്രോധസംഭവായൈ—അനുഗ്രഹദായൈ— ബുദ്ധയേ— അനഘായൈ— ഹരിവല്ലഭായൈ—അശോകായൈ—അമൃതായൈ—ലോകശോകവിനാശിന്യൈ—ധൎമ്മനിലയായൈ— കരുണായൈ— ലോകമാത്രേ—പത്മപ്രിയായൈ—പത്മഹസ്തായൈ—പത്മാക്ഷ്യൈ— പത്മസുന്ദൎയ്യൈ—പത്മോത്ഭവായൈ—പത്മമുഖ്യൈ—പത്മനാഭപ്രിയായൈ—രമായൈ—പത്മമാലാധരായൈ—ദേവ്യൈ— പത്മിന്യൈ—പത്മഗന്ധിന്യൈ —പുണ്യഗന്ധായൈ— സുപ്രസന്നായൈ—പ്രസാദാഭിമുഖ്യൈ—പ്രഭായൈ—ചന്ദ്രവദനായൈ—ചന്ദ്രായൈ— ചന്ദ്രസഹോദൎയ്യൈ—ചതുൎഭുജായൈ—ചന്ദ്രരൂപായൈ—ഇന്ദിരായൈ—ഇന്ദുശീതളായൈ— ആഹ്ലാദജനന്യൈ—പുഷ്ട്യൈ—ശിവായൈ—ശിവകൎയ്യൈ—സത്യൈ—വിമലായൈ—വിശ്വജനന്യൈ— തുഷ്ട്യൈ—ദാരിദ്ര്യനാശിന്യൈ— പ്രീതിപുഷ്കരിണ്യൈ—ശാന്തായൈ—ശുക്ലമാല്യാംബരധരായൈ—ശ്രിയൈ— ഭാസ്കൎയ്യൈ— ബില്വനിലയായൈ—വരാരോഹായൈ— യശസ്വിന്യൈ—വസുന്ധരായൈ—ഉദാരാംഗായൈ—ഹരിണ്യൈ— ഹേമമാലിന്യൈ—ധനധാന്യകൎയ്യൈ—സിദ്ധയേ— സ്ത്രൈണസൌമ്യായൈ—ശുഭപ്രദായൈ—നൃപവേശ്മഗതാനന്ദായൈ— വരലക്ഷ്മ്യൈ—വസുപ്രദായൈ— ശുഭായൈ— ഹിരണ്യപ്രാകാരായൈ—സമുദ്രതനയായൈ—ജയായൈ—മംഗളായൈ—വിഷ്ണുവക്ഷസ്ഥലസ്ഥിതായൈ—വിഷ്ണുപത്ന്യൈ— പ്രസന്നാക്ഷ്യൈ—നാരായണസമാശ്രിതായൈനമഃ.

൪ ഗൌരി.

ഓം ഗൌൎയ്യൈനമഃ—ഗണേശജനന്യൈ— ഗിരിരാജതനൂത്ഭവായൈ—ഗുഹാംബികായൈ—ജഗന്മാത്രേ—ഗംഗാധരകുടുംബിന്യൈ—വീരഭദ്രപ്രസുവെ- വിശ്വവ്യാപിന്യൈ-വിശ്വരൂപിണ്യൈ—അഷ്ടമൂൎത്ത്യാത്മികായൈ— അഷ്ടദാരിദ്ര്യശമന്യൈ—ശിവായൈ—ശാംഭവ്യൈ—ശംകൎയ്യൈ— ബാലായൈ— ഭവാന്യൈ—ഭദ്രദായിന്യൈ— മംഗല്യദായിന്യൈ—സൎവമംഗളായൈ— മംജുഭാഷിണ്യൈ —മഹേശ്വൎയ്യൈ— മഹാമായായൈ— മന്ത്രാരാധ്യായൈ— മഹാബലായൈ— ഹിമാദ്രിജായൈ— ഹൈമവത്യൈ—

പാർവ്വത്യൈ— പാപനാശിന്യൈ— നാരായണാംശജായൈ— നിത്യായൈ— നിരീശായൈ— നിർമ്മലായൈ— അംബികായൈ— മൃഡാന്യൈ— മനസ്സംവേദ്യായൈ— മാനിന്യൈ— മേനകാത്മജായൈ— കുമാര്യൈ— കന്യകായൈ— ദുർഗ്ഗായൈ— കലിദോഷനിഷൂദിന്യൈ— കാത്യായന്യൈ— കൃപാപൂർണ്ണായൈ— കല്യാണ്യൈ— കമലാർച്ചിതായൈ— സത്യൈ— സത്യമയ്യൈ— സത്യായൈ— സൌഭാഗ്യാംബായൈ— സരസ്വത്യൈ— അമലായൈ— അമലസംപൂജ്യായൈ— അന്നപൂർണ്ണായൈ— അമൃതേശ്വര്യൈ— അഖിലാഗമസംസ്തുതായൈ— സുഖസച്ചിത്സുധാരസായൈ— ബാല്യാരാധിതഭൂതേശായൈ— ഭാനുകോടിസമദ്യുതയേ— ഹിരണ്മയ്യൈ— പരായൈ— സൂക്ഷ്മായൈ— ശീതാംശുകൃതശേഖരായൈ— ഹരിദ്രാകുങ്കുമാരാധ്യായൈ— സർവ്വകാലസുമംഗല്യൈ— സർവ്വഭോഗപ്രദായൈ— സാമശിഖായൈ— വേദാന്തലക്ഷണായൈ— കർമ്മബ്രഹ്മമയ്യൈ— കാമകലനായൈ— കാംക്ഷിതാർത്ഥദായൈ— ചന്ദ്രാർക്കായുതതാടങ്കായൈ— ചിദംബരശരീരിണ്യൈ— ശ്രീചക്രവാസിന്യൈ— ദേവ്യൈ— കാമേശ്വരപത്ന്യൈ— കമലായൈ— മാരാരാതിപ്രിയാർദ്ധാംഗ്യൈ— മാർക്കണ്ഡേയവരപ്രദായൈ— പുണ്യായൈ— പുരുഷാർത്ഥപ്രദായിന്യൈ— സത്യധർമ്മരതായൈ— സർവ്വസാക്ഷിണ്യൈ— ശശാങ്കരൂപിണ്യൈ— ശ്യാമലായൈ— ബഗളായൈ— ചണ്ഡ്യൈ— മാതൃകായൈ— ഭഗമാലിന്യൈ— ശൂലിന്യൈ— വിരജായൈ— സ്വാഹായൈ— സ്വധായൈ— പ്രത്യംഗിരാംബികായൈ— ആര്യായൈ— ദാക്ഷായണ്യൈ— ദീക്ഷായൈ— സർവ്വവസ്തൂത്തമോത്തമായൈ— ശിവാഭിധാനായൈ— പ്രണവാർത്ഥസ്വരൂപിണ്യൈ— ഹ്രീംകാര്യൈ— നാദരൂപായൈ— ത്രിപുരായൈ— ത്രിഗുണാംബികായൈ— സുന്ദര്യൈ— സ്വർണ്ണഗൗര്യൈ-ഷോഡശാക്ഷരദേവതായൈ നമഃ

ഇതി ലഘുപൂജാരത്നം അഷ്ടോത്തരപൂജാ

സമാപ്തം.

☞ അധികം രണ്ടാംഭാഗം ലഘുപൂജയിൽ—

രുദ്രാദ്ധ്യായം.

[വിട്ടുപോയ നാലു് അനുവാകങ്ങൾ]

അഷ്ടമോനുവാകഃ.

പ്രാരംഭഃ

നമഃ സോമായ ച രുദ്രായ ച നമസ്താമ്രായ ചാരുണായ ച നമഃ ശംഗായ ച പശുപതയേ ച നമ ഉഗ്രായ ച ഭീമായ ച നമോ * അഗ്രേവധായ ച ദൂരേവധായ ച നമോ ഹന്ത്രേ ച ഹനീയസേ ച നമോ വൃക്ഷേഭ്യോ ഹരികേശേഭ്യോ നമസ്താരായ നമഃ ശംഭവേ ച മയോഭവേ ച നമഃ * ശങ്കരായ ച മയസ്കരായ ച നമഃ ശിവായ ച ശിവതരായ ച നമസ്തീർത്ഥ്യായ ച കൂല്യായ ച നമഃ പാര്യ്യായ ചാവാര്യ്യായ ച നമഃ * പ്രതരണായ ചോത്തരണായ ച നമ ആതാര്യ്യായ ചാലാദ്യായ ച നമഃ ശഷ്പ്യായ ച ഫേന്യായ ച നമഃ സികത്യായ ച പ്രവാഹ്യായ ച *

ഇതി രുദ്രാദ്ധ്യായേ അഷ്ടമോനുവാകഃ

സമാപ്തഃ.

അഥ നവമോനുവാകഃ.

പ്രാരംഭഃ.

നമ ഇരണ്യായ ച പ്രപഥ്യായ ച നമഃ കിംശിലായ ച ക്ഷയണായ ച നമഃ കപർദ്ദിനേ ച പുലസ്തയേ ച നമോ ഗോഷ്ഠ്യായ ച ഗൃഹ്യായ ച * നമസ്തല്പ്യായ ച ഗേഹ്യായ ച നമഃ കാട്യായ ച ഗഹ്വരേഷ്ഠായ ച നമോ ഹ്രദയ്യായ ച നിവേഷ്പ്യായ ച നമഃ പാംസവ്യായ ച രജസ്യായ ച * നമഃ ശുഷ്ക്യായ ച ഹരിത്യായ ച നമോ ലോപ്യായ ചോലപ്യായ ച നമ ഊർവ്യായ ച സൂർമ്യായ ച നമഃ പർണ്യായ ച പർണ്ണശദ്യായ ച * നമോപഗുരമാണായ ചാഭിഘ്നതേ ച നമ ആസ്ഖിദതേ ച പ്രസ്ഖിദതേ ച നമോ വഃ കിരികേഭ്യോ ദേവാനാം ഹൃദയേ

ഭ്യോ നമോ നമോ വിക്ഷീണകേഭ്യോ നമോ വിചിന്വൽകേഭ്യോ നമ ആനിർഹതേഭ്യോ നമ ആമീവൽകേഭ്യഃ *

ഇതി രുദ്രാധ്യായേ നവമോഽനുവാകഃ
സമാപ്തഃ.

—⁘⁘⁘—

അഥ ദശമോഽനുവാകഃ.
പ്രാരംഭഃ.

ദ്രാപേ അന്ധസസ്പതേ ദരിദ്രന്നീലലോഹിത ഏഷാം പുരുഷാണാമേഷാം പശൂനാം മാ ഭേർമാരോ മോ ഏഷാം കിഞ്ചനാമമത് * യാ തേ രുദ്ര! ശിവാ തനൂഃ ശിവാ വിശ്വാഹഭേഷജീ. ശിവാ രുദ്രസ്യ ഭേഷജീ തയാ നോ മൃഡ! ജീവസേ * ഇമാം രുദ്രായ തവസേ കപർദ്ദിനേ ക്ഷയദ്വീരായ പ്രഭരാമഹേ മതിം യഥാ നഃ ശമസദ്ദ്വിപദേ ചതുഷ്പദേ വിശ്വം പുഷ്ടം ഗ്രാമേ അസ്മിന്നനാതുരം. * മൃഡാ നോ രുദ്രോത നോ മയസ്കൃധി ക്ഷയദ്വീരായ നമസാ വിധേമ തേ യച്ഛം ച യോശ്ച മനുരായജേ പിതാ തദശ്യാമ തവ രുദ്ര! പ്രണീതൗ * മാ നോ മഹാന്തമുത മാ നോ അർഭകം മാ ന ഉക്ഷന്തമുത മാ ന ഉക്ഷിതം മാ നോ വധീഃ പിതരം മോത മാതരം പ്രിയാ മാ നസ്തനുവോ രുദ്ര! രീരിഷഃ * മാ നസ്തോകേ തനയേ മാ ന ആയുഷി മാ നോ ഗോഷു മാ നോ അശ്വേഷു രീരിഷഃ വീരാൻ മാ നോ രുദ്ര! ഭാമിതോ വധീർഹവിഷ്മന്തോ നമസാ വിധേമ തേ * ആരാത്തേ ഗോഘ്ന ഉത പൂരുഷഘ്നേ ക്ഷയദ്വീരായ സുമ്നമസ്മേ തേ അസ്തു രക്ഷാ ച നോ അധി ച ദേവ! ബ്രൂഹ്യധാ ച നഃ ശർമ്മ യച്ഛ ദ്വിബർഹാഃ * സ്തുഹി ശ്രുതം ഗർത്തസദം യുവാനം മൃഗന്ന ഭീമമുപഹന്തുമുഗ്രം മൃഡാ ജരിത്രേ രുദ്ര സ്തവാനോ അന്യന്തേ അസ്മന്നിവപന്തു സേനാഃ * പരിണോ രുദ്രസ്യ ഹേതിർവൃണക്തു പരി ത്വേഷസ്യ ദുർമ്മതിരഘായോഃ അവ സ്ഥിരാ മഘവദ്ഭ്യസ്തനുഷ്വ മീഢ്വസ്തോകായ തനയായ മൃഡയ * മീഢുഷ്ടമ! ശിവതമ! ശിവോ നഃ സുമനാ ഭവ പരമേ വൃക്ഷ ആയുധം നിധായ കൃത്തിം വസാന ആചര പിനാകം ബിഭ്രദാഗഹി * വികിരിദ! വിലോഹിത! നമസ്തേ അസ്തു ഭഗവ! യാസ്തേ സഹസ്രം ഹേതയ! യോഽന്യമസ്മന്നിവപന്തു താഃ * സഹസ്രാണി സഹസ്രധാ ബാഹുവോസ്തവ ഹേതയഃ താസാമീശാനോ ഭഗവഃ പരാചീനാ മുഖാ കൃധി *

ഇതി ദശമോഽനുവാകഃ സമാപ്തഃ.

അഥ ഏകാദശോനുവാകഃ.
പ്രാരംഭഃ.

സഹസ്രാണിസഹസ്രശോയേരുദ്രാഅധിഭൂമ്യാം
തേഷാംസഹസ്രയോജനേവധന്വാനിതന്മസി *
അസ്മിന്മഹത്യർണ്ണവേന്തരിക്ഷേഭവാഅധി
നീലഗ്രീവാഃ ശിതികണ്ഠാഃ ശർവാ അധഃ ക്ഷമാചരാഃ *
നീലഗ്രീവാഃ ശിതികണ്ഠാഃ ദിവംരുദ്രാഉപശ്രിതാഃ
§ യേവൃക്ഷേഷുസസ്പിഞ്ജരാനീലഗ്രീവാവിലോഹിതാഃ *
യേഭൂതാനാമധിപതയോ വിശിഖാസഃ കപർദ്ദിനഃ
യേഅന്നേഷുവിവിദ്ധ്യന്തിപാത്രേഷുപിബതോജനാൻ *
യേപഥാംപഥിരക്ഷയഐലബൃദായവ്യുധഃ
യേതീർത്ഥാനിപ്രചരന്തിസൃകാവന്തോനിഷംഗിണഃ *
യഏതാവന്തശ്ചഭൂയാംസശ്ചദിശോരുദ്രാവിതസ്ഥിരേ
തേഷാംസഹസ്രയോജനേവധന്വാനിതന്മസി *

നമോരുദ്രേഭ്യോയേപൃഥിവ്യാം യേന്തരിക്ഷേയേ ദിവി യേഷാമന്നം വാതോ വർഷമിഷവസ്തേഭ്യോ ദശപ്രാചീർദ്ദശ ദക്ഷിണാദശപ്രതീചീർദ്ദശോദീചീർദ്ദശോർദ്ധ്വാസ്തേഭ്യോനമ സ്തേനോ മൃഡയന്തുതെയം ദ്വിഷ്മോയശ്ചനോ ദ്വേഷ്ടിതം വോജംഭേ ദധാമി. *

ഇതി ശ്രീനിവാസീയ ലഘു പൂജാ രത്നേ,
ശ്രീനിവാസശാസ്ത്രിണാലിഖിതോയം
പ്രഥമഭാഗഃ.
സമാപ്തഃ.

ദ്ധ്യേയോമുക്താപരാഗാമൃതരസകലിതാദ്രിപ്രഭഃ.
* (പഞ്ചാക്ഷരദ്ധ്യാനേ)
കാഞ്ചനാഭോദ്ധ്യേയഃപദ്മാസനസ്ഥഃ
* [അഷ്ടാക്ഷരദ്ധ്യാനേ.]
* ഐശ്വര്യസ്യസമഗ്രസ്യ ധർമ്മസ്യയശസഃശ്രിയഃ
ജ്ഞാനവൈരാഗ്യയോശ്ചൈവഷണ്ണാംഭഗഇതീരണാ.
§ ഠരം പദങ്ങൾഎല്ലാംആദ്യംവ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കേരളസാഹിത്യ
അക്കാദമി